Regeringens proposition
1980/81: 84

med förslag till lag om införande av utsökningsbalken m. m.

beslutad den 15 januari 1981.

Regeringen föreslår riksdagen att anta de förslag som har tagits upp i bifogade utdrag av regeringsprotokoll ovannämnda dag.

På regeringens vägnar

THORBJÖRN FÄLLDIN

HÅKAN WINBERG

Propositionens huvudsakliga innehåll

Den 5 juni 1980 beslöt regeringen att genom proposition till riksdagen föreslå en ny utsökningsbalk (prop. 1980/81: 8).

I förevarande proposition föreslås en lag om införande av utsökningsbalken (promulgationslag). Den innehåller, utöver föreskrifter om ikraftträdande och om de lagar som skall upphävas genom utsökningsbalken, ett flertal bestämmelser som reglerar övergången från gammal till ny lag.

Vidare föreslås följdändringar i ett 70-tal lagar. Ändringarna föranleds bl. a. av att överexekutorsinstitutionen avskaffas. De uppgifter som åvilar överexekutor och som är av exekutiv natur föreslås i fortsättningen ankomma på kronofogdemyndigheterna. Andra uppgifter hos överexekutor föreslås bli överflyttade till länsstyrelsen eller tingsrätten. Tingsrätten föreslås få befogenhet att förordna om kvarstad och andra säkerhetsåtgärder även innan talan har väckts i saken. Av andra viktigare ändringar kan nämnas att kvarstad och skingringsförbud föreslås bli sammanförda till en åtgärd, benämnd kvarstad, och att rättsverkan av kvarstad regleras på flera områden, bl. a. i jordabalken i fråga om fast egendom.

Den nya lagstiftningen föreslås träda i kraft den 1 januari 1982.

1 Förslag till

Lag om införande av utsökningsbalken

Härigenom föreskrivs följande.

Allmänna bestämmelser

1 § Utsökningsbalken och denna lag träder i kraft den 1 januari 1982

2 § Genom utsökningsbalken upphävs med den begränsning som följer av denna lag

utsökningslagen (1877: 31 s. 1),

förordningen (1877: 31 s. 51) om nya utsökningslagens införande och vad i avseende därå iakttagas skall,

lagen (1921: 244) om utmätningsed,

lagen (1949: 249) om upphörande i vissa fall av den verkan, tredskodom eller utslag i lagsökningsmål enligt 77 a § utsökningslagen medfört,

införsellagen (1968: 621),

lagen (1971: 494) om exekutiv försäljning av fast egendom,

lagen (1971: 500) om exekutiv försäljning av luftfartyg m. m.,

lagen (1973: 1130) om exekutiv försäljning av registrerat skepp m. m.,

förordningen (1844: 46 s. 2) om upphörande av vissa särskilda domstolar,

förordningen (1855: 66 s. 1) angående handelsböcker och handelsräkningar och

förordningen (1863: 5 s. 3) angående förnyande av svensk myndighets beslut, som förlorat sin exekutiva kraft i främmande stat.

3 § Förekommer i en lag eller annan författning hänvisning till en föreskrift som har ersatts genom en bestämmelse i utsökningsbalken eller i denna lag, tillämpas i stället den nya bestämmelsen.

Gemensamma övergångsbestämmelser

4 § Bestämmelserna i 1 § utsökningslagen (1877: 31 s. 1) om vem som är överexekutor skall fortfarande gälla i fråga om mål som skall handläggas av överexekutor efter ikraftträdandet av balken.

5 § Mål som är anhängiga hos överexekutor vid balkens ikraftträdande skall även därefter handläggas av överexekutor, om ej annat följer av andra stycket. Beträffande sådana mål gäller äldre lag i fråga om förfarandet men de nya bestämmelserna i utsökningsbalken, rättegångsbalken och handräckningslagen (1981: 000) i fråga om målens prövning i sak, om ej annat föreskrivs i denna lag.

Överexekutors befattning med mål som ej avser klagan över utmätningsmannens förfarande upphör senast vid utgången av år 1982. Mål som ej avser handräckning eller klagan över utmätningsmannens förfarande får även dessförinnan överlämnas till en behörig kronofogdemyndighet, om det är lämpligt.

6 § Beträffande mål som är anhängiga hos kronofogdemyndigheten vid balkens ikraftträdande gäller balkens bestämmelser i fråga om såväl förfarandet som målens prövning i sak, om ej annat föreskrivs i denna lag.

Detsamma gäller mål som enligt 5 § andra stycket överlämnas till kronofogdemyndigheten för handläggning.

7 § Vad som föreskrivs i balken om förutsättningar för verkställighet inverkar ej på giltigheten av åtgärder som har vidtagits eller beslut om verkställighet som har meddelats före balkens ikraftträdande.

Vad som, efter upphävandet av utsökningslagen (1877: 31 s. 1), gäller enligt rättegångsbalken eller handräckningslagen (1981:000) i fråga om förutsättningar för kvarstad eller annan liknande säkerhetsåtgärd eller för handräckning inverkar ej på giltigheten av handräckning som har beviljats enligt utsökningslagen, om ej annat föreskrivs i denna lag.

Övergångsbestämmelser till 1 kap. utsökningsbalken

8 § Beträffande mål som är anhängiga hos kronofogdemyndigheten vid balkens ikraftträdande skall äldre bestämmelser tillämpas i frågan huruvida de skall anses som enskilda eller allmänna mål.

9 § Vad som sägs i balken om tomträtt gäller även vattenfallsrätt som har upplåtits enligt lagen (1907: 36 s. 1) om nyttjanderätt till fast egendom.

Övergångsbestämmelser till 3 kap. utsökningsbalken

10 § Har en domstol efter balkens ikraftträdande med stöd av annan lag än rättegångsbalken förordnat att en dom eller ett beslut får verkställas innan domen eller beslutet har vunnit laga kraft, får kronofogdemyndigheten vid tillämpning av 3 kap. 9 § i balken föreskriva att säkerhet skall ställas för skadestånd som sökanden kan bli skyldig att utge om domen eller beslutet ändras.

11 § Har en domstol före balkens ikraftträdande förordnat att en dom eller ett beslut får verkställas innan domen eller beslutet har vunnit laga kraft, skall 42 § 2 mom. utsökningslagen (1877: 31 s. 1) fortfarande tillämpas.

12 § Annan skiljedom som enligt lag skall lända till efterrättelse än sådan som avses i 3 kap. 15 eller 16 § i balken får verkställas, om det ej föreligger någon omständighet som gör domen ogiltig, även om talan ej förs mot domen. I fråga om verkställigheten gäller 3 kap. 17 och 18 §§ i balken.

13 § En förvaltningsmyndighets beslut, som har meddelats enligt en bestämmelse som har tillkommit före balkens ikraftträdande, får utan hinder av 3 kap. 1 § första stycket 6 i balken verkställas, om ett sådant beslut före ikraftträdandet har fått verkställas utan stöd av särskild föreskrift. I fråga om verkställigheten gäller 3 kap. 20 § första stycket i balken.

14 § Beträffande verkställighet av sådana beslut av överexekutor som avses i 51 § 4 mom. och 52 § 1 mom. andra meningen utsökningslagen (1877: 31 s. 1) gäller vad som sägs i balken om en underrätts dom. I fråga om andra beslut av överexekutor tillämpas 46 § 3 och 4 mom. samt 53 och 210 §§ utsökningslagen.

15 § För en fordran på grund av inrop av lös egendom vid en offentlig auktion, som har ägt rum före balkens ikraftträdande, får utmätning fortfarande ske enligt 55 § utsökningslagen (1877: 31 s. 1).

Övergångsbestämmelser till 4—6 kap. utsökningsbalken

16 § Vid tillämpning av 4 kap. 10 § tredje stycket i balken skall hänsyn ej tas till anstånd som har löpt ut före ikraftträdandet.

17 § I fråga om verkan av föreläggande, som har meddelats enligt 69 eller 91 a § utsökningslagen (1877:31 s. 1) eller 5 § lagen (1971:494) om exekutiv försäljning av fast egendom, gäller äldre bestämmelser.

18 § Bestämmelserna i 4 kap. 27 § i balken gäller ej, när en fordran före balkens ikraftträdande har fastställts till betalning i annat fall än som avses i 77 a § utsökningslagen (1877:31 s. 1).

19 § Om utmätning har beslutats före balkens ikraftträdande, gäller äldre bestämmelser i fråga om inträdet av förmånsrätt eller i fråga om företräde i fall som avses i 4 kap. 30 § tredje stycket i balken. Har enligt dessa bestämmelser förmånsrätt ej inträtt när balken träder i kraft, medför utmätningen förmånsrätt i och med ikraftträdandet eller, vid utmätning av lön som förfaller till betalning efter ikraftträdandet, när förfallotiden har inträtt.

20 § Vad som föreskrivs om bostadsrätt i 5 kap. 1 § 6 och 6 kap. 3 § andra stycket i balken tillämpas även i fråga om andelsrätt i en förening, som ej är bostadsrättsförening, eller i ett handelsbolag eller ett aktiebolag, om det med andelsrätten följer rätt att besitta eller hyra en lägenhet.

Bestämmelsen i 5 kap. 13 § första stycket i balken är ej tillämplig i fall då en hyresvärd eller jordägare enligt 34 § lagen (1970:995) om införande av nya jordabalken har rätt att kvarhålla egendom till säkerhet för en fordran hos en hyresgäst eller arrendator.

Övergångsbestämmelser till 8—12 kap. utsökningsbalken

21 § Bestämmelserna i 8 kap. 12 § i balken och 13 § i samma kapitel såvitt avser en fordran som är förenad med förmånsrätt enligt 5 § första stycket 1 förmånsrättslagen (1970:979) är ej tillämpliga, när utmätning har skett före balkens ikraftträdande. Detsamma gäller 8 kap. 15 § andra stycket, om utmätningen avser annan egendom än som nämns i 139 § 4 mom. utsökningslagen (1877:31 s. 1).

Har vid en försäljning före balkens ikraftträdande av egendom som avses i 9 kap. anstånd lämnats med betalningen av köpeskillingen, gäller äldre bestämmelser i fråga om ianspråktagande av erlagd handpenning.

22 § Har utmätning skett av egendom som gäldenären har förvärvat på kredit under förbehåll om återtaganderätt för kreditgivaren och är lagen (1915:219) om avbetalningsköp tillämplig på avtalet, skall vid tillämpning av 9 kap. 10 § i balken kreditgivarens fordran bestämmas enligt 6 § tredje stycket nämnda lag.

23 § Om ett skuldebrev som enligt äldre bestämmelser är intecknat i fartyg eller fast egendom pantförskrivs enligt 9 kap. 15 § i balken, upphör personligt betalningsansvar på grund av skuldebrevet.

24 § Om en gäldenärs rätt till andel i inteckning i hans luftfartyg eller därtill hörande reservdelar har blivit utmätt och ett ärende angående avskrivning av det belopp som tillkommer gäldenären har tagits upp på en inskrivningsdag före balkens ikraftträdande, skall 9 kap. 16 § i balken

tillämpas beträffande den handling på grund av vilken inteckning har meddelats för det avskrivna beloppet.

När en gäldenärs rätt till inteckning i hans luftfartyg eller därtill hörande reservdelar eller till andel däri har utmätts före balkens ikraftträdande, skall den tid inom vilken sökanden har att framställa yrkande enligt 9 kap. 16 § första stycket jämfört med 14 § första stycket räknas från ikraftträdandet.

25 § Om ett skepp, som enligt punkt 2 övergångsbestämmelserna till lagen (1973: 1067) om ändring i lagen (1966: 454) om företagsinteckning omfattas av en sådan inteckning, skall säljas exekutivt enligt 10 kap. i balken, skall borgenären underrättas och fordran som anmäls tas upp i sakägarförteckningen.

Bestämmelserna i 10 kap. i balken om tillägg enligt 264 § sjölagen (1891: 35 s. 1) tillämpas beträffande ränta, som enligt punkt 14 eller 15 övergångsbestämmelserna till lagen (1973: 1064) om ändring i sjölagen (1891: 35 s. 1) skall i stället för sådant tillägg beräknas på kapitalbeloppet av en inteckning enligt äldre lag.

Vad som sägs i balken om registrerat skepp gäller även i fråga om båt som enligt punkt 5 övergångsbestämmelserna till lagen (1973: 1064) om ändring i sjölagen (1891: 35 s. 1) är upptagen i skeppsregistret.

26 § Bestämmelserna i 12 kap. i balken om tillägg enligt 6 kap. 3 § jordabalken tillämpas beträffande ränta, som enligt 26 eller 27 § lagen (1970: 995) om införande av nya jordabalken skall i stället för sådant tillägg beräknas på kapitalbeloppet av en inteckning enligt äldre lag.

27 § Ränta som är intecknad enligt äldre bestämmelser eller en annan sådan fordran som ej är bestämd till kapitalet tas upp i sakägarförteckningen enligt balkens regler om fordringar med panträtt och beräknas därvid till det belopp som efter fem procent årlig ränta utgör fordringens värde på tillträdesdagen. Är det fråga om en livränta, skall dock beräkningen ske med ledning av 3 § lagen (1967: 531) om tryggande av pensionsutfästelse m. m.

28 § Bestämmelserna i 12 kap. i balken om nyttjanderätt, servitut och rätt till elektrisk kraft gäller också annan sådan särskild rättighet som besvärar fast egendom på grund av en upplåtelse enligt äldre bestämmelser.

29 § Skall ersättning utgå till en innehavare av rätt till avkomst eller annan förmån, som enligt äldre bestämmelser besvärar fast egendom och ej bibehålls vid försäljning av egendomen, beräknas utdelning för det kapitalvärde till vilket förmånen i pengar eller varor efter ortens pris beräknas uppgå på tillträdesdagen. I fråga om kapitalvärdets beräkning tillämpas därvid 27 §.

Övergångsbestämmelser till 13 och 14 kap. utsökningsbalken

30 § När en exekutiv försäljning har ägt rum eller en utmätt fordran har drivits in före balkens ikraftträdande, gäller äldre lag i de avseenden som regleras i 13 och 14 kap. i balken.

Vad som sägs om återvinning i 153 § utsökningslagen (1877: 31 s. 1) gäller fortfarande, när ett beslut om fördelning har meddelats enligt äldre lag.

Övergångsbestämmelse till 15 kap. utsökningsbalken

31 § När medel före ikraftträdandet av balken har innehållits enligt ett beslut om införsel, gäller 24 § införsellagen (1968:621) i fråga om befrielse för gäldenären från betalningsskyldighet.

Övergångsbestämmelser till 16 kap. utsökningsbalken

32 § När en ansökan om avhysning har gjorts före ikraftträdandet av balken, skall vid tillämpning av 16 kap. 5 § i balken den tid om sex månader som anges där räknas från ikraftträdandet.

33 § I fråga om skingringsförbud som har meddelats enligt utsökningslagen (1877:31 s. 1) eller annan lag tillämpas vad som sägs i balken om kvarstad.

Övergångsbestämmelser till 17 kap. utsökningsbalken

34 § När utmätning eller annan verkställighet har ägt rum före balkens ikraftträdande, tillämpas äldre lag i fråga om kostnader i målet. Bestämmelserna i 17 kap. 12 § i balken gäller dock, när en tvist vid en fördelning av medel prövas av kronofogdemyndigheten enligt 13 kap. 7 § tredje stycket.

I mål som efter ikraftträdandet handläggs av överexekutor tillämpas äldre lag i fråga om kostnader även i andra fall än som anges i första stycket.

Övergångsbestämmelser till 18 kap. utsökningsbalken

35 § I fråga om talan mot beslut som har meddelats av utmätningsmannen före balkens ikraftträdande och förfarandet hos överexekutor i målet tillämpas äldre lag. Bestämmelsen i 201 § 4 mom. utsökningslagen (1877:31 s. 1) gäller dock endast om egendom som avses där har sålts före balkens ikraftträdande.

Beträffande talan mot beslut av överexekutor och förfarandet i hovrätten i målet tillämpas äldre lag.

I fråga om talan mot hovrättens beslut i mål som har fullföljts från överexekutor och förfarandet i högsta domstolen i målet tillämpas också äldre lag.

Andra bestämmelser

36 § Reseförbud som har meddelats enligt utsökningslagen (1877:31 s. 1) upphör att gälla, när balken träder i kraft.

Frågan om hävande av en säkerhetsåtgärd som har beviljats enligt utsökningslagen prövas av domstol eller, om talan ej har väckts i saken, av överexekutor.

37 § Vad som i särskild lag eller annan författning är föreskrivet om skingringsförbud skall i stället avse kvarstad.

Har överexekutor beviljat en säkerhetsåtgärd enligt annan lag än utsökningslagen (1877:31 s. 1), tillämpas 36 §.

38 § Vad som i särskild lag eller annan författning sägs om utmätningsmannen skall i stället avse kronofogdemyndigheten.

Talan mot beslut, som efter balkens ikraftträdande meddelas av kronofogdemyndigheten enligt särskild lag eller annan författning, skall föras i hovrätten i stället för hos överexekutor.

39 § Mål, som enligt särskild lag eller annan författning skall prövas av överexekutor och ej avser klagan över en kronofogdemyndighets beslut, skall i stället handläggas av kronofogdemyndigheten.

Mål enligt särskild lag eller annan författning som är anhängiga hos överexekutor vid balkens ikraftträdande skall även därefter handläggas av överexekutor, om ej annat följer av tredje stycket.

Överexekutors befattning med mål som ej avser klagan över beslut av kronofogdemyndigheten upphör senast vid utgången av år 1982. Mål av sådan art som enligt de nya bestämmelserna skall handläggas av en kronofogdemyndighet får även dessförinnan överlämnas till en behörig kronofogdemyndighet, om det är lämpligt.

40 § Bestämmelserna i 35 § gäller i tillämpliga delar även i fall som avses i 38 och 39 §§.

41 § Lagen (1921:244) om utmätningsed tillämpas fortfarande i fråga om ansökningar enligt lagen som har kommit in till konkursdomaren före balkens ikraftträdande.

Förordningen (1855:66 s. 1) angående handelsböcker och handelsräkningar tillämpas fortfarande beträffande handelsräkningar som har utfärdats medan förordningen var gällande.

42 § Har en svensk domstol eller förvaltningsmyndighet ålagt någon betalningsskyldighet och har så lång tid förflutit efter åläggandet att hinder möter för verkställighet i en främmande stat, vars lag annars medger verkställighet, skall hovrätten på ansökan av borgenären förnya betalningsåläggandet, såvida ej hinder föreligger mot verkställighet enligt svensk lag eller annat särskilt skäl förekommer. Innan ett sådant beslut meddelas, skall gäldenären beredas tillfälle att yttra sig.

Förordningen (1863:5 s. 3) angående förnyande av svensk myndighets beslut, som förlorat sin exekutiva kraft i främmande stat, gäller fortfarande i fråga om en ansökan som har gjorts hos länsstyrelsen medan förordningen gällde.

2 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1899:12 s. 9) om verkställighet i visst fall av utländsk domstols beslut

Härigenom föreskrivs att i 2 och 3 §§ lagen (1899:12 s. 9) om verkställighet i visst fall av utländsk domstols beslut[1] ordet "överexekutor" skall bytas ut mot "kronofogdemyndigheten".

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

[1] Senaste lydelse av
2 § 1909:21 s. 2
3 § 1927:70.

Ett mål som är anhängigt hos överexekutor vid ikraftträdandet skall även därefter handläggas av överexekutor, dock längst till utgången av år 1982. Målet får även dessförinnan överlämnas till kronofogdemyndigheten, om det är lämpligt.

3 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1936: 79) om erkännande och verkställighet av dom som meddelats i Schweiz

Härigenom föreskrivs att 7 § lagen (1936:79) om erkännande och verkställighet av dom som meddelats i Schweiz skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
7 §	
Anhängiggöres hos domstol *eller överexekutor* talan i sak, vilken veterligen redan är anhängig vid schweizisk domstol som enligt denna lag är behörig, skall den svenska domstolen *eller överexekutor* visa målet ifrån sig.	Anhängiggöres hos domstol talan i sak, vilken veterligen redan är anhängig vid schweizisk domstol som enligt denna lag är behörig, skall den svenska domstolen visa målet ifrån sig.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

4 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1977: 595) om erkännande och verkställighet av nordiska domar på privaträttens område

Härigenom föreskrivs att 11 och 14 §§ lagen (1977: 595) om erkännande och verkställighet av nordiska domar på privaträttens område skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
11 §	
Verkställighet, som sökes hos kronofogdemyndighet, sker enligt vad som är föreskrivet i fråga om svensk domstols lagakraftägande dom. I fall som avses i 4 § sker verkställigheten *med iakttagande av 39 och 40 §§ utsökningslagen (1877:31 s. 1).* Föreskrift om tvångsmedel i den utländska exekutionstiteln skall ej vinna tillämpning.	Verkställighet, som sökes hos kronofogdemyndighet, sker enligt vad som är föreskrivet i fråga om svensk domstols lagakraftägande dom. I fall som avses i 4 § sker *dock* verkställigheten *enligt vad som gäller om sådan dom som avses i 3 kap. 6 § utsökningsbalken.* Föreskrift om tvångsmedel i den utländska exekutionstiteln skall ej vinna tillämpning.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
14 §	
Har *handräckning* beviljats enligt *8 kap. utsökningslagen (1877:31 s. 1)*, skall med avseende på giltigheten av *sådant beslut* vid tillämpning av *188 § i lagen* med talans anhängiggörande vid svensk domstol jämställas talans väckande vid dansk, finsk, isländsk eller norsk domstol, om domen i den utländska rättegången kan bli gällande här i riket enligt denna lag.	Har *kvarstad eller annan säkerhetsåtgärd* beviljats enligt *15 kap. 1–3 §§ rättegångsbalken*, skall med avseende på giltigheten av *sådan åtgärd* vid tillämpning av *7 § i samma kapitel* med talans anhängiggörande vid svensk domstol jämställas talans väckande vid dansk, finsk, isländsk eller norsk domstol, om domen i den utländska rättegången kan bli gällande här i riket enligt denna lag.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

5 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1939: 6) om frihet från kvarstad och skingringsförbud för vissa luftfartyg

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1939: 6) om frihet från kvarstad och skingringsförbud för vissa luftfartyg

dels att 3 § skall upphöra att gälla,

dels att i 2 § orden "pant eller borgen" skall bytas ut mot "säkerhet",

dels att i 4 § ordet "Konungen" skall bytas ut mot "regeringen",

dels att rubriken till lagen skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
Lag om frihet från kvarstad och skingringsförbud för vissa luftfartyg	**Lag om frihet från kvarstad för vissa luftfartyg**

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

6 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1936: 320) om skydd mot vräkning vid arbetskonflikter

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1936: 320) om skydd mot vräkning vid arbetskonflikter skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
1 §	
Har arbetsgivare hos domstol, *överexekutor* eller skiljemän framställt yrkande om vräkning av ar-	Har arbetsgivare hos domstol eller skiljemän framställt yrkande om vräkning av arbetstagare från lä-

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
betstagare från lägenhet som upplåtits åt honom på grund av hans arbetsanställning, och upplyses att arbetstagaren deltager i strejk vid arbetsgivarens företag eller att han är föremål för lockout från arbetsgivarens sida, *må* yrkandet, ändå att arbetstagaren befinnes skyldig att avflytta från lägenheten, i avbidan på konfliktens avveckling icke bifallas förrän tre månader förflutit från det han i anledning av konflikten upphörde med arbetet.	genhet, som upplåtits åt honom på grund av hans arbetsanställning, och upplyses att arbetstagaren deltager i strejk vid arbetsgivarens företag eller att han är föremål för lockout från arbetsgivarens sida, *får* yrkandet, ändå att arbetstagaren befinnes skyldig att avflytta från lägenheten, i avbidan på konfliktens avveckling icke bifallas förrän tre månader förflutit från det han i anledning av konflikten upphörde med arbetet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

När ett mål om vräkning handläggs av överexekutor efter ikraftträdandet, tillämpas 1 § i dess äldre lydelse.

7 Förslag till

Lag om ändring i föräldrabalken

Härigenom föreskrivs att 21 kap. 11 § föräldrabalken[1] skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
21 kap.	
11 §[2]	
Beträffande parts skyldighet att ersätta motparts kostnader i ärende enligt detta kapitel äga utsökningslagens bestämmelser om kostnader i utsökningsmål hos överexekutor motsvarande tillämpning.	*Länsrätten får, enligt vad som är skäligt, förordna att den ena parten skall ersätta motpartens kostnader i ett ärende enligt detta kapitel.*

Kostnad för utförande av uppdrag enligt 2 § första stycket andra punkten, hämtning eller omhändertagande av barn och läkarundersökning betalas av allmänna medel.

Den som har hand om barnet får tillerkännas ersättning och förskott i anledning av kostnad för resa och uppehälle i samband med inställelse vid läkarundersökning enligt 10 §. Härvid äger 15 § förvaltningsprocesslagen (1971:291) motsvarande tillämpning.

Fråga om ersättning enligt andra och tredje styckena prövas av länsrätten.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

[1] Balken omtryckt 1978:853.
[2] Senaste lydelse 1979:241.

8 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1924: 322) om vård av omyndigs värdehandlingar

Härigenom föreskrivs att i 2 § lagen (1924: 322) om vård av omyndigs värdehandlingar[1] ordet "överexekutor" skall bytas ut mot "kronofogdemyndigheten".

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

9 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1937: 81) om internationella rättsförhållanden rörande dödsbo

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 14 § lagen (1937: 81) om internationella rättsförhållanden rörande dödsbo skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
2 kap.	
14 §	
Har genom utrikesdepartementets försorg till riket överförts egendom som vid bodelning eller arvskifte utom riket tillagts någon som här vistas, *må* egendomen ej tagas i mät eller därå läggas kvarstad *eller skingringsförbud*, medan den finnes i förvar hos departementet eller myndighet genom vars försorg den skall tillställas den enligt bodelningen eller skiftet berättigade.	Har genom utrikesdepartementets försorg till riket överförts egendom som vid bodelning eller arvskifte utom riket tillagts någon som här vistas, *får* egendomen ej tagas i mät eller därå läggas kvarstad, medan den finnes i förvar hos departementet eller myndighet genom vars försorg den skall tillställas den enligt bodelningen eller skiftet berättigade.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

10 Förslag till

Lag om ändring i jordabalken

Härigenom föreskrivs i fråga om jordabalken[1]

dels att i 6 kap. 12 § ordet "överexekutor" skall bytas ut mot "kronofogdemyndigheten",

dels att i 7 kap. 17 och 19 §§ orden "lagen (1971: 494) om exekutiv försäljning av fast egendom" skall bytas ut mot "12 kap. utsökningsbalken",

[1] Lagen omtryckt 1976: 616.

[1] Balken omtryckt 1971: 1209, 12 kap. omtryckt 1979: 252.
Senaste lydelse av 7 kap. 19 § 1975: 1085.

dels att i 12 kap. 21, 22 och 44 §§ ordet "överexekutor" skall bytas ut mot "länsstyrelsen",

dels att 3 kap. 3 och 5 §§, 6 kap. 10 §, 7 kap. 16 §, 8 kap. 4 §, 13 kap. 26 §, 19 kap. 21 §, 20 kap. 6 §, 21 kap. 2, 5 och 6 §§, 22 kap. 3 § och 23 kap. 2 § skall ha nedan angivna lydelse,

dels att i balken skall införas en ny paragraf, 12 kap. 67 a §, av nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
3 kap.	
3 §	
Den som ämnar utföra grävning eller liknande arbete på sin mark skall vidtaga varje skyddsåtgärd som kan anses nödvändig för att förebygga skada på angränsande mark. Han skall ersätta skada som uppkommer till följd av att han eller någon som han anlitat underlåtit att vidtaga sådan åtgärd eller i annat hänseende brustit i omsorg vid arbetets utförande.	
Medför skyddsåtgärd uppenbarligen högre kostnad än den skada som åtgärden avser att förebygga, får åtgärden underlåtas. Skadan skall dock ersättas. Om det begäres, skall *pant eller borgen* enligt *utsökningslagen (1877:31 s. 1)* ställas hos länsstyrelsen *till säkerhet* för ersättningen innan arbetet börjar.	Medför skyddsåtgärd uppenbarligen högre kostnad än den skada som åtgärden avser att förebygga, får åtgärden underlåtas. Skadan skall dock ersättas. Om det begäres, skall *säkerhet* enligt *vad som sägs i 2 kap. utsökningsbalken* ställas hos länsstyrelsen för ersättningen innan arbetet börjar.
Är byggnad eller annan anläggning som hör till angränsande mark, till följd av vårdslöshet vid uppförandet eller brist i underhållet, av sådan beskaffenhet att särskild skyddsåtgärd är nödvändig för att förebygga skada med anledning av arbete som icke sträckes nedanför vanligt källardjup, skall åtgärden bekostas av den angränsande markens ägare.	
5 §	
Åtgärd för att förebygga skada till följd av grävning eller liknande arbete får vidtagas på annans mark, om det är nödvändigt för att undvika oskälig kostnad eller annan synnerlig olägenhet. Skada och intrång skall ersättas, om markens ägare ej är skyldig att bekosta arbetet. Om det begäres, skall *pant eller borgen* enligt *utsökningslagen (1877:31 s. 1)* ställas hos länsstyrelsen *till säkerhet* för ersättningen innan arbetet börjar.	Åtgärd för att förebygga skada till följd av grävning eller liknande arbete får vidtagas på annans mark, om det är nödvändigt för att undvika oskälig kostnad eller annan synnerlig olägenhet. Skada och intrång skall ersättas, om markens ägare ej är skyldig att bekosta arbetet. Om det begäres, skall *säkerhet* enligt *vad som sägs i 2 kap. utsökningsbalken* ställas hos länsstyrelsen för ersättningen innan arbetet börjar.

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

6 kap.

10 §

Ansvaret för inteckning som beviljats i flera fastigheter vilar på var och en av fastigheterna till det belopp som faller på fastigheten efter förhållandet mellan dennas särskilda värde och sammanlagda värdet av alla fastigheterna. Som fastighets värde gäller därvid taxeringsvärdet för året innan inteckningen söktes eller, om särskilt taxeringsvärde då ej fanns för fastigheten, det taxeringsvärde som därefter först fastställes. Om någon av fastigheterna skall säljas utmätningsvis och taxeringsvärde som angivits nu icke finns för var och en av fastigheterna, gäller de värden som *överexekutor låter åsätta fastigheterna enligt lagen (1971:494) om exekutiv försäljning av fast egendom.*

Ansvaret för inteckning som beviljats i flera fastigheter vilar på var och en av fastigheterna till det belopp som faller på fastigheten efter förhållandet mellan dennas särskilda värde och sammanlagda värdet av alla fastigheterna. Som fastighets värde gäller därvid taxeringsvärdet för året innan inteckningen söktes eller, om särskilt taxeringsvärde då ej fanns för fastigheten, det taxeringsvärde som därefter först fastställes. Om någon av fastigheterna skall säljas utmätningsvis och taxeringsvärde som angivits nu icke finns för var och en av fastigheterna, gäller de värden som *åsätts fastigheterna enligt 12 kap. utsökningsbalken.*

Kan borgenär ej erhålla betalning ur köpeskillingen för intecknad fastighet med det belopp för vilket fastigheten svarar enligt första stycket, svarar de övriga fastigheterna för återstoden av beloppet med fördelning efter där angivna grunder. Kan ur någon av dessa fastigheter betalning ej erhållas för dess andel i återstoden, fördelas bristen på samma sätt mellan de återstående fastigheterna.

7 kap.

16 §

Efter exekutiv försäljning av fastighet gäller upplåtelse av nyttjanderätt, servitut eller rätt till elektrisk kraft mot den nye ägaren endast om försäljningen skett under förbehåll om rättighetens bestånd enligt *lagen (1971:494) om exekutiv försäljning av fast egendom* eller rättigheten enligt samma *lag* är skyddad utan förbehåll.

Bestämmelser om verkan av underlåtenhet att uppsäga arrende- eller hyresavtal som enligt första stycket ej gäller mot ny ägare finns i *lagen (1971:494) om exekutiv försäljning av fast egendom.*

Efter exekutiv försäljning av fastighet gäller upplåtelse av nyttjanderätt, servitut eller rätt till elektrisk kraft mot den nye ägaren endast om försäljningen skett under förbehåll om rättighetens bestånd enligt *12 kap. utsökningsbalken* eller rättigheten enligt samma *kapitel* är skyddad utan förbehåll.

Bestämmelser om verkan av underlåtenhet att uppsäga arrende- eller hyresavtal som enligt första stycket ej gäller mot ny ägare finns i *12 kap. utsökningsbalken.*

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

8 kap.

4 §

Uppsäges arrendeavtal med anledning av att arrenderätten är förverkad, upphör avtalet att gälla på den fardag som inträffar närmast efter uppsägningen, om ej rätten *eller överexekutor* finner skäligt ålägga arrendatorn att avflytta tidigare eller annat följer av 25 §.

Uppsäges arrendeavtal med anledning av att arrenderätten är förverkad, upphör avtalet att gälla på den fardag som inträffar närmast efter uppsägningen, om ej rätten finner skäligt ålägga arrendatorn att avflytta tidigare eller annat följer av 25 §.

Om arrendeavtal uppsäges av annan orsak som ger jordägare eller arrendator rätt att frånträda avtalet, upphör avtalet att gälla på den fardag som inträffar närmast efter sex månader från uppsägningen. Sker uppsägningen innan arrendatorn tillträtt arrendestället, upphör avtalet dock genast att gälla.

Fardag är den 14 mars.

12 kap.

67 a §

Talan mot beslut av länsstyrelsen med anledning av nedsättning enligt 21 § förs i hovrätten genom besvär.

13 kap.

26 §

Bestämmelserna i *utsökningslagen (1877:31 s. 1), lagen (1971:494) om exekutiv försäljning av fast egendom,* lagsökningslagen (1946:808) och konkurslagen (1921:225) angående fast egendom och rättighet däri *äger motsvarande tillämpning* i fråga om tomträtt.

Bestämmelserna i *utsökningsbalken,* lagsökningslagen (1946:808) och konkurslagen (1921:225) angående fast egendom och rättighet däri *tillämpas också* i fråga om tomträtt.

Vid expropriation eller liknande tvångsförvärv som avser tomträtt är denna likställd med fast egendom.

19 kap.

21 §[2]

Har fast egendom eller tomträtt utmätts *eller tagits i anspråk genom betalningssäkring* eller har beträffande fast egendom eller tomträtt som ingår i konkursbo begärts försäljning i den ordning som gäller för utmätt sådan egendom eller har utmätningen upphävts eller frågan

Har fast egendom eller tomträtt utmätts eller har beträffande fast egendom eller tomträtt som ingår i konkursbo begärts försäljning i den ordning som gäller för utmätt sådan egendom eller har utmätningen upphävts eller frågan om egendomens försäljning av annat skäl för-

[2] Senaste lydelse 1978:884.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
om egendomens försäljning av annat skäl förfallit *eller har betalningssäkringen upphört att gälla*, skall anteckning därom göras i fastighetsboken eller tomträttsboken. Anteckning att egendomen försålts utmätningsvis skall ske när handling som visar köpeskillingens fördelning inkommit.	fallit, skall anteckning därom göras i fastighetsboken eller tomträttsboken. Anteckning att egendomen försålts utmätningsvis skall ske när handling som visar köpeskillingens fördelning inkommit. *Har fast egendom eller tomträtt belagts med kvarstad eller tagits i anspråk genom betalningssäkring eller har en sådan åtgärd upphävts eller återgått, skall anteckning därom också göras i fastighetsboken eller tomträttsboken.*

Om inverkan på inteckning eller inskriven rättighet av exekutiv försäljning eller av expropriation eller liknande tvångsförvärv eller av myndighets fördelning av medel skall anteckning göras i fastighetsboken eller tomträttsboken när anmälan, bevis eller fördelningslängd som utvisar förhållandet inkommit.

Förekommer i övrigt i lag eller annan författning bestämmelse om att visst förhållande skall antecknas i fastighetsbok eller tomträttsbok, gäller bestämmelsen.

20 kap.

6 §[3]

Lagfartsansökan skall avslås, om

1. fångeshandlingen ej ingivits,
2. fångeshandlingen ej är upprättad såsom föreskrives i lag,
3. förvärvet avser köp eller byte och fångeshandlingen innehåller villkor, som enligt 4 kap. 4 eller 28 § medför att förvärvet är ogiltigt,
4. förvärvet avser del av fastighet och i 4 kap. 7–9, 28 eller 29 § eller eljest i lag föreskriven tid för ansökan om fastighetsbildning försuttits eller ansökan därom avslagits eller sådant förvärv eljest enligt lag är ogiltigt,
5. överlåtelsen står i strid med en mot överlåtaren gällande inskränkning i hans rätt att förfoga över egendomen och, när överlåtelsen skedde, lagfart ej var beviljad för överlåtaren eller, om så var fallet, ärende om anteckning i fastighetsboken av inskränkningen var upptaget på inskrivningsdag,
6. fastigheten tidigare överlåtits till någon vars förvärv enligt 17 kap. 1 eller 4 § äger företräde framför sökandens förvärv,

7. fastigheten sålts exekutivt till annan än sökanden och försäljningen enligt *213 a § 1 mom. utsökningslagen (1877:31 s. 1)* äger företräde framför dennes förvärv,	7. fastigheten sålts exekutivt till annan än sökanden och försäljningen enligt *14 kap. utsökningsbalken* äger företräde framför dennes förvärv,

8. för sökandens rätt att förvärva fastigheten fordras myndighets tillstånd och i lag föreskriven tid för sökande av sådant tillstånd försuttits eller ansökan därom avslagits,
9. det är uppenbart att förvärvet av annan grund är ogiltigt eller ej kan göras gällande.

[3] Senaste lydelse 1973: 1133.

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

21 kap.

2 §

Ansökan om inskrivning skall avslås, om

1. upplåtelsehandlingen ej ingivits,
2. föreskrifterna i 13 kap. 1–4 och 6 §§ ej iakttagits,
3. lagfart ej är sökt för upplåtaren,
4. inskrivning i fastigheten är beviljad eller sökt,

5. fastigheten *är utmätt*,

5. fastigheten *har utmätts, belagts med kvarstad eller tagits i anspråk genom betalningssäkring och ett ärende angående anteckning om åtgärden har tagits upp senast på den inskrivningsdag då inskrivning söks*,

6. det är uppenbart att upplåtelsen på annan grund är ogiltig eller ej kan göras gällande.

Har ärende angående lagfart för upplåtaren uppskjutits till senare inskrivningsdag, skall behandlingen av ansökan om inskrivning av tomträtten uppskjutas till samma dag.

5 §[4]

Ansökan om inskrivning av avtal om sådan ändring i tomträttens innehåll som avses i 13 kap. 21 § får göras av fastighetsägaren eller tomträttshavaren sedan tomträtten inskrivits. Om sådan inskrivning gäller i tillämpliga delar 2–4 §§ med följande avvikelser.

Är inteckning förut beviljad eller sökt i tomträtten eller är inskrivning av nyttjanderätt, servitut eller rätt till elektrisk kraft förut beviljad eller sökt i denna eller sökes sådan inskrivning samma dag, får ansökan om inskrivning av avtal som avses i första stycket bifallas endast om rättighetshavaren medgivit inskrivning av ändringsavtalet eller detta är väsentligen utan betydelse för rättighetshavarens säkerhet. Om fastigheten eller tomträtten utmätts eller tagits i anspråk genom betalningssäkring *före den dag* då inskrivning sökes, gäller vad som sagts nu om rättighetshavaren även utmätningssökanden eller den *borgenär* för vars *fordran* betalningssäkring ägt rum.

Är inteckning förut beviljad eller sökt i tomträtten eller är inskrivning av nyttjanderätt, servitut eller rätt till elektrisk kraft förut beviljad eller sökt i denna eller sökes sådan inskrivning samma dag, får ansökan om inskrivning av avtal som avses i första stycket bifallas endast om rättighetshavaren medgivit inskrivning av ändringsavtalet eller detta är väsentligen utan betydelse för rättighetshavarens säkerhet. Om fastigheten eller tomträtten *har* utmätts, *belagts med kvarstad* eller tagits i anspråk genom betalningssäkring *och ett ärende angående anteckning om åtgärden har tagits upp senast på den inskrivningsdag* då inskrivning sökes, gäller vad som sagts nu om rättighetshavaren även utmätningssökanden eller den för vars *anspråk kvarstad eller* betalningssäkring ägt rum.

[4] Senaste lydelse 1978: 884.

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

Är avtal som avses i första stycket beroende av att fastighetsbildning äger rum, får ansökan bifallas endast om nämnda åtgärd kommit till stånd.

I avvaktan på att hinder som anges i andra eller tredje stycket undanröjes skall ansökan förklaras vilande.

6 §

Framgår av anteckning i tomträttsboken eller upplyses eljest att tomträtten upphört enligt 13 kap. 19 §, skall anteckning om tomträttens upphörande göras i boken.

Ansökan om dödning av tomträttsinskrivning i fall som anges i 13 kap. 22 § får ej bifallas, om inskrivning i tomträtten är beviljad eller sökt eller om tomträtten *är utmätt.*

Ansökan om dödning av tomträttsinskrivning i fall som anges i 13 kap. 22 § får ej bifallas, om inskrivning i tomträtten är beviljad eller sökt eller om tomträtten *har utmätts, belagts med kvarstad eller tagits i anspråk genom betalningssäkring och ett ärende angående anteckning om åtgärden har tagits upp senast på den inskrivningsdag då dödning söks.*

22 kap.

3 §[5]

Ansökan om inteckning skall avslås, om

1. föreskrifterna i 2 § icke iakttagits,

2. på grund av särskild föreskrift eller enligt anteckning i fastighetsboken inteckning ej får beviljas i fastigheten,

3. inskrivning av tomträtt i fastigheten är beviljad eller sökt,

4. fastigheten frångått sökanden på grund av exekutiv försäljning eller genom expropriation eller liknande tvångsförvärv,

5. sökanden är i konkurs eller försättes i konkurs den dag då inteckningen sökes samt fastigheten hör till konkursboet.

6. *del av fastigheten är utmätt eller utmätes den dag då inteckningen sökes,*

7. *del av fastigheten har tagits i anspråk genom betalningssäkring eller tages i anspråk den dag då inteckningen sökes,*

8. ärende angående anteckning enligt 7 § förköpslagen (1967: 868) att kommun beslutat utöva förköpsrätt i fråga om egendomen upptagits

6. *en del av fastigheten har utmätts eller tagits i anspråk genom betalningssäkring eller fastigheten eller en del av fastigheten har belagts med kvarstad och ett ärende angående anteckning om åtgärden har tagits upp senast på den inskrivningsdag då inteckningen söks, såvida ej ansökningen har medgetts av kronofogdemyndigheten,*

7. ärende angående anteckning enligt 7 § förköpslagen (1967: 868) att kommun beslutat utöva förköpsrätt i fråga om egendomen upptagits

[5] Senaste lydelse 1978: 884.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
på inskrivningsdag och ansökningen göres av den som överlåtit egendomen.	på inskrivningsdag och ansökningen göres av den som överlatit egendomen.

Har ärende angående lagfart för sökanden uppskjutits till senare inskrivningsdag, skall behandlingen av ansökan om inteckning uppskjutas till samma dag.

23 kap.

2 §

Ansökan om inskrivning skall avslås, om

1. den handling på vilken rättigheten grundas ej ingivits,

2. föreskrift i lag beträffande sådan upplåtelse som ansökan angår icke iakttagits och föreskriften ej avser giltigheten av endast visst förbehåll,

3. upplåtelsen står i strid med en mot upplåtaren gällande inskränkning i hans rätt att förfoga över egendomen och, när upplåtelsen skedde, lagfart ej var beviljad för upplåtaren eller, om så var fallet, ärende om anteckning i fastighetsboken av inskränkningen var upptaget på inskrivningsdag,

4. inskrivning av tomträtt i fastigheten är beviljad eller sökt,

5. fastigheten före upplåtelsen överlåtits till någon vars förvärv enligt 17 kap. 1 eller 4 § äger företräde framför upplåtelsen,

6. fastigheten före upplåtelsen frångått upplåtaren på grund av exekutiv försäljning eller genom expropriation eller liknande tvångsförvärv,

	7. fastigheten har belagts med kvarstad och ett ärende angående anteckning om kvarstaden har tagits upp senast på den inskrivningsdag då inskrivning söks,
7. upplåtelsen avser arrende eller hyra som enligt förbehåll i upplåtelsehandlingen icke får inskrivas,	*8.* upplåtelsen avser arrende eller hyra som enligt förbehåll i upplåtelsehandlingen icke får inskrivas,
8. upplåtelsen avser rätt till elektrisk kraft och skriftligt medgivande till inskrivning icke föreligger,	*9.* upplåtelsen avser rätt till elektrisk kraft och skriftligt medgivande till inskrivning icke föreligger,
9. det är uppenbart att upplåtelsen av annan grund är ogiltig eller att rättigheten upphört eller av annat skäl ej kan göras gällande.	*10.* det är uppenbart att upplåtelsen av annan grund är ogiltig eller att rättigheten upphört eller av annat skäl ej kan göras gällande.

Har ärende angående lagfart för upplåtaren uppskjutits till senare inskrivningsdag, skall behandlingen av ansökan om inskrivning uppskjutas till samma dag.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

Om fördelningssammanträde efter exekutiv auktion hålls av överexekutor efter ikraftträdandet av de nya bestämmelserna, gäller 6 kap. 12 § i dess äldre lydelse.

När ett mål angående avhysning av en arrendator handläggs av överexekutor efter ikraftträdandet, tillämpas 8 kap. 4 § i dess äldre lydelse.

Ett ärende om nedsättning av hyresbelopp enligt 12 kap. 21 §, som är anhängigt hos överexekutor vid ikraftträdandet, skall även därefter handläggas av överexekutor, dock längst till utgången av år 1982.

Vad som sägs om kvarstad i 19 kap. 21 §, 21 kap. 2, 5 och 6 §§, 22 kap. 3 § och 23 kap. 2 § i deras nya lydelse gäller även skingringsförbud som har meddelats före ikraftträdandet.

11 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1973: 188) om arrendenämnder och hyresnämnder

Härigenom föreskrivs att 7 § lagen (1973: 188) om arrendenämnder och hyresnämnder[1] skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
7 §	
Arrende-, hyres- eller bostadsrättstvist får för ändamål som avses i 1 § första stycket 1 eller 2 eller 4 § första stycket 1–3 av part hänskjutas till nämnd, om tvisten ej är anhängig vid domstol eller hos *överexekutor eller* skiljemän.	Arrende-, hyres- eller bostadsrättstvist får för ändamål som avses i 1 § första stycket 1 eller 2 eller 4 § första stycket 1–3 av part hänskjutas till nämnd, om tvisten ej är anhängig vid domstol eller hos skiljemän.

I tvist, som är anhängig vid domstol, kan domstolen förordna att tvisten före målets avgörande skall i sin helhet eller i viss del hänskjutas till nämnd för medling.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

Om en tvist är anhängig hos överexekutor efter ikraftträdandet, tillämpas 7 § i dess äldre lydelse.

12 Förslag till

Lag om ändring i jordförvärvslagen (1979: 230)

Härigenom föreskrivs att 16 och 17 §§ jordförvärvslagen (1979: 230) skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
16 §	
Egendom som har förvärvats genom inrop på exekutiv auktion under sådana förhållanden att förvärvstillstånd skulle ha krävts vid vanligt köp skall åter avyttras inom två år efter det att auktionen vunnit laga kraft, om inte dessförinnan nämnda förhållanden har upphört eller inroparen har fått tillstånd att	Egendom som har förvärvats genom inrop på exekutiv auktion under sådana förhållanden att förvärvstillstånd skulle ha krävts vid vanligt köp skall åter avyttras inom två år efter det att auktionen vunnit laga kraft, om inte dessförinnan nämnda förhållanden har upphört eller inroparen har fått tillstånd att

[1] Lagen omtryckt 1980: 97.

Nuvarande lydelse

behålla egendomen. Har inropet skett för att skydda fordran, för vilken inroparen har panträtt i egendomen, eller någon hans rättighet som är inskriven i den, får länsstyrelsen på ansökan medge skäligt anstånd med avyttrandet, om det är sannolikt att förlust annars skulle uppkomma för inroparen. Avyttras inte egendomen inom föreskriven tid, skall länsstyrelsen på framställning av lantbruksnämnden förordna att egendomen skall säljas på offentlig auktion enligt 17 §.

Föreslagen lydelse

behålla egendomen. Har inropet skett för att skydda fordran, för vilken inroparen har panträtt i egendomen, eller någon hans rättighet som är inskriven i den, får länsstyrelsen på ansökan medge skäligt anstånd med avyttrandet, om det är sannolikt att förlust annars skulle uppkomma för inroparen. Avyttras inte egendomen inom föreskriven tid, skall länsstyrelsen på framställning av lantbruksnämnden förordna att egendomen skall säljas *av kronofogdemyndigheten* på offentlig auktion enligt 17 §.

Anteckning om bestämmelserna i första stycket skall göras i det köpebrev som utfärdas med anledning av den exekutiva auktionen och, när lagfart söks, införas i fastighetsboken, om inte sökanden visar att avyttringsskyldigheten har upphört.

I fråga om tillstånd att behålla egendom gäller i tillämpliga delar bestämmelserna om förvärvstillstånd i 3–8 §§ med undantag av 4 § första stycket 1 samt i 10 och 11 §§.

17 §

Har länsstyrelsen förordnat om auktion enligt 16 § och har inroparen dessförinnan eller senare avyttrat egendomen, skall förordnandet trots detta gå i verkställighet, om inte lantbruksnämnden återkallar sin framställning i ärendet.

I övrigt skall så anses och med ärendet i tillämpliga delar så förfaras som om egendomen hade blivit utmätt för fordran med bästa förmånsrätt efter sådana rättigheter som besvärade egendomen redan vid den exekutiva auktionen och som har företräde framför alla befintliga fordringar. Även om det i enlighet härmed bestämda skyddsbeloppet täcks, får försäljning inte ske, om ej den bjudna köpeskillingen täcker även det värde som i ärendet har åsatts egendomen enligt *lagen (1971:494) om exekutiv försäljning av fast egendom* eller, om ägaren eller innehavare av fordran som är förenad med panträtt i egendomen i god tid före auktionen har påkallat särskild värdering, det värde vartill egendomen kan uppskattas av värderingsmän som

I övrigt skall så anses och med ärendet i tillämpliga delar så förfaras som om egendomen hade blivit utmätt för fordran med bästa förmånsrätt efter sådana rättigheter som besvärade egendomen redan vid den exekutiva auktionen och som har företräde framför alla befintliga fordringar. Även om det i enlighet härmed bestämda skyddsbeloppet täcks, får försäljning inte ske, om ej den bjudna köpeskillingen täcker även det värde som i ärendet har åsatts egendomen enligt *12 kap. utsökningsbalken* eller, om ägaren eller innehavare av fordran som är förenad med panträtt i egendomen i god tid före auktionen har påkallat särskild värdering, det värde vartill egendomen kan uppskattas av värderingsmän som *länsstyrelsen* utser. Egendomen får säl-

Nuvarande lydelse

överexekutor utser. Egendomen får säljas endast till den som har fått förvärvstillstånd eller enligt 2 § 1, 2, 4 eller 9 får förvärva egendomen utan sådant tillstånd. Avges vid auktionen bud som sålunda får antas, skall försäljning ske, även om innehavare av fordran bestrider det. *Vad utsökningslagen (1877:31 s.1) i fråga om fördelning av köpeskilling föreskriver beträffande gäldenären skall i ärende som avses här tillämpas på ägaren.*

Föreslagen lydelse

jas endast till den som har fått förvärvstillstånd eller enligt 2 § 1, 2, 4 eller 9 får förvärva egendomen utan sådant tillstånd. Avges vid auktionen bud som sålunda får antas, skall försäljning ske, även om innehavare av fordran bestrider det.

Kommer försäljning inte till stånd vid auktionen får lantbruksnämnden inom två år efter det att auktionen har vunnit laga kraft hos länsstyrelsen påkalla förordnande om ny auktion. Framställs inte sådan begäran inom föreskriven tid eller avges inte heller vid den senare auktionen bud som får antas, är frågan om försäljning av egendomen förfallen.

Kostnad i samband med auktion som inte har lett till försäljning betalas av statsmedel.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

Ett ärende om försäljning enligt 17 § som är anhängigt hos överexekutor vid ikraftträdandet skall även därefter handläggas av överexekutor, dock längst till utgången av år 1982. Ärendet får även dessförinnan överlämnas till kronofogdemyndigheten, om det är lämpligt.

13 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1975: 1132) om förvärv av hyresfastighet m. m.

Härigenom föreskrivs att 6 och 7 §§ lagen (1975: 1132) om förvärv av hyresfastighet m. m.[1] skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 §

Egendom, som förvärvats genom inrop på exekutiv auktion under sådana förhållanden att förvärvstillstånd skulle ha krävts vid vanligt köp, skall åter avyttras inom två år efter det att auktionen vunnit laga kraft, om ej dessförinnan nämnda förhållanden upphört eller inroparen antingen fått besked från

Egendom, som förvärvats genom inrop på exekutiv auktion under sådana förhållanden att förvärvstillstånd skulle ha krävts vid vanligt köp, skall åter avyttras inom två år efter det att auktionen vunnit laga kraft, om ej dessförinnan nämnda förhållanden upphört eller inroparen antingen fått besked från

[1] Lagen omtryckt 1979: 307.

Nuvarande lydelse

kommunen att prövning ej påkallas eller erhållit hyresnämndens tillstånd att behålla egendomen. Har inropet skett för att skydda någon inroparens fordran, för vilken han har panträtt i egendomen, eller någon hans rättighet, som är inskriven däri, får länsstyrelsen på ansökan medge skäligt anstånd med egendomens avyttrande, om sannolika skäl visas att i annat fall förlust skulle uppkomma för inroparen. Avyttras ej egendomen inom föreskriven tid, skall länsstyrelsen på framställning av kommunen eller hyresnämnden förordna att egendomen skall säljas på offentlig auktion enligt bestämmelserna i 7 §.

Föreslagen lydelse

kommunen att prövning ej påkallas eller erhållit hyresnämndens tillstånd att behålla egendomen. Har inropet skett för att skydda någon inroparens fordran, för vilken han har panträtt i egendomen, eller någon hans rättighet, som är inskriven däri, får länsstyrelsen på ansökan medge skäligt anstånd med egendomens avyttrande, om sannolika skäl visas att i annat fall förlust skulle uppkomma för inroparen. Avyttras ej egendomen inom föreskriven tid, skall länsstyrelsen på framställning av kommunen eller hyresnämnden förordna att egendomen skall säljas *av kronofogdemyndigheten* på offentlig auktion enligt bestämmelserna i 7 §.

Anteckning om bestämmelserna i första stycket skall göras i det köpebrev som utfärdas med anledning av den exekutiva auktionen och, när lagfart sökes, införas i fastighetsboken, om sökanden icke visar att avyttringsskyldigheten upphört.

Bestämmelserna i 4 § gäller i fråga om tillstånd att behålla egendom.

7 §

Har förordnande meddelats enligt 6 § och har inroparen dessförinnan eller senare avyttrat egendomen, skall förordnandet trots detta gå i verkställighet, om kommunen eller hyresnämnden icke återkallar sin framställning i ärendet.

I övrigt skall så anses och med ärendet i tillämpliga delar så förfaras, som om egendomen blivit utmätt för fordran med bästa förmånsrätt däri efter, i förekommande fall, sådana rättigheter som besvärade egendomen redan vid den exekutiva auktionen och har företräde framför alla befintliga fordringar. Även om det i enlighet härmed bestämda skyddsbeloppet täckes, får försäljning dock ej ske om ej den bjudna köpeskillingen täcker även det värde som i ärendet har åsatts egendomen enligt *lagen (1971:494) om exekutiv försäljning av fast egendom* eller, om ägaren eller innehavare av fordran som är förenad med panträtt i egendomen i god tid före auktionen påkallat särskild värdering, det värde vartill

I övrigt skall så anses och med ärendet i tillämpliga delar så förfaras, som om egendomen blivit utmätt för fordran med bästa förmånsrätt däri efter, i förekommande fall, sådana rättigheter som besvärade egendomen redan vid den exekutiva auktionen och har företräde framför alla befintliga fordringar. Även om det i enlighet härmed bestämda skyddsbeloppet täckes, får försäljning dock ej ske om ej den bjudna köpeskillingen täcker även det värde som i ärendet har åsatts egendomen enligt *12 kap. utsökningsbalken* eller, om ägaren eller innehavare av fordran som är förenad med panträtt i egendomen i god tid före auktionen påkallat särskild värdering, det värde vartill

Nuvarande lydelse

skild värdering, det värde vartill egendomen uppskattas av värderingsmän som *överexekutor* utser. Egendomen får säljas endast till den som fått besked från kommunen att prövning ej påkallas, erhållit förvärvstillstånd eller enligt 2 § 2, 3, 4 eller 9 får förvärva egendomen utan sådant tillstånd. Avges vid auktionen bud som sålunda får antagas, skall försäljning ske även om innehavare av fordran bestrider det. *Vad utsökningslagen (1877:31 s. 1) i fråga om fördelning av köpeskilling föreskriver beträffande gäldenären skall i ärende som avses här tillämpas på ägaren.*

Föreslagen lydelse

egendomen uppskattas av värderingsmän som *länsstyrelsen* utser. Egendomen får säljas endast till den som fått besked från kommunen att prövning ej påkallas, erhållit förvärvstillstånd eller enligt 2 § 2, 3, 4 eller 9 får förvärva egendomen utan sådant tillstånd. Avges vid auktionen bud som sålunda får antagas, skall försäljning ske även om innehavare av fordran bestrider det.

Kommer försäljning ej till stånd vid auktionen, får kommunen eller hyresnämnden inom två år efter det att auktionen vunnit laga kraft hos länsstyrelsen påkalla förordnande om ny auktion. Framställes ej sådan begäran inom föreskriven tid eller avges ej heller vid den senare auktionen bud som får antagas, är frågan om försäljning av egendomen förfallen.

Kostnad i samband med auktion, som ej lett till försäljning, betalas av statsmedel.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

Ett ärende om försäljning enligt 7 § som är anhängigt hos överexekutor vid ikraftträdandet skall även därefter handläggas av överexekutor, dock längst till utgången av år 1982. Ärendet får även dessförinnan överlämnas till kronofogdemyndigheten, om det är lämpligt.

14 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1916: 156) om vissa inskränkningar i rätten att förvärva fast egendom m. m.

Härigenom föreskrivs att 7 och 8 §§ lagen (1916: 156) om vissa inskränkningar i rätten att förvärva fast egendom m. m.[1] skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

7 §[2]

Fast egendom, som förvärvats genom inrop på exekutiv auktion under sådana förhållanden, att tillstånd enligt 1 eller 2 § skulle ha krävts vid vanligt köp, skall åter avyttras inom två år efter det att auktionen vunnit

[1] Senaste lydelse av lagens rubrik 1973: 307.
[2] Senaste lydelse 1975: 366.

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

laga kraft, om ej dessförinnan nämnda förhållanden upphört eller inroparen erhållit tillstånd att behålla egendomen. Har inropet skett för att skydda någon inroparens fordran, för vilken han har panträtt i egendomen, eller någon hans rättighet, som är inskriven däri, äger länsstyrelsen på ansökan medgiva skäligt anstånd med egendomens avyttrande, om sannolika skäl visas att i annat fall förlust skulle uppkomma för inroparen.

Avyttras ej egendomen inom föreskriven tid, skall länsstyrelsen förordna att egendomen skall säljas på offentlig auktion enligt bestämmelserna i 8 § eller, om särskilda skäl *tala* däremot, hänskjuta frågan till regeringens prövning.

Avyttras ej egendomen inom föreskriven tid, skall länsstyrelsen förordna att egendomen skall säljas *av kronofogdemyndigheten* på offentlig auktion enligt bestämmelserna i 8 § eller, om särskilda skäl *talar* däremot, hänskjuta frågan till regeringens prövning.

Anteckning om bestämmelserna i första och andra styckena skall göras i det köpebrev som utfärdas med anledning av den exekutiva auktionen och, när lagfart sökes, införas i fastighetsboken, om sökanden icke visar att avyttringsskyldigheten upphört.

I fråga om tillstånd att behålla fast egendom äga bestämmelserna om tillstånd till förvärv av sådan egendom i 1 och 2 §§ motsvarande tillämpning. Äger länsstyrelsen icke själv avgöra ärendet, skall länsstyrelsen med eget utlåtande överlämna ansökningen till regeringen. Med förordnande enligt andra stycket skall i sådant fall anstå till dess ansökningen prövats.

8 §[3]

Finnes, sedan förordnande meddelats enligt 7 §, att inroparen dessförinnan eller senare avyttrat egendomen, äger länsstyrelsen besluta att förordnandet ej skall gå i verkställighet.

I övrigt skall så anses och med ärendet i tillämpliga delar så förfaras, som om egendomen utmätts för fordran med bästa förmånsrätt däri efter, i förekommande fall, sådana rättigheter som besvärade egendomen redan vid den exekutiva auktionen och *hava* företräde framför alla befintliga fordringar. Egendomen *må* ej säljas till den som är skyldig att söka tillstånd därtill enligt 1 eller 2 § eller enligt jordförvärvslagen (1979: 230) eller enligt lagen (1975: 1132) om förvärv av hyresfastighet m. m. men icke erhållit sådant tillstånd eller, i fråga om sistnämnda lag, fått besked från kommunen att prövning enligt lagen ej påkallas. Avgives vid auk-

I övrigt skall så anses och med ärendet i tillämpliga delar så förfaras, som om egendomen utmätts för fordran med bästa förmånsrätt däri efter, i förekommande fall, sådana rättigheter som besvärade egendomen redan vid den exekutiva auktionen och *har* företräde framför alla befintliga fordringar. Egendomen *får* ej säljas till den som är skyldig att söka tillstånd därtill enligt 1 eller 2 § eller enligt jordförvärvslagen (1979: 230) eller enligt lagen (1975: 1132) om förvärv av hyresfastighet m. m. men icke erhållit sådant tillstånd eller, i fråga om sistnämnda lag, fått besked från kommunen att prövning enligt lagen ej påkallas. Avgives vid auk-

[3] Senaste lydelse 1979: 310.

Nuvarande lydelse

tionen bud som sålunda *må* antagas, skall försäljning ske även om innehavare av fordran bestrider det. *Vad utsökningslagen (1877:31 s. 1) i fråga om köpeskillingens fördelning stadgar beträffande gäldenären skall i ärende som nu avses gälla egendomens ägare.* Bestämmelsen i *40 § första stycket andra meningen lagen (1971:494) om exekutiv försäljning av fast egendom* äger icke tillämpning i fråga om egendomens försäljning.

Föreslagen lydelse

tionen bud som sålunda *får* antagas, skall försäljning ske även om innehavare av fordran bestrider det. Bestämmelsen i *12 kap. 40 § första stycket andra meningen utsökningsbalken* äger icke tillämpning i fråga om egendomens försäljning.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

Ett ärende om försäljning enligt 8 § som är anhängigt hos överexekutor vid ikraftträdandet skall även därefter handläggas av överexekutor, dock längst till utgången av år 1982. Ärendet får även dessförinnan överlämnas till kronofogdemyndigheten, om det är lämpligt.

15 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1925: 221) om bulvanförhållande i fråga om fast egendom

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1925: 221) om bulvanförhållande i fråga om fast egendom[1]

dels att i 1 och 13 §§ ordet "överexekutor" skall bytas ut mot "kronofogdemyndigheten",

dels att 2, 6, 11 och 12 §§ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

2 §[2]

Finnes, sedan förordnande meddelats enligt 1 § andra stycket, att egendomen dessförinnan eller senare avyttrats, *äger överexekutor* besluta att förordnandet ej skall gå i verkställighet. I övrigt skall så anses och med ärendet i tillämpliga delar så förfaras, som om egendomen utmätts för fordran med bästa förmånsrätt däri efter, i förekommande fall, sådana rättigheter som besvärade egendomen redan innan bulvanförhållandet inträdde och

Föreslagen lydelse

Finnes, sedan förordnande meddelats enligt 1 § andra stycket, att egendomen dessförinnan eller senare avyttrats, *får kronofogdemyndigheten* besluta att förordnandet ej skall gå i verkställighet. I övrigt skall så anses och med ärendet i tillämpliga delar så förfaras, som om egendomen utmätts för fordran med bästa förmånsrätt däri efter, i förekommande fall, sådana rättigheter som besvärade egendomen redan innan bulvanförhållandet in-

[1] Senaste lydelse av 13 § 1946: 832.
[2] Senaste lydelse 1967: 267.

Nuvarande lydelse

hava förmånsrätt framför alla befintliga fordringar. Egendomen *må* ej inropas av bulvanen eller den för vars räkning bulvanförhållandet ingåtts. Avgives vid auktionen bud som sålunda *må* antagas skall försäljning ske även om innehavare av fordran bestrider det. *Vad utsökningslagen i fråga om fast egendoms försäljning och köpeskillingens fördelning i övrigt stadgar beträffande gäldenären skall i ärende som nu avses gälla bulvanen. Denne skall även vara* pliktig att betala kostnad som ej kan gäldas ur den försålda egendomen i enlighet med *198 § utsökningslagen*. Bestämmelsen i *126 § 3 mom. samma lag* äger icke tillämpning i fråga om egendomens försäljning.

Föreslagen lydelse

trädde och *har* förmånsrätt framför alla befintliga fordringar. Egendomen *får* ej inropas av bulvanen eller den för vars räkning bulvanförhållandet ingåtts. Avgives vid auktionen bud som sålunda *får* antagas skall försäljning ske även om innehavare av fordran bestrider det. *Bulvanen är* pliktig att betala kostnad som ej kan gäldas ur den försålda egendomen i enlighet med *17 kap. 7 § utsökningsbalken*. Bestämmelsen i *12 kap. 40 § första stycket andra meningen utsökningsbalken* äger icke tillämpning i fråga om egendomens försäljning.

6 §[3]

Virke *och* stråfoder, som enligt denna lag *dömas förbrutna, skola av åklagaren säljas i den ordning, som om utmätta lösören stadgas. Begär*, innan frågan om förverkande *slutligen prövats, ägaren* av virke eller stråfoder, som tagits i beslag, *att försäljning därav skall äga rum, eller finner, på anmälan av åklagare, överexekutor, att fara är för virkets eller stråfodrets förstörelse* eller *att* kostnaden för dess förvarande skulle *bliva* större än *skäligt är, förordne överexekutor, att godset skall säljas i den ordning nyss sagts: och skall i ty fall godsets ägare, om han är känd och inom riket boende, eller, där han bor utom riket men inom riket har känt ombud, som äger att för honom mottaga stämning och avgiva svaromål, ombudet genom åklagarens försorg delgivas underrättelse om auktionen minst åtta dagar innan den hålles. Anmälan, varom här ovan sägs, skall vara åtföljd av fullständig, av två trovärdiga per-*

Virke *eller* stråfoder, som *har förklarats förverkat* enligt denna lag, *skall säljas av kronofogdemyndigheten*. Innan frågan om förverkande av virke eller stråfoder, som *har* tagits i beslag, *har prövats slutligt, skall egendomen säljas av kronofogdemyndigheten, om ägaren begär det eller fara föreligger att egendomen förstörs* eller kostnaden för dess förvarande skulle *bli* större än *som är skäligt. Åklagaren skall hos kronofogdemyndigheten anmäla, när en fråga om försäljning har uppkommit. Försäljningen äger rum i den ordning som gäller för utmätt lös egendom i allmänhet.*

[3] Senaste lydelse 1970: 431.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
soner styrkt förteckning, utvisande godsets mängd och beskaffenhet.	
Säljes i beslag taget virke eller stråfoder, innan det *dömts förbrutet, skall, till dess frågan därom blivit slutligen avgjord, försäljningssumman nedsättas i riksbanken på sätt särskilt är stadgat; och skall vad i 160 § utsökningslagen sägs om sådana medels insättning i bankinrättning äga motsvarande tillämpning.*	Säljes i beslag taget virke eller stråfoder innan det *har förklarats förverkat, får influtna medel inte betalas ut innan frågan om förverkande har avgjorts slutligt.*
11 §[4]	
Har domstolen utlåtit sig angående sådant förbud, *varom* i 3 § *sägs, gälle* om klagan över domstolens beslut vad i rättegångsbalken är stadgat om *handräckning.*	Har domstolen utlåtit sig angående sådant förbud *som avses* i 3 §, *gäller* om klagan över domstolens beslut vad i rättegångsbalken är stadgat om *kvarstad.*
12 §[5]	
Klagan över överexekutors beslut *i ärende, som omförmäles i 1 §, föres* i den ordning, som *i utsökningslagen stadgas angående klagan över överexekutors utslag i utsökningsmål.*	*Talan mot kronofogdemyndighetens* beslut *enligt denna lag förs* i den ordning som *föreskrivs i utsökningsbalken.*

Över länsstyrelsens beslut i ärende, varom i 3 § sägs, må ej klagan föras.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

Har en domstol före ikraftträdandet meddelat ett förordnande som avses i 1 § första stycket, skall ärendet även därefter handläggas av överexekutor, dock längst till utgången av år 1982. Ärendet får även dessförinnan överlämnas till kronofogdemyndigheten, om det är lämpligt. Detsamma gäller, om ett ärende som avses i 6 § första stycket andra meningen är anhängigt hos överexekutor vid ikraftträdandet.

Kronofogdemyndigheten får före de nya bestämmelsernas ikraftträdande vidta åtgärder för en försäljning enligt 6 §, som skall äga rum efter ikraftträdandet.

I fråga om talan mot överexekutors beslut tillämpas 12 § i dess äldre lydelse.

[4] Senaste lydelse 1946: 832.
[5] Senaste lydelse 1967: 267.

16 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1959: 517) om förlängning av tiden för vissa servitut

Härigenom föreskrivs att 5 och 7 §§ lagen (1959: 517) om förlängning av tiden för vissa servitut skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
5 §	
Sedan tre månader förflutit från det nämnden meddelat beslut, *skall efter överexekutors förordnande beslutet gå i verkställighet lika som domstols lagakraftägande dom.*	Sedan tre månader förflutit från det nämnden meddelat beslut, *får beslutet verkställas enligt vad som gäller om en sådan skiljedom som avses i 3 kap. 16 § utsökningsbalken.*
7 §	
Då servitutstid förlängts i enlighet med vad i denna lag sägs, skall servitutet gälla som om *inteckning* till säkerhet därför beviljats den dag, från vilken förlängningen är att räkna. Skall den fastighet som besväras av servitutet säljas i den ordning *utsökningslagen* bestämmer, skall servitutet upptagas i *den i 107 § samma lag omnämnda förteckningen, därest* det blivit anmält till *auktionsförrättaren* eller eljest är för *honom* känt.	Då servitutstid förlängts i enlighet med vad i denna lag sägs, skall servitutet gälla som om *inskrivning* till säkerhet därför beviljats den dag, från vilken förlängningen är att räkna. Skall den fastighet som besväras av servitutet säljas i den ordning *utsökningsbalken* bestämmer, skall servitutet upptagas i *sakägarförteckningen, om* det blivit anmält till *kronofogdemyndigheten* eller eljest är för *myndigheten* känt.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

Har överexekutor förordnat om verkställighet, gäller 5 § i dess äldre lydelse.

17 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1949: 658) om inlösen i vissa fall av rätt till gruva m. m.

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1949: 658) om inlösen i vissa fall av rätt till gruva m. m.[1]

dels att i 1, 2 och 4 §§ ordet "Konungen" i olika böjningsformer skall bytas ut mot "regeringen" i motsvarande form,

dels att 6 § skall ha nedan angivna lydelse.

[1] Senaste lydelse av 4 § 1971: 538.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
6 §	
Har någon till säkerhet för fordran panträtt i lös egendom, som avstås enligt denna lag, äger han, ändå att fordringen ej är förfallen till betalning, framför ägaren rätt att utfå sin fordran ur löseskillingen för denna egendom. Samma skall ock gälla i fråga om den som har rätt att kvarhålla egendomen till säkerhet för förfallen fordran.	
Löseskilling för lös egendom, som är utmätt, skall, *om borgenären det yrkar, utgivas* till *utmätningsmannen. Avser löseskillingen egendom, som satts i kvarstad eller under skingringsförbud, skall löseskillingen, där part det äskar, utgivas till överexekutor; och har denne att med beloppet förfara på sätt i 186 § utsökningslagen är för där avsett fall stadgat.*	Löseskilling för lös egendom, som är utmätt, *belagd med kvarstad eller tagen i anspråk genom betalningssäkring,* skall *utges* till *kronofogdemyndigheten, om någon part begär det.*
Vad i denna paragraf är stadgat gäller icke tomträtt eller vattenfallsrätt.	

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

Vad som sägs om kvarstad i 6 § i dess nya lydelse gäller även skingringsförbud som har meddelats före ikraftträdandet.

18 Förslag till

Lag om ändring i expropriationslagen (1972: 719)

Härigenom föreskrivs att i 6 kap. 14 § expropriationslagen (1972: 719) orden "utsökningslagen (1877: 31 s. 1)" skall bytas ut mot "utsökningsbalken".

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

19 Förslag till

Lag om ändring i fastighetsbildningslagen (1970: 988)

Härigenom föreskrivs i fråga om fastighetsbildningslagen (1970: 988)[1]

dels att i 9 kap. 4 § ordet "utsökningslagens" skall bytas ut mot "utsökningsbalkens",

dels att 12 kap. 4 § skall ha nedan angivna lydelse.

[1] Lagen omtryckt 1971: 1035.

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

12 kap.

4 §

För att fastighet skall få ingå i sammanläggning krävs att ägaren har lagfart på fastigheten eller att ansökan om lagfart förklarats vilande och hinder mot bifall till ansökningen icke föreligger om fastighetsbildningen genomföres.

Är talan väckt om bättre rätt eller om lösningsrätt till fastigheten eller är rätten till fastigheten i annat fall tvistig, får fastigheten ej ingå i sammanläggning. Detsamma gäller, om fastigheten är utmätt eller eljest skall säljas i den ordning som föreskrives för utmätt fast egendom. Utmätning som återgår, om sammanläggning kommer till stånd, skall dock ej beaktas.

Är talan väckt om bättre rätt eller om lösningsrätt till fastigheten eller är rätten till fastigheten i annat fall tvistig, får fastigheten ej ingå i sammanläggning. Detsamma gäller, om fastigheten är utmätt eller eljest skall säljas i den ordning som föreskrives för utmätt fast egendom *eller om den är belagd med kvarstad eller tagen i anspråk genom betalningssäkring*. Utmätning, *kvarstad eller betalningssäkring* som återgår, om sammanläggning kommer till stånd, skall dock ej beaktas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

Vad som sägs om kvarstad i 12 kap. 4 § i dess nya lydelse gäller även skingringsförbud som har meddelats före ikraftträdandet.

20 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1973: 1150) om förvaltning av samfälligheter

Härigenom föreskrivs att i 46 § lagen (1973: 1150) om förvaltning av samfälligheter orden "utsökningslagen (1877: 31 s. 1)" skall bytas ut mot "utsökningsbalken".

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

21 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1933: 269) om ägofred

Härigenom föreskrivs att 32 och 55 §§ lagen (1933: 269) om ägofred skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

32 §

Klandras ej förrättning såsom i 31 § sägs, *gånge* därvid meddelat

Klandras ej förrättning såsom i 31 § sägs, *går ett* därvid meddelat

Nuvarande lydelse

utlåtande, *i vad det avser annan fråga än i 49 eller 62 § omförmäles*, i verkställighet såsom laga kraft ägande dom.

Ändå att talan *föres* mot förrättningen, *må förordnande om verkställighet å* utlåtandet, *i vad* därigenom någon förpliktats att uppföra stängsel, *meddelas av överexekutor, därest* sökanden ställer säkerhet *såsom i 48 § utsökningslagen sägs* för skadestånd, *vartill* han kan *kännas* skyldig, om utlåtandet *varder* av domstol *ändrat*. Domstol, *varest* talan mot förrättningen är anhängig, *må*, när skäl *därtill äro*, förordna, att verkställighet, *varom nu är sagt*, ej *må* äga rum.

Föreslagen lydelse

utlåtande i verkställighet såsom laga kraft ägande dom, *såvitt utlåtandet avser en annan fråga än som nämns i 49 eller 62 §*.

Även om talan *förs* mot förrättningen, *får* utlåtandet, *såvitt* därigenom någon förpliktats att uppföra stängsel, *verkställas, om* sökanden ställer säkerhet *enligt vad som sägs i 2 kap. utsökningsbalken* för skadestånd, *som* han kan *bli* skyldig *att utge*, om utlåtandet *ändras* av domstol. Domstol, *där* talan mot förrättningen är anhängig, *får*, när *det finns* skäl *till det*, förordna, att verkställighet ej *får* äga rum.

55 §

Bjuder ägaren till intaget hemdjur lösen *efter vad i* 53 § eller 54 § första stycket *sägs*, men vill intagaren ej utlämna djuret, *nedsätte* ägaren det belopp i *penningar*, vartill lösen uppgår, eller *ställe* full pant eller borgen därför hos *utmätningsmannen* i orten eller *annan* i orten boende pålitlig person; *vägras honom ändå att utfå* djuret, eller vill intagaren ej utgiva det utan lösen i fall, som i 54 § andra stycket sägs, *vare* ägaren *berättigad* att av *utmätningsmannen* på den tredskandes bekostnad erhålla handräckning för *djurets utbekommande*. Intagaren *vare ock pliktig* ersätta all den skada och kostnad, som vållats ägaren genom hans vägran.

Bjuder ägaren till intaget hemdjur lösen *enligt* 53 § eller 54 § första stycket, men vill intagaren ej utlämna djuret, *skall* ägaren *nedsätta* det belopp i *pengar*, vartill lösen uppgår, eller *ställa* full pant eller borgen därför hos *kronofogdemyndigheten* i orten eller *någon* i orten boende pålitlig person. *Om han ändå inte får ut* djuret eller *om* intagaren ej vill utgiva det utan lösen i fall, som i 54 § andra stycket sägs, *har* ägaren *rätt* att av *kronofogdemyndigheten* på den tredskandes bekostnad erhålla handräckning för *att få ut djuret*. Intagaren *är också skyldig att* ersätta all den skada och kostnad, som vållats ägaren genom hans vägran.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

Har överexekutor förordnat om verkställighet enligt 32 §, gäller äldre bestämmelser.

22 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1952: 166) om häradsallmänningar

Härigenom föreskrivs att 12 § lagen (1952: 166) om häradsallmänningar skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
12 §[1]	
Införlivning av mark med häradsallmänning må äga rum under villkor:	
1) att marken i sin helhet eller till huvudsaklig del är skogbärande eller tjänlig till skogsbörd samt så belägen, att den lämpligen kan förvaltas gemensamt med allmänningen, eller ock att den är behövlig för allmänningens bevakning eller skötsel;	
2) att marken genom rågång eller genom fastighetsbildningsförrättning är skild från annan mark;	
3) att marken såsom särskild fastighet upptagits i fastighetsregistret;	
4) att lagfart meddelats å delägarnas fång till marken;	
5) att klander ej instämts å fånget, att delägarnas rätt till marken ej heller eljest finnes tvistig samt att marken ej *utmätts;*	5) att klander ej instämts å fånget, att delägarnas rätt till marken ej heller eljest finnes tvistig samt att marken ej *är utmätt, belagd med kvarstad eller tagen i anspråk genom betalningssäkring;*
6) att marken icke besväras av någon vare sig beviljad eller sökt inteckning; samt	
7) att marken ej heller är belastad med sådan nyttjande- eller servitutsrätt som hindrar tillämpande av planmässig skogshushållning eller eljest strider mot det med införlivningen avsedda syftet.	

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

Vad som sägs om kvarstad i 12 § i dess nya lydelse gäller även skingringsförbud som har meddelats före ikraftträdandet.

23 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1952: 167) om allmänningsskogar i Norrland och Dalarna

Härigenom föreskrivs att 11 § lagen (1952: 167) om allmänningsskogar i Norrland och Dalarna skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
11 §[1]	
Införlivning av mark med allmänningsskog må äga rum under villkor:	
1) att marken i sin helhet eller till huvudsaklig del är skogbärande eller tjänlig till skogsbörd samt så belägen, att den lämpligen kan förvaltas	

[1] Senaste lydelse 1971: 1056.
[1] Senaste lydelse 1971: 1057.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
gemensamt med allmänningsskogen, eller ock att den är behövlig för allmänningsskogens bevakning eller skötsel;	
2) att marken genom rågång eller genom fastighetsbildningsförrättning är skild från annan mark;	
3) att marken såsom särskild fastighet upptagits i fastighetsregistret;	
4) att lagfart meddelats å delägarnas fång till marken;	
5) att klander ej instämts å fånget, att delägarnas rätt till marken ej heller eljest finnes tvistig samt att marken ej *utmätts;*	5) att klander ej instämts å fånget, att delägarnas rätt till marken ej heller eljest finnes tvistig samt att marken ej *är utmätt, belagd med kvarstad eller tagen i anspråk genom betalningssäkring;*
6) att marken icke besväras av någon vare sig beviljad eller sökt inteckning; samt	
7) att marken ej heller är belastad med sådan nyttjande- eller servitutsrätt som hindrar tillämpande av planmässig skogshushållning eller eljest strider mot det med införlivningen avsedda syftet.	

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

Vad som sägs om kvarstad i 11 § i dess nya lydelse gäller även skingringsförbud som har meddelats före ikraftträdandet.

24 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1919: 426) om flottning i allmän flottled

Härigenom föreskrivs att i 12 § lagen (1919: 426) om flottning i allmän flottled ordet "överexekutor" skall bytas ut mot "kronofogdemyndigheten".

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

25 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1915: 218) om avtal och andra rättshandlingar på förmögenhetsrättens område

Härigenom föreskrivs att i 17 § lagen (1915: 218) om avtal och andra rättshandlingar på förmögenhetsrättens område[1] ordet "överexekutor" skall bytas ut mot "tingsrätten".

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

Ett ärende som är anhängigt hos överexekutor vid ikraftträdandet skall även därefter handläggas av överexekutor, dock längst till utgången av år 1982.

[1] Senaste lydelse av 17 § 1977: 672.

26 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1845:50 s. 1) om handel med lösören, som köparen låter i säljarens vård kvarbliva

Härigenom föreskrivs att 3 § lagen (1845:50 s. 1) om handel med lösören, som köparen låter i säljarens vård kvarbliva[1], skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
3 §[2]	
Är köpeavhandling så upprättad och behandlad, som i 1 § sägs, men inträffar utmätning inom trettio dagar efter det avhandlingen inför rätten företeddes, eller *försättes* säljaren i konkurs efter ansökning, som gjorts inom sagda tid, *vare* den sålda egendomen ej fredad från att utmätas eller att till konkursboet räknas. Detsamma gäller, när ansökan om förordnande av god man enligt ackordslagen (1970:847) gjorts inom nämnda tid och konkurs följt på ansökan, som gjorts inom tre veckor från det att verkan av godmansförordnandet förföll eller, när förhandling om offentligt ackord följt, ackordsfrågan avgjordes. *Göres* efter utgången av den i första punkten angivna *tid* jäv mot köpeavhandling, vilken *befinnes* så upprättad och behandlad, som nyss sagts, *vare, där* jävet *göres* vid utmätningstillfälle, fordringsägaren skyldig att, om han vill fullfölja jävet, inom en månad därefter väcka talan mot såväl säljaren som köparen vid *den domstol, till vilken utmätningsmannens tjänstgöringsområde hör, eller vare all talan i ty mål kvitt; och stånde godset i* kvarstad, *därest* sökanden inom fjorton dagar efter utmätningsförrättningen hos *överexekutor ställer* full borgen för den kostnad och skada, som av kvarstaden *följa kan; var* säljarens egendom avträdd till konkurs, skall vad om återvinning av lös egendom	Är köpeavhandling så upprättad och behandlad, som i 1 § sägs, men inträffar utmätning inom trettio dagar efter det avhandlingen inför rätten företeddes, eller *försätts* säljaren i konkurs efter ansökning, som gjorts inom sagda tid, *är* den sålda egendomen ej fredad från att utmätas eller att räknas till konkursboet. Detsamma gäller, när ansökan om förordnande av god man enligt ackordslagen (1970:847) gjorts inom nämnda tid och konkurs följt på ansökan, som gjorts inom tre veckor från det att verkan av godmansförordnandet förföll eller, när förhandling om offentligt ackord följt, ackordsfrågan avgjordes. *Görs* efter utgången av den i första punkten angivna *tiden* jäv mot köpeavhandling, vilken *är* så upprättad och behandlad, som nyss sagts, *är, om* jävet *görs* vid utmätningstillfälle, fordringsägaren skyldig att, om han vill fullfölja jävet, inom en månad därefter väcka talan mot såväl säljaren som köparen vid *tingsrätten i den ort där kronofogdemyndigheten finns. Gör han inte det, har han förlorat sin talan. Godset skall genast beläggas med* kvarstad *och* sökanden *skall, om han vill att åtgärden skall bestå,* inom fjorton dagar efter utmätningsförrättningen hos *kronofogdemyndigheten ställa* full borgen för den kostnad och skada, som *kan orsakas* av kvarstaden. *Var* sälja-

[1] Senaste lydelse av lagens rubrik 1977:673.
[2] Senaste lydelse 1970:853.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
till konkursbo är stadgat i *39 §* konkurslagen äga motsvarande tillämpning.	rens egendom avträdd till konkurs, skall vad om återvinning av lös egendom till konkursbo är stadgat i *40 b §* konkurslagen *(1921:225)* äga motsvarande tillämpning.

Vad som nu sagts om konkurs äger motsvarande tillämpning om i stället offentligt ackord fastställes. I fråga om talan med anledning av ackordsförhandling äga 17 och 18 §§ ackordslagen (1970:847) motsvarande tillämpning.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

Har jäv mot en köpeavhandling framställts vid ett utmätningstillfälle före ikraftträdandet men har tiden för väckande av talan ej gått till ända före ikraftträdandet, får talan därefter väckas antingen vid den domstol som anges i den äldre bestämmelsen eller vid den domstol som anges i den nya bestämmelsen.

27 Förslag till

Lag om ändring i konsumentkreditlagen (1977:981)

Härigenom föreskrivs i fråga om konsumentkreditlagen (1977:981)[1]

dels att i 20 § ordet "utmätningsman" skall bytas ut mot "kronofogdemyndigheten",

dels att 18 och 21 §§ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
18 §[2]	
Om köparen vid avräkningen tillgodoräknas ett större belopp än kreditgivaren, får varan återtagas endast om kreditgivaren betalar mellanskillnaden till köparen eller, när varan värderats av *utmätningsman*, nedsätter mellanskillnaden hos *denne*.	Om köparen vid avräkningen tillgodoräknas ett större belopp än kreditgivaren, får varan återtagas endast om kreditgivaren betalar mellanskillnaden till köparen eller, när varan värderats av *kronofogdemyndigheten*, nedsätter mellanskillnaden hos *myndigheten*.

Har kreditgivaren för att kunna återtaga varan eller för att denna efter återtagande skall kunna brukas på avsett sätt måst betala skuld som åvilar köparen, får kreditgivaren vid tillämpning av första stycket avräkna sådan betalning mot mellanskillnad köparen till godo.

Tillgodoräknas kreditgivaren ett större belopp än köparen, får kreditgivaren ej kräva ut mellanskillnaden (restskulden) i annat fall än då varan har utsatts för betydande värdeminskning genom att köparen vanvårdat varan.

[1] Senaste lydelse av 20 § 1978:598.
[2] Senaste lydelse 1978:598.

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

21 §

Handräckning får beviljas endast om det är uppenbart att de förutsättningar som anges i 15 § andra stycket föreligger.

Har förbehåll om återtaganderätt använts i strid mot förbud enligt 15 § tredje stycket, får handräckning ej beviljas.

Handräckning eller verkställighet av dom, varigenom köparen har förpliktats att lämna tillbaka vara som sålts med förbehåll om återtaganderätt, får ej beviljas beträffande vara som enligt *65 § utsökningslagen (1877:31 s. 1)* undantages från utmätning.

Handräckning eller verkställighet av dom, varigenom köparen har förpliktats att lämna tillbaka vara som sålts med förbehåll om återtaganderätt, får ej beviljas beträffande vara som enligt *5 kap. 1–3 §§ utsökningsbalken* undantages från utmätning.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

28 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1978: 599) om avbetalningsköp mellan näringsidkare m. fl.

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1978: 599) om avbetalningsköp mellan näringsidkare m. fl.

dels att i 11, 14 och 15 §§ ordet "utmätningsman" i olika böjningsformer skall bytas ut mot "kronofogdemyndigheten",

dels att 10, 12 och 16–18 §§ samt övergångsbestämmelserna skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

10 §

Om köparen vid avräkningen tillgodoräknas ett större belopp än säljaren, får varan återtagas endast om säljaren betalar mellanskillnaden till köparen eller, när varan har värderats av *utmätningsman*, nedsätter mellanskillnaden hos *denne*.

Om köparen vid avräkningen tillgodoräknas ett större belopp an säljaren, får varan återtagas endast om säljaren betalar mellanskillnaden till köparen eller, när varan har värderats av *kronofogdemyndigheten*, nedsätter mellanskillnaden hos *myndigheten*.

Har säljaren för att kunna återtaga varan eller för att denna efter återtagande skall kunna brukas på avsett sätt måst betala skuld som åvilar köparen, får säljaren vid tillämpning av första stycket avräkna sådan betalning mot mellanskillnad köparen till godo.

Tillgodoräknas säljaren ett större belopp än köparen, får säljaren inte kräva ut mer än mellanskillnaden (restskulden).

12 §

Ansökan om handräckning skall göras skriftligen. Den skall innehålla uppgift om hur stor del av kreditfordringen som utestår obetald. Om

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

säljaren gör anspråk på dröjsmålsränta eller, i fall då avtalet innehåller förbehåll som avses i 6 § andra stycket, ersättning för reparation eller annan åtgärd beträffande varan, skall i ansökningen också uppges vad säljaren fordrar i den delen. Vid ansökningen skall fogas styrkt avskrift av den handling som anges i 11 §.

Exekutionsavgift skall förskotteras av sökanden, om *utmätningsmannen* begär det. Betalas inte förskott inom förelagd tid, får handräckningen inställas.

I fråga om handräckning enligt denna lag tillämpas bestämmelserna om *utmätning i 56, 59, 60 och 60 a §§ utsökningslagen (1877:31 s. 1)*.

Exekutionsavgift skall förskotteras av sökanden, om *kronofogdemyndigheten* begär det. Betalas inte förskott inom förelagd tid, får handräckningen inställas.

I fråga om handräckning enligt denna lag tillämpas bestämmelserna om *verkställighet i 16 kap. 10–12 §§ utsökningsbalken*.

16 §

Beslut i fråga om handräckning *överklagas hos överexekutor. Mot överexekutors beslut får talan ej föras.*

Talan mot beslut i fråga om handräckning *förs i hovrätten genom besvär. Besvär skall anföras inom tre veckor från det att beslutet delgavs klaganden. Mot hovrättens beslut får talan ej föras.*

Är köparen eller säljaren missnöjd med värdering eller annan åtgärd vid handräckningen, är han oförhindrad att väcka talan mot den andre vid domstol.

Visar inte säljaren att han har väckt talan vid domstol inom en månad efter det att *handräckningen genomfördes eller, om förrättningen inom den tiden har överklagats, inom en månad efter det att överexekutors beslut meddelades*, får köparen hos *utmätningsmannen* lyfta belopp som har nedsatts enligt 10 § första stycket.

Visar inte säljaren att han har väckt talan vid domstol inom en månad efter det att *beslutet om handräckning vann laga kraft mot honom*, får köparen hos *kronofogdemyndigheten* lyfta belopp som har nedsatts enligt 10 § första stycket.

17 §

I fråga om handräckning gäller i övrigt *utsökningslagen (1877:31 s. 1)* i tillämpliga delar.

I fråga om handräckning gäller i övrigt *utsökningsbalken* i tillämpliga delar.

18 §

Ansökan om verkställighet av dom varigenom köparen har förpliktats återlämna vara som har sålts genom avbetalningsköp görs skriftligen eller muntligen, varvid domen skall ges in.

I fråga om verkställigheten tillämpas *12 § tredje stycket*, 14 § och, om ej annat följer av domen, 15 §. Beträffande talan mot *utmät-*

I fråga om verkställigheten tillämpas 14 § och, om ej annat följer av domen, 15 §. Beträffande talan mot *kronofogdemyndighetens* vär-

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
ningsmannens värdering tillämpas 16 § andra och tredje styckena. *Den tid av en månad som anges i sistnämnda stycke räknas dock i fall då förrättningen har överklagats från den dag då beslut av högre instans vann laga kraft.*	dering tillämpas 16 § andra och tredje styckena.

Denna lag[1] träder i kraft den 1 juli 1979. Samtidigt upphävs lagen (1915: 219) om avbetalningsköp.

Förekommer i lag eller annan författning hänvisning till eller avses annars däri lagrum som har ersatts genom föreskrift i den nya lagen skall i stället denna tillämpas.

Äldre lag gäller fortfarande i fråga om köp som har ingåtts före den nya lagens ikraftträdande.	Äldre lag gäller fortfarande i fråga om köp som har ingåtts före den nya lagens ikraftträdande. *I stället för 10 § fjärde stycket och 14 § lagen (1915:219) om avbetalningsköp gäller dock 12 § tredje stycket och 16 § nya lagen. Vad som sägs om utsökningslagen i 16 § lagen om avbetalningsköp skall i stället avse utsökningsbalken.*

Denna lag[2] träder i kraft den 1 januari 1982.

När utmätningsmannen före ikraftträdandet har meddelat beslut i fråga om handräckning eller verkställighet, tillämpas äldre bestämmelser.

29 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1927: 77) om försäkringsavtal

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1927: 77) om försäkringsavtal[1]

dels att i 118 § ordet "utsökningslagen" skall bytas ut mot "utsökningsbalken",

dels att 58 och 123 §§ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	58 §[2]

Gäller försäkring å gods till förmån för någon, som till säkerhet för fordran har panträtt i godset, äge han, ändå att fordringen ej är till betalning förfallen, framför ägaren rätt att ur utfallande ersättningsbelopp utfå sin fordran, såvida icke ägaren genom att avhjälpa skadan eller på annat

[1] 1978: 599. Senaste lydelse av övergångsbestämmelserna 1978: 869.
[2] 1981: 000.
[1] Senaste lydelse av 118 § 1968: 622.
[2] Senaste lydelse 1978: 899.

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

sätt bereder panthavaren samma säkerhet som han ägt före försäkringsfallet. Lag samma vare, där försäkringen gäller till förmån för någon, som har rätt att kvarhålla godset till säkerhet för förfallen fordran.

Ersättningsbelopp för gods, som är utmätt eller *har tagits* i anspråk genom betalningssäkring, skall, *om borgenären det yrkar, utgivas till utmätningsmannen. Avser ersättningsbeloppet gods, som satts i kvarstad eller under skingringsförbud, skall beloppet, där part det äskar, utgivas till överexekutor; och har denne att med beloppet förfara på sätt i 160 § utsökningslagen är för där avsett fall stadgat.*

Ersättningsbelopp för gods, som är utmätt, *belagt med kvarstad* eller *taget* i anspråk genom betalningssäkring, skall *utges till kronofogdemyndigheten, om någon part begär det.*

I fråga om rätt för borgenär, som har panträtt i fastighet eller i tomträtt, att njuta betalning ur brandskadeersättning gäller, i stället för föreskrifterna i 56 och 57 §§ samt första och andra styckena i förevarande paragraf, vad som finnes stadgat i 86—88 §§ samt i särskild lag.

123 §[3]

Fordran, som på grund av olycksfalls- eller sjukförsäkring innestår hos försäkringsgivaren, må ej för gäld tagas i mät.

Bestämmelsen i första stycket hindrar ej utmätning enligt vad som föreskrives i *67 d § utsökningslagen (1877:31 s. 1).*

Bestämmelsen i första stycket hindrar ej utmätning enligt vad som föreskrives i *7 kap. utsökningsbalken.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

Vad som sägs om kvarstad i 58 § i dess nya lydelse gäller även skingringsförbud som har meddelats före ikraftträdandet.

30 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1927:56) om nedsättning av pengar hos myndighet

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1927:56) om nedsättning av pengar hos myndighet

dels att i 1, 2, 5, 6 och 8 §§ ordet "överexekutor" skall bytas ut mot "länsstyrelsen",

dels att i lagen skall införas en ny paragraf, 9 a §, av nedan angivna lydelse.

[3] Senaste lydelse 1976: 177.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	9 a §
	Talan mot beslut av länsstyrelsen förs i hovrätten genom besvär.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

Ett ärende om nedsättning som är anhängigt hos överexekutor vid ikraftträdandet skall även därefter handläggas av överexekutor, dock längst till utgången av år 1982.

31 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1927: 85) om dödande av förkommen handling

Härigenom föreskrivs att i lagen (1927: 85) om dödande av förkommen handling skall införas en ny paragraf, 12 a §, av nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	12 a §
	Vad som sägs i 1–11 §§ om dödande av en förkommen handling gäller i tillämpliga delar även när en handling ej har kunnat anträffas vid utmätning av fordringen eller rättigheten eller vid konkurs, om det kan antas att handlingen undanhålls. Ansökan om dödande görs i sådant fall av kronofogdemyndigheten eller konkursboet.
	Om det anses behövligt, skall tingsrätten som villkor för dödande föreskriva att utmätningssökanden eller konkursboet ställer säkerhet enligt vad som sägs i 2 kap. utsökningsbalken för den skada som rätt innehavare av handlingen kan lida. Föreligger enligt 2 kap. 27 § utsökningsbalken ej skyldighet att ställa säkerhet, skall tingsrätten i stället som villkor föreskriva att utmätningssökanden utfäster sig att ersätta en sådan skada. Säkerheten eller utfästelsen får ej åberopas, om talan väcks senare än tre år från den dag då beslut om handlingens dödande vann laga kraft.
	Ny handling skall ej utfärdas med anledning av dödande enligt denna paragraf.

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

Om ett överskott uppkommer vid utmätning, får det ej betalas ut till utmätningsgäldenären utan att den dödade handlingen företes eller att utmätningsgäldenären gör sannolikt att han ej har handlingen i behåll.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

32 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1972: 180) om avrundning av vissa fordringar till helt krontal, m. m.

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1972: 180) om avrundning av vissa fordringar till helt krontal, m. m.

dels att i 3 § ordet "Konungen" skall bytas ut mot "regeringen",

dels att 1 § skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

1 §

I den mån ej annat är föreskrivet i lag eller annan författning, skall domstol eller annan myndighet i fråga om fordran, som vid bristande betalning eller eljest indrives av *utmätningsman* såsom fordran i allmänt mål, bestämma kapitalbeloppet till helt krontal så, att överskjutande öretal bortfaller. Ränta på fordringen skall avrundas till närmast högre hela krontal.

Med allmänt mål avses i denna lag mål hos kronofogdemyndighet om uttagande av skatt eller tull, staten tillkommande avgift eller liknande medel som får uttagas genom utmätning utan föregående dom, böter eller annat som indrives i samma ordning som böter, avgift till statsverket enligt vattenlagen (1918:523) eller belopp som erlagts av allmänna medel och enligt domstols beslut skall återbetalas till statsverket.

I den mån ej annat är föreskrivet i lag eller annan författning, skall domstol eller annan myndighet i fråga om fordran, som vid bristande betalning eller eljest indrives av *kronofogdemyndighet* såsom fordran i allmänt mål, bestämma kapitalbeloppet till helt krontal så, att överskjutande öretal bortfaller. Ränta på fordringen skall avrundas till närmast högre hela krontal.

I 1 kap. 6 § utsökningsbalken finns bestämmelser om vad som avses med allmänt mål.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

33 Förslag till

Lag om ändring i förmånsrättslagen (1970: 979)

Härigenom föreskrivs att 9 § förmånsrättslagen (1970: 979)[1] skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
9 §[2]	
Särskilda förmånsrätter gäller inbördes efter paragrafernas följd och efter den i 4–7 §§ angivna numreringen.	
Förmånsrätt enligt 4 § 3 har dock företräde framför förmånsrätt enligt 4 § 2 på grund av annan retentionsrätt än som avses i 247 § sjölagen (1891: 35 s. 1).	
Förmånsrätt på grund av utmätning har företräde framför förmånsrätt på grund av *inteckning*, vilken sökts samma dag som *utmätningen verkställdes eller senare*.	Förmånsrätt på grund av utmätning har företräde framför förmånsrätt på grund av *företagsinteckning*, vilken *har* sökts samma dag som *beslutet om utmätning meddelades eller senare, och framför förmånsrätt på grund av annan inteckning, vilken har sökts samma inskrivningsdag som ett ärende angående anteckning om utmätningen har tagits upp eller senare*.
Utmätning ger företräde framför senare utmätning av samma egendom. Utmätning för flera fordringar på en gång ger lika rätt. Om det inbördes företrädet i övrigt mellan fordringar med samma slag av förmånsrätt finns för vissa fall särskilda bestämmelser.	Utmätning ger företräde framför senare utmätning av samma egendom, *om ej annat följer av 4 kap. 30 § andra stycket eller 7 kap. 13 § utsökningsbalken*. Utmätning för flera fordringar på en gång ger lika rätt. Om det inbördes företrädet i övrigt mellan fordringar med samma slag av förmånsrätt finns för vissa fall särskilda bestämmelser.

Vad i denna paragraf föreskrives om förmånsrätt på grund av utmätning tillämpas även i fråga om förmånsrätt på grund av betalningssäkring.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

Om utmätning har beslutats före ikraftträdandet, gäller äldre bestämmelser. Var utmätningen inte fullbordad vid ikraftträdandet, skall utmätningen anses ha verkställts i och med ikraftträdandet eller, vid utmätning av lön som förfaller till betalning efter ikraftträdandet, när förfallotiden inträtt.

[1] Lagen omtryckt 1975: 1248.
[2] Senaste lydelse 1978: 883.

34 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1966: 454) om företagsinteckning

Härigenom föreskrivs att 4 § lagen (1966: 454) om företagsinteckning skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

4 §[1]

Företagsinteckning gäller i näringsidkarens lösa egendom, i den mån denna hör till den intecknade verksamheten och utgöres av

1. inventarier, varor eller andra lösören, dock ej skepp och skeppsbygge, ej heller luftfartyg och sådan reservdel därtill som kan omfattas av inteckning i luftfartyg,
2. byggnad eller annan anläggning som icke hör till tomträtt,
3. arrenderätt, hyresrätt, rättighet som avses i 7 kap. 3 § jordabalken, bostadsrätt eller rätt till gruva eller annan gruvegendom, om rättigheten kan utmätas,
4. nyttjanderätt till inventarier eller andra lösören, om rättigheten kan utmätas,
5. patent, upphovsrätt eller annan rättighet av immateriell art, om rättigheten kan utmätas,
6. fordran på vederlag för överlåtelse eller upplåtelse av egendom av sådant slag, som avses under 1–5, eller på ersättning med anledning av att sådan egendom skadats eller gått förlorad eller tagits i anspråk genom expropriation eller liknande förfarande,
7. fordran på vederlag för arbete.

Företagsinteckning, som söks samma dag som egendom beläggs med kvarstad för fordran eller senare, gäller ej i den kvarstadsbelagda egendomen.

Överlåtes verksamheten, gäller inteckningen i överlåtarens fordran på vederlag, i vad detta avser egendom som vid överlåtelsen omfattades av inteckningen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

Vad som sägs om kvarstad i 4 § i dess nya lydelse gäller även skingringsförbud som har meddelats före ikraftträdandet.

[1] Senaste lydelse 1973: 1067.

35 Förslag till

Lag om ändring i sjölagen (1891: 35 s. 1)

Härigenom föreskrivs att 33, 38, 237, 238, 249, 253, 254 och 283 §§ sjölagen (1891: 35 s. 1)[1] skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

33 §[2]

Anmälan av skepp eller skeppsbygge för registrering eller ansökan om inskrivning av förvärv av sådan egendom skall avslås, om

1. bestämmelsen i 30 § första stycket ej iakttagits;
2. egendomen ej kan registreras enligt 11 §;
3. sökanden ej styrker sitt förvärv;
4. fängesmannens rätt ej är inskriven i registret, ehuru den hade kunnat inskrivas där, och sökandens förvärv icke grundas på exekutiv försäljning;
5. åberopad överlåtelse står i strid med en mot överlåtaren på grund av förvärvsvillkor gällande inskränkning i hans rätt att förfoga över egendomen och överlåtarens åtkomst icke var inskriven när överlåtelsen ägde rum eller, om så var fallet, villkoret är infört i registret eller införes däri samma inskrivningsdag som ansökningen göres;
6. egendomen av överlåtaren tidigare överlåtits till annan och överlåtarens åtkomst ej var inskriven när sökandens förvärv ägde rum eller, om så var fallet, inskrivning samma inskrivningsdag sökes för det tidigare förvärvet;

7. *före utgången av den inskrivningsdag då anmälningen eller ansökningen göres egendomen blivit föremål för kvarstad, skingringsförbud eller betalningssäkring till säkerhet för anspråk mot överlåtaren eller denne försatts i konkurs;*

7. *egendomen har blivit föremål för kvarstad eller betalningssäkring till säkerhet för ett anspråk mot överlåtaren och ett ärende angående anteckning om åtgärden har tagits upp senast på den inskrivningsdag då anmälningen eller ansökningen görs eller överlåtaren har försatts i konkurs före utgången av nämnda inskrivningsdag;*

8. egendomen sålts exekutivt till annan än sökanden; eller
9. det är uppenbart att förvärvet av annan grund är ogiltigt eller icke kan göras gällande.

Första stycket 5–7 utgör ej hinder mot inskrivning av förvärv, om inskrivning av villkorlig äganderätt redan har beviljats på grund av samma förvärv.

38 §[3]

I skepps- eller skeppsbyggnadsregistret skall antecknas, när

1. talan väckts om hävning eller återgång av förvärv av registrerat skepp eller skeppsbygge eller om bättre rätt till sådan egendom eller eljest i fråga, som angår inskrivning;

[1] Lagen omtryckt 1975:1289.
[2] Senaste lydelse 1978:886.
[3] Senaste lydelse 1978:886.

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

2. mål som avses under 1 avgjorts genom dom eller slutligt beslut som vunnit laga kraft;

3. ägare av registrerat skepp eller skeppsbygge försatts i konkurs;

4. registrerat skepp eller skeppsbygge eller inskriven rätt till sådan egendom blivit föremål för kvarstad, *skingringsförbud*, betalningssäkring eller utmätning, konkursförvaltare begärt att registrerat skepp eller skeppsbygge skall säljas exekutivt, ägaren enligt 10 § andra stycket begärt att registrerat skepp skall säljas exekutivt eller egendomen sålts exekutivt;

4. registrerat skepp eller skeppsbygge eller inskriven rätt till sådan egendom blivit föremål för kvarstad, betalningssäkring eller utmätning, konkursförvaltare begärt att registrerat skepp eller skeppsbygge skall säljas exekutivt, ägaren enligt 10 § andra stycket begärt att registrerat skepp skall säljas exekutivt eller egendomen sålts exekutivt;

5. beslut som avses under 3 eller 4 om konkurs, kvarstad, *skingringsförbud*, betalningssäkring eller utmätning upphävts eller återgått eller fråga om exekutiv försäljning av registrerat skepp eller skeppsbygge eller inskriven rätt till sådan egendom eljest förfallit;

5. beslut som avses under 3 eller 4 om konkurs, kvarstad, betalningssäkring eller utmätning upphävts eller återgått eller fråga om exekutiv försäljning av registrerat skepp eller skeppsbygge eller inskriven rätt till sådan egendom eljest förfallit;

6. skepp eller skeppsbygge skall avregistreras enligt någon i 16 § angiven grund men hinder mot avregistreringen möter enligt 17 §;

7. enligt 35 § beslut meddelats att skepp eller skeppsbygge skall avföras ur registret den dag registrering äger rum utomlands.

Är eljest i lag eller annan författning föreskrivet att visst förhållande skall antecknas i skepps- eller skeppsbyggnadsregistret, skall det gälla.

Anteckning i skeppsbyggnadsregistret skall överföras till skeppsregistret, om bygget överföres dit såsom skepp. Registeranteckning skall avföras, om den uppenbarligen ej längre kan vara av betydelse.

237 §

Kvarstad *eller annan handräckning* för fordran, beträffande vilken ansvarigheten är begränsad, skall vägras och beviljad sådan åtgärd skall hävas, om redaren inom riket hos rätten *eller överexekutor* ställer säkerhet för fulla ansvarighetsbeloppet enligt 235 § jämte ett av *myndigheten* bestämt tillägg för ränta och kostnader i saken. Säkerheten *må* åberopas gentemot alla borgenärer, för vilkas fordringar gäller begränsning till samma ansvarighetsbelopp, och skall anses vara ställd till förmån för alla sådana borgenärer.

Kvarstad för fordran, beträffande vilken ansvarigheten är begränsad, skall vägras och beviljad sådan åtgärd skall hävas, om redaren inom riket hos rätten ställer säkerhet för fulla ansvarighetsbeloppet enligt 235 § jämte ett av *rätten* bestämt tillägg för ränta och kostnader i saken. Säkerheten *får* åberopas gentemot alla borgenärer, för vilkas fordringar gäller begränsning till samma ansvarighetsbelopp, och skall anses vara ställd till förmån för alla sådana borgenärer.

Har redaren ställt säkerhet för ett

Har redaren ställt säkerhet för ett

Nuvarande lydelse

mindre belopp än i första stycket avses och ställer han därefter hos samma *myndighet* säkerhet för återstoden, skall ock vad i första stycket stadgas äga tillämpning.

Föreslagen lydelse

mindre belopp än i första stycket avses och ställer han därefter hos samma *domstol* säkerhet för återstoden, skall ock vad i första stycket stadgas äga tillämpning.

Om redaren ställt full säkerhet efter vad i första eller andra stycket sägs, skall på hans yrkande tidigare ställd säkerhet för fordran som avses med den fulla säkerheten frigivas.

Vad i denna paragraf är stadgat skall äga motsvarande tillämpning, om säkerheten ställts hos vederbörlig myndighet i Danmark, Finland eller Norge.

238 §

Kvarstad *eller annan handräckning* för fordran, beträffande vilken ansvarigheten är begränsad, skall vägras och beviljad sådan åtgärd hävas, om redaren visar att han, innan åtgärden genomförts, utom riket ställt betryggande och för borgenären tillgänglig säkerhet för fulla ansvarighetsbeloppet enligt 235 § i någon av följande hamnar:

Kvarstad för fordran, beträffande vilken ansvarigheten är begränsad, skall vägras och beviljad sådan åtgärd hävas, om redaren visar att han, innan åtgärden genomförts, utom riket ställt betryggande och för borgenären tillgänglig säkerhet för fulla ansvarighetsbeloppet enligt 235 § i någon av följande hamnar:

1. den hamn där den händelse inträffat varå fordringen grundas eller, om händelsen ej ägt rum i hamn, den första hamn som fartyget anlöpt efter händelsen;
2. landsättningshamnen, om fordringen avser skada å person;
3. lossningshamnen, om fordringen avser skada å last.

Har i fall som avses i första stycket säkerheten ställts i annan ort än där angives, prövar rätten *eller överexekutor* med hänsyn till omständigheterna, huruvida *handräckningsåtgärd, som nu sagts,* skall vägras eller hävas.

Vad i första och andra styckena är stadgat gäller även om den utom riket ställda säkerheten icke motsvarar det fulla ansvarighetsbeloppet enligt 235 § men redaren inom riket hos rätten *eller överexekutor* ställer betryggande säkerhet för återstoden jämte ett av rätten *eller överexekutor* bestämt tillägg för ränta och kostnader i saken.

Vad i denna paragraf är stadgat om hävande av *handräckningsåtgärd* skall äga motsvarande tillämpning i fråga om frigivande av

Har i fall som avses i första stycket säkerheten ställts i annan ort än där angives, prövar rätten med hänsyn till omständigheterna, huruvida *kvarstad* skall vägras eller hävas.

Vad i första och andra styckena är stadgat gäller även om den utom riket ställda säkerheten icke motsvarar det fulla ansvarighetsbeloppet enligt 235 § men redaren inom riket hos rätten ställer betryggande säkerhet för återstoden jämte ett av rätten bestämt tillägg för ränta och kostnader i saken.

Vad i denna paragraf är stadgat om hävande av *kvarstad* skall äga motsvarande tillämpning i fråga om frigivande av säkerhet, som ställts

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
säkerhet, som ställts inom riket till befrielse från *handräckningsåtgärd.*	inom riket till befrielse från *kvarstad.*

249 §

Säljes fartyg exekutivt i Sverige, upphör sjöpanträtt och retentionsrätt i fartyget sedan köpeskillingen erlagts, *förutsatt att försäljningen blir bestående.*	Säljes fartyg exekutivt i Sverige, upphör sjöpanträtt och retentionsrätt i fartyget sedan *försäljningen har vunnit laga kraft och* köpeskillingen erlagts.

Borgenärerna ha rätt till betalning ur köpeskillingen i den ordning som gäller för utmätt egendom. Fordran, som är förenad med sjöpanträtt, får därvid bevakas till fullt belopp utan hinder av bestämmelserna i 10 kap. om begränsning av redares ansvarighet men ger ej utdelning över det belopp som högst skall utgå enligt nämnda bestämmelser.

Exekutiv försäljning av fartyg i främmande stat skall erkännas med den verkan som angives i första stycket, om fartyget fanns inom den statens jurisdiktionsområde samt försäljningen verkställts i enlighet med den statens lag och i överensstämmelse med bestämmelserna i 1967 års internationella konvention om sjöpanträtt och fartygshypotek.

253 §

Utlämnas gods, som häftar för fordran, eller säljes gods för fartygets eller lastens behov, upphör sjöpanträtt i godset.

Säljes gods exekutivt, upphör sjöpanträtt däri sedan köpeskillingen erlagts, *förutsatt att försäljningen blir bestående.*	Säljes gods exekutivt, upphör sjöpanträtt däri sedan *försäljningen har vunnit laga kraft och* köpeskillingen erlagts.

Den som utan borgenärens tillstånd lämnat ut gods, som enligt vad han insett eller bort inse häftade för fordran, svarar för vad som till följd därav ej kan utgå ur godset. Sådan ansvarighet har även mottagaren för fordran, för vilken han eljest icke skolat svara personligen, om han hade kännedom om fordringen när godset lämnades ut.

254 §

Sjöpanträtt i inlastat gods upphör när ett år förflutit från det att fordringen uppkom, om ej före utgången av denna tid antingen talan väckts i laga ordning eller kvarstad eller utmätning, som sedermera åtföljes av exekutiv försäljning av godset, blivit säkerställd. Preskriptionstiden skall ej löpa medan laga hinder möter mot att godset belägges med kvarstad eller utmätes för borgenärens fordran.

Har fordran kommit under dispaschörs behandling, anses talan om fordringen väckt.

Vad i första stycket sägs om verkan av säkerställd utmätning gäller också när gods skall säljas exekutivt under konkurs, om försäljning begärts och godset omhändertagits av *utmätningsmannen* eller eljest satts under *hans* insegel.	Vad i första stycket sägs om verkan av säkerställd utmätning gäller också när gods skall säljas exekutivt under konkurs, om försäljning begärts och godset omhändertagits av *kronofogdemyndigheten* eller eljest satts under *myndighetens* insegel.

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

283 §[4]

Ansökan om inteckning skall avslås, om

1. bestämmelserna i 282 § första stycket ej iakttagits;

2. ansökningen strider mot 261 §;

3. ansökningen strider mot sådan på grund av förvärvsvillkor mot sökanden gällande inskränkning i hans rätt att förfoga över egendomen, som införts i skepps- eller skeppsbyggnadsregistret eller införes däri samma inskrivningsdag som inteckningen sökes, och ansökningen icke medgivits av den till vars förmån inskränkningen gäller;

4. skeppet eller skeppsbygget skall avregistreras;

5. sökanden eller, om skeppet eller bygget äges av flera, någon av sökandena är i konkurs eller försättes i konkurs samma inskrivningsdag som inteckningen sökes och det icke visas, att skeppet, bygget eller andelen ej hör till konkursboet;

6. skeppet, bygget eller andel däri eller villkorlig äganderätt därtill *är* föremål för kvarstad, *skingringsförbud*, betalningssäkring eller utmätning *eller blir föremål för sådan åtgärd samma inskrivningsdag som inteckningen sökes;* eller

6. skeppet, bygget eller andel däri eller villkorlig äganderätt därtill *har blivit* föremål för kvarstad, betalningssäkring eller utmätning *och ett ärende angående anteckning om åtgärden har tagits upp senast på den inskrivningsdag då inteckningen söks, såvida ej i fråga om kvarstad ansökningen har medgetts av kronofogdemyndigheten;* eller

7. skeppet, bygget eller andel däri eller villkorlig äganderätt därtill frångått sökanden genom exekutiv försäljning.

Har ärende angående inskrivning av sökandens förvärv uppskjutits, skall behandlingen av inteckningsansökningen uppskjutas på motsvarande sätt.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

Vad som sägs om kvarstad i 33, 38, 237, 238 och 283 §§ i deras nya lydelse gäller även skingringsförbud som har meddelats före ikraftträdandet.

När ett mål angående kvarstad handläggs av överexekutor efter ikraftträdandet, tillämpas 237 och 238 §§ i deras äldre lydelse.

[4] Senaste lydelse 1978: 886.

36 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1955: 227) om inskrivning av rätt till luftfartyg

Härigenom föreskrivs att 12, 30 och 41 §§ lagen (1955: 227) om inskrivning av rätt till luftfartyg skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
12 §[1]	
Upplyses att före den dag inteckning sökes eller ock samma dag ansökningen göres den egendom som ansökningen avser tagits i mät eller tagits i anspråk genom betalningssäkring, och visas ej att utmätningen eller betalningssäkringen upphört att gälla, skall ansökningen avslås.	*Ansökan om inteckning skall avslås, om den egendom som ansökningen avser har utmätts, belagts med kvarstad eller tagits i anspråk genom betalningssäkring och ett ärende angående anteckning om åtgärden har tagits upp senast på den inskrivningsdag då inteckningen söks, såvida ej i fråga om kvarstad ansökningen har medgetts av kronofogdemyndigheten.*
30 §	
Utmätes ägaren tillkommande rätt till andel i inteckning eller varder ägare, vilken sådan rätt tillkommer, försatt i konkurs, vare inteckningshavaren, ändå att han betingat sig annat, pliktig att på begäran av *utmätningsmannen eller* konkursförvaltaren uppvisa inteckningshandlingen för avskrivning, såsom i 29 § sägs, av det ägaren tillkommande beloppet. Sedan avskrivning sålunda skett, *må* inteckning *å* det avskrivna beloppet med ränta meddelas på ansökan av *utmätningsmannen eller* konkursförvaltaren, *ändå att* inteckningsmedgivandet icke är tecknat *å* sådan handling som i 5 § sägs. Handling, på grund varav inteckning sålunda meddelas, skall innehålla att beloppet förfaller till betalning sex månader efter uppsägning.	*Försätts ägare, som har rätt till andel i inteckning, i konkurs, är* inteckningshavaren, ändå att han betingat sig annat, pliktig att på begäran av konkursförvaltaren uppvisa inteckningshandlingen för avskrivning, såsom i 29 § sägs, av det ägaren tillkommande beloppet. Sedan avskrivning sålunda skett, *får* inteckning *på* det avskrivna beloppet med ränta meddelas på ansökan av konkursförvaltaren, *även om* inteckningsmedgivandet icke är tecknat *på* sådan handling som i 5 § sägs. Handling, på grund varav inteckning sålunda meddelas, skall innehålla att beloppet förfaller till betalning sex månader efter uppsägning.

[1] Senaste lydelse 1978: 885.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

41 §[2]

Då utmätning skett av luftfartyg eller lott däri eller till sådant fartyg hörande, intecknade reservdelar eller då sådan egendom har tagits i anspråk genom betalningssäkring eller då jämlikt 71 § konkurslagen äskats att luftfartyg eller intecknade reservdelar till sådant fartyg må utmätningsvis säljas, skall, sedan bevis härom inkommit till inskrivningsdomaren, å nästa inskrivningsdag göras anteckning om förhållandet i inskrivningsboken. Visas att utmätningen upphävts eller att frågan om egendomens försäljning eljest förfallit eller att betalningssäkringen upphört att gälla, varde ock det i boken antecknat.

Har egendom blivit såld i den ordning som är stadgad beträffande försäljning av utmätt luftfartyg och av utmätta, intecknade reservdelar, varde anteckning därom efter vad i första stycket sägs införd i inskrivningsboken, när handling som visar köpeskillingens fördelning inkommer till inskrivningsdomaren. Var egendomen intecknad, skall i inskrivningsboken tillika antecknas den verkan som försäljningen enligt vad i 25 § stadgas medför beträffande inteckningen. Skedde ej försäljning, men skola ändock enligt vad därom är särskilt stadgat medel fördelas mellan rättsägare i egendomen, skall motsvarande anteckning göras när fördelningslängden inkommer.

Har ett luftfartyg, en lott däri eller intecknade reservdelar utmätts eller har enligt 71 § konkurslagen (1921:225) begärts att ett luftfartyg eller intecknade reservdelar skall säljas i den ordning som gäller för utmätt sådan egendom eller har utmätningen upphävts eller frågan om egendomens försäljning av annat skäl förfallit, skall anteckning därom göras i inskrivningsboken. Anteckning att egendomen har sålts utmätningsvis skall ske, när handling som visar köpeskillingens fördelning har inkommit. Har ett luftfartyg, en lott däri eller intecknade reservdelar belagts med kvarstad eller tagits i anspråk genom betalningssäkring eller har en sådan åtgärd upphävts eller återgått, skall anteckning därom också göras i inskrivningsboken.

Om inverkan på inteckning av en exekutiv försäljning eller av en myndighets fördelning av medel skall anteckning göras i inskrivningsboken när anmälan, bevis eller fördelningslängd som utvisar förhållandet har inkommit.

Har domstol beträffande inteckning i luftfartyg meddelat förklaring som i 26 § sägs, åligger det domstolen att därom översända bevis till inskrivningsdomaren, som har att å nästa inskrivningsdag göra anteckning om förhållandet i inskrivningsboken.

---

[2] Senaste lydelse 1978: 885.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

Vad som sägs om kvarstad i 12 och 41 §§ i deras nya lydelse gäller även skingringsförbud som har meddelats före ikraftträdandet.

Om ett ärende angående avskrivning på en inteckningshandling med anledning av utmätning har tagits upp på en inskrivningsdag före ikraftträdandet, gäller 30 § i dess äldre lydelse.

37 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1955: 229) i anledning av Sveriges tillträde till 1948 års konvention rörande internationellt erkännande av rätt till luftfartyg

Härigenom föreskrivs att 3 § lagen (1955: 229) i anledning av Sveriges tillträde till 1948 års konvention rörande internationellt erkännande av rätt till luftfartyg skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
3 §	
Verkan i förhållande till tredje man av inskrivning, varom förmäles i 2 §, bedömes enligt lagen i den stat där rätten är inskriven. Där luftfartyg här i riket utmätts eller belagts med kvarstad *eller skingringsförbud* eller luftfartyg omfattas av konkurs, som inträffat här i riket, och gäldenären med vetskap därom träffat det avtal, som ligger till grund för inskrivningen, må denna dock ej till förfång för utsökningsborgenären eller konkursborgenärerna eller för köparen vid exekutiv försäljning åberopas i vidare mån än som följer av svensk lag.	Verkan i förhållande till tredje man av inskrivning, varom förmäles i 2 §, bedömes enligt lagen i den stat där rätten är inskriven. Där luftfartyg här i riket utmätts eller belagts med kvarstad eller luftfartyg omfattas av konkurs, som inträffat här i riket, och gäldenären med vetskap därom träffat det avtal, som ligger till grund för inskrivningen, må denna dock ej till förfång för utsökningsborgenären eller konkursborgenärerna eller för köparen vid exekutiv försäljning åberopas i vidare mån än som följer av svensk lag.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

Vad som sägs om kvarstad i 3 § i dess nya lydelse gäller även skingringsförbud som har meddelats före ikraftträdandet.

38 Förslag till

Lag om ändring i luftfartslagen (1957: 297)

Härigenom föreskrivs att 12 kap. 3 § luftfartslagen (1957: 297)[1] skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
12 kap.	
3 §	
Angående frihet från kvarstad *och skingringsförbud* för vissa luftfartyg är särskilt stadgat.	Angående frihet från kvarstad för vissa luftfartyg är särskilt stadgat.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

39 Förslag till

Lag om ändring i växellagen (1932: 130)

Härigenom föreskrivs i fråga om växellagen (1932: 130)[1]
dels att 95 § skall upphöra att gälla,
dels att i 88 § ordet "utmätningsmannen" skall bytas ut mot "kronofogdemyndigheten".

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

40 Förslag till

Lag om ändring i checklagen (1932: 131)

Härigenom föreskrivs i fråga om checklagen (1932: 131)[1]
dels att 73 § skall upphöra att gälla,
dels att i 66 § ordet "utmätningsmannen" skall bytas ut mot "kronofogdemyndigheten".

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

41 Förslag till

Lag om ändring i aktiebolagslagen (1975: 1385)

Härigenom föreskrivs i fråga om aktiebolagslagen (1975: 1385)[1]
dels att i 6 kap. 6 § ordet "utmätningsmannen" skall bytas ut mot "kronofogdemyndigheten",

[1] Lagen omtryckt 1979: 643.
[1] Senaste lydelse av 88 § 1964: 666.
[1] Senaste lydelse av 66 § 1964: 667.
[1] Senaste lydelse av
6 kap. 6 § 1977: 709
14 kap. 10 § 1977: 709.

dels att i 14 kap. 10 § orden "överexekutor i nämnda ort" skall bytas ut mot "samma rätt",

dels att i 14 kap. 13 § ordet "överexekutor" skall bytas ut mot "länsstyrelsen",

dels att 3 kap. 12 § skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
3 kap.	
12 §	
I avstämningsbolag skall den som med skriftlig handling visar att han till följd av uppdrag eller pantsättning eller på grund av villkor i testamente eller gåvobrev har rätt att i stället för den i aktieboken införda aktieägaren lyfta utdelning och mottaga emissionsbevis och, vid fondemission, brev på ny aktie på begäran upptagas i en särskild förteckning. Detsamma gäller förmyndare eller god man för aktieägare eller vid konkurs konkursförvaltaren eller vid utmätning *av eller* kvarstad *på* aktier *utmätningsmannen*.	I avstämningsbolag skall den som med skriftlig handling visar att han till följd av uppdrag eller pantsättning eller på grund av villkor i testamente eller gåvobrev har rätt att i stället för den i aktieboken införda aktieägaren lyfta utdelning och mottaga emissionsbevis och, vid fondemission, brev på ny aktie på begäran upptagas i en särskild förteckning. Detsamma gäller förmyndare eller god man för aktieägare eller vid konkurs konkursförvaltaren eller vid utmätning, kvarstad *eller betalningssäkring avseende* aktier *kronofogdemyndigheten*.
I förteckningen skall för *sådan person* som avses i första stycket antecknas samma uppgifter som enligt 10 § första stycket skall införas i aktieboken om aktieägare. Av förteckningen skall även framgå den rätt som tillkommer *honom*. Sådan anteckning skall avföras, när det visas att rätten upphört.	I förteckningen skall för *den* som avses i första stycket antecknas samma uppgifter som enligt 10 § första stycket skall införas i aktieboken om aktieägare. Av förteckningen skall även framgå den rätt som tillkommer *den som avses i första stycket*. Sådan anteckning skall avföras, när det visas att rätten upphört.

Uppgift ur förteckningen får ej lämnas till annan utan samtycke av den som beröres av förhållanden som antecknats i förteckningen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

42 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1970: 596) om förenklad aktiehantering

Härigenom föreskrivs att 12 § lagen (1970: 596) om förenklad aktiehantering skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
12 §	
Den som med skriftlig handling visar att han till följd av uppdrag eller pantsättning eller på grund av villkor i testamente eller gåvobrev har rätt att i stället för den i aktieboken införde aktieägaren lyfta utdelning och mottaga emissionsbevis och, vid fondemission, brev på ny aktie, skall på begäran upptagas i en särskild förteckning. Detsamma gäller förmyndare eller god man för aktieägare eller vid konkurs konkursförvaltaren eller vid utmätning *av eller* kvarstad *på* aktier *utmätningsmannen*.	Den som med skriftlig handling visar att han till följd av uppdrag eller pantsättning eller på grund av villkor i testamente eller gåvobrev har rätt att i stället för den i aktieboken införde aktieägaren lyfta utdelning och mottaga emissionsbevis och, vid fondemission, brev på ny aktie skall på begäran upptagas i en särskild förteckning. Detsamma gäller förmyndare eller god man för aktieägare eller vid konkurs konkursförvaltaren eller vid utmätning, kvarstad *eller betalningssäkring avseende* aktier *kronofogdemyndigheten*.
I förteckningen skall för *sådan person* som avses i första stycket antecknas samma uppgifter som enligt 8 § andra stycket skall införas i aktieboken om aktieägare. Av förteckningen skall även framgå den rätt som tillkommer *honom*. Sådan anteckning skall avföras, när det visas att rätten upphört.	I förteckningen skall för *den* som avses i första stycket antecknas samma uppgifter som enligt 8 § andra stycket skall införas i aktieboken om aktieägare. Av förteckningen skall även framgå den rätt som tillkommer *den som avses i första stycket*. Sådan anteckning skall avföras, när det visas att rätten upphört.

Uppgift ur förteckningen får ej lämnas ut till annan utan samtycke av den som beröres av förhållanden som antecknats i förteckningen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

43 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1934: 239) om bulvanförhållande i fråga om aktier i vissa bolag

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1934: 239) om bulvanförhållande i fråga om aktier i vissa bolag

dels att i 2 och 9 §§ ordet "överexekutor" i olika böjningsformer skall bytas ut mot "kronofogdemyndigheten" i motsvarande form,

dels att 3, 4 och 10 §§ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

3 §[1]

Då aktier *skola* säljas efter vad i 2 § sägs, skall försäljningen ske *å offentlig auktion i den ordning varom stadgas i förordningen den 23 oktober 1914 om vad vid försäljning av värdepapper i vissa fall skall iakttagas; dock må överexekutor* på begäran av bulvanen medgiva försäljning i annan ordning, såframt skäl därtill visas.

Försäljning av aktierna *å offentlig auktion skall efter överexekutors bestämmande äga rum i Stockholm eller annan stad där särskild av stadens handels- och sjöfartsnämnd antagen mäklare finnes. På auktionen* får bulvanen ej själv *inropa* aktierna. Inflytande medel *skola* uppbäras av *utmätningsmannen i den stad där försäljningen äger rum.* I övrigt skall i ärendet i tillämpliga delar så anses, som om aktierna utmätts till gäldande av fordran hos bulvanen. *Bestämmelserna i 93 § 2 och 3 mom. utsökningslagen äga* dock ej *tillämpning* i fråga om försäljningen. *Äro aktierna pantsatta av bulvanen, skall försäljning ske med bibehållande av panthavarens rätt, när ej denne nöjes med att för sin betalning hålla sig till köpeskillingen.* Bulvanen är pliktig att betala kostnad som ej kan gäldas ur den försålda egendomen i enlighet med *198 § utsökningslagen.*

Har *överexekutor* medgivit försäljning i annan ordning än *som stadgas i förordningen den 23 oktober 1914, skola* aktierna ställas under vård och förvaltning av god man *varom förmäles i lagen om förmynderskap.* Gode mannen *vare* pliktig att i samråd med bulvanen, inom tid som med hänsyn till omständigheterna kan anses skälig, föranstalta om försäljning av ak-

Föreslagen lydelse

Då aktier *skall* säljas efter vad i 2 § sägs, skall försäljningen ske *genom fondkommissionär. Kronofogdemyndigheten får dock* på begäran av bulvanen medgiva försäljning i annan ordning, såframt skäl därtill visas.

Vid försäljning av aktierna *genom fondkommissionär gäller följande.* Bulvanen får ej själv *köpa* aktierna. Inflytande medel *skall* uppbäras av *kronofogdemyndigheten.* I övrigt skall i ärendet i tillämpliga delar så anses, som om aktierna utmätts till gäldande av fordran hos bulvanen. *Bestämmelsen i 9 kap. 4 § första stycket utsökningsbalken tillämpas* dock ej i fråga om försäljningen. Bulvanen är pliktig att betala kostnad som ej kan gäldas ur den försålda egendomen i enlighet med *17 kap. 7 § utsökningsbalken.*

Har *kronofogdemyndigheten* medgivit försäljning i annan ordning än *genom fondkommissionär, skall* aktierna ställas under vård och förvaltning av god man *som avses i 18 kap. föräldrabalken.* Gode mannen *är* pliktig att i samråd med bulvanen, inom tid som med hänsyn till omständigheterna kan anses skälig, föranstalta om försäljning av aktierna. Gode mannen har

[1] Senaste lydelse 1967: 145.

Nuvarande lydelse

tierna. Gode mannen har att, då årsräkning eller sluträkning avgives, insända en avskrift av räkningen till *överexekutor*.

Föreslagen lydelse

att, då årsräkning eller sluträkning avgives, insända en avskrift av räkningen till *kronofogdemyndigheten*.

4 §[2]

Under rättegången mot bulvanen må domstolen, när skäl därtill *äro*, förordna, att de aktier bulvanförhållandet avser *skola* beläggas med kvarstad, *därest* de anträffas hos bulvanen eller någon som av bulvanen erhållit dem såsom pant eller som innehar dem för bulvanens eller panthavarens räkning. *Åklagaren må ock hos överexekutor begära förordnande om kvarstad, som nyss sagts.*

Förordnas om aktiernas försäljning efter vad i 2 § sägs, skall tillika i *utslaget* meddelas förordnande om kvarstad å aktierna eller, där sådant förordnande redan givits, förklaring att detta skall äga bestånd. Vinner *utslaget* laga kraft, *skola* sedan sex månader därefter förflutit aktierna, om å dem kvarstad blivit lagd, på begäran av *överexekutor* utlämnas till *denne, där de ej innehavas såsom pant*. Om försäljningsförordnande ej meddelas eller meddelat försäljningsförordnande *varder* i högre rätt *upphävt, pröve* domstolen i *utslaget*, huruvida förut meddelat förordnande om kvarstad skall återkallas eller äga bestånd till dess *utslaget* vunnit laga kraft.

Kvarstad varom nu är sagt *utgöre* ej hinder för bulvanen att, intill dess sex månader förflutit från det förordnande om försäljning enligt 2 § vunnit laga kraft, avyttra aktierna till någon som enligt lag äger förvärva dem; dock *må* aktierna ej utlämnas med mindre *överexekutor* därom förordnat.

Domstolen *kan* när *det finns* skäl därtill, förordna, att de aktier bulvanförhållandet avser *skall* beläggas med kvarstad, om de anträffas hos bulvanen eller någon som av bulvanen erhållit dem såsom pant eller som innehar dem för bulvanens eller panthavarens räkning.

Förordnas om aktiernas försäljning efter vad i 2 § sägs, skall tillika i *domen* meddelas förordnande om kvarstad å aktierna eller, där sådant förordnande redan givits, förklaring att detta skall äga bestånd. Vinner *domen* laga kraft, *skall* sedan sex månader därefter förflutit aktierna, om å dem kvarstad blivit lagd, på begäran av *den kronofogdemyndighet som avses i 2 och 3 §§* utlämnas till *denna*. Om försäljningsförordnande ej meddelas eller meddelat försäljningsförordnande *upphävs* i högre rätt, *skall* domstolen i *domen pröva*, huruvida förut meddelat förordnande om kvarstad skall återkallas eller äga bestånd till dess *domen* vunnit laga kraft.

Kvarstad varom nu är sagt *utgör* ej hinder för bulvanen att, intill dess sex månader förflutit från det förordnande om försäljning enligt 2 § vunnit laga kraft, avyttra aktierna till någon som enligt lag äger förvärva dem; dock *får* aktierna ej utlämnas med mindre *den kronofogdemyndighet som avses i 2 och 3 §§* därom förordnat.

[2] Senaste lydelse 1946:833.

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

10 §[3]

Klagan över överexekutors beslut *i ärende som omförmäles i 3 § första stycket föres* i den ordning som *i utsökningslagen stadgas angående klagan över överexekutors utslag i utsökningsmål.*

Mot överexekutors beslut i fråga om kvarstad må talan ej föras.

Talan mot kronofogdemyndighetens beslut *enligt denna lag förs* i den ordning som *föreskrivs i utsökningsbalken.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

Har en domstol före ikraftträdandet meddelat ett förordnande som avses i 2 §, skall ärendet även därefter handläggas av överexekutor, dock längst till utgången av år 1982. Ärendet får även dessförinnan överlämnas till kronofogdemyndigheten, om det är lämpligt. När ärendet handläggs av överexekutor, tillämpas i fråga om uppbärande av medel som inflyter vid en försäljning på offentlig auktion 3 § andra stycket tredje meningen i paragrafens äldre lydelse.

Har en åklagare före ikraftträdandet yrkat kvarstad hos överexekutor, skall målet även därefter prövas av överexekutor.

I fråga om talan mot överexekutors beslut tillämpas 10 § i dess äldre lydelse.

44 Förslag till

Lag om ändring i patentlagen (1967: 837)

Härigenom föreskrivs att 54 § patentlagen (1967: 837)[1] skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

54 §

Avstår patenthavaren skriftligen hos patentmyndigheten från patentet, skall myndigheten förklara patentet upphört.

Är patent utmätt eller är tvist om överföring av patent anhängig, *må* patentet icke förklaras upphört så länge utmätningen består eller tvisten icke blivit slutligt avgjord.

Är patent utmätt, *belagt med kvarstad eller taget i anspråk genom betalningssäkring* eller är tvist om överföring av patent anhängig, *får* patentet icke förklaras upphört så länge utmätningen, *kvarstaden eller betalningssäkringen* består eller tvisten icke blivit slutligt avgjord.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

Vad som sägs om kvarstad i 54 § i dess nya lydelse gäller även skingringsförbud som har meddelats före ikraftträdandet.

[3] Senaste lydelse 1937: 456.

[1] Lagen omtryckt 1978: 149.

45 Förslag till

Lag om ändring i mönsterskyddslagen (1970: 485)

Härigenom föreskrivs att 33 § mönsterskyddslagen (1970: 485) skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
33 §	
Om mönsterhavare skriftligen hos registreringsmyndigheten avstår från mönsterrätten, skall myndigheten avföra mönstret ur registret.	
Är mönsterrätt utmätt eller är tvist om överföring av registrering anhängig, får mönstret icke på begäran av mönsterhavaren avföras ur registret så länge utmätningen består eller tvisten icke blivit slutligt avgjord.	Är mönsterrätt utmätt, *belagd med kvarstad eller tagen i anspråk genom betalningssäkring* eller är tvist om överföring av registrering anhängig, får mönstret icke på begäran av mönsterhavaren avföras ur registret så länge utmätningen, *kvarstaden eller betalningssäkringen* består eller tvisten icke blivit slutligt avgjord.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

Vad som sägs om kvarstad i 33 § i dess nya lydelse gäller även skingringsförbud som har meddelats före ikraftträdandet.

46 Förslag till

Lag om ändring i växtförädlarrättslagen (1971: 392)

Härigenom föreskrivs att 34 § växtförädlarrättslagen (1971: 392) skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
34 §	
Om sortinnehavaren skriftligen hos växtsortnämnden avstår från växtförädlarrätten, skall nämnden avföra växtsorten ur registret.	
Är växtförädlarrätt utmätt eller är tvist om överföring av registrering anhängig, får sorten icke på begäran av sortinnehavaren avföras ur registret så länge utmätningen består eller tvisten icke blivit slutligt avgjord.	Är växtförädlarrätt utmätt, *belagd med kvarstad eller tagen i anspråk genom betalningssäkring* eller är tvist om överföring av registrering anhängig, får sorten icke på begäran av sortinnehavaren avföras ur registret så länge utmätningen, *kvarstaden eller betalningssäkringen* består eller tvisten icke blivit slutligt avgjord.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

Vad som sägs om kvarstad i 34 § i dess nya lydelse gäller även skingringsförbud som har meddelats före ikraftträdandet.

47 Förslag till

Lag om ändring i brottsskadelagen (1978: 413)

Härigenom föreskrivs att 16 § brottsskadelagen (1978: 413) skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
16 §	
Anspråk på brottsskadeersättning får inte överlåtas innan ersättningen är tillgänglig för lyftning.	
Anspråk på brottsskadeersättning med anledning av personskada får inte tagas i mät för den skadelidandes skuld. Utmätning av livräntebelopp kan dock ske enligt vad som föreskrivs i *utsökningslagen (1877:31 s. 1).*	Anspråk på brottsskadeersättning med anledning av personskada får inte tagas i mät för den skadelidandes skuld. Utmätning av livräntebelopp kan dock ske enligt vad som föreskrivs i *7 kap. utsökningsbalken. I fråga om förbud mot utmätning sedan ersättning har betalats ut tillämpas 5 kap. 7 § andra stycket utsökningsbalken.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

48 Förslag till

Lag om ändring i trafikskadelagen (1975: 1410)

Härigenom föreskrivs att 29 § trafikskadelagen (1975: 1410)[1] skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
29 §	
Fordran på trafikskadeersättning med anledning av personskada får ej tagas i mät för den skadelidandes skuld. Utmätning av livräntebelopp kan dock ske enligt vad som föreskrives i *utsökningslagen (1877:31 s. 1).*	Fordran på trafikskadeersättning med anledning av personskada får ej tagas i mät för den skadelidandes skuld. Utmätning av livräntebelopp kan dock ske enligt vad som föreskrives i *7 kap. utsökningsbalken. I fråga om förbud mot utmätning sedan ersättning har betalats ut gäller 5 kap. 7 § andra stycket utsökningsbalken.*

[1] Lagen omtryckt 1977: 949.

Försäkringsanstalt får kvitta fordran på självriskbelopp enligt 21 § mot försäkringstagarens fordran hos anstalten. Fordran på ersättning som avses i 24 § andra stycket får kvittas mot fordran som innehas av den försäkringspliktige.

Fordran på trafikskadeersättning med anledning av personskada får ej i vidare mån än som följer av 19 § överlåtas innan ersättningen är tillgänglig för lyftning.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

49 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1967: 663) om tillägg till vissa trafiklivräntor

Härigenom föreskrivs att 16 § lagen (1967: 663) om tillägg till vissa trafiklivräntor skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	16 §[1]
Fordran hos försäkringsinrättning på tillägg enligt denna lag får ej utmätas.	
Bestämmelsen i första stycket hindrar ej utmätning av livräntebelopp enligt vad som föreskrives i *utsökningslagen (1877: 31 s. 1).*	Bestämmelsen i första stycket hindrar ej utmätning av livräntebelopp enligt vad som föreskrives i *7 kap. utsökningsbalken.*
	I fråga om förbud mot utmätning sedan tillägg har betalats ut gäller 5 kap. 7 § andra stycket utsökningsbalken.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

50 Förslag till

Lag om ändring i förordningen (1967: 666) om tillägg till vissa trafiklivräntor, som utgår av statsmedel, m. m.

Härigenom föreskrivs att 6 § förordningen (1967: 666) om tillägg till vissa trafiklivräntor, som utgår av statsmedel, m. m., skall ha nedan angivna lydelse.

[1] Senaste lydelse 1973: 216.

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

6 §[1]

Fordran hos staten eller försäkringsinrättning på tillägg enligt denna förordning får ej utmätas.

Bestämmelsen i första stycket hindrar ej utmätning av livräntebelopp enligt vad som föreskrives i *utsökningslagen (1877:31 s. 1).*

Bestämmelsen i första stycket hindrar ej utmätning av livräntebelopp enligt vad som föreskrives i *7 kap. utsökningsbalken.*

I fråga om förbud mot utmätning sedan tillägg har betalats ut gäller 5 kap. 7 § andra stycket utsökningsbalken.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

51 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1973: 214) om tillägg till vissa ansvarslivräntor

Härigenom föreskrivs att 11 § lagen (1973:214) om tillägg till vissa ansvarslivräntor skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

11 §

Fordran hos försäkringsinrättning på tillägg enligt denna lag får ej utmätas.

Bestämmelsen i första stycket hindrar ej utmätning av livräntebelopp enligt vad som föreskrives i *utsökningslagen (1877:31 s. 1).*

Bestämmelsen i första stycket hindrar ej utmätning av livräntebelopp enligt vad som föreskrives i *7 kap. utsökningsbalken.*

I fråga om förbud mot utmätning sedan tillägg har betalats ut gäller 5 kap. 7 § andra stycket utsökningsbalken.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

52 Förslag till

Lag om ändring i kungörelsen (1971:14) om tillägg till vissa statliga skadelivräntor, m. m.

Härigenom föreskrivs att 9 § kungörelsen (1971:14) om tillägg till vissa statliga skadelivräntor, m. m., skall ha nedan angivna lydelse.

[1] Senaste lydelse 1973:217.

Nuvarande lydelse. *Föreslagen lydelse*

9 §

Fordran hos staten eller försäkringsinrättning på tillägg enligt denna kungörelse får ej utmätas.

Bestämmelsen i första stycket hindrar ej utmätning av livräntebelopp enligt vad som föreskrives i *utsökningslagen.*

Bestämmelsen i första stycket hindrar ej utmätning av livräntebelopp enligt vad som föreskrives i *7 kap. utsökningsbalken.*

I fråga om förbud mot utmätning sedan tillägg har betalats ut gäller 5 kap. 7 § andra stycket utsökningsbalken.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

53 Förslag till

Lag om ändring i konkurslagen (1921: 225)

Härigenom föreskrivs i fråga om konkurslagen (1921: 225)[1]

dels att i 24 § orden "utsökningslagen (1877: 31 s. 1)" skall bytas ut mot "utsökningsbalken",

dels att 11, 14 a, 14 b, 27, 38, 54, 71, 73, 74, 76, 81, 97 och 208 §§ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

11 §[2]

Har borgenärs fordran fastställts av domstol eller har domstol enligt lagsökningslagen (1946: 808) meddelat bevis att utmätning för fordringen får äga rum, skall denna godtagas som stöd för behörighet att söka gäldenären i konkurs utan hinder av att beslutet ej vunnit laga kraft, om det ej förordnats att beslutet icke får verkställas. *Detsamma gäller, när överexekutor meddelat föreskrift om verkställighet av skiljedom och ej annorlunda förordnats av högre myndighet eller av domstol, där talan mot skiljedomen är anhängig.*

Har borgenärs fordran fastställts av domstol eller har domstol enligt lagsökningslagen (1946: 808) meddelat bevis att utmätning för fordringen får äga rum, skall denna godtagas som stöd för behörighet att söka gäldenären i konkurs utan hinder av att beslutet ej vunnit laga kraft, om det ej förordnats att beslutet icke får verkställas. *En fordran som har fastställts genom skiljedom skall också godtas, om skiljedomen får verkställas enligt 3 kap. 15 eller 16 § utsökningsbalken och en domstol inte har meddelat ett sådant förordnande som avses i 18 § i samma kapitel.*

I andra fall än som avses i första stycket skall borgenären styrka fordringen.

[1] Senaste lydelse av 24 § 1975: 244.
[2] Senaste lydelse 1975: 244.

Nuvarande lydelse

14 a §[3]

Föreligga sannolika skäl för bifall till konkursansökan och kan det skäligen befaras att gäldenären undandrager egendom, får konkursdomaren eller rätten, om särskild anledning förekommer, förordna om kvarstad *eller skingringsförbud* på gäldenärens egendom i avvaktan på prövning av ansökningen. Därvid skall vad som *enligt 15 kap. rättegångsbalken gäller om kvarstad och skingringsförbud* äga motsvarande tillämpning, om ej annat följer av denna lag. Konkursdomaren eller rätten får medgiva undantag från beviljad *säkerhetsåtgärd.*

Föreslagen lydelse

Föreligga sannolika skäl för bifall till konkursansökan och kan det skäligen befaras att gäldenären undandrager egendom, får konkursdomaren eller rätten, om särskild anledning förekommer, förordna om kvarstad på gäldenärens egendom i avvaktan på prövning av ansökningen. Därvid skall vad som *gäller om kvarstad för fordran som beviljas enligt 15 kap. rättegångsbalken* äga motsvarande tillämpning, om ej annat följer av denna lag. *Detta gäller dock ej bestämmelsen i 16 kap. 15 § andra stycket utsökningsbalken.* Konkursdomaren eller rätten får medgiva undantag från beviljad *kvarstad.*

14 b §[4]

Föreligga sannolika skäl för bifall till konkursansökan och kan det skäligen befaras att gäldenären genom att begiva sig från riket undandrager sig skyldighet eller överträder förbud som enligt denna lag gäller i konkurs, får konkursdomaren eller rätten, om särskild anledning förekommer, förbjuda gäldenären att i avvaktan på prövning av ansökningen begiva sig från riket. Meddelas sådant reseförbud, får i samband därmed eller senare gäldenären åläggas att lämna ifrån sig sitt pass till kronofogdemyndighet som konkursdomaren eller rätten bestämmer. Är reseförbud uppenbart otillräckligt, får gäldenären häktas.

Om gäldenären är juridisk person, äger första stycket tillämpning även på styrelseledamot, verkställande direktör och likvidator som avgått eller entledigats senare än ett år före dagen då konkursansökan kom in till konkursdomaren.

Beträffande säkerhetsåtgärd som avses i denna paragraf äga bestämmelserna *om reseförbud* i 15 kap. rättegångsbalken motsvarande tillämpning, om ej annat följer av denna lag. Säkerhetsåtgärd kan ej hindras av att *pant eller borgen* ställes. Ej heller kan beviljad säkerhetsåtgärd hävas av sådan anledning. Kostnaden för häktning skall betalas av allmänna medel.

Beträffande säkerhetsåtgärd som avses i denna paragraf äga bestämmelserna i 15 kap. *5, 6 och 8 §§* rättegångsbalken motsvarande tillämpning, om ej annat följer av denna lag. Säkerhetsåtgärd kan ej hindras av att *säkerhet* ställes. Ej heller kan beviljad säkerhetsåtgärd hävas av sådan anledning. Kostnaden för häktning skall betalas av allmänna medel.

[3] Senaste lydelse 1979: 340.
[4] Senaste lydelse 1979: 340.

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

27 §[5]

Till konkursbo räknas, i den mån ej annat följer av 21 §, all egendom, som tillhörde gäldenären när konkursbeslutet meddelades eller tillfaller honom under konkursen och som är av beskaffenhet att kunna utmätas. Till konkursbo räknas även den egendom som kan tillföras boet genom återvinning.

Avlöning eller därmed vid utmätning jämställd arbetsinkomst som innestår vid konkursens början och arbetsinkomst som gäldenären därefter förvärvar får dock behållas av honom, i den mån den ej, sedan skatteavdrag skett enligt vad därom är föreskrivet, uppenbart överstiger vad som åtgår för hans och hans familjs försörjning samt till fullgörande av underhållsskyldighet som i övrigt åvilar honom. Vad som sagts om avlöning äger motsvarande tillämpning i fråga om periodiskt utgående vederlag för utnyttjande av rätt till litterärt eller konstnärligt verk eller annat sådant och beträffande belopp vilka utgå som pension eller livränta. Om rättigheten till pension eller livränta är av beskaffenhet att kunna utmätas, får dock konkursboet förfoga över den.

Gäldenären är skyldig att underrätta förvaltaren om inkomst som avses i andra stycket. Vill förvaltaren göra anspråk på inkomsten, skall han därom underrätta arbetsgivare eller annan som skall utgiva förmånen. Innan sådan underrättelse lämnats får förfallet belopp betalas ut till gäldenären.

Tvist huruvida någon del av inkomsten skall tillkomma konkursboet prövas av tillsynsmyndigheten på ansökan av förvaltaren, borgenär, gäldenären eller underhållsberättigad. Myndigheten skall därvid inhämta yttranden i den omfattning som behövs för prövningen. Myndighetens beslut länder till efterrättelse, även om talan föres däremot. Beslutet skall på ansökan ändras, om senare upplysta omständigheter eller ändrade förhållanden föranleder det.

Mot tillsynsmyndighetens beslut i ärende som avses i fjärde stycket får den vars rätt beröres av beslutet föra talan genom besvär. I fråga om sådan besvärstalan äga bestämmelserna i *utsökningslagen (1877:31 s. 1)* om *klagan* över utmätning av *avlöning* motsvarande tillämpning.

Mot tillsynsmyndighetens beslut i ärende som avses i fjärde stycket får den vars rätt beröres av beslutet föra talan genom besvär. I fråga om sådan besvärstalan äga bestämmelserna i *utsökningsbalken* om *besvär* över utmätning av *lön* motsvarande tillämpning.

38 §[6]

Förmånsrätt eller betalning som borgenär vunnit genom utmätning går åter, om *egendomen tagits i mät* senare än tre månader före fristdagen. Har utmätningen skett till förmån för gäldenären närstående, går förmånsrätten eller betalningen också åter, om *egendomen tagits i mät* dessförinnan men senare än två år före fristdagen och

Förmånsrätt eller betalning som borgenär vunnit genom utmätning går åter, om *förmånsrätten har inträtt* senare än tre månader före fristdagen. Har utmätningen skett till förmån för gäldenären närstående, går förmånsrätten eller betalningen också åter, om *förmånsrätten har inträtt* dessförinnan men senare än två år före fristdagen och

[5] Senaste lydelse 1979: 340.
[6] Senaste lydelse 1978: 892.

Nuvarande lydelse

det icke visas att gäldenären varken var eller genom åtgärden blev insolvent.

Förmånsrätt på grund av betalningssäkring går åter om *egendomen tagits i anspråk* senare än tre månader före fristdagen.

Föreslagen lydelse

det icke visas att gäldenären varken var eller genom åtgärden blev insolvent.

Förmånsrätt på grund av betalningssäkring går åter, om *förmånsrätten har inträtt* senare än tre månader före fristdagen.

54 §[7]

Förvaltaren får, om det behövs, påkalla handräckning av kronofogdemyndigheten för att kunna omhändertaga eller annars få tillgång till gäldenärens bo med de böcker och andra handlingar som röra boet. Kronofogdemyndigheten får härvid genomsöka hus, rum eller förvaringsställe och, om tillträde behövs till utrymme som är tillslutet, låta öppna lås eller bereda sig tillträde på annat sätt. Kronofogdemyndigheten får även i övrigt använda tvång i den mån det behövs för det avsedda ändamålet och det kan anses befogat med hänsyn till omständigheterna. Våld mot person får dock brukas endast om kronofogdemyndigheten möter motstånd och i den mån det med hänsyn till ändamålet med ingripandet kan anses försvarligt.

I fråga om klagan över kronofogdemyndighets beslut eller åtgärd enligt första stycket äga bestämmelserna i *utsökningslagen (1877:31 s. 1)* om *klagan över* utmätning i allmänhet motsvarande tillämpning.

I fråga om klagan över kronofogdemyndighets beslut eller åtgärd enligt första stycket äga bestämmelserna i *utsökningsbalken* om *talan mot* utmätning i allmänhet motsvarande tillämpning.

71 §[8]

Försäljning av lös egendom, som icke sker genom fortsättande av gäldenärens rörelse, skall äga rum på auktion eller i annan ordning efter vad förvaltaren finner vara mest fördelaktigt för boet.

Lös egendom, vari borgenär har panträtt eller annan särskild förmånsrätt, må ej i något fall utan hans samtycke säljas annorledes än å auktion, så framt hans rätt är av försäljningen beroende.

Samtycke som avses i andra stycket fordras icke, när förvaltaren vill genom fondkommissionär sälja på fondbörs noterat värdepapper till gällande börspris eller när fråga är om försäljning av lös egendom genom fortsättande av gäldenärens rörelse.

Skall fartyg, som ej är infört i skeppsregistret eller i motsvarande utländska register, gods i fartyg eller gods i luftfartyg säljas, äge förvaltaren, där egendomen finnes inom riket, begära försäljning i den ordning som gäller för utmätt sådan egendom.

Skall fartyg, som ej är infört i skeppsregistret eller i motsvarande utländska register, *luftfartyg som ej är registrerat*, gods i fartyg eller gods i luftfartyg säljas, äge förvaltaren, där egendomen finnes inom riket, begära försäljning i den ordning som gäller för utmätt sådan egendom.

[7] Senaste lydelse 1979: 340.
[8] Senaste lydelse 1979: 340.

Nuvarande lydelse

Är fråga om försäljning av registrerat skepp, *av* luftfartyg eller *av* intecknade reservdelar till luftfartyg och finnes egendomen inom riket, skall vad i 70 § första och andra styckena sägs äga motsvarande tillämpning.

Föreslagen lydelse

Är fråga om försäljning av registrerat skepp, *registrerat* luftfartyg eller intecknade reservdelar till luftfartyg och finnes egendomen inom riket, skall vad i 70 § första och andra styckena sägs äga motsvarande tillämpning.

Skall gäldenären tillkommande rätt till andel i inteckning som belastar hans luftfartyg eller till sådant fartyg hörande reservdelar säljas, låte förvaltaren innan försäljning sker anskaffa särskild inteckningshandling å det gäldenären tillkommande beloppet, där laga hinder däremot icke möter. Skall försäljning ske av inteckningshandling, som innehaves av gäldenären och för vilken han är personligen ansvarig, vare förvaltaren pliktig att, där ej gäldenären medgiver, att handlingen må försäljas med bibehållande av hans ansvarighet, förse handlingen med påskrift, varigenom gäldenären frikallas från ansvarighet.

Bestämmelserna i 70 § sista stycket äga motsvarande tillämpning, när gäldenären tillhörig lös egendom under konkursen skall säljas i den ordning som gäller för utmätt sådan egendom. I sådant fall skall förvaltaren dessutom, i den mån det är påkallat, i ärendet föra talan för borgenärer som ha förmånsrätt enligt 10 § förmånsrättslagen (1970: 979) samt genom brev underrätta borgenär om yrkande som han framställer på dennes vägnar.

73 §[9]

Har borgenär lös egendom såsom pant eller eljest under panträtt i handom, äge han besörja, att egendomen varder såld å auktion eller, då fråga är om å fondbörs noterat värdepapper, genom fondkommissionär till gällande börspris; dock må sådan försäljning ej utan förvaltarens samtycke äga rum tidigare än fyra veckor efter första borgenärssammanträdet. Försäljning genom borgenärens försorg må ej heller ske, där förvaltaren vill lösa egendomen för konkursboets räkning; åliggande det borgenären att minst en vecka innan han vidtager åtgärd för egendomens försäljning hembjuda den åt förvaltaren till inlösen. Utgöres egendomen av fartyg, *som ej är infört i skeppsregistret eller i motsvarande utländska register*, eller av gods i fartyg eller i luftfartyg eller av intecknade reservdelar till luftfartyg, skall försäljningen ske i den ordning, som

Har borgenär lös egendom såsom pant eller eljest under panträtt i handom, äge han besörja, att egendomen varder såld å auktion eller, då fråga är om å fondbörs noterat värdepapper, genom fondkommissionär till gällande börspris; dock må sådan försäljning ej utan förvaltarens samtycke äga rum tidigare än fyra veckor efter första borgenärssammanträdet. Försäljning genom borgenärens försorg må ej heller ske, där förvaltaren vill lösa egendomen för konkursboets räkning; åliggande det borgenären att minst en vecka innan han vidtager åtgärd för egendomens försäljning hembjuda den åt förvaltaren till inlösen. Utgöres egendomen av fartyg eller av gods i fartyg eller i luftfartyg eller av intecknade reservdelar till luftfartyg, skall försäljningen ske i den ordning, som om dylik egendom, den där blivit utmätt, särskilt är stadgad. Skall egendomen

[9] Senaste lydelse 1973: 1132.

Nuvarande lydelse

om dylik egendom, den där blivit utmätt, särskilt är stadgad. Skall egendomen säljas annorledes än utmätningsvis och är ej fråga om sådan försäljning av värdepapper, som enligt vad nyss sagts må ske utan auktion, må försäljningen ej äga rum å annan ort än den, där egendomen finnes, med mindre förvaltaren samtycker därtill; och låte borgenären förvaltaren minst tre veckor förut veta, när och var försäljningen skall ske. Har försäljning skett i annan än den för utmätt egendom stadgade ordning, vare borgenären pliktig att för förvaltaren redovisa för vad som influtit.

Föreslagen lydelse

säljas annorledes än utmätningsvis och är ej fråga om sådan försäljning av värdepapper, som enligt vad nyss sagts må ske utan auktion, må försäljningen ej äga rum å annan ort än den, där egendomen finnes, med mindre förvaltaren samtycker därtill; och låte borgenären förvaltaren minst tre veckor förut veta, när och var försäljningen skall ske. Har försäljning skett i annan än den för utmätt egendom stadgade ordning, vare borgenären pliktig att för förvaltaren redovisa för vad som influtit.

Vill ej borgenären föranstalta om försäljningen, äge förvaltaren därom besörja. Dock må inteckning i luftfartyg eller reservdelar till sådant fartyg, vilken blivit av ägaren till den intecknade egendomen lämnad såsom pant, icke av förvaltaren säljas, utan äge han allenast låta sälja den rätt till andel i inteckningen, som efter ty särskilt är stadgat må tillkomma gäldenären.

74 §[10]

Skall konkursbos egendom säljas å auktion genom förvaltarens försorg, låte han kungöra auktionen på sätt och inom tid, som *i utsökningslagen stadgas* för kungörande av auktion å egendom av det slag, varom fråga är; dock vare kungörelsens införande i Post- och Inrikes Tidningar icke i något fall erforderligt.

Skall konkursbos egendom säljas å auktion genom förvaltarens försorg, låte han kungöra auktionen på sätt och inom tid som *gäller* för kungörande av *exekutiv* auktion å egendom av det slag, varom fråga är; dock vare kungörelsens införande i Post- och Inrikes Tidningar icke i något fall erforderligt.

Vad sålunda stadgats skall äga motsvarande tillämpning beträffande auktion, som enligt 73 § besörjes av borgenär.

76 §[11]

Förvaltaren får, när egendom skall säljas på auktion genom hans försorg, låta kungöra auktionen i mindre utsträckning än som följer av 74 § första stycket, om han anser det tillfyllest. Inskränkning i fråga om kungörande av auktion å fast egendom, registrerat skepp, luftfartyg eller intecknade reservdelar till luftfartyg må dock icke äga rum

Förvaltaren får, när egendom skall säljas på auktion genom hans försorg, låta kungöra auktionen i mindre utsträckning än som följer av 74 § första stycket, om han anser det tillfyllest. Inskränkning i fråga om kungörande av auktion å fast egendom, registrerat skepp, *registrerat* luftfartyg eller intecknade reservdelar till luftfartyg må dock

[10] Senaste lydelse 1977: 675.
[11] Senaste lydelse 1979: 340.

Nuvarande lydelse

utan gäldenärens samtycke: ej heller må sådan inskränkning ske beträffande kungörande av auktion å annan lös egendom, vari borgenär har panträtt eller annan särskild förmånsrätt, som avses i förmånsrättslagen (1970: 979), med mindre den borgenär samtycker därtill.

Föreslagen lydelse

icke äga rum utan gäldenärens samtycke: ej heller må sådan inskränkning ske beträffande kungörande av auktion å annan lös egendom, vari borgenär har panträtt eller annan särskild förmånsrätt, som avses i förmånsrättslagen (1970: 979), med mindre den borgenär samtycker därtill.

81 §[12]

Finnes i boet egendom, vari särskild förmånsrätt äger rum, skall, så vitt det inverkar på de borgenärers rätt, som icke i den egendom hava sådan förmånsrätt, av egendomens avkastning och köpeskilling gäldas kostnaden för egendomens vård och försäljning ävensom det arvode som enligt 50 a § femte stycket samt 82 och 83 §§ skall utgå för egendomen.

Då särskild förmånsrätt äger rum i boet tillhörig egendom, må ej till förfång för någon, som äger sådan förmånsrätt eller förmånsrätt, som skall beaktas framför den särskilda, av egendomens avkastning och köpeskilling gäldas annan konkurskostnad än ovan sagts; dock att, där den särskilda förmånsrätten *grundar sig på företagsinteckning*, av egendomen må bestridas jämväl övriga konkurskostnader, i den mån boet eljest ej lämnar tillgång därtill.

Då särskild förmånsrätt äger rum i boet tillhörig egendom, må ej till förfång för någon, som äger sådan förmånsrätt eller förmånsrätt, som skall beaktas framför den särskilda, av egendomens avkastning och köpeskilling gäldas annan konkurskostnad än ovan sagts: dock att, där den särskilda förmånsrätten *är sådan som anges i 5 § förmånsrättslagen (1970:979)*, av egendomen må bestridas jämväl övriga konkurskostnader, i den mån boet eljest ej lämnar tillgång därtill.

97 §[13]

Gäldenär äger av konkursboet få ut egendom som enligt *65 § utsökningslagen* undantages från utmätning.

I stället för *65 § 1 mom. 7 utsökningslagen* skall dock gälla att, om annan utväg till försörjning saknas, nödigt underhåll får utgå av konkursboet till gäldenären och hans familj eller annan underhållsberättigad under en månad från den dag, då beslutet om konkurs meddelades, eller, om synnerliga skäl äro, under längre tid.

Gäldenären äger av konkursboet få ut egendom som enligt *5 kap. 1, 2 och 4 §§ utsökningsbalken* undantages från utmätning.

I stället för *5 kap. 1 § 7 utsökningsbalken* skall dock gälla att, om annan utväg till försörjning saknas, nödigt underhåll får utgå av konkursboet till gäldenären och hans familj eller annan underhållsberättigad under en månad från den dag, då beslutet om konkurs meddelades, eller, om synnerliga skäl äro, under längre tid.

[12] Senaste lydelse 1979: 340.
[13] Senaste lydelse 1975: 244.

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

I dödsbos konkurs tillkommer förmån som avses i första stycket den dödes efterlevande familj. I stället för andra stycket gäller 18 kap. 5 § andra stycket ärvdabalken.

208 §[14]

I fråga om jäv mot tjänsteman vid tillsynsmyndigheten gäller utöver vad som följer av 4 § förvaltningslagen (1971: 290) att den som i *mål om uttagande av skatter, böter eller andra på indrivning beroende medel* har tagit befattning med indrivning av fordran som göres gällande i konkursen *eller vidtagit exekutiv åtgärd för uttagande av sådan fordran* ej får fullgöra tillsynsuppgift i konkursen.

I fråga om jäv mot tjänsteman vid tillsynsmyndigheten gäller utöver vad som följer av 4 § förvaltningslagen (1971: 290) att den som i *allmänt mål* har tagit befattning med indrivning av fordran som göres gällande i konkursen ej får fullgöra tillsynsuppgift i konkursen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

En fordran, som har fastställts genom skiljedom som avses i 12 § lagen (1981: 000) om införande av utsökningsbalken, skall godtas som stöd för behörighet att söka gäldenären i konkurs, om skiljedomen får verkställas enligt första meningen i nämnda paragraf och en domstol inte har meddelat ett sådant förordnande som avses i 3 kap. 18 § utsökningsbalken. När överexekutor har förordnat om verkställighet av en skiljedom, tillämpas 11 § i denna lag i dess äldre lydelse.

Vad som sägs om kvarstad i 14 a § i dess nya lydelse gäller även skingringsförbud som har meddelats före ikraftträdandet.

Beträffande talan mot tillsynsmyndighetens beslut i ärende som avses i 27 § fjärde stycket, vilket har meddelats före de nya bestämmelsernas ikraftträdande, och beträffande klagan över kronofogdemyndighetens beslut eller åtgärd enligt 54 § första stycket, som har meddelats eller vidtagits före ikraftträdandet, tillämpas nämnda paragrafer i deras äldre lydelse.

När gäldenären har försatts i konkurs på grund av en ansökan, som har gjorts före ikraftträdandet, tillämpas 81 § i dess äldre lydelse.

[14] Senaste lydelse 1979: 340.

54 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1970: 741) om statlig lönegaranti vid konkurs

Härigenom föreskrivs att 9 § lagen (1970: 741) om statlig lönegaranti vid konkurs skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
9 §[1]	
Finner kronofogdemyndighet att arbetstagarens fordran icke omfattas av garantin, får arbetstagaren eller den till vilken fordran övergått enligt 11 § föra talan mot beslutet genom besvär. I fråga om sådan besvärstalan har bestämmelserna i *utsökningslagen (1877:31 s. 1)* om *klagan* över utmätning i allmänhet motsvarande tillämpning. Mot hovrätts beslut får dock talan icke föras.	Finner kronofogdemyndighet att arbetstagarens fordran icke omfattas av garantin, får arbetstagaren eller den till vilken fordran övergått enligt 11 § föra talan mot beslutet genom besvär. I fråga om sådan besvärstalan har bestämmelserna i *utsökningsbalken* om *besvär* över utmätning i allmänhet motsvarande tillämpning. Mot hovrätts beslut får dock talan icke föras.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

I fråga om talan mot beslut som har meddelats av kronofogdemyndigheten före ikraftträdandet tillämpas 9 § i dess äldre lydelse.

55 Förslag till

Lag om ändring i brottsbalken

Härigenom föreskrivs att 11 kap. 1 och 3 §§, 17 kap. 13 § och 36 kap. 4 § brottsbalken skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
11 kap.	
1 §[1]	
Gäldenär, som förstör eller genom gåva eller annan liknande atgärd avhänder sig egendom av betydenhet och därigenom försätter sig på obestånd eller förvärrar sitt obestånd, dömes för oredlighet mot borgenärer till fängelse i högst två år. Detsamma skall gälla, om gäldenär genom sådant förfarande framkallar allvarlig fara för att han skall komma på obestånd.	
Gäldenär, som vid konkurs eller förhandling om offentligt ackord *eller i förteckning till utmätningsed*	Gäldenär, som vid konkurs eller förhandling om offentligt ackord förtiger tillgång, uppgiver obefintlig

[1] Senaste lydelse 1975: 1261.
[1] Senaste lydelse 1978: 894.

Nuvarande lydelse

eller till betalningssäkringsed förtiger tillgång, uppgiver obefintlig skuld eller lämnar annan sådan oriktig uppgift, skall ock, om ej uppgiften rättas innan den beedigas eller eljest lägges till grund för förfarandet, dömas för oredlighet mot borgenärer. Detsamma skall gälla, om gäldenär i samband med annan exekutiv förrättning åberopar oriktig handling eller skenavtal och därigenom hindrar att erforderlig egendom genom förrättningen tages i anspråk för att bereda borgenär betalning eller säkerhet.

Föreslagen lydelse

skuld eller lämnar annan sådan oriktig uppgift, skall ock, om ej uppgiften rättas innan den beedigas eller eljest lägges till grund för förfarandet, dömas för oredlighet mot borgenärer. Detsamma skall gälla, om gäldenär i samband med annan exekutiv förrättning åberopar oriktig handling eller skenavtal och därigenom hindrar att erforderlig egendom genom förrättningen tages i anspråk för att bereda borgenär betalning eller säkerhet.

Gäldenär som, då konkurs är förestående, ur riket bortför tillgång av betydenhet med uppsåt att hålla den undan konkursen, så ock gäldenär, som i konkurs undandrager eller undanhåller konkursförvaltningen tillgång, dömes likaledes för oredlighet mot borgenärer.

3 §[2]

Gäldenär, som fortsätter rörelse under förbrukande av avsevärda medel utan motsvarande nytta för rörelsen eller lever slösaktigt eller inlåter sig på äventyrligt företag eller lättsinnig ansvarsförbindelse eller vidtager annan sådan åtgärd och som därigenom uppsåtligen eller av grov oaktsamhet framkallar eller förvärrar obestånd, dömes för v ä r d s l ö s h e t m o t b o r g e n ä r e r till fängelse i högst två år.

Gäldenär, som vid konkurs eller förhandling om offentligt ackord *eller i förteckning till utmätningsed eller till betalningssäkringsed* av grov oaktsamhet förtiger tillgång, uppgiver obefintlig skuld eller lämnar annan sådan oriktig uppgift, dömes likaledes, om ej uppgiften rättas innan den beedigas eller eljest lägges till grund för förfarandet, för vårdslöshet mot borgenärer.

Gäldenär, som vid konkurs eller förhandling om offentligt ackord av grov oaktsamhet förtiger tillgång, uppgiver obefintlig skuld eller lämnar annan sådan oriktig uppgift, dömes likaledes, om ej uppgiften rättas innan den beedigas eller eljest lägges till grund för förfarandet, för vårdslöshet mot borgenärer.

17 kap.

13 §[3]

Den som *bryter mot förbud att sälja eller skingra gods eller att utgiva annans gods, rubbar gods som blivit satt i kvarstad, taget i anspråk genom betalningssäkring, utmätt eller beslagtaget*, skadar eller borttager myndighets anslag eller

Den som *olovligen rubbar, skadar eller annars förfogar över egendom som är föremål för utmätning, kvarstad, betalningssäkring, beslag eller annan liknande åtgärd*, skadar eller borttager myndighets anslag eller försegling eller eljest

[2] Senaste lydelse 1978: 894.
[3] Senaste lydelse 1978: 894.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
försegling eller eljest olovligen öppnar vad myndighet tillslutit eller ock överträder annat dylikt av myndighet meddelat förbud, dömes för **överträdelse av myndighets bud** till böter eller fängelse i högst ett år.	olovligen öppnar vad myndighet tillslutit eller ock överträder annat dylikt av myndighet meddelat förbud, dömes för **överträdelse av myndighets bud** till böter eller fängelse i högst ett år.

Vägrar någon inträde som förrättningsman äger fordra, dömes för **hindrande av förrättning** till böter.

36 kap.

4 §[4]

Förverkande på grund av brott av egendom eller dess värde må, om ej annat har föreskrivits, ske hos

a) gärningsmannen eller annan som medverkat till brottet,

b) den i vars ställe gärningsmannen eller annan medverkande var,

c) den som genom brottet beretts vinning,

d) den som efter brottet förvärvat egendomen på grund av giftorätt, arv eller testamente eller genom gåva eller som efter brottet förvärvat egendomen på annat sätt och därvid haft vetskap om eller skälig anledning till antagande om egendomens samband med brottet.

Tillhörde egendomen vid brottet ej någon av dem som anges i första stycket a)–c), må den ej förklaras förverkad.

Särskild rätt till egendom som förklaras förverkad består, om ej även den särskilda rätten förklaras förverkad.

Sådan rätt som har vunnits genom utmätning eller betalningssäkring upphör, om egendomen förklaras förverkad, såvida ej av särskild anledning förordnas att rätten skall bestå.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

11 kap. 1 och 3 §§ i sin äldre lydelse gäller fortfarande i fråga om oriktiga uppgifter som en gäldenär före ikraftträdandet har lämnat eller därefter lämnar i en förteckning till utmätningsed eller till betalningssäkringsed.

Bestämmelsen i 36 kap. 4 § fjärde stycket gäller inte, när fråga är om brott som har begåtts före ikraftträdandet.

[4] Senaste lydelse 1968: 165.

56 Förslag till

Lag om ändring i rättegångsbalken

Härigenom föreskrivs i fråga om rättegångsbalken[1]

dels att i 8 kap. 2 § och 12 kap. 3 § ordet "utmätningsman" skall bytas ut mot "kronofogde",

dels att i 38 kap. 5 § ordet "utmätningsmannens" skall bytas ut mot "kronofogdemyndighetens",

dels att i 49 kap. 4 §, 50 kap. 8 §, 52 kap. 7 § och 55 kap. 8 § orden "kvarstad, skingringsförbud eller annan handräckning" skall bytas ut mot "kvarstad eller annan åtgärd enligt 15 kap.",

dels att i 50 kap. 5 § och 55 kap. 5 § orden "kvarstad eller skingringsförbud" skall bytas ut mot "kvarstad",

dels att 9 kap. 8 §, 10 kap. 17 §, 15 kap., 16 kap. 6 §, 17 kap. 14 §, 25 kap. 1 och 3 §§, 26 kap., 27 kap. 10 §, 30 kap. 12 § och 33 kap. 5 § skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

9 kap.

8 §[2]

Då enligt denna balk vite förelägges part eller annan, bestämme rätten vitet till belopp, som med hänsyn till hans ekonomiska förhållanden och omständigheterna i övrigt kan antagas förmå honom att iakttaga föreläggandet. Vite må ej bestämmas under tio kronor eller över femtusen kronor. Har vite utdömts och förelägger rätten nytt vite, må vitet bestämmas till högre belopp, dock ej över tiotusen kronor. Vitesföreläggande skall delgivas den som föreläggandet avser.

Bestämmelserna i första stycket om högsta vitesbelopp gäller ej i fråga om föreläggande enligt 15 kap. 3 §.

Vite må ej föreläggas, då straff är utsatt. Ej heller må vite föreläggas kronan.

Finnes, då fråga uppkommer om utdömande av vite, ändamålet med vitet hava förfallit, må vitet ej utdömas.

10 kap.

17 §[3]

Ej vare på grund av vad i detta kapitel stadgas rätten behörig att upptaga:

1. tvist, som skall upptagas av annan myndighet än domstol eller av särskild domstol eller enligt lag eller författning skall omedelbart prövas av skiljemän;

[1] Senaste lydelse av
8 kap. 2 § 1972: 430
12 kap. 3 § 1975: 1288
49 kap. 4 § 1979: 242
55 kap. 5 § 1947: 616.
[2] Senaste lydelse 1964: 166.
[3] Senaste lydelse 1970: 1002.

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

2. tvist, som skall väckas vid viss domstol, om denna enligt lag eller författning är ensam behörig att upptaga sådan tvist;

3. tvist, som enligt lag må upptagas allenast av vissa särskilda tingsrätter, om tvisten väckes vid annan domstol;

4. tvist, som avses i 9 eller 10 § eller eljest enligt lag skall upptagas av domstol, som där sägs, om tvisten väckes vid annan domstol;

5. äktenskapsmål;

6. tvist, som angår utmätt *lös* egendom eller giltigheten av lösöreköpsavhandling och för vilken behörig domstol är särskilt stadgad; eller

6. tvist, som angår utmätt egendom eller giltigheten av lösöreköpsavhandling och för vilken behörig domstol är särskilt stadgad; eller

7. tvist, som är av beskaffenhet att kunna utan stämning upptagas av domstol.

Ej heller må på grund av vad i detta kapitel stadgas talan väckas vid domstol av annan ordning än den som för tvistens upptagande är i lag föreskriven; vad nu sagts gälle dock ej tvist, som avses i 13 §.

Yrkande om kvittning för fordran må icke upptagas av domstol, som enligt första stycket ej ägt upptaga tvist angående samma fordran.

15 kap.

Om kvarstad, skingringsförbud och annan handräckning

1 §

Har part, som i rättegång yrkat betalning för fordran, visat sannolika skäl för *sin talan* och kan skäligen befaras, att motparten genom att avvika *eller genom att undanskaffa* egendom eller *annorledes undandrager* sig att *gälda vad genom domen kan antagas komma att åläggas honom, må* kvarstad *läggas å* så mycket av *hans lösa* egendom, *som svarar mot skulden, eller ock, om det är tillfyllest, egendomen ställas under förbud att säljas eller skingras. Skingringsförbud må ock meddelas å fast egendom, som tillhör motparten.*

Kvarstad eller skingringsförbud må även läggas å egendom, till vilken part i rättegång påstått bättre rätt, om han visat sannolika skäl för *sin talan* och det skäligen kan befaras, att motparten *undanskaf-*

Om kvarstad m. m.

1 §

Om någon visar sannolika skäl för *att han har en fordran, som är eller kan antas bli föremål för rättegång eller prövning i annan liknande ordning,* och *det* skäligen kan befaras att motparten genom att avvika, *skaffa undan* egendom eller *förfara på annat sätt undandrar* sig att *betala skulden, får domstol förordna om* kvarstad *på* så mycket av *motpartens* egendom *att fordringen kan antas bli täckt vid utmätning.*

2 §

Om någon visar sannolika skäl för *att han har bättre rätt till viss egendom, som är eller kan antas bli föremål för rättegång eller prövning i annan liknande ordning,* och det skäligen kan befaras att motpar-

Nuvarande lydelse

jar, förstör eller väsentligt försämrar egendomen.

Finnes lös egendom, som ställes under skingringsförbud, hos tredje man, må denne förbjudas att utgiva egendomen.

Föreslagen lydelse

ten *skaffar undan,* väsentligt försämrar *eller på annat sätt förfogar över* egendomen *till skada för sökanden, får domstol förordna om kvarstad på egendomen.*

2 §

Har part, som i rättegång yrkat betalning för fordran, visat sannolika skäl för sin talan och kan skäligen befaras, att motparten begiver sig från riket utan att efterlämna känd egendom, som svarar mot hans gäld, må förbud meddelas honom att avresa från orten, med mindre han ställer pant eller borgen för skulden. Reseförbud vare ej gällande utöver tre månader efter delgivningen. Har meddelat reseförbud före nämnda tids utgång hävts eller eljest upphört att gälla, må nytt reseförbud avse allenast återstoden av sagda tid.

I beslut om reseförbud skall angivas den ort, där den, mot vilken förbudet gäller, skall uppehålla sig, samt erinras om påföljden för överträdelse av förbudet. Överträdes reseförbud, äge rätten på yrkande av parten förordna, att motparten skall återhämtas och under den tid förbudet gäller hållas i häkte.

3 §

Har part i rättegång visat sannolika skäl för *sin talan* och kan skäligen befaras, att motparten genom att utöva viss verksamhet eller *företaga* eller underlåta viss handling eller *genom annat sitt förhållande* hindrar eller försvårar *domens verkställande* eller väsentligt förringar dess värde *för parten, må vid vite förbud eller annat föreläggande meddelas motparten eller förordnas om egendoms förvaltning av god man eller om annan åtgärd, som finnes erforderlig för*

Om någon, i annat fall än som avses i 1 eller 2 §, visar sannolika skäl för *att han mot någon annan har ett anspråk, som är eller kan antas bli föremål för rättegång eller prövning i annan liknande ordning,* och *det* skäligen kan befaras att motparten genom att utöva viss verksamhet eller *företa* eller underlåta viss handling eller *på annat sätt* hindrar eller försvårar *utövningen av sökandens rätt* eller väsentligt förringar dess värde, *får domstol förordna om lämplig åt-*

Nuvarande lydelse

säkerställande av partens rätt. Föreläggande eller förordnande, som nu sagts, må ock meddelas, om det i annat fall är för parten av synnerlig vikt och det ej länder motparten till väsentligt förfång.

Föreslagen lydelse

gärd för att säkerställa sökandens rätt.

En åtgärd enligt första stycket får innebära förbud vid vite att utöva viss verksamhet eller företa viss handling eller annat föreläggande vid vite att beakta sökandens anspråk eller förordnande av sysslomän eller meddelande av en föreskrift som är ägnad att på annat sätt förebygga intrång i sökandens rätt.

4 §

Finnes i rättegång om bättre rätt till egendom *part hava egenmäktigt skilt motparten från egendomen eller eljest själv tagit sig rätt, må förordnas,* att *besittning eller annat förhållande, som rubbats,* genast skall återställas.

Framgår det i *en* rättegång om bättre rätt till *viss* egendom *att den ena parten har olovligen rubbat motpartens besittning eller vidtagit någon annan olovlig åtgärd beträffande egendomen, får domstolen förordna* att *besittningen* genast skall återställas *eller annan rättelse genast ske.*

5 §

Beslut om åtgärd, som avses i detta kapitel, meddelas av den *rätt,* där rättegången är.

Beslut om åtgärd som avses i detta kapitel meddelas av den *domstol* där rättegången är *anhängig. Är rättegång ej anhängig, gäller i fråga om behörig domstol vad som är föreskrivet om tvistemål. Vad som sägs om inskränkning av domstols behörighet i fråga om tvist som skall tas upp i annan ordning än inför domstol skall dock ej tillämpas.*

Fråga om *sådan* åtgärd *må upptagas allenast* på yrkande *av part.*

Fråga om åtgärd *enligt detta kapitel får tas upp endast* på yrkande. *Är rättegång ej anhängig, skall yrkandet framställas skriftligen.*

Yrkande *må* ej bifallas, *med mindre tillfälle lämnats motparten* att yttra sig *däröver.* Är fara i dröjsmål, *må* dock rätten omedelbart bevilja åtgärden att gälla, till dess *annorlunda* förordnas.

Ett yrkande *får* ej bifallas *utan att motparten har beretts tillfälle* att yttra sig. Är *det* fara i dröjsmål, *får* dock rätten omedelbart bevilja åtgärden att gälla till dess *annat* förordnas.

Beträffande behandlingen i övrigt av fråga angående en åtgärd som avses i 1, 2 eller 3 § då rättegång ej är anhängig tillämpas vad som gäller när en sådan fråga upp-

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

kommer i rättegång. Yrkande av sökandens motpart om ersättning för kostnad får dock prövas i samband med avgörandet av frågan om åtgärden.

6 §

Åtgärd, som avses i 1, 2 eller 3 §, *må ej* beviljas, *med mindre part, som begärt åtgärden,* hos rätten ställer *pant eller borgen* för skada, som kan *tillskyndas* motparten. *Finnes parten ur stånd att* ställa *sådan* säkerhet och har han visat synnerliga skäl för *sin talan, må* rätten befria honom därifrån. *Från ställande av säkerhet vare kronan fri. Om pant och borgen gälle vad i utsökningslagen är stadgat.*

En åtgärd som avses i 1, 2 eller 3 § *får* beviljas *endast om sökanden* hos rätten ställer *säkerhet* för skada som kan *tillfogas* motparten. *Förmår sökanden ej* ställa säkerhet och har han visat synnerliga skäl för *sitt anspråk, får* rätten befria honom därifrån. *Staten, kommuner, landstingskommuner och kommunalförbund behöver ej ställa säkerhet.*

I fråga om beskaffenheten av säkerhet gäller 2 kap. 25 § utsökningsbalken. Säkerheten skall prövas av rätten, om den ej har godkänts av motparten.

7 §

När en åtgärd som avses i 1, 2 eller 3 § har beviljats, skall sökanden, om ej talan redan har väckts, inom en månad från beslutet väcka talan i saken vid domstol eller, om anspråket skall prövas i annan ordning, enligt vad som gäller därom. Talan som ej skall prövas av domstol eller annan myndighet anses väckt när prövning har påkallats hos motparten eller förfarandet har inletts i annan ordning.

Väcks ej talan enligt vad som sägs i första stycket, skall åtgärden omedelbart återgå.

6 §

Återkallas eller förfaller talan, för vars säkerställande åtgärd enligt 1, 2 eller 3 § *meddelats, eller har, då talan avser fordran, ställts pant eller borgen eller förekomma eljest ej längre skäl för åtgärden, skall den av rätten omedelbart hävas.* Då målet *avgöres, pröve* rätten, om åtgärden fortfarande skall bestå. Rätten *äge ock* i samband

8 §

En åtgärd *som har beviljats* enligt 1, 2 eller 3 § *skall omedelbart hävas, om säkerhet, som tillgodoser ändamålet med åtgärden, ställs eller det annars ej längre finns skäl för åtgärden. Återkallas eller förfaller talan som har väckts i saken, skall åtgärden också omedelbart hävas.*

Frågan om hävande prövas av

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
med domen förordna om åtgärd, som nu *sagts*.	*den domstol där rättegången är anhängig eller, om rättegång ej är anhängig, av den domstol som först har prövat frågan om åtgärden.* Då *saken är föremål för rättegång och* målet *avgörs, skall* rätten *pröva,* om åtgärden fortfarande skall bestå. Rätten *får även* i samband med domen förordna om *en* åtgärd som nu *har angetts*.
	9 §
Rätten *äge*, när skäl *äro därtill*, pa yrkande av *part* förordna, att åtgärd enligt 4 § skall gå åter.	Rätten *får*, när *det finns* skäl *till det*, på yrkande av *någon av parterna* förordna att *en* åtgärd enligt 4 § skall gå åter.
7 §	*10 §*
Finnes kvarstad böra läggas å arrende, hyra eller annat dylikt, som utgår av fast egendom, förordne rätten god man att uppbära medlen; rätten meddele ock den betalningsskyldige förbud att utgiva något till annan än gode mannen. *Meddelas skingringsförbud å fast egendom och är synnerlig fara att egendomen genom vanvård eller annorledes väsentligen försämras, äge rätten på yrkande av part, som begärt åtgärden, förordna god man att förvalta egendomen; parten åligge att till bestridande av nödig kostnad för egendomens förvaltning erlägga förskott med belopp, som bestämmes av rätten.* *I övrigt gälle om verkställande av åtgärd, som avses i detta kapitel, vad i utsökningslagen är stadgat.*	*I fråga om verkställandet av en åtgärd som avses i detta kapitel finns bestämmelser i utsökningsbalken. Rätten får meddela närmare föreskrifter om verkställandet, om det behövs.*

16 kap.

6 §

Är i tvistemål fråga även om ansvar, utdömande av vite, *reseförbud* eller någons hållande i häkte, *gälle* om omröstning *därutinnan* vad i 29 kap. *är stadgat*.	Är i tvistemål fråga även om ansvar, utdömande av vite eller någons hållande i häkte, *gäller* om omröstning *i frågan* vad *som föreskrivs* i 29 kap.

Nuvarande lydelse | *Föreslagen lydelse*

17 kap.

14 §[4]

Rätten *äge*, när skäl *äro därtill*, i dom förordna, att den *må* verkställas utan hinder av att den icke äger laga kraft.

Rätten *får*, när *det finns* skäl *till det*, i dom förordna att den *får* verkställas utan hinder av att den icke äger laga kraft. *När det finns anledning, skall rätten därvid föreskriva att säkerhet skall ställas för skadestånd som parten kan bli skyldig att utge om domen ändras.*

Beslut under rättegången, mot vilket talan ej må föras särskilt, skall genast gå i verkställighet. Detsamma gäller beslut, varigenom rätten

1. avvisat ombud eller biträde,
2. ogillat tredje mans yrkande att få som intervenient deltaga i rättegången,
3. utlåtit sig angående ersättning eller förskott till biträde, vittne, sakkunnig eller annan, som ej är part eller intervenient,

4. förordnat om någons hållande i häkte eller om kvarstad, *skingringsförbud* eller annan *handräckning* eller om hävande av sådan åtgärd,

4. förordnat om någons hållande i häkte eller om kvarstad eller annan *åtgärd enligt 15 kap.* eller om hävande av sådan åtgärd,

5. till biträde utsett annan än part föreslagit, eller
6. utlåtit sig i annat fall än som avses i 3 eller 5 i fråga som gäller allmän rättshjälp, dock ej beslut om ersättningsskyldighet enligt 31 § rättshjälpslagen (1972: 429).

Rätten äge, när skäl äro därtill, i beslut, varigenom föreläggande meddelats part eller annan att förete skriftligt bevis eller att tillhandahålla föremål för syn eller besiktning, *förordna att beslutet må verkställas utan hinder av att det icke äger laga kraft.*

I fråga om beslut, varigenom föreläggande meddelats part eller annan att förete skriftligt bevis eller att tillhandahålla föremål för syn eller besiktning, *gäller vad som sägs i första stycket.*

Är särskild föreskrift meddelad därom, att dom eller beslut, som icke äger laga kraft, må verkställas, vare den gällande.

25 kap.

1 §[5]

Är någon skäligen misstänkt för brott, *vars* fängelse kan följa, och kan med hänsyn till brottets beskaffenhet, den misstänktes förhållande eller annan omständighet skäligen befaras, att han avviker eller annorledes undandrager sig lagföring el-

Är någon skäligen misstänkt för brott, *på vilket* fängelse kan följa, och kan med hänsyn till brottets beskaffenhet, den misstänktes förhållande eller annan omständighet skäligen befaras, att han avviker eller annorledes undandrager sig lagfö-

[4] Senaste lydelse 1979: 242.
[5] Senaste lydelse 1964: 166.

Nuvarande lydelse

ler straff, men förekommer eljest ej anledning att anhalla eller häkta honom, *må*, om det finnes tillfyllest, i stället förbud meddelas honom att utan tillstånd lämna honom anvisad vistelseort. Oberoende av brottets beskaffenhet *må ock* förbud, som nu sagts, meddelas, om skäligen kan befaras, att den misstänkte genom att begiva sig från riket undandrager sig lagföring eller straff *eller gäldande av skadestånd eller annan ersättning till målsägande, som kan antagas komma att på grund av brottet adömas honom.*

Föreslagen lydelse

ring eller straff, men förekommer eljest ej anledning att anhälla eller häkta honom, *får*, om det finnes tillfyllest, i stället förbud meddelas honom att utan tillstånd lämna honom anvisad vistelseort. Oberoende av brottets beskaffenhet *får också* förbud, som nu sagts, meddelas, om *det* skäligen kan befaras, att den misstänkte genom att begiva sig från riket undandrager sig lagföring eller straff.

3 §

Reseförbud meddelas av undersökningsledaren, åklagaren eller rätten.

Fråga om reseförbud må av rätten upptagas på yrkande av undersökningsledaren eller åklagaren eller då rätten har att besluta om den misstänktes häktning eller hans kvarhållande i häkte. Efter åtalet äge rätten även på yrkande av målsäganden så ock självmant upptaga fråga därom.

I anledning av målsägandens anspråk på skadestånd eller annan ersättning må undersökningsledaren eller åklagaren ej meddela reseförbud eller hos rätten yrka sådant förbud, med mindre anspråket anmälts hos honom; rätten äge allenast på yrkande upptaga fråga om sådant förbud.

Väckes vid rätten fråga om reseförbud, skall, så snart ske kan, förhandling därom äga rum inför rätten. Om sådan förhandling gälle i tillämpliga delar vad i 24 kap. 17 § är stadgat. Är fara i dröjsmål, må rätten omedelbart meddela reseförbud att gälla, till dess annorlunda förordnas.

26 kap.

Om kvarstad och skingringsförbud

1 §

Är någon skäligen misstänkt för brott och kan skäligen befaras, att han genom att avvika eller genom att undanskaffa egendom eller annorledes undandrager sig att *gälda* böter, värdet av förverkad egendom eller annan ersättning till det allmänna eller skadestånd eller annan ersättning till målsägande, som

Om kvarstad

Är någon skäligen misstänkt för brott och kan *det* skäligen befaras, att han genom att avvika eller genom att undanskaffa egendom eller annorledes undandrager sig att *betala* böter, värdet av förverkad egendom eller annan ersättning till det allmänna eller skadestånd eller annan ersättning till målsägande,

Nuvarande lydelse

kan antagas komma att på grund av brottet ådömas honom, *må kvarstad läggas å så mycket av hans lösa egendom, som svarar mot skulden, eller ock, om det är tillfyllest, egendomen ställas under förbud att säljas eller skingras. Skingringsförbud må ock meddelas å fast egendom, som tillhör den misstänkte.*

Finnes lös egendom, som ställes under skingringsförbud, hos tredje man, må denne förbjudas att utgiva egendomen.

Föreslagen lydelse

som kan antagas komma att på grund av brottet ådömas honom, *får förordnas om kvarstad på så mycket av hans egendom att fordringen kan antas bli täckt vid utmätning.*

2 §

Beslut om kvarstad *eller skingringsförbud* meddelas av rätten.

Fråga om kvarstad *eller skingringsförbud må* upptagas på yrkande av undersökningsledaren *eller* åklagaren. Efter åtalet *äge* rätten även *på yrkande av målsäganden så ock* självmant upptaga fråga därom.

I anledning av målsägandens anspråk på skadestånd eller annan ersättning *må* undersökningsledaren eller åklagaren *ej* yrka kvarstad *eller skingringsförbud, med mindre* anspråket anmälts hos honom; rätten *äge allenast* på yrkande förordna därom.

Väckes fråga om kvarstad *eller skingringsförbud,* skall, så snart ske kan, förhandling därom äga rum inför rätten. Om sådan förhandling *gälle* i tillämpliga delar vad i 24 kap. 17 § *är stadgat.* Är fara i dröjsmål, *må* rätten omedelbart bevilja åtgärden att gälla, till dess annorlunda förordnas.

Beslut om kvarstad meddelas av rätten.

Fråga om kvarstad *får* upptagas på yrkande av undersökningsledaren, åklagaren *eller målsäganden.* Efter åtalet *får* rätten även självmant upptaga fråga därom.

I anledning av målsägandens anspråk på skadestånd eller annan ersättning *får* undersökningsledaren eller åklagaren yrka kvarstad *endast om* anspråket anmälts hos honom. Rätten *får endast* på yrkande förordna därom.

Väcks fråga om kvarstad, skall, så snart *det* kan ske, förhandling därom äga rum inför rätten. Om sådan förhandling *gäller* i tillämpliga delar vad *som sägs* i 24 kap. 17 §. Är *det* fara i dröjsmål, *får* rätten omedelbart bevilja åtgärden att gälla till dess annorlunda förordnas.

3 §

I avbidan på rättens beslut om kvarstad *eller skingringsförbud må* undersökningsledaren eller åklagaren taga lös egendom i förvar.

I avbidan på rättens beslut om kvarstad *får* undersökningsledaren eller åklagaren taga lös egendom i förvar.

Är fara i dröjsmål, må åtgärd, som nu sagts, vidtagas även av polisman; anmälan därom skall dock skyndsamt göras hos undersökningsledaren eller åklagaren, som har att omedelbart pröva, om egendomen skall kvarbliva i förvar.

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

4 §

Har undersökningsledaren eller åklagaren tagit lös egendom i förvar eller beslutat, att sådan egendom skall kvarbliva i förvar, skall han, så snart ske kan, och *sist å femte dagen* därefter till rätten avlåta framställning om kvarstad *eller skingringsförbud. Göres* ej framställning, *som nu sagts*, skall egendomen omedelbart återställas.

Har undersökningsledaren eller åklagaren tagit lös egendom i förvar eller beslutat, att sådan egendom skall kvarbliva i förvar, skall han, så snart *det* kan ske, och *senast fem dagar* därefter till rätten avlåta framställning om kvarstad. *Görs* ej *sådan* framställning, skall egendomen omedelbart återställas.

Då framställning inkommit, skall rätten, så snart ske kan, och, om synnerligt hinder ej möter, sist å fjärde dagen därefter hålla förhandling, som avses i 2 §. Utsättes huvudförhandling att hållas inom en vecka, sedan framställningen inkom, må dock, om ej rätten finner särskild förhandling böra äga rum, med förhandlingen anstå till huvudförhandlingen.

Beslutas kvarstad *eller skingringsförbud*, skall, om ej rätten bestämmer annat, egendomen kvarbliva i myndighetens vård, till dess beslutet verkställts.

Beslutas kvarstad, skall, om ej rätten bestämmer annat, egendomen kvarbliva i myndighetens vård, till dess beslutet verkställts.

5 §

Då rätten förordnar om kvarstad *eller skingringsförbud*, skall, om ej åtal redan väckts, rätten utsätta den tid, inom vilken åtal skall väckas. Denna *må* ej bestämmas längre, än som *finnes* oundgängligen erforderligt.

Då rätten förordnar om kvarstad, skall, om ej åtal redan väckts, rätten utsätta den tid, inom vilken åtal skall väckas. Denna *får* ej bestämmas längre än som *är* oundgängligen erforderligt.

Finnes den utsatta tiden otillräcklig, må rätten, om framställning därom göres före tidens utgång, medgiva förlängning av tiden.

6 §

Har ej inom tid, som avses i 5 §, åtal väckts eller till rätten inkommit framställning om förlängning av tiden eller har för skulden ställts *pant eller borgen* eller *förekomma* eljest ej längre skäl för kvarstad *eller skingringsförbud*, skall *åtgärden av* rätten omedelbart *hävas*.

Har ej inom tid, som avses i 5 §, åtal väckts eller till rätten inkommit framställning om förlängning av tiden eller har för skulden ställts *säkerhet* eller *förekommer* eljest ej längre skäl för kvarstad, skall rätten omedelbart *häva åtgärden*.

Då målet avgöres, pröve rätten, om åtgärden fortfarande skall bestå. Rätten äge ock i samband med domen förordna om åtgärd, som nu sagts.

7 §

Vad i 25 kap. 8 § *är stadgat* om reseförbud *äge motsvarande tillämpning* beträffande kvarstad *och skingringsförbud*.

Bestämmelserna i 25 kap. 8 § om reseförbud *gäller också* beträffande kvarstad.

Nuvarande lydelse | *Föreslagen lydelse*

8 §

Finnes kvarstad böra läggas å arrende, hyra eller annat dylikt, som utgår av fast egendom, förordne rätten god man att uppbära medlen; rätten meddele ock den betalningsskyldige förbud att utgiva något till annan än gode mannen.

Meddelas skingringsförbud å fast egendom och är synnerlig fara att egendomen genom vanvård eller annorledes väsentligen försämras, äge rätten förordna god man att förvalta egendomen. Avser åtgärden målsägandens anspråk på skadestånd eller annan ersättning, åligge målsäganden att till bestridande av nödig kostnad för egendomens förvaltning erlägga förskott med belopp, som bestämmes av rätten; i annat fall skall sådan kostnad utgå av allmänna medel.

I övrigt gälle om verkställande av kvarstad och skingringsförbud vad i utsökningslagen är stadgat; vad där är föreskrivet om pant eller borgen skall dock ej äga tillämpning.

I fråga om verkställandet av kvarstad finns bestämmelser i utsökningsbalken. Rätten får meddela närmare föreskrifter om verkställandet, om det behövs.

27 kap.

10 §

Beslagtaget föremål skall *omhändertagas* av den som verkställt beslaget *eller sättas i förvar under förseglingi* om det kan ske utan fara och eljest *finnes* lämpligt, *må* dock föremålet *kvarlämnas* i innehavarens besittning.

Kvarlämnas föremål i innehavarens besittning, skall förbud meddelas honom att sälja eller skingra föremålet och, om det finnes erforderligt, detta genom anslag eller på annat sätt så utmärkas, att det är uppenbart, att det tagits i beslag. Föremålet må av innehavaren nyttjas, om ej förbud däremot finnes böra meddelas.

Beslagtaget föremål skall *tas i förvar* av den som verkställt beslaget. Om det kan ske utan fara och eljest *är* lämpligt, *får* dock föremålet *lämnas kvar* i innehavarens besittning. *Ett föremål som lämnas kvar i innehavarens besittning skall förseglas eller märkas som beslagtaget, såvida det ej framstår som obehövligt.*

Den från vilken beslag har skett får ej överlåta föremålet eller i strid mot ändamålet med beslaget förfoga över föremålet på annat sätt. Ett föremål som ej tas i förvar eller förseglas får nyttjas av innehavaren, om ej annat beslutas.

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

Föremål, som tagits i beslag, skall väl värdas, och noggrann tillsyn skall hållas däröver, att det icke förbytes eller förändras eller annat missbruk sker därmed.

30 kap.

12 §[6]

Beslut under rättegången, mot vilket talan ej må föras särskilt, skall genast gå i verkställighet. Detsamma gäller beslut varigenom rätten

1. avvisat ombud, biträde eller försvarare,
2. utlåtit sig angående ersättning eller förskott av allmänna medel till målsägande eller angående ersättning eller förskott till biträde, försvarare, vittne, sakkunnig eller annan, som ej är part,
3. utlåtit sig angående häktning eller åtgärd, som avses i 25–28 kap.,
4. till försvarare utsett annan än part föreslagit, eller
5. utlåtit sig i annat fall än som avses i 2 eller 4 i fråga som gäller rättshjälp enligt rättshjälpslagen (1972: 429), dock ej beslut om skyldighet att till statsverket återbetala kostnad för rättshjälpen.

Rätten *äge*, när skäl *äro därtill*, i beslut, varigenom föreläggande meddelats part eller annan att förete skriftligt bevis eller att tillhandahålla föremål för syn eller besiktning, förordna att beslutet *må* verkställas utan hinder av att det icke äger laga kraft.

Rätten *får*, när *det finns* skäl *till det*, i beslut, varigenom föreläggande meddelats part eller annan att förete skriftligt bevis eller att tillhandahålla föremål för syn eller besiktning, förordna att beslutet *får* verkställas utan hinder av att det icke äger laga kraft. *När det finns anledning, skall rätten därvid föreskriva att säkerhet skall ställas för skadestånd som parten kan bli skyldig att utge om beslutet ändras.*

Är särskild föreskrift meddelad därom, att dom eller beslut, som icke äger laga kraft, må verkställas, vare den gällande.

33 kap.

5 §[7]

Tredskodom *delgives* genom rättens försorg endast

om den innebär att fordran *fastställes* att utgå med särskild förmånsrätt i fast egendom *eller tomträtt*,

om den part som yrkat tredskodomen begär det, eller

om part beviljats allmän rättshjälp.

Tredskodom *delges* genom rättens försorg endast

om den innebär att fordran *fastställs* att utgå med särskild förmånsrätt i *lös eller* fast egendom,

om den part som yrkat tredskodomen begär det, eller

om part beviljats allmän rättshjälp.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.
2. Reseförbud, som har meddelats enligt 15 kap. eller enligt 25 kap. med

[6] Senaste lydelse 1979: 242.
[7] Senaste lydelse 1979: 242.

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

anledning av en målsägandes anspråk på skadestånd eller annan ersättning, upphör att gälla när de nya bestämmelserna träder i kraft.

3. I fråga om skingringsförbud som har meddelats före ikraftträdandet tillämpas vad som är föreskrivet om kvarstad.

4. Vad som föreskrivs i de nya bestämmelserna om förutsättningar för kvarstad eller annan liknande säkerhetsåtgärd inverkar ej på giltigheten av en säkerhetsåtgärd som har beviljats före ikraftträdandet.

5. Vad som föreskrivs i 27 kap. 10 § andra stycket i dess nya lydelse gäller även i fråga om beslag som har ägt rum före ikraftträdandet.

57 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1929: 145) om skiljemän

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1929: 145) om skiljemän[1]

dels att i 8–10, 12 och 18 §§ ordet "överexekutor" skall bytas ut mot "tingsrätten",

dels att i 22 § ordet "överexekutor" skall bytas ut mot "kronofogdemyndigheten",

dels att 26 § skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

26 §[2]

Rätt domstol *vare* i mål, som avses i 21 §, den *allmänna underrätt*, varunder svaranden lyder i tvistemål, som rör hans person, och i mål, varom förmäles i 25 §, *domstolen* i den ort, där skiljedomen meddelats. Finnes ej behörig domstol efter vad nu är sagt, upptages målet av Stockholms tingsrätt.

Ansökningsärenden enligt 8, 9, 10 och 18 §§ *upptagas* av *överexekutor* i den ort, där endera parten har sitt hemvist. Har enahanda ansökan gjorts hos mer än en *överexekutor*, *vare* den *överexekutor* behörig, hos vilken ansökan först gjordes, och beslut, som av annan *överexekutor* meddelas, ogillt. Har ingendera parten hemvist i Sverige, upptages ärendet av *överexekutor i Stockholm*. Ansökan *må* ej bifallas, med mindre sökandens motpart lämnats tillfälle att yttra sig. Avser

Rätt domstol *är* i mål, som avses i 21 §, den *tingsrätt*, varunder svaranden lyder i tvistemål, som rör hans person, och i mål, varom förmäles i 25 §, *tingsrätten* i den ort, där skiljedomen meddelats. Finnes ej behörig domstol efter vad nu är sagt, upptages målet av Stockholms tingsrätt.

Ansökningsärenden enligt 8, 9, 10 och 18 §§ *upptages* av *tingsrätten* i den ort, där endera parten har sitt hemvist. Har enahanda ansökan gjorts hos mer än en *tingsrätt*, *är* den *tingsrätt* behörig, hos vilken ansökan först gjordes, och beslut, som av annan *tingsrätt* meddelas, ogillt. Har ingendera parten hemvist i Sverige, upptages ärendet av *Stockholms tingsrätt*. Ansökan *får* ej bifallas, med mindre sökandens motpart lämnats tillfälle att yttra sig. Avser ansökan skiljemans skil-

[1] Senaste lydelse av
9 § 1976: 122
18 § 1976: 122.
[2] Senaste lydelse 1976: 122.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
ansökan skiljemans skiljande från uppdraget, bör jämväl skiljemannen höras.	jande från uppdraget, bör jämväl skiljemannen höras.
Mot *överexekutors* beslut, varigenom skiljeman blivit utsedd eller skild från uppdraget eller skiljeavtal förklarats ha förfallit eller fråga om förlängning av tiden för skiljedoms meddelande avgjorts, *må klagan* ej föras.	Mot *tingsrättens* beslut, varigenom skiljeman blivit utsedd eller skild från uppdraget eller skiljeavtal förklarats ha förfallit eller fråga om förlängning av tiden för skiljedoms meddelande avgjorts, *får talan* ej föras.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

Ett ärende som är anhängigt hos överexekutor vid ikraftträdandet skall även därefter handläggas av överexekutor, dock längst till utgången av år 1982.

58 Förslag till

Lag om ändring i rättshjälpslagen (1972: 429)

Härigenom föreskrivs i fråga om rättshjälpslagen (1972: 429)[1]

dels att i 33 § orden "utsökningslagen (1877: 31 s. 1)" skall bytas ut mot "utsökningsbalken",

dels att 5 b och 10 §§ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
5 b §	
Med domstol förstås i denna lag allmän domstol, allmän förvaltningsdomstol, bostadsdomstolen, försäkringsöverdomstolen, försäkringsrätt, marknadsdomstolen, patentbesvärsrätten, arbetsdomstolen, mellankommunala skatterätten och krigsrätt. Vad i lagen sägs om domstol skall även gälla arrendenämnd, hyresnämnd, statens vanämnd *och överexekutor*.	Med domstol förstås i denna lag allmän domstol, allmän förvaltningsdomstol, bostadsdomstolen, försäkringsöverdomstolen, försäkringsrätt, marknadsdomstolen, patentbesvärsrätten, arbetsdomstolen, mellankommunala skatterätten och krigsrätt. Vad i lagen sägs om domstol skall även gälla arrendenämnd, hyresnämnd *och* statens va-nämnd.
10 §[2]	
Skall den som beviljats allmän rättshjälp ställa säkerhet för att få till stånd kvarstad, *skingringsförbud* eller annan *handräckning* enligt rättegångsbalken, *utsökningslagen (1877:31 s. 1)* eller konkurslagen (1921: 225), får rättshjälps-	Skall den som beviljats allmän rättshjälp ställa säkerhet för att få till stånd kvarstad eller annan *liknande åtgärd* enligt rättegångsbalken eller konkurslagen (1921: 225), får rättshjälpsnämnden utfärda ansvarsförbindelse på statens vägnar.

[1] Lagen omtryckt 1979: 240.
[2] Senaste lydelse 1979: 347.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
nämnden utfärda ansvarsförbindelse på statens vägnar.	
Första stycket äger motsvarande tillämpning i fråga om verkställighet enligt *41 eller 42 § utsökningslagen*, om allmän rättshjälp beviljats i verkställighetsärendet.	Första stycket äger motsvarande tillämpning i fråga om verkställighet enligt *3 kap. 8 eller 9 § utsökningsbalken*, om allmän rättshjälp beviljats i verkställighetsärendet.

Föranleder ansvarsförbindelsen utgift för staten, anses utgiften såsom kostnad för rättshjälpen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

När ett mål handläggs av överexekutor efter ikraftträdandet, tillämpas 5 b § i dess äldre lydelse.

Vad som sägs i 10 § andra stycket i paragrafens nya lydelse gäller även när säkerhet skall ställas enligt 10 eller 11 § lagen (1981: 000) om införande av utsökningsbalken.

59 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1974: 371) om rättegången i arbetstvister

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 7 § lagen (1974: 371) om rättegången i arbetstvister[1] skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	3 kap.
	7 §
Ordförande får ensam på arbetsdomstolens vägnar företaga förberedande åtgärd samt meddela beslut om avskrivning av mål.	
Under förberedelse som avses i 4 kap. 9 § får ordföranden även	
1. pröva yrkande om kvarstad	1. pröva yrkande om kvarstad, *eller skingringsförbud*,
2. meddela beslut om avvisande av mål, om det är uppenbart att rättegångshinder föreligger,	
3. meddela tredskodom,	
4. meddela dom över yrkande som har medgivits eller eftergivits,	
5. stadfästa förlikning.	

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

[1] Lagen omtryckt 1977: 530.

60 Förslag till

Lag om ändring i förvaltningslagen (1971: 290)

Härigenom föreskrivs att 2 § förvaltningslagen (1971: 290) skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
2 §[1]	
Lagen gäller icke ärende hos	
1. regeringen,	
2. kommunal myndighet, om ärendet avgöres genom beslut som överklagas genom kommunalbesvär eller besvär hos kommunal besvärsnämnd,	
3. *överexekutor eller utmätningsman*, om ärendet avser myndighetens exekutiva verksamhet, eller	3. *kronofogdemyndighet*, om ärendet avser myndighetens exekutiva verksamhet, eller
4. polis-, åklagar- eller tullmyndighet, om ärendet avser myndighetens verksamhet till förekommande eller beivrande av brott.	

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

När ett mål handläggs av överexekutor efter ikraftträdandet, tillämpas 2 § i dess äldre lydelse.

61 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1970: 215) om arbetsgivares kvittningsrätt

Härigenom föreskrivs att 5–7 §§ lagen (1970: 215) om arbetsgivares kvittningsrätt skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
5 §	
Skatteavdrag samt införsel, som beslutats innan lönefordringen förfallit till betalning, har företräde framför kvittning enligt denna lag.	
Är arbetsgivarens fordran sådan att rätt till kvittning föreligger enligt 3 § och vill arbetsgivaren kvitta mot belopp som han ålagts att innehålla genom beslut om utmätning av lön, beslutar *utmätningsmannen* om beloppets fördelning mellan arbetsgivaren och utmätningssökanden efter fordringarnas storlek.	Är arbetsgivarens fordran sådan att rätt till kvittning föreligger enligt 3 § och vill arbetsgivaren kvitta mot belopp som han ålagts att innehålla genom beslut om utmätning av lön, beslutar *kronofogdemyndigheten* om beloppets fördelning mellan arbetsgivaren och utmätningssökanden efter fordringarnas storlek.
I övrigt får kvittning ej åberopas mot beslut om utmätning av lön.	

[1] Senaste lydelse 1975: 672.

Nuvarande lydelse

Talan mot *utmätningsmans* beslut enligt andra stycket föres *hos överexekutor* genom besvär. *Klagan* är ej inskränkt till viss tid.

Föreslagen lydelse

Talan mot *kronofogdemyndighetens* beslut enligt andra stycket föres *i hovrätten* genom besvär. *Talan* är ej inskränkt till viss tid.

6 §

Innan kvittning får ske enligt 3 § första stycket eller med stöd av kollektivavtal, skall arbetsgivaren från *utmätningsman* inhämta besked om hur stor del av lönefordringen som enligt 4 § skall vara skyddad mot kvittning. Upphör arbetstagarens anställning utan föregående uppsägningstid, får arbetsgivaren hålla inne lönebelopp till dess *utmätningsmannens* besked föreligger. Det åligger i sådant fall arbetsgivaren att ofördröjligen begära sådant besked.

Innan kvittning får ske enligt 3 § första stycket eller med stöd av kollektivavtal, skall arbetsgivaren från *kronofogdemyndigheten* inhämta besked om hur stor del av lönefordringen som enligt 4 § skall vara skyddad mot kvittning. Upphör arbetstagarens anställning utan föregående uppsägningstid, får arbetsgivaren hålla inne lönebelopp till dess *kronofogdemyndighetens* besked föreligger. Det åligger i sådant fall arbetsgivaren att ofördröjligen begära sådant besked.

7 §

Framställning om besked enligt 6 § göres hos *utmätningsmannen* i den ort där arbetstagaren är bosatt. Är han icke bosatt här i landet, göres framställningen i den ort där arbetsgivaren finnes. Innan *utmätningsmannen* meddelar beslut, skall *han* bereda arbetstagaren tillfälle att yttra sig, om det kan ske utan avsevärd tidsutdräkt.

Mot *utmätningsmannens* beslut får talan ej föras. *Utmätningsmannen* kan ändra beslutet, om anledning därtill förekommer.

Framställning om besked enligt 6 § göres hos *kronofogdemyndigheten* i den ort där arbetstagaren är bosatt. Är han icke bosatt här i landet, göres framställningen i den ort där arbetsgivaren finnes. Innan *kronofogdemyndigheten* meddelar beslut, skall *myndigheten* bereda arbetstagaren tillfälle att yttra sig, om det kan ske utan avsevärd tidsutdräkt.

Mot *kronofogdemyndighetens* beslut får talan ej föras. *Kronofogdemyndigheten* kan ändra beslutet, om anledning därtill förekommer.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

I fråga om talan mot beslut enligt 5 § andra stycket som har meddelats av utmätningsmannen före ikraftträdandet tillämpas paragrafen i dess äldre lydelse.

62 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1962: 381) om allmän försäkring

Härigenom föreskrivs att 20 kap. 6 § lagen (1962: 381) om allmän försäkring[1] skall ha nedan angivna lydelse.

[1] Lagen omtryckt 1977: 630.

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

20 kap.

6 §

Försäkrads fordran å ersättning enligt denna lag, som innestår hos riksförsäkringsverket eller allmän försäkringskassa, må ej utmätas. Försäkrads rätt till ersättning må ej heller överlåtas, innan ersättningen är tillgänglig för lyftning.

Bestämmelserna i första stycket *hindra* ej utmätning enligt vad som föreskrives i *67 d § utsökningslagen (1877:31 s. 1).*

Bestämmelserna i första stycket *hindrar* ej utmätning enligt vad som föreskrives i *7 kap. utsökningsbalken.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

63 Förslag till

Lag om ändring i rennäringslagen (1971: 437)

Härigenom föreskrivs att i 45 § rennäringslagen (1971:437) orden "utsökningslagen (1877:31 s. 1)" skall bytas ut mot "utsökningsbalken".

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

64 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1972: 262) om understödsföreningar

Härigenom föreskrivs att 82 § lagen (1972: 262) om understödsföreningar skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

82 §

Fordran som på grund av moderskapsförsäkring innestår hos understödsförening får ej utmätas.

Om utmätningsfrihet för kapitalförsäkring, sjukhjälp och pension finns bestämmelser i lagen (1927: 77) om försäkringsavtal och i *utsökningslagen (1877:31 s. 1).*

Om utmätningsfrihet för kapitalförsäkring, sjukhjälp och pension finns bestämmelser i lagen (1927: 77) om försäkringsavtal och i *5 kap. utsökningsbalken.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

65 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1976: 206) om felparkeringsavgift

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1976: 206) om felparkeringsavgift
dels att i 9 § ordet "utmätningsman" skall bytas ut mot "kronofogdemyndigheten",
dels att 13 § skall ha nedan angivna lydelse,

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
13 §[1]	
Om ej annat följer av denna lag gäller uppbördslagen (1953: 272) *och införsellagen (1968:621)* i tillämpliga delar i fråga om felparkeringsavgift. Reglerna *i uppbördslagen* om restavgift skall dock inte tillämpas. Regeringen får föreskriva avvikelser från *de nämnda lagarna*, när det gäller avkortning, avskrivning och det administrativa förfarandet i fråga om felparkeringsavgift.	Om ej annat följer av denna lag gäller uppbördslagen (1953: 272) i tillämpliga delar i fråga om felparkeringsavgift. Reglerna om restavgift skall dock inte tillämpas. Regeringen får föreskriva avvikelser från *uppbördslagen*, när det gäller avkortning, avskrivning och det administrativa förfarandet i fråga om felparkeringsavgift. *Införsel enligt 15 kap. utsökningsbalken får äga rum vid indrivning av felparkeringsavgift.*

Åläggande enligt 6 § andra stycket får ej utfärdas senare än ett år efter den dag då överträdelsen skedde.

Åtgärd för indrivning av felparkeringsavgift får ej vidtagas senare än fem år efter den dag överträdelsen skedde.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

66 Förslag till

Lag om ändring i förfogandelagen (1978: 262)

Härigenom föreskrivs att 43 och 44 §§ förfogandelagen (1978: 262) skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
43 §	
I fråga om nedsättning, fördelning och utbetalning av ersättning, som fastställts att utgå för skada på eller avsevärd försämring av fastighet, samt om verkan därav gäller i tillämpliga delar expropriationslagen (1972: 719).	
Kan flera göra anspråk på betalning ur ersättning, som i annat fall än som avses i första stycket fastställts enligt denna lag, och enas de	Kan flera göra anspråk på betalning ur ersättning, som i annat fall än som avses i första stycket fastställts enligt denna lag, och enas de

[1] Senaste lydelse 1979: 562.

Nuvarande lydelse

ej om hur ersättningen skall fördelas mellan dem, skall ersättningen nedsättas hos *överexekutor*. I fråga om nedsatt belopp skall i tillämpliga delar iakttagas lagen (1927: 56) om *gälds betalning genom penningars nedsättande i allmänt förvar*.

Föreslagen lydelse

ej om hur ersättningen skall fördelas mellan dem, skall ersättningen nedsättas hos *länsstyrelsen*. I fråga om nedsatt belopp skall i tillämpliga delar iakttagas lagen (1927: 56) om *nedsättning av pengar hos myndighet*.

44 §[1]

Ersättning för egendom som är utmätt eller *har tagits* i anspråk genom betalningssäkring skall utges till *utmätningsmannen*. *Avser ersättningen egendom som är belagd med kvarstad eller ställd under skingringsförbud, skall ersättningen utges till överexekutor*.

Ersättning för egendom som är utmätt, *belagd med kvarstad* eller *tagen* i anspråk genom betalningssäkring skall utges till *kronofogdemyndigheten*.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

Ett ärende om nedsättning enligt 43 § andra stycket, som är anhängigt hos överexekutor vid ikraftträdandet, skall även därefter handläggas av överexekutor, dock längst till utgången av år 1982.

Vad som sägs om kvarstad i 44 § i dess nya lydelse gäller även skingringsförbud som har meddelats före ikraftträdandet.

67 Förslag till

Lag om ändring i uppbördslagen (1953: 272)

Härigenom föreskrivs i fråga om uppbördslagen (1953: 272)[1]

dels att i 45 § 3 mom., 61–64, 74 och 76 §§ ordet "utmätningsman" i olika böjningsformer skall bytas ut mot "kronofogdemyndighet" i motsvarande form,

dels att i 62 § orden "lagen om ackordsförhandling utan konkurs" skall bytas ut mot "ackordslagen (1970: 847)",

dels att i 65 och 66 §§ ordet "införsellagen" skall bytas ut mot "15 kap. utsökningsbalken",

dels att i 68 § 6 mom. orden "65 § utsökningslagen" skall bytas ut mot "5 kap. 1–3 §§ utsökningsbalken",

dels att 59, 60 och 87 §§ skall ha nedan angivna lydelse.

[1] Senaste lydelse 1978: 900.

[1] Lagen omtryckt 1972: 75.
Senaste lydelse av
62 § 1974: 771
63 § 1974: 771
64 § 1974: 853
65 § 1974: 771
66 § 1974: 853
68 § 6 mom. 1974: 771
74 § 1974: 771
lagens rubrik 1974: 771.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
59 §[2]	
Det åligger *utmätningsman* att verkställa indrivning av skatt. Därvid får *utmätning och införsel äga rum enligt vad som sägs i 60 §.*	Det åligger *kronofogdemyndigheten* att verkställa indrivning av skatt. Därvid får *verkställighet enligt utsökningsbalken äga rum.*

Bestämmelserna om indrivning av skatt skall också tillämpas på indrivning av kvarskatteavgift, restavgift, tilläggsavgift, förseningsavgift eller ränta enligt denna lag.

60 §[3]

1 mom. Vad i 6 § utsökningslagen stadgas om jäv mot utmätningsman gälle ock med avseende å den, som förrättar utmätning för skatt.

2 mom. Vid utmätning för skatt skola, med de förbehåll som i 3 mom. sägs, lända till efterrättelse utsökningslagens föreskrifter om verkställighet av utmätning och vad därvid må undantagas, om utmätt egendoms försäljning, om fördelning av medel, som till följd av utmätning influtit, samt om klagan över utmätningsmans förfarande.

3 mom. Bestämmelserna i 88 c § och 198 § 3 mom. utsökningslagen, 11 § lagen (1971:494) om exekutiv försäljning av fast egendom, 3 § lagen (1973:1130) om exekutiv försäljning av registrerat skepp m.m. samt 3 § lagen (1971:500) om exekutiv försäljning av luftfartyg m.m. skola icke äga tillämpning vid utmätning för skatt.

4 mom. Införsel enligt *införsellagen* får äga rum vid indrivning av restförd skatt och avgift som anges i 1 § första stycket denna lag.	Införsel enligt *15 kap. utsökningsbalken* får äga rum vid indrivning av restförd skatt och avgift som anges i 1 § första stycket denna lag.

För skatt eller avgift, som på grund av föreskrift i annan författning skall indrivas i samma ordning som skatt enligt denna lag, får införsel äga rum endast om det är särskilt föreskrivet.

[2] Senaste lydelse 1979: 489.
[3] Senaste lydelse av
3 mom. 1973: 1135
4 mom. 1974: 771.

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

87 §[4]

Besvär över beslut enligt denna lag eller över taxering inverkar icke på skyldigheten att erlägga den skatt, som besvären rör.

Åtgärd enligt denna lag skall verkställas oavsett att det beslut eller utslag som föranleder åtgärden icke vunnit laga kraft. Beslut eller utslag i taxeringsmål, där taxeringen fastställts till lägre belopp än taxeringsintendenten yrkat eller medgivit, får dock icke föranleda restitution om taxeringsintendenten anmält hinder härför. I sistnämnda fall *må* länsstyrelsen på ansökan medgiva restitution, varvid bestämmelserna i 49 § 2 mom. sista stycket om ställande av säkerhet tillämpas.

Åtgärd enligt denna lag skall verkställas oavsett att det beslut eller utslag som föranleder åtgärden icke vunnit laga kraft. *Motsvarande gäller vid verkställighet enligt utsökningsbalken.* Beslut eller utslag i taxeringsmål, där taxeringen fastställts till lägre belopp än taxeringsintendenten yrkat eller medgivit, får dock icke föranleda restitution om taxeringsintendenten anmält hinder härför. I sistnämnda fall *får* länsstyrelsen på ansökan medgiva restitution, varvid bestämmelserna i 49 § 2 mom. sista stycket om ställande av säkerhet tillämpas.

Bestämmelserna i andra stycket om restitution äga motsvarande tillämpning i mål där allmänt ombud har besvärsrätt samt i mål om skattetillägg eller förseningsavgift enligt taxeringslagen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

68 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1978: 880) om betalningssäkring för skatter, tullar och avgifter

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1978: 880) om betalningssäkring för skatter, tullar och avgifter

dels att 13–15 §§ skall upphöra att gälla,

dels att rubrikerna närmast före 13 och 15 §§ skall utgå,

dels att 10–12 §§ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

10 §

I fråga om verkställigheten gäller vad som är föreskrivet om utmätning för fordringen. Verkställighet får dock ej äga rum i avlöning eller annan förmån som avses i 67 a och 67 d §§ utsökningslagen (1877:31 s. 1) förrän dagen efter det att den har utbetalats. Vid verkställigheten

I fråga om verkställighet av beslut om betalningssäkring tillämpas 1 och 2 kap. utsökningsbalken samt vad som föreskrivs om utmätning i 4 kap. 2–9 §§, 11 § första stycket, 12–19 §§, 22 § första och tredje styckena, 24, 25 och 33–35 §§, 5 och 6 kap. och 12 kap. 3–5 §§ sam-

[4] Senaste lydelse 1978: 201.

Nuvarande lydelse

tillämpas ej bestämmelserna i 91 a § 3–5 mom. eller 91 b § utsökningslagen och ej heller vad 69 § samma lag och 5 § lagen (1971:494) om exekutiv försäljning av fast egendom innehåller om talan vid domstol.

Föreslagen lydelse

ma balk. Mål om verkställighet av beslut om betalningssäkring handläggs som allmänt mål.

Lön eller annan förmån som avses i 7 kap. utsökningsbalken får ej tas i anspråk genom betalningssäkring innan den har betalats ut och kan utmätas.

11 §

Verkställigheten får ej omfatta försäljning av egendom eller betalning av fordringen. Bestämmelsen i 183 § 3 mom. utsökningslagen (1877:31 s. 1) om försäljning av lös egendom, som är föremål för kvarstad, tillämpas dock i fråga om lös egendom, som har tagits i anspråk genom betalningssäkring.

Gäldenären får inte överlåta egendom, som har tagits i anspråk genom betalningssäkring, eller till skada för borgenären förfoga över egendomen på annat sätt, om inte kronofogdemyndigheten medger det av särskilda skäl.

I fråga om verkan i övrigt av verkställd betalningssäkring gäller vad som föreskrivs om utmätning i 4 kap. 29 § andra stycket, 30 och 31 §§ och 12 kap. 6–10 §§ utsökningsbalken. Att betalningssäkring ger förmånsrätt föreskrivs i förmånsrättslagen (1970:979).

Om lös egendom, som har tagits i anspråk genom betalningssäkring, hastigt faller i värde eller kräver alltför kostsam vård, får den på begäran av någon av parterna säljas i den ordning som gäller för utmätt egendom.

12 §

I fråga om talan mot beslut som rör verkställigheten *gäller i tillämpliga delar bestämmelserna i utsökningslagen (1877:31 s. 1) om klagan över utmätningsmans förfarande och över utslag i utsökningsmål. Talan mot kronofogdemyndighets beslut är ej inskränkt till viss tid.*

I fråga om talan mot beslut som rör verkställigheten *tillämpas vad som enligt utsökningsbalken gäller beträffande kvarstad för fordran.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

I fråga om talan mot beslut som har meddelats av kronofogdemyndigheten före ikraftträdandet och beträffande talan mot beslut av överexekutor tillämpas 12 § i dess äldre lydelse.

När en ansökan om avläggande av betalningssäkringsed har kommit in till konkursdomaren före ikraftträdandet, tillämpas 15 § fortfarande.

69 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1978: 882) om säkerhet för skattefordringar m. m.

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1978: 882) om säkerhet för skattefordringar m. m. skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	1 §
Vid indrivning av fordran i allmänt mål får kronofogdemyndighet i samband med att uppskov beviljas med betalning eller med viss indrivningsåtgärd ta emot säkerhet som gäldenären eller, där gäldenären kan antas medge det, annan erbjuder sig att ställa.	
Med allmänt mål avses i denna lag mål hos kronofogdemyndighet om uttagande av skatt eller tull, staten tillkommande avgift eller liknande medel som får tas ut genom utmätning utan föregående dom, böter eller annat som indrivs i samma ordning som böter, avgift till statsverket enligt vattenlagen (1918: 523) eller belopp som har erlagts av allmänna medel och enligt domstols beslut skall återbetalas till statsverket.	*I 1 kap. 6 § utsökningsbalken finns bestämmelser om vad som avses med allmänt mål.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

70 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1958: 295) om sjömansskatt

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1958: 295) om sjömansskatt[1]

dels att i 17 b § ordet "införsellagen" skall bytas ut mot "15 kap. utsökningsbalken",

dels att i 18 § ordet "utmätningsman" i olika böjningsformer skall bytas ut mot "kronofogdemyndighet" i motsvarande form.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

[1] Lagen omtryckt 1970: 933.
Senaste lydelse av
18 § 1971: 814
lagens rubrik 1974: 777.

71 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1968: 430) om mervärdeskatt

Härigenom föreskrivs att 48 § lagen (1968: 430) om mervärdeskatt[1] skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
48 §	
Betalas icke skatt i behörig tid och ordning indrives skatt och restavgift.	
Bestämmelserna i uppbördslagen om indrivning, avkortning och avskrivning samt efterkrav och preskription gäller i tillämpliga delar i fråga om mervärdeskatt. Införsel enligt *införsellagen den 6 december 1968 (nr 621)* får äga rum vid indrivning av mervärdeskatt och restavgift på skatten.	Bestämmelserna i uppbördslagen *(1953: 272)* om indrivning, avkortning och avskrivning samt efterkrav och preskription gäller i tillämpliga delar i fråga om mervärdeskatt. Införsel enligt *15 kap. utsökningsbalken* får äga rum vid indrivning av mervärdeskatt och restavgift på skatten.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

72 Förslag till

Lag om ändring i vägtrafikskattelagen (1973: 601)

Härigenom föreskrivs att i 30 § vägtrafikskattelagen (1973: 601)[1] orden "införsellagen (1968: 621)" skall bytas ut mot "15 kap. utsökningsbalken".

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

73 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1976: 339) om saluvagnsskatt

Härigenom föreskrivs att i 6 § lagen (1976: 339) om saluvagnsskatt orden "införsellagen (1968: 621)" skall bytas ut mot "15 kap. utsökningsbalken".

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

[1] Lagen omtryckt 1979: 304.
Senaste lydelse av lagens rubrik 1974: 885.
[1] Lagen omtryckt 1979: 280.
Senaste lydelse av lagens rubrik 1974: 869.

74 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1959: 552) om uppbörd av vissa avgifter enligt lagen om allmän försäkring, m. m.

Härigenom föreskrivs att i 30 § lagen (1959: 552) om uppbörd av vissa avgifter enligt lagen om allmän försäkring, m. m.[1], orden "införsellagen (1968: 621)" skall bytas ut mot "15 kap. utsökningsbalken".

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

[1] Lagen omtryckt 1974: 938.
Senaste lydelse av lagens rubrik 1974: 938.
Senaste lydelse av 30 § 1980: 314.

JUSTITIEDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1980-06-05

Närvarande: statsministern Fälldin, ordförande, och statsråden Ullsten, Bohman, Mundebo, Wikström, Mogård, Dahlgren, Åsling, Söder, Burenstam Linder, Johansson, Holm, Andersson, Boo, Winberg, Adelsohn, Danell, Petri

Föredragande: statsrådet Winberg

Lagrådsremiss med förslag till lag om införande av utsökningsbalken m.m.

---

1 Inledning

Den 16 mars 1978 beslöt regeringen att lagrådets yttrande skulle inhämtas över ett inom justitiedepartementet upprättat förslag till en utsökningsbalk (UB). I en den 28 juni 1979 beslutad remiss till lagrådet föreslogs vissa ändringar i det tidigare remitterade förslaget, vilka hade samband med ny lagstiftning som hade ägt rum efter den tidigare remissen. Sedan lagrådet numera har avgett det begärda yttrandet, har regeringen tidigare denna dag beslutat att genom proposition till riksdagen (prop. 1980/81: 8) föreslå en ny UB.

Förslaget till UB innehåller inte övergångsbestämmelser eller följdändringar i annan lagstiftning. Bestämmelser härom har avsetts bli upptagna i ett särskilt förslag.

I betänkandet (SOU 1974:55) Utsökningsrätt XIII[1] har lagberedningen lagt fram förslag till promulgationslag till UB och till annan följdlagstiftning. Lagförslagen bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 1*.

Betänkandet innehåller också ett i huvudsak självständigt avsnitt rörande förslag om upphävande av lagen (1845:50 s. 1) om handel med

[1] Betänkandet är undertecknat av f.d. justitierådet Gösta Walin, ordförande, numera hovrättsrådet Torkel Gregow, ledamot, och hovrättsassessorn Peter Löfmarck, sekreterare. Vid utarbetandet av betänkandet har som sakkunniga medverkat numera avlidne kronofogden Nils Frykholm, kronodirektören Ragnar Jungkvist, justitierådet Henrik Hessler, direktören Pontus Modigh och justitierådet Lars Welamson.

lösören, som köparen låter i säljarens vård kvarbliva – lösöreköpslagen – och om ny lagstiftning i den lagens ställe. Den frågan tas emellertid inte upp i detta sammanhang.

Beredningens förslag har remissbehandlats.[2] Yttranden har avgetts av Svea hovrätt, hovrätten för Västra Sverige, hovrätten för Övre Norrland, domstolsväsendets organisationsnämnd (DON), riksåklagaren (RÅ), statskontoret, bankinspektionen, försäkringsinspektionen, riksskatteverket (RSV), länsstyrelserna i Stockholms, Södermanlands, Jönköpings, Kronobergs, Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Värmlands, Kopparbergs, Jämtlands och Norrbottens län, köplagsutredningen (Ju 1963:51), offentlighets- och sekretesslagstiftningskommittén (Ju 1970:49), kreditköpkommittén (Ju 1971:05), konkurslagskommittén (Ju 1971:06), utredningen (Ju 1972:05) angående inskrivning av rätt till luftfartyg m.m., utredningen (Ju 1972:12) angående företagsinteckning, försäkringsrättskommittén (Ju 1974:09), utredningen (Fi 1973:01) om säkerhetsåtgärder m.m. i skatteprocessen, Svenska handelskammarförbundet, Svenska bankföreningen, Sveriges föreningsbankers förbund, Post- och Kreditbanken, Svenska försäkringsbolags riksförbund, Tjänstemännens centralorganisation (TCO), Sveriges advokatsamfund, Sveriges domareförbund, Föreningen Sveriges kronofogdar, Sveriges köpmannaförbund och Sveriges hantverks- och industriorganisation (SHIO).

Post- och Kreditbanken har anslutit sig till bankföreningens yttrande. RÅ har bifogat yttranden från överåklagarna i Stockholms, Göteborgs och Malmö åklagardistrikt och från vissa länsåklagarmyndigheter. RSV och några länsstyrelser har bifogat yttranden från vissa kronofogdemyndigheter.

En del remissinstanser har begränsat sina yttranden till att avse några särskilda frågor.

En sammanställning av remissyttrandena bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 2*.

2 Nuvarande ordning beträffande exekutiva myndigheter

Handläggningen av utsökningsmål i första instans är f.n. delad mellan två myndigheter, överexekutor och utmätningsmannen. Överexekutor utgörs av länsstyrelsen. Denna kan dock förordna annan att vara överexekutor för en särskild förrättning. Kronofogde är utmätningsman men kan, enligt bestämmelser som regeringen meddelar, sätta annan tjänsteman vid kronofogdemyndigheten i sitt ställe.

I fråga om uppgifter enligt utsökningslagen (1877:31 s. 1) – UL – och

[2] Här redovisas inte yttranden som endast avser avsnittet rörande lösöreköpslagens avskaffande m.m.

därtill anslutande lagar ankommer det på överexekutor dels att förordna om verkställighet av dom m.m. i vissa särskilt kvalificerade fall, dels att ombesörja exekutiv försäljning av fast egendom, registrerat skepp eller skeppsbygge och luftfartyg m.m. och i samband därmed fördela köpeskillingen, dels ock att förordna om kvarstad och andra säkerhetsåtgärder samt om avhysning och annan handräckning. Därutöver har överexekutor att pröva klagan över utmätningsmannens beslut och åtgärder. Handläggningen av övriga exekutiva uppgifter åvilar utmätningsmannen, dvs i realiteten kronofogdemyndigheten.

Överexekutor har emellertid uppgifter även enligt andra lagar än UL och de som direkt ansluter till denna. Det ankommer sålunda enligt vissa lagar på överexekutor att förordna om verkställighet, t.ex. enligt lagen (1899:12 s. 9) om verkställighet i visst fall av utländsk domstols beslut och 5 § lagen (1959:517) om förlängning av tiden för vissa servitut. Enligt flera lagar åvilar det överexekutor att förordna om handräckning. Som exempel på sådana bestämmelser kan nämnas 13 kap. 8 § vattenlagen (1918:523), 39 § naturvårdslagen (1964:822, omtryckt 1974:1025) och 47 § miljöskyddslagen (1969:387, omtryckt 1972:782).

Överexekutor har också en del uppgifter som inte är av rent exekutiv natur. Hit hör bl.a. uppgiften att ta emot deposition av pengar enligt lagen (1927:56) om gälds betalning genom penningars nedsättande i allmänt förvar och av hyra enligt 12 kap. 21 och 44 §§ jordabalken (JB). Andra exempel är befogenheten enligt lagen (1929:145) om skiljemän att i vissa fall utse eller entlediga skiljeman och att medge uppskov med skiljedom samt uppgiften enligt 17 § lagen (1915:218) om avtal och andra rättshandlingar på förmögenhetsrättens område att förklara skriftlig fullmakt kraftlös.

Det ankommer också i allmänhet på överexekutor att pröva klagan över beslut som utmätningsmannen (kronofogdemyndigheten) meddelar enligt särskilda lagar. Bestämmelser härom finns t.ex. i 54 § konkurslagen (1921:225) och 5 § fjärde stycket lagen (1970:215) om arbetsgivares kvittningsrätt. Samma ordning torde gälla utan särskild bestämmelse när uppgifter annars åvilar utmätningsmannen eller kronofogdemyndigheten, om inte annat föreskrivs.

Enligt vissa lagar skall medel betalas till länsstyrelsen, vilken har att fördela dem i princip enligt vad som gäller om fördelning av köpeskilling för fast egendom som har sålts på exekutiv auktion. Se t.ex. 6 kap. 1 och 18 §§ expropriationslagen (1972:719) och 9 kap. 11 och 24 §§ vattenlagen. Dessa uppgifter ankommer på länsstyrelsen som sådan men brukar handläggas på länsstyrelsens överexekutorsavdelning.

Antalet mål enligt särskilda författningar som överexekutorerna slutligt handlade under år 1978 kan med ledning av tillgänglig statistik beräknas till omkring 1.000. I detta antal ingår inte ärenden som ankommer på länsstyrelsen som sådan men handläggs på överexekutorsavdelningen, dvs.

ärenden angående fördelning av medel enligt expropriationslagen, vattenlagen m.fl. lagar samt ansökningar från övriga nordiska länder om indrivning av underhållsbidrag m.m.

3 Innebörden av förslaget till utsökningsbalk i vissa hänseenden

Den i propositionen föreslagna UB avses ersätta, förutom UL och förordningen (1877:31 s. 51) om nya utsökningslagens införande och vad i avseende därå iakttagas skall (Up), bl.a. införsellagen (1968:621), lagen (1971:494) om exekutiv försäljning av fast egendom, lagen (1971:500) om exekutiv försäljning av luftfartyg m.m., lagen (1973:1130) om exekutiv försäljning av registrerat skepp m.m. samt lagen (1921:244) om utmätningsed.

I propositionen föreslås att överexekutorsinstitutionen skall avskaffas. De uppgifter som åvilar överexekutor enligt UL och därtill anslutande lagar skall i fortsättningen ankomma på kronofogdemyndigheten. Detta gäller dock inte förordnande om säkerhetsåtgärder eller handräckning. Uppgiften att förordna om såväl kvarstad och andra säkerhetsåtgärder som handräckning av det slag som avses i 191 och 192 §§ UL (återställande av rubbad besittning m.m. och avhysning) förutsätts i stället skola ankomma på tingsrätten. Besvär över kronofogdemyndighetens beslut skall enligt förslaget föras direkt i hovrätten.

Den nuvarande ordningen att den exekutiva verksamheten åvilar utmätningsmannen, dvs. kronofogden, som enligt särskilda föreskrifter kan sätta annan i sitt ställe, har övergetts. Enligt förslaget skall handläggningen av utsökningsmål ankomma på kronofogdemyndigheten.

I motsats till vad som är fallet med UL föreslås UB bli direkt tillämplig inte endast på verkställighet av domar och andra exekutionstitlar som rör civilrättsliga förhållanden utan även i fråga om uttagande av böter och viten samt skatter och allmänna avgifter m.m. (allmänna mål).

Av andra nyheter i UB som är av särskild betydelse för frågan om följdändringar i andra lagar kan nämnas följande. Inträdet av förmånsrätt på grund av utmätning regleras på ett annat sätt i UB än f.n. Detta gäller bl.a. i fråga om fast egendom, registrerat skepp och registrerat luftfartyg. Den nuvarande utmätningsfriheten för fordran på vissa slags skadestånd vidgas till att i viss utsträckning gälla även efter utbetalning av skadeståndet. Enligt förslaget får en fordran eller rättighet, som grundas på ett löpande skuldebrev eller annat presentationspapper, utmätas utan hinder av att handlingen inte kan anträffas, om det kan antas att handlingen undanhålls eller har förkommit. Enligt UB:s regler om avhysning kan kronofogdemyndigheten träffa avtal om deposition av egendom, som är föremål för avhysning. I UB meddelas närmare bestämmelser om verkställighet av beslut om kvarstad och om rättsverkan av sådan åtgärd. Förslaget utgår

därvid från att de nuvarande säkerhetsåtgärderna kvarstad och skingringsförbud skall föras samman till ett institut, benämnt kvarstad.

4 Lagberedningens förslag till följdlagstiftning

I betänkandet (SOU 1974:55) Utsökningsrätt XIII föreslår beredningen till en början en lag om införande av utsökningsbalken (promulgationslag). Denna innehåller, förutom bestämmelser om ikraftträdande och om upphävande av UL och andra lagar som ersätts av UB, övergångsbestämmelser av sedvanlig karaktär.

Beredningen föreslår vidare följdändringar i andra lagar. Betänkandet innehåller dock endast förslag i fråga om den viktigaste följdlagstiftningen. Beredningen har förutsatt att återstoden av arbetet på följdändringar skall utföras inom justitiedepartementet.

Det råder enligt beredningen inte någon tvekan om att kronofogdemyndigheten även utanför UB:s direkta tillämpningsområde bör träda i överexekutors ställe såvitt angår exekutiva uppgifter. Beredningen nämner därvid bl.a. överexekutors uppgift enligt särskilda lagar att pröva huruvida verkställighet får äga rum samt uppgiften att förordna om säkerhetsåtgärder och handräckning. I sistnämnda hänseende bör förslaget ses mot bakgrund av att beredningen i betänkandet (SOU 1973:22) Utsökningsbalk, Utsökningsrätt XII, hade föreslagit att överexekutors uppgifter enligt UL att förordna om hithörande åtgärder skulle ankomma på kronofogdemyndigheten.

Utanför det rent exekutiva området finns det enligt beredningen skäl att välja mellan olika myndigheter. I vissa fall föreslår beredningen att en uppgift som f.n. ankommer på överexekutor skall flyttas över till kronofogdemyndigheten, t.ex. uppgiften att ta emot hyra som nedsätts enligt JB eller andra medel som nedsätts enligt lagen om gälds betalning genom penningars nedsättande i allmänt förvar samt uppgiften att sälja fast egendom enligt lagen (1925:221) om bulvanförhållande i fråga om fast egendom och att pröva vissa frågor i samband därmed. Enligt förslaget skall en del andra uppgifter föras över från överexekutor till tingsrätten. Som exempel kan nämnas uppgiften enligt skiljemannalagen att i vissa fall utse och entlediga skiljeman och att medge uppskov med skiljedom samt befogenheten enligt avtalslagen att förklara en skriftlig fullmakt kraftlös.

Beträffande talan mot kronofogdemyndighetens beslut enligt särskilda lagar går beredningens förslag ut på att sådan talan skall föras direkt i hovrätten.

Beredningen berör också den uppgift som åvilar länsstyrelsen att, med tillämpning av reglerna om fördelning av köpeskilling för exekutivt såld fast egendom, fördela medel enligt expropriationslagen, vattenlagen m.fl. lagar. Enligt beredningen kan det synas rationellt att dessa fördelnings-

ärenden flyttas till kronofogdemyndigheten. Något förslag härom läggs dock inte fram. Beredningen framhåller att några svårigheter inte torde möta att länsstyrelsen, om ärendena inte flyttas, vid behov anlitar expert på hithörande frågor hos kronofogdemyndigheten eller på annat håll.

Av andra ändringar som föreslås i betänkandet kan nämnas följande. I bl.a. förmånsrättslagen (1970:979), JB och sjölagen (1891:35 s. 1) föreslås ändringar som har samband med att tidpunkten för inträdet av förmånsrätt på grund av utmätning förutsätts bli reglerad på ett annat sätt än f.n. Till följd av möjligheten att utmäta ett löpande skuldebrev eller annat presentationspapper som undanhålls föreslås att det i lagen (1927:85) om dödande av förkommen handling förs in bestämmelser som medger att handlingen dödas i sådant fall. Beredningen föreslår vidare en ny bestämmelse i 12 kap. handelsbalken (HB), som skall ge en depositarie rätt att under vissa förutsättningar sälja deponerad egendom. Förslaget har samband med reglerna om avhysning, som medger kronofogdemyndigheten att låta deponera en avhyst persons egendom. I samband med sistnämnda ändring föreslås att bestämmelserna i 10 kap. 2 § HB om en panthavares försäljningsrätt moderniseras. Säkerhetsåtgärderna kvarstad och skingringsförbud föreslås i RB bli sammanslagna till ett institut, benämnt kvarstad. Verkan av kvarstad föreslås bli reglerad i bl.a. JB. Enligt förslaget skall också reseförbud avskaffas som säkerhetsåtgärd med anledning av vanliga fordringsanspråk.

Beredningens förslag har mottagits positivt av remissinstanserna. På enskilda punkter har emellertid vissa remissinstanser förordat andra lösningar. Detta gäller även frågan vilken myndighet som skall överta överexekutors befogenheter.

5 Föredragandens överväganden

Jag vill först understryka att införandet av UB kräver både ett flertal bestämmelser av övergångskaraktär och åtskilliga följdändringar i annan lagstiftning. Följdlagstiftningen spänner över flera olika lagstiftningsområden. Sammanlagt är det ett 90-tal lagar som behöver ändras.

Beredningens förslag till promulgationslag innehåller dels bestämmelser om ikraftträdande av UB och upphävande av UL och därtill anslutande lagar, dels rena övergångsbestämmelser. Jag kan i princip ansluta mig till förslaget. Den i propositionen föreslagna UB avviker emellertid på en del punkter från beredningens förslag till UB. Redan härav följer att vissa avvikelser bör göras från beredningens förslag till promulgationslag. Även i en del andra avseenden finns det skäl att välja andra lösningar än beredningen har föreslagit. Jag återkommer härtill i specialmotiveringen.

Enligt propositionen beträffande UB skall överexekutorsinstitutionen avskaffas. En av de viktigaste frågorna vid följdlagstiftningen till UB är

därför vilken eller vilka myndigheter som bör överta de uppgifter som f.n. åvilar överexekutor enligt andra lagar än UL och därtill anslutande författningar. I denna fråga vill jag, i samråd med chefen för kommundepartementet, framhålla följande.

Eftersom överexekutors uppgifter enligt UL och därtill anslutande lagar i princip skall övertas av kronofogdemyndigheten, bör kronofogdemyndigheten i allmänhet träda i överexekutors ställe också i fråga om uppgifter av exekutiv beskaffenhet enligt annan lagstiftning. När det gäller befogenheten att förordna om handräckning vill jag dock erinra om att regeringen i en den 28 juni 1979 beslutad remiss till lagrådet har föreslagit en handräckningslag. Den summariska process som regleras i denna lag gäller dispositiva förpliktelser som inte avser betalningsskyldighet och motsvarar närmast handräckning enligt 191 och 192 §§ UL. Frågor om handräckning skall enligt förslaget prövas av tingsrätten. I remissen föreslås också att överexekutors uppgift att förordna om handräckning enligt särskilda lagar, t.ex. vattenlagen (1918:523), naturvårdslagen (1964:822, omtryckt 1974:1025) och miljöskyddslagen (1969:387, omtryckt 1972:782), skall flyttas till tingsrätten.

I likhet med vad sålunda har föreslagits i fråga om avhysning och annan liknande handräckning bör befogenheten att förordna om kvarstad och andra liknande säkerhetsåtgärder över lag ankomma på tingsrätten. En sådan ordning har också förutsatts i UB.

Uppgifter utanför det rent exekutiva området som åvilar överexekutor bör enligt min mening i princip inte flyttas till kronofogdemyndigheten. En sådan överflyttning bör ske endast då uppgiften har nära samband med den exekutiva verksamheten. Kronofogdemyndigheternas resurser bör nämligen i första hand utnyttjas för indrivning och andra exekutiva uppgifter. De bästa förutsättningarna för en effektiv handläggning torde också erhållas om de ifrågavarande uppgifterna anförtros en myndighet som redan handlägger liknande uppgifter. I enlighet härmed föreslås att vissa uppgifter av nu aktuellt slag som åvilar överexekutor förs över till kronofogdemyndigheten och andra till tingsrätten eller länsstyrelsen. Jag återkommer närmare till dessa frågor i specialmotiveringen.

När det gäller talan mot kronofogdemyndighetens beslut enligt särskilda lagar bör efter överexekutors avskaffande, i likhet med vad som har föreslagits i UB, talan föras direkt i hovrätten.

En särskild fråga är om den uppgift att fördela medel enligt expropriationslagen (1972:719), vattenlagen m.fl. lagar som åligger länsstyrelsen som sådan bör föras över till kronofogdemyndigheterna. Att en sådan överflyttning kan övervägas har sin grund i att fördelningen skall ske enligt vad som gäller om fördelning av köpeskilling för en fastighet som har sålts på exekutiv auktion. Antalet fördelningsärenden har under senare år uppgått till omkring 250 om året i hela landet. År 1978 handlades dock närmare 500 sådana ärenden.

Beredningen har framhållit att det kan synas rationellt att dessa uppgifter flyttas över till kronofogdemyndigheterna men har inte för sin del lagt fram förslag om en sådan överflyttning. En del remissinstanser, däribland några länsstyrelser, har ansett att ärendena bör flyttas till kronofogdemyndigheterna. Som skäl anges att ärendena utgör en mindre arbetsbelastning, om de handläggs av samma myndighet som handhar exekutiv försäljning av fast egendom. Några andra remissinstanser, bl.a. ett par länsstyrelser, har däremot förordat att ärendena även i fortsättningen får handläggas av länsstyrelsen.

För egen del vill jag framhålla att man sannolikt skulle uppnå en viss arbetsbesparing, om nämnda fördelningsärenden flyttas till kronofogdemyndigheterna och handläggs av tjänstemän som har vana vid att syssla med mål om exekutiv försäljning av fast egendom däri inräknat fördelning av köpeskillingen. Med hänsyn till det begränsade antalet fördelningsärenden skulle emellertid denna vinst troligen bli ganska blygsam. Härtill kommer att uppgiften att ta emot och fördela nedsatta medel har ett mer eller mindre nära samband med andra uppgifter som åvilar länsstyrelsen enligt de ifrågavarande lagarna, t.ex. att ta emot och pröva säkerhet, att ta emot underrättelser och att förordna om uttagande av vissa belopp. Fördelningsuppgiften kan inte flyttas till kronofogdemyndigheten utan att ståndpunkt tas till i vad mån även dessa andra uppgifter bör föras över. En sådan översyn kan inte lämpligen ske inom ramen för förevarande lagstiftningsärende. Det kan tilläggas att länsstyrelsen även efter överexekutors avskaffande torde kunna bemästra uppgiften. Om länsstyrelsen någon gång skulle anse sig behöva anlita expert på området, bör biträde från en kronofogdemyndighet i länet kunna påräknas. På grund av det anförda föreslås inte f.n. någon överflyttning av uppgiften att fördela medel enligt nu aktuella lagar.

Jag har inte heller funnit anledning föreslå att andra uppgifter som åvilar länsstyrelsen skall föras över till kronofogdemyndigheten, även om det i vissa fall kan anses föreligga en anknytning till uppgifter av exekutiv natur.

Förslaget till UB påkallar också åtskilliga följdändringar i annan lagstiftning när det gäller annat än organisatoriska frågor. Av viktigare sådana ändringar kan här nämnas följande. Det förhållandet att UB föreslås vara direkt tillämplig även beträffade uttagande av böter, skatter m.m. (allmänna mål) påkallar ändringar i bl.a. uppbördslagen (1953:272, omtryckt 1972:75). Vad UB innehåller om tidpunkten för förmånsrättens inträde vid utmätning av fast egendom, registrerat skepp och luftfartyg m.m. föranleder ändringar bl.a. i förmånsrättslagen (1970:979), jordabalken (JB) och sjölagen (1891:35 s. 1). Den utvidgning av utmätningsfriheten för vissa slags skadestånd som har föreslagits i 5 kap. UB bör medföra liknande ändringar i trafikskadelagen (1975:1410) och vissa andra skadeståndsrättsliga lagar. Den i UB föreslagna möjligheten till utmätning av en fordran eller rättighet som grundas på ett presentationspapper, utan

hinder av att handlingen undanhålls och alltså inte kan tas i förvar, bör föranleda ett sådant tillägg i lagen (1927:85) om dödande av förkommen handling att handlingen kan dödas i sådant fall. UB utgår från att säkerhetsåtgärderna kvarstad och skingringsförbud förs samman till ett institut, kallat kvarstad. Detta kräver ändringar i åtskilliga andra lagar, bl.a. i rättegångsbalken (RB). Vidare bör rättsverkan av kvarstad regleras, bl.a. i JB såvitt avser fast egendom. I UB förutsätts också att reseförbud avskaffas som säkerhetsåtgärd för vanliga fordringsanspråk. Även detta påkallar ändring i RB.

Till följd av UB:s regler om möjlighet för kronofogdemyndigheten att träffa depositionsavtal i fråga om egendom, som är föremål för avhysning, bör möjlighet införas för en depositarie att sälja deponerad egendom. Den frågan tas emellertid upp först senare, i samband med planerade ändringar av bestämmelserna i lagen (1950:104) om rätt för hantverkare att sälja gods som ej avhämtats. Frågan om en eventuell reformering av reglerna om panthavares realisationsrätt (jfr 10 kap. 2 § handelsbalken, HB) kommer att tas upp samtidigt.

UB påkallar också följdändringar av mera formell natur, t.ex. i fråga om bestämmelser som hänvisar till föreskrifter i nuvarande exekutionsrättsliga lagar. Det kan dock knappast anses nödvändigt att ändra alla sådana bestämmelser. I promulgationslagen tas upp föreskrifter som reglerar sådana fall.

Vissa av beredningens förslag till följdändringar avser bestämmelser som numera har upphävts eller ändrats. Sålunda har t.ex. lagen (1915:219) om avbetalningsköp numera ersatts av konsumentkreditlagen (1977:981) och lagen (1978:599) om avbetalningsköp mellan näringsidkare m.fl. 1915 års lag gäller dock övergångsvis. Allmänna förfogandelagen (1954:279) har ersatts av förfogandelagen (1978:262). I samband med tillkomsten av lagen (1978:880) om betalningssäkring för skatter, tullar och avgifter har ändring skett av ett flertal bestämmelser som omfattas av beredningens förslag, bl.a. i JB och sjölagen. Nyligen har också skett omfattande ändringar i konkurslagen (1921:225) – KL – rörande förvaltning och tillsyn i konkurs m.m. Flera av dessa ändringar avser bestämmelser som också berörs av beredningens förslag.

Med anledning av beredningens förslag till ändring i lagsökningslagen (1946:808) vill jag erinra om att i den tidigare nämnda lagrådsremissen med förslag till handräckningslag också har föreslagits de ändringar i lagsökningslagen som påkallas av UB. Beredningen har också föreslagit att i lagen (1937:249) om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar (sekretesslagen) skall föras in en ny paragraf, som medger att handlingar i mål hos en kronofogdemyndighet under vissa förutsättningar inte får lämnas ut. Nyligen har emellertid antagits en ny sekretesslag (1980:100). I denna har tagits upp bestämmelser om sekretess inom exekutionsväsendet (9 kap. 19 §). Det finns därför inte anledning att nu lägga fram något förslag i ämnet.

Vid utarbetandet av förslag till promulgationslag och andra följdändringar bör utgångspunkten vara den lydelse som UB har enligt den i dag beslutade propositionen. När UB nämns i det följande, avses propositionsförslaget om inte annat anges eller framgår av sammanhanget. Förslagen utgår från att balken skall träda i kraft den 1 januari 1982.

6 Upprättade lagförslag

I enlighet med det anförda har inom justitiedepartementet upprättats förslag till

1. lag om införande av utsökningsbalken,
2. lag om ändring i lagen (1899:12 s.9) om verkställighet i visst fall av utländsk domstols beslut,
3. lag om ändring i lagen (1936:79) om erkännande och verkställighet av dom som meddelats i Schweiz,
4. lag om ändring i lagen (1977:595) om erkännande och verkställighet av nordiska domar på privaträttens område,
5. lag om ändring i lagen (1939:6) om frihet från kvarstad och skingringsförbud för vissa luftfartyg,
6. lag om ändring i lagen (1936:320) om skydd mot vräkning vid arbetskonflikter,
7. lag om ändring i föräldrabalken,
8. lag om ändring i lagen (1924:322) om vård av omyndigs värdehandlingar,
9. lag om ändring i lagen (1937:81) om internationella rättsförhållanden rörande dödsbo,
10. lag om ändring i jordabalken,
11. lag om ändring i lagen (1973:188) om arrendenämnder och hyresnämnder,
12. lag om ändring i jordförvärvslagen (1979:230),
13. lag om ändring i lagen (1975:1132) om förvärv av hyresfastighet m.m.,
14. lag om ändring i lagen (1916:156) om vissa inskränkningar i rätten att förvärva fast egendom m.m.,
15. lag om ändring i lagen (1925:221) om bulvanförhållande i fråga om fast egendom,
16. lag om ändring i lagen (1959:517) om förlängning av tiden för vissa servitut,
17. lag om ändring i lagen (1949:658) om inlösen i vissa fall av rätt till gruva m.m.,
18. lag om ändring i expropriationslagen (1972:719),
19. lag om ändring i fastighetsbildningslagen (1970:988),
20. lag om ändring i lagen (1973:1150) om förvaltning av samfälligheter,

21. lag om ändring i lagen (1933:269) om ägofred,

22. lag om ändring i lagen (1952:166) om häradsallmänningar,

23. lag om ändring i lagen (1952:167) om allmänningsskogar i Norrland och Dalarna,

24. lag om ändring i lagen (1919:426) om flottning i allmän flottled,

25. lag om ändring i lagen (1915:218) om avtal och andra rättshandlingar på förmögenhetsrättens område,

26. lag om ändring i lagen (1845:50 s. 1) om handel med lösören, som köparen låter i säljarens vård kvarbliva,

27. lag om ändring i konsumentkreditlagen (1977:981),

28. lag om ändring i lagen (1978:599) om avbetalningsköp mellan näringsidkare m.fl.,

29. lag om ändring i lagen (1927:77) om försäkringsavtal,

30. lag om ändring i lagen (1927:56) om nedsättning av pengar hos myndighet,

31. lag om ändring i lagen (1927:85) om dödande av förkommen handling,

32. lag om ändring i lagen (1972:180) om avrundning av vissa fordringar till helt krontal, m.m.,

33. lag om ändring i förmånsrättslagen (1970:979),

34. lag om ändring i lagen (1966:454) om företagsinteckning,

35. lag om ändring i sjölagen (1891:35 s.1),

36. lag om ändring i lagen (1955:227) om inskrivning av rätt till luftfartyg,

37. lag om ändring i lagen (1955:229) i anledning av Sveriges tillträde till 1948 års konvention rörande internationellt erkännande av rätt till luftfartyg,

38. lag om ändring i luftfartslagen (1957:297),

39. lag om ändring i växellagen (1932:130),

40. lag om ändring i checklagen (1932:131),

41. lag om ändring i aktiebolagslagen (1975:1385),

42. lag om ändring i lagen (1970:596) om förenklad aktiehantering,

43. lag om ändring i lagen (1934:239) om bulvanförhållande i fråga om aktier i vissa bolag,

44. lag om ändring i patentlagen (1967:837),

45. lag om ändring i mönsterskyddslagen (1970:485),

46. lag om ändring i växtförädlarrättslagen (1971:392),

47. lag om ändring i brottsskadelagen (1978:413),

48. lag om ändring i trafikskådelagen (1975:1410),

49. lag om ändring i lagen (1967:663) om tillägg till vissa trafiklivräntor,

50. lag om ändring i förordningen (1967:666) om tillägg till vissa trafiklivräntor, som utgår av statsmedel, m.m.,

51. lag om ändring i lagen (1973:214) om tillägg till vissa ansvarslivräntor,

52. lag om ändring i kungörelsen (1971:14) om tillägg till vissa statliga skadelivräntor, m.m.,

53. lag om ändring i konkurslagen (1921:225),
54. lag om ändring i lagen (1970:741) om statlig löncgaranti vid konkurs,
55. lag om ändring i brottsbalken,
56. lag om ändring i rättegångsbalken,
57. lag om ändring i lagen (1929:145) om skiljemän,
58. lag om ändring i rättshjälpslagen (1972:429),
59. lag om ändring i lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister,
60. lag om ändring i förvaltningslagen (1971:290),
61. lag om ändring i lagen (1970:215) om arbetsgivares kvittningsrätt,
62. lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring,
63. lag om ändring i rennäringslagen (1971:437),
64. lag om ändring i lagen (1972:262) om understödsföreningar,
65. lag om ändring i lagen (1976:206) om felparkeringsavgift,
66. lag om ändring i förfogandelagen (1978:262),
67. lag om ändring i uppbördslagen (1953:272),
68. lag om ändring i lagen (1978:880) om betalningssäkring för skatter, tullar och avgifter,
69. lag om ändring i lagen (1978:882) om säkerhet för skattefordringar m.m.,
70. lag om ändring i lagen (1958:295) om sjömansskatt,
71. lag om ändring i lagen (1968:430) om mervärdeskatt,
72. lag om ändring i vägtrafikskattelagen (1973:601),
73. lag om ändring i lagen (1976:339) om saluvagnsskatt,
74. lag om ändring i lagen (1959:552) om uppbörd av vissa avgifter enligt lagen om allmän försäkring, m. m.

Förslagen bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 3*.[1]

7 Motivering till de särskilda förslagen

7.1 Förslaget till lag om införande av utsökningsbalken

Förslaget till promulgationslag (UBp) inleds med bestämmelser om ikraftträdandet av UB och om upphävande av ett antal lagar m.m. (1–3 §§). Därefter tas upp vissa gemensamma övergångsbestämmelser om överexekutor och om mål som är anhängiga vid balkens ikraftträdande (4–7 §§). Under särskilda rubriker meddelas härefter övergångsbestämmelser till de kapitel i UB som har ansetts påkalla sådana föreskrifter (8–35 §§). Förslaget innehåller avslutningsvis en del andra bestämmelser som bl.a. gäller uppgifter, vilka åvilar utmätningsmannen eller överexekutor enligt särskilda lagar eller andra författningar (36–42 §§).

Innan jag går in på de enskilda bestämmelserna vill jag ta upp en särskild fråga av lagteknisk natur. Ett par remissinstanser har vänt sig mot att vissa föreskrifter i beredningens förslag till promulgationslag inte är av ren över-

[1] Av bilagan har här endast medtagits förslagen under 1, 10, 15, 26, 28, 31, 33, 36, 43, 55, 56 och 68. Övriga förslag överensstämmer, frånsett vissa redaktionella jämkningar, med dem som är fogade till propositionen.

gångskaraktär, t.ex. bestämmelsen om vattenfallsrätt i 9 §, och ansett att sådana bestämmelser i stället bör tas upp i UB. Med anledning härav vill jag framhålla att det i och för sig skulle vara en fördel om promulgationslagen kunde begränsas till bestämmelser, som endast syftar till att överbrygga övergången från äldre till ny lag och därför har spelat ut sin roll efter en kortare tid från den nya lagstiftningens ikraftträdande. Vid sidan härav måste emellertid i samband med införandet av UB även regleras t.ex. förhållanden som har samband med tidigare ändringar i annan lagstiftning. Det kan vara fråga om företeelser som inte längre kan uppkomma men som finns kvar övergångsvis. Det har ansetts mindre lämpligt att bestämmelser i saken meddelas i UB. Särskilt då det rör sig om mindre vanliga förhållanden, vilkas antal minskar efter hand, synes det lämpligt att bestämmelserna tas upp i promulgationslagen. Jag kan därför godta beredningens förslag om att även bestämmelser av nu aktuellt slag skall tas upp i UBp.

Beträffande vattenfallsrätt förtjänar det påpekas att behövliga bestämmelser angående tidigare upplåtna vattenfallsrätter har meddelats i lagen (1970:995) om införande av nya jordabalken (JP). Den här förordade lagstiftningstekniken överensstämmer också med vad som har tillämpats, förutom i JP, även i t.ex. lagen (1946:804) om införande av nya rättegångsbalken (Rp) och lagen (1964:163) om införande av brottsbalken (BrP).

Allmänna bestämmelser

1 § Utsökningsbalken och denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

Paragrafen, som motsvarar 1 § i beredningens förslag, innehåller en bestämmelse om balkens och promulgationslagens ikraftträdande.

Vid bestämmande av tidpunkten för UB:s ikraftträdande bör hänsyn tas till att åtskilliga nya uppgifter läggs på kronofogdemyndigheterna genom UB. Berörd personal bör i god tid före ikraftträdandet ges behövlig utbildning på området. Omkring ett år bör därför förflyta från det att UB har beslutats av riksdagen till dess att den träder i kraft. Mot bakgrund härav föreslås att UB skall träda i kraft den 1 januari 1982. UBp skall givetvis träda i kraft samtidigt.

2 § Genom utsökningsbalken upphävs med den begränsning som följer av denna lag

utsökningslagen (1877:31 s. 1),

förordningen (1877:31 s. 51) om nya utsökningslagens införande och vad i avseende därå iakttagas skall,

lagen (1921:244) om utmätningsed,

lagen (1949:249) om upphörande i vissa fall av den verkan, tredskodom eller utslag i lagsökningsmål enligt 77 a § utsökningslagen medfört,

införsellagen (1968:621),

lagen (1971:494) om exekutiv försäljning av fast egendom,

lagen (1971:500) om exekutiv försäljning av luftfartyg m.m.,

lagen (1973:1130) om exekutiv försäljning av registrerat skepp m.m.,
förordningen (1844:46 s. 2) om upphörande av vissa särskilda domstolar,
förordningen (1855:66 s. 1) angående handelsböcker och handelsräkningar och
förordningen (1863:5 s. 3) angående förnyande av svensk myndighets beslut, som förlorat sin exekutiva kraft i främmande stat.

I denna paragraf anges vilka lagar som upphävs genom UB. Paragrafen motsvarar 2 § i beredningens förslag.

Genom UB bör i första hand upphävas UL samt de övriga lagar som direkt ansluter till UL, nämligen förordningen (1877:31 s. 51) om nya utsökningslagens införande och vad i avseende därå iakttagas skall (Up), införsellagen (1968:621), lagen (1971:494) om exekutiv försäljning av fast egendom (FfL), lagen (1971:500) om exekutiv försäljning av luftfartyg m.m. (LfL) och lagen (1973:1130) om exekutiv försäljning av registrerat skepp m.m. (SfL). Beträffande upphävandet av Up bör påpekas att rena övergångsbestämmelser behåller sin giltighet för de förhållanden som de har avsetts att reglera, även om bestämmelserna upphävs för framtiden. I fråga om de bestämmelser som förlorar sin giltighet vid upphävande av Up vill jag framhålla följande.

I 9 § Up finns en bestämmelse om det fallet att något rättsförhållande enligt allmän civillag har gjorts beroende av att hos länsstyrelsen borgen ställs, fordran anges eller utsöks eller klander anmäls mot annans anspråk. Bestämmelsen innebär att åtgärden i sådant fall i stället skall ske hos överexekutor. Den torde numera ha betydelse endast i fråga om 22 § förordningen (1855:66 s. 1) angående handelsböcker och handelsräkningar. Om den som anser att en handelsräkning är oriktig inte kan anträffa utställaren, har han enligt denna paragraf att anmäla klander till länsstyrelsen inom tre månader från mottagandet av räkningen. På grund av 9 § Up skall anmälan i stället ske hos överexekutor. Som jag senare skall återkomma till bör de bestämmelser i nämnda förordning som fortfarande gäller upphävas. 9 § Up torde därför också kunna upphävas.

I 10 § 4 Up finns en ålderdomlig bestämmelse om "invisning". Därmed torde avses en handling, vari någon uppmanas att betala en penningsumma (eventuellt viss varukvantitet) till mottagaren av handlingen, dvs. en betalningsanvisning. Bestämmelsen innehåller att mottagaren av handlingen vid bristande betalning har rätt att utfå beloppet med sex procent ränta av utställaren, såvida det inte styrks att mottagaren själv har varit vållande till att betalning inte skedde i rätt tid.

Bestämmelsen är inte tillämplig på check och inte heller på växel. Även i fråga om andra förekommande anvisningar torde den sakna självständig betydelse. Utan särskild bestämmelse torde gälla att utställaren av en anvisning inte befrias från en skuld som ligger bakom anvisningen förrän den verkligen betalas. En benefik betalningsanvisning kan troligen inte ge någon regressrätt, vare sig den skall anses innebära en överlåtelse av en

fordran eller inte. Det kan erinras om att enligt 9 § lagen (1936:81) om skuldebrev den som överlåter skuldebrev inte svarar för fordringens giltighet vid gåva och att överlåtaren aldrig svarar för gäldenärens vederhäftighet utan särskilt åtagande. Bestämmelsen i 10 § 4 Up torde sålunda numera vara missvisande och bör upphävas. Efter upphävandet bör i fråga om ränteberäkningen då regressrätt föreligger räntelagen (1975:635) tillämpas.

Up innehåller vidare i 10 § 5 en regel som anger att "missräkning är ingen betalning". Härtill fogas en föreskrift om att missräkningen bör, var helst den har ägt rum, först rättas och betalning därefter ske. Den rätta innebörden av bestämmelsen har varit omtvistad. Numera anses den ha en mycket begränsad innebörd och närmast avse rena räknefel i en uppställd räkning o.d. Huruvida regeln ens inom detta område numera kan anses så ovillkorlig som ordalagen anger är tveksamt. I närliggande fall, t.ex. när för mycket lön har betalats ut, har i praxis återbetalningsskyldigheten begränsats efter skälighet. Med hänsyn till det sagda bör bestämmelsen upphävas. Felräkningar får rättas utan att någon särskild föreskrift därom behövs, om inte alldeles särskilda skäl föranleder annat, t.ex. att det framstår som obilligt att efter lång tid kräva ut det aktuella beloppet.

I 11 § Up finns en bestämmelse om värdering av fast pant enligt äldre JB i fall då panten skulle lagfaras för borgenären. Möjligheten att lagfara sådan pant upphävdes i samband med förordningen (1875:42 s. 12) angående inteckning i fast egendom men kunde ske övergångsvis (se förordningen 1875:42 s. 10 angående ändring av gällande stadganden om lagfart å fast pant). Värdering av fast pant torde inte kunna aktualiseras numera.

Det har emellertid ifrågasatts om inte 11 § Up var tillämplig även i andra fall, bl.a. vid värdering i samband med lösen av fast egendom enligt 12 kap. 7 § äldre ärvdabalken. I sistnämnda bestämmelse föreskrevs att när flera hade fått del i sätesgård eller annan jord och jorden inte lämpligen kunde delas eller klyvas, den som ägde den större delen hade rätt att lösa ut de andra efter laga värdering. Hade alla lika del och kunde de inte komma överens om vem som skulle få begagna utlösningsrätten, skulle de dra lott. Bestämmelsen upphävdes genom lagen (1933:314) om boutredning och arvskifte men kan möjligen få tillämpning vid arvskifte efter någon som har avlidit före den 1 januari 1934, då boutredningslagen trädde i kraft. Möjligen finns det även någon annan äldre bestämmelse som hänvisar till 11 § Up. Det kan emellertid inte komma i fråga att behålla en så ålderdomlig regel. Eventuella värderingsfrågor bör kunna klaras ut på annat sätt.

Enligt 13 § Up (jfr 2 §) skulle en del äldre bestämmelser som hade samband med utsökningslagstiftningen fortfarande gälla. Av dessa bestämmelser har senare vissa upphävts. Beträffande dem som alltjämt gäller kan framhållas följande.

I 4 § förordningen 28 juni 1798 angående vissa omständigheter uti lag-

söknings- och utmätningsmål finns en bestämmelse om borgenspreskription (se även lagen 1946:843 om tid för framställande av anspråk mot löftesman enligt nämnda förordning). 5 § i 1798 års förordning innehåller en bestämmelse om att hustrun i ett äldre äktenskap i visst fall får lagsökas för gäld som hon har ådragit sig i näringsverksamhet. Dessa bestämmelser, som inte har direkt anknytning till UB, föreslås emellertid upphävda i prop. 1979/80:119 med förslag till en ny preskriptionslag m.m.

Vidare gäller enligt 13 § Up fortfarande vad 4 § förordningen (1844:46 s. 2) om upphörande av vissa särskilda domstolar innehåller om verkställande av utmätning eller kvarstad på egendom, befintlig inom kungliga slott. Nämnda paragraf innehåller en föreskrift om att anmälan skall ske hos riksmarskalken eller, i hans frånvaro, chefen för hovstaten, innan utmätning sker eller kvarstad läggs på egendom som finns inom kungliga slott där konungen eller medlem av den kungliga familjen bor eller för tillfället vistas. Bestämmelsen är otidsenlig och bör upphävas.

Slutligen skall enligt 13 § Up förordningen (1863:5 s. 3) angående förnyande av svensk myndighets beslut, som förlorat sin exekutiva kraft i främmande stat, inte anses upphävd genom UL. Förordningen avser fall då utmätning skall sökas i en främmande stat, t.ex. på grund av medgivande i en konvention, men verkställighet inte kan äga rum därför att exekutionstiteln enligt den främmande statens lag är för gammal för att berättiga till verkställighet. Länsstyrelsen kan då på nytt ålägga gäldenären att utge vad som har ålagts honom i det tidigare beslutet. Sådana förordnanden torde numera förekomma ytterst sällan. Det kan dock inte uteslutas att behov därav kan uppstå någon gång. Jag föreslår att 1863 års förordning upphävs men att en ny bestämmelse i ämnet meddelas. En sådan bestämmelse har tagits upp i 42 § av förevarande lagförslag. Befogenheten att meddela ett nytt åläggande har där anförtrotts hovrätten.

Giltigheten av de nu anmärkta bestämmelserna, vilka nämns i 13 § Up, påverkas inte av att Up upphävs. Eftersom emellertid 1844 och 1863 års förordningar nu bör upphävas, har uttryckliga föreskrifter härom tagits upp i förevarande paragraf.

Enligt 14 § 1 mom. Up skedde inte genom UL någon ändring i vad som var föreskrivet i allmän civillag angående rätt till utmätning i vissa fall utan dom eller utslag. Bestämmelsen motsvaras av vissa föreskrifter i 3 kap. UB, närmast 1 § första stycket 4–7 och 20 §. 14 § Up innehåller vidare i 2 mom. en bestämmelse om att UL inte är tillämplig i fall då utmätning utan dom eller utslag äger rum för utskylder, allmänna avgifter, expeditionslösen, hantlangning vid laga skifte eller annat sådant samt att härom gäller vad som redan är eller framdeles blir föreskrivet. UB föreslås däremot bli direkt tillämplig även i fråga om uttagande av fordringar som har nämnts nu (se 1 kap. 1 och 6 §§). I vad mån verkställighet får ske utan att saken behöver prövas av domstol framgår i allmänhet av särskilda bestämmelser (jfr 3 kap. 1 § första stycket 6 och 7 UB samt 13 § i förevarande lagförslag).

Enligt 15 § första meningen Up får kvarstad i vissa fall beviljas enligt bestämmelser i några särskilt angivna lagar. Dessa lagar är numera upphävda. Även andra meningen i samma paragraf, som anger att om fast egendom enligt någon lagbestämmelse skall beläggas med kvarstad, i stället skingringsförbud skall tillämpas, torde numera sakna betydelse. UB utgår från att kvarstad och skingringsförbud förs samman till ett för såväl lös som fast egendom gemensamt institut, benämnt kvarstad.

UL är direkt tillämplig i huvudsak endast på det civilrättsliga området. UL:s regler om verkställighet skall emellertid på grund av 22 § Up i princip tillämpas också på domar i brottmål, varigenom har dömts till böter eller vite eller till sådan "påföljd" som innefattar betalningsskyldighet eller till annan "påföljd" av sådan beskaffenhet att domen kan verkställas genom utsökning. UB är däremot direkt tillämplig även på uttagande av sådana anspråk.

Utöver de lagar som jag hittills har nämnt bör även lagen (1921:244) om utmätningsed och lagen (1949:249) om upphörande i vissa fall av den verkan, tredskodom eller utslag i lagsökningsmål enligt 77 a § utsökningslagen medfört, upphävas. Förfarandet enligt lagen om utmätningsed ersätts av bestämmelser i UB om utmätningsgäldenärens skyldighet att i målet lämna uppgifter om sina tillgångar och att inställa sig till förhör m.m. (2 kap. 10, 12, 15 och 16 §§ och 4 kap. 14 §). Gäldenären kan åläggas att inge förteckning över sina tillgångar och att på heder och samvete skriftligen bekräfta sina uppgifter. Vad nu har sagts skall också tillämpas beträffande kvarstad för fordran (jfr 16 kap. 13 §). I fråga om de närmare skälen till att lagen om utmätningsed bör upphävas kan hänvisas till vad som har anförts i propositionen angående UB i anslutning till 4 kap. 14 §.

1949 års lag om upphörande i vissa fall av den verkan, tredskodom eller utslag i lagsökningsmål enligt 77 a § utsökningslagen medfört, har samband med att enligt bestämmelser som hade gällt från ingången av år 1948 delgivning av tredskodom eller lagsökningsutslag skulle ske genom rättens försorg endast om borgenären begärde det. Frågan huruvida exekutiv försäljning fick ske och när utmätningsverkan förföll vid betalningsfastställelse var emellertid beroende av att domen eller utslaget vann laga kraft.

År 1949 gjordes vissa ändringar i RB och lagsökningslagen, som innebar att tredskodom och lagsökningsutslag, varigenom intecknad fordran hade fastställts till betalning ur fast egendom, tomträtt eller vattenfallsrätt, alltid skulle delges genom rättens försorg, såvida inte borgenären begärde att få ombesörja delgivningen. I fråga om tredskodomar och lagsökningsutslag, varigenom intecknad fordran hade fastställts till betalning ur fast egendom, tomträtt eller vattenfallsrätt och som hade meddelats under tiden den 1 januari 1948 — den 30 juni 1949, föreskrevs i nyssnämnda lag av år 1949 att utmätningsverkan enligt 77 a § UL förföll, om inte borgenären före utgången av år 1949 hade begärt tvångsförvaltning eller exekutiv för-

säljning av egendomen eller visat att domen eller utslaget hade delgetts gäldenären. 1949 års lag har sålunda spelat ut sin roll för länge sedan.

Beredningen har också föreslagit att förordningen (1855:66 s. 1) angående handelsböcker och handelsräkningar skall upphävas. Förslaget har i allmänhet lämnats utan erinran i remissyttrandena. Köplagsutredningen har uttryckligen tillstyrkt förslaget. Endast en remissinstans, Svea hovrätt, har ifrågasatt om inte förordningen fortfarande kan ha någon praktisk betydelse. För egen del vill jag först framhålla att anledningen till att frågan om förordningens upphävande bör tas upp i detta sammanhang är att en uppgift enligt förordningen åvilar överexekutor och att förordningen innehåller en ålderdomlig föreskrift om verkställbarhet. De flesta bestämmelserna i förordningen har upphävts tidigare. Numera gäller endast 21–24 och 28 §§.

Enligt 21 § bör handelsräkning som utfärdas av en köpman noggrant överensstämma med hans handelsböcker. Denna bestämmelse kan uppenbarligen utan olägenhet upphävas.

I 22 § ges vissa bestämmelser om kredit mellan köpmän. Där anges att om öppen kredit är avtalad, i allmänhet eller för ett visst handelsföretag, den som har gett kredit är pliktig att tillställa den andre räkning inom den tid som vanligt handelsbruk bestämmer, om inte annat är avtalat. Finner den som mottog räkningen att denna är oriktig, åligger det honom att utan dröjsmål bevisligen underrätta den som gav räkningen eller, om denne inte kan anträffas, anmäla klander hos länsstyrelsen inom tre månader sedan han mottog räkningen. Om han försummar det och inte heller inom nämnda tid bevisligen har tillställt den som gav räkningen en annan på sina egna böcker grundad räkning, som strider mot den som han mottog, skall han anses ha godkänt räkningen. Vad som i paragrafen sägs om länsstyrelsen skall enligt 9 § Up avse överexekutor.

Bestämmelserna i 22 § måste numera anses föråldrade. Det starkt formaliserade reklamationssystemet enligt paragrafen stämmer inte väl med nutida fria bevisprövning. Vid köp av lös egendom inträder enligt lagen (1905:38 s. 1) om köp och byte av lös egendom materiella rättsverkningar av försummad reklamation mot priset i översänd räkning (6 §) eller mot skedd leverans (52 §). Reglerna därom bör vara tillräckliga även om öppen kredit har avtalats. I övrigt får fritt prövas huruvida underlåtenhet att utan dröjsmål göra invändningar mot en handelsräkning bör anses utgöra tillräckligt bevis för att räkningen är riktig eller skall anses godkänd.

I 23 § i förordningen meddelas en bestämmelse för det fallet att varor har sålts till en köpman utan avtal om öppen kredit. För sådant fall föreskrivs att räkning skall bevisligen tillställas gäldenären inom tre månader efter utgången av det år, under vilket det sålda skrevs in i handelsboken, om inte annat är uttryckligen avtalat. Om räkningen har vederbörligen tillställts sådan gäldenär som nämns i 23 § och denne inte inom tre månader har bevisligen meddelat fordringsägaren att räkningen inte godkänns eller

instämt klander i saken till den domstol under vilken gäldenären lyder, är enligt 24 § räkningen lika utmätningsgill som ett förfallet skuldebrev. Detsamma gäller, om gäldenären genom påskrift på räkningen har godkänt denna.

Det synes inte klart vad som skall förstås med att en räkning skall anses godkänd enligt 22 § resp. utmätningsgill som förfallet skuldebrev enligt 24 §. Bestämmelserna bör ses mot bakgrund av de utsökningsrättsliga regler som gällde vid förordningens tillkomst. Det kan erinras om att en fordran enligt UL inte får föranleda verkställighet utan att en dom eller annan exekutionstitel finns, även om fordringen är godkänd av gäldenären. Motsvarande skall gälla enligt UB. Vad frågan närmast gäller är, om räkningen kan anses som ett skriftligt fordringsbevis och därför ligga till grund för lagsökning. Olika meningar i denna fråga har uttalats i litteraturen. Att bestämmelserna eventuellt ger borgenären möjlighet att använda sig av lagsökning utgör dock knappast något skäl att behålla bestämmelserna.

Slutligen anges i 28 § i 1855 års förordning att vad som är föreskrivet i förordningen om köpman i alla hänseenden skall gälla även beträffande andra som enligt 1 och 2 §§ bör hålla handelsböcker. Hänvisningen till 1 och 2 §§ torde numera avse bestämmelser i bokföringslagen (1976:125). Eftersom 21–24 §§ i förordningen bör upphävas, gäller givetvis detsamma 28 §.

I enlighet med det anförda föreslås i förevarande paragraf att 1855 års förordning skall upphävas.

3 § Förekommer i en lag eller annan författning hänvisning till en föreskrift som har ersatts genom en bestämmelse i utsökningsbalken eller i denna lag, tillämpas i stället den nya bestämmelsen.

I paragrafen, som motsvarar 40 § i beredningens förslag, har på brukligt sätt tagits upp en bestämmelse att om det i en lag eller annan författning förekommer hänvisning till en föreskrift som har ersatts genom en bestämmelse i UB eller i UBp, den nya bestämmelsen i stället skall tillämpas. Det kan påpekas att departementsförslaget innehåller förslag till ändringar av åtskilliga lagar i vilka hänvisas till UL eller annan lag som upphävs till följd av UB.

Gemensamma övergångsbestämmelser

I denna underavdelning har tagits upp övergångsbestämmelser som inte hänför sig till något bestämt kapitel i UB utan har en mera generell betydelse.

Enligt en allmänt erkänd grundsats bör processuella bestämmelser i ny lagstiftning i princip tillämpas omedelbart efter ikraftträdandet, även om de bakomliggande förhållandena härrör från tiden dessförinnan. Däremot anses att nya bestämmelser av materiell innebörd som regel bör tillämpas

endast i fråga om förhållanden som har inträtt efter den nya lagstiftningens ikraftträdande.

Utsökningsrätten kan sägas vara till övervägande del av processuell natur, men den innehåller också åtskilliga bestämmelser av materiell betydelse. Vad som bör hänföras till den ena eller den andra kategorin kan ibland vara tveksamt. En särskild svårighet ligger i att vissa bestämmelser om förfarandet har nära samband med andra regler och därför inte utan vidare kan ersättas med nya bestämmelser som bygger på en annan systematik. Den angivna principen är inte heller alltid tillräcklig, t.ex. när äldre förfaranderegler inte har fått någon motsvarighet i den nya lagstiftningen. De övergångsbestämmelser som föreslås i det följande skall ses mot bakgrund av det nu sagda.

Beredningen har föreslagit att överexekutor skall finnas kvar under en övergångstid, bl.a. för att handlägga mål som är anhängiga vid UB:s ikraftträdande. Med undantag för sådana mål som avser klagan över utmätningsmannens förfarande skall överexekutor dock kunna överlämna mål till kronofogdemyndigheten. I fråga om vem som övergångsvis skall vara överexekutor föreslår beredningen som huvudregel att de nuvarande bestämmelserna därom fortfarande skall gälla, men att regeringen skall kunna förordna annat.

Remissinstanserna har i allmänhet godtagit förslaget att överexekutor skall behållas under en övergångstid. Endast en remissinstans har ifrågasatt om inte alla mål som vid balkens ikraftträdande är anhängiga hos överexekutor bör överlämnas till kronofogdemyndigheterna. Å andra sidan har en annan remissinstans ansett att mål som är anhängiga hos överexekutor vid balkens ikraftträdande över huvud inte bör kunna flyttas till kronofogdemyndigheterna. I några remissyttranden har också förordats att närmare anvisningar meddelas rörande den föreslagna befogenheten för överexekutor att överlämna mål till kronofogdemyndigheten. För egen del vill jag anföra följande.

Enligt UB skall överexekutorsinstitutionen avskaffas. Det torde dock inte vara lämpligt att överexekutor utan vidare upphör att fungera i och med att UB träder i kraft. En sådan ordning skulle nämligen kunna medföra dröjsmål med målens handläggning och även andra olägenheter. För att övergången till den nya ordningen skall bli så smidig som möjligt bör överexekutor finnas kvar under en övergångstid, i första hand för att slutföra mål som är anhängiga vid balkens ikraftträdande.

Jag godtar förslaget att mål som vid ikraftträdandet är anhängiga hos överexekutor skall kunna överlämnas till en kronofogdemyndighet som är behörig enligt UB. Som beredningen har föreslagit bör detta givetvis inte gälla mål om klagan över utmätningsmannens beslut. Men inte heller mål som rör handräckning, som ju i fortsättningen skall prövas av tingsrätten, bör kunna överlämnas. Sådana mål torde i allmänhet inte kräva någon längre handläggningstid och det föreligger därför knappast något behov av

att kunna överlämna målen. Genom en ordning med möjlighet till överlämnande av övriga typer av mål synes man kunna uppnå en smidig anpassning till de nya förhållandena. Några särskilda problem synes inte behöva uppkomma härigenom. Vissa anvisningar i fråga om befogenheten att överlämna mål kan meddelas av RSV.

Den av beredningen föreslagna befogenheten för regeringen att förordna annan än som nämns i 1 § UL att vara överexekutor synes syfta till att de nuvarande överexekutorerna efter viss tid från balkens ikraftträdande skulle kunna helt avskaffas. Jag delar i princip uppfattningen att överexekutor inte bör få finnas kvar under alltför lång tid. Detta torde emellertid lämpligen kunna tillgodoses genom en bestämmelse i UBp, i vilken det anges en tid efter vilken överexekutors befattning med mål som var anhängiga vid balkens ikraftträdande – frånsett mål om klagan – senast skall upphöra. Denna tid synes lämpligen kunna bestämmas till ett år efter UB:s ikraftträdande, dvs. till utgången av år 1982.

4 § Bestämmelserna i 1 § utsökningslagen (1877:31 s. 1) om vem som är överexekutor skall fortfarande gälla i fråga om mål som skall handläggas av överexekutor efter ikraftträdandet av balken.

I denna paragraf regleras vem som skall vara överexekutor under övergångsskedet. Den motsvarar 5 § i beredningens förslag.

Enligt 1 § 2 mom. UL är länsstyrelsen överexekutor. Regeringen kan dock förordna särskild överexekutor för viss del av ett län. Någon sådan särskild överexekutor finns dock inte numera. Vidare gäller enligt 1 § 3 mom. att länsstyrelsen kan för en särskild förrättning förordna en därtill lämpad person att vara överexekutor.

Vid UL:s upphävande bör den nuvarande organisationen av överexekutorsinstitutionen rubbas så litet som möjligt. I förevarande paragraf anges därför att bestämmelserna i 1 § UL om vem som är överexekutor fortfarande skall gälla i fråga om mål som skall handläggas av överexekutor efter ikraftträdandet av UB. Bestämmelsen medger bl.a. att en lämplig person förordnas som överexekutor för en särskild förrättning. Även utan särskild föreskrift är det tydligt att ett sådant förordnande kan återkallas (jfr 5 § UL).

5 § Mål som är anhängiga hos överexekutor vid balkens ikraftträdande skall även därefter handläggas av överexekutor, om ej annat följer av andra stycket. Beträffande sådana mål gäller äldre lag i fråga om förfarandet men de nya bestämmelserna i fråga om målens prövning i sak, om ej annat föreskrivs i denna lag.

Överexekutors befattning med mål som ej avser klagan över utmätningsmannens förfarande upphör senast vid utgången av år 1982. Mål som ej avser handräckning eller klagan över utmätningsmannens förfarande får dock även dessförinnan överlämnas till en behörig kronofogdemyndighet, om det är lämpligt.

I denna paragraf, som motsvarar 6 § i beredningens förslag, regleras behandlingen av mål enligt UL och därtill anslutande lagar som är anhängiga hos överexekutor vid UB:s ikraftträdande.

Som har nämnts i det föregående bör mål som är anhängiga hos överexekutor vid balkens ikraftträdande i princip också slutföras av överexekutor. I enlighet härmed anges i första stycket av förevarande paragraf att mål som är anhängiga hos överexekutor vid balkens ikraftträdande skall även därefter handläggas av överexekutor, om inte annat följer av andra stycket.

I fråga om målens behandling hos överexekutor har beredningen föreslagit att äldre bestämmelser skall tillämpas beträffande den formella handläggningen men att de nya reglerna i UB i princip skall tillämpas när det gäller den sakliga prövningen. Förslaget har i allmänhet godtagits i remissyttrandena. Ett par remissinstanser har emellertid ansett att äldre bestämmelser bör tillämpas även i materiellt hänseende.

För egen del vill jag först framhålla att när det gäller själva förfarandet hos överexekutor, det knappast är möjligt att tillämpa annat än de äldre bestämmelserna. I fråga om den sakliga prövningen talar enligt min mening flera skäl för att de nya bestämmelserna bör tillämpas även i mål som handläggs av överexekutor. Det är sålunda önskvärt att samma regler i materiellt hänseende tillämpas vare sig ett mål handläggs av överexekutor eller av kronofogdemyndigheten. Den materiella bedömningen skulle i annat fall påverkas av att ett mål flyttas över från överexekutor till en kronofogdemyndighet. Det torde i allmänhet inte medföra några särskilda problem för överexekutor att tillämpa den nya lagstiftningen. Jag vill erinra om att de nya reglerna om bl.a. exekutiv försäljning av fast egendom i huvudsak överensstämmer med vad som gäller f.n. Enligt min mening behöver man inte, som en remissinstans har ansett, befara att större svårigheter skall uppstå vid bedömandet huruvida olika frågor är att hänföra till den formella handläggningen eller till prövningen i sak.

I enlighet med det sagda anges i andra meningen av första stycket att beträffande mål som handläggs av överexekutor efter ikraftträdandet gäller äldre lag i fråga om förfarandet men de nya bestämmelserna i fråga om målens prövning i sak, såvida inte annat föreskrivs i UBp. Det kan påpekas att de nya bestämmelser som skall tillämpas av överexekutor i materiellt hänseende finns inte endast i UB. I fråga om förordnande om handräckning meddelas sådana nya föreskrifter i RB (15 kap.) resp. i den föreslagna nya handräckningslagen.

Till närmare belysning av det förut sagda om förfaranderegler resp. materiella bestämmelser vill jag anföra följande. Till bestämmelser i UL som avser den formella handläggningen hos överexekutor hör 86 § 2 mom. (infordrande av vissa handlingar från den som har begärt exekutiv försäljning av fast egendom efter betalningsfastställelse), 195 och 195 a §§ (kommunicering av ansökan om handräckning, interimistiskt beslut i

sådant mål, delgivning m.m.) samt 205, 206 och 209 §§ (vissa åtgärder i mål som har överklagats till överexekutor). I SfL, LfL och FfL finns vidare åtskilliga bestämmelser som rör åtgärder av överexekutor under förfarandets gång. I den mån åtgärderna inte innefattar ett avgörande i sak skall dessa äldre bestämmelser tillämpas. Till de äldre regler som fortfarande skall tillämpas får också hänföras 6 § UL såvitt avser jäv mot överexekutor och föreskrifterna i 8 § UL om dagbok hos överexekutor. Däremot blir 11 § UL, som ger överexekutor befogenhet att ta upp frågan om ansvar för missfirmelse m.m., inte tillämplig. Den bestämmelsen kan inte anses hänförlig till den formella handläggningen och någon motsvarande föreskrift finns inte i UB.

När det i förslaget sägs att ifrågavarande mål skall prövas i sak enligt de nya bestämmelserna, avses inte endast beslut eller åtgärder, varigenom överexekutor skiljer sig från målet, utan även avgöranden av delfrågor.

Enligt LfL skall utmätt luftfartyg säljas av överexekutor enligt de särskilda bestämmelser som anges där, oavsett om luftfartyget är registrerat eller inte. LfL motsvaras i UB av 11 kap., som dock endast avser registrerat luftfartyg (och intecknade reservdelar). Oregistrerat luftfartyg skall säljas enligt de vanliga reglerna för utmätt lös egendom. Om mål angående försäljning av oregistrerat luftfartyg är anhängigt hos överexekutor vid balkens ikraftträdande, skall vid överexekutors fortsatta handläggning äldre lag tillämpas i fråga om själva förfarandet, medan den prövning som skall äga rum i sak skall ske enligt ny lag. Detta innebär bl.a. att något skyddsbelopp inte skall fastställas. Även i övrigt skall överexekutor tillämpa UB:s materiella regler om försäljning av oregistrerat luftfartyg.

Enligt flera bestämmelser i UL kan överexekutor förelägga vite (se 38 § 2 mom., 73 § 1 mom., 187 a § och 195 § 2 och 3 mom.). Vidare har i praxis utan stöd av uttrycklig lagbestämmelse ansetts att överexekutor får förelägga vite vid handräckning enligt 191 och 192 §§ UL. I ett par av nyssnämnda paragrafer anges uttryckligen att överexekutor också får döma ut vitet. I övriga fall är det mera tveksamt om en sådan befogenhet tillkommer överexekutor.

Beredningen har föreslagit att överexekutor i mål som handläggs efter ikraftträdandet av UB skall över lag kunna döma ut vite som han har förelagt. Enligt beredningen talar praktiska skäl för en sådan ordning. Förslaget har kritiserats av Svea hovrätt, som har ifrågasatt lämpligheten av att överexekutor övergångsvis får vidgad befogenhet. För egen del anser jag att det knappast finns något praktiskt behov av den föreslagna utvidgningen. I fall då överexekutor f.n. kan döma ut förelagt vite kan han också göra det i mål som handläggs efter UB:s ikraftträdande, i den mån frågan kan hänföras till det formella förfarandet i målet. Hit får anses höra vite enligt 73 § 1 mom. eller 195 § 2 eller 3 mom. UL. I övriga fall, då vitet rör själva saken, skall frågan om utdömande av förelagt vite enligt UB prövas av domstol (2 kap. 15 § UB).

Den övergångstid under vilken överexekutor i princip bör slutföra mål som är anhängiga vid ikraftträdandet bör som tidigare har sagts bestämmas till ett år. I enlighet härmed anges i andra stycket av förevarande paragraf att överexekutors befattning med mål som avser annat än klagan över utmätningsmannens förfarande upphör senast vid utgången av år 1982. Bestämmelsen innebär att i den mån mål om klagan inte skulle vara avgjorda vid nämnda tidpunkt, överexekutor kommer att finnas kvar även därefter till dess att klagomålen har prövats. Att överexekutorsinstitutionen sålunda inte helt och hållet upphör med utgången av år 1982 torde knappast kunna undvikas. Nämnda ordning ligger också i linje med att klagan kan ske hos överexekutor efter UB:s ikraftträdande och i vissa fall förhållandevis lång tid därefter (se 35 § i förevarande lagförslag).

Som har nämnts i det föregående bör överexekutor även under nämnda övergångstid kunna överlämna ett anhängigt mål till kronofogdemyndigheten, med undantag för mål om handräckning eller klagan. En bestämmelse härom har tagits upp som en andra mening i paragrafens andra stycke.

Enligt förslaget får överlämnande ske, om det är lämpligt. Av betydelse är härvid särskilt hur långt handläggningen hos överexekutor har fortskridit. Om t.ex. i ett mål om exekutiv försäljning auktion inte har satts ut före balkens ikraftträdande, bör målet regelmässigt överlämnas. Det bör emellertid beaktas huruvida handläggningen kan väntas bli försenad, om målet överlämnas. Därvid bör också arbetssituationen hos kronofogdemyndigheten beaktas. UB:s ikraftträdande kommer att medföra vissa påfrestningar för kronofogdemyndigheterna. Innan överlämnande sker bör överexekutor diskutera saken med vederbörande kronofogdemyndighet. Som har nämnts i det föregående kan RSV meddela behövliga anvisningar för tillämpningen av befogenheten att överlämna mål.

Överlämnande skall ske till den kronofogdemyndighet som enligt UB är behörig att ta upp saken. Är mer än en kronofogdemyndighet behörig, är det lämpligt att sökanden hörs. Om en viss kronofogdemyndighet som är behörig att överta målet tidigare har haft befattning med saken, t.ex. när det gäller exekutiv försäljning, bör målet i allmänhet överlämnas till denna.

De flesta mål hos överexekutor som inte överlämnas till en kronofogdemyndighet bör kunna avgöras tämligen snart efter ikraftträdandet av den nya lagstiftningen. I den mån mål (frånsett mål om klagan) fortfarande är anhängiga hos överexekutor vid utgången av år 1982, framgår av förevarande paragraf att överexekutors befattning med målen skall upphöra. Målen skall då övertas av behörig kronofogdemyndighet eller, i fråga om handräckning, av behörig tingsrätt. Om mer än en kronofogdemyndighet eller tingsrätt kan komma i fråga, bör saken bedömas med ledning av vad som har sagts i det föregående, varvid överexekutor och den kronofogdemyndighet eller tingsrätt som övertar målet bör besluta i samråd. Några närmare föreskrifter härom i UBp kan inte anses behövliga. Vad nu har

sagts synes närmast få tillämpning på mål, i vilka överexekutor har mottagit säkerhet m.m. som skall förvaras av myndigheten.

6 § Beträffande mål som är anhängiga hos kronofogdemyndigheten vid balkens ikraftträdande gäller balkens bestämmelser i fråga om såväl förfarandet som målens prövning i sak, om ej annat föreskrivs i denna lag. Detsamma gäller mål som enligt 5 § andra stycket överlämnas till kronofogdemyndigheten för handläggning.

I paragrafen ges bestämmelser om behandlingen bl.a. av mål som är anhängiga hos kronofogdemyndigheten vid UB:s ikraftträdande. Paragrafen motsvarar 7 § i beredningens förslag.

Beträffande mål som är anhängiga hos kronofogdemyndigheten vid balkens ikraftträdande bör uppenbarligen inte endast UB:s bestämmelser av materiell innebörd utan också de nya förfarandereglerna i UB i princip tillämpas. Vissa undantag anges dock i följande paragrafer. Detsamma bör givetvis gälla i fråga om mål som med stöd av 5 § andra stycket överlämnas till en kronofogdemyndighet för handläggning. Häri innefattas också mål som övertas från överexekutor i och med utgången av år 1982.

Förevarande paragraf har avfattats i enlighet med det sagda.

7 § Vad som föreskrivs i balken om förutsättningar för verkställighet inverkar ej på giltigheten av åtgärder som har vidtagits före balkens ikraftträdande.

Denna paragraf, som motsvarar 8 § i beredningens förslag, innehåller en bestämmelse om det fallet att möjligheten till verkställighet enligt äldre lag saknar motsvarighet i UB.

Att UB i princip skall tillämpas även i mål som har anhängiggjorts före ikraftträdandet medför inte att balken får retroaktiv verkan i dessa mål. Åtgärder som har vidtagits med stöd av äldre lag bör i princip behålla sin giltighet, även om UB föreskriver andra förutsättningar för motsvarande åtgärd eller motsvarighet till åtgärden saknas.

I förevarande paragraf ges en allmänt hållen regel med tanke på att UB i vissa fall inskränker möjligheten att få verkställighet jämfört med gällande rätt. I paragrafen anges att vad som föreskrivs i balken om förutsättningar för verkställighet inte inverkar på giltigheten av åtgärder som har vidtagits före balkens ikraftträdande. Uttrycket verkställighet avser alla stadier. I fråga om mål om utmätning inbegrips t.ex. även försäljning och fördelning eller utbetalning av influtna medel. Som exempel på fall då bestämmelsen blir tillämplig kan nämnas följande.

Enligt 22 § 1 mom. andra meningen Up (jfr 41 § UL) får en hovrätts dom, i vilken har förordnats om sakförverkande som särskild rättsverkan av brott, verkställas utan hinder av att domen inte har vunnit laga kraft. Enligt UB får däremot en dom i fråga om ett sådant förordnande över

huvud inte verkställas förrän domen har vunnit laga kraft (3 kap. 8 § andra meningen). I 8 kap. 4 § andra stycket UB föreskrivs principiellt förbud mot exekutiv försäljning, innan exekutionstiteln har vunnit laga kraft, av bl.a. lös egendom som har betydande värde. Någon motsvarande bestämmelse finns inte f.n. Beträffande utbetalning av medel i mål om utmätning anges i 13 kap. 14 § 3 UB att utbetalning inte får ske annat än mot säkerhet bl.a. i fall då rätten till medlen är beroende av besvär, som har anförts över utmätningen eller över den utmätta egendomens försäljning. Enligt 156 § UL, 23 § SfL och 24 § LfL krävs däremot i gällande rätt säkerhet endast när försäljning av fast egendom, registrerat skepp (resp. skeppsbygge), luftfartyg eller intecknade reservdelar inte har vunnit laga kraft. Till de bestämmelser i UB som inskränker möjligheten att få verkställighet hör också 5 kap. 7 § andra stycket, varigenom det nuvarande förbudet mot utmätning av vissa skadestånd har vidgats till att i viss utsträckning gälla även sedan skadeståndet har betalats ut.

Den i förevarande paragraf angivna principen har begränsats till verkställighet. Det är emellertid utan vidare tydligt att beslut om handräckning som har meddelats av överexekutor med stöd av UL behåller sin giltighet även sedan UL har upphävts, om inte annat föreskrivs.

Det kan särskilt påpekas att enligt 184 § UL kan överexekutor förordna om särskild kvarstad på arrendeavgift, hyra eller annan avkastning av fast egendom. Därvid skall en syssloman förordnas att uppbära avkastningen. Någon möjlighet att förordna om särskild kvarstad på framtida avkastning ges inte i de nya bestämmelser i ämnet som föreslås i 15 kap. RB. Däremot kan sökanden, när kvarstad har lagts på fast egendom, hos kronofogdemyndigheten begära att avkastningen skall uppbäras av myndigheten eller en särskilt förordnad syssloman (16 kap. 14 och 16 §§ samt 12 kap. 8 §). Om före balkens ikraftträdande särskild kvarstad har lagts på avkastning, skall kvarstaden och ett eventuellt förordnande av syssloman fortfarande gälla. När det gäller beståndet av reseförbud som har meddelats av överexekutor föreslås däremot att ett sådant förbud upphör att gälla när balken träder i kraft (36 § i förevarande lagförslag).

Det bör understrykas att principen att UB inte skall ha retroaktiv verkan har, även bortsett från vad som i det föregående har sagts om handräckning, giltighet utöver vad som anges i förevarande paragraf. Som exempel kan nämnas att skyldigheten enligt 2 kap. 29 § UB att betala ränta på belopp som skall betalas tillbaka inte bör avse tid före ikraftträdandet, när sådan skyldighet inte förelåg enligt äldre lag.

Övergångsbestämmelser till 1 kap. UB

8 § Beträffande mål som är anhängiga hos kronofogdemyndigheten vid balkens ikraftträdande skall äldre bestämmelser tillämpas i frågan huruvida de skall anses som enskilda eller allmänna mål.

I denna paragraf, som saknar motsvarighet i beredningens förslag, meddelas en övergångsbestämmelse som rör uppdelningen av mål i enskilda och allmänna mål.

Enligt 1 kap. 6 § UB skall utsökningsmål hos kronofogdemyndigheten handläggas som enskilt eller allmänt mål. I paragrafen meddelas en bestämmelse om vilka typer av fordringar som skall drivas in i den ordning som gäller för allmänna mål, varvid det förutsätts att bestämmelserna kompletteras med närmare föreskrifter av regeringen. Enligt paragrafen är annat mål än som avses i bestämmelsen enskilt mål.

Skillnaden mellan enskilda och allmänna mål hänför sig främst till att borgenären i ett allmänt mål företräds av kronofogdemyndigheten. Vidare gäller olika regler om måls anhängiggörande och redovisning av influtna medel och i viss mån om kostnader. Av betydelse är också att tidsfrister för utmätning och för exekutiv försäljning inte gäller i allmänna mål.

Indelningen av utsökningsmål i enskilda och allmänna mål förekommer även f.n. I 1 § utsökningskungörelsen (1971:1098) – USK – föreskrivs att med allmänt mål avses i kungörelsen mål om uttagande av skatter, böter eller andra på indrivning beroende medel och mål om betalningssäkring samt att annat mål kallas enskilt mål (jfr 14 och 22 §§ Up).

Innebörden enligt UB av begreppen enskilt och allmänt mål torde inte komma att helt överensstämma med uppdelningen enligt nuvarande ordning. Framför allt får man räkna med att vissa mindre vanliga medelsslag, som f.n. drivs in i den ordning som gäller för allmänna mål, i fortsättningen kommer att drivas in inom ramen för ett enskilt mål. Det är å andra sidan inte uteslutet att vissa fordringar, som f.n. tas ut i den ordning som gäller för enskilda mål, efter ikraftträdandet av UB skall drivas in enligt ordningen för allmänna mål.

Det torde inte vara lämpligt att mål som har anhängiggjorts före balkens ikraftträdande och då har tagits upp som enskilt resp. allmänt mål enligt vad som då gällde skall behöva föras över till den andra gruppen. En sådan ordning skulle medföra praktiska olägenheter, samtidigt som inte mycket skulle stå att vinna. Vad som före UB:s ikraftträdande gällde i frågan huruvida ett mål utgör enskilt eller allmänt mål bör därför även efter ikraftträdandet tillämpas beträffande mål som har anhängiggjorts dessförinnan. En bestämmelse härom har tagits upp i förevarande paragraf.

9 § Vad som sägs i balken om tomträtt gäller även vattenfallsrätt som har upplåtits enligt lagen (1907:36 s. 1) om nyttjanderätt till fast egendom.

Paragrafen innehåller en bestämmelse beträffande vattenfallsrätt. Den motsvarar 9 § i beredningens förslag.

Vattenfallsrätt får inte längre upplåtas men finns kvar på grund av upplåtelser före ikraftträdandet av JB. Beträffande sådana upplåtelser skall JB:s bestämmelser om tomträtt i viss utsträckning gälla (12 och 52 §§ JP).

Genom hänvisning i 52 § JP blir bl.a. 13 kap. 26 § JB tillämplig även i fråga om vattenfallsrätt. Där sägs att bestämmelserna i bl.a. UL och FfL angående fast egendom och rättighet däri har motsvarande tillämpning i fråga om tomträtt. Enligt förslaget till ändring i JB skall föreskriften i stället avse UB. En liknande hänvisning till bestämmelserna om fast egendom har beträffande tomträtt tagits upp i 1 kap. 11 § andra stycket UB.

Förevarande paragraf innehåller en bestämmelse om att vad som sägs i UB om tomträtt även skall gälla vattenfallsrätt som har upplåtits enligt lagen (1907:36 s. 1) om nyttjanderätt till fast egendom (jfr punkt 8 övergångsbestämmelserna till FfL). Utan uttrycklig föreskrift får anses följa att vad som sägs i UBp om fast egendom blir tillämpligt, förutom på tomträtt, även på vattenfallsrätt.

Övergångsbestämmelser till 3 kap. UB

10 § Har en domstol efter balkens ikraftträdande med stöd av annan lag än rättegångsbalken förordnat att en dom eller ett beslut får verkställas innan domen eller beslutet har vunnit laga kraft, får kronofogdemyndigheten vid tillämpning av 3 kap. 9 § i balken föreskriva att säkerhet skall ställas för skadestånd om domen eller beslutet ändras.

11 § Har en domstol före balkens ikraftträdande förordnat att en dom eller ett beslut får verkställas innan domen eller beslutet har vunnit laga kraft, skall 42 § 2 mom. utsökningslagen (1877:31 s. 1) fortfarande tillämpas.

I dessa paragrafer, som motsvarar 11 och 12 §§ i beredningens förslag, ges vissa övergångsbestämmelser med avseende på fall då en dom eller ett beslut enligt domstolens förordnande får verkställas före laga kraft.

Enligt 42 § 2 mom. UL gäller att när en domstol har förordnat att en dom får verkställas utan hinder av att den inte äger laga kraft, domen går i verkställighet såsom lagakraftägande, om den vinnande ställer säkerhet för det skadestånd som han kan bli skyldig att utge i fall domen ändras. Avser förordnandet verkställighet av en hovrätts dom eller av ett beslut, varigenom föreläggande har meddelats någon att förete skriftligt bevis eller att tillhandahålla föremål för syn eller besiktning, behöver säkerhet dock inte ställas, såvida inte annat har förordnats i domen eller beslutet.

Nämnda bestämmelser ersätts av 3 kap. 9 § UB. Av skäl som närmare har utvecklats i motiven till den bestämmelsen har inte för verkställigheten behållits något ovillkorligt krav på att säkerhet skall ställas. Om säkerhet kan anses behövlig, förutsätts det i stället ankomma på domstolen att förordna därom. I 3 kap. 9 § UB föreskrivs sålunda att en dom, som enligt ett förordnande av domstolen får verkställas innan den har vunnit laga kraft, verkställs såsom lagakraftägande dom, om inte annat följer av förordnandet. På grund av 3 kap. 1 § andra stycket UB är bestämmelsen tillämplig även på en domstols utslag eller beslut.

Till följd av nämnda regler i UB föreslås nu vissa ändringar i 17 kap. 14 § och 30 kap. 12 § RB, vilka ger domstolen befogenhet att i samband med ett förordnande om förtida verkställighet av en dom eller ett beslut föreskriva att säkerhet skall ställas för skadestånd om domen eller beslutet ändras. Andra lagar än RB som ger domstolen möjlighet att förordna om omedelbar verkställighet har emellertid lämnats oförändrade. I stället föreslås i 10 § i det nu föreliggande förslaget att kronofogdemyndigheten i dessa fall skall vid tillämpning av 3 kap. 9 § UB kunna föreskriva att säkerhet skall ställas för skadestånd om domen eller beslutet ändras. Bestämmelsen är begränsad till domar och beslut som meddelas efter UB:s ikraftträdande. I fråga om avgöranden som har meddelats dessförinnan skall 11 § tillämpas. Det har inte ansetts behövligt att i paragrafen särskilt nämna utslag. Ett utslag är till sin innebörd att jämställa med en dom.

Det kan nämnas att interimistiska förordnanden om underhållsbidrag enligt 15 kap. 11 § giftermålsbalken och 7 kap. 15 § föräldrabalken inte omfattas av den nu föreslagna bestämmelsen. Sådana beslut verkställs på grund av uttryckliga bestämmelser i nämnda lagrum lika med lagakraftägande dom. Några särskilda villkor för verkställigheten är inte föreskrivna.

När en domstol före balkens ikraftträdande har förordnat att en dom eller ett beslut får verkställas innan avgörandet har vunnit laga kraft, har domstolen inte prövat huruvida det för verkställighet behöver ställas säkerhet, frånsett när förordnandet har meddelats av en hovrätt eller avser ett editionsföreläggande m.m. Äldre bestämmelser bör därför tillämpas, om verkställighet av ett sådant förordnande blir aktuell efter ikraftträdandet. En bestämmelse härom har tagits upp i 11 §. I fråga om en hovrätts dom eller beslut samt ett editionsföreläggande o.d. får bestämmelsen inte någon självständig betydelse.

12 § Annan skiljedom som enligt lag skall lända till efterrättelse än sådan som avses i 3 kap. 15 eller 16 § i balken får verkställas, om det ej föreligger någon omständighet som gör domen ogiltig, även om talan ej förs mot domen. I fråga om verkställigheten gäller 3 kap. 17 och 18 §§ i balken.

Denna paragraf behandlar verkställighet av vissa legala skiljedomar. Den saknar motsvarighet i beredningens förslag.

I 3 kap. 15–18 §§ UB meddelas bestämmelser om verkställighet av skiljedomar. 15 § avser en skiljedom som grundas på skiljeavtal och 16 § sådan s.k. legal skiljedom som, utan att skiljeavtal föreligger, med stöd av en bestämmelse i lag har meddelats enligt lagen (1929:145) om skiljemän. I 17 och 18 §§ ges vissa gemensamma föreskrifter, bl.a. om hörande av svaranden och om befogenhet för domstolen, när talan har väckts mot en skiljedom, att förordna om inhibition.

I det förslag till UB som remitterades till lagrådet hade även tagits upp en bestämmelse angående annan legal skiljedom än sådan som har nämnts

i det föregående. Enligt förslaget skulle en sådan skiljedom få verkställas, såvida det inte förelåg någon omständighet som gjorde skiljedomen ogiltig, även om talan inte fördes mot skiljedomen. Lagrådet har emellertid förordat att föreskrifter om verkställighet av en sådan legal skiljedom inte skall tas upp i UB utan i övergångslagstiftningen, eftersom de bestämmelser som föreskriver sådan skiljedom numera torde vara mycket få och småningom torde komma att mönstras ut. I enlighet härmed har bestämmelsen uteslutits i propositionen.

På grund av det anförda föreslås att en bestämmelse i saken tas upp i UBp. I förevarande paragraf anges sålunda att annan skiljedom som enligt lag skall lända till efterrättelse än sådan som avses i 3 kap. 15 eller 16 § UB får verkställas, om det ej föreligger någon omständighet som gör domen ogiltig, även om talan inte förs mot domen. Vidare föreslås att 3 kap. 17 och 18 §§ UB skall gälla i fråga om verkställigheten.

13 § En förvaltningsmyndighets beslut, som har meddelats enligt en bestämmelse som har tillkommit före balkens ikraftträdande, får utan hinder av 3 kap. 1 § första stycket 6 i balken verkställas, om ett sådant beslut före ikraftträdandet har fått verkställas utan stöd av särskild föreskrift. I fråga om verkställigheten gäller 3 kap. 20 § första stycket i balken.

I paragrafen, som saknar motsvarighet i beredningens förslag, meddelas en övergångsbestämmelse som rör verkställighet av en förvaltningsmyndighets beslut.

Som har behandlats närmare i motiven till 3 kap. UB torde en förvaltningsmyndighets beslut, som innefattar ett betalningsåläggande eller en annan förpliktelse, kunna ligga till grund för verkställighet inte endast när det finns en uttrycklig föreskrift därom utan även i vissa andra fall. I vilken omfattning sådana fall förekommer är emellertid oklart.

Enligt UB skall en förvaltningsmyndighets beslut kunna föranleda verkställighet endast när en uttrycklig föreskrift därom kan åberopas (3 kap. 1 § första stycket 6). Detta bör leda till att i ny lagstiftning på det förvaltningsrättsliga området uttryckliga bestämmelser meddelas om att beslut av viss beskaffenhet får verkställas, när anledning föreligger därtill. UB:s ståndpunkt bör emellertid inte rubba den möjlighet till verkställighet utan stöd av en särskild bestämmelse som f.n. föreligger. Det torde inte vara praktiskt möjligt att ta upp bestämmelser i saken i de olika lagar som kan beröras. I stället bör en generell regel meddelas i UBp.

I enlighet härmed anges i förevarande paragraf att en förvaltningsmyndighets beslut, som har meddelats enligt en bestämmelse som har tillkommit före balkens ikraftträdande, får utan hinder av 3 kap. 1 § första stycket 6 UB verkställas, om ett sådant beslut före ikraftträdandet har fått verkställas utan stöd av en särskild föreskrift. Vidare föreslås att bestämmelsen i 3 kap. 20 § första stycket om villkor för verkställighet av en förvaltningsmyndighets beslut skall gälla även i sådant fall.

14 § Beträffande verkställighet av sådana beslut av överexekutor som avses i 51 § 4 mom. och 52 § 1 mom. andra meningen utsökningslagen (1877:31 s. 1) gäller vad som sägs i balken om en underrätts dom. I fråga om andra beslut av överexekutor tillämpas 46 § 3 och 4 mom. samt 53 och 210 §§ utsökningslagen.

Denna paragraf, som motsvarar 13 § i beredningens förslag, innehåller bestämmelser om verkställighet av beslut som har meddelats av överexekutor.

Beträffande verkställighet av ett beslut varigenom överexekutor har ålagt betalningsskyldighet hänvisas i 51 § 4 mom. UL till bestämmelserna i 37, 39 och 40 §§ UL i vad de avser underrätts dom. Detta innebär bl.a. att utmätning får ske även om beslutet inte har vunnit laga kraft men att gäldenären då kan avvärja utmätningen genom att ställa säkerhet eller nedsätta beloppet. Försäljning får i allmänhet inte ske förrän beslutet har vunnit laga kraft. I fråga om överexekutors utslag varigenom någon har fällts till böter eller vite gäller enligt 52 § 1 mom. andra meningen att beslutet inte får verkställas förrän det har vunnit laga kraft.

I fråga om verkställighet av en underrätts dom skall enligt det nu föreliggande lagförslaget balkens bestämmelser bli omedelbart tillämpliga vid ikraftträdandet. Detta innebär inte några större ändringar i sak. Det synes lämpligt att de nya bestämmelserna får tillämpas även beträffande sådana beslut av överexekutor som avses i 51 § 4 mom. och 52 § 1 mom. andra meningen UL, om verkställighet av beslutet skall äga rum efter ikraftträdandet. Detta bör givetvis gälla oavsett om beslutet har meddelats före eller efter ikraftträdandet. En bestämmelse i enlighet härmed har tagits upp i förevarande paragraf. Förslaget innebär att vad som i särskilda fall är föreskrivet beträffande en underrätts dom också skall iakttas (se t.ex. 3 kap. 23 § andra stycket UB).

Enligt 46 § UL ankommer det på överexekutor att förordna om verkställighet av en skiljedom. När överexekutor har meddelat ett sådant förordnande, skall enligt 3 mom. skiljedomen verkställas som en domstols lagakraftägande dom, om inte högre myndighet eller domstol, där talan mot skiljedomen är anhängig, förordnar annat. Skall eljest enligt lag eller annan särskild författning en skiljedom lända till efterrättelse, skall den enligt 4 mom. efter överexekutors förordnande verkställas som en domstols lagakraftägande dom, om inte högre myndighet förordnar annat.

Enligt UB skall ansökan om verkställighet av skiljedom göras hos kronofogdemyndigheten, som enligt bestämmelserna i 3 kap. 15–18 §§ prövar om skiljedomen får verkställas. Balken saknar sålunda direkt motsvarighet till förordnande av överexekutor enligt 46 § UL, men kronofogdemyndigheten skall meddela ett särskilt beslut i verkställighetsfrågan som kan överklagas för sig (se 3 kap. 17 §). Har överexekutor meddelat förordnande om verkställighet av en skiljedom, finns det inte någon anledning att kronofogdemyndigheten på nytt skall pröva saken, om målet kommer

in till kronofogdemyndigheten efter balkens ikraftträdande. Skiljedomen bör således på grund av förordnandet få verkställas enligt vad som f.n. gäller enligt 46 § 3 och 4 mom. UL.

Annat av överexekutor meddelat beslut i utsökningsmål än som har nämnts i det föregående går enligt 53 § UL i verkställighet även om det överklagas, såvida inte annat har förordnats eller är särskilt föreskrivet. Principen gäller även när överexekutor föreskriver ändring av utmätningsmannens beslut, oavsett i vilken riktning beslutet ändras (210 § 2 mom. första meningen UL). Överexekutor kan dock förordna annat. I 210 § 2 mom. finns vidare som en andra mening en särskild föreskrift, enligt vilken en redan verkställd åtgärd i ett mål om utmätning inte skall gå åter innan utslaget har vunnit laga kraft, såvida inte överexekutor har förordnat därom.

I fråga om de beslut av överexekutor som inte faller under 46, 51 eller 52 § UL torde det i och för sig vara tänkbart att tillämpa UB:s bestämmelser om motsvarande beslut av hovrätten. Regleringen är i huvudsak densamma (jfr 18 kap. 16 § UB). Undantaget i 210 § 2 mom. andra meningen UL i fråga om mål om utmätning har dock i UB vidgats till att gälla även införsel. Bl.a. med hänsyn härtill synes det lämpligare att fortfarande låta 53 och 210 §§ UL vara tillämpliga beträffande sådana beslut av överexekutor som avses där. En bestämmelse härom har tagits upp som en andra mening i förevarande paragraf.

15 § För en fordran på grund av inrop av lös egendom vid en offentlig auktion, som har ägt rum före balkens ikraftträdande, får utmätning fortfarande ske enligt 55 § utsökningslagen (1877:31 s. 1).

I paragrafen meddelas en bestämmelse om verkställighet på grund av auktionsprotokoll. Den motsvarar 14 § i beredningens förslag.

Enligt 55 § UL får utmätning utan föregående dom eller beslut ske för en fordran, som enligt protokoll över offentlig auktion härleder sig från ett inrop av lös egendom och är förfallen till betalning. En förutsättning för utmätning är att gäldenären är närvarande vid utmätningstillfället och utan invändning erkänner skulden. Utmätning torde fortfarande ibland sökas med stöd av ett auktionsprotokoll.

UB innehåller inte någon motsvarighet till 55 § UL. Det synes emellertid lämpligt att en övergångsbestämmelse meddelas med tanke på redan hållna auktioner. I förevarande paragraf sägs därför att verkställighet enligt 55 § UL fortfarande skall få äga rum för en fordran på grund av inrop av lös egendom vid en offentlig auktion som har ägt rum före balkens ikraftträdande. Av lydelsen framgår att det inte är nödvändigt att ansökan om verkställighet görs före ikraftträdandet, utan verkställighet enligt 55 § UL får äga rum så snart auktionen har hållits dessförinnan.

Övergångsbestämmelser till 4–6 kap. UB

I fråga om övergångsförhållanden beträffande ett par bestämmelser i 4 kap. vill jag framhålla följande.

I 4 kap. 10 § tredje stycket UB föreskrivs att en ansökan om utmätning är förfallen, om sökanden ger anstånd fler än två gånger. Bestämmelsen, som saknar motsvarighet i gällande rätt, bör i fråga om mål som har anhängiggjorts före balkens ikraftträdande inte tillämpas på anstånd som har löpt ut före ikraftträdandet. Någon särskild övergångsbestämmelse härom kan inte anses behövlig.

UB innehåller nya bestämmelser om tidpunkten för förmånsrättens inträde vid utmätning (4 kap. 30 §). Beträffande lös egendom i allmänhet gäller f.n. enligt 77 § 1 mom. UL att utmätningen medför förmånsrätt först när den har säkerställts genom egendomens omhändertagande, meddelande av förbud för en sekundogäldenär att betala sin skuld eller annan liknande åtgärd. Detsamma gäller enligt 91 a § 2 mom. beträffande utmätning av pantbrev. Utmätning av ett här i riket registrerat skepp eller luftfartyg eller intecknade reservdelar till ett sådant luftfartyg eller av fast egendom medför enligt 77 § 2 mom. och 83 § 1 mom. UL förmånsrätt när beslutet om utmätning har meddelats.

Enligt 4 kap. 30 § första stycket UB skall utmätning som regel medföra förmånsrätt i och med beslutet om utmätning. Utmätning av här i riket registrerade skepp och luftfartyg, intecknade reservdelar till sådana luftfartyg eller fast egendom skall dock enligt andra stycket inte medföra förmånsrätt förrän ett ärende om anteckning om utmätningen tas upp på en inskrivningsdag.

Om utmätning av lös egendom i allmänhet har ägt rum före balkens ikraftträdande men inte hunnit säkerställas, bör de nya bestämmelserna i UB medföra att förmånsrätten inträder i och med ikraftträdandet. Det kan påpekas att det för utmätning av bl.a. lösöre f.n. krävs att egendomen är omedelbart tillgänglig för förrättningsmannen för säkerställande. När ett här i riket registrerat skepp eller luftfartyg, intecknade reservdelar till ett sådant luftfartyg eller fast egendom har utmätts före ikraftträdandet, har förmånsrätten inträtt omedelbart. UB:s nya regler i frågan rubbar inte en sådan förmånsrätt (jfr 7 § i förevarande lagförslag). Några särskilda övergångsbestämmelser om det nu sagda torde inte behövas.

16 § I fråga om verkan av föreläggande, som har meddelats enligt 69 eller 91 a § utsökningslagen (1877:31 s. 1) eller 5 § lagen (1971:494) om exekutiv försäljning av fast egendom, gäller äldre bestämmelser.

Paragrafen, som motsvarar 16 § i beredningens förslag, tar upp en bestämmelse angående föreläggande att väcka talan som har meddelats före balkens ikraftträdande.

I 4 kap. 17–26 §§ UB finns regler om förhållandet till tredje man vid ut-

mätning. Bl.a. ges där bestämmelser om föreläggande i olika fall, när det råder tvist angående utmätt egendom. Bestämmelserna ersätter 69 § och 91 a § 4 och 5 mom. UL samt 5 § FfL. Möjligheterna att ge föreläggande har emellertid vidgats.

4 kap. 20 § UB rör det fallet att en tredje man före eller efter utmätning av lös egendom har påstått sig ha bättre rätt till egendomen. Kronofogdemyndigheten kan då förelägga tredje mannen att väcka talan mot sökanden och gäldenären inom en månad från det att han delgavs föreläggandet. I fråga om verkan av sådant föreläggande medför UB vissa ändringar i förhållande till vad som nu gäller enligt 69 § UL.

Om en tredje man har gjort gällande sitt anspråk före utmätningen, får enligt 69 § UL egendomen inte säljas förrän tvisten har blivit slutligt prövad eller tiden för väckande av talan har gått ut. Har han framställt anspråket först efter det att utmätning har skett, får egendomen säljas såvida inte överexekutor förordnar annat. Om överexekutor hänvisar honom att väcka talan, gäller om verkan därav detsamma som när föreläggande har meddelats vid utmätningen.

Föreläggande som har meddelats med tillämpning av 4 kap. 20 § UB innebär enligt 8 kap. 5 § hinder mot försäljning om inte tredje mannen har samtyckt till att egendomen säljs. Försäljning får dock ske om det kan antas att tvisten inte påverkar köpeskillingen i väsentlig mån. Vidare får lös egendom som hastigt faller i värde eller kräver alltför kostsam vård säljas, i likhet med vad som f.n. antas gälla utan uttryckligt lagstöd.

Påföljden av att ett föreläggande inte efterkommes är såväl enligt UL som enligt UB att tredje mannen förlorar sin rätt mot sökanden. Om denne själv väcker talan, är dock tredje mannen bevarad vid sin rätt. F.n. är det tveksamt huruvida sökanden i sådant fall enligt 69 § UL skall ha väckt talan mot såväl tredje mannen som gäldenären eller om det är tillräckligt att han har väckt talan mot tredje mannen. Enligt 4 kap. 20 § andra stycket UB är det tillräckligt att sökanden inom den angivna tiden har väckt talan mot tredje mannen.

De angivna skillnaderna i fråga om verkan av föreläggande enligt 69 § UL och dess närmaste motsvarighet i UB motiverar att äldre bestämmelser fortfarande skall tillämpas beträffande dessa verkningar, när föreläggandet har getts före ikraftträdandet.

Om det vid utmätning av pantbrev i fast egendom eller i skepp hos den intecknade egendomens ägare råder tvist huruvida något finns att utmäta, kan enligt 91 a § 4 mom. UL utmätningsmannen förelägga sökanden att inom en månad väcka talan mot gäldenären och den som bestrider att något finns att utmäta. Föreläggandet medför förbud mot att den intecknade egendomen tas i anspråk eller pantbrevet pantförskrivs, om inte domstolen förklarar att hinder inte möter. Om sökanden inte efterkommer föreläggandet och talan inte heller har väckts av annan part, skall enligt 5 mom. utmätningen gå åter.

Föreläggande enligt 91 a § UL motsvaras i balken av föreläggande enligt 4 kap. 23 § andra stycket. Enligt denna bestämmelse behöver sökanden dock endast väcka talan mot tredje mannen. Rättsverkningarna av föreläggande enligt sistnämnda bestämmelse skiljer sig i övrigt från vad som f.n. gäller så till vida att, om sökanden inte efterkommer föreläggande enligt UB, utmätningen står sig endast under förutsättning att i stället tredje mannen har väckt talan mot sökanden inom den angivna tiden.

Beträffande föreläggande när någon påstår sig ha bättre rätt till en utmätt fastighet eller till vad som framstår som tillbehör till en fastighet finns f.n. bestämmelser i 5 § FfL. Dessa innebär att tredje mannen skall inom en månad väcka talan mot sökanden och den som i ärendet har antagits vara ägare. Efterkommes inte föreläggandet, har tredje mannen förlorat sin talan mot sökanden, om inte sökanden själv inom den angivna tiden har väckt talan mot tredje mannen och den som i ärendet har antagits vara ägare. Om tvisten är av väsentlig betydelse, får fastigheten inte säljas förrän tvisten har slutligt avgjorts eller tiden för väckande av talan har gått ut.

5 § FfL motsvaras i balken av 4 kap. 26 §, som hänvisar till 20 § i samma kapitel. Skillnaden mellan de äldre och de nya bestämmelserna i fråga om verkan av föreläggandet är att, om tredje mannen inte efterkommer föreläggandet, det enligt UB är tillräckligt för att tredje mannen skall vara bibehållen vid sin rätt att sökanden har väckt talan mot tredje mannen inom den angivna tiden. Förutsättningarna för att egendomen skall få säljas innan tvisten har blivit slutligt avgjord eller tiden för väckande av talan har gått ut anges också på ett annat sätt i UB (8 kap. 5 §), vilket möjligen även innebär en saklig ändring.

De äldre bestämmelserna bör tillämpas även i fråga om verkan av ett föreläggande enligt 91 a § UL eller 5 § FfL. I förevarande paragraf har sålunda tagits upp en bestämmelse om att äldre bestämmelser skall gälla i fråga om verkan av föreläggande som har meddelats enligt 69 eller 91 a § UL eller 5 § FfL.

Av 5 § UBp följer att om t.ex. en tredje man före balkens ikraftträdande har överklagat en utmätning och överexekutor finner saken tvistig, UB:s bestämmelser skall tillämpas i fråga om ett föreläggande som meddelas efter ikraftträdandet. Detsamma gäller givetvis, om överexekutor efter ikraftträdandet ger ett föreläggande i ett försäljningsärende som har inkommit före ikraftträdandet.

När makars förmögenhetsförhållanden är att bedöma enligt äldre GB, skall enligt nuvarande regler i stället för 69 § UL tillämpas 70 § 1 mom. UL i dess lydelse före år 1921 (se övergångsbestämmelse till lagen 1920:418 om ändring i UL). Om vid utmätning i sådana makars bo någon av makarna vill ta undan viss egendom därför att den enligt 11 kap. 7 § äldre GB eller lagen (1898:64 s. 10) om boskillnad inte bör gå i betalning för den gäld som utsöks och det inte med avseende på egendomens och gäldens beskaf-

fenhet är uppenbart att utmätning inte får ske, skall vad som är föreskrivet i 69 § UL för där avsedda fall lända till efterrättelse. Därvid skall dock föreskriften om gäldenärens instämmande inte tillämpas på den andra maken. Det sagda skall även tillämpas, när en make efter vunnen boskillnad vill freda egendom vid utmätning i den andra makens bo.

Det synes inte påkallat att behålla särskilda regler i fråga om utmätning hos makar i äldre äktenskap. UB:s bestämmelser om föreläggande skall sålunda tillämpas efter ikraftträdandet. De särskilda reglerna om gäldsansvaret i äldre äktenskap skall dock givetvis beaktas. Om föreläggande har getts före balkens ikraftträdande med stöd av 70 § 1 mom. UL i dess äldre lydelse, skall de äldre bestämmelserna fortfarande tillämpas.

17 § Bestämmelserna i 4 kap. 27 § i balken gäller ej, när en fordran före balkens ikraftträdande har fastställts till betalning i annat fall än som avses i 77 a § utsökningslagen (1877:31 s. 1).

Denna paragraf, som motsvarar 15 § i beredningens förslag, innehåller en bestämmelse rörande en domstols beslut om betalningsfastställelse.

När en domstol har fastställt att en förfallen fordran skall utgå med särskild förmånsrätt i fast egendom, skall enligt 77 a § UL egendomen anses utmätt. Med fast egendom likställs tomträtt samt vattenfallsrätt som har upplåtits med stöd av äldre lag (jfr 13 kap. 26 § JB samt 12 och 52 §§ JP).

I UB ges bestämmelser om utmätningsverkan av betalningsfastställelse i 4 kap. 27 §. Utmätningsverkan skall enligt denna bestämmelse inträda även när betalningsfastställelsen avser en fordran som är förenad med särskild förmånsrätt i registrerat skepp (inkl. skeppsbygge), registrerat luftfartyg eller intecknade reservdelar till luftfartyg. Utmätningsverkan beträffande sådan egendom bör inte inträda i fall då betalningsfastställelsen har skett före balkens ikraftträdande. En bestämmelse härom har tagits upp i förevarande paragraf.

18 § Bestämmelserna i 4 kap. 33–35 §§ i balken gäller även när utmätning har skett före balkens ikraftträdande.

I denna paragraf, som motsvarar 18 § i beredningens förslag, ges en bestämmelse rörande självrättelse.

I 77 § 3 och 4 mom. UL finns bestämmelser om utmätningsmannens befogenhet att själv vidta rättelse av en verkställd utmätning. En sådan befogenhet föreligger efter utmätning av lös egendom, om utmätningsmannen på grund av anspråk som anges i 69 § eller annars finner att egendomen eller del därav inte borde ha utmätts. Rättelse får dock inte vidtas senare än två veckor från det att förrättningen ägde rum.

Bestämmelserna i 77 § 3 och 4 mom. UL motsvaras av 4 kap. 33–35 §§ UB. Möjligheten för kronofogdemyndigheten att vidta självrättelse har

emellertid vidgats i UB. Den föreslås gälla även fast egendom och någon tidsgräns skall inte gälla, när rättelse kommer i fråga därför att den utmätta egendomen visas tillhöra en tredje man. Rättelse skall då kunna ske så länge det är praktiskt möjligt. Vidare skall en utmätning hävas, om försäljning av egendomen eller indrivning av en utmätt fordran inte kan antas ge ett överskott som gör åtgärden försvarlig. Den värdering av egendomen som har skett kan t.ex. i efterhand visa sig alltför optimistisk eller egendomen kan vara belastad med en från början okänd förmånsrätt.

Bestämmelserna i 4 kap. 33–35 §§ UB bör kunna tillämpas även i fall då utmätningen har ägt rum före balkens ikraftträdande. I 7 § UBp föreslås en bestämmelse om att vad som föreskrivs i balken om förutsättningar för verkställighet inte inverkar på giltigheten av en åtgärd som har vidtagits före balkens ikraftträdande. Eftersom det särskilt mot bakgrund härav kan råda någon tvekan huruvida 4 kap. 33–35 §§ UB får tillämpas, när utmätningen har skett före ikraftträdandet, har i förevarande paragraf tagits upp en uttrycklig bestämmelse om att de är tillämpliga. Självrättelse får givetvis inte ske enbart av den anledningen att utmätning inte hade kunnat äga rum enligt UB.

19 § Vad som föreskrivs om bostadsrätt i 5 kap. 1 § 6 och 6 kap. 3 § andra stycket i balken tillämpas även i fråga om andelsrätt i en förening, som ej är bostadsrättsförening, eller i ett handelsbolag eller ett aktiebolag, om det med andelsrätten följer rätt att besitta eller hyra en lägenhet.

20 § Bestämmelsen i 5 kap. 13 § första stycket i balken är ej tillämplig i fall då en hyresvärd eller jordägare enligt 34 § lagen (1970:995) om införande av nya jordabalken har rätt att kvarhålla egendom till säkerhet för en fordran hos en hyresgäst eller arrendator.

Dessa paragrafer innehåller övergångsbestämmelser beträffande viss äldre andelsrätt i en förening m.m. resp. viss äldre retentionsrätt. De motsvarar 19 och 20 §§ i beredningens förslag.

Till 19 § har överförts en övergångsbestämmelse till den lag (1971:481) om ändring i UL, varigenom det i 65 § 1 mom. 6 UL infördes förbud i vissa fall mot utmätning av en bostadsrätt. Enligt nämnda övergångsbestämmelse har bestämmelsen om utmätningsfrihet motsvarande tillämpning på "sådan andelsrätt i förening, som ej är bostadsrättsförening, handelsbolag eller aktiebolag med vilken följer rätt att besitta eller hyra lägenhet" (jfr 79 § bostadsrättslagen 1971:479 och punkt 16 i övergångsbestämmelserna till samma lag). 65 § 1 mom. 6 UL motsvaras i UB av 5 kap. 1 § 6.

Enligt 6 kap. 3 § andra stycket andra meningen UB skall bostadsrättsföreningen underrättas om utmätning av en bostadsrätt. Motsvarande bör gälla vid utmätning av sådana andelsrätter som avses i nyssnämnda övergångsbestämmelse. 19 § i förevarande lagförslag har utformats i enlighet med det sagda.

Till 20 § har med en redaktionell jämkning överförts en övergångsbestämmelse till lagen (1970:981) om ändring i UL. Ändringen avsåg 67 § 1 mom. UL. Där föreskrivs nu att bestämmelserna i 65 och 66 §§ UL (om undantag från utmätning) inte hindrar att en pant utmäts för pantfordringen eller att egendom, som borgenären av annan anledning får hålla inne till säkerhet för sin fordran, utmäts för denna. Enligt den tidigare lydelsen av 67 § 1 mom. var bestämmelsen inte tillämplig i fråga om egendom som en hyresvärd eller jordägare hade rätt att kvarhålla till säkerhet för en fordran hos en hyresgäst eller arrendator. Detta undantag från tillämpningen utgick i samband med att retentionsrätten för en hyresvärd och en jordägare avskaffades. Sådan rätt kan emellertid övergångsvis finnas kvar på grund av äldre nyttjanderättsavtal (jfr 34 § JP). I nyssnämnda övergångsbestämmelse till 1970 års ändring av 67 § UL sägs därför att 67 § i sin äldre lydelse fortfarande gäller, när en hyresvärd eller jordägare enligt JP har rätt att kvarhålla egendom till säkerhet för en fordran hos en hyresgäst eller arrendator. 67 § 1 mom. UL motsvaras i UB av 5 kap. 13 § första stycket.

I den mån egendom, som enligt nämnda äldre bestämmelser omfattas av en hyresvärds eller jordägares retentionsrätt, är utmätningsfri får den enligt 183 § 2 mom. UL inte heller beläggas med kvarstad för fordran. Detsamma bör gälla även efter balkens ikraftträdande och torde följa av den lydelse som 20 § i det föreliggande lagförslaget har erhållit jämfört med 16 kap. 13 § första stycket UB.

Övergångsbestämmelser till 8–12 kap. UB

21 § Bestämmelserna i 8 kap. 12 § i balken och13 § i samma kapitel såvitt avser en fordran som är förenad med förmånsrätt enligt 5 § första stycket 1 förmånsrättslagen (1970:979) är ej tillämpliga, när utmätning har skett före balkens ikraftträdande. Detsamma gäller 8 kap. 15 § andra stycket, om utmätningen avser annan egendom än som nämns i 139 § 4 mom. utsökningslagen (1877:31 s. 1).

Har vid en försäljning före balkens ikraftträdande av egendom som avses i 9 kap. anstånd lämnats med betalningen av köpeskillingen, gäller äldre bestämmelser i fråga om ianspråktagande av erlagd handpenning.

Paragrafen innehåller bestämmelser om vissa förmånsrättshavares rätt till betalning ur utmätt egendom och om ianspråktagande av lämnad handpenning. Första stycket motsvaras delvis av 22 § första stycket i beredningens förslag.

Enligt lagen (1975:605) om registrering av båtbyggnadsförskott kan den som har beställt en båt – dvs. ett fartyg som inte utgör skepp — och har lämnat eller utfäst sig att lämna tillverkaren förskott av pengar eller byggnadsämnen låta registrera ett därom upprättat skriftligt avtal hos Stockholms tingsrätt. Därefter har beställaren förmånsrätt i byggnads-

ämnena och vad som har tillverkats för hans räkning med förskottet. Förmånsrätten utgår enligt 4 § 4 förmånsrättslagen (1970:979). Enligt nuvarande regler kan förmånsrätten inte utan vidare göras gällande, när utmätning av egendomen har skett för en annan borgenärs fordran. Båtbeställaren måste därför, för att få sin rätt beaktad, själv söka utmätning i egendomen och få till stånd utmätning innan egendomen säljs.

Det sist sagda gäller f.n. också den förmånsrätt som enligt 5 § första stycket 1 förmånsrättslagen tillkommer en hyresvärd eller jordägare i lös egendom, vilken hör till näringsverksamhet som en hyresgäst resp. arrendator driver och i vilken företagsinteckning kan meddelas. Förmånsrätten avser en fordran på grund av hyres- eller arrendeavtalet, dock inte för större belopp än som svarar mot tre månaders hyra eller ett års arrendeavgift. Inte heller denna förmånsrätt kan f.n. — i motsats till bl.a. förmånsrätt enligt 5 § första stycket 2 förmånsrättslagen på grund av företagsinteckning — åberopas när utmätning av berörd egendom har skett för en annan borgenärs fordran.

I UB har även sådana förmånsberättigade borgenärer som har nämnts nu tillerkänts rätt att få betalning, när egendom som omfattas av förmånsrätten har blivit utmätt för en annan borgenärs fordran (8 kap. 12 och 13 §§). En hyresvärds eller jordägares förmånsrätt har därvid jämställts med förmånsrätt på grund av företagsinteckning. De nya bestämmelserna bör emellertid inte gälla, när utmätningen har ägt rum före balkens ikraftträdande. En bestämmelse härom har tagits upp i första stycket av förevarande paragraf.

I fråga om beaktande av en fordran med allmän förmånsrätt, när egendom skall säljas exekutivt under konkurs, gäller f.n. att en borgenär, vars fordran är förenad med förmånsrätt enligt 10 § förmånsrättslagen, har rätt till betalning — förutom vid försäljning av egendom som avses i SfL och LfL — endast när försäljningen avser fartyg, som inte är infört i skeppsregistret eller i motsvarande utländska register, eller gods i fartyg eller i luftfartyg (139 § 4 mom. UL). Enligt 8 kap. 15 § andra stycket UB skall däremot en sådan fordran över lag kunna åberopas vid exekutiv försäljning under konkurs av lös egendom (frånsett tomträtt). Detsamma föreslås gälla när en utmätt fordran drivs in under konkurs. Inte heller den nya bestämmelsen om beaktande av en fordran med allmän förmånsrätt bör emellertid gälla, när utmätning före ikraftträdandet av balken har skett av annan egendom än som avses i 139 § 4 mom. UL. Förevarande paragraf innehåller en föreskrift även härom.

Det kan påpekas att 139 § 4 mom. UL och 8 kap. 15 § andra stycket UB även avser det fallet att den exekutiva försäljningen äger rum efter begäran av konkursförvaltaren enligt 71 § fjärde stycket KL. Eftersom en fordran som är förenad med allmän förmånsrätt enligt 10 § förmånsrättslagen även enligt nuvarande ordning kan åberopas vid exekutiv försäljning av sådan egendom som avses i 71 § fjärde stycket KL, har förevarande övergångs-

bestämmelse begränsats till det fallet att försäljningen har föranletts av utmätning.

I 96 § 3 mom. UL meddelas bestämmelser om ianspråktagande av handpenningen, när vanlig lös egendom har sålts på auktion och anstånd har lämnats med betalningen av köpeskillingen. En förutsättning för ianspråktagande är att köpet blir ogiltigt till följd av att full betalning inte erläggs inom föreskriven tid. Bestämmelserna skall på grund av hänvisning i 96 a § tillämpas även vid försäljning under hand.

I UB har bestämmelser om ianspråktagande av handpenning för motsvarande fall tagits upp i 9 kap. 7 § (jfr 9 § tredje stycket). De innebär viss ändring av vad som gäller f.n. Enligt 96 § 3 mom. UL skall sålunda, när ny försäljning äger rum, handpenningen användas till betalning bl.a. av kostnaderna för vård och förvaltning av egendomen under tiden mellan försäljningarna. Sådan kostnad får däremot enligt 9 kap. 7 § UB tas ut ur handpenningen endast för tiden från det att inropet blev ogiltigt till dess att den nya auktionen ägde rum. 9 kap. 7 § UB innehåller vidare bestämmelser om handpenningens ianspråktagande i fall då egendomen inte blir såld vid den nya auktionen och då någon ny auktion inte hålls. Dessa bestämmelser, som saknar motsvarighet i UL, innebär möjligen ändring i vad som får anses gälla f.n.

De nya bestämmelserna bör inte tillämpas, när den försäljning då handpenning har lämnats har ägt rum före balkens ikraftträdande, vare sig tiden för erläggande av återstoden av köpeskillingen har gått ut före eller efter ikraftträdandet av UB. En föreskrift härom har tagits upp i andra stycket av förevarande paragraf.

22 § Om ett skuldebrev som enligt äldre bestämmelser är intecknat i fartyg eller fast egendom pantförskrivs enligt 9 kap. 15 § i balken, upphör personligt betalningsansvar på grund av skuldebrevet.

I paragrafen, som motsvarar 24 § i beredningens förslag, ges en bestämmelse rörande äldre inteckningar i fartyg och fast egendom.

I samband med att de nuvarande bestämmelserna om utmätning av pantbrev i fastighet och om åtgärder efter sådan utmätning infördes genom lagen (1971:495) om ändring i UL togs i övergångsbestämmelserna till samma lag upp en särskild föreskrift angående det personliga betalningsansvaret enligt äldre intecknade skuldebrev. I punkt 3 i nämnda övergångsbestämmelser anges sålunda att om skuldebrev som enligt äldre bestämmelser är intecknat i fast egendom pantförskrivs enligt 91 b § UL, personligt betalningsansvar på grund av skuldebrevet upphör. I punkt 4 andra meningen i övergångsbestämmelserna till lagen (1973:1131) om ändring i UL har meddelats en liknande föreskrift beträffande skuldebrev som enligt äldre bestämmelser är intecknat i fartyg.

Nämnda övergångsbestämmelser bör föras över till UBp och har tagits

upp i förevarande paragraf. Beträffande motsvarande fråga när pantförskrivning sker av ett utmätt skuldebrev, som är intecknat i luftfartyg eller reservdelar till luftfartyg, kan hänvisas till 9 kap. 16 § andra stycket UB.

23 § Om en gäldenärs rätt till andel i inteckning i hans luftfartyg eller därtill hörande reservdelar har blivit utmätt och ett ärende angående avskrivning av det belopp som tillkommer gäldenären har tagits upp på en inskrivningsdag före balkens ikraftträdande, skall 9 kap. 16 § i balken tillämpas beträffande den handling på grund av vilken inteckning har meddelats för det avskrivna beloppet.

När en gäldenärs rätt till inteckning i hans luftfartyg eller därtill hörande reservdelar eller till andel däri har utmätts före balkens ikraftträdande, skall den tid inom vilken sökanden har att framställa yrkande enligt 9 kap. 16 § första stycket jämfört med 14 § första stycket räknas från ikraftträdandet.

Paragrafen, som motsvarar 23 § i beredningens förslag, innehåller övergångsbestämmelser med anledning av UB:s regler om åtgärder efter utmätning av ett skuldebrev som är intecknat i luftfartyg eller därtill hörande reservdelar.

Enligt 30 § lagen (1955:227) om inskrivning av rätt till luftfartyg gäller att om den rätt till andel i inteckning som tillkommer ägaren av ett intecknat luftfartyg eller intecknade reservdelar, dvs. överhypotek, har blivit utmätt, inteckningshavaren är skyldig att på begäran av utmätningsmannen visa upp inteckningshandlingen för inskrivningsdomaren för avskrivning av det ägaren tillkommande beloppet. Därefter får på ansökan av utmätningsmannen inteckning meddelas på det avskrivna beloppet jämte ränta. En sådan inteckningshandling kan därefter säljas exekutivt. Bestämmelser om utmätningsmannens åligganden och om försäljningen finns i 91 § 2 mom. UL.

Bestämmelser om åtgärder efter utmätning av pantbrev i skepp eller fastighet har tagits upp i 9 kap. 14 och 15 §§ UB. Bestämmelserna, som motsvarar 91 a § 3 mom. och 4 mom. andra meningen och 91 b § UL, innebär att antingen den intecknade egendomen skall direkt tas i anspråk genom försäljning eller det utmätta pantbrevet pantförskrivas till sökanden. Enligt 9 kap. 16 § UB skall dessa bestämmelser tillämpas även i fråga om ägarhypotek i luftfartyg eller reservdelar därtill. Förfarandet med utbrytning av ägarhypotek efter utmätning av ett skuldebrev som är intecknat i luftfartyg eller reservdelar skall alltså inte tillämpas efter ikraftträdandet av UB.

Om en ny inteckningshandling på det belopp som tillkommer gäldenären redan har hunnit anskaffas före ikraftträdandet av UB, bör 9 kap. 16 § i balken tillämpas med avseende på den nya handlingen. Detsamma bör gälla, om ett ärende angående avskrivning på inteckningshandlingen annars har tagits upp på en inskrivningsdag före ikraftträdandet (jfr övergångsbestämmelserna till förslaget till ändring i 1955 års inskrivningslag).

Första stycket i förevarande paragraf innehåller en föreskrift härom. Den innebär att försäljning av handlingen inte får ske. Sökanden kan i stället begära att själva egendomen tas i anspråk. I annat fall pantförskrivs handlingen till honom.

En begäran om att den intecknade egendomen skall tas i anspråk skall enligt 9 kap. 14 § första stycket och 16 § UB framställas inom en månad från utmätningen. Såvitt avser pantbrev i skepp eller fastighet överensstämmer detta med gällande rätt. I fråga om ett skuldebrev som är intecknat i luftfartyg eller reservdelar därtill bör, när utmätningen har ägt rum före UB:s ikraftträdande, tiden för en sådan framställning räknas från ikraftträdandet (jfr punkt 2 i övergångsbestämmelserna till lagen 1971:495 om ändring i UL samt övergångsbestämmelserna till lagen 1971:1211 om ändring i UL). En föreskrift härom har tagits upp i andra stycket av förevarande paragraf.

24 § Om ett skepp, som enligt punkt 2 övergångsbestämmelserna till lagen (1973:1067) om ändring i lagen (1966:454) om företagsinteckning omfattas av en sådan inteckning, skall säljas exekutivt enligt 10 kap. i balken, skall borgenären underrättas och fordran som anmäls tas upp i sakägarförteckningen.

Paragrafen, som motsvarar 22 § tredje stycket i beredningens förslag, innehåller en bestämmelse för det fallet att en företagsinteckning övergångsvis gäller i registrerat skepp.

Enligt 4 § första stycket 1 lagen (1966:454) om företagsinteckning gäller en sådan inteckning inte i bl.a. skepp eller skeppsbygge. Paragrafen erhöll sin nuvarande lydelse genom lag 1973:1067, som trädde i kraft den 1 januari 1976. En företagsinteckning kan emellertid tidigare ha kommit att gälla i egendom som numera är att anse som skepp eller skeppsbygge. För sådana fall föreskrivs i punkt 2 i övergångsbestämmelserna till nämnda lagändring att äldre bestämmelser fortfarande gäller beträffande den egendomen, i fråga om ett skeppsbygge dock inte sedan det har registrerats.

På grund härav behövs i fråga om skepp som omfattas av en företagsinteckning en bestämmelse hur företagsinteckningen skall beaktas vid exekutiv försäljning enligt 10 kap. UB. En sådan föreskrift har tagits upp i förevarande paragraf.

Jag vill nämna att det inte har ansetts föreligga anledning att ta upp någon övergångsbestämmelse med tanke på äldre förlagsinteckningar, som enligt punkt 3 b i övergångsbestämmelserna till lagen om företagsinteckning övergångsvis gäller i skepp, luftfartyg eller reservdelar till luftfartyg (jfr 22 § andra stycket i beredningens förslag till UBp; se vidare fjärde stycket i övergångsbestämmelserna till lagen 1967:140 om ändring i UL, övergångsbestämmelserna till lagen 1967:143 ang. ändrad lydelse av 4 och 7 §§ lagen den 12 maj 1955 (nr 235) med särskilda bestämmelser om försäljning av utmätt luftfartyg m.m. och punkt 4 i övergångsbestämmelserna

till LfL; beträffande skepp se prop. 1973:167 s. 222 f). Med hänsyn till att en förlagsinteckning inte får göras gällande beträffande egendom som avses i nyssnämnda punkt vid utmätning och inte heller i konkurs, som inträder på grund av en ansökan som görs efter den 30 juni 1977, torde man inte behöva räkna med att den situation som avses i nyssnämnda punkt 3 b skall uppkomma efter balkens ikraftträdande.

25 § Bestämmelserna i 10 kap. i balken om tillägg enligt 264 § sjölagen (1891:35 s. 1) tillämpas beträffande ränta, som enligt punkt 14 eller 15 övergångsbestämmelserna till lagen (1973:1064) om ändring i sjölagen (1891:35 s. 1) skall i stället för sådant tillägg beräknas på kapitalbeloppet av en inteckning enligt äldre lag.

Vad som sägs i balken om registrerat skepp gäller även i fråga om båt som enligt punkt 5 övergångsbestämmelserna till lagen (1973:1064) om ändring i sjölagen (1891:35 s. 1) är upptagen i skeppsregistret.

I denna paragraf, som motsvarar 25 § i beredningens förslag, ges vissa ytterligare övergångsbestämmelser beträffande exekutiv försäljning av registrerat skepp.

Enligt punkt 14 i övergångsbestämmelserna till lagen (1973:1064) om ändring i sjölagen skall den i 264 § sjölagen angivna ordningen med ett tillägg till pantbrevs belopp inte alltid tillämpas beträffande en inteckning som har beviljats enligt äldre lag. I mål som aktualiseras inom viss övergångstid skall sålunda på yrkande av en sakägare äldre bestämmelser tillämpas i fråga om borgenärens rätt till betalning ur medel som skall fördelas. I punkt 15 meddelas en kompletterande föreskrift beträffande äldre inteckningar. På grund av dessa bestämmelser skall övergångsvis i vissa fall ränta beräknas på en äldre inteckning i stället för tillägg. I enlighet härmed anges f.n. i punkt 3 i övergångsbestämmelserna till SfL att denna lags bestämmelser om tillägg skall tillämpas beträffande ränta, som enligt nyssnämnda övergångsbestämmelser i stället för sådant tillägg skall beräknas på kapitalbeloppet av en inteckning enligt äldre lag. En motsvarande regel har tagits upp i första stycket av förevarande paragraf.

I punkt 5 i övergångsbestämmelserna till lagen (1973:1064) om ändring i sjölagen föreskrivs att om en inteckning har sökts eller beviljats i en båt före ikraftträdandet av sjölagsändringarna, båten och inteckningen skall tas upp i skeppsregistret. Till följd härav bör dessa båtar i exekutivt hänseende jämställas med registrerade skepp. Punkt 6 i övergångsbestämmelserna till SfL och punkt 4 första meningen i övergångsbestämmelserna till lagen (1973:1131) om ändring i UL innehåller också föreskrifter om att de nya bestämmelserna om registrerat skepp skall gälla i fråga om en båt, som är upptagen i skeppsregistret enligt punkt 5 i övergångsbestämmelserna till 1973 års ändringar i sjölagen. En motsvarande föreskrift bör meddelas även nu och har tagits upp i andra stycket av förevarande paragraf.

26 § Bestämmelserna i 12 kap. i balken om tillägg enligt 6 kap. 3 § jordabalken tillämpas beträffande ränta, som enligt 26 eller 27 § lagen (1970:995) om införande av nya jordabalken skall i stället för sådant tillägg beräknas på kapitalbeloppet av en inteckning enligt äldre lag.

27 § Ränta som är intecknad enligt äldre bestämmelser eller en annan sådan fordran som ej är bestämd till kapitalet tas upp i sakägarförteckningen enligt balkens regler om fordringar med panträtt och beräknas därvid till det belopp som efter fem procent årlig ränta utgör fordringens värde på tillträdesdagen. Är det fråga om en livränta, skall dock beräkningen ske med ledning av 3 § lagen (1967:531) om tryggande av pensionsutfästelse m.m.

28 § Bestämmelserna i 12 kap. i balken om nyttjanderätt, servitut och rätt till elektrisk kraft gäller också annan sådan särskild rättighet som besvärar fast egendom på grund av en upplåtelse enligt äldre bestämmelser.

29 § Skall ersättning utgå till en innehavare av rätt till avkomst eller annan förmån, som enligt äldre bestämmelser besvärar fast egendom och ej bibehålls vid försäljning av egendomen, beräknas utdelning för det kapitalvärde till vilket förmånen i pengar eller varor efter ortens pris beräknas uppgå på tillträdesdagen. I fråga om kapitalvärdets beräkning tillämpas därvid 27 §.

I dessa paragrafer meddelas vissa övergångsbestämmelser till reglerna i 12 kap. UB om exekutiv försäljning av fast egendom. Paragraferna motsvarar 26 § första stycket och 27–29 §§ i beredningens förslag.

26 § innehåller bestämmelser om ränta i stället för tillägg på äldre inteckningar. I 27–29 §§ har tagits upp bestämmelser som avser äldre rättigheter i fast egendom, vilka har utmönstrats genom nya JB men som på grund av äldre upplåtelser finns kvar övergångsvis. De sålunda föreslagna bestämmelserna i 26–29 §§ UBp motsvarar utan sakliga ändringar punkt 3 och 5–7 i övergångsbestämmelserna till FfL. Med hänsyn härtill torde någon närmare redogörelse för bestämmelserna inte vara påkallad. Det kan påpekas att någon motsvarighet inte behövs till punkt 4 i nämnda övergångsbestämmelser om en ointecknad fordran på ogulden köpeskilling. En sådan fordran kan inte göras gällande vid en fastighetsförsäljning efter balkens ikraftträdande (jfr 5 § JP).

Beträffande motiven till nyssnämnda övergångsbestämmelser i FfL kan hänvisas till prop. 1971:20 s. 283 ff och 558.

Övergångsbestämmelser till 13 och 14 kap. UB

30 § När en exekutiv försäljning har ägt rum eller en utmätt fordran har drivits in före balkens ikraftträdande, gäller äldre lag i de avseenden som regleras i 13 och 14 kap. i balken.

Vad som sägs om återvinning i 153 § utsökningslagen (1877:31 s. 1) gäller fortfarande, när ett beslut om fördelning har meddelats enligt äldre lag.

Paragrafen, som motsvarar 30 § i beredningens förslag, innehåller övergångsbestämmelser som avser redovisning av influtna medel och verkan av en exekutiv försäljning m.m.

I 13 kap. UB meddelas bestämmelser om redovisning, däri inräknat fördelning och utbetalning, av medel som har influtit i mål om utmätning. Bestämmelserna innebär inte några större sakliga ändringar i vad som gäller f.n., men en del olikheter föreligger. Av dessa kan här nämnas följande.

Sammanträde för fördelning av köpeskillingen m.m. skall vara obligatoriskt endast efter försäljning av egendom som avses i 10–12 kap. I övrigt skall fördelningssammanträde hållas när det är oklart hur medlen skall fördelas (4 §). Befogenheten för överexekutor enligt 151 § 3 mom. UL att i vissa fall själv pröva en tvist har i UB ersatts av en motsvarande befogenhet för kronofogdemyndigheten och därvid vidgats till att gälla efter utmätning av all slags egendom (7 § tredje stycket). En s.k. sekundärfördelning behöver inte ske annat än i ett visst angivet fall (8 §). En generell bestämmelse ges om avräkningsordningen i enskilda mål (13 §). För utbetalning av medel innan ett fördelningsbeslut har vunnit laga kraft krävs enligt UB säkerhet i princip bara när fördelningen har skett vid ett fördelningssammanträde (14 § 4). Motsvarighet saknas till bestämmelsen i 153 § UL om rätt för gäldenären att vid domstol väcka talan om återvinning mot en borgenär, som utan gäldenärens medgivande har tillerkänts betalning ur utmätt egendom, trots att egendomen inte hade utmätts för hans fordran och denna inte heller var fastställd av en domstol.

Även om 13 kap. UB inte innehåller så stora nyheter, synes det inte lämpligt att kapitlet tillämpas i mål, i vilka exekutiv försäljning eller indrivning av en utmätt fordran har ägt rum före ikraftträdandet av UB. Redovisning (däri inräknat fördelning och utbetalning) av influtna medel har ett nära samband med försäljningen resp. indrivningen. Dessutom kan de olika åtgärder som innefattas i redovisning ofta inte genomföras i ett sammanhang. Svårigheter kan lätt uppstå, om äldre och nya bestämmelser skall tillämpas på olika led efter en exekutiv försäljning eller efter indrivning av en utmätt fordran. På grund härav föreslås att äldre bestämmelser om redovisning skall gälla, när exekutiv försäljning eller indrivning har ägt rum före ikraftträdandet.

I 14 kap. UB ges bestämmelser om verkan av en exekutiv försäljning m.m., vilka även är av betydelse i fråga om rättsverkningarna av en fördelning och utbetalning av medel. Kapitlet reglerar verkan av en försäljning och en indrivning i förhållande till bl.a. en tredje man. Bestämmelserna saknar till stor del motsvarighet i gällande rätt. Den för rättsföljderna avgörande åtgärden är försäljningen resp. indrivningen. De nya bestämmelserna bör inte tillämpas när försäljningen eller indrivningen har ägt rum före balkens ikraftträdande.

I enlighet med det anförda föreskrivs i första stycket av förevarande

paragraf att när en exekutiv försäljning har ägt rum eller en utmätt fordran har drivits in före balkens ikraftträdande, äldre lag gäller i de avseenden som regleras i 13 och 14 kap. i balken. I fråga om prövning av en tvist i samband med en fördelning innebär bestämmelsen att vad som sägs i 13 kap. 7 § tredje stycket UB inte kan tillämpas, när utmätt egendom har sålts eller en utmätt fordran har drivits in före balkens ikraftträdande. Däremot får i sådant fall 151 § 3 mom. UL tillämpas, om fördelningsfrågan är anhängig hos överexekutor.

Som har nämnts i det föregående innehåller inte UB någon motsvarighet till bestämmelsen i 153 § UL om rätt för gäldenären att väcka talan om återvinning i vissa fall. Möjligheten att väcka sådan talan bör stå öppen för gäldenären, när ett fördelningsbeslut har meddelats enligt äldre lag, vare sig före eller efter UB:s ikraftträdande. En bestämmelse härom har tagits upp som ett andra stycke i förevarande paragraf.

Övergångsbestämmelse till 15 kap. UB

31 § När medel före ikraftträdandet av balken har innehållits enligt ett beslut om införsel, gäller 24 § införsellagen (1968:621) i fråga om befrielse för gäldenären från betalningsskyldighet.

Denna paragraf innehåller en övergångsbestämmelse rörande en införselgäldenärs betalningsskyldighet sedan medel har innehållits av arbetsgivaren. Paragrafen saknar motsvarighet i beredningens förslag.

Enligt 24 § införsellagen gäller över lag att sedan medel har innehållits av en arbetsgivare på grund av ett beslut om införsel, gäldenären inte längre är betalningsskyldig för den del av fordringen som motsvaras av det innehållna beloppet, även om detta inte kan tas ut hos arbetsgivaren. I motsvarande bestämmelse i UB (15 kap. 21 §) har befrielsen från betalningsskyldighet när införsel sker för underhållsbidrag begränsats till det fallet att införselfordringen tillkommer en allmän försäkringskassa enligt 15 § lagen (1964:143) om bidragsförskott (omtryckt 1976:277). I andra fall av införsel för underhållsbidrag skall gäldenären befrias från sin betalningsskyldighet för innehållet belopp först i och med att införselborgenären får betalt.

När medel före balkens ikraftträdande har innehållits enligt ett beslut om införsel för underhållsbidrag, som tillkommer den underhållsberättigade själv, har gäldenären enligt nuvarande regler befriats från sitt betalningsansvar. Den nya regleringen bör inte tillämpas i sådana fall. En föreskrift härom har tagits upp i förevarande paragraf.

Övergångsbestämmelser till 16 kap. UB

I fråga om verkställighet av kvarstad för fordran skall enligt 16 kap. 13 § UB flera föreskrifter angående utmätning tillämpas. I 18–20 §§ UBp

meddelas övergångsbetämmelser till vissa av dessa föreskrifter. Hänvisningen i 16 kap. 13 § UB till nu ifrågavarande föreskrifter i UB får anses omfatta även övergångsbestämmelserna till dessa. Några särskilda övergångsbestämmelser till 16 kap. 13 § UB utöver en som avser skingringsförbud torde därför inte behövas.

32 § När en ansökan om avhysning har gjorts före ikraftträdandet av balken, skall vid tillämpning av 16 kap. 5 § i balken den tid om sex månader som anges där räknas från ikraftträdandet.

I 16 kap. 5 § UB föreskrivs att om den som har ansökt om avhysning lämnar anstånd med avhysningen och anståndet varar över sex månader från dagen för ansökningen, denna skall förklaras förfallen, om inte särskilda skäl föranleder att ytterligare anstånd godtas. UL innehåller däremot inte någon bestämmelse om anstånd med avhysning som lämnas av sökanden. I praktiken lämnar emellertid en sökande ofta anstånd, vilket brukar godtas av kronofogdemyndigheten. Det är dock tveksamt vad som närmare gäller beträffande ett sådant anstånd.

Det synes inte lämpligt att den nya bestämmelsen i 16 kap. 5 § UB utan vidare blir tillämplig på mål, i vilka ansökningen har gjorts före UB:s ikraftträdande. I så fall skulle vissa ansökningar kunna förklaras förfallna kort tid efter ikraftträdandet eller t.o.m. i och med ikraftträdandet. En övergångsbestämmelse bör därför meddelas i saken. För enkelhetens skull föreslås för alla fall, när en ansökan om avhysning har gjorts före ikraftträdandet av UB, att sexmånaderstiden i 16 kap. 5 § skall räknas från ikraftträdandet.

33 § I fråga om skingringsförbud som har meddelats enligt utsökningslagen (1877:31 s.1) eller annan lag tillämpas vad som sägs i balken om kvarstad.

I denna paragraf meddelas en bestämmelse om skingringsförbud som har beviljats före balkens ikraftträdande. Den motsvarar bl.a. 31 § andra stycket i beredningens förslag.

UB utgår från att de nuvarande säkerhetsåtgärderna kvarstad och skingringsförbud skall föras samman till ett institut, benämnt kvarstad. Denna avsikt fullföljs nu i förslaget till ändring i RB.

Enligt UL beslutas kvarstad och skingringsförbud av överexekutor. Åtgärderna kan meddelas till säkerhet antingen för en fordran eller för bättre rätt till viss egendom. När skingringsförbud har meddelats enligt UL, bör efter UB:s ikraftträdande balkens bestämmelser om kvarstad tillämpas i den mån det låter sig göra. Detsamma gäller skingringsförbud enligt annan lag. En bestämmelse härom har tagits upp i förevarande paragraf.

Bestämmelsen innebär att även vad UB innehåller om säkerställande av en kvarstad i princip skall tillämpas. Det kan därför bli aktuellt för krono-

fogdemyndigheten att vidta kompletterande åtgärder. Bestämmelserna i 6 kap. UB ger därvid kronofogdemyndigheten viss frihet att förfara efter omständigheterna. För att aktuell egendom skall tas i förvar, förseglas eller märkas som kvarstadsbelagd bör krävas att en särskild begäran därom framställs. I fråga om bl.a. fast egendom kan det bli aktuellt att ta i förvar pantbrev som ägaren innehar. Anmälan till inskrivningsmyndigheten bör ske på samma sätt som beträffande en kvarstad, vilken har beviljats före balkens ikraftträdande.

Jag vill påpeka att balkens bestämmelser om kvarstad utan vidare är tillämpliga i fråga om kvarstad som har meddelats före ikraftträdandet, vare sig den har beslutats av en domstol eller av överexekutor. Även när beslutet har verkställts före ikraftträdandet, gäller UB:s bestämmelser i tillämpliga delar, t.ex. beträffande rättsverkan av åtgärden.

I UB har förutsatts att kvarstad på inteckningsbar egendom skall medföra inteckningsförbud (frånsett företagsinteckning) och att en anteckning om kvarstaden görs i vederbörligt register (jfr f.n. beträffande skepp och skeppsbygge 38 § första stycket 4 och 283 § första stycket 6 sjölagen). Även kvarstad (och skingringsförbud) som gäller vid balkens ikraftträdande bör om möjligt antecknas. Föreskrifter om underrättelse till registermyndigheten kan meddelas av regeringen. Därvid får övervägas om det i sådana fall bör krävas en särskild begäran av den som har sökt åtgärden.

Övergångsbestämmelser till 17 kap. UB

34 § När utmätning eller annan verkställighet har ägt rum före balkens ikraftträdande, tillämpas äldre lag i fråga om kostnader i målet. Bestämmelserna i 17 kap. 12 § i balken gäller dock, när en tvist vid en fördelning av medel prövas av kronofogdemyndigheten enligt 13 kap. 7 § tredje stycket.

I mål som efter ikraftträdandet handläggs av överexekutor tillämpas äldre lag i fråga om kostnader även i andra fall än som anges i första stycket.

Denna paragraf, som motsvarar 34 § i beredningens förslag, reglerar kostnadsfrågan i övergångsförhållanden.

I 17 kap. UB meddelas bestämmelser om förrättningskostnader i utsökningsmål, som skall ersätta 198 och 199 §§ UL. Förrättningskostnader motsvaras f.n. av exekutionsavgifter — utsökningsavgift, försäljningsavgift och tilläggsavgift — enligt exekutionsavgiftskungörelsen (1971:1027). Liksom hittills skall någon kostnadsersättning inte tas ut i mål om införsel. Gentemot staten skall sökanden i princip liksom f.n. svara för förrättningskostnaderna, men UB innehåller bestämmelser som i vissa fall begränsar kostnadsansvaret (17 kap. 3 och 4 §§). Enligt UB skall som regel kostnaderna tas ut av svaranden. Beträffande annan verkställighet än

utmätning får kostnaderna f.n. tas ut hos svaranden endast om exekutionstiteln innehåller en föreskrift därom (199 § 1 mom. UL). Enligt UB får däremot kostnaderna vid sådan verkställighet utsökas hos svaranden, om inte annat följer av exekutionstiteln (17 kap. 8 § första stycket). 17 kap. UB innehåller även ett par andra nyheter i fråga om kostnader hos kronofogdemyndigheten, bl.a. rörande kostnaden för verkställighet av en säkerhetsåtgärd (9 § första stycket).

Det torde inte vara lämpligt att göra de nya bestämmelserna tillämpliga i redan anhängiga mål, i vilka utmätning eller annan verkställighet redan har skett vid balkens ikraftträdande. De nya bestämmelserna bör inte heller i annat fall gälla i mål som handläggs av överexekutor efter ikraftträdandet. I UB saknas motsvarighet till den befogenhet som överexekutor har enligt 197 § UL att ålägga den förlorande parten skyldighet att ersätta motpartens kostnader i målet.

I 17 kap. 12 § UB meddelas bestämmelser om kostnader i en fördelningstvist som kronofogdemyndigheten själv prövar enligt 13 kap. 7 § tredje stycket. Enligt första stycket i paragrafen skall 18 kap. RB tillämpas i fråga om sådana kostnader. I en fördelningstvist som enligt 151 § 3 mom. UL prövas av överexekutor gäller däremot f.n. den allmänna bestämmelsen i 197 § UL om kostnader i utsökningsmål. I andra stycket av 17 kap. 12 § UB ges en bestämmelse om verkställighet av kronofogdemyndighetens beslut om ersättningsskyldighet enligt första stycket. Bestämmelserna i 17 kap. 12 § bör tillämpas så snart en fördelningstvist prövas av kronofogdemyndigheten enligt balkens bestämmelser (jfr 30 § UBp).

I enlighet med det anförda föreskrivs i första stycket av förevarande paragraf att när utmätning eller annan verkställighet har ägt rum före balkens ikraftträdande, äldre lag skall tillämpas i fråga om kostnader i målet. Bestämmelserna i 17 kap. 12 § UB gäller dock när en tvist vid en fördelning av medel prövas av kronofogdemyndigheten enligt 13 kap. 7 § tredje stycket. I andra stycket anges att i mål som efter ikraftträdandet handläggs av överexekutor äldre lag tillämpas i fråga om kostnader även i andra fall än som anges i första stycket.

Övergångsbestämmelser till 18 kap. UB

35 § I fråga om talan mot beslut som har meddelats av utmätningsmannen före balkens ikraftträdande och förfarandet hos överexekutor i målet tillämpas äldre lag. Bestämmelsen i 201 § 4 mom. utsökningslagen (1877:31 s. 1) gäller dock endast om egendom som avses där har sålts före balkens ikraftträdande.

Beträffande talan mot beslut av överexekutor och förfarandet i hovrätten i målet tillämpas äldre lag.

I fråga om talan mot hovrättens beslut i mål som har fullföljts från överexekutor och förfarandet i högsta domstolen i målet tillämpas också äldre lag.

I paragrafen ges bestämmelser om klagan över beslut av utmätningsmannen, som har meddelats före balkens ikraftträdande, samt mot överexekutors beslut och mot hovrättens beslut i mål som har fullföljts från överexekutor. Paragrafen motsvarar 35 och 36 §§ i beredningens förslag.

Enligt 18 kap. UB skall talan mot kronofogdemyndighetens beslut föras i hovrätten. De nya bestämmelserna bör i princip inte tillämpas, när beslutet har meddelats före balkens ikraftträdande. Beträffande sådant beslut bör i stället äldre lag tillämpas och talan ske hos överexekutor. En annan ordning är knappast möjlig i praktiken. Även i fråga om den formella handläggningen hos överexekutor bör äldre lag tillämpas (jfr 5 § UBp).

I enlighet härmed anges i första stycket första meningen av förevarande paragraf att äldre lag skall tillämpas i fråga om talan mot beslut, som har meddelats av utmätningsmannen före balkens ikraftträdande, och i fråga om förfarandet i målet hos överexekutor. Beträffande målets avgörande i sak skall överexekutor däremot tillämpa UB:s bestämmelser med de avvikelser som följer av UBp. Med anledning av vad en remissinstans har anfört vill jag påpeka att med uttrycket "i fråga om talan" avses hos vilken myndighet talan skall ske (överexekutor), förbud mot talan, sätt och tid för talans förande samt vad som har samband härmed. Målets behandling hos överexekutor omfattas däremot inte av nämnda uttryck.

F.n. gäller i allmänhet inte någon bestämd klagotid för en tredje man som vill överklaga en utmätning. Beträffande fast egendom eller ett skepp, en andel däri eller en villkorlig äganderätt till ett skepp eller en andel däri föreskrivs emellertid i 201 § 4 mom. UL att sedan sådan egendom har sålts exekutivt, utmätningen inte får överklagas annat än i samband med klagan över försäljningen. För exekutiv försäljning som har ombesörjts av överexekutor gäller enligt 213 § 2 mom. UL en besvärstid av tre veckor från försäljningsdagen.

Bestämmelsen i 201 § 4 mom. UL saknar motsvarighet i UB och bör inte tillämpas, när egendom av angivet slag säljs först efter balkens ikraftträdande. En bestämmelse i enlighet härmed har tagits upp som en andra mening i första stycket.

Enligt nuvarande ordning gäller inte heller någon bestämd klagotid i vissa andra fall än som har angetts i det föregående. Som exempel kan nämnas att klagan över utmätningsmannens beslut enligt införsellagen inte är inskränkt till viss tid (25 § införsellagen). Detsamma gäller enligt 201 § 3 mom. UL, när utmätning har skett av lön o.d. i den ordning som föreskrivs i 67 a–67 d §§ eller av annan egendom i fall som sägs i 67 c § 2 mom. En försäljning som har verkställts av utmätningsmannen kan också överklagas utan tidsbegränsning.

Det är knappast troligt att någon, i fall då klagotiden inte är tidsbegränsad, först efter utgången av år 1982 (jfr 5 § UBp) önskar överklaga ett beslut, som har meddelats av utmätningsmannen före balkens ikraftträdande. Det torde därför saknas anledning att meddela någon särskild

bestämmelse för sådana fall. Skulle det likväl någon gång inträffa att klagan anförs efter nämnda tidpunkt, skall på grund av förevarande paragraf i departementsförslaget äldre bestämmelser tillämpas. Det innebär bl.a. att vederbörande länsstyrelse i egenskap av överexekutor skall pröva klagan. En sådan ordning kan inte väntas medföra några olägenheter. Vid behov kan någon utanför länsstyrelsen förordnas att tjänstgöra som överexekutor (jfr 1 § 3 mom. UL).

Det är tydligt att äldre bestämmelser bör tillämpas i fråga om klagan över överexekutors beslut (däri inräknat vad som i UL benämns utslag), vare sig beslutet har meddelats före UB:s ikraftträdande eller meddelas först därefter.

Beträffande förfarandet i hovrätten innehåller UB vissa avvikelser i förhållande till vad som gäller f.n. Det bör också beaktas att UB inte är tillämplig på frågan om förordnande om säkerhetsåtgärder eller handräckning. Förfarandet i hovrätten bör därför följa äldre lag när talan har ägt rum enligt äldre bestämmelser.

Även balkens bestämmelser om fullföljd av talan till högsta domstolen avviker något från vad som gäller nu. Äldre bestämmelser härom bör förfarande tillämpas i mål som har fullföljts till hovrätten från överexekutor. Också i fråga om förfarandet i högsta domstolen innebär UB vissa mindre ändringar av vad som gäller nu. Dessa ändringar, som har samband med övriga bestämmelser om besvär i utsökningsmål, bör inte tillämpas i mål som härrör från överexekutor.

Andra och tredje styckena i förevarande paragraf har avfattats i enlighet med det sagda. Beträffande prövningen i sak av ett från överexekutor överklagat mål skall hovrätten och högsta domstolen tillämpa UB, med de avvikelser som följer av UBp.

Andra bestämmelser

36 § Reseförbud som har meddelats enligt utsökningslagen (1877:31 s.1) upphör att gälla, när balken träder i kraft.

Frågan om hävande av en säkerhetsåtgärd som har beviljats enligt utsökningslagen prövas av domstol eller, om talan ej har väckts i saken, av överexekutor.

Enligt 187 § UL kan överexekutor under vissa förutsättningar meddela en gäldenär reseförbud till säkerhet för borgenärens fordran. I det nu framlagda förslaget till ändring av 15 kap. RB ges domstol befogenhet att förordna om säkerhetsåtgärder även innan talan har väckts i saken. Därvid har inte tagits upp någon motsvarighet till nämnda bestämmelse om reseförbud. Samtidigt föreslås att den möjlighet att meddela sådant förbud i anhängiga mål som finns f.n. avskaffas.

Till följd härav bör ett reseförbud, som har ålagts av överexekutor enligt

UL, upphöra att gälla i och med att UB träder i kraft. En föreskrift härom har tagits upp i första stycket av förevarande paragraf (jfr punkt 2 i övergångsbestämmelserna till förslaget om ändring i RB). Av bestämmelsen följer att även ett eventuellt häktningsbeslut, som kan ha meddelats vid överträdelse av ett reseförbud (187 § 2 mom. andra meningen UL), upphör att gälla vid balkens ikraftträdande.

Här kan påpekas att ett beslut av överexekutor enligt 184 § UL om särskild kvarstad på blivande avkastning av fast egendom består även efter balkens ikraftträdande, trots att någon motsvarighet till denna möjlighet inte har tagits upp i de föreslagna nya bestämmelserna om kvarstad (jfr 7 § UBp och motiven därtill).

Mål angående kvarstad eller skingringsförbud som är anhängigt hos överexekutor vid balkens ikraftträdande skall enligt 5 § första stycket UBp fortfarande handläggas av denne. Vid målets avgörande skall de nya bestämmelserna i 15 kap. RB tillämpas. Har sökanden yrkat skingringsförbud, bör överexekutor behandla målet som om kvarstad hade begärts.

En säkerhetsåtgärd som har beviljats av överexekutor förutsätter för sitt bestånd att talan väcks inom viss tid vid domstol eller i annan ordning (188 § UL). Åtgärden kan emellertid hävas, om gäldenären i fråga om kvarstad eller skingringsförbud som har beviljats till säkerhet för en fordran ställer säkerhet eller om skäl för åtgärden annars inte längre föreligger. Frågan om åtgärdens hävande prövas av överexekutor eller av domstolen, om talan har väckts i saken (189 och 190 §§ UL). Domstolen prövar också frågan om hävande av en säkerhetsåtgärd som den själv har beslutat (15 kap. 6 § och 26 kap. 6 § RB).

Efter balkens ikraftträdande bör frågan om hävande av en säkerhetsåtgärd som överexekutor har beslutat prövas av domstol. Så länge talan inte har väckts i saken bör dock prövningen lämpligen ankomma på överexekutor.

Eftersom det med hänsyn till bestämmelsen i 5 § första stycket kan föreligga någon tvekan vem behörigheten skall tillkomma, har en uttrycklig föreskrift i saken tagits upp i andra stycket av förevarande paragraf. Bestämmelsen avser även beslut som har meddelats enligt UL av hovrätten eller högsta domstolen. Om rättegång pågår i saken, tillkommer befogenheten att pröva frågan om hävande av säkerhetsåtgärden den domstol där rättegången är anhängig (jfr 15 kap. 8 § andra stycket i förslaget till ändring av RB). Har talan väckts i annan ordning än i rättegång, bör den domstol, som enligt 15 kap. RB är behörig att förordna om en säkerhetsåtgärd när rättegång inte är anhängig, också anses behörig att pröva frågan om hävande (jfr 15 kap. 5 § första stycket i nämnda förslag). Några praktiska olägenheter av en sådan ordning torde inte behöva befaras. Den part som vill ha åtgärden upphävd får framställa en begäran härom.

37 § Vad som i särskild lag eller annan författning är föreskrivet om skingringsförbud skall i stället avse kvarstad.

Har överexekutor beviljat en säkerhetsåtgärd enligt annan lag än utsökningslagen (1877:31 s. 1), tillämpas 36 §.

Denna paragraf, som motsvarar 32 § i beredningens förslag, ger vissa föreskrifter om säkerhetsåtgärder som meddelas enligt annan lag än UL.

I flera lagar finns det bestämmelser om kvarstad och skingringsförbud som anknyter till reglerna därom i UL eller RB. I det följande föreslås ändringar i flera sådana lagar. Med tanke på författningar som inte ändras sägs i första stycket av förevarande paragraf att vad som i särskild lag eller annan författning är föreskrivet om skingringsförbud i stället skall avse kvarstad.

Andra stycket i paragrafen innehåller beträffande säkerhetsåtgärder, som överexekutor har beviljat enligt annan lag än UL, en hänvisning till 36 §. Hänvisningen innebär bl.a. att frågan om hävande av en säkerhetsåtgärd när talan i saken är väckt skall prövas av domstol. Ett meddelat reseförbud skall omedelbart upphöra att gälla vid ikraftträdandet.

38 § Vad som i särskild lag eller annan författning sägs om utmätningsmannen skall i stället avse kronofogdemyndigheten.

Talan mot beslut, som efter balkens ikraftträdande meddelas av kronofogdemyndigheten enligt särskild lag eller annan författning, skall föras i hovrätten i stället för hos överexekutor.

I paragrafen, som motsvarar 37 § i beredningens förslag, meddelas vissa föreskrifter om mål som enligt särskilda författningar skall prövas av utmätningsmannen.

Termen utmätningsman förekommer i åtskilliga lagar och andra författningar vid sidan av UL och därtill anslutande författningar. I de lagar som nu föreslås ändrade föreslås att termen utmätningsman byts ut mot termen kronofogdemyndighet. På motsvarande sätt avses ordet kronofogdemyndighet användas i stället för utmätningsman i de nya verkställighetsföreskrifter som förutsätts meddelas senare. Man får likväl räkna med att termen utmätningsman kommer att finnas kvar i en del lagar och andra författningar. För att det skall bli fullt klart vad som i fortsättningen avses därmed föreslås i första stycket av förevarande paragraf en generell bestämmelse om att vad som i särskild lag eller annan författning sägs om utmätningsmannen i stället skall avse kronofogdemyndigheten.

Beträffande talan mot beslut eller åtgärder av utmätningsmannen anges i vissa författningar uttryckligen att talan skall föras hos överexekutor. I andra författningar förutsätts samma ordning gälla utan stöd av någon uttrycklig föreskrift. Som har framhållits i det föregående bör vid UB:s ikraftträdande hovrätten över lag bli besvärsinstans i stället för överexekutor. Aktuella författningar bör i allmänhet ändras i enlighet härmed.

Vissa författningar kan dock bli oförändrade. På grund härav har en föreskrift i saken tagits upp som ett andra stycke i förevarande paragraf. Bestämmelsen blir tillämplig vare sig författningen innehåller en uttrycklig föreskrift om att talan skall föras hos överexekutor eller detta endast är förutsatt. Den sålunda ändrade instansordningen har emellertid avseende endast på beslut som meddelas efter balkens ikraftträdande (jfr 35 § första stycket och 40 §).

39 § Mål, som enligt särskild lag eller annan författning skall prövas av överexekutor och ej avser klagan över en kronofogdemyndighets beslut, skall i stället handläggas av kronofogdemyndigheten.

Mål enligt särskild lag eller annan författning som är anhängiga hos överexekutor vid balkens ikraftträdande skall även därefter handläggas av överexekutor, om ej annat följer av tredje stycket.

Överexekutors befattning med mål som ej avser klagan över beslut av kronofogdemyndigheten upphör senast vid utgången av år 1982. Mål av sådan art som enligt de nya bestämmelserna skall handläggas av en kronofogdemyndighet får dock även dessförinnan överlämnas till en behörig kronofogdemyndighet, om det är lämpligt.

Denna paragraf innehåller föreskrifter angående mål, som enligt särskilda författningar skall prövas av överexekutor. Den motsvarar 38 § i beredningens förslag.

Förutom i den lagstiftning som ersätts av UB finns i åtskilliga andra författningar bestämmelser som ålägger överexekutor uppgifter av skilda slag. I allmänhet har dessa uppgifter anknytning till överexekutors exekutiva verksamhet, såsom att förordna om verkställighet eller handräckning eller att sälja fast eller lös egendom. I andra fall är det exekutionsrättsliga sambandet mera lösligt eller saknas sådant samband. Som exempel kan nämnas att överexekutor tar emot nedsättning av pengar enligt lagen (1927:56) om gälds betalning genom penningars nedsättande i allmänt förvar eller enligt 12 kap. 21 eller 44 § JB och att överexekutor i vissa fall utser skiljeman m.m. enligt lagen (1929:145) om skiljemän. Ett annat fall är att överexekutor enligt 17 § lagen (1915:218) om avtal och andra rättshandlingar på förmögenhetsrättens område kan förklara en fullmakt som har förkommit kraftlös.

I det föregående (avsnitt 5) har jag anfört vissa synpunkter på frågan vilka myndigheter som bör överta överexekutors uppgifter enligt särskilda författningar. Vad som sägs där innebär att uppgifter som har direkt anknytning till den exekutiva verksamheten, frånsett uppgiften att förordna om säkerhetsåtgärder och handräckning, bör tillkomma kronofogdemyndigheten, medan övriga uppgifter i allmänhet bör flyttas till andra myndigheter (tingsrätten resp. länsstyrelsen). De nu aktuella lagförslagen och det tidigare remitterade förslaget till handräckningslag m.m. innehåller förslag till överflyttning av de flesta uppgifter som f.n. ankommer på överexekutor. Förslag framläggs sålunda bl.a. beträffande

alla de uppgifter som har ansetts böra föras till andra myndigheter än kronofogdemyndigheten.

Med tanke på lagar och andra författningar, som inte föreslås ändrade och beträffande vilka överexekutors uppgifter bör flyttas till kronofogdemyndigheten, har i första stycket av förevarande paragraf tagits upp en bestämmelse, enligt vilken målen i fortsättningen skall handläggas av kronofogdemyndigheten.

I paragrafens andra stycke föreslås att mål enligt särskild lag eller annan författning som är anhängiga hos överexekutor vid balkens ikraftträdande skall även efter ikraftträdandet handläggas av överexekutor, om inte annat följer av tredje stycket (jfr 5 § första stycket). I tredje stycket föreskrivs att överexekutors befattning med mål som inte avser klagan över beslut av kronofogdemyndigheten upphör senast vid utgången av år 1982. Mål av sådan art som enligt de nya bestämmelserna skall handläggas av en kronofogdemyndighet får dock även dessförinnan överlämnas av överexekutor till en behörig kronofogdemyndighet, om det är lämpligt (jfr 5 § andra stycket).

Vad som sägs i tredje stycket första meningen om klagan över beslut av kronofogdemyndigheten innefattar även fall då ett beslut, enligt lydelsen i den äldre författningen, har meddelats av utmätningsmannen. Det kan vidare påpekas att i fall då en lag, som ålägger överexekutor en viss uppgift, föreslås ändrad, övergångsbestämmelser har tagits upp i förslaget till ändring av den aktuella lagen.

40 § Bestämmelserna i 35 § gäller i tillämpliga delar även i fall som avses i 38 och 39 §§.

Paragrafen, som motsvarar 39 § i beredningens förslag, innehåller bestämmelser bl.a. om klagan över utmätningsmannens och överexekutors beslut som har meddelats enligt särskild lag eller annan författning.

I paragrafen har beträffande mål som enligt särskild lag eller annan författning skall prövas av utmätningsmannen eller överexekutor tagits upp en hänvisning till 35 § UBp i tillämpliga delar. Härav följer att äldre bestämmelser fortfarande skall gälla i fråga om talan mot utmätningsmannens beslut som har meddelats före balkens ikraftträdande. Talan skall föras hos överexekutor, såvida inte annan ordning för klagan är föreskriven i den aktuella författningen. För många fall gäller f.n. inte någon bestämd klagotid.

Vidare skall talan mot beslut som har meddelats av överexekutor enligt en särskild lag eller annan författning föras med tillämpning av äldre bestämmelser, vare sig beslutet har meddelats före eller efter ikraftträdandet. Förekommer ett fullföljdsförbud, skall det givetvis respekteras. Äldre bestämmelser skall också tillämpas i fråga om förfarandet i hovrätten samt

beträffande talan till högsta domstolen och förfarandet där i fall som avses nu.

41 § Lagen (1921:244) om utmätningsed tillämpas fortfarande i fråga om ansökningar enligt lagen som har kommit in till konkursdomaren före balkens ikraftträdande.

Förordningen (1855:66 s. 1) angående handelsböcker och handelsräkningar tillämpas fortfarande beträffande handelsräkningar som har utfärdats medan förordningen var gällande.

Denna paragraf, som motsvarar 3 § i beredningens förslag, innehåller övergångsbestämmelser med anledning av att lagen om utmätningsed och förordningen angående handelsböcker och handelsräkningar föreslås upphävda.

Enligt lagen om utmätningsed är det en förutsättning för det där föreskrivna förfarandet med edgång inför konkursdomaren att ett försök till utmätning inte har lett till åsyftat resultat. Motsvarande förfarande enligt UB äger rum hos kronofogdemyndigheten i målet om utmätning. Lagen om utmätningsed bör även efter UB:s ikraftträdande tillämpas, när en ansökan om avläggande av utmätningsed har gjorts före ikraftträdandet. Det synes däremot inte påkallat att utsträcka lagens fortsatta tillämplighet till andra fall. En bestämmelse i enlighet med det sagda har tagits upp i första stycket av förevarande paragraf.

I fråga om förordningen angående handelsböcker och handelsräkningar föreslås i paragrafens andra stycke att förordningen fortfarande skall tillämpas beträffande handelsräkningar som har utfärdats medan förordningen gällde.

42 § Har en svensk domstol eller förvaltningsmyndighet ålagt någon betalningsskyldighet och har så lång tid förflutit efter åläggandet att hinder möter för verkställighet i en främmande stat, vars lag annars medger verkställighet, skall hovrätten på ansökan av borgenären förnya betalningsåläggandet, såvida ej hinder föreligger mot verkställighet enligt svensk lag eller annat särskilt skäl förekommer. Innan ett sådant beslut meddelas, skall gäldenären beredas tillfälle att yttra sig.

Förordningen (1863:5 s. 3) angående förnyande av svensk myndighets beslut, som förlorat sin exekutiva kraft i främmande stat, gäller fortfarande i fråga om en ansökan som har gjorts hos länsstyrelsen medan förordningen gällde.

Paragrafen, som motsvarar 4 § i beredningens förslag, innehåller bestämmelser om förnyande av en svensk exekutionstitels verkställbarhet i främmande stat.

Beredningen har föreslagit att bestämmelser, motsvarande 1863 års förordning angående förnyande av svensk myndighets beslut, som förlorat sin exekutiva kraft i främmande stat, tas upp i UBp och därvid vidgas till att avse verkställighet av betalningsskyldighet över lag. Befogenheten att

förordna om verkställbarhet (exigibilitet) föreslås åvila hovrätten. Förslaget har i allmänhet godtagits i remissyttrandena. En remissinstans har emellertid ifrågasatt om inte uppgiften att besluta bör ankomma på kronofogdemyndigheten. En annan remissinstans har ansett att endast den hovrätt, inom vars domkrets den först beslutande myndigheten är belägen, bör vara behörig att pröva frågan.

För egen del vill jag först erinra om att det i 2 § föreslås att de ålderdomliga bestämmelserna i 1863 års förordning upphävs. Nya bestämmelser i saken bör därför meddelas. Den prövning som skall ske innan förordnande meddelas är närmast av judiciell beskaffenhet. Uppgiften bör redan därför anförtros domstol. Bl.a. för att befogenheten inte skall fördelas mellan alltför många domstolar synes det lämpligt att den förläggs till hovrätten. Några olägenheter av att samtliga hovrätter blir behöriga kan inte befaras.

En borgenär torde endast undantagsvis ha anledning att begära ett nytt betalningsåläggande för att kunna få verkställighet i utlandet. Det bör därför kunna godtas att frågan regleras i UBp. De av beredningen föreslagna bestämmelserna bör emellertid kompletteras med en föreskrift om sättet för frågans anhängiggörande.

I enlighet härmed anges i första stycket av förevarande paragraf att om en svensk domstol eller förvaltningsmyndighet har ålagt någon betalningsskyldighet och så lång tid har förflutit efter åläggandet att hinder möter för verkställighet i en främmande stat, vars lag annars medger verkställighet, hovrätten skall på ansökan av borgenären förnya betalningsåläggandet, såvida inte hinder föreligger mot verkställighet enligt svensk lag eller annat särskilt skäl förekommer. Vidare anges att gäldenären skall beredas tillfälle att yttra sig, innan ett beslut meddelas om betalningsåläggande. Vad som sägs om annat särskilt skäl mot betalningsåläggande än att hinder föreligger mot verkställighet enligt svensk lag avser i första hand det fallet att borgenären saknar anledning att söka verkställighet i annat land.

I andra stycket har tagits upp en övergångsbestämmelse för det fallet att en ansökan enligt 1863 års förordning har gjorts hos länsstyrelsen medan förordningen gällde. Bestämmelsen innebär att vad som sägs i förordningen då skall tillämpas.

7.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1899:12 s. 9) om verkställighet i visst fall av utländsk domstols beslut

Enligt 1899 års lag om verkställighet i visst fall av utländsk domstols beslut (jfr kungörelsen 1935:134 ang. tillämpning av nämnda lag) får vissa utländska beslut i vilka en kärande eller en mellankommande part har ålagts att betala rättegångskostnader verkställas här i riket. Framställning om verkställighet skall göras hos överexekutor.

Beredningen har föreslagit att uppgiften att pröva frågan om verkstäl-

lighet enligt 1899 års lag skall föras till kronofogdemyndigheten. Förslaget har i allmänhet godtagits av remissinstanserna. En remissinstans har emellertid, med hänsyn till det ringa antalet ärenden, ifrågasatt om inte prövningen bör åvila endast en kronofogdemyndighet eller eventuellt Svea hovrätt. En annan remissinstans har förordat att prövningen även i fortsättningen skall ankomma på länsstyrelsen.

För egen del vill jag först nämna att medan frågor om verkställighet här i riket av nordiska domar och beslut som regel skall prövas av en exekutiv myndighet, det i flertalet fall ankommer på Svea hovrätt att pröva ansökningar om verkställighet av utomnordiska domar och beslut. Se å ena sidan t.ex. 2 § lagen (1962:512) om indrivning i Sverige av underhållsbidrag, fastställda i Danmark, Finland, Island eller Norge, och 9 § lagen (1977:595) om erkännande och verkställighet av nordiska domar på privaträttens område samt å andra sidan t.ex. 7 § lagen (1965:723) om erkännande och verkställighet av vissa utländska domar och beslut angående underhåll till barn och 9 § lagen (1976:108) om erkännande och verkställighet av utländskt avgörande angående underhållsskyldighet.

Trots det nu sagda anser jag att det inte finns skäl att frångå den i 1899 års lag föreskrivna ordningen, enligt vilken prövningen av verkställighet som avses i lagen ankommer på en exekutiv myndighet. Vid överexekutors avskaffande bör prövningen anförtros kronofogdemyndigheten. Någon anledning att endast en viss kronofogdemyndighet skulle vara behörig föreligger inte. Kvalificerade tjänstemän hos kronofogdemyndigheten är skickade att handha uppgiften.

Lagen i sin nya lydelse innehåller inte — lika litet som den nu gällande lydelsen i fråga om överexekutor — någon bestämmelse om vilken kronofogdemyndighet som är behörig att pröva en ansökan om verkställighet. UB:s regler om kronofogdemyndighetens lokala kompetens beträffande utmätning får tillämpas analogt (jfr 4 kap. 8 § UB, se även 2 kap. 4 §).

Om ett mål enligt 1899 års lag är anhängigt hos överexekutor vid ikraftträdandet av de nya bestämmelserna, bör handläggningen av målet i princip fortgå hos överexekutor, dock längst till utgången av år 1982. Överexekutor bör emellertid även dessförinnan kunna överlämna ett sådant mål till kronofogdemyndigheten, om det är lämpligt. Övergångsbestämmelserna har utformats i enlighet med vad nu har sagts (jfr 39 § andra och tredje styckena UBp). Ett överlämnande bör ske till kronofogdemyndigheten i det distrikt där verkställigheten lämpligen bör äga rum (jfr vad som har sagts i det föregående om tillämpning av 4 kap. 8 § UB).

7.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (1936:79) om erkännande och verkställighet av dom som meddelats i Schweiz

Enligt 1936 års lag om erkännande och verkställighet av dom som meddelats i Schweiz kan en dom som i Schweiz har meddelats i ett

tvistemål eller, i fråga om annat än straff eller förverkande av egendom, i ett brottmål under vissa förutsättningar verkställas här i riket.

I 7 § i 1936 års lag föreskrivs att om talan anhängiggörs hos en domstol eller överexekutor i en sak, vilken veterligen redan är anhängig vid en schweizisk domstol som enligt 1936 års lag är behörig, den svenska domstolen eller överexekutor skall visa målet ifrån sig. Vad som sägs om talan hos överexekutor torde avse en ansökan om handräckning. Enligt vad jag tidigare har föreslagit skall överexekutorsinstitutionen avskaffas, och frågan om handräckning skall enligt förslaget till handräckningslag prövas av tingsrätten. På grund härav föreslås att vad paragrafen innehåller om talan hos överexekutor utgår.

7.4 Förslaget till lag om ändring i lagen (1977:595) om erkännande och verkställighet av nordiska domar på privaträttens område

11 §

Enligt 11 § nordiska verkställighetslagen sker verkställighet hos kronofogdemyndigheten av exekutionstitlar som avses i lagen enligt vad som är föreskrivet i fråga om en svensk domstols lagakraftägande dom. I fall som avses i 4 §, dvs. beträffande en dom på betalningsskyldighet som inte har vunnit laga kraft, skall dock verkställigheten ske med iakttagande av 39 och 40 §§ UL. Det innebär att utmätning får äga rum, såvida inte gäldenären ställer säkerhet eller nedsätter beloppet, men att utmätt egendom i princip inte får säljas.

Hänvisningen till 39 och 40 §§ UL har ändrats till att avse vad som gäller i fråga om en dom som avses i 3 kap. 6 § UB. Det innebär i huvudsak samma begränsningar i verkställigheten som föreskrivs f.n. och därutöver att influtna medel inte får betalas ut utan att säkerhet ställs så länge domen inte har vunnit laga kraft (se 3 kap. 6 §, 8 kap. 4 § första stycket första meningen och tredje stycket och 13 kap. 14 § 1 UB).

14 §

I 14 § nordiska verkställighetslagen anges f.n. att om handräckning har beviljats enligt 8 kap. UL, talans väckande vid en dansk, finsk, isländsk eller norsk domstol skall med avseende på giltigheten av ett sådant beslut vid tillämpning av 188 § UL jämställas med talans anhängiggörande vid en svensk domstol, såvida domen i den utländska rättegången kan bli gällande i Sverige enligt samma lag.

Enligt vad jag föreslår i det följande skall befogenheten att förordna om kvarstad och andra säkerhetsåtgärder ankomma på tingsrätten och regleras i 15 kap. RB. Paragrafen föreslås ändrad i enlighet härmed.

Någon särskild övergångsbestämmelse torde inte behövas.

7.5 Förslaget till lag om ändring i lagen (1939:6) om frihet från kvarstad och skingringsförbud för vissa luftfartyg

I 1 § lagen om frihet från kvarstad och skingringsförbud för vissa luftfartyg finns bestämmelser om att kvarstad inte får läggas på vissa slag av luftfartyg, bl.a. sådana som används för statsändamål. 2 § innehåller vissa föreskrifter om säkerhet som ställs till undvikande av kvarstad. Enligt 3 § har vad som sägs i 1 och 2 §§ motsvarande tillämpning beträffande skingringsförbud.

Uttrycket "pant eller borgen" i 2 § bör ersättas av termen säkerhet (jfr 2 kap. 25 § UB). Det kan påpekas att detta inte strider mot den konvention rörande fastställande av vissa gemensamma bestämmelser i fråga om kvarstad å luftfartyg, på vilken 1939 års lag grundas.

Vidare föreslås att bestämmelsen om skingringsförbud i 3 § utgår. Lagens rubrik föreslås också jämkad.

7.6 Förslaget till lag om ändring i lagen (1936:320) om skydd mot vräkning vid arbetskonflikter

I 1 § lagen om skydd mot vräkning vid arbetskonflikter föreskrivs att om en arbetsgivare har yrkat vräkning av en arbetstagare från en lägenhet, som har upplåtits åt honom på grund av hans arbetsanställning, och det upplyses att arbetstagaren deltar i en strejk vid arbetsgivarens företag eller att han är föremål för en lockout från arbetsgivarens sida, yrkandet inte får bifallas förrän tre månader har förflutit från det att arbetstagaren upphörde med arbetet i anledning av konflikten. Bestämmelsen är tillämplig när yrkandet om vräkning har framställts hos en domstol, överexekutor eller skiljemän. Eftersom överexekutorsinstitutionen skall avskaffas och överexekutors uppgift att förordna om handräckning föras över till tingsrätten, föreslås att vad som sägs i paragrafen om överexekutor utgår.

När en ansökan om vräkning har gjorts hos överexekutor före ikraftträdandet av UB, skall överexekutor även därefter pröva frågan (se 5 § UBp). En övergångsbestämmelse har tagits upp med tanke på sådana fall.

7.7 Förslaget till lag om ändring i föräldrabalken

Frågan om verkställighet rörande vårdnaden om barn eller umgängesrätt och frågan om överflyttning av barn i vissa andra fall prövas av länsrätten och förfarandet regleras i 21 kap. föräldrabalken (FB). Beträffande en parts skyldighet att ersätta motpartens kostnader i ett sådant ärende gäller enligt 11 § första stycket i nämnda kapitel att UL:s bestämmelser om kostnader i utsökningsmål hos överexekutor har motsvarande tillämpning. Hänvisningen åsyftar 197 § UL, där det föreskrivs att överexekutor i ett utsökningsmål bestämmer efter vad som är skäligt om och till vilket belopp den

förlorande parten bör betala ersättning till den andre för hans kostnader i målet.

Bestämmelsen i 197 § UL har inte fått någon motsvarighet i UB. Det kan erinras om att förfarandet i mål som avses i 21 kap. FB även regleras av förvaltningsprocesslagen (1971:291). Sistnämnda lag innehåller inte någon regel om kostnadsersättning mellan parter.

Hänvisningen i 21 kap. 11 § FB till UL:s regler om kostnader i mål hos överexekutor bör ersättas av en bestämmelse som direkt reglerar ersättningsfrågan. I enlighet härmed anges i paragrafen att länsrätten får, enligt vad som är skäligt, förordna att den ena parten skall ersätta motpartens kostnader i ett ärende enligt 21 kap. Det torde inte vara behövligt att, som en remissinstans har förordat, meddela mera detaljerade föreskrifter i saken.

Till sitt innehåll överensstämmer förslaget i huvudsak med den nuvarande bestämmelsen. Förslaget ger dock länsrätten större möjligheter att beakta en försumlig processföring på den vinnande partens sida. Den vinnande bör som regel få ersättning för kostnader som har varit påkallade i målet. För att ersättning skall utgå bör det krävas att parten har yrkat ersättning. Ersättning bör dock utan yrkande kunna utgå för kostnaden för utskrift av slutligt beslut i målet (jfr 18 kap. 14 § RB). Det är tydligt att den föreslagna regeln bör tillämpas även i fråga om kostnaderna i högre instans.

Någon särskild övergångsbestämmelse torde inte behövas.

7.8 Förslaget till lag om ändring i lagen (1924:322) om vård av omyndigs värdehandlingar

I 2 § första stycket i förevarande lag finns under punkt 13 en föreskrift om skyldighet för en bank, hos vilken en omyndigs värdehandlingar har nedsatts i öppet förvar, att underrätta förmyndaren, bl.a. då banken har fått en underrättelse från överexekutor om att exekutiv auktion har blivit utlyst på intecknad egendom. Vad som sägs om överexekutor föreslås ändrat till att avse kronofogdemyndigheten. Någon särskild övergångsbestämmelse torde inte krävas.

7.9 Förslaget till lag om ändring i lagen (1937:81) om internationella rättsförhållanden rörande dödsbo

I 2 kap. 14 § i förevarande lag finns en bestämmelse om att egendom i ett visst fall inte får utmätas eller beläggas med kvarstad eller skingringsförbud. Vad som sägs om skingringsförbud föreslås utgå.

7.10 Förslaget till lag om ändring i jordabalken

I UB har tagits upp bestämmelser om rättsverkan av kvarstad. På motsvarande sätt bör i JB meddelas föreskrifter om förhållandet mellan kvarstad och en ansökan om lagfart eller inteckning m.m. UB föranleder även en del andra jämkningar i JB. Det kan erinras om att i det tidigare remitterade förslaget till handräckningslag m.m. har tagits upp de ändringar i JB som föranleds av handräckningslagen.

3 kap. 3 och 5 §§

Enligt 3 kap. 3 § andra stycket och 5 § JB är den som ämnar utföra grävning eller annat liknande arbete på sin mark i vissa fall skyldig att hos länsstyrelsen ställa pant eller borgen enligt UL till säkerhet för skyldigheten att ersätta skada som kan uppkomma på någon annans mark. Hänvisningen till UL avser bestämmelserna om pant och borgen i 48 §.

Bestämmelserna i 48 § UL ersätts av de regler om säkerhet som har tagits upp i 2 kap. 25–27 §§ UB. I nu förevarande paragrafer bör därför i stället hänvisas till 2 kap. UB. Av hänvisningen följer bl.a. att om en bank eller jämförbar penninginrättning skall ställa säkerhet, en utfästelse av penninginrättningen att infria ersättningsskyldigheten får godtas. Staten, en kommun, en landstingskommun eller ett kommunalförbund behöver inte ställa säkerhet. Prövningen av en säkerhet, som inte har godkänts av den till vars förmån säkerheten skall gälla, ankommer på länsstyrelsen.

6 kap. 10 och 12 §§

Enligt första stycket i 6 kap. 10 § skall ansvaret för en gemensam inteckning fördelas mellan fastigheterna i första hand efter deras taxeringsvärden. Om taxeringsvärde inte finns för var och en av fastigheterna när någon av dem skall säljas exekutivt, gäller de värden som överexekutor låter åsätta fastigheterna enligt FfL. Att varje fastighet skall värderas av överexekutor i ett sådant fall framgår av 3 § FfL.

FfL ersätts av 12 kap. UB. Värdering av en utmätt fastighet skall ankomma på kronofogdemyndigheten (12 kap. 3 §, jfr 8 kap. 1 § första stycket). Första stycket i 6 kap. 10 § JB föreslås ändrat till överensstämmelse härmed. Det synes inte behövligt att särskilt ange att värderingen sker genom kronofogdemyndighetens försorg.

Enligt 6 kap. 12 § blir en inteckning under vissa förutsättningar utan verkan, sedan fastigheten har sålts exekutivt. Detta gäller dock inte, om överexekutor har förordnat om fortsatt inteckningsansvar. Närmare bestämmelser om ett sådant förordnande finns i 56 § FfL.

I UB har förutsatts att ett förordnande om fortsatt inteckningsansvar skall meddelas av kronofogdemyndigheten i egenskap av auktionsförrättare (12 kap. 56 §). Ordet överexekutor i 6 kap. 12 § bör därför bytas ut mot kronofogdemyndigheten.

7 kap. 16, 17 och 19 §§

I 7 kap. 16 §, 17 § tredje stycket och 19 § första stycket hänvisas i fråga om en exekutiv försäljnings inverkan på rättigheter i fastigheten till FfL. Dessa hänvisningar föreslås ändrade till att gälla 12 kap. UB.

8 kap. 4 §

Enligt första stycket i denna paragraf skall ett arrendeavtal, som sägs upp med anledning av att arrenderätten är förverkad, upphöra att gälla nästa fardag, om inte rätten eller överexekutor finner skäligt ålägga arrendatorn att avflytta tidigare eller annat följer av 8 kap. 25 §. Eftersom överexekutors befogenhet att förordna om avhysning genom handräckning skall upphöra och motsvarande befogenhet skall tillkomma tingsrätten, föreslås att vad som sägs i bestämmelsen om överexekutor utgår.

12 kap. 21, 22, 44 och 67 a §§

En hyresgäst, som anser att han har rätt till nedsättning i hyran eller att han har en motfordran hos hyresvärden och vill dra av motsvarande belopp på hyran, får enligt 12 kap. 21 § nedsätta beloppet hos överexekutor. Detsamma gäller, när det råder en tvist om storleken av hyra som inte är bestämd till beloppet i avtalet.

Beredningen har föreslagit att uppgiften att ta emot nedsättning av ett hyresbelopp skall vid överexekutors avskaffande flyttas till kronofogdemyndigheten. Detta har kritiserats av några remissinstanser, som anser att nedsättning i fortsättningen bör ske hos länsstyrelsen. För egen del vill jag framhålla att frågan om behörig myndighet vid nedsättning av hyresbelopp bör regleras på samma sätt som motsvarande fråga vid nedsättning enligt lagen (1927:56) om gälds betalning genom penningars nedsättande i allmänt förvar. Som närmare behandlas i motiven till ändringen av den lagen (avsnitt 7.30) föreslår jag att uppgiften att ta emot en sådan nedsättning skall tillkomma länsstyrelsen. I enlighet härmed föreslås att nedsättning enligt 12 kap. 21 § JB också skall ske hos länsstyrelsen. 12 kap. 22 och 44 §§, som ansluter till 21 §, föreslås ändrade på motsvarande sätt.

Förslaget innehåller inte, lika litet som gällande lag i fråga om överexekutor, någon bestämmelse om vilken länsstyrelse som är behörig att ta emot en deposition av hyra utan förutsätter att nedsättning kan ske hos vilken länsstyrelse som helst. Det är emellertid lämpligt att hyran nedsätts hos länsstyrelsen i hyresvärdens hemvist eller där den annars skulle ha betalats (jfr 12 kap. 20 § andra stycket) eller hos länsstyrelsen där fastigheten ligger.

I förslaget till ändring i 1927 års lag har tagits upp en bestämmelse om talan mot länsstyrelsens beslut med anledning av nedsättning. Bestämmelsen innebär att talan skall föras i hovrätten genom besvär. En motsvarande bestämmelse föreslås i 12 kap. JB. Beträffande skälen för denna föreskrift (67 a §) får jag hänvisa till vad som anförs vid 1927 års lag.

13 kap. 26 §

Enligt första stycket i denna paragraf har bl.a. UL:s och FfL:s bestämmelser om fast egendom och rättighet däri motsvarande tillämpning i fråga om tomträtt. Denna hänvisning föreslås ändrad till att avse UB (jfr 1 kap. 11 § andra stycket UB).

19 kap. 21 §

Trots att skingringsförbud på fast egendom eller tomträtt inverkar på rådigheten över egendomen, finns det f.n. inte någon föreskrift om att förbudet skall antecknas i fastighetsboken eller tomträttsboken. Härav följer att en sådan anteckning inte får göras (jfr 19 kap. 1 § andra stycket och 21 § tredje stycket JB; se även NJA 1976 s. 76). I samband med tillkomsten av lagen (1978:880) om betalningssäkring för skatter, tullar och avgifter har däremot i 19 kap. 21 § första stycket förts in en bestämmelse om att ett ianspråktagande av fast egendom eller tomträtt genom betalningssäkring eller ett upphävande därav skall antecknas i fastighetsboken resp. tomträttsboken.

Enligt vad jag föreslår i det följande skall säkerhetsåtgärderna kvarstad och skingringsförbud föras samman till ett gemensamt institut, benämnt kvarstad. Beslut om kvarstad skall medföra förbud för svaranden att överlåta egendomen eller att till skada för sökanden förfoga över den på något annat sätt, om inte kronofogdemyndigheten medger det (16 kap. 14 § UB, jfr 16 § andra stycket). I det följande föreslås bl.a. att inteckning inte skall få beviljas i en fastighet som är belagd med kvarstad (22 kap. 3 §). Kvarstad på fast egendom bör därför antecknas i fastighetsboken (jfr 38 § första stycket 4 och 5 sjölagen 1891:35 s. 1). Motsvarande gäller tomträtt.

Bestämmelser om att kvarstad i fråga om fast egendom eller tomträtt skall antecknas i fastighets- resp. tomträttsboken föreslås införda i första stycket av 19 kap. 21 § JB. En anteckning bör göras även när kvarstaden har upphävts.

Förslaget avser såväl kvarstad för en fordran som kvarstad till säkerhet för bättre rätt till fast egendom eller tomträtt. I verkställighetsföreskrifter bör föreskrivas skyldighet för en domstol som har beviljat kvarstad på fast egendom eller tomträtt och för en kronofogdemyndighet som har belagt sådan egendom med kvarstad att göra anmälan till vederbörande inskrivningsmyndighet.

20 kap. 6 §

Paragrafen anger under olika punkter i vilka fall en ansökan om lagfart skall avslås. Enligt punkt 7 skall en lagfartsansökan avslås, om fastigheten har sålts exekutivt till någon annan än sökanden och försäljningen har företräde framför dennes förvärv enligt 213 a § 1 mom. UL. Hänvisningen till nämnda lagrum föreslås ändrad till att avse 14 kap. UB.

När egendom har belagts med kvarstad för en fordran, får enligt 16 kap.

14 § UB gäldenären inte överlåta egendomen, såvida inte kronofogdemyndigheten medger det av särskilda skäl. Överlåtelseförbudet riktar sig i första hand mot gäldenären men får anses gälla även en tredje man, till vilken en överlåtelse sker i strid med förbudet. En sådan överlåtelse är alltså i princip ogiltig. Beträffande frågan huruvida den till vilken överlåtelsen har skett kan åberopa förvärvet, om han var i god tro, vill jag framhålla följande.

I propositionen beträffande UB har ingående behandlats frågan om företrädet mellan en utmätning av viss egendom och en överlåtelse av egendomen från utmätningsgäldenären (motiven till 4 kap. 30 §). I fråga om fast egendom har på skäl som anges i propositionen förordats att en utmätning skall i och med utmätningsbeslutet gälla mot den som därefter förvärvar egendomen, även om denne är i god tro. Frågan om företrädet mellan kvarstad för fordran på fast egendom och en överlåtelse av egendomen bör uppenbarligen bedömas på samma sätt. Det innebär att sedan kvarstad har lagts på fast egendom, kvarstaden gäller mot den som därefter förvärvar egendomen, även om kvarstaden inte har hunnit antecknas i fastighetsboken och förvärvaren är i god tro. Kvarstad på fast egendom till säkerhet för bättre rätt bör ha samma verkan som kvarstad för fordran.

En särskild fråga är om JB behöver ändras med hänsyn till vad jag nu har sagt. Jag vill med anledning därav påpeka att bestämmelserna i 17 kap. om företräde på grund av inskrivning inte gäller i sådana fall som nu avses och att de inte heller kan anses analogt tillämpliga. Bestämmelserna om godtrosförvärv på grund av inskrivning i 18 kap. (se särskilt 1 § första stycket) är inte, vare sig enligt sin ordalydelse eller med stöd av motivuttalandena (se prop. 1970:20 del A s. 280), tillämpliga på frågan om företrädet mellan kvarstad (f.n. skingringsförbud) på fast egendom och förvärv av egendomen. Inte heller torde det finnas stöd för en analogisk tillämpning av dessa bestämmelser. Vad nu har sagts överensstämmer också med den ståndpunkt som har intagits i motsvarande fråga, när överlåtelse sker av fast egendom som har tagits i anspråk genom betalningssäkring (prop. 1978/79:28 s. 161 f, 215 och 220). Med hänsyn till det anförda anser jag inte att JB behöver ändras. Jag anser inte heller att det behövs någon uttrycklig föreskrift i saken.

Frågan om lagfart på fast egendom som har belagts med kvarstad bör omfattas av punkt 9 i 20 kap. 6 §. Där föreskrivs att en lagfartsansökan skall avslås, om det är uppenbart att förvärvet av annan grund – dvs. annan grund än dem som anges i föregående punkter – är ogiltigt eller inte kan göras gällande. Det kan påpekas att det hinder mot lagfart som anges under punkt 5 – att en överlåtelse står i strid med en mot överlåtaren gällande inskränkning i hans rätt att förfoga över egendomen – endast åsyftar sådana inskränkningar i förfoganderätten som avses i 20 kap. 14 § (se prop. 1970:20 del B s. 576).

I enlighet med det sagda bör en ansökan om lagfart på en kvarstadsbelagd fastighet avslås, om överlåtelsen har skett efter kvarstaden. Om sökanden åberopar en överlåtelse som har ägt rum före kvarstaden, bör däremot kvarstaden inte i och för sig utgöra hinder mot att lagfart beviljas. Detta bör gälla vare sig kvarstaden har beviljats till säkerhet för en fordran eller till säkerhet för bättre rätt. Särskilt i det förra fallet kan det bli aktuellt att kvarstaden hävs (se 16 kap. 13 § jfrd med 4 kap. 33 § UB). Om kvarstaden i det senare fallet har följts av en rättegång om bättre rätt till fastigheten, skall ansökningen förklaras vilande (se 20 kap. 7 § 3 JB). Det kan påpekas att om ett köpebrev har föregåtts av ett köpekontrakt eller en annan liknande köpehandling vari avtal har träffats om överlåtelse av egendomen, det i allmänhet är dagen för upprättandet av denna handling som är avgörande för när egendomen skall anses ha överlåtits.

Det sagda skall också tillämpas beträffande tomträtt (jfr 21 kap. 7 § JB).

21 kap.

2 §

I 21 kap. 2 § anges i vilka fall en ansökan om inskrivning av en upplåtelse av tomträtt skall avslås. Enligt punkt 5 skall en sådan ansökan avslås om fastigheten är utmätt.

Även kvarstad bör nämnas som grund för avslag på en inskrivningsansökan (jfr punkt 6). I samband härmed bör även betalningssäkring tas upp. Förbudet mot inskrivning bör iakttas av inskrivningsmyndigheten fr.o.m. den inskrivningsdag, då ett ärende angående anteckning om kvarstaden eller betalningssäkringen tas upp. Den nuvarande bestämmelsen om inskrivningsförbud vid utmätning bör jämkas på motsvarande sätt (jfr 4 kap. 30 § andra stycket UB samt vad som sägs i det följande vid 22 kap. 3 § JB).

Punkt 5 i 21 kap. 2 § har utformats i enlighet med det sagda.

5 §

I denna paragraf ges bestämmelser om inskrivning av ett avtal om en sådan ändring i en inskriven tomträtts innehåll som avses i 13 kap. 21 §, dvs. om en utvidgning eller inskränkning av det område som tomträtten avser eller om en ändring av ändamålet med tomträtten m.m. I fråga om en sådan inskrivning gäller i tillämpliga delar bestämmelserna om inskrivning av en upplåtelse av tomträtt i 21 kap. 2–4 §§. Från denna hänvisning görs emellertid i 5 § vissa avvikelser.

I andra stycket av 5 § anges sålunda att om en inteckning förut är beviljad eller sökt i tomträtten eller om inskrivning av en nyttjanderätt, ett servitut eller en rätt till elektrisk kraft förut är beviljad eller sökt i denna eller om en sådan inskrivning söks samma dag, en ansökan om inskrivning av ett ändringsavtal får bifallas endast om rättighetshavaren har medgett inskrivning av avtalet eller detta är väsentligen utan betydelse för rättighetshavarens säkerhet. Vidare föreskrivs att om fastigheten eller tomt-

rätten har utmätts eller tagits i anspråk genom betalningssäkring före den dag då inskrivning söks, vad nu har sagts om rättighetshavaren även gäller utmätningssökanden eller den borgenär för vars fordran betalningssäkring har ägt rum.

Bestämmelserna i andra stycket bör vidgas till att avse även det fallet att fastigheten eller tomträtten har belagts med kvarstad. Förbudet mot inskrivning av ändringsavtal vid utmätning, kvarstad eller betalningssäkring bör iakttas av inskrivningsmyndigheten fr.o.m. den inskrivningsdag då ett ärende angående anteckning om åtgärden tas upp. Paragrafen föreslås ändrad i enlighet med det sagda.

6 §

Enligt andra stycket i denna paragraf får en ansökan om dödning av en tomträttsinskrivning i fall som anges i 13 kap. 22 § – dvs. när fastighetsägaren och tomträttshavaren har kommit överens om tomträttens upphörande eller när fastigheten och tomträtten har kommit i samma ägares hand – inte bifallas, om en inskrivning i tomträtten är beviljad eller sökt eller om tomträtten är utmätt. Anledningen till att en utmätning utgör hinder mot att tomträttsinskrivningen dödas är att utmätningsborgenären i annat fall skulle förlora den rätt som han har erhållit genom utmätningen.

Av liknande skäl bör en tomträttsinskrivning inte få dödas, om tomträtten är belagd med kvarstad. Detsamma gäller betalningssäkring. I enlighet härmed har paragrafen vidgats till att gälla även kvarstad och betalningssäkring. Vidare föreslås att det skall krävas att ett ärende angående anteckning om den exekutiva åtgärden har tagits upp senast på den inskrivningsdag då dödning söks.

22 kap. 3 §

I paragrafen anges i vilka fall en ansökan om inteckning i fast egendom skall avslås. Enligt punkt 6 skall en sådan ansökan avslås, om en del av fastigheten är utmätt eller utmäts den dag då inteckningen söks. Bestämmelsen sammanhänger bl.a. med att en utmätt del av en fastighet kan säljas i den ordning som gäller för exekutiv försäljning av en utmätt rättighet (64 och 69 §§ FfL) och att utmätningssökanden då skulle kunna lida skada av en ny inteckning.

F.n. medför utmätning av fast egendom förmånsrätt i och med utmätningsbeslutet (83 § 1 mom. UL). Enligt UB skall en sådan utmätning inte medföra förmånsrätt förrän ett ärende angående anteckning om utmätningen tas upp på en inskrivningsdag (4 kap. 30 § andra stycket). På motsvarande sätt bör en utmätning av en del av en fastighet beaktas av inskrivningsmyndigheten fr.o.m. den inskrivningsdag då ett ärende angående anteckning därom tas upp. Bestämmelsen under punkt 6 föreslås jämkad i enlighet härmed. Bestämmelsen avser även utmätning av en villkorlig äganderätt till del av en fastighet. Beträffande det fallet att en inteckning

hinner sökas på en tidigare inskrivningsdag än den då utmätningen antecknas kan hänvisas till vad som sägs i det följande om förhållandet mellan en inteckning och kvarstad.

Enligt punkt 7 i 22 kap. 3 § gäller att om en del av en fastighet har tagits i anspråk genom betalningssäkring eller tas i anspråk den dag då inteckning i fastigheten söks, ansökningen skall avslås. Bestämmelsen har sin grund i samma förhållande som har föranlett förbudet mot inteckning när en del av en fastighet är utmätt. Den bör ändras på samma sätt som bestämmelsen i punkt 6. Samtidigt föreslås att punkterna 6 och 7 förs samman till en bestämmelse.

Bland de omständigheter som enligt 22 kap. 3 § JB skall medföra att en ansökan om inteckning i fast egendom avslås nämns inte skingringsförbud. Föreligger inte något hinder mot inteckning enligt 3 § och skall inte heller en ansökan förklaras vilande enligt 4 §, skall enligt 5 § inteckning beviljas. Skingringsförbud synes sålunda inte utgöra hinder mot att en inteckning beviljas i fastigheten. Som förut har nämnts finns det inte heller någon föreskrift om att skingringsförbud skall antecknas i fastighetsboken. Det är emellertid något tveksamt vilken rätt som följer av en inteckning, som har meddelats medan fastigheten är föremål för skingringsförbud.

Det kan erinras om att betalningssäkring medför förmånsrätt i den ianspråktagna egendomen. En sådan åtgärd utgör därför inte något hinder mot att en inteckning beviljas i fastigheten.

Enligt UB ersätts skingringsförbud av kvarstad. Kvarstad för en fordran skall inte i och för sig medföra förmånsrätt. En ny inteckning i en kvarstadsbelagd fastighet skulle därför kunna göra kvarstaden värdelös. Även när kvarstaden avser ett anspråk på bättre rätt till fastigheten kan en ny inteckning vara till skada för sökanden. Kvarstad bör därför utgöra hinder mot en ny inteckning (jfr 283 § första stycket 6 sjölagen). I departementsförslaget har en bestämmelse härom tagits upp i förevarande paragraf under punkt 6.

I förslaget nämns kvarstad på fastigheten eller en del därav. Bestämmelsen avses gälla även när kvarstaden endast gäller någons villkorliga äganderätt till fastigheten eller en del därav. Förbudet mot inteckning skall iakttas av inskrivningsmyndigheten fr.o.m. den inskrivningsdag då ett ärende angående anteckning om kvarstaden tas upp.

Enligt 16 kap. 14 § (jfr 16 § andra stycket) UB kan kronofogdemyndigheten, om särskilda skäl föreligger, medge att svaranden i kvarstadsmålet får förfoga över egendomen, t.ex. för att kunna betala sin skuld till kvarstadssökanden. I enlighet härmed bör kronofogdemyndigheten kunna medge att en inteckning meddelas för att pantbrevet skall användas för ett sådant ändamål. I förslaget har tagits upp en uttrycklig bestämmelse om att kvarstaden inte skall hindra att en inteckning beviljas i ett sådant fall. Ett motsvarande undantag föreslås beträffande utmätning (jfr 4 kap. 29 § UB) och betalningssäkring (jfr förslaget till ändring av betalningssäkringslagen).

Om en inteckning någon gång skulle hinna sökas efter det att ett beslut har meddelats om kvarstad för en fordran på en fastighet men före den inskrivningsdag då ett ärende angående anteckning om kvarstaden tas upp, bör beträffande rätten till pantbrevet gälla detsamma som när fastigheten har utmätts och en inteckning söks på en tidigare inskrivningsdag än den då utmätningen antecknas (se vad som sägs i motiven till 4 kap. 30 § UB). Fastighetens ägare bör sålunda inte själv kunna åberopa pantbrevet till stöd för ägarhypotek. Har pantbrevet pantsatts till en tredje man, torde denne vara skyddad om han var i god tro. Vad nu har sagts gäller naturligtvis även vid betalningssäkring. Beträffande det fallet att kvarstad har meddelats till säkerhet för bättre rätt till fastigheten se 6 kap. 8 § och 18 kap. 2 § JB.

På grund av hänvisningen i 22 kap. 15 § JB till de föregående paragraferna i kapitlet blir de föreslagna ändringarna i 3 § tillämpliga även beträffande inteckning i en tomträtt.

23 kap. 2 §

I paragrafen anges i vilka fall en ansökan om inskrivning av någon annan nyttjanderätt än tomträtt samt av ett servitut och en rätt till elektrisk kraft skall avslås. Paragrafen bör kompletteras med en bestämmelse om det fallet att egendomen är belagd med kvarstad. En sådan bestämmelse har tagits upp som punkt 7. Där anges att en ansökan om inskrivning skall avslås, om fastigheten har belagts med kvarstad och ett ärende angående anteckning om kvarstaden har tagits upp senast på den inskrivningsdag då inskrivning söks (jfr 16 kap. 14 § UB).

Bestämmelsen gäller såväl kvarstad för en fordran som kvarstad till säkerhet för bättre rätt (jfr 23 kap. 3 § första stycket 2 JB).

Övergångsbestämmelserna

Överexekutor kan övergångsvis handlägga mål efter ikraftträdandet av den nya utsökningslagstiftningen (5 § UBp). När överexekutor säljer en fastighet exekutivt, bör befogenheten enligt 6 kap. 12 § att förordna om fortsatt inteckningsansvar givetvis fortfarande tillkomma överexekutor. När frågan gäller avhysning av en arrendator, bör 8 kap. 4 § tillämpas i dess äldre lydelse. Föreskrifter härom har tagits upp i övergångsbestämmelserna.

I det föregående har jag föreslagit att nedsättning av hyresbelopp enligt 12 kap. 21 § i fortsättningen skall ske hos länsstyrelsen. Om ett sådant ärende är anhängigt hos överexekutor vid ikraftträdandet av de nya bestämmelserna, bör det även därefter handläggas av överexekutor, dock längst till utgången av år 1982 (jfr 5 § och 39 § andra och tredje styckena UBp). I övergångsbestämmelserna har tagits upp en föreskrift härom.

Enligt förslaget till ändring av 19 kap. 21 § skall kvarstad på fast egendom eller tomträtt antecknas i fastighetsboken resp. tomträttsboken.

Kvarstad skall enligt förslaget utgöra hinder mot inskrivning av en tomträtt och vissa andra åtgärder beträffande en tomträtt (21 kap. 2, 5 och 6 §§), mot ny inteckning i egendomen (22 kap. 3 §, jfr 15 §) och mot inskrivning av annan nyttjanderätt än tomträtt m.m. (23 kap. 2 §). Detsamma bör gälla skingringsförbud som har meddelats före ikraftträdandet av ändringarna. Ett sådant förbud skall i princip anses som kvarstad, vilken har beviljats enligt de nya bestämmelserna (jfr 33 § UBp och punkt 3 i övergångsbestämmelserna till ändringarna i RB). I tydlighetens intresse föreslås en uttrycklig bestämmelse i saken.

Det är utan någon särskild föreskrift tydligt att vad som sägs om kvarstad i nyssnämnda bestämmelser även avser kvarstad som har meddelats före ikraftträdandet av de nya bestämmelserna.

I verkställighetsbestämmelser bör föreskrivas skyldighet för myndighet som har meddelat skingringsförbud på fast egendom eller tomträtt att underrätta inskrivningsmyndigheten. Det får övervägas om det för en sådan underrättelse bör krävas en begäran av sökanden.

7.11 Förslaget till lag om ändring i lagen (1973:188) om arrendenämnder och hyresnämnder

Enligt 7 § första stycket lagen om arrendenämnder och hyresnämnder får en arrendetvist, en hyrestvist eller en bostadsrättstvist för vissa angivna ändamål hänskjutas av en part till arrendenämnden resp. hyresnämnden, såvida tvisten inte är anhängig vid en domstol eller hos överexekutor eller skiljemän. Vad som sägs om en tvist hos överexekutor torde avse ett mål om handräckning (jfr 192 § UL). Eftersom överexekutorsinstitutionen föreslås bli avskaffad, föreslås att vad som sägs om överexekutor i paragrafen utgår.

Övergångsvis kan handräckningsmål prövas av överexekutor efter UB:s ikraftträdande (se 5 § UBp). På grund härav föreslås en övergångsbestämmelse, som innebär att 7 § i dess äldre lydelse skall tillämpas i sådana fall.

7.12 Förslaget till lag om ändring i jordförvärvslagen (1979:230)

Enligt jordförvärvslagen krävs i princip särskilt tillstånd för förvärv av fast egendom som är taxerad som en jordbruksfastighet. Förvärvstillstånd behövs dock inte bl.a. om förvärvet sker genom inrop på en exekutiv auktion (2 § 10). Egendom, som har förvärvats genom inrop på en exekutiv auktion under sådana förhållanden att förvärvstillstånd skulle ha krävts vid ett vanligt köp, skall avyttras inom viss tid, om inte dessförinnan nämnda förhållanden har upphört eller inroparen har fått tillstånd att behålla egendomen (16 §). Avyttras inte egendomen inom föreskriven tid, skall länsstyrelsen på framställning av lantbruksnämnden förordna att egendomen skall säljas på offentlig auktion.

Beträffande en sådan auktion gäller bestämmelserna i 17 §. Enligt 17 § andra stycket skall samma regler tillämpas som om egendomen hade blivit utmätt för en fordran med bästa förmånsrätt efter sådana rättigheter som besvärade egendomen redan vid den exekutiva auktionen och som har företräde framför alla befintliga fordringar. Även om det skyddsbelopp som bestäms i enlighet härmed täcks, får försäljning inte ske, såvida inte den bjudna köpeskillingen täcker även det värde som i ärendet har åsatts egendomen enligt FfL eller, om ägaren eller en innehavare av en fordran som är förenad med panträtt i egendomen i god tid före auktionen har påkallat en särskild värdering, det värde till vilket egendomen uppskattas av värderingsmän som överexekutor utser. Vidare anges bl.a. att vad UL i fråga om fördelning av köpeskillingen föreskriver beträffande gäldenären skall i ett ärende som avses här tillämpas på ägaren.

Försäljning av fast egendom enligt 17 § jordförvärvslagen bör i likhet med exekutiv försäljning av sådan egendom i fortsättningen ankomma på kronofogdemyndigheten. I tydlighetens intresse föreslås en uttrycklig bestämmelse härom i 16 §.

Vad som i 17 § sägs om FfL bör ändras till att avse 12 kap. UB. Enligt UB ankommer det på kronofogdemyndigheten att ombesörja värderingen vid exekutiv försäljning av fast egendom, varvid kronofogdemyndigheten får anlita en särskild värderingsman (12 kap. 3 §).

Bestämmelsen om rätt för ägaren och panthavare att påkalla en särskild värdering har sin motsvarighet i tidigare jordförvärvslagar. Med hänsyn till den vikt som har tillmätts denna värdering (se prop. 1951:24 s. 24, 50 ff och 75 f och prop. 1955:165 s. 109 f och 113) bör befogenheten att utse värderingsmän ankomma på en annan myndighet än den som skall ombesörja värderingen enligt UB (dvs. kronofogdemyndigheten). Uppgiften bör anförtros länsstyrelsen.

Någon motsvarighet till bestämmelsen om att vad UL i fråga om fördelning av köpeskillingen föreskriver beträffande gäldenären skall i ärende som avses i 17 § jordförvärvslagen tillämpas på ägaren torde inte behövas. I 13 kap. UB, som behandlar redovisning (däri inräknat fördelning) av influtna medel, används f.ö. i allmänhet inte beteckningen gäldenären. Någon oklarhet i tillämpningen torde inte kunna uppstå.

Om ett ärende om försäljning enligt 17 § är anhängigt hos överexekutor vid ikraftträdandet av de nya bestämmelserna, bör det även därefter i princip handläggas av överexekutor. Överexekutors handläggning bör dock upphöra senast vid utgången av år 1982 och överexekutor bör även dessförinnan kunna överlämna ärendet till kronofogdemyndigheten, om det är lämpligt (jfr 39 § UBp). En övergångsbestämmelse härom har tagits upp.

7.13 Förslaget till lag om ändring i lagen (1975:1132) om förvärv av hyresfastighet m.m.

Enligt lagen om förvärv av hyresfastighet m.m. får fast egendom, som är taxerad som annan fastighet och som vid taxeringen har betecknats som en hyresfastighet, i princip inte förvärvas utan tillstånd av hyresnämnden (1 §). Förvärvstillstånd fordras dock inte bl.a. om förvärvet sker genom inrop på en exekutiv auktion (2 § 8). Egendom, som har förvärvats genom inrop på en exekutiv auktion under sådana förhållanden att förvärvstillstånd skulle ha krävts vid ett vanligt köp, skall avyttras inom viss tid, om inte dessförinnan nämnda förhållanden har upphört eller inroparen antingen har fått besked från kommunen att någon prövning inte påkallas eller har erhållit hyresnämndens tillstånd att behålla egendomen (6 §). Avyttras inte egendomen inom föreskriven tid, skall länsstyrelsen på framställning av kommunen eller hyresnämnden förordna att egendomen skall säljas på offentlig auktion.

Beträffande en sådan auktion gäller bestämmelserna i 7 §. Dessa överensstämmer i huvudsak med reglerna i 17 § jordförvärvslagen och bör ändras på motsvarande sätt. Samtidigt bör 6 § första stycket sista meningen förtydligas (jfr 16 § jordförvärvslagen). Beträffande den närmare motiveringen för ändringarna får hänvisas till vad som har sagts i fråga om jordförvärvslagen.

7.14 Förslaget till lag om ändring i lagen (1916:156) om vissa inskränkningar i rätten att förvärva fast egendom m.m.

Enligt 1 och 2 §§ lagen om vissa inskränkningar i rätten att förvärva fast egendom m.m. får utländska medborgare m.fl. inte utan ett särskilt tillstånd förvärva fast egendom (däri inräknat tomträtt) här i riket. Nämnda bestämmelser utgör dock inte något hinder mot att förvärva fast egendom genom inrop på en exekutiv auktion (6 §). Fast egendom, som har förvärvats genom inrop på en exekutiv auktion under sådana förhållanden att tillstånd skulle ha krävts vid ett vanligt köp, skall avyttras inom viss tid, om inte dessförinnan nämnda förhållanden har upphört eller inroparen har erhållit tillstånd att behålla egendomen (7 §). Avyttras inte egendomen inom föreskriven tid, skall länsstyrelsen i allmänhet förordna att egendomen skall säljas på offentlig auktion.

Beträffande en sådan auktion gäller bestämmelserna i 8 §. Enligt 8 § andra stycket skall samma regler tillämpas som om egendomen hade utmätts för en fordran med bästa förmånsrätt efter, i förekommande fall, sådana rättigheter som besvärade egendomen redan vid den exekutiva auktionen och som har företräde framför alla befintliga fordringar. Vidare anges bl.a. att vad UL i fråga om köpeskillingens fördelning föreskriver beträffande gäldenären skall i ett ärende som nu avses gälla egendomens

ägare samt att bestämmelsen i 40 § första stycket andra meningen FfL inte skall tillämpas i fråga om egendomens försäljning. Enligt denna bestämmelse får ett inrop inte godtas, om det är sannolikt att en avsevärt högre köpeskilling kan uppnås.

Försäljning av fast egendom enligt 8 § i 1916 års lag bör i likhet med exekutiv försäljning av sådan egendom i fortsättningen ankomma på kronofogdemyndigheten. I tydlighetens intresse föreslås en uttrycklig bestämmelse härom i 7 §.

Bestämmelsen i 8 § om att vad UL i fråga om köpeskillingsfördelningen föreskriver beträffande gäldenären skall i ett sådant ärende som avses i paragrafen gälla egendomens ägare bör utgå. I fråga om skälen för denna ändring kan hänvisas till vad som har anförts i motiven till motsvarande ändring i jordförvärvslagen. Vidare föreslås att hänvisningen till 40 § första stycket andra meningen FfL ändras till att avse motsvarande bestämmelse i UB (12 kap. 40 § första stycket andra meningen).

En övergångsbestämmelse bör meddelas beträffande försäljningsärenden som är anhängiga hos överexekutor vid ikraftträdandet av lagändringarna (jfr förslaget till ändring av jordförvärvslagen).

7.15 Förslaget till lag om ändring i lagen (1925:221) om bulvanförhållande i fråga om fast egendom

1 §

Om ett förbud i lag att utan tillstånd eller godkännande förvärva eller behålla fast egendom kringgås genom att egendomen innehas av en bulvan, skall enligt 1 § första stycket lagen om bulvanförhållande i fråga om fast egendom en domstol på talan av en allmän åklagare förordna att överexekutor, sedan sex månader förflutit från det att domstolens beslut vann laga kraft, skall pröva huruvida egendomen skall säljas på en offentlig auktion. Enligt andra stycket i paragrafen skall överexekutor förordna om försäljning, om det inte framgår av fastighetsboken att egendomen har avyttrats. Visar det sig senare att ett avtal, genom vilket egendomen har avyttrats, inte har blivit bestående, skall överexekutor på nytt pröva huruvida ett förordnande om försäljning skall meddelas.

Att uppgiften att förordna om försäljning enligt bulvanlagen åvilar överexekutor torde ha samband med att själva försäljningen ankommer på överexekutor. Vid överexekutors avskaffande bör försäljningen – som sker enligt bestämmelserna om exekutiv försäljning – ankomma på kronofogdemyndigheten. Mot bakgrund härav är det lämpligt att även uppgiften att pröva huruvida försäljning skall ske anförtros kronofogdemyndigheten. Detta överensstämmer med beredningens förslag, vilket har lämnats utan erinran av remissinstanserna.

2 §

I 2 § föreskrivs att om det, sedan ett förordnande har meddelats om försäljning, framgår att egendomen har avyttrats dessförinnan eller senare, överexekutor får besluta att förordnandet inte skall gå i verkställighet. Även denna befogenhet bör i fortsättningen ankomma på kronofogdemyndigheten.

I 2 § regleras i övrigt försäljningen av egendomen. Bestämmelsen i femte meningen om att vad UL i fråga om fast egendoms försäljning och köpeskillingsfördelningen föreskriver beträffande gäldenären skall i ett ärende enligt bulvanlagen gälla bulvanen bör utgå (jfr förslaget till ändring av jordförvärvslagen). Vidare föreslås att ett par andra hänvisningar till bestämmelser i UL anpassas till de nya bestämmelserna i UB.

6 §

Virke som avverkas eller stråfoder som förs bort i strid mot ett förbud enligt 3 § kan enligt 5 § under vissa förutsättningar tas i beslag och förklaras förverkat. I 6 § första stycket meddelas bestämmelser om förfarandet beträffande sådan egendom. Där anges att virke och stråfoder som förverkas skall säljas av åklagaren i den ordning som föreskrivs om utmätta lösören. Begär ägaren av beslagtaget virke eller stråfoder, innan frågan om förverkande har prövats slutligt, att försäljning skall äga rum eller finner överexekutor, på anmälan av åklagaren, att fara föreligger att virket eller stråfodret skall förstöras eller att kostnaden för dess förvarande skulle bli större än som är skäligt, skall överexekutor förordna att egendomen skall säljas i nyssnämnda ordning. I ett sådant fall skall egendomens ägare, om han är känd och bor inom riket, genom åklagarens försorg delges en underrättelse om auktionen minst åtta dagar innan den hålls. Detsamma gäller beträffande ett ombud för ägaren, om denne bor utom riket men inom riket har ett känt ombud, som har rätt att ta emot stämning och avge svaromål för honom. Vidare föreskrivs att åklagarens anmälan till överexekutor skall vara åtföljd av en fullständig, av två trovärdiga personer styrkt förteckning, som utvisar egendomens mängd och beskaffenhet.

Beredningen har föreslagit att uppgiften att sälja virke eller stråfoder skall anförtros kronofogdemyndigheten och att denna också skall överta överexekutors uppgift att pröva huruvida beslagtaget virke eller stråfoder skall säljas innan det slutligt har förklarats förverkat. Detta har godtagits av remissinstanserna.

För egen del vill jag framhålla att uppgiften att ombesörja försäljning av förverkat eller beslagtaget virke eller stråfoder ligger vid sidan av en allmän åklagares övriga åligganden. Jag delar därför uppfattningen att försäljningen inte längre skall ombesörjas av åklagaren. Enligt lagen (1974:1066) om förfarande med förverkad egendom och hittegods m.m. skall egendom som har tillfallit staten på grund av förverkande säljas av

förenade fabriksverken. Den myndighet som omhänderhar egendomen får dock i vissa fall låta sälja den. Lagen är inte tillämplig, om annat följer av särskilda bestämmelser. Det synes mindre lämpligt att förenade fabriksverken åläggs att sälja upplag av virke eller stråfoder. Det bör också beaktas att en sådan försäljning skall ske med tillämpning av vad som gäller om försäljning av utmätt egendom. Jag förordar därför att försäljningen anförtros kronofogdemyndigheten. Frågan huruvida beslagtaget virke eller stråfoder skall säljas innan det slutligt har förklarats förverkat bör också prövas av kronofogdemyndigheten. Det bör ankomma på åklagaren att till kronofogdemyndigheten anmäla frågan om försäljning.

6 § första stycket har utformats i enlighet med det sagda. De nuvarande bestämmelserna om underrättelse till ägaren har fått utgå (jfr 9 kap. 2 § andra stycket UB). Någon särskild bestämmelse om den utredning som åklagaren skall lämna i sin framställning torde inte heller behövas.

I andra stycket av 6 § anges f.n. att om beslagtaget virke eller stråfoder säljs innan det har förklarats förverkat, försäljningssumman skall nedsättas i riksbanken till dess frågan om förverkande har blivit slutligt avgjord. Vidare föreskrivs att vad som sägs i 160 § UL om insättning av sådana medel i bank har motsvarande tillämpning. Efter lagändring år 1971 anges i 160 § UL att medel som har influtit i utsökningsmål skall utan dröjsmål sättas in i en bank mot ränta. Undantag föreskrivs dock för det fallet att det finns anledning anta att utbetalning kommer att ske inom två veckor från det att medlen inflöt. Några motsvarande bestämmelser har inte tagits upp i UB, men det har förutsatts att föreskrifter i saken meddelas av regeringen.

Medel som har influtit vid en förtida försäljning enligt bulvanlagen bör liksom f.n. betalas ut först när frågan om förverkande har avgjorts slutligt. Medlen bör emellertid inte sättas in i riksbanken. De bör i stället i allmänhet göras räntebärande genom insättning i bank enligt samma regler som förutsätts komma att gälla i utsökningsmål. På grund av hänvisningen i 6 § första stycket sista meningen till vad som gäller om exekutiv försäljning torde dessa regler bli tillämpliga.

I enlighet härmed anges i andra stycket endast att om beslagtaget virke eller stråfoder säljs innan det har förklarats förverkat, influtna medel inte får betalas ut innan frågan om förverkande har avgjorts slutligt.

12 §

I 12 § första stycket anges f.n. att klagan över överexekutors beslut i ett ärende som nämns i 1 § förs i den ordning som föreskrivs i UL angående klagan över överexekutors utslag i utsökningsmål. Det föreslås nu en mera generell bestämmelse om att talan mot kronofogdemyndighetens beslut enligt 1925 års lag förs i den ordning som föreskrivs i UB.

13 §

I andra stycket av denna paragraf har ordet "överexekutor" bytts ut mot "kronofogdemyndigheten".

Övergångsbestämmelserna

I fall då en domstol enligt 1 § första stycket har förordnat att överexekutor skall pröva frågan om försäljning av viss fastighet, bör det i princip även efter ikraftträdandet ankomma på överexekutor att göra den prövning som anges i 1 § andra stycket och 2 § och att sälja egendomen. Överexekutors befattning med ärendet bör dock upphöra senast vid utgången av år 1982. Överexekutor bör även dessförinnan kunna överlämna ärendet till kronofogdemyndigheten, om det är lämpligt. Föreskrifter härom har tagits upp i första och andra meningarna i andra stycket av övergångsbestämmelserna. Det är givetvis ingenting som hindrar att överexekutor, efter att ha beslutat om försäljning, överlämnar frågan om själva försäljningen till kronofogdemyndigheten.

Enligt en särskild övergångsbestämmelse skall vad nu har sagts också gälla, om ett ärende om förtida försäljning enligt 6 § första stycket andra meningen är anhängigt hos överexekutor vid de nya bestämmelsernas ikraftträdande. I praktiken torde det knappast finnas någon anledning att överlämna ett sådant ärende till kronofogdemyndigheten.

Försäljning enligt 6 § skall efter ikraftträdandet verkställas av kronofogdemyndigheten. Denna bör redan före ikraftträdandet kunna vidta åtgärder för en försäljning som skall äga rum efter ikraftträdandet. Tredje stycket i övergångsbestämmelserna innehåller en föreskrift härom.

Slutligen har tagits upp en bestämmelse om att 12 § i dess äldre lydelse skall tillämpas i fråga om talan mot överexekutors beslut (jfr 35 § andra stycket och 40 § UBp).

7.16 Förslaget till lag om ändring i lagen (1959:517) om förlängning av tiden för vissa servitut

Enligt 2 § lagen om förlängning av tiden för vissa servitut är ägaren till en fastighet, som besväras av ett servitut beträffande vilket tiden förlängs enligt samma lag, i vissa fall berättigad till ersättning av ägaren till den fastighet, till vars förmån servitutet gäller. Frågan om ersättning prövas av en särskild nämnd. Beträffande sådan nämnd gäller, utöver vissa särskilda föreskrifter i 1959 års lag, bestämmelserna i lagen (1929:145) om skiljemän i tillämpliga delar. I 5 § föreskrivs att sedan tre månader har förflutit från det att nämnden har meddelat beslut, beslutet skall efter överexekutors förordnande gå i verkställighet lika som en domstols lagakraftägande dom.

Vad som föreskrivs om överexekutors förordnande som förutsättning för verkställighet av nämndens beslut bör utgå. I enlighet med vad som skall gälla enligt UB beträffande verkställighet av en skiljedom bör frågan

om verkställighet av nämndens beslut prövas direkt av kronofogdemyndigheten (jfr 3 kap. 15–18 §§ UB). Beträffande förutsättningarna för verkställighet synes böra gälla detsamma som i fråga om en skiljedom som, utan att skiljeavtal föreligger, med stöd av en bestämmelse i lag har meddelats med tillämpning av skiljemannalagen. 5 § föreslås ändrad i enlighet härmed.

I 7 § ges regler om beaktande av servitut för vilket tiden har förlängts vid exekutiv försäljning av den tjänande fastigheten, varvid det hänvisas till bestämmelser i UL. Paragrafen bör anpassas till bestämmelserna i 12 kap. UB.

Har överexekutor förordnat att ett beslut av nämnden får verkställas, bör frågan om verkställighet inte på nytt prövas av kronofogdemyndigheten. En övergångsbestämmelse härom har tagits upp i departementsförslaget (jfr 14 § UBp).

7.17 Förslaget till lag om ändring i lagen (1949:658) om inlösen i vissa fall av rätt till gruva m.m.

I samband med att rätt till en gruva eller en andel däri enligt lagen om inlösen i vissa fall av rätt till gruva m.m. skall mot lösen avstås till staten eller någon annan kan förordnas att även annan egendom, som är att hänföra till gruvverksamheten eller som hör till någon i omedelbar anslutning till gruvföretaget bedriven rörelse, skall lösas. Beträffande rätten till löseskillingen för lös egendom som avstås finns bestämmelser i 6 §. I andra stycket föreskrivs att löseskillingen för lös egendom som är utmätt skall utges till utmätningsmannen, om borgenären yrkar det. Vidare anges att om löseskillingen avser egendom, som har satts i kvarstad eller under skingringsförbud, löseskillingen skall utges till överexekutor, om någon part begär det, och att överexekutor har att förfara med beloppet på det sätt som är föreskrivet i 186 § UL för där avsett fall.

Vad som sägs om skingringsförbud bör utgå. Vidare bör betalningssäkring nämnas vid sidan av kvarstad. Vad som sägs om överexekutor bör ändras till att gälla kronofogdemyndigheten. Någon särskild bestämmelse om hur kronofogdemyndigheten skall förfara med löseskillingen för egendom som är belagd med kvarstad m.m. torde inte behövas. I fråga om skälen härför får jag hänvisa till vad som anförs vid förslaget till ändring av motsvarande bestämmelse i 58 § försäkringsavtalslagen. Bestämmelserna kan samtidigt förenklas något. 6 § har ändrats i enlighet härmed.

Vad som sägs om kvarstad i paragrafens nya lydelse bör också tillämpas i fråga om skingringsförbud som har meddelats före ikraftträdandet. En föreskrift härom har tagits upp i en övergångsbestämmelse (jfr 33 § UBp).

7.18 Förslaget till lag om ändring i expropriationslagen (1972:719)

I 6 kap. 14 § expropriationslagen föreskrivs i fråga om uttagande av viss ersättning att UL:s bestämmelser om verkställighet av en lagakraftägande

dom i tvistemål, genom vilken betalningsskyldighet har ålagts någon, har motsvarande tillämpning. Hänvisningen till UL föreslås ändrad till att avse motsvarande bestämmelser i UB.

7.19 Förslaget till lag om ändring i fastighetsbildningslagen (1970:988)

Enligt 9 kap. 4 § andra stycket fastighetsbildningslagen får vissa kostnadsbelopp som har tagits upp i en debiteringslängd tas ut enligt UL:s bestämmelser om fordran för vilken betalningsskyldighet har ålagts genom en dom som äger laga kraft. Hänvisningen föreslås ändrad till att avse motsvarande regler i UB.

Beträffande sammanläggning av fastigheter föreskrivs i 12 kap. 4 § andra stycket att en fastighet inte får ingå i en sammanläggning, bl.a. om den är utmätt eller annars skall säljas i den ordning som föreskrivs för utmätt fast egendom. En utmätning som återgår, om sammanläggning kommer till stånd, skall dock inte beaktas. Sistnämnda bestämmelse åsyftar det fallet att en överlåtelse av en fastighet är beroende av villkor, som består i att en sammanläggning kommer till stånd, och fastigheten har utmätts för en fordran mot överlåtaren (jfr 82 a § UL).

Även kvarstad på en fastighet bör utgöra hinder mot att fastigheten ingår i en sammanläggning. Detsamma gäller betalningssäkring. Paragrafen har kompletterats med föreskrifter härom. Bestämmelsen att en utmätning som återgår, om en sammanläggning kommer till stånd, inte skall beaktas har vidgats till att gälla även kvarstad och betalningssäkring (jfr 16 kap. 13 § första stycket UB och 10 § första stycket förslaget till ändring i lagen 1978:880 om betalningssäkring för skatter, tullar och avgifter samt 4 kap. 25 § UB).

I övergångshänseende bör beaktas att en fastighet kan vara belagd med skingringsförbud när de nya bestämmelserna träder i kraft. Förbudet mot sammanläggning bör gälla även i ett sådant fall. En föreskrift härom har tagits upp i en övergångsbestämmelse (jfr 33 § UBp).

7.20 Förslaget till lag om ändring i lagen (1973:1150) om förvaltning av samfälligheter

Enligt 46 § andra stycket lagen om förvaltning av samfälligheter gäller att debiterat och till betalning förfallet belopp, som en samfällighetsförening har uttaxerat av en medlem, får tas ut enligt UL:s bestämmelser om fordran för vilken betalningsskyldighet har ålagts genom en dom som äger laga kraft, såvida inte den domstol där talan om rättelse är anhängig förordnar annat. Hänvisningen till UL föreslås ändrad till att avse motsvarande regler i UB.

7.21 Förslaget till lag om ändring i lagen (1933:269) om ägofred

32 §

I 32 § lagen om ägofred ges bestämmelser om verkställighet av ett utlåtande vid en syneförrättning som avser stängselskyldighet eller betesreglering. Enligt första stycket gäller att om en sådan förrättning inte klandras enligt vad som sägs i 31 §, ett därvid meddelat utlåtande, med vissa undantag, går i verkställighet såsom en lagakraftägande dom. Om talan förs mot förrättningen, får enligt andra stycket överexekutor förordna om verkställighet av utlåtandet i vad därigenom någon har förpliktats att uppföra stängsel, såvida sökanden ställer säkerhet enligt 48 § UL för det skadestånd som han kan bli skyldig att utge, om utlåtandet ändras av domstolen.

Vid överexekutors avskaffande bör verkställighet sökas direkt hos kronofogdemyndigheten. Paragrafen föreslås ändrad i överensstämmelse härmed. Vidare föreslås att hänvisningen till 48 § UL beträffande säkerhet ändras till att avse motsvarande bestämmelser i 2 kap. UB (se 2 kap. 25 och 27 §§).

55 §

I denna paragraf föreslås att ordet "utmätningsmannen" byts ut mot "kronofogdemyndigheten".

I övergångshänseende bör gälla att om överexekutor enligt 32 § andra stycket har förordnat om verkställighet, kronofogdemyndigheten inte skall på nytt pröva huruvida utlåtandet får verkställas. En bestämmelse härom föreslås.

7.22 och 23 Förslagen till lag om ändring i lagen (1952:166) om häradsallmänningar och lag om ändring i lagen (1952:167) om allmänningsskogar i Norrland och Dalarna

I 12 § lagen om häradsallmänningar föreskrivs som villkor för att mark, som har förvärvats av delägarna i en häradsallmänning, skall få införlivas med häradsallmänningen bl.a. att marken inte är utmätt (punkt 5). Beträffande motsvarande bestämmelse i den tidigare lagen 1932:107 om häradsallmänningar se prop. 1932:10 s. 115 f.

Även kvarstad bör utgöra hinder mot att mark införlivas med en häradsallmänning. Detsamma gäller betalningssäkring. 12 § har kompletterats med förbud härom.

I övergångshänseende bör beaktas att en fastighet kan vara föremål för skingringsförbud, när den nya bestämmelsen träder i kraft. Förbudet mot införlivning bör gälla även i ett sådant fall. En föreskrift härom har tagits upp i en övergångsbestämmelse (jfr 33 § UBp).

I 11 § lagen om allmänningsskogar i Norrland och Dalarna finns det en liknande bestämmelse såvitt gäller införlivning av mark med en allmänningsskog (punkt 5). Den föreslås ändrad på motsvarande sätt.

7.24 Förslaget till lag om ändring i lagen (1919:426) om flottning i allmän flottled

Enligt 10 § lagen om flottning i allmän flottled skall frågan om ersättning för en flottningsskada prövas av skiljemän, när en överenskommelse inte kan träffas om ersättningen. I 12 § andra stycket anges att vad de flesta skiljemännen föreskriver skall gå i verkställighet, även om någon av parterna är missnöjd därmed, såvida inte rätten eller överexekutor förordnar annat. Eftersom frågan om verkställighet av en skiljedom enligt UB skall prövas av kronofogdemyndigheten, föreslås att vad som sägs om överexekutor ändras till att avse kronofogdemyndigheten.

7.25 Förslaget till lag om ändring i lagen (1915:218) om avtal och andra rättshandlingar på förmögenhetsrättens område

Enligt 16 § avtalslagen återkallas en skriftlig fullmakt, som är avsedd att innehas av den fullmäktige och företes för tredje man, genom att fullmaktsgivaren återtar eller låter förstöra handlingen. Om fullmaktsgivaren kan visa sannolika skäl för att fullmaktshandlingen har förkommit eller att han av annan orsak inte utan dröjsmål kan återfå den, får handlingen enligt 17 § förklaras kraftlös av överexekutor. Ansökan härom skall göras hos överexekutor i den ort där fullmaktsgivaren bor. Om ansökningen anses kunna bifallas, skall överexekutor utfärda kungörelse om att handlingen efter utgången av viss angiven tid skall vara kraftlös. Det åligger sökanden att låta införa kungörelsen i Post- och Inrikes Tidningar. Överexekutor kan föreskriva att kungörelsen också skall införas i någon annan tidning.

Uppgiften att döda en skriftlig fullmakt är inte av exekutiv natur. Det synes inte heller av andra skäl lämpligt att vid överexekutors avskaffande flytta befogenheten till kronofogdemyndigheten. Uppgiften har däremot nära samband med rättskipningen, och en liknande befogenhet tillkommer tingsrätten enligt lagen (1927:85) om dödande av förkommen handling. Jfr även 5 kap. 13 § GB och 9 kap. 2 a § FB.

Vid avtalslagens tillkomst övervägdes att anförtro uppgiften åt allmän domstol. Som skäl för att så inte skedde åberopades att det för fullmaktsgivaren kunde vara av största vikt att handlingen utan tidsutdräkt förklarades kraftlös och att med hänsyn till den då gällande rättegångsordningen detta inte skulle kunna ske, om ärendet handlades vid allmän domstol (se förslag till lag om avtal och andra rättshandlingar på förmögenhetsrättens område m.m., avgivet den 31 jan. 1914, s. 91 f). Något sådant skäl mot att anförtro uppgiften åt allmän domstol föreligger inte numera. På grund härav föreslår jag att uppgiften flyttas till tingsrätten.

Den föreslagna ändringen återverkar på 14 § avtalslagen. Enligt andra stycket andra meningen i den paragrafen kan en fullmaktsgivare i visst fall hos den myndighet som anges i 17 § erhålla en anvisning hur han skall förfara vid återkallelse av en fullmakt som avses i 14 §.

Om ett ärende som avses i 17 § eller 14 § andra stycket andra meningen är anhängigt hos överexekutor vid ikraftträdandet av lagändringen, bör det även därefter handläggas av överexekutor, dock längst till utgången av år 1982. Det föreslås en övergångsbestämmelse härom (jfr 39 § andra och tredje styckena UBp).

7.26 Förslaget till lag om ändring i lagen (1845:50 s. 1) om handel med lösören, som köparen låter i säljarens vård kvarbliva

Om en borgenär gör invändning ("jäv") mot en lösöreköpsavhandling och invändningen framställs vid ett utmätningstillfälle senare än 30 dagar från det att avhandlingen företeddes inför tingsrätten, är borgenären enligt 3 § lösöreköpslagen skyldig att inom en månad därefter väcka talan mot säljaren och köparen, om han vill fullfölja invändningen. Talan skall väckas vid den domstol till vilken utmätningsmannens tjänstgöringsområde hör. Egendomen skall beläggas med kvarstad, om sökanden inom 14 dagar efter utmätningsförrättningen ställer full borgen hos överexekutor för den kostnad och skada som kan följa av kvarstaden.

Forumbestämmelsen i 3 § lösöreköpslagen överensstämmer med vad som sägs i 69 § UL beträffande föreläggande att väcka talan i ett fall som avses där. Bestämmelsen bör ändras till överensstämmelse med vad som föreskrivs i UB beträffande sådan tvist som avses bl.a. i 4 kap. 20 § (se 2 kap. 24 § första stycket UB). I enlighet härmed föreslås att talan skall väckas vid tingsrätten i den ort där kronofogdemyndigheten finns. Vidare föreslås att borgen som krävs för att en borgenär skall få till stånd kvarstad skall ställas hos kronofogdemyndigheten.

Efter 1975 års ändringar av KL:s återvinningsregler torde hänvisningen i 3 § lösöreköpslagen till 39 § KL rätteligen avse bestämmelserna i 40 b § KL. Hänvisningen föreslås ändrad i enlighet härmed.

Om invändning mot en köpeavhandling har framställts vid ett utmätningstillfälle före ikraftträdandet av lagändringen men tiden för talans väckande inte har gått till ända före ikraftträdandet, bör talan alltjämt kunna väckas vid den domstol som var behörig enligt den äldre lydelsen av 3 §. Talan bör emellertid även kunna väckas vid den domstol som är behörig enligt den nya bestämmelsen. Det föreslås en övergångsbestämmelse härom (jfr övergångsbestämmelsen till lagen 1963:256 om ändrad lydelse av 3 § lösöreköpslagen).

7.27 Förslaget till lag om ändring i konsumentkreditlagen (1977:981)

I 18 och 20 §§ konsumentkreditlagen föreslås att termen utmätningsman ersätts av ordet kronofogdemyndighet.

Enligt 21 § tredje stycket får handräckning eller verkställighet av en dom, varigenom köparen har förpliktats att lämna tillbaka en vara som har

sålts med förbehåll om återtaganderätt, inte beviljas beträffande en vara som enligt 65 § UL skall undantas från utmätning. Bestämmelserna i 65 § UL motsvaras i UB av 5 kap. 1–3 §§. Hänvisningen föreslås ändrad i enlighet härmed.

7.28 Förslaget till lag om ändring i lagen (1978:599) om avbetalningsköp mellan näringsidkare m.fl.

I flera paragrafer i förevarande lag används termen utmätningsmannen eller böjningsformer därav (10–12, 14–16 och 18 §§). Termen bör ersättas av ordet kronofogdemyndigheten.

12 §

I tredje stycket av förevarande paragraf föreskrivs i fråga om handräckning att bestämmelserna om utmätning i 56, 59, 60 och 60 a §§ UL skall tillämpas. Dessa paragrafer innehåller föreskrifter om behörig kronofogdemyndighet, om underrättelse till gäldenären innan utmätning verkställs, om gäldenärens frånvaro när utmätning skall äga rum och om provisorisk åtgärd.

Bestämmelser som motsvarar de nu nämnda meddelas i 4 kap. 8, 12 och 13 §§ samt 6 kap. 12 § UB. I huvudsak liknande föreskrifter har emellertid också tagits upp i UB när det gäller verkställighet som avser annat än betalningsskyldighet (16 kap. 10–12 §§). Dessa bestämmelser blir direkt tillämpliga när återtagande av en vara som har sålts genom avbetalningsköp skall ske i form av verkställighet av en dom, om inte annat föreskrivs (jfr 18 § i förevarande lag). Samma regler beträffande förfarandet bör om möjligt gälla vare sig återtagandet sker genom handräckning eller genom verkställighet. Även bestämmelserna i 16 kap. 10–12 §§ UB tillgodoser de syften som avses med den nuvarande hänvisningen till vissa regler beträffande utmätning.

På grund härav föreslås att hänvisningen i 12 § tredje stycket i förevarande lag till vissa bestämmelser i UL om utmätning ändras till att avse bestämmelserna om s.k. annan verkställighet i 16 kap. 10–12 §§ UB. Det kan särskilt nämnas att sistnämnda bestämmelser inte innehåller någon uttrycklig föreskrift rörande betydelsen av svarandens frånvaro vid förrättningen. Det är emellertid även utan någon särskild bestämmelse tydligt att återtagande får ske även om köparen inte är närvarande vid förrättningen, såvida det inte för utredningen i målet är nödvändigt att han får yttra sig.

16 §

Enligt första stycket av förevarande paragraf överklagas ett beslut i fråga om handräckning hos överexekutor. Mot överexekutors beslut får talan inte föras.

Vid överexekutors avskaffande bör talan mot ett beslut av kronofogde-

myndigheten i fråga om handräckning föras genom besvär i hovrätten. Detta överensstämmer med vad som skall gälla om talan mot kronofogdemyndighetens beslut enligt UB. Med hänsyn till de begränsningar som enligt RB gäller för att ett mål skall tas upp till prövning av högsta domstolen bör något särskilt fullföljdsförbud inte ställas upp.

Huvudregeln beträffande talan mot kronofogdemyndighetens beslut enligt UB är att besvär skall anföras inom tre veckor från det att beslutet delgavs klaganden (18 kap. 7 § sista stycket). Denna regel blir tillämplig bl.a. i fråga om verkställighet av en förpliktelse som avser annat än betalningsskyldighet och alltså även beträffande verkställighet av en dom, varigenom en köpare har ålagts att återlämna en vara som har sålts genom avbetalningsköp. Detsamma bör gälla beträffande handräckning för samma ändamål.

I enlighet med det sagda föreskrivs i första stycket av förevarande paragraf att talan mot beslut i fråga om handräckning förs i hovrätten genom besvär samt att besvär skall anföras inom tre veckor från det att beslutet delgavs klaganden.

Enligt 10 § första stycket i förevarande lag gäller att om köparen vid den avräkning som skall äga rum vid ett återtagande tillgodoräknas ett större belopp än säljaren, varan får återtas endast om säljaren betalar mellanskillnaden till köparen eller, när varan har värderats av utmätningsmannen, nedsätter mellanskillnaden hos denne. Enligt 15 § skall utmätningsmannen vid handräckning värdera varan. I 16 § andra stycket föreskrivs att om köparen eller säljaren är missnöjd med värderingen eller någon annan åtgärd vid handräckningen, han är oförhindrad att väcka talan mot den andre vid domstol. I anslutning härtill anges i tredje stycket av 16 § att om säljaren inte visar att han har väckt talan vid domstol inom en månad efter det att handräckningen genomfördes eller, om förrättningen inom den tiden har överklagats, inom en månad efter det att överexekutors beslut meddelades, köparen får hos utmätningsmannen lyfta belopp som har nedsatts hos denne.

Bestämmelsen i 16 § tredje stycket bör ses mot bakgrund av att klagan över handräckning f.n. kan ske utan inskränkning till viss tid. Som framgår av det föregående föreslås nu att besvärstiden skall vara begränsad till tre veckor från det att beslutet delgavs klaganden. Det synes lämpligt att den nu aktuella bestämmelsen får anknyta till att beslutet om handräckning vann laga kraft. Den ändrade instansordningen påkallar också viss jämkning av bestämmelsen i övrigt.

På grund av det anförda anges i tredje stycket att om säljaren inte visar att han har väckt talan vid domstol inom en månad efter det att beslutet om handräckning vann laga kraft mot honom, köparen får hos kronofogdemyndigheten lyfta nedsatt belopp. Av bestämmelsen följer att kronofogdemyndigheten, när nedsättning har skett, måste ombesörja att beslutet om handräckning delges säljaren.

En remissinstans har undrat vad som skall gälla, när frågan om egendomens värde, efter att först ha prövats av hovrätten på grund av klagan i handräckningsmålet, på nytt prövas av en domstol efter särskild talan i saken. Med anledning härav vill jag framhålla att möjligheten att få värderingsfrågan prövad av domstol i ett tvistemål står till buds även om kronofogdemyndighetens beslut har överklagats. Härav följer också att det är domen i det instämda målet som blir avgörande för det värde som slutligen skall åsättas egendomen. Hovrättens beslut i det överklagade handräckningsmålet har alltså inte annan verkan än f.n. överexekutors.

17 §

I denna paragraf föreslås att hänvisningen till UL ändras till att avse UB.

18 §

I förevarande paragraf ges vissa bestämmelser om återtagande som sker genom verkställighet av en dom. I paragrafens andra stycke anges vissa bestämmelser i lagen beträffande handräckning, vilka också skall tillämpas vid verkställighet. Bl.a. hänvisas till 12 § tredje stycket, som i sin tur f.n. hänvisar till vissa bestämmelser i UL rörande utmätning. Enligt vad som har föreslagits i det föregående skall i 12 § tredje stycket i stället hänvisas till 16 kap. 10–12 §§ UB. Dessa bestämmelser, som avser s.k. annan verkställighet, är direkt tillämpliga på sådan verkställighet som nu avses. På grund härav föreslås att hänvisningen till 12 § tredje stycket utgår.

Beträffande talan mot utmätningsmannens värdering vid verkställighet skall enligt andra stycket andra meningen av förevarande paragraf bestämmelserna i 16 § andra och tredje styckena tillämpas. I tredje meningen föreskrivs att den tid av en månad som anges i 16 § tredje stycket dock i fall då förrättningen har överklagats skall räknas från den dag då beslut av högre instans vann laga kraft. Bestämmelsen har sin grund i att något fullföljdsförbud inte gäller vid verkställighet. Med hänsyn till de ändringar som föreslås i 16 § kan nämnda bestämmelse utgå.

Övergångsbestämmelserna till 1978 års lag

I samband med ikraftträdandet av 1978 års lag om avbetalningsköp mellan näringsidkare m.fl. upphävdes lagen (1915:219) om avbetalningsköp. Enligt tredje stycket i övergångsbestämmelserna till 1978 års lag gäller dock äldre lag – dvs. 1915 års lag om avbetalningsköp – fortfarande i fråga om köp som har ingåtts före ikraftträdandet av 1978 års lag. Hänvisningen avser även bestämmelser i 1915 års lag som gäller handräckning och verkställighet för återtagande av såld egendom.

Av de exekutionsrättsliga bestämmelserna i 1915 års lag hade några ett nära samband med UL. I 10 § fjärde stycket angavs sålunda att vad som är föreskrivet i fråga om utmätning i 56, 59, 60 och 60 a §§ UL skulle ha motsvarande tillämpning beträffande handräckning enligt 1915 års lag. Enligt

14 § skulle överklagande av beslut i fråga om handräckning ske hos överexekutor, mot vars beslut klagan inte fick föras (se även andra stycket). Vidare hänvisades beträffande handräckning eller verkställighet enligt 1915 års lag i 16 § första stycket första meningen generellt till UL:s regler.

I det föregående har föreslagits att motsvarande bestämmelser i 1978 års lag (12 § tredje stycket, 16 och 17 §§) ändras med anledning av att UL ersätts av UB. På motsvarande sätt bör tillämpningen av nyssnämnda bestämmelser i 1915 års lag anpassas till UB. Detta bör ske genom att det i övergångsbestämmelserna till 1978 års lag anges de avvikande föreskrifter från nyssnämnda bestämmelser i 1915 års lag som påkallas. Detta kan lämpligen ske genom hänvisning till 1978 års lag.

I enlighet härmed föreslås ett tillägg i tredje stycket av övergångsbestämmelserna till 1978 års lag, där det anges att i stället för 10 § fjärde stycket och 14 § i 1915 års lag gäller 12 § tredje stycket och 16 § i 1978 års lag samt att vad som sägs om UL i 16 § i 1915 års lag i stället skall avse UB.

Övergångsbestämmelserna till nu föreslagna ändringar

När beslut i fråga om handräckning eller verkställighet har meddelats före ikraftträdandet av lagändringen, bör överklagande alltjämt ske enligt de äldre bestämmelserna (jfr 35 § första stycket och 40 § UBp). Det innebär att talan även efter ikraftträdandet skall föras hos överexekutor och att någon begränsning av klagotiden inte gäller.

Det är tydligt att äldre bestämmelser skall tillämpas även i fråga om förfarandet hos överexekutor (jfr 35 § första stycket och 40 § UBp). Även förbudet mot att föra talan mot överexekutors beslut i fråga om handräckning bör iakttas. Äldre bestämmelser skall också tillämpas vid talan mot överexekutors beslut i mål om verkställighet av dom på återtagande av en vara.

Den nuvarande bestämmelsen i 16 § tredje stycket om tidpunkten för köparens rätt att lyfta belopp som har nedsatts hos utmätningsmannen enligt 10 § första stycket har samband med att talan mot utmätningsmannens beslut f.n. inte är inskränkt till viss tid. I fall då de äldre reglerna om klagan skall gälla bör också den äldre bestämmelsen om lyftning av nedsatt belopp tillämpas.

I enlighet med det sagda föreslås att när utmätningsmannen före ikraftträdandet av lagändringen har meddelat beslut i fråga om handräckning eller verkställighet, äldre bestämmelser skall tillämpas. Föreskriften är tillämplig även i fråga om ett köp som på grund av övergångsbestämmelserna till 1978 års lag regleras av 1915 års lag om avbetalningsköp.

7.29 Förslaget till lag om ändring i lagen (1927:77) om försäkringsavtal

Enligt 58 § andra stycket försäkringsavtalslagen skall ersättningsbelopp för gods, som är utmätt eller har tagits i anspråk genom betalningssäkring,

utges till utmätningsmannen, om borgenären yrkar det. Om ersättningsbeloppet avser gods, som har satts i kvarstad eller under skingringsförbud, skall beloppet utges till överexekutor, om någon part begär det. Sistnämnda bestämmelse bör ändras på så sätt att vad som sägs om skingringsförbud utgår och att överexekutor ersätts av kronofogdemyndigheten.

I paragrafen sägs vidare att med ersättningsbelopp som har utgetts till överexekutor skall denne förfara på det sätt som är föreskrivet i 160 § UL för där avsett fall. Enligt 160 § UL skall medel som har influtit i utsökningsmål utan dröjsmål sättas in i bank mot ränta. Insättning behöver dock inte ske, om det föreligger anledning anta att utbetalning kommer att äga rum inom två veckor från det att medlen har influtit.

Någon motsvarande bestämmelse har inte tagits upp i UB. Influtna medel bör även i fortsättningen i princip sättas in i bank, men en föreskrift härom har ansetts kunna meddelas av regeringen. Försäkringsersättning som inflyter i ett kvarstadsmål bör behandlas på samma sätt som andra influtna medel i ett sådant mål. En särskild lagbestämmelse för just försäkringsbelopp behövs därför inte. Föreskriften härom bör alltså utgå.

Eftersom ersättningsbelopp skall utges till kronofogdemyndigheten både när egendomen är utmätt eller ianspråktagen genom betalningssäkring och när den är belagd med kvarstad, kan bestämmelsen i 58 § andra stycket förenklas. För samtliga fall torde kunna föreskrivas att åtgärden skall vidtas på begäran av någon av parterna. Paragrafen föreslås ändrad i enlighet med det sagda.

I 118 § tredje stycket och 123 § andra stycket försäkringsavtalslagen bör hänvisningen till UL resp. till 67 d § UL ändras till att avse UB resp. 7 kap. UB.

Vad som sägs om kvarstad i 58 § i paragrafens nya lydelse bör tillämpas även i fråga om skingringsförbud som har meddelats före ikraftträdandet av lagändringen. Det föreslås en övergångsbestämmelse härom.

7.30 Förslaget till lag om ändring i lagen (1927:56) om nedsättning av pengar hos myndighet

Enligt lagen (1927:56) om gälds betalning genom penningars nedsättande i allmänt förvar får en gäldenär under vissa förutsättningar fullgöra sin betalningsskyldighet genom att nedsätta beloppet hos överexekutor. I prop. 1979/80:119 har, i samband med förslag till en ny preskriptionslag, föreslagits vissa ändringar i 1927 års lag, bl.a. beträffande lagens rubrik. Det nu förevarande förslaget utgår från den lydelse som 1927 års lag skall ha enligt nämnda proposition.

Enligt 1 § i 1927 års lag får betalning ske genom nedsättning, om borgenären vägrar att ta emot erbjuden betalning av en förfallen skuld eller om gäldenären är hindrad att betala sin skuld på grund av borgenärens bortovaro eller sjukdom eller någon annan omständighet som beror på

borgenären. Detsamma gäller, om gäldenären inte vet eller bör veta vem som är borgenär samt då ovisshet råder om vem av två eller flera som är rätt borgenär och gäldenären inte skäligen kan anses pliktig att på egen risk bedöma till vem av dem betalningen skall erläggas. Bestämmelser om betalning genom nedsättning hos överexekutor finns också i JB såvitt gäller hyresbelopp (12 kap. 21 §, se även 22 och 44 §§).

Antalet slutligt handlagda ärenden om nedsättning enligt 1927 års lag och JB uppgick under åren 1974–1978 till 659, 697, 1005, 925 resp. 811 för hela landet. Det kan påpekas att flera nedsättningar rörande samma rättsförhållande brukar behandlas som ett ärende, särskilt när det gäller hyra.

Beredningen, som har ansett att valet av behörig myndighet vid överexekutors avskaffande bör stå mellan länsstyrelsen och kronofogdemyndigheten, har föreslagit att uppgiften skall övertas av kronofogdemyndigheten. Som skäl har främst åberopats att uppgiften att ta emot nedsättning inte har något närmare samband med länsstyrelsernas huvudsakliga verksamhet men att den har visst samband med uppgiften att utsöka fordringar. Förslaget har kritiserats av några remissinstanser – bl.a. RSV och kronofogdeföreningen – vilka har förordat att uppgiften anförtros länsstyrelsen. För egen del bedömer jag frågan på följande sätt.

Vid tillkomsten av 1927 års lag utgjordes överexekutor inte endast av länsstyrelserna utan även, i flertalet större städer, av magistraten eller en ledamot av denna, dvs. i realiteten av en domstol (rådhusrätten). Numera är emellertid länsstyrelsen överexekutor i hela landet. Att vid överexekutors avskaffande anförtro uppgiften att ta emot nedsättning enligt 1927 års lag åt tingsrätten bör inte komma i fråga. Det torde inte finnas någon annan myndighet än länsstyrelsen och kronofogdemyndigheten som kan komma i fråga för uppgiften.

Länsstyrelsen har enligt olika författningar åtskilliga uppgifter, av vilka en del företer likheter med uppgiften att ta emot nedsättning av pengar. Mellan denna uppgift och kronofogdemyndighetens verksamhet kan däremot inte anses föreligga någon närmare anknytning. Mot att låta kronofogdemyndigheterna överta uppgiften kan också invändas att det kan framstå som mindre tillfredsställande för parterna att nedsättning skall ske hos en myndighet som kan utmäta medlen, när förutsättningar därför föreligger. Antalet länsstyrelser är avsevärt mindre än antalet kronofogdemyndigheter. Det måste anses som en fördel om det antal myndigheter hos vilka nedsättning kan äga rum är begränsat. Vad nu har anförts utgör vägande skäl för att uppgiften bör anförtros länsstyrelsen.

Beträffande klagan över överexekutors beslut i ett nedsättningsärende gäller f.n. UL:s bestämmelser om klagan i utsökningsmål. Det innebär att talan skall föras i hovrätten och att talan mot hovrättens beslut förs i högsta domstolen. En sådan fullföljdsordning är också lämplig med hänsyn till att frågor som uppkommer i nedsättningsärenden i princip avser civilrättsliga förhållanden (se t.ex. NJA 1948 s. 828, 1954 s. 268, 1973 s. 752 och 1974 s. 385).

Om uppgiften att ta emot nedsättning anförtros länsstyrelsen som sådan, blir följden att talan mot beslut i ett nedsättningsärende skall föras hos regeringen, om inte annat föreskrivs (jfr 2 § länsstyrelseinstruktionen 1971:460, omtryckt 1979:234, och 18 § allmänna verksstadgan 1965:600). Talan mot beslut i nedsättningsärenden bör emellertid liksom f.n. föras i hovrätten. Det kan påpekas att motsvarande fullföljdsordning föreskrivs t.ex. i lagen (1941:416) om arvsskatt och gåvoskatt (se 44 och 60 §§).

På grund av det anförda föreslår jag att överexekutors uppgifter enligt 1927 års lag skall övertas av länsstyrelsen samt att talan mot länsstyrelsens beslut i nedsättningsärenden skall föras i hovrätten genom besvär. I sistnämnda hänseende föreslås en särskild bestämmelse, som har tagits upp i en ny paragraf, 9 a §.

Förslaget förutsätter, liksom nuvarande bestämmelser i fråga om överexekutor, att nedsättning får ske hos vilken länsstyrelse som helst.

Av 21 § Rp följer att RB:s regler om besvär i hovrätten och om rättegången i ett sådant besvärsmål blir tillämpliga. Vidare följer av 21 § Rp att talan mot hovrättens beslut får föras i högsta domstolen samt att RB skall tillämpas även i det hänseendet.

Ärenden om nedsättning som är anhängiga hos överexekutor vid ikraftträdandet av de nya bestämmelserna bör även därefter handläggas av överexekutor, dock inte längre än till utgången av år 1982. Det föreslås en övergångsbestämmelse härom (jfr 39 § andra och tredje styckena UBp).

7.31 Förslaget till lag om ändring i lagen (1927:85) om dödande av förkommen handling

Enligt UB skall en fordran eller rättighet, som grundas på ett löpande skuldebrev eller annan handling, vars företeende utgör villkor för rätt att kräva betalning eller påkalla fullgörande av en annan förpliktelse, kunna utmätas, även om handlingen – s.k. presentationspapper – inte kan anträffas och alltså inte kan tas i förvar (4 kap. 7 § och 6 kap. 2 §). En förutsättning för utmätning i ett sådant fall är att det kan antas att handlingen undanhålls eller har förkommit. Vad nu har sagts gäller även pantbrev och skuldebrev som är intecknat i luftfartyg eller reservdelar.

Om handlingen kan antas ha förkommit, är lagen om dödande av förkommen handling tillämplig. Enligt denna lag kan ett presentationspapper efter ansökan dödas av domstol, om det kan antas att handlingen har förstörts eller annars förkommit (1 §). Detsamma gäller i fråga om aktiebrev och pantbrev samt en intecknad förskrivning som är ställd till viss man. Lagen är inte tillämplig på banksedlar och obligationer. Ansökan om dödning skall göras av den som har förlorat handlingen. När fordringen eller rättigheten har utmätts, skall kronofogdemyndigheten kunna ansöka om dödande av den förkomna handlingen (4 kap. 31 § UB). Denna befogenhet kan behöva användas, om utmätningsgäldenären vägrar att medverka

till en sådan ansökan. I konkurs är konkursförvaltaren i denna sin egenskap behörig att begära dödning av en förkommen handling.

Beredningen har föreslagit att möjlighet införs att låta döda en handling som avses i 1 § dödningslagen, om den inte kan anträffas vid utmätning av fordringen eller rättigheten eller i konkurs och det kan antas att den undanhålls. Enligt beredningens förslag skall vad som sägs i dödningslagen om dödande av en förkommen handling gälla i tillämpliga delar. Ansökan om dödning skall göras av kronofogdemyndigheten resp. konkursförvaltaren. Förslaget har i allmänhet godtagits av remissinstanserna. Två remissinstanser har dock ifrågasatt om det finns ett tillräckligt behov att kunna döda en handling som undanhålls. För egen del vill jag anföra följande.

Bestämmelserna i UB om möjlighet att utmäta en fordran eller rättighet, som grundas på ett presentationspapper m.m., när det kan antas att handlingen undanhålls skall ses mot bakgrund av att det kan inträffa att en gäldenär undanhåller en bankbok för kronofogdemyndigheten och därigenom försöker hindra utmätning av ett banktillgodohavande som är känt. Det bör emellertid inte godtas att utmätning kan hindras på ett så enkelt sätt. Det kan visserligen tänkas att kronofogdemyndigheten med hjälp av de tvångsmedel som står till buds enligt UB kan förmå gäldenären att uppge var handlingen finns. Denna möjlighet torde dock inte alltid vara tillräcklig i fråga om en gäldenär som avser att undandra egendomen från sina borgenärer. Det är därför önskvärt att möjlighet införs att få en handling som gäldenären undanhåller dödad. En sådan ordning torde inte innebära någon större risk för förlust vare sig för en tredje man, som till äventyrs kan vara rätt innehavare av handlingen, eller för den som är förpliktad enligt handlingen.

På grund härav ansluter jag mig till beredningens mening att möjlighet bör införas att döda en undanhållen handling, när fordringen eller rättigheten har utmätts. Bestämmelserna i UB om utmätning av en undanhållen handling utgår också från att möjlighet införs att döda handlingen i ett sådant fall. Motsvarande möjlighet bör stå till buds i konkurs. Det föreslås att bestämmelser i saken tas upp i en ny paragraf i 1927 års lag, närmast efter 12 §.

När det gäller en förkommen handling anges i 1 § i 1927 års lag som villkor för dödande att det kan antas att handlingen har förstörts eller annars förkommit. Enligt 6 § första stycket gäller som en förutsättning för att domstolen skall utfärda offentlig stämning och förelägga sökanden att senare fullfölja ansökningen att sökanden har visat sannolika skäl att handlingen har förstörts eller annars förkommit för honom. När ansökningen har fullföljts, skall domstolen enligt 8 § andra stycket besluta om dödning av handlingen, om den finner att någon omständighet inte har förekommit, som utvisar att handlingen finns i behåll eller ger skälig anledning till antagande att så är fallet.

Motsvarande bör gälla när det är fråga om en handling som kan antas

vara undanhållen. Även i fråga om förfarandet bör gälla detsamma som beträffande en förkommen handling.

Beträffande bankböcker och livförsäkringsbrev finns det i 12 § i 1927 års lag bestämmelser om ett alternativt och enklare dödningsförfarande. Enligt dessa bestämmelser kan en sådan förkommen handling begäras efterlyst genom bankens resp. försäkringsbolagets försorg. Det synes emellertid inte lämpligt att bestämmelserna i 12 § görs tillämpliga då en handling kan antas vara undanhållen. I ett sådant fall bör prövningen förbehållas domstol.

I enlighet härmed anges i första stycket av 12 a § att vad som sägs i 1–11 §§ om dödande av en förkommen handling i tillämpliga delar gäller även när en handling inte har kunnat anträffas vid utmätning av fordringen eller rättigheten eller vid konkurs, om det kan antas att handlingen undanhålls. I en andra mening föreskrivs att ansökan om dödande i ett sådant fall görs av kronofogdemyndigheten eller konkursboet.

Med hänsyn till tredje mans rätt bör en restriktiv tillämpning äga rum. För att offentlig stämning skall utfärdas och beslut om dödning senare meddelas bör bl.a. krävas att sökanden med en till visshet gränsande sannolikhet kan visa att handlingen tillhör gäldenären och har innehafts av honom (jfr betänkandet, SOU 1925:25, Förslag till lag om dödande av förkommen handling m.m. s. 27). Det bör särskilt uppmärksammas att det fortfarande måste kunna antas att handlingen undanhålls när beslut om dödande skall meddelas. En noggrann undersökning enligt 8 § första stycket bör ske innan beslut meddelas. Bevisning kan behöva förebringas, t.ex. genom förhör med utmätnings- eller konkursgäldenären. Om det skulle visa sig sannolikt att handlingen inte undanhålls utan har förkommit, bör det inte utgöra hinder mot att handlingen dödas.

Om en tredje man visar i dödningsärendet att han innehar handlingen, får den inte dödas. Detta gäller även om tredje mannens påstående om grunden till hans innehav inte förtjänar tilltro. I en sådan situation kan vid utmätning i stället kronofogdemyndigheten ta hand om handlingen (jfr 6 kap. 7 § UB) och eventuellt förelägga tredje mannen enligt 4 kap. 20 § att väcka talan. Vid konkurs kan förvaltaren väcka talan mot tredje mannen om bättre rätt till fordringen eller rättigheten (se även 54 § KL).

När en tredje mans anspråk på äganderätten godtas, skall kronofogdemyndigheten häva utmätningen (se 4 kap. 33 § UB). Detta gäller även om handlingen har hunnit dödas, dock inte sedan beslut om fördelning eller utbetalning av influtna medel har meddelats. Det kan påpekas att det förhållandet att ansökan om dödande har gjorts och offentlig stämning utfärdats inte torde hindra att ett godtrosförvärv sker så länge handlingen inte har blivit dödad.

Dödande av en förkommen handling enligt 1927 års lag medför inte att den som har ansökt om dödning har vunnit bättre rätt till fordringen eller rättigheten i förhållande till en tredje man än han hade före dödningen.

Detta gäller även om en ny handling enligt 9 § sätts i den dödade handlingens ställe. På motsvarande sätt kommer dödande av en handling, som antas vara undanhållen, inte att medföra bättre rätt för utmätnings- eller konkursgäldenären än denne hade före dödningen.

Om medel som har influtit för den utmätta fordringen eller rättigheten redan har tilldelats utmätningssökanden eller någon annan borgenär genom lagakraftvunnet beslut om fördelning eller utbetalning, när rätt innehavare av handlingen ger sig till känna, har denne rätt till ersättning av borgenären endast under de förutsättningar som anges i 14 kap. 5 § UB jämförd med 4 § i samma kapitel. I konkurs torde rätte innehavaren knappast ha något motsvarande anspråk mot borgenärer som har fått utdelning.

I fråga om verkan av ett beslut om dödning gäller enligt 9 § första stycket i 1927 års lag att den omständigheten att handlingen inte kan företes inte utgör hinder för dödningssökanden att göra gällande den rätt som har kunnat grundas på handlingen. Beträffande tillgodohavande på en bankbok är det av betydelse att banklagstiftningen innehåller förbud mot s.k. legitimationsklausul. Enligt 67 § lagen (1955:183) om bankrörelse får en bank sålunda inte träffa förbehåll om rätt för banken att åberopa betalning till någon annan än rätt innehavare av en motbok (jfr 33 § lagen 1936:81 om skuldebrev). Liknande bestämmelser finns i 35 a § lagen (1955:416) om sparbanker och 42 b § lagen (1956:216) om jordbrukskasserörelsen.

Om en bank sålunda i princip inte befrias från sin skuld genom att fullgöra sin förpliktelse till den som med orätt innehar en motbok, bör en sådan befrielse inte heller kunna inträda i fall handlingen dödas och banken därefter betalar till dödningssökanden, om denne inte var rätt innehavare när handlingen dödades (se prop. 1969:159 s. 7 och 13). Om sökanden har varit rätt innehavare av handlingen men överlåtit eller pantsatt den, bör banken dock vara fri från sin skuld genom betalningen till sökanden, om banken var i god tro vid betalningen (jfr 29 § skuldebrevslagen). (Jfr Walin, Lagen om skuldebrev m.m. s. 311 f.). Vad nu har sagts bör också gälla när banken, efter dödning av en handling som kan antas vara undanhållen, betalar till kronofogdemyndigheten resp. konkursförvaltaren.

För att rättsläget på den nyss angivna punkten skall klarläggas har en remissinstans förordat att det i nyssnämnda paragrafer i banklagstiftningen förs in bestämmelser om att överlåtelse av en bankbok skall anmälas till banken för att gälla mot banken efter dödning av bankboken. En sådan bestämmelse torde emellertid inte vara behövlig och knappast heller lämplig.

Beredningen har förordat att det efter utmätning skall vara möjligt att döda en undanhållen handling, t.ex. en bankbok, endast i fråga om visst belopp, nämligen det belopp som behöver tas i anspråk i målet. Detta har kritiserats av bankinspektionen, som bl.a. har ansett att en sådan dödning skulle strida mot sakens natur. För egen del anser jag att det knappast

finns något större praktiskt behov av att döda en handling endast till visst belopp. En sådan ordning, som i realiteten skulle innebära en nedskrivning av fordringsbeloppet, skulle också kunna vålla problem, samtidigt som den får anses strida mot dödningsinstitutets karaktär. Den föreslagna 12 a § utgår alltså från att en undanhållen handling inte kan dödas annat än i sin helhet.

Med hänsyn till den risk för förlust för rätt innehavare, som dödning av en handling som antas vara undanhållen någon gång kan medföra, har beredningen föreslagit att domstolen som villkor för dödning skall kunna föreskriva att utmätningssökanden resp. konkursförvaltaren skall ställa säkerhet eller, i fråga om en utmätningssökande som enligt UB är befriad från att ställa säkerhet, att denne skall vara skyldig ersätta en eventuell förlust. Undantag har emellertid gjorts för motbok hos en bank och livförsäkringsbrev med hänsyn till att dödning av en sådan handling inte anses förenad med någon beaktansvärd risk för en tredje man.

Förslaget rörande säkerhet har i allmänhet godtagits av remissinstanserna. En remissinstans har dock ansett att säkerhet regelmässigt bör ställas. För egen del kan jag i princip ansluta mig till förslaget. Trots de förutsättningar som skall gälla för dödning av en handling som antas vara undanhållen, kan det inte bortses från att dödningen någon gång kan medföra risk för skada för en tredje man som visas vara rätt innehavare av handlingen. Det är då rimligt att domstolen skall kunna kräva säkerhet resp. föreskriva motsvarande ersättningsansvar för den som är befriad från att ställa säkerhet. Det synes lämpligt att domstolen får bedöma huruvida säkerhet kan anses behövlig i det enskilda fallet. Med anledning av vad en remissinstans har anfört vill jag påpeka att ett föreskrivande av skyldighet för en utmätningssökande att ersätta en eventuell förlust för tredje man medför ett strikt ansvar för utmätningssökanden.

Även om jag delar uppfattningen att risken för tredje man är mycket liten när det gäller en bankbok eller ett livförsäkringsbrev, bör enligt min mening något undantag i fråga om möjligheten att kräva säkerhet inte uppställas för dessa handlingar. I tillämpningen torde emellertid domstolen knappast ha anledning att kräva säkerhet beträffande dödande av en sådan handling. Jag godtar också beredningens förslag att säkerheten eller återbetalningsskyldigheten inte skall gälla utöver tre år. Har en eventuell tredje man inte gjort gällande sin rätt inom den tiden, torde man kunna utgå från att någon skada inte heller har uppkommit. Treårstiden bör räknas från det att dödningsbeslutet vann laga kraft.

Bestämmelser om säkerhet har tagits upp i andra stycket av 12 a § i departementsförslaget. Säkerhet behöver inte täcka den del av ett undanhållet skuldebrevs belopp som överstiger utmätningssökandens fordran och kostnaderna i målet.

I fråga om rättsverkningarna av dödning av en undanhållen handling bör i övrigt göras den skillnaden i förhållande till vad som gäller vid dödning av

en förkommen handling att någon ny handling inte bör utfärdas (jfr 9 § första stycket i 1927 års lag). En föreskrift härom har tagits upp i tredje stycket av 12 a §.

Sedan en handling, som har undanhållits vid utmätning, har blivit dödad, kan det i målet inflyta större belopp än som behövs för att utmätningssökanden och andra eventuellt betalningsberättigade borgenärer skall få betalt. Det synes inte lämpligt att överskottet betalas ut till utmätningsgäldenären, som antas undanhålla handlingen, utan att denna återställs. Beloppet bör i stället avsättas i avvaktan på att den dödade handlingen företes eller att det på annat sätt styrks vem som har rätt till beloppet. En bestämmelse härom har tagits upp i paragrafens fjärde stycke. Ytterligare bestämmelser om förfarandet med avsatt belopp, vilket har förordats av en remissinstans, torde inte behövas.

I 14 § dödningslagen föreskrivs bl.a. att bestämmelserna i 1–10 §§, såvitt de angår pantbrev, har motsvarande tillämpning i fråga om vilandebevis. Denna bestämmelse blir tillämplig även vid dödning enligt den nya 12 a §.

Någon särskild övergångsbestämmelse torde inte behövas.

7.32 Förslaget till lag om ändring i lagen (1972:180) om avrundning av vissa fordringar till helt krontal, m.m.

I 1 § lagen om avrundning av vissa fordringar till helt krontal, m.m., finns bestämmelser om att en fordran som av utmätningsmannen drivs in som fordran i ett allmänt mål skall i fråga om såväl kapitalbelopp som ränta avrundas till helt krontal, i den mån inte annat är föreskrivet. Avrundningen skall göras av den myndighet som fastställer fordringen.

I andra stycket av 1 § regleras innebörden av beteckningen allmänt mål. Där sägs att med allmänt mål avses i avrundningslagen mål hos kronofogdemyndigheten om uttagande av skatt eller tull, staten tillkommande avgift eller liknande medel som får tas ut genom utmätning utan föregående dom, böter eller annat som drivs in i samma ordning som böter, avgift till statsverket enligt vattenlagen eller belopp som har erlagts av allmänna medel och enligt en domstols beslut skall återbetalas till statsverket.

I UB har tagits upp en bestämmelse om vad som avses med allmänt mål (1 kap. 6 § andra stycket). Den bestämmelsen ansluter nära till 1 § andra stycket avrundningslagen, men full överensstämmelse föreligger inte. Tillämpningsområdet för avrundningsregeln bör emellertid överensstämma med UB:s regler om i vilka fall utsökningsmål skall handläggas som allmänt mål.

I enlighet härmed föreslås att bestämmelsen i 1 § andra stycket ersätts av en erinran om att det i 1 kap. 6 § UB finns bestämmelser om vad som avses med allmänt mål. Det är tydligt att vad där sägs om innebörden av

allmänt mål blir avgörande även för avrundningslagens tillämpningsområde, om inte annat föreskrivs.

Det har förutsatts att regeringen skall meddela närmare föreskrifter om vilka medelsslag som skall drivas in i den ordning som gäller för allmänna mål. Det kan därför förutsättas att en myndighet som fastställer en fordran som tillkommer staten eller en kommun skall utan svårighet kunna avgöra huruvida fordringen omfattas av avrundningslagen.

När det gäller första stycket av 1 § avrundningslagen föreslås samtidigt att ordet utmätningsman byts ut mot kronofogdemyndighet.

Någon övergångsbestämmelse torde inte behövas (jfr 8 § UBp).

7.33 Förslaget till lag om ändring i förmånsrättslagen (1970:979)

I 9 § förmånsrättslagen ges bestämmelser om den inbördes företrädesordningen mellan särskilda förmånsrätter. I tredje stycket, som reglerar förhållandet mellan en utmätning av viss egendom och en inteckning i samma egendom, föreskrivs att förmånsrätt på grund av utmätning har företräde framför förmånsrätt på grund av inteckning, vilken har sökts samma dag som utmätningen verkställdes eller senare.

Bestämmelsen i tredje stycket innebär att utmätningens antecknande i vederbörande inskrivningsbok saknar betydelse för konkurrensen med en inteckning i egendomen. Det synes något tveksamt om med ordet "dag" i fråga om utmätning numera över lag avses en vanlig kalenderdag utan begränsning till viss tid på dygnet (jfr bl.a. 283 § första stycket 6 sjölagen). Om termen "dag" har denna innebörd får en utmätning, som verkställs på en kalenderdag som sammanfaller med den inskrivningsdag på vilken en inteckning söks, företräde framför inteckningen, även om utmätningen sker efter inskrivningsdagens slut.

Enligt UB skall beträffande tidpunkten för inträdet av förmånsrätten på grund av en utmätning som huvudregel gälla att utmätningen medför förmånsrätt i och med beslutet (4 kap. 30 § första stycket). Denna regel blir tillämplig bl.a. i fråga om egendom som kan omfattas av företagsinteckning. Det kan påpekas att utmätning av egendom som är föremål för företagsinteckning inte antecknas i inskrivningsboken.

Som undantag från nyssnämnda huvudregel om förmånsrättens inträde gäller enligt 4 kap. 30 § andra stycket UB att utmätning av ett här i riket registrerat skepp eller luftfartyg, av intecknade reservdelar till ett sådant luftfartyg och av fast egendom inte medför förmånsrätt förrän ett ärende angående anteckning om utmätningen tas upp på en inskrivningsdag. Det föreslås i detta lagstiftningsärende att vissa bestämmelser i JB (bl.a. 22 kap. 3 § första stycket 6) samt 283 § första stycket 6 sjölagen och 12 § lagen (1955:227) om inskrivning av rätt till luftfartyg ändras i enlighet med denna princip. En motsvarande ändring bör göras i 9 § tredje stycket förmånsrättslagen.

I enlighet härmed anges i den föreslagna nya lydelsen av 9 § tredje stycket att förmånsrätt på grund av utmätning har företräde framför förmånsrätt på grund av företagsinteckning, vilken har sökts samma dag som beslutet om utmätning meddelades eller senare, och framför förmånsrätt på grund av annan inteckning, vilken har sökts samma inskrivningsdag som ett ärende angående anteckning om utmätningen har tagits upp eller senare. Det kan påpekas att bestämmelsen inte gäller utlandsregistrerade skepp och luftfartyg (jfr även 280 § sjölagen och 3 § lagen 1955:229 i anledning av Sveriges tillträde till 1948 års konvention rörande internationellt erkännande av rätt till luftfartyg).

I 9 § fjärde stycket första och andra meningarna förmånsrättslagen föreskrivs att en utmätning ger företräde framför en senare utmätning av samma egendom och att utmätning för flera fordringar på en gång ger lika rätt. I första meningen bör göras förbehåll för den avvikelse som följer av den nyssnämnda bestämmelsen i 4 kap. 30 § andra stycket UB (jfr tredje meningen i 9 § fjärde stycket förmånsrättslagen, som syftar på bestämmelser i särskilda lagar för olika rättsområden). Även utmätning av lön o.d. bör beaktas. Enligt 7 kap. 13 § UB skall en sådan utmätning medföra förmånsrätt när det belopp som skall innehållas har förfallit till betalning. Härav följer att om utmätning av lön har beslutats för två eller flera fordringar, de bör få lika rätt inbördes till belopp som förfaller till betalning efter det att utmätningsbesluten meddelades. Utmätning av lön som redan har förfallit till betalning medför omedelbart förmånsrätt.

I enlighet härmed anges i den föreslagna nya lydelsen av 9 § fjärde stycket att en utmätning ger företräde framför en senare utmätning av samma egendom, om inte annat följer av 4 kap. 30 § andra stycket eller 7 kap. 13 § UB. Den nuvarande bestämmelsen om att utmätning på en gång för flera fordringar ger lika rätt torde inte behöva ändras. Om utmätning av samma inskrivningsobjekt sker samtidigt för flera fordringar, skall ett gemensamt beslut meddelas och detta anmälas till inskrivningsmyndigheten. Företrädet kan då inte påverkas av bestämmelsen i 4 kap. 30 § andra stycket UB.

På grund av bestämmelsen i 9 § femte stycket får de nu föreslagna ändringarna betydelse även beträffande betalningssäkring.

Utan någon särskild föreskrift följer att de nya företrädesreglerna inte medför inskränkning i en förmånsrätt, som redan har inträtt vid ikraftträdandet av lagändringen (jfr punkt 8 i övergångsbestämmelserna till förmånsrättslagen). Här kan också hänvisas till vad som i motiven till UBp har anförts om tillämpningen i övergångsförhållanden av 4 kap. 30 § UB.

7.34 Förslaget till lag om ändring i lagen (1966:454) om företagsinteckning

F.n. finns det inte någon bestämmelse som reglerar förhållandet mellan kvarstad för fordran och företagsinteckning. Härav torde följa att kvar-

staden får vika för en företagsinteckning, även om inteckningen söks efter det att kvarstaden ägde rum.

Enligt UB skall kvarstad skydda borgenären såväl mot förfoganden över egendomen från gäldenärens sida som, i viss utsträckning, mot andra borgenärer (se 16 kap. 14 och 15 §§ UB). På motsvarande sätt bör kvarstad på egendom, som ingår i en näringsverksamhet som kan bli föremål för företagsinteckning, skyddas mot en ny sådan inteckning.

Kvarstad bör inte få hindra att företagsinteckning meddelas i den näringsverksamhet till vilken den kvarstadsbelagda egendomen hör (jfr prop. 1966:23 s. 123 ff, 166 f och 172). Däremot bör inteckningen inte bli gällande i nämnda egendom. Med anledning av vad en remissinstans har anfört vill jag framhålla att en sådan reglering inte kan anses strida mot 5 § företagsinteckningslagen (jfr 13 § andra stycket företagsinteckningslagen i paragrafens lydelse före 1970 års ändring).

I enlighet härmed föreslås att företagsinteckning, som söks samma dag som egendom beläggs med kvarstad för fordran eller senare, inte skall gälla i den kvarstadsbelagda egendomen. Bestämmelsen har tagits upp som ett nytt andra stycke i 4 §.

I fråga om den föreslagna bestämmelsens närmare innebörd vill jag nämna följande. Får kvarstadsborgenären utmätning i egendomen medan kvarstaden består, omfattas egendomen fortfarande inte av företagsinteckningen. Om egendomen utmäts för en annan borgenärs fordran, bör inteckningen inte heller komma att gälla i egendomen. Den sistnämnde borgenären får visserligen härigenom ett i och för sig omotiverat företräde framför företagsinteckningen, men en annan ordning skulle medföra svårlösta problem. Går kvarstaden åter utan att egendomen har blivit utmätt, upphör kvarstadens skyddande verkan och företagsinteckningen kommer att gälla i egendomen.

Vad som sägs om kvarstad i 4 § i dess nya lydelse bör också gälla skingringsförbud som har meddelats före ikraftträdandet av lagändringen. Det föreslås en övergångsbestämmelse härom.

Utan någon särskild föreskrift följer att den nya bestämmelsen inte medför inskränkning i den rätt som redan har uppkommit vid ikraftträdandet.

7.35 Förslaget till lag om ändring i sjölagen (1891:35 s. 1)

33 §

Enligt 4 kap. 30 § andra stycket UB skall utmätning av ett här i riket registrerat skepp eller luftfartyg, intecknade reservdelar till ett sådant luftfartyg eller fast egendom inte medföra förmånsrätt förrän ett ärende angående anteckning om utmätningen tas upp på en inskrivningsdag. Med skepp likställs härvid skeppsbygge (1 kap. 9 § UB). Bestämmelsen innebär att inteckning i egendom som nu har nämnts får företräde i vissa fall då utmätningen f.n. skulle ge företräde.

I 33 § sjölagen anges i vilka fall en anmälan av ett skepp eller skeppsbygge för registrering eller en ansökan om inskrivning av ett förvärv av sådan egendom skall avslås. Enligt punkt 7 i första stycket skall f.n. en sådan anmälan eller ansökan avslås, om egendomen före utgången av den inskrivningsdag då anmälningen eller ansökningen görs har blivit föremål för kvarstad, skingringsförbud eller betalningssäkring till säkerhet för ett anspråk mot överlåtaren eller om denne har försatts i konkurs.

Vad som sägs om skingringsförbud i paragrafen bör utgå. Vidare bör, i konsekvens med UB:s ståndpunkt beträffande tidpunkten för förmånsrättens inträde, bestämmelsen jämkas så att kvarstad medför avslag på en anmälan för registrering eller en ansökan om inskrivning först fr.o.m. den inskrivningsdag då ett ärende angående anteckning om kvarstaden tas upp. Motsvarande ändring bör göras beträffande betalningssäkring. Det kan påpekas att utmätning av ett skepp eller skeppsbygge inte i och för sig hindrar att egendomen överlåts.

Beträffande förhållandet mellan kvarstad för fordran på skepp eller skeppsbygge och en överlåtelse av egendomen kan framhållas att denna fråga bör bedömas på samma sätt som frågan om företrädet mellan en utmätning och en överlåtelse av sådan egendom (se motiven till 4 kap. 30 § UB). Om en överlåtelse av ett skepp eller skeppsbygge har skett innan kvarstad på egendomen beslöts, bör sålunda förvärvaren få företräde, om han söker inskrivning på en tidigare inskrivningsdag än den då ärendet om anteckning av kvarstaden tas upp och vid ansökningen om inskrivning är i god tro. Kvarstaden medför enligt 16 kap. 14 § UB förbud för gäldenären att överlåta den kvarstadsbelagda egendomen. Överlåter han skeppet eller skeppsbygget trots förbudet, bör förvärvaren få företräde, om han hinner söka inskrivning på en tidigare inskrivningsdag än den då ärendet om anteckning av kvarstaden tas upp och är i god tro vid ansökningen.

38 §

Denna paragraf innehåller bestämmelser om åtgärder som skall antecknas i skepps- eller skeppsbyggnadsregistret. I punkt 4 och 5 bör vad som sägs om skingringsförbud utgå.

237 och 238 §§

I dessa paragrafer, som har samband med begränsningen av en redares ansvarighet för vissa skador, ges bestämmelser om verkan beträffande kvarstad eller annan handräckning av att redaren ställer säkerhet för ansvarighetsbeloppet. I paragraferna nämns överexekutor vid sidan av domstol. Med hänsyn till att överexekutorsinstitutionen skall avskaffas och överexekutors uppgift att förordna om handräckning föreslås bli överflyttad till tingsrätten bör vad paragraferna innehåller om överexekutor utgå.

Enligt det nu framlagda förslaget till ändring av 15 kap. RB skall rese-

förbud utgå som säkerhetsåtgärd för civilrättsliga anspråk och skingringsförbud föras samman med kvarstad. Till följd härav kommer kvarstad att vara den enda säkerhetsåtgärd som står till buds beträffande en fordran. Nu förevarande paragrafer föreslås jämkade i enlighet härmed.

249 och 253 §§

I 249 § första stycket anges f.n. att om ett fartyg säljs exekutivt i Sverige, sjöpanträtt och retentionsrätt i fartyget upphör sedan köpeskillingen har erlagts, förutsatt att försäljningen blir bestående. I 253 § andra stycket finns en likartad bestämmelse beträffande sjöpanträtt i gods. Lydelsen skall ses mot bakgrund av att exekutiv försäljning av ett annat fartyg än ett registrerat skepp och av gods i ett fartyg ombesörjs av utmätningsmannen och att bestämd besvärstid inte gäller för talan mot en försäljning som har förrättats av utmätningsmannen. Sjöpanträttens resp. retentionsrättens upphörande har därför inte kunnat anknytas till laga kraft beträffande försäljningen (jfr i fråga om skepp och skeppsbygge 276 § första stycket).

Enligt UB skall bestämd besvärstid – tre veckor från försäljningsdagen – generellt gälla i fråga om talan mot en exekutiv försäljning oavsett egendomens art (18 kap. 7 § tredje stycket). För undvikande av missförstånd föreslås att 249 och 253 §§ utformas i överensstämmelse med 276 § första stycket.

254 §

I denna paragraf föreslås att vad som sägs om utmätningsmannen ändras till att avse kronofogdemyndigheten.

283 §

I fråga om konkurrensen mellan inteckning i ett skepp eller skeppsbygge och en exekutiv åtgärd gäller f.n. enligt 283 § första stycket 6 sjölagen att en ansökan om inteckning skall avslås, om skeppet, bygget eller andel däri eller villkorlig äganderätt därtill är föremål för kvarstad, skingringsförbud, betalningssäkring eller utmätning eller blir föremål för en sådan åtgärd samma inskrivningsdag som inteckningen söks.

Vad som sägs i paragrafen om skingringsförbud bör utgå. Lydelsen bör i övrigt jämkas i enlighet med principen i 4 kap. 30 § andra stycket UB, dvs. så att antecknandet av åtgärden blir avgörande för huruvida en inteckning skall beviljas (jfr förslaget till ändring av 33 § sjölagen och 22 kap. 3 § JB). Beträffande rätten till pantbrevet i fall då inteckning har hunnit sökas efter det att egendomen har tagits i anspråk genom kvarstad, betalningssäkring eller utmätning kan hänvisas till vad som har anförts angående motsvarande fråga vid kvarstad på fast egendom (avsnitt 7.10) resp. vid utmätning av skepp eller skeppsbygge och av fast egendom (motiven till 4 kap. 30 § UB).

Enligt 16 kap. 14 § UB kan kronofogdemyndigheten, om särskilda skäl föreligger, medge att svaranden i ett kvarstadsmål får förfoga över den kvarstadsbelagda egendomen, t.ex. för att kunna betala sin skuld till kvarstadssökanden. I enlighet härmed bör kronofogdemyndigheten kunna lämna medgivande till att inteckning söks i ett kvarstadsbelagt skepp eller skeppsbygge. På grund härav föreslås ett undantag från inteckningsförbudet när det gäller kvarstad för det fall att kronofogdemyndigheten har medgett ansökningen. Att motsvarande undantag inte föreslås beträffande utmätning och betalningssäkring har samband med att dessa åtgärder medför förmånsrätt och att en ny inteckning skulle strida mot 1967 års sjöpanträttskonvention (se art. 5 punkt 1).

Övergångsbestämmelserna

De föreslagna ändringarna av 33, 38, 237, 238 och 283 §§ blir tillämpliga även när kvarstad har meddelats före ikraftträdandet av ändringarna. I fråga om skingringsförbud som har meddelats före ikraftträdandet föreslås en uttrycklig bestämmelse, som innebär att vad som sägs om kvarstad i nämnda paragrafer i deras nya lydelse också gäller sådant skingringsförbud (jfr 33 § UBp samt punkt 3 i övergångsbestämmelserna till förslaget om ändring i RB).

De nya bestämmelserna inverkar inte retroaktivt på den inbördes företrädesordning som kan ha inträtt redan före ikraftträdandet.

Beträffande ändringarna i 237 och 238 §§ kan erinras om att handräckningsmål som är anhängiga hos överexekutor vid UB:s ikraftträdande i princip skall handläggas av överexekutor även därefter, dock med viss begränsning (se 5 § UBp). För sådana fall föreslås att 237 och 238 §§ sjölagen skall tillämpas i deras äldre lydelse.

7.36 Förslaget till lag om ändring i lagen (1955:227) om inskrivning av rätt till luftfartyg

I betänkandet (SOU 1976:70) Rätt till luftfartyg m.m. har föreslagits att 1955 års lag om inskrivning av rätt till luftfartyg skall upphävas och ersättas av en ny lag i samma ämne. Förslaget har hittills inte lett till ny lagstiftning. Frågan hur panträttsreglerna i fråga om luftfartyg bör utformas övervägs f.n. ytterligare av pantbrevsutredningen (Ju 1979:5).

12 §

I denna paragraf föreskrivs att en ansökan om inteckning skall avslås, om det upplyses att den egendom som ansökningen avser har utmätts eller tagits i anspråk genom betalningssäkring före den dag då inteckningen söks eller samma dag och det inte visas att utmätningen eller betalningssäkringen har upphört att gälla.

Även kvarstad bör medföra inteckningsförbud. Kronofogdemyndig-

heten bör dock kunna medge undantag härifrån (jfr 16 kap. 14 § första stycket UB). Att ett motsvarande undantag inte föreslås beträffande utmätning och betalningssäkring har samband med konventionsbestämmelser på området. I fråga om tidpunkten för uppkomsten av hinder mot inteckning bör bestämmelsen vidare jämkas till överensstämmelse med principen i 4 kap. 30 § andra stycket UB.

I enlighet härmed anges i den föreslagna nya lydelsen att en ansökan om inteckning skall avslås, om den egendom som ansökningen avser har utmätts, belagts med kvarstad eller tagits i anspråk genom betalningssäkring och ett ärende angående anteckning om åtgärden har tagits upp senast på den inskrivningsdag då inteckningen söks, såvida inte i fråga om kvarstad ansökningen har medgetts av kronofogdemyndigheten.

30 §

I denna paragraf meddelas bestämmelser om utbrytning av ägarhypotek när ägarhypoteket har utmätts eller luftfartygets ägare har försatts i konkurs. Bestämmelserna innebär att inteckningshavaren i sådana fall är skyldig att medverka till utbrytning av ägarhypoteket, dvs. att uppvisa inteckningshandlingen för avskrivning därav, även om han har förbehållit sig annat. Sedan avskrivning har skett, får inteckning meddelas på det avskrivna beloppet med ränta på ansökan av utmätningsmannen eller konkursförvaltaren.

Enligt 4 kap. 2 § andra stycket UB kan ett skuldebrev som är intecknat i ett luftfartyg eller reservdelar till ett luftfartyg utmätas hos den intecknade egendomens ägare i den mån inteckningshandlingen inte utgör säkerhet för fordran. Beträffande åtgärder efter en sådan utmätning finns bestämmelser i 9 kap. 16 § jämförd med 14 och 15 §§. Enligt dessa skall antingen den intecknade egendomen tas i anspråk eller inteckningshandlingen pantförskrivas till utmätningssökanden. Någon utbrytning av ägarhypoteket skall inte äga rum enligt UB.

På grund härav bör vad som sägs i förevarande paragraf om utbrytning av ägarhypotek efter utmätning utgå. Det kan övervägas att avskaffa möjligheten till utbrytning även i konkurs. Med hänsyn till att hela lagen ses över saknas det dock anledning att nu ta upp den frågan.

41 §

Denna paragraf innehåller bestämmelser om åtgärder beträffande luftfartyg och intecknade reservdelar som skall antecknas i inskrivningsboken. Paragrafen bör kompletteras med en bestämmelse om antecknande av kvarstad. Samtidigt föreslås att lydelsen anpassas till motsvarande bestämmelser i 19 kap. 21 § JB.

I övergångshänseende föreslås att vad som sägs om kvarstad i 12 och 41 §§ i deras nya lydelse också skall gälla skingringsförbud som har meddelats före ikraftträdandet.

Om ett ärende angående avskrivning på en inteckningshandling med anledning av utmätning av den rätt till andel i inteckningen som tillkommer ägaren har tagits upp på en inskrivningsdag före de nya bestämmelsernas ikraftträdande, bör 30 § i dess äldre lydelse tillämpas. En föreskrift härom har tagits upp bland övergångsbestämmelserna. Inteckning på det avskrivna beloppet kan i ett sådant fall meddelas efter ikraftträdandet.

7.37 Förslaget till lag om ändring i lagen (1955:229) i anledning av Sveriges tillträde till 1948 års konvention rörande internationellt erkännande av rätt till luftfartyg

Vad som sägs om skingringsförbud i 3 § denna lag föreslås utgå.

Övergångsvis föreslås att vad som sägs om kvarstad i 3 § i paragrafens nya lydelse skall gälla även skingringsförbud som har meddelats före ikraftträdandet.

7.38 Förslaget till lag om ändring i luftfartslagen (1957:297)

I 12 kap. 3 § luftfartslagen (omtryckt 1979:643) hänvisas till särskilda bestämmelser om frihet från kvarstad och skingringsförbud för vissa luftfartyg (se det under 5 upptagna lagförslaget). Vad som sägs om skingringsförbud föreslås utgå.

7.39 och 40 Förslagen till lag om ändring i växellagen (1932:130) och lag om ändring i checklagen (1932:131)

I 95 § växellagen och 73 § checklagen finns särskilda bestämmelser om verkställighet av dom i växelmål resp. checkmål. Nya regler om verkställighet av sådana domar har tagits upp i UB (se 3 kap. 5 § 1, 8 kap. 4 § andra och tredje styckena och 13 kap. 14 § 1). Nyssnämnda bestämmelser i växel- och checklagarna föreslås därför bli upphävda. Vidare föreslås att ordet utmätningsmannen i 88 § växellagen och 66 § checklagen byts ut mot ordet kronofogdemyndigheten.

Någon särskild övergångsbestämmelse torde inte behövas. De nya bestämmelserna i UB blir tillämpliga om verkställighet skall ske efter balkens ikraftträdande, även om domen har meddelats före ikraftträdandet. På grund av 30 § UBp skall dock vad som föreskrivs om utbetalning i 95 § växellagen och 73 § checklagen tillämpas även efter balkens ikraftträdande, när exekutiv försäljning har ägt rum eller utmätt fordran har drivits in före ikraftträdandet.

7.41 Förslaget till lag om ändring i aktiebolagslagen (1975:1385)

3 kap. 12 § och 6 kap. 6 §

I 3 kap. 12 § första stycket aktiebolagslagen föreskrivs i fråga om avstämningsbolag att den som med skriftlig handling visar att han till följd av bl.a. pantsättning har rätt att i stället för den i aktieboken införda aktieägaren lyfta utdelning och mottaga emissionsbevis och, vid fondemission, brev på ny aktie skall på begäran tas upp i en särskild förteckning hos värdepapperscentralen. Detsamma gäller bl.a. konkursförvaltaren vid konkurs och utmätningsmannen vid utmätning av eller kvarstad på aktier.

Motsvarande anteckning bör göras när aktier har tagits i anspråk genom betalningssäkring. Det föreslås att paragrafen kompletteras med en föreskrift härom. Vidare föreslås att ordet utmätningsmannen byts ut mot ordet kronofogdemyndigheten. En ändring i sistnämnda hänseende föreslås även i 6 kap. 6 § tredje stycket.

14 kap. 10 §

Enligt 14 kap. 10 § skall en tvist om moderbolags anspråk att lösa in aktier i ett dotterbolag hänskjutas till skiljemän. De aktieägare mot vilka lösningsanspråket riktas har därvid att ange sin skiljeman. Om inte samtliga dessa aktieägare inom föreskriven tid har angett en gemensam skiljeman, skall enligt tredje stycket i paragrafen dotterbolagets styrelse hos tingsrätten i den ort där styrelsen har sitt säte begära förordnande av en god man. Det åligger denne bl.a. att hos överexekutor i nämnda ort ansöka om förordnande av en sådan skiljeman.

Enligt vad som föreslås i detta lagstiftningsärende skall överexekutors uppgifter enligt skiljemannalagen, bl.a. att i vissa fall utse en skiljeman, föras till tingsrätten. I enlighet härmed bör överexekutors befogenhet enligt 14 kap. 10 § aktiebolagslagen övertas av tingsrätten. Paragrafen föreslås ändrad i överensstämmelse härmed.

14 kap. 13 §

I 14 kap. 13 § första stycket anges beträffande ett moderbolags inlösen av aktier i ett dotterbolag att om säkerhet har ställts enligt 11 § eller nedsättning av lösenbeloppet har skett enligt 12 §, moderbolaget är ägare till aktierna. Vidare föreskrivs att innan aktiebreven har överlämnats till moderbolaget, breven i sådant fall endast medför rätt för innehavaren att mot överlämnande av dem till moderbolaget eller överexekutor få ut lösenbeloppet jämte ränta.

Vad som sägs om överexekutor har samband med att nedsättning enligt 12 § skall ske enligt bestämmelserna i 1927 års nedsättningslag. Enligt vad jag har föreslagit i det föregående skall uppgiften att ta emot medel som nedsätts enligt 1927 års lag flyttas till länsstyrelsen som sådan. Till följd härav föreslås att vad som sägs om överexekutor i 14 kap. 13 § aktiebolagslagen ändras till att avse länsstyrelsen.

Någon särskild övergångsbestämmelse torde inte behövas (jfr övergångsbestämmelsen till förslaget om ändring av lagen om skiljemän).

7.42 Förslaget till lag om ändring i lagen (1970:596) om förenklad aktiehantering

I 12 § lagen om förenklad aktiehantering finns bestämmelser om att bl.a. utmätning av och kvarstad på aktier som omfattas av lagen skall antecknas i en särskild förteckning hos värdepapperscentralen. Paragrafen, som överensstämmer med 3 kap. 12 § aktiebolagslagen, föreslås ändrad på samma sätt som denna. Ändringen innebär alltså bl.a. att även betalningssäkring skall antecknas.

7.43 Förslaget till lag om ändring i lagen (1934:239) om bulvanförhållande i fråga om aktier i vissa bolag

2 och 9 §§

Lagen om bulvanförhållande i fråga om aktier i vissa bolag är tillämplig när någon, för att kringgå förbudet för utländska medborgare m.fl. att förvärva aktier i vissa svenska aktiebolag, innehar sådana aktier som bulvan för någon mot vilken förbudet gäller. Om bulvanen själv innehar de aktier som bulvanförhållandet avser eller om aktierna är hos någon, som har erhållit dem av bulvanen såsom pant eller som innehar dem för bulvanens eller panthavarens räkning, skall enligt 2 § domstolen förordna att aktierna skall säljas enligt överexekutors bestämmande, såvida inte bulvanen inom sex månader från det att domstolens dom vann laga kraft visar inför överexekutor att aktierna har avyttrats till någon som enligt lag hade rätt att förvärva dem.

I likhet med vad som föreslås i fråga om överexekutors uppgifter enligt lagen om bulvanförhållande i fråga om fast egendom bör uppgiften att pröva frågan om försäljning av aktier enligt 1934 års bulvanlag flyttas till kronofogdemyndigheten. 2 § föreslås ändrad i enlighet härmed. I följd härav bör föreskriften i 9 § om att en avskrift av domen skall tillställas överexekutor också ändras till att gälla kronofogdemyndigheten.

3 §

Enligt 3 § första stycket skall försäljningen av aktier, som skall säljas för att upplösa ett bulvanförhållande, ske på offentlig auktion i den ordning som anges i förordningen (1914:299) om vad vid försäljning av värdepapper i vissa fall skall iakttagas. Överexekutor kan dock på begäran av bulvanen medge försäljning i annan ordning, om det visas skäl därtill.

Nämnda förordning är ålderdomlig och torde böra upphävas i samband med de ändringar i 10 kap. HB som jag avser att föreslå senare. I 3 § första stycket bör i stället anges att försäljningen skall ske genom en fond-

kommissionär (jfr 79 § andra stycket utsökningskungörelsen). Det förutsätts att fondkommissionären ombesörjer försäljningen på det sätt som i det enskilda fallet är det lämpligaste (jfr 7 § lagen 1914:45 om kommission, handelsagentur och handelsresande). Aktier som noteras på fondbörsen bör naturligtvis säljas på denna. Vidare föreslås att vad som sägs om överexekutor ändras till att avse kronofogdemyndigheten.

I andra stycket av 3 § föreskrivs att försäljning av aktierna på offentlig auktion skall efter överexekutors bestämmande äga rum i Stockholm eller annan stad, där det finns en särskild mäklare som är antagen av stadens handels- och sjöfartsnämnd. Denna föreskrift bör utgå.

Beträffande försäljningen på auktion föreskrivs vidare i andra stycket följande. Bulvanen får inte själv ropa in aktierna på auktionen. Influtna medel skall uppbäras av utmätningsmannen i den stad där försäljningen äger rum. I övrigt skall i ärendet i tillämpliga delar så anses som om aktierna hade utmätts till betalning av fordran hos bulvanen. Bestämmelserna i 93 § 2 och 3 mom. UL – om förbud att godta ett alltför lågt inrop och om nytt försäljningsförsök i ett sådant fall – skall dock inte tillämpas. Om aktierna är pantsatta av bulvanen, skall försäljning ske med bibehållande av panthavarens rätt, om inte denne nöjer sig med att hålla sig till köpeskillingen. Bulvanen är skyldig att betala kostnad som inte kan utgå ur den sålda egendomen enligt 198 § UL.

Bestämmelserna i andra stycket bör i fortsättningen gälla det fallet att försäljningen sker genom en fondkommissionär. Influtna medel bör lämpligen uppbäras av samma kronofogdemyndighet som handlägger frågor rörande försäljningen. Hänvisningen till 93 § 2 och 3 mom. UL bör ändras till att avse bestämmelsen i 9 kap. 4 § första stycket UB om hinder mot att godta ett alltför lågt inrop.

Vad som föreskrivs om en panthavares rätt vid försäljningen ansluter till tidigare bestämmelser i 71 och 92 §§ UL om en panthavares ställning vid exekutiv försäljning av lös egendom i allmänhet. Numera gäller emellertid att sådan egendom inte får säljas exekutivt med bibehållande av panträtten men att försäljning endast får ske om köpeskillingen förslår till betalning av panthavarens fordran, såvida inte försäljning skall ske för en fordran med lika eller bättre rätt. Motsvarande regler har tagits upp i UB (8 kap. 11 § och 9 kap. 4 § andra stycket). Samma ordning bör gälla vid försäljning enligt 1934 års bulvanlag. På grund av hänvisningen i 3 § andra stycket till vad som gäller om försäljning av utmätt egendom blir nämnda bestämmelser i UB utan vidare tillämpliga. Till följd härav bör nyssnämnda föreskrift om panthavares rätt utgå. I andra stycket föreslås vidare att hänvisningen till 198 § UL ersätts av en hänvisning till 17 kap. 7 § UB.

I paragrafens tredje stycke föreslås att vad som sägs om överexekutor ändras till att gälla kronofogdemyndigheten och att hänvisningen till 1914 års förordning ändras till att avse försäljning genom en fondkommissionär.

4 §

Enligt 4 § första stycket kan under rättegången mot bulvanen domstolen förordna att de aktier som bulvanförhållandet avser under vissa förutsättningar skall beläggas med kvarstad. Vidare anges i andra meningen att åklagaren kan begära förordnande om kvarstad även hos överexekutor.

Enligt vad som föreslås i detta lagstiftningsärende skall överexekutors befogenhet enligt UL att förordna om kvarstad och andra säkerhetsåtgärder föras till tingsrätten, som skall kunna bevilja en sådan åtgärd även innan talan har väckts i saken. På grund härav bör andra meningen i 4 § första stycket utgå och första meningen jämkas något.

I andra stycket andra meningen föreskrivs att om domstolens utslag, i vilket har förordnats om försäljning enligt 2 § och om kvarstad, vinner laga kraft, aktierna skall sedan sex månader har förflutit på begäran av överexekutor utlämnas till denne, såvida kvarstad har lagts på aktierna och de inte innehas som pant. Vad som sägs om överexekutor bör ändras till att avse den kronofogdemyndighet som handlägger försäljningsfrågan (jfr beträffande verkställigheten av kvarstadsbeslutet 16 kap. 10 § UB). Något undantag för det fallet att aktierna är pantsatta bör inte uppställas. Som har nämnts tidigare skall försäljning inte ske med bibehållande av en panträtt, och aktierna kan vid verkställandet av kvarstaden tas i förvar av kronofogdemyndigheten även om de är pantsatta (16 kap. 16 § jfrd med 6 kap. 7 § UB).

Enligt tredje stycket i 4 § utgör kvarstad inte hinder mot att bulvanen själv avyttrar aktierna inom sex månader från det att förordnandet om försäljning vann laga kraft. Aktierna får dock inte utlämnas utan att överexekutor har förordnat därom. Även denna föreskrift bör ändras till att gälla den kronofogdemyndighet som handlägger försäljningsfrågan.

10 §

Enligt 10 § första stycket skall klagan över överexekutors beslut i ärende som avses i 3 § första stycket – dvs. om sättet för försäljning – föras i den ordning som i UL föreskrivs om klagan över överexekutors utslag i utsökningsmål. I den föreslagna nya lydelsen anges att talan mot motsvarande beslut av kronofogdemyndigheten förs i den ordning som föreskrivs i UB.

Mot överexekutors beslut i fråga om kvarstad får enligt 10 § andra stycket talan inte föras. Något motsvarande förbud bör inte gälla i fortsättningen. Kvarstad skall i fortsättningen alltid meddelas av tingsrätten. Det saknas anledning att uppställa förbud mot talan beträffande vissa beslut av tingsrätten i fråga om kvarstad.

Övergångsbestämmelserna

I fall då en domstol före ikraftträdandet har förordnat enligt 2 § att aktier skall säljas enligt överexekutors bestämmande, bör det även efter ikraftträdandet ankomma på överexekutor att handlägga ärendet, dock längst

till utgången av år 1982. Överexekutor bör dock även dessförinnan kunna överlämna ärendet till kronofogdemyndigheten, om det är lämpligt (jfr 5 och 39 §§ UBp). En föreskrift härom har tagits upp i andra stycket av övergångsbetämmelserna. Den åsyftar inte endast de uppgifter som åvilar överexekutor enligt 3 § utan även överexekutors befogenheter enligt 4 § andra och tredje styckena i fråga om utlämnande av kvarstadsbelagda aktier.

Det kan påpekas att de nya bestämmelserna i övrigt gäller även när ärendet handläggs av överexekutor. I fråga om uppbärande av medel som inflyter vid försäljning på offentlig auktion föreslås dock, i syfte att klargöra vilken kronofogdemyndighet som är behörig, att vad som föreskrivs i 3 § andra stycket tredje meningen i paragrafens äldre lydelse skall tillämpas när försäljningsfrågan efter ikraftträdandet handläggs av överexekutor.

Om en åklagare före ikraftträdandet av de nya bestämmelserna har yrkat kvarstad hos överexekutor med stöd av 4 § första stycket andra meningen men frågan inte har hunnit prövas, bör målet prövas av överexekutor även efter ikraftträdandet. Tredje stycket i övergångsbestämmelserna innehåller en föreskrift härom.

Slutligen har tagits upp en bestämmelse om att 10 § i dess äldre lydelse skall tillämpas i fråga om talan mot överexekutors beslut (jfr 35 § andra stycket och 40 § UBp).

7.44–46 Förslagen till lag om ändring i patentlagen (1967:837), lag om ändring i mönsterskyddslagen (1970:485) och lag om ändring i växtförädlarrättslagen (1971:392)

Enligt 54 § första stycket patentlagen gäller att om en patenthavare skriftligen hos patentmyndigheten avstår från patentet, myndigheten skall förklara patentet upphört. Om ett patent är utmätt eller om tvist om överföring av ett patent är anhängig, får dock enligt andra stycket patentet inte förklaras upphört så länge utmätningen består eller tvisten inte har blivit slutligt avgjord.

Ett patent som är belagt med kvarstad bör inte heller kunna förklaras upphört på grund av avstående från patenthavarens sida. Detsamma gäller i fråga om betalningssäkring. Det föreslås att paragrafen kompletteras med bestämmelser härom.

I övergångshänseende föreslås att vad som sägs om kvarstad i 54 § i dess nya lydelse också skall gälla skingringsförbud som har meddelats före ikraftträdandet.

I 33 § mönsterskyddslagen och 34 § växtförädlarrättslagen finns det beträffande mönsterrätt resp. växtförädlarrätt bestämmelser om avförande ur registret, vilka överensstämmer med 54 § patentlagen. Dessa paragrafer föreslås ändrade på motsvarande sätt.

7.47 Förslaget till lag om ändring i brottsskadelagen (1978:413)

Enligt brottsskadelagen utgår under vissa förutsättningar ersättning av statsmedel för skada till följd av brott. I 16 § andra stycket föreskrivs att anspråk på brottsskadeersättning med anledning av personskada inte får utmätas för den skadelidandes skuld. Utmätning av livräntebelopp får dock ske enligt vad som föreskrivs i UL, dvs. i den ordning som anges i 67 d §. I fråga om utbetalad ersättning gäller inte något särskilt utmätningsförbud. Enligt 67 e § UL får utmätning dock inte ske förrän dagen efter utbetalningen.

Enligt 5 kap. 7 § UB får skadestånd, som tillkommer gäldenären med anledning av bl.a. personskada, inte utmätas medan skadeståndet innestår hos den som skall utge det. Har skadeståndet bestämts att utgå som livränta, gäller vad som har sagts nu rätten till livräntan. I dessa hänseenden överensstämmer paragrafen med gällande rätt. Enligt andra stycket skall emellertid skadestånd som avses i första stycket i viss utsträckning vara skyddat mot utmätning även efter utbetalning. Där anges sålunda att sedan skadeståndet har betalats ut, vad som hålls avskilt inte får utmätas, om skadeståndet skall tillgodose försörjningsbehov som alltjämt kvarstår eller, i annat fall, om mindre än två år har förflutit från det att medlen betalades ut.

Brottsskadeersättning har ett så nära samband med skadestånd att utmätningsskyddet för brottsskadeersättning med anledning av personskada bör vidgas på samma sätt som i fråga om skadestånd av motsvarande beskaffenhet. I enlighet härmed föreslås en ny tredje mening i andra stycket av 16 §, där det anges att i fråga om förbud mot utmätning sedan ersättningen har betalats ut tillämpas 5 kap. 7 § andra stycket UB.

Vidare föreslås att hänvisningen till UL i fråga om utmätning av livräntebelopp ändras till att avse 7 kap. UB.

Det är utan någon särskild föreskrift tydligt att det vidgade utmätningsförbudet inte inverkar på en utmätning av utbetald brottsskadeersättning, som har ägt rum före ikraftträdandet av lagändringen (jfr 7 § UBp).

7.48–52 Förslagen till lag om ändring i trafikskadelagen (1975:1410), lag om ändring i lagen (1967:663) om tillägg till vissa trafiklivräntor, lag om ändring i förordningen (1967:666) om tillägg till vissa trafiklivräntor, som utgår av statsmedel, m.m., lag om ändring i lagen (1973:214) om tillägg till vissa ansvarslivräntor och lag om ändring i kungörelsen (1971:14) om tillägg till vissa statliga skadelivräntor, m.m.

Enligt 29 § första stycket trafikskadelagen får fordran på trafikskadeersättning med anledning av personskada inte utmätas för den skadelidandes skuld. Utmätning av livräntebelopp får dock ske enligt vad som föreskrivs i UL, dvs. i den ordning som anges i 67 d §. I fråga om utbetalad ersättning gäller inte något särskilt utmätningsförbud. Enligt 67 e § UL får utmätning dock inte ske förrän dagen efter utbetalningen.

Som har nämnts i det föregående har i 5 kap. 7 § andra stycket UB tagits upp en bestämmelse, enligt vilken skadestånd med anledning av bl.a. personskada skall i viss utsträckning vara skyddat mot utmätning även efter utbetalningen. Förbudet mot utmätning av trafikskadeersättning med anledning av personskada bör vidgas på motsvarande sätt. I enlighet härmed anges i en ny tredje mening i 29 § första stycket att i fråga om förbud mot utmätning sedan ersättningen har betalats ut gäller 5 kap. 7 § andra stycket UB.

Vidare föreslås att hänvisningen i första styckets andra mening till UL ändras till att avse 7 kap. UB.

Bestämmelser om utmätningsförbud som överensstämmer med 29 § första stycket trafikskadelagen finns i 16 § lagen om tillägg till vissa trafiklivräntor, 6 § förordningen om tillägg till vissa trafiklivräntor, som utgår av statsmedel, m.m., 11 § lagen om tillägg till vissa ansvarslivräntor och 9 § kungörelsen om tillägg till vissa statliga skadelivräntor, m.m. Dessa paragrafer föreslås ändrade på motsvarande sätt.

Det är utan någon särskild föreskrift tydligt att det vidgade utmätningsskyddet inte inverkar på en utmätning av utbetalt belopp som har ägt rum före ikraftträdandet av lagändringen (jfr 7 § UBp).

7.53 Förslaget till lag om ändring i konkurslagen (1921:225)

11 §

Enligt 11 § första stycket konkurslagen (KL) skall i vissa fall en fordran, som en borgenär åberopar, utan närmare prövning godtas som stöd för hans behörighet att söka gäldenären i konkurs. Detta gäller bl.a. när överexekutor har förordnat om verkställighet av en skiljedom beträffande fordringen och annat inte har förordnats av högre myndighet eller av domstol, där talan mot skiljedomen är anhängig (jfr 46 § UL). I andra fall än som nämns i första stycket skall enligt andra stycket borgenären styrka en åberopad fordran.

Beredningen har föreslagit att en fordran som har fastställts genom skiljedom skall godtas som stöd för behörighet att söka gäldenären i konkurs, om skiljedomen får verkställas enligt vad som sägs i UB. Detta har i allmänhet godtagits av remissinstanserna. Förslaget har dock kritiserats av konkurslagskommittén, som inte anser det lämpligt att det införs ett krav på prövning från konkursdomarens sida. Enligt kommittén bör som villkor för behörighet uppställas att kronofogdemyndigheten har funnit att skiljedomen får verkställas och att annat inte har förordnats. För egen del vill jag framhålla följande.

Uppgiften att pröva frågan huruvida en skiljedom får verkställas skall enligt UB ankomma på kronofogdemyndigheten, som förutsätts göra prövningen i själva verkställighetsmålet (3 kap. 15–18 §§ UB). När hinder inte

möter mot verkställighet, skall kronofogdemyndigheten meddela ett särskilt beslut härom som kan överklagas för sig. Ett sådant beslut förutsätter emellertid att verkställighet av skiljedomen har sökts. Det är därför inte lämpligt att uppställa en prövning av kronofogdemyndigheten som villkor för att fordringen skall godtas som grund för behörighet att söka gäldenären i konkurs.

Å andra sidan synes det inte heller lämpligt att en fordran skall utan vidare godtas så snart en skiljedom föreligger. I stället bör konkursdomstolen få pröva huruvida skiljedomen är verkställbar enligt UB:s regler. En sådan ordning torde inte behöva medföra några särskilda problem. Jag godtar sålunda beredningens förslag.

I enlighet härmed anges i förevarande paragraf att en fordran som har fastställts genom skiljedom skall godtas, om skiljedomen får verkställas enligt 3 kap. 15 eller 16 § UB och en domstol inte har meddelat ett sådant förordnande som avses i 18 § i samma kapitel. Om borgenären tidigare har sökt verkställighet av skiljedomen och kronofogdemyndigheten har funnit att hinder inte möter mot verkställighet, kan vad som har förekommit i utsökningsmålet åberopas även i konkursmålet. Konkursdomaren är dock inte bunden av kronofogdemyndighetens beslut.

14 a §

Denna paragraf innehåller bestämmelser om beviljande av säkerhetsåtgärd för tiden mellan en konkursansökan och konkursbeslutet. Om sannolika skäl föreligger för bifall till konkursansökningen och det skäligen kan befaras att gäldenären undandrar egendom, får sålunda konkursdomaren eller domstolen, om särskild anledning förekommer, förordna om kvarstad eller skingringsförbud på gäldenärens egendom i avvaktan på prövning av ansökningen. Därvid har vad som enligt 15 kap. RB gäller om kvarstad och skingringsförbud motsvarande tillämpning, om inte annat följer av KL (jfr 14 c §). Konkursdomaren eller domstolen får medge undantag från beviljad säkerhetsåtgärd.

Enligt förslaget till ändring av RB skall kvarstad och skingringsförbud föras samman till en åtgärd, benämnd kvarstad. I enlighet härmed föreslås att vad som sägs om skingringsförbud i förevarande paragraf utgår. Vidare föreslås att hänvisningen till tillämpliga bestämmelser jämkas något. Det bör sålunda anges att vad som gäller om kvarstad för fordran som beviljas enligt 15 kap. RB har motsvarande tillämpning, om inte annat följer av KL. Denna hänvisning åsyftar även UB:s regler om verkställighet av beslut om kvarstad för fordran (se 16 kap. 10 och 13–15 §§). Undantag föreslås dock för vad som föreskrivs i 16 kap. 15 § andra stycket UB om att kvarstadsbelagd egendom vid utmätning resp. betalningssäkring för en annan fordran skall anses samtidigt utmätt för kvarstadsborgenärens fordran. Någon sådan utmätningsverkan bör inte inträda då kvarstaden utgör säkerhetsåtgärd i avvaktan på konkurs.

Det kan påpekas att UB:s bestämmelser om verkställighet av kvarstad i viss utsträckning medger att åtgärderna för säkerställande anpassas efter förhållandena. Enligt 15 kap. 10 § i förslaget till ändring av RB kan också domstolen vid behov meddela närmare föreskrifter om verkställandet av bl.a. kvarstad.

14 b §

I denna paragraf ges bestämmelser om meddelande av reseförbud för gäldenären och om häktning för tiden från konkursansökan till dess att ansökningen hinner prövas. I tredje stycket föreskrivs bl.a. att bestämmelserna om reseförbud i 15 kap. RB har motsvarande tillämpning beträffande sådan säkerhetsåtgärd som avses i paragrafen, om inte annat följer av KL.

Enligt förslaget till ändring av RB skall säkerhetsåtgärden reseförbud i 15 kap. utgå. De bestämmelser i 15 kap. RB som åsyftas med nyssnämnda hänvisning torde endast vara 5 och 6 §§, närmast 5 § första och fjärde styckena och 6 § första stycket första meningen, vilka bestämmelser gäller även andra säkerhetsåtgärder (jfr 14 c § KL). Motsvarande bestämmelser i förslaget till ändring av RB finns i 15 kap. 5, 6 och 8 §§. Hänvisningen bör därför ändras till att avse dessa föreskrifter. Även en annan, mindre jämkning föreslås.

24 §

I denna paragraf föreslås att en hänvisning till UL ändras till att avse UB.

27 §

I fråga om besvär över tillsynsmyndighetens beslut i ärende om ianspråktagande av gäldenärens inkomst hänvisas i sista stycket av förevarande paragraf till UL:s bestämmelser om klagan över utmätning av lön. Hänvisningen föreslås ändrad till att avse motsvarande bestämmelser i UB.

38 §

I paragrafens första stycke föreskrivs f.n. att förmånsrätt eller betalning som en borgenär har vunnit genom utmätning går åter, om egendomen har tagits i mät senare än tre månader före fristdagen. Har utmätningen skett till förmån för någon gäldenären närstående, går förmånsrätten eller betalningen också åter, om egendomen har tagits i mät dessförinnan men senare än två år före fristdagen och det inte visas att gäldenären varken var eller genom åtgärden blev insolvent.

Vad som sägs i paragrafen om att egendom har "tagits i mät" inom viss tid före fristdagen torde innebära att återvinningsfristen räknas först från det att utmätningen har medfört förmånsrätt. Bestämmelser om tidpunkten för förmånsrättens inträde finns i UL (77 § 1 och 2 mom., 83 § och 91 a § 2 mom.; jfr 8 § förmånsrättslagen). Huvudregeln är att förmånsrätten

inträder först när utmätningen har säkerställts, men vissa undantag finns.

Enligt UB skall som huvudregel gälla att utmätning medför förmånsrätt i och med beslutet (4 kap. 30 §). Utmätning av här i riket registrerat skepp eller luftfartyg, intecknade reservdelar till sådant luftfartyg eller fast egendom skall dock inte medföra förmånsrätt förrän ett ärende angående anteckning om utmätningen tas upp på en inskrivningsdag. Undantag gäller också för utmätning av lön o.d.

Återvinningsfristen beträffande utmätning bör även i fortsättningen räknas från det att förmånsrätten inträdde. Lydelsen av 38 § KL passar emellertid inte till de nya bestämmelserna i UB och bör därför jämkas. I den föreslagna nya lydelsen anges som förutsättning för återgång av förmånsrätt eller betalning på grund av utmätning att förmånsrätten har inträtt senare än tre månader resp. två år före fristdagen.

I paragrafens andra stycke anges f.n. att förmånsrätt på grund av betalningssäkring går åter, om egendomen har tagits i anspråk senare än tre månader före fristdagen. Det kan påpekas att beträffande tidpunkten för uppkomsten av förmånsrätt på grund av betalningssäkring gäller vad som är föreskrivet i fråga om utmätning (14 § första stycket lagen om betalningssäkring för skatter, tullar och avgifter, se även förslaget till ändring av denna lag). Bestämmelsen föreslås ändrad på samma sätt som första stycket.

54 §

I första stycket av denna paragraf regleras kronofogdemyndighetens befogenhet att bevilja handräckning för att en konkursförvaltare skall få tillgång till gäldenärens egendom. I fråga om klagan över kronofogdemyndighetens beslut eller åtgärd enligt första stycket har enligt andra stycket bestämmelserna i UL om klagan över utmätning i allmänhet motsvarande tillämpning.

Hänvisningen föreslås ändrad till att avse motsvarande bestämmelser i UB. Förslaget innebär att talan av någon av parterna skall föras inom tre veckor från delgivning av beslutet och att talan av en tredje man får föras utan inskränkning till viss tid.

71, 73, 74 och 76 §§

I fråga om försäljning av egendom i konkurs görs i KL, i motsats till vad som föreskrivs om skepp, inte skillnad mellan registrerat och oregistrerat luftfartyg. Detta överensstämmer med vad som f.n. gäller enligt UL och LfL. I UB skiljs däremot mellan registrerat och inte registrerat luftfartyg. Under 11 kap. UB hänförs inte annat än försäljning av registrerat luftfartyg (och intecknade reservdelar), medan försäljning av oregistrerat luftfartyg följer bestämmelserna för lös egendom i allmänhet i 8 och 9 kap. UB.

KL:s försäljningsregler har samband med bestämmelserna om försäljning av utmätt egendom och bör ändras på motsvarande sätt. Änd-

ringarna berör 71 § fjärde och femte styckena och 76 §.

I 73 § KL, som reglerar en handpanthavares försäljningsrätt, bör beaktas 10 kap. 7 § HB, som föreskriver att skepp, skeppsbygge eller luftfartyg inte får med laga verkan handpantsättas. Bestämmelsen i första stycket tredje meningen föreslås jämkad i enlighet härmed.

För det fallet att konkursbos egendom skall säljas på auktion genom förvaltarens försorg föreskrivs i 74 § KL att förvaltaren skall låta kungöra auktionen på det sätt och inom den tid som anges i UL för kungörande av auktion på egendom av det slag som det är fråga om. Det är dock inte i något fall nödvändigt att kungörelsen förs in i Post- och Inrikes Tidningar. Enligt andra stycket i paragrafen gäller detsamma beträffande auktion som enligt 73 § ombesörjs av en borgenär.

UL innehåller numera inte bestämmelser om kungörande av exekutiv auktion annat än beträffande vanlig lös egendom (90 och 91 §§). I fråga om exekutiv auktion på registrerat skepp och skeppsbygge, luftfartyg och intecknade reservdelar till luftfartyg samt fast egendom finns regler om kungörande av auktionen i SfL, LfL och FfL. Där anges emellertid endast att auktionen skall kungöras i god tid och på lämpligt sätt eller, i fråga om luftfartyg och intecknade reservdelar, på lämpligt sätt minst sex veckor i förväg (6 § SfL, 6 § LfL och 20 § FfL). Närmare föreskrifter i saken har meddelats i verkställighetsföreskrifter till nämnda lagar. På motsvarande sätt innehåller UB endast allmänt hållna regler om kungörandet av exekutiv auktion, medan närmare bestämmelser förutsätts komma att meddelas i verkställighetsföreskrifter (se 9 kap. 2 §, 10 kap. 6 §, 11 kap. 2 § och 12 kap. 20 § UB). Detta gäller även vanlig lös egendom.

På grund härav föreslås att hänvisningen i 74 § KL till UL:s bestämmelser ändras till att helt allmänt gälla vad som är föreskrivet – i UB eller i tillämpningsbestämmelser – om kungörandet av exekutiv auktion på aktuell egendom.

81 §

I denna paragraf regleras frågan i vad mån konkurskostnader skall tas ut ur egendom, i vilken särskild förmånsrätt gäller. Kostnader som hänför sig till sådan egendom skall tas ut av egendomens avkastning och köpeskilling i den mån det inverkar på de borgenärers rätt, som inte har särskild förmånsrätt i egendomen (första stycket). Å andra sidan får annan konkurskostnad inte tas ut av egendomens avkastning och köpeskilling, om det är till förfång för någon, som har särskild förmånsrätt i egendomen eller förmånsrätt som skall beaktas framför den särskilda (andra stycket). Om den särskilda förmånsrätten grundar sig på företagsinteckning, gäller dock från sistnämnda regel det undantaget att av egendomen får bestridas även andra konkurskostnader än sådana som hänför sig till egendomen, i den mån boet i övrigt inte lämnar tillgång därtill.

Enligt förmånsrättslagen kan ett kollektiv av lös egendom, som hör till

näringsverksamhet i vilken företagsinteckning kan meddelas, vara föremål för förmånsrätt inte bara på grund av en sådan inteckning utan också på grund av fordran hos en hyresgäst eller arrendator i anledning av ett hyres- eller arrendeavtal angående en lägenhet eller jord som var avsedd för verksamheten (5 § första stycket förmånsrättslagen). En hyresvärds eller jordägares förmånsrätt är begränsad till ett belopp som svarar mot tre månaders hyra resp. ett års arrendeavgift. Den gäller närmast framför förmånsrätt på grund av företagsinteckning (9 § första stycket).

Beredningen har föreslagit att undantagsregeln i 81 § andra stycket KL vidgas till att avse även förmånsrätt för en hyresvärds eller jordägares fordran. Detta har i allmänhet godtagits av remissinstanserna, bl.a. av konkurslagskommittén. Endast en remissinstans har ifrågasatt lämpligheten av förslaget.

För egen del vill jag först nämna att undantagsregeln tidigare gällde i fall då den särskilda förmånsrätten var av sådan beskaffenhet att den kunde göras gällande endast i konkurs. Detta var förhållandet främst i fråga om förlagsinteckning. Bestämmelsen ändrades med anledning av tillkomsten av institutet företagsinteckning. Sådan inteckning kan åberopas vid såväl utmätning som konkurs. Beträffande skälen till nämnda ändring vill jag hänvisa till vad som anfördes i prop. 1967:113.

Förmånsrätten för en hyresvärd eller jordägare enligt 5 § första stycket 1 förmånsrättslagen kan ses som en legal företagsinteckning med bästa rätt. Det är därför naturligt att den jämställs med företagsinteckning när det gäller uttagandet av konkurskostnader. Härigenom undviks också att allmänna konkurskostnader skall tas ut efter en hyresvärds eller jordägares förmånsberättigade fordran men före en fordran på grund av företagsinteckning.

Det kan tilläggas att båda dessa förmånsrätter gäller vid såväl utmätning som konkurs. F.n. råder emellertid vid utmätning den skillnaden att en hyresvärd eller jordägare måste själv söka utmätning för att få sin förmånsrätt beaktad, medan företagsinteckning skall respekteras även vid utmätning för en annan borgenärs fordran (139 § UL). Enligt UB skall en hyresvärds eller jordägares förmånsrätt likställas med företagsinteckning i detta avseende (8 kap. 13 § UB).

På grund av det anförda godtar jag beredningens förslag.

97 §

Paragrafen reglerar konkursgäldenärens rätt att av konkursboet utfå utmätningsfri egendom m.m. I första stycket föreslås att hänvisningen till 65 § UL ändras till att gälla 5 kap. 1, 2 och 4 §§ UB. I fråga om utmätning hos ett dödsbo torde det inte vara behövligt att nämna 5 kap. 3 § UB. Det synes tillräckligt med bestämmelserna i tredje stycket av 97 § KL. Hänvisningen i paragrafens andra stycke till 65 § 1 mom. 7 UL föreslås bli ersatt av en hänvisning till motsvarande bestämmelse i 5 kap. 1 § 7 UB.

Det kan påpekas att 97 § KL enligt förslaget, liksom f.n., inte gäller när en annan juridisk person än ett dödsbo har försatts i konkurs.

208 §

I denna paragraf meddelas bestämmelser om jäv mot tjänstemän vid tillsynsmyndigheten i konkurs, dvs. vissa kronofogdemyndigheter. Där anges att i fråga om sådant jäv gäller, utöver vad som följer av 4 § förvaltningslagen (1971:290), att den som i mål om uttagande av skatter, böter eller andra på indrivning beroende medel har tagit befattning med indrivning av en fordran som görs gällande i konkursen eller har vidtagit exekutiv åtgärd för uttagande av en sådan fordran inte får fullgöra någon tillsynsuppgift i konkursen. Uttrycket "mål om uttagande av skatter, böter eller andra på indrivning beroende medel" anknyter till 1 § första stycket utsökningskungörelsen och åsyftar allmänna mål.

I UB används i fråga om mål som nu avses beteckningen allmänt mål (se 1 kap. 6 §). Samma uttryck bör användas även i KL. Enligt 2 kap. 30 § tredje stycket UB skall ansökan i ett allmänt mål anses gjord, när indrivningshandlingarna har kommit in till kronofogdemyndigheten eller, om myndigheten är ansluten till systemet för automatisk databehandling inom exekutionsväsendet, när indrivningsuppdraget har förts in i systemet och uppgifterna är tillgängliga för kronofogdemyndigheten. Det innebär att ett utsökningsmål föreligger så snart kronofogdemyndigheten får befattning med indrivningen. Det synes inte behövligt att som jävsgrundande omständighet, vid sidan av att tjänstemannen har tagit befattning med indrivning, särskilt nämna att han har vidtagit exekutiv åtgärd. Befattning med indrivning måste med nämnda utgångspunkt innefatta även exekutiva åtgärder.

208 § föreslås ändrad i enlighet med det anförda.

Övergångsbestämmelserna

Enligt den föreslagna ändringen av 11 § KL skall en fordran som har fastställts genom skiljedom godtas som stöd för behörighet att söka gäldenären i konkurs under förutsättning att skiljedomen får verkställas enligt bestämmelserna i 3 kap. 15 eller 16 § UB och att en domstol inte har meddelat ett sådant förordnande som avses i 18 § i samma kapitel. 3 kap. UB innehåller emellertid inte någon bestämmelse om verkställighet av en skiljedom, som inte grundas på skiljeavtal utan som har meddelats med stöd av en föreskrift i lag utan tillämpning av skiljemannalagen. En sådan bestämmelse har i stället tagits upp i 12 § UBp. I följd härav föreslås beträffande en sådan skiljedom en övergångsbestämmelse av samma innebörd som den nya regeln i 11 § KL.

Vidare föreslås att 11 § i dess äldre lydelse skall tillämpas, när överexekutor har förordnat om verkställighet av en skiljedom. Enligt 5 § UBp kan ett sådant förordnande meddelas även efter UB:s ikraftträdande, om ansökan enligt 46 § UL har gjorts hos överexekutor före ikraftträdandet.

Skingringsförbud enligt 14 a § skall efter ikraftträdandet inte förekomma som en särskild säkerhetsåtgärd vid sidan av kvarstad. Om skingringsförbud har beviljats före ikraftträdandet, bör vad som sägs om kvarstad i paragrafens nya lydelse tillämpas. En föreskrift härom har tagits upp i övergångsbestämmelserna (jfr 33 § UBp samt punkt 3 i övergångsbestämmelserna till ändringarna i RB).

När tillsynsmyndigheten före ikraftträdandet har meddelat ett beslut enligt 27 § fjärde stycket KL i fråga om ianspråktagande av en konkursgäldenärs inkomst, bör i fråga om talan mot beslutet tillämpas vad som föreskrivs i paragrafen i dess äldre lydelse (jfr 35 § första stycket och 40 § UBp). Det innebär bl.a. att talan skall föras hos överexekutor. Motsvarande bör gälla, när kronofogdemyndigheten före ikraftträdandet har meddelat ett beslut eller vidtagit en åtgärd enligt 54 § första stycket. Det föreslås en övergångsbestämmelse av nu angiven innebörd. Den kompletteras av UBp när det gäller förfarandet hos överexekutor och talan mot överexekutors beslut m.m. (se 40 § jfrd med 35 § UBp).

Enligt den föreslagna ändringen av 81 § KL skall även en hyresvärds eller jordägares fordran som är förmånsberättigad enligt 5 § första stycket 1 förmånsrättslagen få stå tillbaka för allmänna konkurskostnader under de förutsättningar som anges i paragrafen. Detta bör inte gälla, om gäldenären har försatts i konkurs på grund av en ansökan som har gjorts före ikraftträdandet av de nya bestämmelserna. En föreskrift härom har tagits upp sist bland övergångsbestämmelserna.

7.54 Förslaget till lag om ändring i lagen (1970:741) om statlig lönegaranti vid konkurs

I 9 § lönegarantilagen, som innehåller bestämmelser om talan mot kronofogdemyndighetens beslut i en mindre konkurs att en arbetstagares fordran inte omfattas av lönegarantin, hänvisas till UL:s bestämmelser om klagan över utmätning i allmänhet. Hänvisningen föreslås ändrad till att avse motsvarande bestämmelser i UB. Det kan påpekas att det förhållandet att överexekutor slopas som klagoinstans och att talan mot kronofogdemyndighetens beslut skall föras direkt i hovrätten inte bör föranleda någon ändring av bestämmelsen i paragrafens sista mening att talan inte får föras mot hovrättens beslut.

När beslut som avses i 9 § har meddelats av kronofogdemyndigheten före ikraftträdandet av lagändringen, bör 9 § i dess äldre lydelse tillämpas. Det föreslås en övergångsbestämmelse härom.

7.55 Förslaget till lag om ändring i brottsbalken

11 kap. 1 och 3 §§

Andra stycket i 11 kap. 1 § brottsbalken (BrB) innehåller i första meningen en bestämmelse om straff för en gäldenär, som vid konkurs eller

förhandling om offentligt ackord eller i förteckning till utmätningsed eller till betalningssäkringsed uppsåtligen förtiger en tillgång, uppger en obefintlig skuld eller lämnar en annan sådan oriktig uppgift. Gäldenären skall då dömas för oredlighet mot borgenärer, om uppgiften inte rättas innan den beedigas eller annars läggs till grund för förfarandet. I 3 § andra stycket finns en motsvarande bestämmelse i fall då de oriktiga uppgifterna har lämnats av grov oaktsamhet. Brottsbeteckningen är här vårdslöshet mot borgenärer.

I UB meddelas bestämmelser om skyldighet för en utmätningsgäldenär att lämna de uppgifter om sina tillgångar som behövs i målet och om skyldighet för honom att inställa sig till förhör inför kronofogdemyndigheten och att upprätta en skriftlig förteckning över tillgångarna. Gäldenären skall också kunna åläggas att på heder och samvete skriftligen bekräfta de uppgifter om sina tillgångar som han har lämnat vid förhör eller i en förteckning (2 kap. 10 § och 4 kap. 14 § UB). De nämnda bestämmelserna skall enligt förslaget till ändring av lagen om betalningssäkring för skatter, tullar och avgifter gälla även vid verkställighet av betalningssäkring. Med anledning härav föreslås att lagen om utmätningsed och bestämmelserna om betalningssäkringsed upphävs (se 2 § UBp och förslaget till ändring av betalningssäkringslagen). Vad som sägs i 11 kap. 1 och 3 §§ BrB om utmätningsed och betalningssäkringsed bör därför utgå.

Beredningen, som i övrigt inte har föreslagit någon ändring av 11 kap. 1 och 3 §§, har utgått från att en gäldenär, som i samband med utmätning lämnar oriktiga uppgifter om sina tillgångar, kan straffas för osann resp. vårdslös försäkran enligt 15 kap. 10 §, om uppgifterna skriftligen bekräftas på heder och samvete. I likhet med vad som f.n. gäller skall vidare en gäldenär som vid utmätning åberopar en oriktig handling eller ett skenavtal kunna straffas för oredlighet mot borgenärer under de förutsättningar som gäller enligt 11 kap. 1 § andra stycket andra meningen.

Beredningens ståndpunkt har i allmänhet godtagits av remissinstanserna. RÅ har emellertid ansett att alla fall då en utmätningsgäldenär lämnar oriktiga uppgifter i samband med en utmätningsförrättning bör bedömas enhetligt. En lösning är därvid enligt RÅ att enbart bestämmelsen om osann resp. vårdslös försäkran blir tillämplig i sådana fall. Enligt RSV bör en gäldenär som skriftligen bekräftar oriktiga uppgifter inför kronofogdemyndigheten dömas för oredlighet eller vårdslöshet mot borgenärer oavsett om han därvid åberopar en oriktig handling eller ett skenavtal. Frågan huruvida han därutöver skall dömas för osann resp. vårdslös försäkran torde enligt RSV få bero på om oredligheten i det enskilda fallet kan anses som grov eller inte.

För egen del vill jag först framhålla att straffansvar för oriktiga uppgifter i samband med en exekutiv förrättning bör gälla endast uppgifter som en gäldenär lämnar om sina tillgångar. Vidare bör ansvar kunna ådömas endast för sådana oriktiga uppgifter som gäldenären har bekräftat skrift-

ligen på heder och samvete. Bestämmelserna om osann resp. vårdslös försäkran i 15 kap. 10 § BrB, vilka är direkt tillämpliga i ett sådant fall, får anses innefatta en tillräcklig kriminalisering av de gärningar som avses nu. De brott som avses i 11 kap. 1 § andra stycket andra meningen är av en allvarligare karaktär än att lämna oriktiga uppgifter angående tillgångarna. Åberopandet av en oriktig handling eller ett skenavtal utgör i allmänhet led i ett mera planmässigt förfarande i syfte att undgå verkställighet. Dessa förfaranden kan inte anses tillräckligt bestraffade genom att gäldenären döms till ansvar enbart enligt 15 kap. 10 § BrB.

Jag är därför inte beredd att frångå beredningens ståndpunkt i saken.

17 kap. 13 §

Enligt paragrafens första stycke skall den som bryter mot ett förbud att sälja eller skingra gods eller att utge annans gods, rubbar gods som har blivit satt i kvarstad, taget i anspråk genom betalningssäkring, utmätt eller beslagtaget, skadar eller tar bort en myndighets anslag eller försegling eller annars olovligen öppnar vad en myndighet har tillslutit eller också överträder ett annat liknande av en myndighet meddelat förbud dömas för överträdelse av myndighets bud till böter eller fängelse i högst ett år. Andra stycket innehåller en straffbestämmelse för det fallet att någon vägrar en förrättningsman inträde som denne har rätt att fordra.

Enligt vad som föreslås i detta lagstiftningsärende skall skingringsförbud inte längre finnas som en särskild säkerhetsåtgärd vid sidan av kvarstad. Skingringsförbud nämns inte uttryckligen i 17 kap. 13 § BrB men ordalydelsen i första stycket anknyter till uttryckssättet i lagrum som f.n. ger möjlighet att meddela ett sådant förbud. Lydelsen bör därför jämkas. Bestämmelsen bör även i övrigt närmare anslutas till UB.

I beredningens förslag till ändrad lydelse nämns att någon olovligen rubbar, skadar eller eljest förfogar över egendom som är föremål för beslag, kvarstad, utmätning, annan verkställighet eller därmed jämförlig åtgärd. Förslaget har i allmänhet godtagits av remissinstanserna. RÅ har emellertid ansett att lydelsen innebär en inte avsedd utvidgning av det straffbara området, eftersom bestämmelsen kommer att omfatta även fall som nu bedöms som skadegörelse. Med anledning härav vill jag framhålla att det förhållandet att en åtgärd beträffande egendom som avses i paragrafen utgör skadegörelse inte bör hindra att åtgärden även är straffbelagd enligt förevarande paragraf. För att ansvar skall komma i fråga för överträdelse av myndighets bud krävs att gärningsmannen har kännedom om myndighetens åtgärd.

Den nu föreslagna lydelsen överensstämmer i huvudsak med beredningens förslag. Betalningssäkring har dock lagts till. Å andra sidan nämns inte särskilt "annan verkställighet". I uttrycket "annan liknande åtgärd" inbegrips införsel och verkställighet enligt 16 kap. UB samt verkställighet som kan förekomma utanför UB:s område, sålunda även verkställighet

genom en administrativ myndighets försorg, dock endast såvitt den rör viss egendom. Vidare inbegrips en åtgärd som i likhet med de nyss nämnda vidtas av en myndighet och innefattar ett rättsligt ingripande i syfte att begränsa rådigheten beträffande viss egendom.

Bestämmelsen omfattar inte bara att någon handlar i strid mot ett förbud som myndigheten uttryckligen meddelar utan även att någon bryter mot ett förbud som enligt lag följer av ett visst beslut (t.ex. om utmätning). Straffbestämmelsen inbegriper dock endast olovliga handlingar som begås medan egendomen *är* föremål för myndighetens åtgärd. Härigenom utesluts handlingar som äger rum först sedan myndigheten har skilt sig från ärendet. Att någon t.ex. efter fullbordad verkställighet genom överlämnande av viss egendom olovligen tar egendomen i besittning hör inte hit.

Bestämmelser om att kronofogdemyndighetens beslut medför rådighetsinskränkningar finns på flera håll i UB. Som exempel kan nämnas 4 kap. 29 §, 6 kap. 5 och 12 §§, 12 kap. 5 och 6 §§, 15 kap. 20 § samt 16 kap. 14 och 16 §§. Bestämmelser om rättsverkan av beslag finns i 27 kap. 10 § RB. I betalningssäkringslagen finns bestämmelser om den rådighetsinskränkning som följer av betalningssäkring.

Bestämmelsen om straff för den som olovligen rubbar eller skadar egendomen riktar sig mot envar som uppsåtligen handlar i strid mot myndighetens beslut eller vad som följer av beslutet. Den drabbar sålunda även en tredje man som bryter mot ett förbud att utge viss egendom som han innehar. Den kan emellertid drabba även en helt utomstående. Tredje mannens åtgärd är då ofta straffbar enligt andra lagrum, t.ex. som stöld eller skadegörelse. I så fall får konkurrensfrågan lösas enligt vanliga regler.

Ordet "förfogar" inbegriper såväl rättsliga som faktiska åtgärder, t.ex. otillåten avverkning på en utmätt fastighet. Termen syftar i första hand på åtgärder som vidtas av ägaren till egendomen. Straffbestämmelsen kan emellertid bli tillämplig även på t.ex. en nyttjanderättshavare som förfogar över egendomen på motsvarande sätt, om detta förfogande inte innefattar utövning av en rätt som är skyddad mot utmätningssökanden. Ett faktiskt förfogande torde f.ö. i allmänhet innebära att egendomen rubbas eller skadas.

Om en gäldenär överlämnar utmätt egendom till en tredje man, t.ex. till fullgörande av ett tidigare slutet köpeavtal om egendomen, kan det innebära en straffbar handling. Det bör emellertid i sammanhanget erinras om att det förfogandeförbud som följer av särskilda bestämmelser inte alltid är absolut. Enligt 4 kap. 29 § UB gäller förfogandeförbudet endast sådana åtgärder som är till skada för utmätningssökanden. Överlåtelse av t.ex. en utmätt fastighet inverkar inte på utmätningssökandens rätt och är sålunda inte straffbar enligt förevarande bestämmelse. Att straffbestämmelsen har denna innebörd följer av ordet "olovligen" och torde inte därutöver, vilket en remissinstans har ifrågasatt, behöva anges i lagtexten.

Otillåtna förfoganden blir straffbara så snart ett meddelat beslut skall lända till efterrättelse. Det förutsätts alltså inte att beslutet har kommit till uttryck genom märkning eller annat säkerställande av den egendom som är föremål för ingripandet. Endast uppsåtligt handlande är emellertid straffbelagt. Ansvar kommer alltså bara i fråga för den som känner till beslutet.

Beredningen har behandlat frågan huruvida straffbestämmelserna bör omfatta det fallet att en sekundogäldenär betalar en fordran i strid mot ett av kronofogdemyndigheten meddelat förbud. En sådan betalning torde inte f.n. anses straffbar. Enligt beredningen finns det inte tillräcklig anledning att straffbelägga en sådan åtgärd. Kronofogdeföreningen har däremot förordat en straffbestämmelse för detta fall. Föreningen framhåller att utmätta fordringar och rättigheter ofta representerar större värden än t.ex. utmätt lösöre och att behovet av en straffsanktion mot en sekundogäldenär eller annan förpliktad som uppsåtligen neutraliserar verkan av en fordrings- eller rättighetsutmätning inte kan anses mindre än när det gäller andra kronofogdemyndighetens beslut.

För egen del vill jag först understryka att det förhållandet att sekundogäldenären trots förbudet betalar till sin borgenär inte befriar honom från sin förpliktelse. Han är alltså skyldig att betala på nytt till kronofogdemyndigheten eller till den till vilken fordringen övergår. Det är visserligen tänkbart att sekundogäldenären genom betalningen har satt sig ur stånd att fullgöra sin förpliktelse i behörig ordning. Detta torde emellertid inte utgöra ett tillräckligt skäl att straffbelägga åtgärden. Sekundogäldenären kan ju även genom andra förfoganden över sina medel sätta sig ur stånd att betala. Jag anser sålunda att beredningens förslag att lämna dessa fall utanför det straffbara området bör följas. Att förslaget har den angivna innebörden följer av att det endast är förfoganden över bestämd egendom som har straffbelagts.

Straffbestämmelsen kan dock undantagsvis vara tillämplig i fråga om pengar eller annan generiskt bestämd egendom, nämligen om ett förbud har meddelats beträffande egendom som hålls avskild för fullgörande av en viss förpliktelse (t.ex. redovisningsmedel).

I överensstämmelse med gällande lag kriminaliseras vidare att någon skadar eller tar bort en myndighets anslag eller försegling eller annars olovligen öppnar vad en myndighet har tillslutit eller överträder ett annat liknande av en myndighet meddelat förbud.

36 kap. 4 §

Enligt 36 kap. 1 § kan utbyte av brott enligt BrB samt förlag för brott, vars mottagande är straffbart enligt BrB, under vissa förutsättningar förklaras förverkat. Vidare kan enligt 2 § förverkande ske av egendom som har använts som hjälpmedel vid brott enligt BrB eller som har frambragts genom ett sådant brott. Detsamma gäller egendom som någon har använt eller annars tagit befattning med på ett sätt som utgör brott enligt BrB. För-

verkande enligt 1 eller 2 § kan avse antingen själva den aktuella egendomen (sakförverkande) eller dess värde (värdeförverkande). Enligt 3 § kan förverkande även ske av föremål, som på grund av sin särskilda beskaffenhet och omständigheterna i övrigt kan befaras komma till brottslig användning.

Enligt 4 § första stycket får förverkande på grund av brott ske hos a) gärningsmannen eller annan medverkande till brottet, b) den i vars ställe gärningsmannen eller annan medverkande var, c) den som har beretts vinning genom brottet eller d) den som efter brottet har förvärvat egendomen genom ett familjerättsligt fång eller genom gåva eller som efter brottet har förvärvat egendomen på annat sätt och därvid kände till eller hade skälig anledning till antagande om egendomens samband med brottet. Enligt andra stycket i paragrafen får förverkande inte ske, om egendomen vid brottet inte tillhörde någon av dem som anges under första stycket a)–c). Det kan påpekas att 4 § inte är tillämplig beträffande förverkande enligt 3 § av brottsverktyg.

I 4 § tredje stycket anges att en särskild rätt till egendom som förklaras förverkad består, om inte även den särskilda rätten förklaras förverkad. Med uttrycket "särskild rätt" avses enligt förarbetena begränsade sakrätter, t.ex. panträtt, och en säljares rätt till egendom som har sålts under äganderättsförbehåll (se prop. 1968:79 s. 53 och 63). Med äganderättsförbehåll torde böra jämställas förbehåll om återtaganderätt. Däremot inbegrips inte t.ex. nyttjanderätt till lös sak (jfr NJA 1975 s. 528). Utmätning torde inte heller omfattas. Innebörden av att en särskild rätt förklaras förverkad är att rättigheten upphör.

Frågan om förverkande prövas i allmänhet i samband med att domstolen prövar ansvarsfrågan. När frågan om förverkande angår någon annan än den som är åtalad, skall enligt 17 § lagen (1946:804) om införande av nya rättegångsbalken (Rp) talan föras mot honom.

Bestämmelser om förverkande finns i flera lagar vid sidan av BrB, t.ex. lagen (1960:418) om straff för varusmuggling (9, 10 och 12 §§) och valutalagen (1939:350, 11 §). Bestämmelserna i 36 kap. BrB gäller i stor utsträckning även vid förverkande enligt specialstraffrättsliga bestämmelser.

Enligt 27 kap. 1 § första stycket RB får föremål som skäligen kan antas vara förverkat på grund av brott tas i beslag. Detsamma gäller enligt 14 a § i fråga om föremål som skäligen kan antas vara förverkat enligt 36 kap. 3 § BrB. I 10 § finns bestämmelser om hur ett beslag skall säkerställas. Bestämmelserna överensstämmer i stort sett med vad som gäller i fråga om säkerställande av utmätning av lös egendom. Särskilda bestämmelser om beslag finns i en del andra lagar än RB. Beslag används regelmässigt för att säkerställa ett sakförverkande.

Vid ett sakförverkande kan konkurrens uppkomma mellan förverkandet och en utmätning av samma egendom. Det finns inte f.n. några bestämmelser som reglerar hur den konkurrensfrågan skall lösas. Det har i rätts-

praxis fastslagits att en utmätning av egendom som har tagits i beslag för att säkerställa ett sakförverkande inte medför någon rubbning av beslaget (NJA 1965 s. 97 I). Kronofogdemyndigheten är i ett sådant fall förhindrad att omhänderta egendomen och sälja den eller vidta annan motsvarande åtgärd. Om egendomen därefter förklaras förverkad, torde den rätt som har vunnits genom utmätningen utan vidare upphöra.

RSV har i en skrivelse till justitiedepartementet anfört att det hos kronofogdemyndigheterna råder delade meningar hur frågan om konkurrens mellan en utmätning som har skett före beslag och ett förverkande av samma egendom skall lösas. Enligt en uppfattning skall, sedan förverkandefrågan har avgjorts, utmätningsförfarandet fortsätta och utmätningsborgenären få full betalning innan förverkandeanspråket kan uppfyllas. Enligt en annan uppfattning skall utmätningen alltid vika för statens anspråk på förverkande, i vart fall om utmätningen har skett efter brottet. Oavsett vilken lösning som väljs finns det enligt verket behov av en klargörande regel i saken.

För egen del vill jag först framhålla att det förhållandet att viss egendom kan komma att förverkas inte bör hindra att egendomen utmäts. Detta gäller även om egendomen har tagits i beslag (jfr NJA 1965 s. 97 I). Möjligheten till utmätning är motiverad redan av att det inte är säkert att egendomen kommer att förverkas. Om egendomen inte har tagits i beslag, bör utmätningsförfarandet fortgå som vanligt. Möjligheten till förverkande torde då f. ö. inte vara känd för kronofogdemyndigheten. Har egendomen tagits i beslag, bör däremot utsökningsmålet, i enlighet med 1965 års rättsfall, vila i avvaktan på prövningen av förverkandefrågan. Det kan påpekas att en utmätning inte hindrar att egendomen tas i beslag. Någon uttrycklig bestämmelse om det nu sagda torde inte behövas. Det kan tilläggas att vid utmätning givetvis helst bör tas i anspråk annan egendom än sådan som kan komma att förverkas.

Utmätning medför förmånsrätt i den utmätta egendomen och företer även i övrigt viss likhet med panträtt. Det synes därför lämpligt att frågan om konkurrens mellan utmätning av viss egendom och förverkande av egendomen regleras efter samma grunder som enligt 36 kap. 4 § tredje stycket BrB gäller vid konkurrens mellan en särskild rätt till egendomen och förverkande. Den skillnaden bör emellertid göras att det i princip bortses från huruvida utmätningsborgenären kände eller inte kände till egendomens samband med brottet. En utmätningsborgenärs goda eller onda tro saknar nämligen i övrigt i princip betydelse. Utmätningsborgenären bör inte få bättre rätt än utmätningsgäldenären. En sådan lösning ansluter nära till vad som i övrigt torde gälla när utmätning och vissa andra rättigheter i samma egendom konkurrerar.

En jämförelse bör också göras med konkurs. Det förhållandet att ägaren till viss egendom efter brottet försätts i konkurs torde inte hindra att egendomen under konkursen förklaras förverkad och därmed går förlorad

för konkursborgenärerna. Någon anledning till ändring häri synes inte föreligga. Det fallet att egendomen har utmätts bör i princip behandlas på samma sätt. Det kan bl.a. påpekas att om konkurs inträffar inom viss tid efter utmätningen, förmånsrätten på grund av utmätningen återgår (38 § KL).

Det sagda leder fram till att en utmätning som äger rum efter brottet i allmänhet bör stå tillbaka för ett förverkande. Detta gäller inte bara när utmätningsborgenären har medverkat till brottet eller utmätning har sökts i samråd med ägaren för att denne skall undgå de ekonomiska följderna av ett förverkande utan i allmänhet även i andra fall. Undantagsvis kan det dock finnas skäl att inte förverka utmätningen. Lagtekniskt bör frågan lösas genom att utmätning i 36 kap. 4 § BrB likställs med särskild rätt. Det innebär att den rätt som har vunnits genom utmätningen måste förklaras förverkad för att upphöra och att talan måste föras mot utmätningsborgenären.

Vad nu har sagts bör emellertid inte gälla om egendomen var föremål för beslag när den utmättes. Praktiska skäl talar för att man i det fallet ansluter till den ståndpunkt som har intagits i rättspraxis och alltså låter utmätningen utan vidare upphöra att gälla, om egendomen senare förverkas.

Enligt 8 och 9 §§ förmånsrättslagen ger betalningssäkring en med utmätning jämställd förmånsrätt i den egendom som har tagits i anspråk. I fråga om konkurrens mellan betalningssäkring och sakförverkande bör därför gälla samma regler som när utmätning och sakförverkande sammanträffar.

Kvarstad medför inte förmånsrätt. UB innehåller emellertid delvis nya regler om konkurrensen mellan kvarstad – som innefattar även det nuvarande skingringsförbudet – och utmätning resp. betalningssäkring. Bestämmelserna härom i 16 kap. 15 § innebär att om egendom som har belagts med kvarstad för fordran utmäts eller tas i anspråk genom betalningssäkring för en fordran som inte är förenad med särskild förmånsrätt i egendomen, denna skall anses samtidigt utmätt för kvarstadsborgenärens fordran. Det innebär att borgenärerna får lika rätt i egendomen, dvs. i förhållande till fordringarnas storlek.

Kvarstad bör inte i och för sig medföra något skydd gentemot förverkande. När utmätningsverkan har inträtt, bör den ges samma ställning i förhållande till ett sakförverkande som en vanlig utmätning. Någon särskild bestämmelse härom torde inte behövas.

I enlighet med det sagda föreslår jag att det i 36 kap. 4 § tredje stycket tas upp en ny andra mening, i vilken föreskrivs att vad som i samma stycke sägs om särskild rätt även gäller i fråga om den rätt som har vunnits genom utmätning eller betalningssäkring, såvida inte egendomen hade tagits i beslag när den utmättes eller togs i anspråk genom betalningssäkring. Beträffande tillämpningen kan påpekas att lydelsen även omfattar det fallet att en utmätning (eller betalningssäkring) har verkställts före brottet. Som

har antytts i det föregående bör emellertid förverkande inte ske i ett sådant fall.

Slutligen bör nämnas att jag under hand har låtit inhämta synpunkter på nu förevarande förslag från RÅ, rikspolisstyrelsen och RSV. Förslaget föranledde därvid inte någon erinran.

Övergångsbestämmelserna

Straffbestämmelserna i 11 kap. 1 och 3 §§ för oriktiga uppgifter i en förteckning till utmätningsed eller betalningssäkringsed bör tillämpas även efter ikraftträdandet, vare sig förfarandet har ägt rum före eller efter ikraftträdandet (jfr 41 § första stycket UBp och övergångsbestämmelserna till ändringarna i betalningssäkringslagen). Det föreslås en övergångsbestämmelse härom.

Den föreslagna bestämmelsen beträffande förverkande av den rätt som har vunnits genom utmätning m.m. torde innebära vissa ändringar i förhållande till vad som gäller f.n. Bestämmelsen bör inte gälla när det aktuella brottet har begåtts före ikraftträdandet av lagändringen. En föreskrift härom föreslås.

7.56 Förslaget till lag om ändring i rättegångsbalken

UB påkallar ändring av åtskilliga paragrafer i RB, i första hand reglerna om kvarstad och andra säkerhetsåtgärder i 15 och 26 kap. Av andra bestämmelser som bör ändras kan nämnas föreskrifterna om förordnande om verkställighet av en dom eller ett beslut som inte har vunnit laga kraft och föreskrifterna om delgivning av tredskodomar.

8 kap. 2 § och 12 kap. 3 §

I 8 kap. 2 § tredje stycket RB föreskrivs att bl.a. en utmätningsman inte får antas till ledamot av advokatsamfundet. Vidare gäller enligt 12 kap. 3 § första stycket att en utmätningsman inte får vara ombud vid allmän domstol, såvida inte regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ger tillstånd därtill. Sistnämnda förbud avser dock inte den som, under tjänstledighet, i utbildningssyfte tjänstgör som biträde åt en advokat. Vad som sägs i 12 kap. 3 § gäller även i fråga om ett biträde och en försvarare (12 kap. 22 § och 21 kap. 3 § andra stycket).

Förbudet för en utmätningsman att vara ombud har motiverats med den befattning som utmätningsmannen har att ta med verkställighet av domar och beslut. Enligt ett uttalande i förarbetena till RB avsåg bestämmelsen inte s.k. domsverkställare, som enligt tidigare gällande bestämmelser kunde av utmätningsmannen i stad sättas till utmätningsman i hans ställe för ett bestämt fall. Det har sagts att bestämmelsen numera torde gälla även en tjänsteman som en kronofogde kan sätta i sitt ställe som utmätningsman. Ett sådant förordnande kan enligt kronofogdeinstruktionen

(1965:687, omtryckt 1976:893) ges åt en kronofogdesekreterare, den som vid kronofogdemyndigheten fullgör notarietjänstgöring, en kronokommissarie, en förste kronoassistent eller en kronoassistent.

Beteckningen utmätningsman har inte bibehållits i UB. Verkställigheten skall åvila kronofogdemyndigheten (1 kap. 3 §). Vidare anges i UB att ett utsökningsmål handläggs av en kronofogde eller en annan tjänsteman hos kronofogdemyndigheten. Vad som sägs om utmätningsman i 8 kap. 2 § och 12 kap. 3 § RB bör därför ändras. Det synes inte behövligt att bestämmelsen i 12 kap. 3 § görs tillämplig även på andra tjänstemän vid kronofogdemyndigheten än kronofogden. Om en sådan tjänsteman undantagsvis har varit ombud eller biträde åt en part vid domstol, får han inte ta befattning med ett utsökningsmål som rör samma sak (1 kap. 4 § UB jfrd med 4 kap. 13 § 8 RB).

På grund härav föreslås att ordet utmätningsman i förevarande paragrafer byts ut mot termen kronofogde.

9 kap. 8 §

I 9 kap. 8 § första stycket RB föreskrivs att då ett vite enligt RB föreläggs en part eller någon annan, domstolen skall bestämma vitet till ett belopp, som med hänsyn till hans ekonomiska förhållanden och omständigheterna i övrigt kan antas förmå honom att iaktta föreläggandet. Vidare anges att ett vite inte får bestämmas under tio eller över 5.000 kr. men att, när ett vite har dömts ut och domstolen förelägger ett nytt vite, detta får bestämmas till högre belopp, dock inte över 10.000 kr.

Enligt 15 kap. 3 § kan en domstol besluta om olika säkerhetsåtgärder, om en part i rättegång har visat sannolika skäl för sin talan och det skäligen kan befaras att motparten genom att utöva viss verksamhet eller företa eller underlåta viss handling eller genom något annat förhållande hindrar eller försvårar domens verkställande eller väsentligt förringar dess värde för parten. Domstolens beslut kan bl.a. bestå i att motparten meddelas ett förbud eller annat föreläggande vid vite. Föreläggande eller förordnande enligt 15 kap. 3 § får också meddelas, om det i annat fall är av synnerlig vikt för parten och det inte länder motparten till väsentligt förfång. I det följande föreslås att domstols befogenhet att förordna om säkerhetsåtgärd enligt 15 kap. 3 § vidgas till att gälla även innan talan har väckts i saken. Samtidigt jämkas lydelsen något.

Bestämmelserna i 9 kap. 8 § RB om högsta vitesbelopp måste anses gälla även i fråga om ett föreläggande enligt 15 kap. 3 §. Ett sådant föreläggande hänför sig emellertid till själva saken i målet och skiljer sig därmed från vitesföreläggandenen som avser förfarandet i rättegången, t.ex. ett föreläggande att inställa sig till en förhandling. Beträffande vitesföreläggandenen enligt 15 kap. 3 § är ett högsta belopp av 5.000 resp. 10.000 kr. numera uppenbart för lågt. Sådana föreläggandenen kan ibland avse förhållanden som rör mycket stora värden. Det kan t.ex. vara fråga om att någon till

skada för annan driver en mycket lönande verksamhet i strid med ett avtal.

Det kan erinras om att när bestämmelser i olika lagar uttryckligen medger att ett föreläggande som avser själva saken förenas med vite, något högsta belopp i allmänhet inte är föreskrivet (se t.ex. 5 § marknadsföringslagen 1975:1418, 1 § lagen 1971:112 om förbud mot oskäliga avtalsvillkor och 15 § firmalagen 1974:156). I fråga om UB kan nämnas att vite i sådant fall som avses i 2 kap. 15 § inte är begränsat till visst belopp.

På grund härav anser jag att maximeringen av vite enligt RB till 5.000 resp. 10.000 kr. inte bör gälla i fråga om föreläggande enligt 15 kap. 3 §. I sådana fall bör inte gälla något visst högsta belopp. 9 kap. 8 § föreslås ändrad i enlighet härmed.

Det kan tilläggas att även vissa andra föreläggande enligt RB som kan förenas med ett vite är av en sådan beskaffenhet att det kan ifrågasättas om inte ett högre vite än 5.000 resp. 10.000 kr. bör kunna sättas ut. Jag avser närmast föreläggande enligt 38 kap. 5 § och 39 kap. 5 § att förete en skriftlig handling som bevis resp. att tillhandahålla ett föremål för syn (jfr 18 § lagen 1970:417 om marknadsdomstol m.m.). Den frågan får emellertid tas upp i ett annat sammanhang.

10 kap. 17 §

I 10 kap. RB meddelas bestämmelser om forum i tvistemål. Som allmän princip gäller att en domstol vid vilken talan anhängiggörs skall pröva sin behörighet endast om fråga därom väcks av svaranden (18 §). Från denna regel föreskrivs emellertid vissa undantag. I 10 kap. 17 § anges sålunda flera fall då domstolen har att självmant pröva sin behörighet. I första stycket punkt 6 nämns bl.a. tvist som angår utmätt lös egendom och för vilken behörig domstol är särskilt angiven. Bestämmelsen åsyftar enligt förarbetena tvister som avses i 69 § UL, dvs. tvister på grund av föreläggande att väcka talan i fråga om lös egendom. Numera kan emellertid föreläggande att väcka talan vid domstol meddelas även enligt 91 a och 151 §§ UL. I fråga om fast egendom se även 5 § FfL.

Enligt UB skall föreläggande att väcka talan vid domstol angående utmätt egendom kunna meddelas i ett flertal fall, se 4 kap. 20–23 och 26 §§, 9 kap. 11 § och 13 kap. 7 §. För dessa fall meddelas bestämmelser om behörig domstol i 2 kap. 24 § UB. Den domstol som anges där bör vara uteslutande behörig att pröva en tvist på grund av ett föreläggande. För att punkt 6 i 10 kap. 17 § RB skall bli tillämplig på samtliga tvister, för vilka viss domstol är föreskriven i UB, bör bestämmelsen vidgas till att gälla även tvist angående annan utmätt egendom än lös egendom. Paragrafen föreslås jämkad i enlighet härmed.

Den föreslagna lydelsen avses omfatta även tvist enligt 13 kap. 7 § UB, dvs. tvist vid fördelning av medel som har influtit i ett mål om utmätning. I fråga om tvister rörande fast egendom för vilken fastighetsforum skall gälla (2 kap. 24 § andra stycket UB) se även punkt 4 i förevarande paragraf.

Det kan erinras om att annan sakägare än den som har förelagts att väcka talan inte är bunden av forumreglerna i 2 kap. 24 § UB.

15 kap.

Förevarande kapitel innehåller bestämmelser om säkerhetsåtgärder i tvistemål. Sådana åtgärder utgörs av kvarstad och skingringsförbud, som båda kan meddelas till säkerhet för en fordran eller för bättre rätt till egendom, reseförbud, föreläggande eller förordnande som avses i 15 kap. 3 § samt återställande av besittning eller annat förhållande som har rubbats. Beslut om säkerhetsåtgärd meddelas av domstol i en anhängig rättegång. En förutsättning för ett sådant beslut är alltså att talan har väckts i saken.

Enligt UL kan även överexekutor förordna om kvarstad och andra säkerhetsåtgärder enligt bestämmelser som i huvudsak överensstämmer med RB:s. Sådana åtgärder kan beviljas av överexekutor vare sig rättegång pågår i saken eller inte. Har talan inte redan väckts när överexekutor meddelar sitt beslut, skall talan väckas inom viss tid från beslutet, vid påföljd att åtgärden annars återgår. I vissa fall är det tillräckligt att talan anhängiggörs i annan ordning än vid domstol. Antalet mål hos överexekutor om kvarstad eller annan säkerhetsåtgärd har under senare år uppgått till 100–200 om året.

I sitt förslag till UB föreslog beredningen att överexekutors befogenhet att förordna om säkerhetsåtgärd enligt UL skulle flyttas till kronofogdemyndigheterna. I enlighet härmed har beredningen i betänkandet med förslag till följdändringar utgått från att en domstol liksom f.n. skall kunna förordna om kvarstad och andra säkerhetsåtgärder endast i anhängiga mål. I propositionen angående UB har emellertid på skäl som anges där intagits den ståndpunkten att befogenheten att förordna om säkerhetsåtgärder inte bör flyttas till kronofogdemyndigheterna. På grund härav innehåller UB inte några bestämmelser om sådana beslut. I propositionen förutsätts att uppgiften förs till tingsrätten.

I det förslag till en handräckningslag, som har remitterats till lagrådet den 28 juni 1979, har föreslagits att uppgiften att förordna om handräckning i summarisk process, motsvarande återställande av rubbad besittning m.m. och avhysning enligt 191 och 192 §§ UL, anförtros tingsrätten (avsnitt 2.2).

Även beträffande kvarstad och andra säkerhetsåtgärder talar övervägande skäl för att uppgiften bör ankomma på tingsrätten. Frågor om sådana åtgärder innefattar sålunda en prövning av civilrättsliga förhållanden. Beståndet av en beviljad säkerhetsåtgärd förutsätter också, om rättegång inte redan pågår, att talan i saken väcks inom viss tid, i allmänhet vid domstol. Tingsrätten har redan f.n. att besluta om säkerhetsåtgärder i anhängiga mål. Om uppgiften att förordna om säkerhetsåtgärder även innan talan har väckts flyttas till tingsrätten, undviker man kompetenskonflikter och andra olägenheter som föranleds av att mer än en myndighet har

samma befogenhet. Det krav på skyndsam handläggning som ofta föreligger i fråga om säkerhetsåtgärder torde också över lag kunna tillgodoses i tingsrätterna.

Jag föreslår sålunda att överexekutors befogenhet att förordna om kvarstad och andra säkerhetsåtgärder innan talan har väckts i saken förs till tingsrätten. Härvid bör samma principer gälla som enligt UL. Det bör alltså inte göras någon inskränkning i en rättssökandes möjlighet att få ett anspråk säkerställt i fall då detta skall prövas av skiljemän eller i annan särskild ordning.

UL:s bestämmelser om handräckning torde i princip vara begränsade till att avse civilrättsliga anspråk. Det kan dock ibland finnas ett behov av att säkerställa en senare indrivning av offentligrättsliga anspråk. Den frågan får emellertid tas upp i ett annat sammanhang. En eventuell befogenhet att förordna om säkerhetsåtgärder i sådana fall synes f.ö. inte böra tillkomma tingsrätten. Det kan erinras om att genom lagen om betalningssäkring för skatter, tullar och avgifter har införts en möjlighet att säkerställa indrivningen av det allmännas fordringar på viktigare skatter och avgifter.

När det gäller frågan var bestämmelser bör tas upp om meddelande av säkerhetsåtgärder innan talan i saken har väckts, vill jag först nämna att regleringen har ansetts inte böra ske i den föreslagna handräckningslagen. Det synes inte heller lämpligt att bestämmelser i saken tas upp i en särskild lag. Det skulle bl.a. innebära en dubbelreglering i flera avseenden, i den mån inte hänvisning kan ske till RB:s bestämmelser.

Enligt min mening är den enklaste och naturligaste ordningen att bestämmelser i frågan meddelas i 15 kap. RB. Där finns redan motsvarande regler för det fallet att talan har väckts. En komplettering för de fall som nu avses kan bli förhållandevis enkel. En sådan ordning innebär visserligen att RB:s föreskrifter om säkerhetsåtgärder kommer att gälla även i fråga om anspråk, som undantagsvis skall prövas i annan ordning än i rättegång, t.ex. av skiljemän. Detta bör dock inte utgöra något avgörande hinder mot nämnda ordning, om denna framstår som praktisk och ändamålsenlig. Det kan erinras om att i fråga om brottmål gäller att domstolen kan förordna om bl.a. kvarstad innan åtal har väckts. Jag föreslår alltså att befogenheten för tingsrätten att förordna om kvarstad eller annan säkerhetsåtgärd även i fall då talan inte har väckts regleras i 15 kap. RB.

F.n. kan enligt 15 kap. 1 § RB till säkerhet för en fordran resp. för bättre rätt till viss egendom beviljas antingen kvarstad eller skingringsförbud. Motsvarande gäller enligt UL. I fråga om fast egendom kan dock endast skingringsförbud meddelas. Skillnaden mellan de båda åtgärderna är närmast att medan kvarstad i princip skall leda till att kronofogdemyndigheten tar aktuell egendom i förvar, skingringsförbud endast innebär att den som åtgärden riktar sig mot meddelas ett förbud att sälja eller skingra egendomen. Skingringsförbud beträffande fast egendom kan dock kompletteras med ett förordnande om att själva egendomen skall tas om hand.

Beredningen har föreslagit att de nuvarande åtgärderna kvarstad och skingringsförbud skall föras samman till en åtgärd, benämnd kvarstad. Detta har genomgående godtagits av remissinstanserna. Även jag anser att det saknas behov av två olika åtgärder för att tillgodose kravet på säkerställande av en fordran resp. bättre rätt till viss egendom. I praktiken torde f.n. nästan uteslutande kvarstad användas, frånsett fall då fråga är om fast egendom. I enlighet härmed utgår UB från att skingringsförbud skall upphöra som en självständig säkerhetsåtgärd. För säkerställande av kvarstad skall enligt UB samma regler gälla som för säkerställande av utmätning, och dessa ger visst utrymme att handla efter omständigheterna.

Jag föreslår alltså att de olika åtgärder som f.n. kan vidtas i form av kvarstad eller skingringsförbud förs samman till ett institut. Det kan ifrågasättas om inte den åtgärd som skall ske till säkerhet för en fordran och den åtgärd som skall äga rum för att säkerställa bättre rätt till viss egendom borde ha olika beteckningar. Det har dock inte synts lämpligt att på denna punkt bryta med hittillsvarande ordning. Den föreslagna säkerhetsåtgärden betecknas alltså i båda fallen kvarstad.

Som har nämnts i det föregående kan enligt RB även reseförbud meddelas till säkerhet för en fordran (15 kap. 2 §). Sådant förbud kan beviljas, om en part i rättegång angående betalning för en fordran har visat sannolika skäl för sin talan och det skäligen kan befaras att motparten beger sig från riket utan att efterlämna känd egendom som svarar mot hans skuld. Reseförbud innebär förbud för gäldenären att avresa från orten, såvida han inte ställer pant eller borgen för skulden. Reseförbud gäller inte utöver tre månader från delgivningen. Överträds ett reseförbud, kan domstolen på yrkande av käranden förordna att gäldenären skall återhämtas och hållas i häkte under den tid förbudet gäller. Liknande bestämmelser om reseförbud finns i 187 § UL.

Beredningen har föreslagit att institutet reseförbud skall avskaffas som säkerhetsåtgärd i tvistemål och att någon motsvarighet till 187 § UL inte skall meddelas. Förslaget har utan undantag godtagits av remissinstanserna. För egen del vill jag först påpeka att något större praktiskt behov av att kunna utverka ett reseförbud till säkerhet för en fordran inte synes föreligga. Reseförbud för ett sådant ändamål torde sålunda förekomma mycket sällan. Förbudet syftar främst till att hindra en gäldenär att dra sig undan rättegången och verkställighet av en blivande dom. Förbudet, som medför viss press på gäldenären att betala sin skuld eller ställa säkerhet, innebär ett slags personalexekution. Ett reseförbud kan också förorsaka gäldenären skada utan motsvarande nytta för borgenären. Det kan erinras om att enligt lagen (1917:381) om förbud för vissa underhållsskyldiga att avflytta från riket den som var underhållsskyldig mot barn under 16 år tidigare i princip inte hade rätt att flytta från riket, om han inte ställde säkerhet för underhållsskyldigheten. Lagen upphävdes emellertid år 1969. På nu anförda skäl godtar jag förslaget att reseförbud skall avskaffas som säkerhetsåtgärd för civilrättsliga fordringar.

Utöver vad som har sagts nu bör i 15 kap. RB göras vissa andra ändringar, bl.a. i syfte att förenkla och förtydliga bestämmelserna. Att skingringsförbud utmönstras som en särskild säkerhetsåtgärd föranleder också en jämkning av rubriken till kapitlet.

1 §

Paragrafen innehåller f.n. bestämmelser om kvarstad och skingringsförbud till säkerhet för såväl fordran som bättre rätt till viss egendom. I departementsförslaget har i 1 § tagits upp endast regler om kvarstad för fordran, medan kvarstad till säkerhet för bättre rätt behandlas i 2 §.

I första stycket av 1 § föreskrivs f.n. att om en part, som i rättegång har yrkat betalning för en fordran, har visat sannolika skäl för sin talan och det skäligen kan befaras att motparten genom att avvika eller genom att undanskaffa egendom eller på annat sätt undandrar sig att betala vad som kan antas komma att åläggas honom genom domen, kvarstad får läggas på så mycket av hans lösa egendom som svarar mot skulden eller, om det är tillräckligt, egendomen ställas under förbud att säljas eller skingras. Vidare anges att skingringsförbud också får meddelas på fast egendom som tillhör motparten. Om lös egendom som ställs under skingringsförbud finns hos en tredje man, får enligt tredje stycket denne förbjudas att utge egendomen.

Som har nämnts förut föreslår jag att kvarstad och skingringsförbud förs samman till ett gemensamt institut, benämnt kvarstad. De särskilda bestämmelserna om skingringsförbud i 1 § saknar därför motsvarighet i departementsförslaget. Kvarstad skall kunna användas inte endast beträffande lös egendom utan också i fråga om fast egendom. För verkställigheten av ett kvarstadsbeslut skall, om inte domstolen har meddelat någon särskild föreskrift, gälla vad som sägs därom i UB (16 kap. 13 §) och dessa regler ger ett visst utrymme att handla efter omständigheterna. Någon särskild bestämmelse i RB om det fallet att gäldenären tillhörig egendom finns hos en tredje man behövs inte (jfr 6 kap. 7 § och 16 kap. 13 § UB).

I enlighet med vad jag tidigare har förordat har den nuvarande förutsättningen för kvarstad i 1 §, att part i rättegång har yrkat betalning för en fordran, fått utgå i departementsförslaget. I förslaget anges i stället att någon visar sannolika skäl för att han har en fordran, som är eller kan antas bli föremål för rättegång eller prövning i annan liknande ordning. Med uttrycket "prövning i annan liknande ordning" avses en sådan prövning som kan anses ersätta en domstolsprövning i tvistemål, vare sig prövningen skall äga rum av skiljemän, vid syn, i mål om lagsökning eller betalningsföreläggande eller av en specialdomstol eller annan myndighet (jfr 7 §). Det är tydligt att endast privaträttsliga fordringar omfattas.

Som förutsättning för kvarstads beviljande föreskrivs vidare i förslaget, i saklig överensstämmelse med gällande rätt, att det skäligen kan befaras att

motparten genom att avvika, skaffa undan egendom eller på annat sätt undandrar sig att betala skulden. Det behöver inte nödvändigtvis vara fråga om något direkt illojalt förfarande från gäldenärens sida. Det är tillräckligt att denne, t.ex. på grund av ett trängt ekonomiskt läge, kan befaras använda sina tillgångar för ett ändamål som är honom mera angeläget än att betala den aktuella skulden.

När kvarstad beviljas, skall enligt förslaget beslutet avse så mycket av gäldenärens egendom att fordringen kan antas bli täckt. Det innebär bl.a. att även förrättningskostnaderna för en blivande utmätning bör tas med i beräkningen. En remissinstans har ansett att även de rättegångskostnader som kan beräknas uppkomma i målet angående fordringen bör beaktas. Med anledning härav vill jag framhålla att de nuvarande bestämmelserna om kvarstad i UL och RB inte synes medge att blivande rättegångskostnader beaktas vid meddelande av kvarstad. För egen del anser jag också att det är mindre lämpligt att medge kvarstad för en sådan framtida fordran. Det kan erinras om att en dom på betalningsskyldighet får verkställas genast, såvida inte gäldenären nedsätter beloppet eller ställer säkerhet (3 kap. 6 § UB).

Domstolen bör i sitt beslut som regel inte ange vilken egendom som skall bli föremål för kvarstad utan endast förordna att gäldenären tillhörig egendom till så stort värde, att ett visst angivet fordringsbelopp kan antas bli täckt, skall beläggas med kvarstad. Det ankommer därefter på kronofogdemyndigheten att vid verkställighet av beslutet bestämma vilken egendom som skall tas i anspråk. Därvid skall kronofogdemyndigheten tillämpa bl.a. vad som föreskrivs i 4 kap. UB om den ordning i vilken egendom av olika slag skall tas i anspråk samt beneficiereglerna i 5 kap. (jfr 16 kap. 13 §). Undantagsvis bör dock domstolen i sitt beslut kunna ange viss egendom som kvarstaden skall avse, t.ex. om åtgärden riktar sig mot ett utländskt rederi, som äger ett i svensk hamn liggande fartyg vilket är berett att avgå, eller om fordringen är förenad med särskild förmånsrätt i viss egendom och borgenären yrkar att den egendomen skall tas i anspråk. Någon särskild föreskrift om det nu sagda torde inte behövas (jfr 10 § andra meningen).

2 §

F.n. innehåller 2 § regler om reseförbud för att säkerställa en fordran i tvistemål. Som jag har anfört tidigare bör reseförbud inte längre kunna meddelas för ett sådant ändamål. Som 2 § i departementsförslaget har i stället tagits upp bestämmelser om kvarstad till säkerhet för bättre rätt till egendom.

I fråga om åtgärd till säkerhet för bättre rätt till viss egendom föreskrivs f.n. i 1 § andra stycket att kvarstad eller skingringsförbud får läggas på egendom, till vilken en part i rättegång har påstått bättre rätt, om han har visat sannolika skäl för sin talan och det skäligen kan befaras att motparten

undanskaffar, förstör eller väsentligt försämrar egendomen. Den tidigare nämnda bestämmelsen i tredje stycket, att om lös egendom som ställs under skingringsförbud finns hos en tredje man, denne får förbjudas att utge egendomen, gäller även i detta fall.

Även när det gäller åtgärder till säkerhet för bättre rätt till viss egendom bör kvarstad och skingringsförbud, i enlighet med vad jag har förordat i det föregående, föras samman till en åtgärd, kallad kvarstad. På grund härav innehåller 2 § i departementsförslaget endast bestämmelser om kvarstad. Paragrafen är tillämplig beträffande såväl lös som fast egendom och gäller även i fall då egendomen innehas av en tredje man. Med bättre rätt åsyftas inte endast äganderätt utan också en begränsad sakrätt.

Som har nämnts tidigare bör den nuvarande bestämmelsens tillämpningsområde vidgas till att omfatta även fall då talan inte har väckts i saken. Även i övrigt har förutsättningarna för beviljande av åtgärden jämkats något. I departementsförslaget anges sålunda att om någon visar sannolika skäl för att han har bättre rätt till viss egendom, som är eller kan antas bli föremål för rättegång eller prövning i annan liknande ordning, och det skäligen kan befaras att motparten skaffar undan, väsentligt försämrar eller på annat sätt förfogar över egendomen till skada för sökanden, domstol får förordna om kvarstad på egendomen. Vad bestämmelsen innehåller om åtgärder från motpartens sida som förutsättning för beviljande av kvarstad inbegriper både faktiska och rättsliga förfoganden.

Det är tydligt att när kvarstad avser bättre rätt till viss egendom, den aktuella egendomen måste anges i domstolens beslut.

3 §

Denna paragraf innehåller bestämmelser om föreläggande och förordnande m.m.

F.n. anges i första meningen att den gäller fall då en part i rättegång har visat sannolika skäl för sin talan och det skäligen kan befaras att motparten genom att utöva viss verksamhet eller företa eller underlåta viss handling eller genom annat sitt förhållande hindrar eller försvårar domens verkställande eller väsentligt förringar dess värde för parten. I ett sådant fall får domstolen meddela motparten ett förbud eller annat föreläggande vid vite eller förordna om egendoms förvaltning av en god man eller om någon annan åtgärd som anses behövlig för att säkerställa partens rätt. Ett sådant föreläggande eller förordnande får enligt andra meningen också meddelas, om det i annat fall är för parten av synnerlig vikt och det inte länder motparten till väsentligt förfång. Åtgärder enligt andra meningen anses ha till ändamål inte bara att säkerställa en blivande doms verkställighet utan att redan under rättegången provisoriskt ordna det stridiga rättsförhållandet.

Enligt 187 a § UL kan även överexekutor förordna om sådana åtgärder som avses i 15 kap. 3 § RB.

Beredningen har föreslagit att lydelsen av 15 kap. 3 § RB jämkas något. Förslaget har godtagits av remissinstanserna. Även jag anser att paragrafen kan förenklas och förtydligas. Förutsättningarna för att ett föreläggande eller annat förordnande skall meddelas i fall som avses i andra meningen synes också alltför restriktiva. Vidare bör tillämpningsområdet vidgas till att omfatta även fall då talan inte har väckts i saken.

Enligt departementsförslaget skall förevarande paragraf inte vara tillämplig i fall som avses i 1 eller 2 §, dvs. när det är ett fordringsanspråk eller ett anspråk på bättre rätt till egendom som görs gällande. Detta innebär en viss inskränkning av paragrafens nuvarande tillämpningsområde. Kvarstad – såväl kvarstad för fordran som kvarstad till säkerhet för bättre rätt – ger emellertid enligt UB kronofogdemyndigheten en generell befogenhet att vidta de åtgärder beträffande egendomen som behövs för att sökandens rätt skall tas till vara (16 kap. 14 § andra stycket och 16 § andra stycket samt 4 kap. 31 §). Över huvud ger UB även beträffande kvarstad möjlighet att vid verkställigheten vidta de åtgärder som behövs för att det aktuella anspråket skall skyddas (jfr 16 kap. 13 § första stycket och 16 § första stycket samt 6 kap. 10 § UB).

I enlighet med det anförda anges i första stycket av departementsförslaget att om någon, i annat fall än som avses i 1 eller 2 §, visar sannolika skäl för att han mot någon annan har ett anspråk, som är eller kan antas bli föremål för rättegång eller prövning i annan liknande ordning, och det skäligen kan befaras att motparten genom att utöva viss verksamhet eller företa eller underlåta viss handling eller på annat sätt hindrar eller försvårar utövningen av sökandens rätt eller väsentligt förringar dess värde, domstol får förordna om lämplig åtgärd för att säkerställa sökandens rätt. Beträffande uttrycket "prövning i annan liknande ordning" får jag hänvisa till vad som har sagts vid 1 §.

Bestämmelsen avses medge inte endast att verkställigheten av en blivande dom eller annan exekutionstitel säkerställs utan också att sökanden genast skall kunna komma i åtnjutande av sin rätt. Med hänsyn härtill har någon motsvarighet till den nuvarande andra meningen i paragrafen inte tagits upp i förslaget. Det är även utan en särskild föreskrift tydligt att ett provisoriskt ordnande av rättsförhållandet mellan parterna, innan saken har prövats av domstolen eller i annan ordning, inte bör ske utan starka skäl. Parternas motstridiga intressen bör i sådant fall vägas mot varandra.

I andra stycket av departementsförslaget anges, i saklig överensstämmelse med gällande rätt, att en åtgärd enligt första stycket får innebära förbud vid vite att utöva viss verksamhet eller företa viss handling eller annat föreläggande vid vite att beakta sökandens anspråk. Vidare får domstolen förordna sysloman eller meddela föreskrift som är ägnad att på annat sätt förebygga intrång i sökandens rätt. Bestämmelsen avser givetvis inte att medge att svaranden meddelas reseförbud.

4 §

I 4 § föreskrivs f.n. att om det i rättegång om bättre rätt till egendom befinns att en part har egenmäktigt skilt motparten från egendomen eller annars själv tagit sig rätt, domstolen får förordna att besittning eller annat förhållande som har rubbats genast skall återställas. Bestämmelsen utgör en motsvarighet till 191 § UL, som ger överexekutor befogenhet att, när någon har egenmäktigt pantat något till sig eller skilt någon annan från det han innehar eller annars själv tagit sig rätt, genast återställa besittningen eller annat förhållande som har rubbats.

Beredningen har föreslagit att bestämmelsen vidgas till att gälla även i andra mål än sådana som avser bättre rätt till viss egendom. Vidare föreslås att ingripande skall kunna ske så snart en part olovligen hindrar motparten i utövningen av en rätt till viss egendom, även om besittning eller något annat förhållande inte har rubbats. Den föreslagna lydelsen ansluter till den handräckningsbestämmelse i beredningens förslag till UB som skulle ersätta 191 och 192 §§ UL (17 kap. 17 §).

Som tidigare har nämnts har inte i UB tagits upp någon sådan handräckningsbestämmelse som beredningen föreslog i 17 kap. 17 §. Bestämmelser i ämnet har i stället tagits upp i den föreslagna handräckningslagen, varvid befogenheten att förordna om handräckning har anförtrotts tingsrätten. Enligt förslaget skall handräckning generellt kunna meddelas beträffande förpliktelser som inte avser betalningsskyldighet, såvida saken är sådan att förlikning är tillåten.

Mot bakgrund härav finns det enligt min mening inte anledning att vidga tillämpningsområdet för 4 § såsom beredningen har föreslagit. Härtill kommer att behövliga åtgärder i fall som nu avses i allmänhet torde kunna beviljas med stöd av 3 §. Att 3 § tillämpas i stället för 4 § får också anses lämpligare, bl.a. med hänsyn till att det i princip krävs att sökanden ställer säkerhet för att en åtgärd enligt 3 § skall beviljas, medan detta inte krävs vid förordnande enligt 4 §.

I enlighet härmed har 4 § i princip behållits oförändrad i sak i departementsförslaget. Där anges sålunda att om det i en rättegång om bättre rätt till viss egendom framgår att den ena parten har olovligen rubbat motpartens besittning eller vidtagit någon annan olovlig åtgärd beträffande egendomen, domstolen får förordna att besittningen genast skall återställas eller annan rättelse genast ske.

5 §

Denna paragraf innehåller bestämmelser om handläggningen av en fråga om säkerhetsåtgärd. I första stycket föreskrivs f.n. att beslut om en åtgärd som avses i kapitlet meddelas av den rätt där rättegången är. Fråga om en sådan åtgärd får enligt andra stycket tas upp endast på yrkande av en part. Enligt tredje stycket får ett yrkande inte bifallas, såvida inte motparten har fått tillfälle att yttra sig över det. Är det fara i dröjsmål, får dock rätten

omedelbart bevilja åtgärden att gälla till dess annat förordnas.

Det förhållandet att en åtgärd som avses i 1, 2 eller 3 § skall kunna beviljas även när rättegång i saken inte är anhängig påkallar ett tillägg till paragrafens första stycke i fråga om behörig domstol i sådana fall. I departementsförslaget har sålunda tillagts en andra mening, där det sägs att om någon rättegång inte är anhängig gäller i fråga om domstols behörighet vad som är föreskrivet om tvistemål. Det innebär att frågan i allmänhet skall prövas av en tingsrätt enligt bestämmelserna i 10 kap. RB. Om prövningen av huvudsaken ankommer på en särskild domstol, t.ex. fastighetsdomstol, skall dock denna också pröva frågan om säkerhetsåtgärd. Vad 10 kap. innehåller om att en domstol inte är behörig att ta upp vissa tvister, t.ex. då tvisten skall prövas av skiljemän (jfr 17 § första stycket 1), skall givetvis inte tillämpas. Förslagets syfte är ju just att domstol skall kunna besluta om säkerhetsåtgärder bl.a. i sådana fall.

Andra stycket första meningen i departementsförslaget, som motsvarar det nuvarande andra stycket, har jämkats något till följd av att en åtgärd enligt 1, 2 eller 3 § skall kunna beviljas även utan att någon rättegång är anhängig.

Av RB:s regler torde följa att en begäran om åtgärd enligt detta kapitel i ett tvistemål kan framställas antingen skriftligen eller också muntligen vid en förhandling. I fall då någon rättegång inte är anhängig bör en begäran om sådan åtgärd endast få göras skriftligen. En föreskrift härom har tagits upp som en andra mening i andra stycket.

Bestämmelserna i tredje stycket om motpartens hörande har jämkats redaktionellt.

När en fråga om kvarstad eller annan åtgärd enligt de nuvarande bestämmelserna i 15 kap. RB kommer upp i ett anhängigt tvistemål, skall den enligt RB behandlas som en rättegångsfråga. Det innebär bl.a. att frågan kan prövas av tingsrätten utan förhandling, men att vid behov ett särskilt sammanträde kan sättas ut (42 kap. 13 §), att frågan får avgöras utan hinder av att parterna eller någon av dem uteblir från sammanträdet (44 kap. 7 §), att frågan avgörs genom beslut samt att tingsrätten är domför med en lagfaren domare (1 kap. 3 §). Har en åtgärd begärts enligt de nya bestämmelserna utan att någon rättegång pågår, bör frågan lämpligen handläggas i samma ordning. Detta gäller vare sig talan i saken kan antas komma att senare väckas vid domstolen eller tvisten skall prövas i annan ordning, t.ex. av skiljemän.

I enlighet härmed anges i fjärde stycket av 5 § att beträffande handläggningen i övrigt, dvs. i andra hänseenden än de som regleras i första – tredje styckena, av en fråga om beviljande av en åtgärd som avses i 1–3 §§ då rättegång inte är anhängig tillämpas vad som gäller när en sådan fråga uppkommer i rättegång. Av bestämmelsen framgår, utöver vad som följer av det tidigare sagda, bl.a. att frågan skall tas upp som ett mål. Bestämmelserna i 52 kap. 7 § tredje stycket RB blir också tillämpliga. Dessa

ger hovrätten befogenhet att efter besvär förordna interimistiskt om en åtgärd enligt 15 kap. resp. förordna om inhibition.

När domstol beviljar en säkerhetsåtgärd utan att rättegång om huvudsaken är anhängig bör sökanden inte tillerkännas ersättning för sina kostnader för erhållande av åtgärden. Detta överensstämmer med vad som nu gäller när överexekutor beviljar en säkerhetsåtgärd (jfr 197 § UL) och har sin grund i att frågan om ersättning för kostnaden har samband med giltigheten av sökandens anspråk. En särskild bestämmelse i saken bör meddelas (jfr 18 kap. 1 §). Av denna bör framgå att den domstol som prövar själva anspråket också kan pröva frågan om ersättning för rättegångskostnader som rör säkerhetsåtgärden.

I enlighet härmed sägs i fjärde stycket andra meningen att en fråga om ersättning till sökanden för hans kostnad får prövas endast i samband med prövning av talan om anspråket. Bestämmelsen hindrar inte att motparten tillerkänns ersättning för sina kostnader med anledning av yrkandet om säkerhetsåtgärd, om yrkandet ogillas. I fråga om kostnaderna i högre instans gäller 18 kap. 15 §. Det innebär att sökanden kan få ersättning för sina kostnader där, om t.ex. svaranden har fullföljt talan mot ett beslut varigenom en säkerhetsåtgärd har beviljats men besvären ogillas.

Bestämmelserna om ställande av säkerhet i det nuvarande fjärde stycket av 5 § har med vissa jämkningar tagits upp som 6 § i departementsförslaget.

6 §

I 5 § fjärde stycket anges f.n. att en åtgärd som avses i 1, 2 eller 3 § – dvs. kvarstad, skingringsförbud, reseförbud och föreläggande eller förordnande enligt 3 § – inte får beviljas såvida inte den part som har begärt åtgärden ställer pant eller borgen hos domstolen för den skada som kan tillskyndas motparten. Om parten befinns vara ur stånd att ställa sådan säkerhet och han har visat synnerliga skäl för sin talan, får domstolen befria honom därifrån. Enligt tredje meningen i samma stycke är staten befriad från att ställa säkerhet. Slutligen föreskrivs i fjärde meningen att i fråga om pant och borgen gäller vad som är föreskrivet i UL. Denna hänvisning åsyftar 48 § UL, som innehåller bestämmelser om pant eller borgen som skall ställas i utsökningsmål.

I 2 kap. UB meddelas bestämmelser om säkerhet som skall ställas i utsökningsmål. Enligt 25 § första stycket skall sådan säkerhet bestå av pant eller borgen. Borgen skall ställas såsom för egen skuld och, om den ingås av två eller flera personer gemensamt, vara solidarisk. Är säkerheten inte godkänd av den till vars förmån säkerheten skall gälla, skall den prövas av kronofogdemyndigheten. Om en bank eller jämförbar penninginrättning skall ställa säkerhet, får enligt andra stycket i samma paragraf godtas en utfästelse av penninginrättningen att infria den förpliktelse som säkerheten skall avse. Enligt 27 § första stycket behöver staten, kommun,

landstingskommun eller kommunalförbund inte ställa säkerhet.

RB:s regler om ställande av säkerhet bör anpassas till UB:s bestämmelser. I enlighet härmed har i 6 § första stycket i departementsförslaget bl.a. gjorts den ändringen i förhållande till 5 § fjärde stycket första meningen att uttrycket "pant eller borgen" har bytts ut mot termen säkerhet. Bestämmelserna innebär att säkerhet i princip krävs för beviljande av kvarstad för en fordran, kvarstad till säkerhet för bättre rätt och föreläggande eller förordnande enligt 3 §. Däremot behöver liksom f.n. säkerhet inte ställas i fråga om åtgärd för återställande av besittning eller annan rättelse enligt 4 §. Som tredje mening i första stycket föreslås att staten, kommuner, landstingskommuner och kommunalförbund inte behöver ställa säkerhet.

I paragrafens andra stycke föreslås att i fråga om beskaffenheten av säkerhet gäller vad som föreskrivs i 2 kap. 25 § UB samt att säkerheten skall prövas av domstolen, om den inte har godkänts av motparten. Detta innebär bl.a. att en säkerhet som har godkänts av motparten skall godtas i målet, även om den inte uppfyller kraven i nämnda paragraf i UB.

Beträffande prövningen bör understrykas att ställd säkerhet vid behov skall kunna realiseras och därvid täcka den skadeståndsskyldighet som avses bli säkerställd. Vid sin prövning har domstolen att bedöma huruvida säkerheten med hänsyn härtill kan anses betryggande. I fråga om en borgensförbindelse följer härav att om borgensmannen inte är känd för domstolen, denna måste skaffa sig underlag för prövningen innan förbindelsen godtas.

7 §

I 188 § 1 mom. UL föreskrivs att när överexekutor har förordnat om kvarstad eller annan säkerhetsåtgärd, sökanden skall, om talan inte redan har väckts, inom en månad (vid reseförbud två veckor) från det att förordnandet meddelades anhängiggöra sin talan vid domstol genom ansökan om stämning, lagsökning eller betalningsföreläggande. Gör han inte det eller avvisas, återkallas eller förfaller annars anhängiggjord talan, skall åtgärden gå åter. Det sagda har enligt 2 mom. motsvarande tillämpning, när det enligt lag eller författning åligger den som vill göra gällande en viss fordran eller rättighet att utföra sin talan hos en myndighet i annan ordning. I 3 mom. i samma paragraf föreskrivs att om den som har erhållit en säkerhetsåtgärd är enligt bestämmelse i lag eller författning eller enligt dom eller avtal förpliktad att låta sin talan prövas av skiljemän eller om han gör gällande sådant anspråk på ersättning på grund av jordbruksarrende som får styrkas genom syn, det åligger honom att inom nyssnämnda tid skriftligen påkalla skiljedom eller syn samt, om parterna var för sig skall välja skiljemän eller synemän, skriftligen underrätta motparten om sitt val. Vid påkallandet av skiljedom skall också lämnas uppgift om den eller de frågor beträffande vilka skiljedom yrkas. Fullgörs inte vad som nu har angetts, skall åtgärden återgå.

På motsvarande sätt bör sökanden, i fall då en domstol beslutar om en säkerhetsåtgärd utan att talan har väckts, vara skyldig att inom viss tid väcka talan i saken, vid påföljd att åtgärden i annat fall återgår. Tiden bör bestämmas till en månad. Som följer av vad som tidigare har sagts skall talan inte alltid behöva väckas genom ansökan om stämning. Det bör vara tillräckligt att talan väcks genom ansökan om lagsökning eller betalningsföreläggande eller ansökan om handräckning enligt handräckningslagen, när något av dessa förfaranden står till buds. I andra fall kan det åligga den som vill kräva ut en fordran eller göra gällande ett annat anspråk att föra talan i annan ordning. Som exempel kan nämnas att en part kan på grund av ett avtal eller en bestämmelse i lag vara förpliktad att i viss fråga underkasta sig prövning av skiljemän. Ett annat fall är att vissa frågor enligt 9 kap. 23–28 §§ JB skall prövas genom syn. När en viss tvist skall prövas i annan ordning än av domstol, bör det vara tillräckligt att talan anhängiggörs i den sålunda föreskrivna ordningen.

I enlighet med det sagda anges i första stycket första meningen av förevarande paragraf att när en åtgärd som avses i 1, 2 eller 3 § har beviljats sökanden skall, om inte talan redan har väckts, inom en månad från beslutet väcka talan i saken vid domstol eller, om anspråket skall prövas i annan ordning, enligt vad som gäller därom. Talan vid domstol torde i allmänhet komma att väckas vid den domstol som har beviljat säkerhetsåtgärden (jfr 5 § första stycket andra meningen i förslaget). Talan skall gå ut på att erhålla en dom eller ett beslut som kan verkställas. När det enligt lag åligger sökanden att föra talan i annan ordning än vid domstol, bör dock talan i sådan särskild ordning vara tillräcklig, även om den inte kan leda till ett verkställbart avgörande (t.ex. dispasch).

Tidsfristen för att väcka talan räknas från den dag då beslutet om säkerhetsåtgärden meddelades. Tiden bör räknas från det slutliga beslutet, även om åtgärden först har beviljats interimistiskt.

Talan i rättegång anses väckt, när ansökan om stämning kom in till domstolen (13 kap. 4 § tredje stycket RB). På motsvarande sätt bör talan i mål om lagsökning, betalningsföreläggande eller handräckning och talan som skall föras vid en annan myndighet än domstol anses väckt, när en ansökan eller motsvarande framställning kom in till domstolen eller myndigheten. I fråga om andra fall föreslås i andra meningen av 7 § första stycket att talan anses väckt när prövning har påkallats hos motparten eller förfarandet har inletts i annan ordning. Det förra ledet syftar främst på en tvist som skall prövas av skiljemän (jfr 11 och 27 §§ lagen om skiljemän) eller genom syn enligt JB. Bestämmelsen utgår från att sökanden skall inom den angivna tiden vidta den åtgärd som i varje särskilt fall krävs för att förfarandet skall påbörjas. När någon särskild föreskrift inte finns om hur det skall ske, bör det vara tillräckligt med en åtgärd som tydligt anger att förfarandet skall komma i gång, t.ex. en begäran av sökanden hos motparten att synemän skall utses enligt 9 kap. 24 § JB.

I andra stycket av förevarande paragraf anges att en beviljad säkerhetsåtgärd omedelbart skall återgå, om talan inte väcks enligt vad som föreskrivs i första stycket. Återgång sker automatiskt, men domstolen är oförhindrad att på begäran av sökandens motpart förklara att åtgärden har förfallit. Det är utan särskild bestämmelse tydligt att med underlåtenhet att väcka talan inom föreskriven tid likställs att väckt talan avvisas genom beslut som har vunnit laga kraft.

8 och 9 §§

F.n. föreskrivs i 6 § första stycket att en åtgärd som har meddelats enligt 1, 2 eller 3 § skall omedelbart hävas av domstolen, om talan, för vars säkerställande åtgärden har meddelats, återkallas eller förfaller eller om pant eller borgen har ställts i fall då talan avser en fordran eller om det annars inte längre förekommer skäl för åtgärden. Vidare anges i samma stycke att domstolen när målet avgörs skall pröva om åtgärden fortfarande skall bestå samt att domstolen även i samband med domen kan förordna om en åtgärd som nu har nämnts. Enligt andra stycket kan domstolen på yrkande av en part förordna att en åtgärd enligt 4 § skall gå åter, om det finns skäl därtill.

I första stycket av 8 § i den nu föreslagna lydelsen anges att en åtgärd som har beviljats enligt 1, 2 eller 3 § skall omedelbart hävas, om säkerhet som tillgodoser ändamålet med åtgärden ställs eller om det annars inte längre finns skäl för åtgärden. Frågan huruvida ställd säkerhet bör föranleda att en beviljad säkerhetsåtgärd hävs får avgöras med hänsyn till det ändamål som åtgärden skall tjäna. Kvarstad för en fordran bör alltid hävas, om tillräcklig säkerhet ställs för sökandens fordringsanspråk. Även i andra fall kan ändamålet med en åtgärd få anses tillgodosett genom att säkerhet ställs, om sökandens anspråk är av enbart ekonomisk betydelse för honom, t.ex. om han påstår bättre rätt till en fordran. I fråga om beskaffenheten och prövningen av en säkerhet som avses i förevarande bestämmelse bör vad som föreskrivs i 6 § andra stycket i förevarande kapitel jämfört med 2 kap. 25 § UB vara vägledande. Huruvida en erbjuden säkerhet är tillräcklig skall alltså prövas av domstolen, om säkerheten inte har godkänts av sökanden.

Enligt andra meningen i första stycket av 8 § skall en åtgärd som avses i 1, 2 eller 3 § också hävas omedelbart, om talan som har väckts i saken återkallas eller förfaller.

Det kan påpekas att även om sökanden medger att en beviljad säkerhetsåtgärd återgår, det bör krävas ett beslut av vederbörande domstol om hävande av åtgärden för att den inte längre skall bestå. Om den som har blivit föremål för kvarstad för fordran försätts i konkurs, bör det också i princip krävas ett särskilt beslut för att kvarstaden skall upphöra att gälla. Detta får anses följa av den föreslagna lydelsen.

I andra stycket av 8 § har tagits upp en bestämmelse om vilken domstol

som har att pröva frågan om hävande av en åtgärd som avses i 1, 2 eller 3 §. Där anges att frågan prövas av den domstol där rättegången är anhängig eller, om rättegång ej är anhängig, av den domstol som har beviljat åtgärden. Om rättegången är anhängig i hovrätten eller högsta domstolen, tillkommer befogenheten att häva en meddelad åtgärd denna. För det fall att någon rättegång inte pågår bör däremot hävningsfrågan prövas av vederbörande underrätt, även om åtgärden har beviljats av en överinstans. Detta får anses följa av lagtexten, som i det senare ledet åsyftar aktuell domstol i första instans.

Bestämmelserna i nuvarande 6 § första stycket andra och tredje meningarna – att en åtgärds bestånd skall prövas av domstolen när målet avgörs och att domstolen kan förordna om en åtgärd i samband med domen – har med ett par mindre jämkningar tagits upp som ett tredje stycke i 8 §. Jämkningarna är främst föranledda av att en domstol enligt förslaget skall kunna bevilja en säkerhetsåtgärd även i fall då talan i saken inte skall prövas i rättegång. Det fallet att sakens prövning i annan ordning bör föranleda att en beviljad säkerhetsåtgärd hävs hänförs till första stycket i paragrafen.

En särskild fråga är om kvarstad eller en annan säkerhetsåtgärd bör bestå, sedan anspråket har prövats i rättegång eller i annan ordning. Ogillas sökandens talan, bör åtgärden som regel hävas. Om talan bifalls, sammanhänger frågan om åtgärdens bestånd med sökandens möjlighet att få verkställighet av domen eller beslutet (se 3 kap. UB). När sökanden kan få verkställighet för sitt anspråk, har han som regel inte längre behov av säkerhetsåtgärden. Hänsyn måste emellertid tas till att verkställighet ofta i praktiken inte kan äga rum förrän någon tid efter det att ett verkställbart avgörande föreligger. Verkställighet skall som regel föregås av en underrättelse till gäldenären. Det kan också nämnas att en part inte alltid kan få en utskrift av domen eller beslutet samma dag som domen eller beslutet meddelas. En säkerhetsåtgärd bör därför som regel inte hävas förrän någon kortare tid har förflutit från det att ett verkställbart avgörande föreligger.

Den nuvarande bestämmelsen i 6 § andra stycket om återgång av en åtgärd som avses i 4 § har tagits upp som 9 § i det föreliggande förslaget.

10 §

I 7 § första stycket anges f.n. att om kvarstad anses böra läggas på arrende, hyra eller annat sådant som utgår av fast egendom, domstolen skall förordna en god man att uppbära medlen samt meddela den betalningsskyldige förbud att utge något till någon annan än den gode mannen. Bestämmelsen motsvarar 184 § UL, som ger överexekutor befogenhet att förordna om kvarstad på arrendeavgift, hyra eller annan avkastning som faller av fast egendom.

Möjligheten att erhålla kvarstad på framtida avkastning av fast egendom torde inte ha utnyttjats i någon större utsträckning. Enligt UB skall bl.a. 12

kap. 8 § gälla när fast egendom har belagts med kvarstad (16 kap. 14 § andra stycket och 16 § andra stycket). Det innebär att arrendeavgift, hyra eller annan avkastning som förfaller till betalning under kvarstadstiden skall uppbäras av kronofogdemyndigheten eller den som myndigheten förordnar som sysloman, om borgenären begär det och skäl därtill föreligger. Kronofogdemyndigheten skall i ett sådant fall utan dröjsmål meddela den betalningsskyldige förbud att betala till någon annan än kronofogdemyndigheten eller sysslomannen.

Det torde inte finnas något större behov av att kunna få särskild kvarstad på avkastningen av en fastighet, dvs. utan samband med kvarstad på själva fastigheten. Kvarstad på endast framtida avkastning innebär dessutom en tvivelaktig säkerhet, eftersom gäldenären torde vara oförhindrad att överlåta fastigheten. Framtida avkastning torde då troligen undandras kvarstadsborgenären. Av nu anförda skäl har i departementsförslaget inte tagits upp någon motsvarighet till bestämmelsen i 15 kap. 7 § första stycket RB. Det kan påpekas att något hinder inte föreligger mot att särskild kvarstad läggs på en redan förfallen arrendeavgift, hyra o.d. som tillkommer gäldenären, i enlighet med vad som gäller om kvarstad på annan fordran.

I andra stycket av 7 § föreskrivs f.n. att om skingringsförbud meddelas på fast egendom och synnerlig fara föreligger för att egendomen genom vanvård eller på annat sätt väsentligen försämras, domstolen kan på yrkande av den part som har begärt åtgärden förordna en god man att förvalta egendomen. Därjämte meddelas en föreskrift om förskotterande av kostnaden för förvaltningen. Samma befogenhet tillkommer enligt 181 § UL överexekutor, när denne har meddelat skingringsförbud på fast egendom.

Enligt UB skall en motsvarande befogenhet tillkomma kronofogdemyndigheten, när fast egendom har belagts med kvarstad (16 kap. 14 § andra stycket jfrt med 12 kap. 9 §, se även 16 kap. 16 § andra stycket). Någon särskild bestämmelse om rätt för domstolen att i samband med ett beslut om kvarstad förordna om förvaltning av en fastighet har därför inte tagits upp i nu förevarande förslag.

I fråga om verkställandet i övrigt av en åtgärd som avses i 15 kap. RB gäller f.n. enligt tredje stycket i 7 § vad som föreskrivs i UL. På motsvarande sätt bör UB:s bestämmelser gälla i fråga om verkställighet av en säkerhetsåtgärd som har beslutats enligt 15 kap. RB. Detta följer direkt av UB (se 1 kap. 1 § och 16 kap. UB).

Det synes emellertid lämpligt att domstolen i samband med ett beslut om säkerhetsåtgärd skall vid behov kunna meddela en föreskrift rörande verkställigheten av beslutet. Den bör t.ex. vid beviljande av kvarstad till säkerhet för bättre rätt till viss lös egendom kunna föreskriva att egendomen inte skall tas i förvar. I fråga om kvarstad till säkerhet för bättre rätt till en fastighet bör domstolen bl.a. kunna förordna en

syssloman att omhänderta och förvalta fastigheten. Domstolen bör härvid ha samma befogenheter som annars tillkommer kronofogdemyndigheten enligt UB (se 16 kap. 13, 14 och 16 §§ jfrda med 6 kap. och, beträffande fast egendom, 12 kap. 3–10 §§). Domstolen bör också vid ett förordnande om kvarstad på fast egendom till säkerhet för bättre rätt kunna begränsa kvarstaden till att endast gälla t.ex. ett förbud mot skogsavverkning. Det kan erinras om att UB även innehåller bestämmelser om rättsverkan av kvarstad (16 kap. 14 och 15 §§ och 16 § andra stycket).

I enlighet med det sagda anges i förevarande paragraf att i fråga om verkställandet av en åtgärd som avses i kapitlet finns bestämmelser i UB samt att domstolen får meddela närmare föreskrifter om verkställandet, om det behövs. Det kan påpekas att det ankommer på den som har utverkat ett handräckningsbeslut att hos kronofogdemyndigheten ansöka om verkställighet av beslutet. Delgivning av t.ex. ett föreläggande enligt 3 § åvilar dock inte kronofogdemyndigheten. Beslut om säkerhetsåtgärd går enligt 17 kap. 14 § andra stycket 4 RB genast i verkställighet.

16 kap. 6 §

I paragrafen föreskrivs att om det i tvistemål uppkommer en fråga om ansvar, utdömande av vite, reseförbud eller någons hållande i häkte, beträffande omröstning därom gäller vad som föreskrivs i 29 kap. Eftersom reseförbud enligt departementsförslaget inte längre skall kunna förekomma i tvistemål, föreslås att vad som sägs om sådant förbud utgår ur paragrafen.

Med anledning av att paragrafen även nämner häktning kan påpekas att en sådan fråga kan komma upp i tvistemål även utan samband med ett reseförbud (se 5 kap. 9 § och 36 kap. 21 §).

17 kap. 14 §

Denna paragraf innehåller bestämmelser om verkställighet av en dom eller ett beslut i tvistemål som inte har vunnit laga kraft. Enligt första stycket har en domstol en allmän befogenhet att, när det finns skäl därtill, i en dom förordna att den får verkställas utan hinder av att den inte äger laga kraft. I andra stycket finns bestämmelser om beslut som utan något särskilt förordnande får verkställas genast. Detta gäller bl.a. i fråga om beslut, varigenom domstolen har förordnat om någons hållande i häkte eller om kvarstad, skingringsförbud eller annan säkerhetsåtgärd eller om hävande av en sådan åtgärd (punkt 4). Enligt paragrafens tredje stycke får en domstol, när det finns skäl därtill, i ett beslut, varigenom föreläggande har meddelats en part eller någon annan att förete ett skriftligt bevis eller att tillhandahålla ett föremål för syn eller besiktning, förordna att beslutet får verkställas utan hinder av att det inte äger laga kraft.

Närmare föreskrifter om villkoren för verkställighet i nu aktuella fall finns i 42 § UL. Enligt 1 mom. i denna paragraf gäller att om en dom enligt

lag skall verkställas genast, den går i fullbordan såsom lagakraftägande, om inte annat är föreskrivet. Det innebär att en sådan dom i princip verkställs utan särskilda villkor. I 2 mom. anges att om en domstol har förordnat att en dom får verkställas utan hinder av att den inte äger laga kraft, domen också går i verkställighet såsom lagakraftägande, om den vinnande ställer pant eller borgen för det skadestånd som han kan bli skyldig utge om domen ändras. Avser förordnandet verkställighet av en hovrätts dom eller av ett beslut, varigenom ett föreläggande har meddelats någon att förete ett skriftligt bevis eller att tillhandahålla ett föremål för syn eller besiktning, krävs dock inte säkerhet, såvida inte annat har förordnats i domen eller beslutet. Vad som sägs om dom i 42 § gäller även bl.a. beslut av en domstol (37 § 1 mom. UL).

Bestämmelserna i 42 § UL skall ersättas av 3 kap. 9 § UB. Beträffande det fallet att en domstol har särskilt förordnat att en dom får verkställas innan den har vunnit laga kraft utgår UB från att det över lag skall tillkomma domstolen att i samband med ett förordnande om att verkställighet får ske före laga kraft avgöra huruvida säkerhet skall ställas för en eventuell skadeståndsskyldighet. I enlighet härmed anges i 3 kap. 9 § UB att en dom som enligt ett förordnande av domstolen får verkställas innan den har vunnit laga kraft verkställs såsom en lagakraftägande dom, om inte annat följer av förordnandet. Bestämmelsen är enligt 3 kap. 1 § andra stycket tillämplig även på en domstols utslag eller beslut.

På grund av det anförda bör det i 17 kap. 14 § RB meddelas en generell föreskrift om att domstolen i nu aktuella fall kan föreskriva att säkerhet skall ställas. En bestämmelse härom har tagits in som en ny andra mening i första stycket. Vid bedömandet huruvida säkerhet bör föreskrivas som villkor för verkställighet bör särskilt beaktas sannolikheten för att domen kan komma att ändras i högre rätt. En motsvarande ändring föreslås i paragrafens tredje stycke beträffande editionsföreläggande o.d. Därvid har bestämmelsen fått hänvisa till första stycket. Sistnämnda ändring innebär inte någon saklig nyhet.

Då skingringsförbud inte vidare skall kunna förekomma som en särskild handräckningsform, föreslås att vad som sägs om sådant förbud i paragrafens andra stycke punkt 4 utgår ur lagtexten.

25 kap. 1 och 3 §§

25 kap. RB innehåller bestämmelser om reseförbud i brottmål. Enligt 1 § kan f.n. reseförbud beviljas bl.a. om det skäligen kan befaras att den som är skäligen misstänkt för ett brott skall genom att bege sig från riket undandra sig att betala skadestånd eller annan ersättning till en målsägande, vilken kan antas komma att ådömas honom på grund av brottet. I 3 § tredje stycket meddelas vissa föreskrifter om behandlingen av en fråga om reseförbud för ett sådant ändamål.

Som har nämnts i det föregående har institutet reseförbud inte tagits upp

i departementsförslaget bland de säkerhetsåtgärder som enligt 15 kap. RB skall stå till buds beträffande fordringar som skall prövas i tvistemål eller i annan liknande ordning. På motsvarande sätt bör även möjligheten att i brottmål erhålla reseförbud till säkerställande av ersättning till en målsägande upphävas. I departementsförslaget har därför vad som i 1 och 3 §§ sägs om reseförbud till säkerställande av sådan ersättning utgått.

Det kan påpekas att det förhållandet att reseförbud inte längre skall kunna meddelas för säkerställande av ersättning till en målsägande inte inverkar på målsägandens rätt att yrka reseförbud av något annat skäl (se 25 kap. 3 § andra stycket andra meningen, jfr 24 kap. 17 § första stycket andra meningen).

26 kap.

Detta kapitel innehåller f.n. bestämmelser om kvarstad och skingringsförbud i brottmål. Dessa åtgärder beslutas av domstolen och kan användas endast för att säkerställa fullgörandet av en betalningsskyldighet, som kan antas komma att ådömas den misstänkte på grund av brottet (1 §). De fordringsanspråk som omfattas är böter, värdet av förverkad egendom eller annan ersättning till det allmänna och skadestånd eller annan ersättning till en målsägande.

I det föregående har vid 15 kap. förordats att skingringsförbud avskaffas som en särskild säkerhetsåtgärd i fråga om civilrättsliga fordringsanspråk. Förevarande kapitel bör ändras på samma sätt. Det föranleder också att kapitelrubriken bör jämkas. Kapitlet bör vidare, i likhet med 15 kap., anpassas till UB i ett par andra hänseenden.

1 §

I förevarande paragraf i förslaget anges, i anslutning till 15 kap. 1 §, att domstolen under de i paragrafen angivna förutsättningarna får förordna om kvarstad på så mycket av den misstänktes egendom att fordringen kan antas bli täckt. Det innebär bl.a. att även kostnaderna för en blivande utmätning skall tas med i beräkningen. Domstolen bör som regel inte i sitt beslut ange vilken egendom som skall beläggas med kvarstad, utan detta skall bestämmas av kronofogdemyndigheten i samband med verkställigheten. I övrigt kan beträffande denna fråga hänvisas till vad som har anförts vid 15 kap. 1 §.

2–7 §§

På grund av att skingringsförbud skall utmönstras som en särskild handräckningsform föreslås att vad som sägs om sådant förbud i 2–7 §§ får utgå.

Enligt 2 § får frågan om kvarstad (eller skingringsförbud) tas upp på yrkande av målsäganden endast efter det att åtal har väckts. Detta har motiverats med att sådana åtgärder inte kan beviljas i tvistemål innan talan

har väckts. Enligt det nu föreliggande förslaget beträffande 15 kap. skall emellertid en domstol kunna bevilja bl.a. kvarstad även om talan inte har väckts i saken. En domstol bör då också enligt 26 kap. kunna bevilja kvarstad på yrkande av målsäganden före åtalet. Andra stycket i 2 § föreslås ändrat i enlighet härmed.

I 6 § första stycket anges f.n. att kvarstad (eller skingringsförbud) skall omedelbart hävas av domstolen, bl.a. om pant eller borgen har ställts för skulden. I det föreliggande förslaget har uttrycket pant eller borgen ersatts av termen säkerhet (jfr 15 kap. 8 § i förslaget). I fråga om beskaffenheten av säkerheten bör vad som föreskrivs i 2 kap. 25 § UB vara vägledande. Huruvida erbjuden säkerhet är tillräcklig skall prövas av domstolen, om säkerheten inte har godkänts av den misstänktes motpart i kvarstadsfrågan.

8 §

I 8 § första stycket anges f.n. att om kvarstad anses böra läggas på arrende, hyra eller annat sådant som utgår av fast egendom, domstolen skall förordna en god man att uppbära medlen och meddela den betalningsskyldige förbud att utge något till annan än den gode mannen. Bestämmelsen motsvarar 15 kap. 7 § första stycket RB och 184 § UL. Enligt vad som tidigare har sagts beträffande 15 kap. RB skall en domstol för fordringar som avses där inte längre kunna förordna om kvarstad endast på framtida avkastning. På motsvarande sätt bör den nyssnämnda bestämmelsen i 26 kap. utgå.

I andra stycket av 8 § föreskrivs f.n. att om skingringsförbud meddelas på fast egendom och det föreligger synnerlig fara att egendomen genom vanvård eller på annat sätt väsentligen försämras, domstolen får förordna en god man att förvalta egendomen. Därjämte meddelas en föreskrift om kostnaden för förvaltningen. Enligt UB får kronofogdemyndigheten en motsvarande befogenhet, när fast egendom har belagts med kvarstad. På samma sätt som när det gäller 15 kap. RB innehåller därför inte förevarande kapitel någon motsvarighet till nyssnämnda bestämmelse i 26 kap.

Enligt tredje stycket i paragrafen gäller i övrigt om verkställandet av kvarstad och skingringsförbud vad som föreskrivs i UL, dock att vad som där sägs om pant eller borgen inte skall tillämpas. På motsvarande sätt bör UB:s bestämmelser gälla i fråga om verkställandet av kvarstad i brottmål. Detta följer direkt av UB. Även rättsverkningarna av kvarstad regleras i UB. Liksom enligt 15 kap. 10 § i departementsförslaget bör domstolen även i brottmål kunna vid behov meddela särskilda föreskrifter rörande verkställandet av kvarstad.

Det kan påpekas att det nuvarande undantaget i tredje stycket från UL:s regler om pant och borgen torde åsyfta föreskriften i 194 § UL om säkerhet som villkor för försäljning i visst fall av egendom som har belagts med kvarstad eller skingringsförbud. Enligt UB skall det emellertid inte krävas

säkerhet, när det undantagsvis blir aktuellt att sälja kvarstadsbelagd egendom.

I enlighet med det sagda anges i 8 § i den nu föreslagna lydelsen endast att i fråga om verkställandet av kvarstad finns bestämmelser i UB samt att domstolen får meddela närmare föreskrifter om verkställandet, om det behövs.

Det kan tilläggas att det ankommer på den som har yrkat kvarstad att hos kronofogdemyndigheten begära att åtgärden verkställs. När åklagaren har yrkat kvarstad för en enskild målsägandes ersättningsanspråk, får det anses åligga målsäganden själv att söka verkställighet av kvarstadsbeslutet. Åklagaren bör emellertid underrätta målsäganden härom. Har domstolen självmant förordnat om kvarstad, bör den också självmant överlämna beslutet till kronofogdemyndigheten för verkställighet. Beslut om kvarstad går genast i verkställighet (30 kap. 12 § första stycket 3).

27 kap. 10 §

I 27 kap. 10 § RB ges bestämmelser om verkställandet av beslag. Ett beslagtaget föremål skall enligt första stycket tas om hand av den som har verkställt beslaget eller sättas i förvar under försegling. Om det kan ske utan fara och annars är lämpligt, får dock föremålet kvarlämnas i innehavarens besittning. I sistnämnda fall skall enligt andra stycket förbud meddelas innehavaren att sälja eller skingra föremålet och, om det anses behövligt, detta utmärkas genom anslag eller på annat sätt så att det är uppenbart att föremålet har tagits i beslag. Föremålet får nyttjas av innehavaren, om inte förbud däremot meddelas. I tredje stycket anges att ett föremål som har tagits i beslag skall väl vårdas och att noggrann tillsyn skall hållas över att det inte förbyts eller förändras eller att annat missbruk sker med det. Paragrafens lydelse ansluter delvis till UL:s regler om utmätning, kvarstad och skingringsförbud (se 74 § 1 mom., 180 § 1 mom. och 183 § UL).

Beredningen har föreslagit att paragrafen skall jämkas med anledning av UB. Den föreslagna lydelsen innehåller bl.a. en hänvisning till vissa bestämmelser om kvarstad i UB. Förslaget har kritiserats av RÅ, som har ansett att paragrafen inte bör ändras utöver vad som föranleds av UB.

För egen del anser jag att slopandet av skingringsförbud som särskild säkerhetsåtgärd och den nya regleringen av kvarstadsinstitutet bör medföra att förevarande paragraf i RB jämkas (jfr även förslaget till ändring av 17 kap. 13 § BrB). Detta kan emellertid ske utan hänvisning till UB:s regler om kvarstad. Ändringarna bör också begränsas till vad som direkt påkallas av UB. I enlighet härmed anges i första stycket i det nu föreliggande förslaget att ett beslagtaget föremål skall tas i förvar av den som har verkställt beslaget samt att föremålet dock får lämnas kvar i innehavarens besittning, om det kan ske utan fara och annars är lämpligt. Vidare sägs i första stycket att ett föremål som lämnas kvar i innehavarens

besittning skall förseglas eller märkas som beslagtaget, såvida det inte framstår som obehövligt (jfr 6 kap. 4 § första stycket och 16 kap. 13 § första stycket UB).

Beträffande rättsverkan av beslag föreslås i andra stycket, i anslutning till 16 kap. 14 § första stycket UB, att den från vilken beslag har skett inte får överlåta föremålet eller i strid mot ändamålet med beslaget förfoga över föremålet på något annat sätt. Vidare föreskrivs att ett föremål som inte tas i förvar eller förseglas får nyttjas av innehavaren, om inte annat beslutas (jfr 6 kap. 4 § andra stycket och 16 kap. 13 § första stycket UB).

Det nuvarande tredje stycket i paragrafen har lämnats oförändrat.

30 kap. 12 §

Paragrafen innehåller bestämmelser i fråga om verkställighet av beslut i brottmål som inte har vunnit laga kraft. I första stycket anges i vilka fall beslut utan något särskilt förordnande får verkställas genast. Enligt andra stycket kan domstolen, när det finns skäl därtill, i ett beslut, varigenom ett föreläggande har meddelats en part eller någon annan att förete ett skriftligt bevis eller att tillhandahålla ett föremål för syn eller besiktning, förordna att beslutet får verkställas utan hinder av att det inte äger laga kraft.

Som har nämnts i det föregående vid 17 kap. 14 § innehåller 3 kap. 9 § UB föreskrifter om villkor för verkställighet av en dom eller ett beslut som enligt annan lag eller enligt förordnande av domstolen får verkställas innan domen eller beslutet har vunnit laga kraft. Bestämmelserna, som ersätter 42 § UL, är tillämpliga även i fråga om ett beslut som avses i 30 kap. 12 § andra stycket RB. Jag har tidigare redogjort för de ändringar i 17 kap. 14 § RB som föranleds av 3 kap. 9 § UB. Andra stycket i 30 kap. 12 § RB bör ändras på motsvarande sätt.

I enlighet härmed föreslås en ny andra mening i andra stycket, enligt vilken domstolen, i samband med ett förordnande att ett editionsföreläggande m.m. får verkställas omedelbart, skall, när det finns anledning till det, föreskriva att säkerhet skall ställas för skadestånd om beslutet ändras. Detta tillägg innebär inte någon saklig nyhet (jfr 42 § 2 mom. andra meningen UL).

33 kap. 5 §

Enligt denna paragraf skall en tredskodom delges genom domstolens försorg endast i vissa angivna fall. Ett sådant fall är att tredskodomen innebär att en fordran fastställs att utgå med särskild förmånsrätt i fast egendom eller tomträtt. Enligt en övergångsbestämmelse till lagen (1971:497) om ändring i RB skall vid tillämpning av paragrafen vattenfallsrätt likställas med tomträtt. Bestämmelserna om delgivning av tredskodom är på grund av 17 § andra stycket lagsökningslagen tillämpliga även i fråga om lagsökningsutslag.

Bestämmelsen om delgivning av tredskodom vid betalningsfastställelse har samband med 77 a § UL, där det föreskrivs att om en domstol har fastställt att en förfallen fordran skall utgå med särskild förmånsrätt i fast egendom, egendomen skall anses utmätt. Denna verkan förfaller emellertid, om inte borgenären senast två månader efter det att beslutet vann laga kraft har begärt försäljning av egendomen (86 § 1 mom. UL). En tredskodom anses inte ha vunnit laga kraft förrän återvinningsfristen, som räknas från delgivning av tredskodomen (44 kap. 9 § RB), har gått till ända. Enligt 13 kap. 26 § JB har bestämmelserna angående fast egendom i bl.a. UL motsvarande tillämpning i fråga om tomträtt. Detsamma gäller vattenfallsrätt som har upplåtits enligt äldre lag (12 § och 52 § andra stycket JP).

Enligt UB skall en domstols avgörande, varigenom en förfallen fordran har fastställts att utgå med särskild förmånsrätt i viss egendom, medföra omedelbar utmätningsverkan inte bara i fråga om fast egendom, tomträtt och vattenfallsrätt utan också beträffande registrerat skepp, registrerat luftfartyg och intecknade reservdelar till luftfartyg (4 kap. 27 § första stycket UB, jfr 1 kap. 11 § andra stycket UB och 9 § UBp). Med skepp likställs skeppsbygge (1 kap. 9 §). Enligt 4 kap. 27 § andra stycket UB skall en inträdd utmätningsverkan förfalla, om inte försäljning begärs hos kronofogdemyndigheten inom två månader från det att domstolens beslut vann laga kraft.

Till följd av utvidgningen av fall då en betalningsfastställelse medför utmätningsverkan bör även bestämmelsen om domstolsdelgivning av tredskodomar vidgas. I enkelhetens intresse föreslås att en tredskodom på betalningsfastställelse skall delges genom domstolens försorg, oavsett vad slags egendom betalningsfastställelsen avser. En betalningsfastställelse torde inte annat än undantagsvis förekomma i egendom som inte omfattas av bestämmelsen om utmätningsverkan i 4 kap. 27 § UB. Det torde inte medföra någon olägenhet att delgivning sker genom domstolens försorg även i dessa undantagsfall. Det kan erinras om att den part som har yrkat en tredskodom alltid kan begära enligt förevarande paragraf att tredskodomen delges genom domstolens försorg.

38 kap. 5 §

I paragrafen, som behandlar frågan om föreläggande att förete ett skriftligt bevis, föreslås att vad som sägs om utmätningsmannen ändras till att avse kronofogdemyndigheten.

49 kap. 4 §, 50 kap. 5 och 8 §§, 52 kap. 7 § samt 55 kap. 5 och 8 §§

Paragraferna föreslås ändrade så att vad som sägs om skingringsförbud utgår.

Övergångsbestämmelserna

Punkt 1. Under denna punkt har tagits upp en bestämmelse om ikraftträdande av ändringarna i RB.

Punkt 2. Enligt departementsförslaget skall institutet reseförbud utgå som säkerhetsåtgärd i ett tvistemål. Reseförbud skall inte heller längre kunna meddelas i ett brottmål för att säkerställa ersättning till en målsägande. Om reseförbud har meddelats enligt de äldre bestämmelserna, bör det upphöra att gälla i och med att de nya bestämmelserna träder i kraft. En föreskrift härom har tagits upp som punkt 2 i övergångsbestämmelserna (jfr 36 § första stycket UBp).

Punkt 3. Skingringsförbud skall enligt förslaget utmönstras som en särskild säkerhetsåtgärd. Om ett sådant förbud är gällande när de nya bestämmelserna träder i kraft, bör vad som är föreskrivet om kvarstad tillämpas. En föreskrift härom har tagits upp som punkt 3 i övergångsbestämmelserna (jfr 33 § UBp).

I fråga om kvarstad som har meddelats enligt RB före de nya bestämmelsernas ikraftträdande blir de nya bestämmelserna om kvarstad i RB och UB utan vidare tillämpliga.

Punkt 4. Enligt förslaget skall den nuvarande befogenheten att lägga särskild kvarstad på framtida avkastning av fast egendom upphöra. Har sådan kvarstad beviljats före de nya bestämmelsernas ikraftträdande, bör den emellertid bestå. Med tanke på sådana fall föreslås som punkt 4 att vad som föreskrivs i de nya bestämmelserna om förutsättningar för kvarstad inte inverkar på giltigheten av kvarstad som har beviljats före deras ikraftträdande (jfr 7 § UBp).

Någon motsvarighet till bestämmelsen i punkt 4 torde inte behövas i fråga om övriga säkerhetsåtgärder. Ett godmansförordnande som en domstol före ikraftträdandet har meddelat enligt 15 kap. 7 § andra stycket eller 26 kap. 8 § andra stycket i samband med ett skingringsförbud får anses bestå även efter ikraftträdandet.

Punkt 5. I fråga om beslag innehåller departementsförslaget i viss mån nya bestämmelser när det gäller verkställandet och rättsverkningarna. Beslag som har beslutats före ikraftträdandet av de nya bestämmelserna torde också i allmänhet ha verkställts dessförinnan. I sådana fall skall ny verkställighet givetvis inte äga rum. Om verkställighet undantagsvis inte har hunnit ske före ikraftträdandet, skall de nya bestämmelserna tillämpas. Några föreskrifter härom torde inte behövas. De nya bestämmelserna om rättsverkan av beslag bör gälla även i fråga om beslag som har ägt rum före ikraftträdandet. En föreskrift härom har tagits upp som punkt 5. Den synes påkallad av att innehavaren vid tillämpning av det nuvarande andra stycket har meddelats förbud att sälja eller skingra egendomen.

Det kan här erinras om att bestämmelsen i 33 kap. 5 § om domstolsdelgivning av en tredskodom, varigenom en fordran fastställs att utgå med särskild förmånsrätt i fast egendom eller tomträtt, föreslås vidgad till att gälla all slags egendom. Det är tydligt att den nya lydelsen avser endast tredskodomar som meddelas efter ikraftträdandet. Någon särskild övergångsbestämmelse härom kan inte anses behövlig.

7.57 Förslaget till lag om ändring i lagen (1929:145) om skiljemän

Enligt lagen om skiljemän ankommer vissa uppgifter i ett skiljeförfarande på överexekutor. I några fall skall sålunda överexekutor utse eller entlediga en skiljeman (8 § första stycket, 9 § andra stycket och 10 § första och tredje styckena, se även 12 §). I ett visst fall skall överexekutor också i samband med att en skiljeman entledigas förklara skiljeavtalet förfallet (9 § andra stycket). Det ankommer även på överexekutor att pröva frågan om förlängning av tiden för en skiljedoms meddelande, när viss tid för meddelandet inte har föreskrivits av parterna (18 § andra stycket). Antalet ärenden enligt skiljemannalagen har under senare tid uppgått till närmare 50 om året i hela landet.

Beredningen har under åberopande av bl.a. sambandet med rättskipningen föreslagit att överexekutors uppgifter enligt skiljemannalagen flyttas till tingsrätten. Detta har i allmänhet godtagits av remissinstanserna. Några remissinstanser har emellertid ansett att uppgifterna bör ankomma på länsstyrelsen. Härvid framhålls bl.a. att en domare i allmän domstol kan komma i fråga som skiljeman och att länsstyrelsen har bättre möjligheter att skaffa sig personkännedom. För egen del vill jag anföra följande.

I förarbetena till skiljemannalagen diskuterades om nämnda uppgifter borde liksom tidigare åvila överexekutor eller om de borde anförtros allmän underrätt. Som skäl för att inte flytta uppgifterna till domstol åberopades bl.a. att i fråga om städerna en överflyttning i många fall inte skulle innebära någon större förändring, eftersom magistraten eller en ledamot av denna som regel var överexekutor. Beträffande landsbygden anfördes det rådande vikariatssystemet vid häradsrätterna mot en överflyttning.

Uppgiften att utse och entlediga en skiljeman eller att förlänga tiden för en skiljedoms meddelande är inte av exekutiv natur och det är inte heller av andra skäl motiverat att vid överexekutors avskaffande flytta uppgiften till kronofogdemyndigheterna. Den har däremot nära samband med rättskipningen. Domstolarna prövar åtskilliga andra liknande frågor inom den frivilliga rättsvården som handläggs enligt lagen (1946:807) om handläggning av domstolsärenden. Det ankommer sålunda på tingsrätten att utse skiljeman bl.a. i fall som avses i 4 kap. 6 § 2 mom. vattenlagen och 11 § lagen om flottning i allmän flottled. Tingsrätten har också att förordna lämplig person för åtskilliga andra uppdrag, t.ex. synemän enligt 9 kap. 24 § JB och god man enligt 3 § lagen (1904:48 s. 1) om samäganderätt.

Det förhållandet att en domare kan komma i fråga som skiljeman behöver enligt min mening inte orsaka några problem i tillämpningen. En domstol torde kunna erhålla den personkännedom som kan behövas i de ärenden som nu avses.

Alternativet till domstol torde närmast vara länsstyrelsen. På de skäl

som har anförts i det föregående anser jag emellertid att en domstol är mera lämplig för ifrågavarande uppgifter än länsstyrelsen. Av domstolarna får tingsrätten anses bäst lämpad för uppgiften.

På grund härav föreslår jag att överexekutors uppgifter enligt skiljemannalagen i fortsättningen skall ankomma på tingsrätten. Ändringen får betydelse även för skiljeförfaranden som regleras i särskilda lagar, vilka hänvisar till skiljemannalagens bestämmelser (se t.ex. 3 kap. 3 § fjärde stycket aktiebolagslagen).

I 22 § skiljemannalagen anges att om överexekutor finner att en skiljedom är så "mörk" att verkställighet inte kan meddelas, skiljedomen inte utgör hinder för parten att till domstol instämma den fråga som skiljemännen har prövat. Eftersom verkställigheten av en skiljedom enligt UB skall prövas av kronofogdemyndigheten, föreslås att vad som sägs om överexekutor i 22 § ändras till att avse kronofogdemyndigheten.

26 §, som innehåller bestämmelser om behörig överexekutor, föreslås ändrad med anledning av att överexekutors uppgifter skall övertas av tingsrätten. Samtidigt föreslås ett par andra, mindre jämkningar i paragrafen.

Om ett ärende angående utseende eller entledigande av en skiljeman eller angående förlängning av tiden för meddelande av en skiljedom är anhängigt hos överexekutor vid ikraftträdandet av de nya bestämmelserna, bör ärendet även efter ikraftträdandet handläggas av överexekutor, dock längst till utgången av år 1982 (jfr 5 och 39 §§ UBp). Det förslås en övergångsbestämmelse härom.

7.58 Förslaget till lag om ändring i rättshjälpslagen (1972:429)

5 b §

I förevarande paragraf anges vad som i rättshjälpslagen skall förstås med beteckningen domstol. Enligt paragrafen skall vad som sägs om domstol även gälla vissa andra myndigheter, bl.a. överexekutor. Däremot nämns inte kronofogdemyndigheten. Bestämmelsen är av betydelse bl.a. när det gäller befogenheten att bevilja allmän rättshjälp och förordna biträde (17 och 21 §§) och att fastställa ersättning till biträdet och rättshjälpsavgift (22 och 28 §§).

Enligt UB skall överexekutorsinstitutionen avskaffas. Vissa av överexekutors uppgifter, främst uppgiften att förordna om säkerhetsåtgärder och om handräckning och att pröva klagan över kronofogdemyndighetens beslut, föreslås i fortsättningen ankomma på domstol (tingsrätten resp. hovrätten). I dessa fall kommer tingsrätten resp. hovrätten att utan vidare överta överexekutors befogenheter enligt rättshjälpslagen. Andra uppgifter som f.n. åvilar överexekutor föreslås, frånsett något undantag, bli överflyttade till kronofogdemyndigheten. Detta gäller bl.a. uppgiften

att förordna om verkställighet i vissa fall och att ombesörja exekutiv försäljning av fast egendom m.m., däri inräknat fördelning av köpeskillingen. Det torde emellertid inte finnas anledning att ge kronofogdemyndigheten sådana befogenheter enligt rättshjälpslagen som överexekutor f.n. har (jfr prop. 1978/79:90 s. 143 ff).

På grund härav föreslås att vad som sägs om överexekutor i 5 b § rättshjälpslagen får utgå.

10 §

I 10 § första stycket föreskrivs att om den som har beviljats allmän rättshjälp skall ställa säkerhet för att få till stånd kvarstad, skingringsförbud eller annan handräckning enligt RB, UL eller KL, rättshjälpsnämnden får utfärda ansvarsförbindelse på statens vägnar. Vad som sägs om skingringsförbud i bestämmelsen föreslås utgå. Eftersom överexekutors befogenhet att förordna om kvarstad eller annan säkerhetsåtgärd skall flyttas till tingsrätten och regleras i RB, bör vidare vad bestämmelsen innehåller om UL utgå. Det kan påpekas att säkerhet inte skall krävas för att handräckning skall kunna beviljas enligt den föreslagna handräckningslagen (jfr 192 och 194 §§ UL).

Enligt andra stycket i 10 § har första stycket motsvarande tillämpning i fråga om verkställighet enligt 41 eller 42 § UL, om allmän rättshjälp har beviljats i verkställighetsärendet. Hänvisningen till nämnda bestämmelser i UL föreslås ändrad till att avse motsvarande fall i UB (3 kap. 8 och 9 §§).

33 §

I fjärde stycket av denna paragraf föreslås att hänvisningen till UL ändras till att avse UB.

I övergångshänseende bör beaktas att mål kan handläggas av överexekutor även efter ikraftträdandet av UB. För sådana fall bör den äldre lydelsen av 5 b § rättshjälpslagen tillämpas. Det föreslås en övergångsbestämmelse härom.

Vidare föreslås att vad som sägs i 10 § andra stycket skall gälla även när säkerhet skall ställas enligt övergångsbestämmelserna i 10 och 11 §§ UBp.

7.59 Förslaget till lag om ändring i lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister

I 3 kap. 7 § denna lag (omtryckt 1977:530) föreslås att vad som sägs om skingringsförbud utgår.

7.60 Förslaget till lag om ändring i förvaltningslagen (1971:290)

Enligt 2 § förvaltningslagen är lagen inte tillämplig i fråga om bl.a. ärenden hos överexekutor eller utmätningsmannen, om ärendet avser myndighetens exekutiva verksamhet. Bestämmelsen föreslås ändrad till att avse motsvarande ärenden hos kronofogdemyndigheten.

När överexekutor övergångsvis handlägger mål efter balkens ikraftträdande (jfr 5, 35, 39 och 40 §§ UBp), bör 2 § förvaltningslagen tillämpas i sin äldre lydelse. Det föreslås en övergångsbestämmelse härom.

7.61 Förslaget till lag om ändring i lagen (1970:215) om arbetsgivares kvittningsrätt

Enligt 5 § fjärde stycket lagen om arbetsgivares kvittningsrätt skall talan mot utmätningsmannens beslut enligt andra stycket – dvs. om fördelning mellan arbetsgivaren och utmätningssökanden av belopp, som innehålls på grund av ett beslut om utmätning av lön – föras hos överexekutor genom besvär. Bestämmelsen föreslås ändrad så att talan i stället skall föras i hovrätten.

Vidare föreslås att ordet utmätningsman i 5–7 §§ byts ut mot termen kronofogdemyndighet.

När utmätningsmannen före ikraftträdandet av de nya bestämmelserna har meddelat ett beslut enligt 5 § andra stycket, bör 5 § tillämpas i sin äldre lydelse. Det föreslås en övergångsbestämmelse härom. Den innebär att talan mot beslutet även efter ikraftträdandet skall föras hos överexekutor.

7.62–65 Förslagen till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring, lag om ändring i rennäringslagen (1971:437), lag om ändring i lagen (1972:262) om understödsföreningar och lag om ändring i lagen (1976:206) om felparkeringsavgift

I dessa lagar föreslås vissa mindre jämkningar med anledning av att UL m.fl. lagar ersätts av UB. I 20 kap. 6 § lagen om allmän försäkring (omtryckt 1977:630) föreslås sålunda att hänvisningen till bestämmelserna om utmätning i 67 d § UL ändras till att gälla motsvarande bestämmelser i 7 kap. UB. I rennäringslagen föreslås att en hänvisning till UL i 45 § ändras till att avse UB. Hänvisningen beträffande utmätningsfrihet till UL i 82 § lagen om understödsföreningar föreslås ändrad till att gälla 5 kap. UB. I lagen om felparkeringsavgift föreslås att ordet utmätningsman i 9 § och en hänvisning till införsellagen i 13 § byts ut mot kronofogdemyndigheten resp. 15 kap. UB. Samtidigt föreslås att 13 § jämkas i förtydligande syfte.

7.66 Förslaget till lag om ändring i förfogandelagen (1978:262)

43 §

Enligt 43 § andra stycket förfogandelagen gäller att om flera kan göra anspråk på betalning ur ersättning som i annat fall än som avses i första stycket har fastställts enligt samma lag och de inte enas om hur ersättningen skall fördelas mellan dem, ersättningen skall nedsättas hos överexekutor. I fråga om nedsatt belopp skall i tillämpliga delar iakttas 1927 års lag om gälds betalning genom penningars nedsättande i allmänt förvar.

I det föregående har jag föreslagit att uppgiften att ta emot nedsättning enligt 1927 års lag skall vid överexekutors avskaffande flyttas till länsstyrelsen som sådan. På motsvarande sätt föreslås att nedsättning enligt nu förevarande paragraf i fortsättningen skall äga rum hos länsstyrelsen. I prop. 1979/80:119 har föreslagits att 1927 års lag ges en ny rubrik. Motsvarande ändring bör göras i nu förevarande paragraf.

44 §

I denna paragraf föreskrivs att ersättning för egendom som är utmätt eller har tagits i anspråk genom betalningssäkring skall utges till utmätningsmannen samt att, om ersättningen avser egendom som är belagd med kvarstad eller ställd under skingringsförbud, ersättningen skall utges till överexekutor. Vad som sägs om skingringsförbud bör utgå. Vidare bör överexekutors uppgift enligt paragrafen övertas av kronofogdemyndigheten. I samband härmed föreslås att paragrafens lydelse förenklas något.

Om ett ärende angående nedsättning enligt 43 § andra stycket är anhängigt hos överexekutor vid ikraftträdandet av lagändringarna, bör det även därefter handläggas av överexekutor, dock längst till utgången av år 1982 (jfr 39 § UBp). Vad som sägs om kvarstad i 44 § i paragrafens nya lydelse bör tillämpas också beträffande skingringsförbud som har meddelats före ikraftträdandet av lagändringen. Det föreslås övergångsbestämmelser härom.

7.67 Förslaget till lag om ändring i uppbördslagen (1953:272)

I 59 och 60 §§ uppbördslagen (omtryckt 1972:75) meddelas vissa bestämmelser rörande indrivning av skatt. Bestämmelserna skall ses mot bakgrund av att UL inte är direkt tillämplig på verkställighet som avser skatter och allmänna avgifter.

I 59 § första stycket föreskrivs att det åligger utmätningsmannen att verkställa indrivning av skatt samt, i en andra mening, att utmätning och införsel därvid får äga rum enligt vad som sägs i 60 §. UB är emellertid direkt tillämplig även vid indrivning av skatter och allmänna avgifter,

under förutsättning att det finns en exekutionstitel (jfr 3 kap. 1 § första stycket 6 UB). Det föreslås därför att andra meningen ges den lydelsen att verkställighet enligt UB får äga rum. Vidare bör vad som sägs om utmätningsmannen ändras till att avse kronofogdemyndigheten.

I 60 § anges i vad mån UL, däri inräknat de särskilda lagarna om exekutiv försäljning av fast egendom, av luftfartyg m.m. och av registrerat skepp m.m., är tillämplig på utmätning för skatt. I 1 mom. hänvisas i fråga om jäv för den som förrättar utmätning för skatt till jävsreglerna i 6 § UL. I 2 mom. föreskrivs att vid utmätning för skatt skall, med de förbehåll som anges i 3 mom., lända till efterrättelse UL:s föreskrifter om verkställighet av utmätning och vad som därvid får undantas, om utmätt egendoms försäljning, om fördelning av medel som har influtit till följd av utmätning samt om klagan över utmätningsmannens förfarande. 3 mom. gör undantag för vissa bestämmelser i UL och de särskilda försäljningslagarna.

Eftersom UB är direkt tillämplig vid indrivning av skatter och allmänna avgifter, behövs det inte några hänvisningar till UB motsvarande dem som meddelas i 1 och 2 mom. De undantag från UB:s bestämmelser som bör göras för allmänna mål har tagits upp direkt i UB. Även bestämmelsen i 3 mom. föreslås därför utgå.

I 60 § 4 mom. första stycket föreskrivs att införsel enligt införsellagen får äga rum vid indrivning av restförd skatt och avgift som anges i 1 § första stycket. Andra stycket innehåller en kompletterande regel. Dessa bestämmelser bör stå kvar (jfr 15 kap. 1 § 3 UB). Hänvisningen till införsellagen föreslås dock ändrad till att avse 15 kap. UB.

Enligt 87 § andra stycket skall, frånsett visst undantag, åtgärder enligt uppbördslagen verkställas oavsett att det beslut eller utslag som föranleder åtgärden inte har vunnit laga kraft. Denna föreskrift avser även exekutiva åtgärder, dvs. utmätning eller införsel (jfr 59 § första stycket).

Som har nämnts i det föregående är UB direkt tillämplig även på verkställighet beträffande skatter och allmänna avgifter. Till följd härav bör för tydlighets skull meddelas en uttrycklig bestämmelse om att även verkställighet enligt UB får äga rum innan det aktuella beslutet har vunnit laga kraft (jfr 3 kap. 23 § andra stycket andra meningen UB). En sådan föreskrift har tagits upp som en andra mening i 87 § andra stycket.

En remissinstans har ansett att det bör införas en möjlighet att förordna om inhibition beträffande verkställigheten av ett överklagat beslut om skyldighet att betala skatt. Den frågan kan emellertid inte tas upp i detta sammanhang.

UB påkallar vidare redaktionella jämkningar i en del andra paragrafer. I några paragrafer bör sålunda ordet utmätningsman bytas ut mot kronofogdemyndighet (45 § 3 mom., 61–64, 74 och 76 §§). I 65 och 66 §§ bör hänvisningen till införsellagen ersättas av en hänvisning till 15 kap. UB och i 68 § 6 mom. bör hänvisningen till 65 § UL ändras till att avse motsvarande bestämmelser i UB (5 kap. 1–3 §§). Samtidigt föreslås en annan mindre jämkning av 62 §.

7.68 Förslaget till lag om ändring i lagen (1978:880) om betalningssäkring för skatter, tullar och avgifter

I 9–15 §§ betalningssäkringslagen finns bestämmelser rörande verkställigheten av beslut om betalningssäkring. Även 16–18 §§ – om tagande i förvar och om ställande av säkerhet – rör verkställigheten, men dessa paragrafer berörs inte av att UL upphävs och ersätts av UB.

I 9 § föreskrivs att beslut om betalningssäkring får verkställas genast och att verkställighet begärs hos kronofogdemyndigheten av sådant allmänt ombud som avses i 3 §. UB påkallar inte någon ändring av dessa bestämmelser.

Enligt 10 § gäller i fråga om verkställigheten vad som är föreskrivet om utmätning för fordringen. Verkställighet får dock inte äga rum i lön eller annan förmån som avses i 67 a och 67 d §§ UL förrän dagen efter det att den har betalats ut. Vidare anges att bestämmelserna i 91 a § 3–5 mom. och 91 b § UL (om åtgärder efter utmätning av pantbrev och om föreläggande vid tvist efter en sådan utmätning att väcka talan vid domstol) och vad 69 § UL och 5 § FfL innehåller om talan vid domstol inte skall tillämpas vid verkställigheten. Enligt 11 § första meningen betalningssäkringslagen gäller som ytterligare undantag från hänvisningen till vad som är föreskrivet om utmätning att verkställigheten inte får – frånsett visst särskilt fall – omfatta försäljning av ianspråktagen egendom eller betalning av fordringen.

I stället för nu nämnda bestämmelser bör, i enlighet med vad som har skett i UB beträffande kvarstad, meddelas en hänvisning till aktuella bestämmelser i UB om utmätning. Hänvisningen bör omfatta samma bestämmelser som skall gälla i fråga om kvarstad för fordran (jfr 16 kap. 13 § UB) och därutöver bestämmelserna i 4 kap. 8 §, 11 § första stycket och 12 § UB om behörig kronofogdemyndighet, om samtidig utmätning och om underrättelse till gäldenären före utmätning.

Hänvisningen till 4 kap. 8 § bör inte hindra att frågan om verkställighet av betalningssäkring, i enlighet med de särskilda bestämmelser som f.n. gäller därom (se 6 § förordningen 1978:881 om betalningssäkring för skatter, tullar och avgifter), anhängiggörs hos en annan kronofogdemyndighet än som avses där, under förutsättning givetvis att verkställighet inte sker i strid med nämnda behörighetsbestämmelser. Detta överensstämmer med vad som avses gälla i fråga om utmätning i allmänna mål. Bestämmelsen om samtidig verkställighet torde få praktisk betydelse främst då fråga samtidigt föreligger dels om verkställighet av betalningssäkring dels om utmätning hos samma gäldenär.

Vidare bör de allmänna reglerna om verkställighet i 1 och 2 kap. UB gälla. Det bör också klargöras att ett mål om verkställighet av betalningssäkring liksom f.n. skall handläggas som ett allmänt mål (jfr 1 § första stycket utsökningskungörelsen).Dessutom bör meddelas en särskild före-

skrift som begränsar möjligheten att genom betalningssäkring ta i anspråk lön eller annan förmån som kan vara föremål för utmätning i den ordning som anges i 7 kap. UB (jfr 16 kap. 13 § andra stycket UB).

I enlighet härmed anges i 10 § första stycket i dess nya lydelse att i fråga om verkställighet av beslut om betalningssäkring tillämpas 1 och 2 kap. UB samt vad som föreskrivs om utmätning i 4 kap. 2–9 §§, 11 § första stycket, 12–19 §§, 22 § första och tredje styckena, 24, 25 och 33–35 §§, 5 och 6 kap. och 12 kap. 3–5 §§ UB. I en andra mening i samma stycke föreskrivs att mål om verkställighet av beslut om betalningssäkring handläggs som allmänt mål. Av sistnämnda föreskrift följer att endast sådana bestämmelser i 2 kap. som gäller i allmänna mål är tillämpliga vid verkställigheten (jfr 2 kap. 30 §). I andra stycket av 10 § anges att lön eller annan förmån som avses i 7 kap. UB inte får tas i anspråk genom betalningssäkring innan den har betalats ut och kan utmätas.

Beträffande rättsverkan av verkställd betalningssäkring föreskrivs f.n. i 13 § att gäldenären inte får överlåta egendom som har tagits i anspråk genom betalningssäkring eller till skada för det allmänna förfoga över egendomen på annat sätt. Vidare anges i 14 § första stycket att i fråga om förmånsrätt på grund av verkställd betalningssäkring finns föreskrifter i förmånsrättslagen och att angående tidpunkten för förmånsrättens uppkomst gäller vad som är föreskrivet i fråga om utmätning. Enligt andra stycket i 14 § gäller beträffande fast egendom att en inskriven rättighet har företräde framför en fordran med förmånsrätt på grund av betalningssäkring, om inskrivning har sökts före den dag då verkställigheten ägde rum.

Det föreslås att bestämmelsen om förfogandeförbud tas upp som ett första stycke i 11 §. Därvid bör tillfogas en föreskrift om befogenhet för kronofogdemyndigheten att medge undantag från förbudet när särskilda skäl föreligger (jfr beträffande kvarstad 16 kap. 14 § första stycket UB). Anledning att medge undantag kan finnas t.ex. om viss egendom lämpligen bör säljas och bytas ut mot annan egendom som i stället får omfattas av betalningssäkringen.

I fråga om verkan i övrigt av verkställd betalningssäkring hänvisas i andra stycket av 11 § i dess nya lydelse till vad som föreskrivs om utmätning i 4 kap. 29 § andra stycket, 30 och 31 §§ och 12 kap. 6–10 §§ UB (jfr beträffande kvarstad 16 kap. 14 § andra stycket UB). Hänvisningen till 4 kap. 30 § UB motsvarar de nuvarande bestämmelserna i 14 § första stycket andra meningen och andra stycket betalningssäkringslagen. Sist i 11 § andra stycket har tagits upp en erinran om att det i förmånsrättslagen (se 8 §) föreskrivs att betalningssäkring ger förmånsrätt.

I 11 § betalningssäkringslagen anges f.n., utöver den tidigare nämnda bestämmelsen att verkställigheten inte får omfatta försäljning av ianspråktagen egendom eller betalning av fordringen, att bestämmelsen i 183 § 3 mom. UL om försäljning av lös egendom som är föremål för kvarstad

tillämpas i fråga om lös egendom, som har tagits i anspråk genom betalningssäkring. Nämnda bestämmelse i UL åsyftar egendom som förstörs eller hastigt faller i värde m.m. I den nya lydelsen av 11 § har som ett tredje stycke tagits upp en föreskrift som direkt reglerar detta fall. Där anges att om lös egendom, som har tagits i anspråk genom betalningssäkring, hastigt faller i värde eller kräver alltför kostsam vård, den får på begäran av någon av parterna säljas i den ordning som gäller för utmätt egendom (jfr beträffande kvarstad 16 kap. 14 § tredje stycket UB).

I fråga om talan mot beslut som rör verkställighet av betalningssäkring föreskrivs f.n. i 12 § betalningssäkringslagen att bestämmelserna i UL om klagan över utmätningsmannens förfarande och över utslag i utsökningsmål gäller i tillämpliga delar samt att talan mot kronofogdemyndighetens beslut inte är inskränkt till viss tid. Det föreslås att hänvisningen till UL:s regler ersätts av en hänvisning till bestämmelserna i UB. Någon särskild föreskrift om tidsfristen för talan mot kronofogdemyndighetens beslut har inte ansetts behövlig. Förslaget innebär att sådan talan i allmänhet skall föras inom tre veckor från det att beslutet delgavs klaganden (jfr 18 kap. 7 § UB). Härigenom uppnås överensstämmelse med vad som gäller beträffande verkställighet av kvarstad. Det är tydligt att bestämmelserna om talan även avser en åtgärd av kronofogdemyndigheten som inte utgör beslut och som inverkar på någons rätt (jfr 2 kap. 21 § UB).

I 15 § betalningssäkringslagen meddelas bestämmelser om s.k. betalningssäkringsed. De innebär att om vid förrättning för verkställighet av betalningssäkring någon tillgång för att säkerställa betalning av fordringen inte har anträffats eller om uppgiven tillgång är tvistig, gäldenären skall på begäran av kronofogdemyndigheten upprätta en förteckning över sina tillgångar och med ed bekräfta förteckningens riktighet. Härvid gäller bestämmelserna i lagen om utmätningsed i tillämpliga delar, vilket bl.a. innebär att saken handläggs av konkursdomaren.

I det föregående har föreslagits att vid verkställighet av betalningssäkring skall tillämpas bl.a. vad som föreskrivs i UB om en utmätningsgäldenärs skyldighet att lämna uppgifter om sina tillgångar och om förhör och om tvångsmedel i form av vite och häktning för att framtvinga uppgifter av utmätningsgäldenären. Med de möjligheter som kronofogdemyndigheten härigenom får att skaffa behövliga upplysningar om en betalningssäkringsgäldenärs tillgångar torde det inte finnas något behov av ett särskilt förfarande vid domstol, där motsvarande uppgifter kan begäras. Som har utvecklats närmare i motiven till 4 kap. 14 § UB har bestämmelserna om utmätningsgäldenärens uppgiftsskyldighet i ett mål om utmätning ansetts kunna ersätta förfarandet med utmätningsed vid domstol. I enlighet härmed har i 2 § UBp föreslagits att lagen om utmätningsed upphävs. Av nu anförda skäl föreslås att även bestämmelserna om betalningssäkringsed i 15 § betalningssäkringslagen upphävs.

Övergångsbestämmelserna

De nya bestämmelserna om verkställighet av betalningssäkring skall i princip, på samma sätt som UB i mål vilka direkt faller under UB, tillämpas även i mål som har anhängiggjorts före ikraftträdandet. Några övergångsbestämmelser i detta hänseende torde inte behövas (jfr UBp).

När kronofogdemyndigheten har meddelat ett beslut enligt betalningssäkringslagen före ikraftträdandet av lagändringarna, bör i fråga om talan mot beslutet 12 § tillämpas i sin äldre lydelse. Detsamma gäller beträffande talan mot beslut av överexekutor, även om beslutet meddelas efter ikraftträdandet. Det föreslås en övergångsbestämmelse härom.

Om en ansökan enligt 15 § om avläggande av betalningssäkringsed har gjorts hos konkursdomaren före ikraftträdandet av lagändringarna, bör ärendet få fullföljas (jfr 41 § första stycket UBp). En föreskrift härom föreslås.

7.69 Förslaget till lag om ändring i lagen (1978:882) om säkerhet för skattefordringar m.m.

Enligt 1 § första stycket lagen om säkerhet för skattefordringar m.m. får kronofogdemyndigheten vid indrivning av en fordran i ett allmänt mål ta emot säkerhet i samband med att uppskov beviljas med betalning eller med en viss indrivningsåtgärd. Innebörden av beteckningen allmänt mål i nämnda lag anges i andra stycket av paragrafen. Där sägs att med allmänt mål avses mål hos kronofogdemyndigheten om uttagande av skatt eller tull, staten tillkommande avgift eller liknande medel som får tas ut genom utmätning utan föregående dom, böter eller annat som drivs in i samma ordning som böter, avgift till statsverket enligt vattenlagen eller belopp som har erlagts av allmänna medel och enligt domstols beslut skall återbetalas till statsverket. Lydelsen överensstämmer med beskrivningen av allmänt mål i lagen om avrundning av vissa fordringar till helt krontal, m.m.

Tillämpningsområdet för lagen om säkerhet för skattefordringar m.m. bör överensstämma med vad som skall utgöra allmänt mål enligt UB. 1 kap. 6 § andra stycket UB innehåller en beskrivning av vad som avses med allmänt mål. Det är tydligt att vad som sägs där blir avgörande även för förevarande lags tillämpningsområde, om inte annat föreskrivs. På grund härav bör det endast anges att det i 1 kap. 6 § UB finns bestämmelser om vad som avses med allmänt mål.

Det kan påpekas att beskrivningen av allmänt mål i 1 kap. 6 § UB kompletteras beträffande övergångsförhållanden med en bestämmelse i 8 § UBp. Det är tydligt att även den bestämmelsen skall beaktas vid tillämpningen av nu förevarande lag.

7.70–74 Förslagen till lag om ändring i lagen (1958:295) om sjömansskatt, lag om ändring i lagen (1968:430) om mervärdeskatt, lag om ändring i vägtrafikskattelagen (1973:601), lag om ändring i lagen (1976:339) om saluvagnsskatt och lag om ändring i lagen (1959:552) om uppbörd av vissa avgifter enligt lagen om allmän försäkring, m.m.

I dessa lagar föreslås att vad som sägs om införsellagen ändras till att gälla 15 kap. UB. I lagen om sjömansskatt föreslås även en annan mindre jämkning.

8 Hemställan

Jag hemställer att lagrådets yttrande inhämtas över förslagen till

1. lag om införande av utsökningsbalken,
2. lag om ändring i lagen (1899:12 s.9) om verkställighet i visst fall av utländsk domstols beslut,
3. lag om ändring i lagen (1936:79) om erkännande och verkställighet av dom som meddelats i Schweiz,
4. lag om ändring i lagen (1977:595) cm erkännande och verkställighet av nordiska domar på privaträttens område,
5. lag om ändring i lagen (1939:6) om frihet från kvarstad och skingringsförbud för vissa luftfartyg,
6. lag om ändring i lagen (1936:320) om skydd mot vräkning vid arbetskonflikter,
7. lag om ändring i föräldrabalken,
8. lag om ändring i lagen (1924:322) om vård av omyndigs värdehandlingar,
9. lag om ändring i lagen (1937:81) om internationella rättsförhållanden rörande dödsbo,
10. lag om ändring i jordabalken,
11. lag om ändring i lagen (1973:188) om arrendenämnder och hyresnämnder,
12. lag om ändring i jordförvärvslagen (1979:230),
13. lag om ändring i lagen (1975:1132) om förvärv av hyresfastighet m.m.,
14. lag om ändring i lagen (1916:156) om vissa inskränkningar i rätten att förvärva fast egendom m.m.,
15. lag om ändring i lagen (1925:221) om bulvanförhållande i fråga om fast egendom,
16. lag om ändring i lagen (1959:517) om förlängning av tiden för vissa servitut,
17. lag om ändring i lagen (1949:658) om inlösen i vissa fall av rätt till gruva m.m.,
18. lag om ändring i expropriationslagen (1972:719),

19. lag om ändring i fastighetsbildningslagen (1970:988),
20. lag om ändring i lagen (1973:1150) om förvaltning av samfälligheter,
21. lag om ändring i lagen (1933:269) om ägofred,
22. lag om ändring i lagen (1952:166) om häradsallmänningar,
23. lag om ändring i lagen (1952:167) om allmänningsskogar i Norrland och Dalarna,
24. lag om ändring i lagen (1919:426) om flottning i allmän flottled,
25. lag om ändring i lagen (1915:218) om avtal och andra rättshandlingar på förmögenhetsrättens område,
26. lag om ändring i lagen (1845:50 s.1) om handel med lösören, som köparen låter i säljarens vård kvarbliva,
27. lag om ändring i konsumentkreditlagen (1977:981),
28. lag om ändring i lagen (1978:599) om avbetalningsköp mellan näringsidkare m.fl.,
29. lag om ändring i lagen (1927:77) om försäkringsavtal,
30. lag om ändring i lagen (1927:56) om nedsättning av pengar hos myndighet,
31. lag om ändring i lagen (1927:85) om dödande av förkommen handling,
32. lag om ändring i lagen (1972:180) om avrundning av vissa fordringar till helt krontal, m.m.,
33. lag om ändring i förmånsrättslagen (1970:979),
34. lag om ändring i lagen (1966:454) om företagsinteckning,
35. lag om ändring i sjölagen (1891:35 s.1),
36. lag om ändring i lagen (1955:227) om inskrivning av rätt till luftfartyg,
37. lag om ändring i lagen (1955:229) i anledning av Sveriges tillträde till 1948 års konvention rörande internationellt erkännande av rätt till luftfartyg,
38. lag om ändring i luftfartslagen (1957:297),
39. lag om ändring i växellagen (1932:130),
40. lag om ändring i checklagen (1932:131),
41. lag om ändring i aktiebolagslagen (1975:1385),
42. lag om ändring i lagen (1970:596) om förenklad aktiehantering,
43. lag om ändring i lagen (1934:239) om bulvanförhållande i fråga om aktier i vissa bolag,
44. lag om ändring i patentlagen (1967:837),
45. lag om ändring i mönsterskyddslagen (1970:485),
46. lag om ändring i växtförädlarrättslagen (1971:392),
47. lag om ändring i brottsskadelagen (1978:413),
48. lag om ändring i trafikskadelagen (1975:1410),
49. lag om ändring i lagen (1967:663) om tillägg till vissa trafiklivräntor,
50. lag om ändring i förordningen (1967:666) om tillägg till vissa trafiklivräntor, som utgår av statsmedel, m.m.,
51. lag om ändring i lagen (1973:214) om tillägg till vissa ansvarslivräntor,

52. lag om ändring i kungörelsen (1971:14) om tillägg till vissa statliga skadelivräntor, m.m.,
53. lag om ändring i konkurslagen (1921:225),
54. lag om ändring i lagen (1970:741) om statlig löncgaranti vid konkurs,
55. lag om ändring i brottsbalken,
56. lag om ändring i rättegångsbalken,
57. lag om ändring i lagen (1929:145) om skiljemän,
58. lag om ändring i rättshjälpslagen (1972:429),
59. lag om ändring i lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister,
60. lag om ändring i förvaltningslagen (1971:290),
61. lag om ändring i lagen (1970:215) om arbetsgivares kvittningsrätt,
62. lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring,
63. lag om ändring i rennäringslagen (1971:437),
64. lag om ändring i lagen (1972:262) om understödsföreningar,
65. lag om ändring i lagen (1976:206) om felparkeringsavgift,
66. lag om ändring i förfogandelagen (1978:262),
67. lag om ändring i uppbördslagen (1953:272),
68. lag om ändring i lagen (1978:880) om betalningssäkring för skatter, tullar och avgifter,
69. lag om ändring i lagen (1978:882) om säkerhet för skattefordringar m.m.,
70. lag om ändring i lagen (1958:295) om sjömansskatt,
71. lag om ändring i lagen (1968:430) om mervärdeskatt,
72. lag om ändring i vägtrafikskattelagen (1973:601),
73. lag om ändring i lagen (1976:339) om saluvagnsskatt,
74. lag om ändring i lagen (1959:552) om uppbörd av vissa avgifter enligt lagen om allmän försäkring, m.m.

9 Beslut

Regeringen beslutar i enlighet med föredragandens hemställan.

Förslag till
Lag om införande av utsökningsbalken

Härigenom förordnas som följer.

Ikraftträdandet av balken

1 § Den nu antagna utsökningsbalken och denna lag träder i kraft den 1 januari . . .

2 § Genom balken upphävs med den begränsning som följer av denna lag

utsökningslagen (1877:31 s. 1),

förordningen (1877:31 s. 51) om nya utsökningslagens införande och vad i avseende därå iakttagas skall,

lagen (1921:244) om utmätningsed,

lagen (1949:249) om upphörande i vissa fall av den verkan, tredskodom eller utslag i lagsökningsmål enligt 77 a § utsökningslagen medfört,

införsellagen (1968:621),

lagen (1971:494) om exekutiv försäljning av fast egendom,

lagen (1971:500) om exekutiv försäljning av luftfartyg m.m. och

lagen (1973:1130) om exekutiv försäljning av registrerat skepp m.m.

Vidare upphävs

förordningen (1844:46 s. 2) om upphörande av vissa särskilda domstolar,

förordningen (1855:66 s. 1) angående handelsböcker och handelsräkningar och

förordningen (1863:5 s. 3) angående förnyande av svensk myndighets beslut, som förlorat sin exekutiva kraft i främmande stat.

3 § I fråga om ansökan enligt lagen (1921:244) om utmätningsed som inkommit till konkursdomaren före balkens ikraftträdande skall nämnda lag alltjämt tillämpas.

Beträffande handelsräkning som utfärdats medan förordningen

(1855:66 s. 1) angående handelsböcker och handelsräkningar var gällande skall denna alltjämt tillämpas.

4 § I stället för förordningen (1863:5 s. 3) angående förnyande av svensk myndighets beslut, som förlorat sin exekutiva kraft i främmande stat, skall gälla, att om så lång tid har förflutit sedan svensk domstol eller annan svensk myndighet ålagt betalningsskyldighet att hinder möter för verkställighet i främmande stat, får hovrätt efter gäldenärens hörande förnya betalningsåläggandet, om ej särskilda skäl föranleder till annat.

Ansökan som enligt nämnda förordning har gjorts hos länsstyrelsen skall prövas i den ordning som anges i förordningen.

Gemensamma övergångsbestämmelser

5 § Bestämmelserna i 1 § utsökningslagen (1877:31 s. 1) skall alltjämt gälla i fråga om ärenden som enligt vad som sägs nedan skall handläggas av överexekutor, om ej regeringen förordnar annat.

6 § Ärende som vid balkens ikraftträdande är anhängigt hos överexekutor handläggs enligt äldre lag men avgörs enligt vad som i balken sägs om motsvarande ärende hos kronofogdemyndigheten, om ej annat föreskrivs nedan. Överexekutor får fälla till vite som han förelagt.

Ärende som ej avser klagan över utmätningsmans förfarande får, om det finnes lämpligt, av överexekutor överlämnas till kronofogdemyndigheten för handläggning enligt balkens bestämmelser.

7 § Ärende som vid balkens ikraftträdande är anhängigt hos kronofogdemyndigheten handläggs och avgörs enligt balkens bestämmelser, om ej annat föreskrivs nedan.

8 § Vad som i balken föreskrivs om villkor för verkställighet eller handräckning inverkar ej på giltigheten av åtgärd som vidtagits före balkens ikraftträdande, om ej annat sägs.

Övergångsbestämmelse till 2 kap.

9 § Vad som i balken sägs om tomträtt gäller även vattenfallsrätt som upplåtits enligt lagen (1907:36 s. 1) om nyttjanderätt till fast egendom.

Övergångsbestämmelser till 3 kap.

10 § I fall då enligt särskild lag dom eller beslut får verkställas omedelbart sker verkställigheten som om avgörandet vunnit laga kraft, om ej annat följer av samma lag.

11 § När dom eller beslut enligt förordnande som meddelats med stöd av annan lag än rättegångsbalken får verkställas utan hinder av att avgörandet ej har vunnit laga kraft, kan kronofogdemyndigheten vid

tillämpning av 3 kap. 11 § andra stycket i balken föreskriva, att säkerhet skall ställas för skadestånd om domen eller beslutet ändras.

12 § I fråga om domstols förordnande att dom eller beslut får verkställas utan hinder av att avgörandet icke äger laga kraft är 42 § 2 mom. utsökningslagen (1877:31 s. 1) alltjämt tillämpligt, om förordnandet meddelats före balkens ikraftträdande.

13 § Beträffande verkställighet av sådana beslut av överexekutor som avses i 51 och 52 §§ utsökningslagen (1877:31 s. 1) gäller vad som i balken sägs om underrätts dom. I fråga om annat beslut av överexekutor tillämpas 46 § 3 och 4 mom. samt 53 och 210 §§ nämnda lag.

14 § För fordran på grund av inrop av lös egendom som före balkens ikraftträdande skett vid offentlig auktion får verkställighet alltjämt äga rum enligt 55 § utsökningslagen (1877:31 s. 1).

Övergångsbestämmelser till 5–7 kap.

15 § Bestämmelserna i 5 kap. 15 § i balken gäller ej, när fordran har före balkens ikraftträdande fastställts till betalning i annat fall än som avses i 77 a § utsökningslagen (1877:31 s. 1).

16 § I fråga om verkan av föreläggande som meddelats enligt 69 eller 91 a § utsökningslagen (1877:31 s. 1) eller 5 § lagen (1971:494) om exekutiv försäljning av fast egendom gäller äldre lag.

17 § Har ansökan om utmätning gjorts före balkens ikraftträdande, skall vid tillämpning av 5 kap. 26 § i balken dagen för ikraftträdandet räknas som fristdag.

18 § Bestämmelserna i 5 kap. 33–35 §§ i balken får tillämpas även när utmätning skett före balkens ikraftträdande.

19 § Bestämmelsen i 6 kap. 12 § första stycket i balken är ej tillämplig i fall då hyresvärd eller jordägare enligt 34 § lagen (1970:995) om införande av nya jordabalken har rätt att kvarhålla egendom till säkerhet för fordran hos hyresgäst eller arrendator.

20 § De bestämmelser som i 6 kap. 1 § 6 och 7 kap. 3 § andra stycket i balken meddelas om bostadsrätt har motsvarande tillämpning på sådan andelsrätt i förening, som ej är bostadsrättsförening, handelsbolag eller aktiebolag med vilken följer rätt att besitta eller hyra lägenhet.

Övergångsbestämmelser till 9–13 kap.

21 § Om utmätning skett enligt äldre lag i fall då verkställighet ej ännu skulle ha varit tillåten enligt balken, får egendomen ej säljas, när hinder mött enligt den äldre lagen.

22 § Bestämmelserna i 9 kap. 12 § i balken är ej tillämpliga på fordran som avses i 5 § första stycket 1 förmånsrättslagen (1970:979), om utmätning har skett före balkens ikraftträdande.

Är utmätt egendom sådan som enligt punkt 3 b övergångsbestämmelserna till lagen (1966:454) om företagsinteckning häftar för beviljad eller sökt förlagsinteckning och skall egendomen under konkurs säljas på auktion enligt 11 eller 12 kap. i balken, skall borgenären underrättas och fordran som anmäls upptagas i sakägarförteckning.

Om utmätt skepp, som enligt punkt 2 övergångsbestämmelserna till lagen (1973:1067) om ändring i lagen (1966:454) om företagsinteckning omfattas av sådan inteckning, skall säljas på auktion enligt 11 kap. i balken, skall borgenären underrättas och fordran som anmäls upptagas i sakägarförteckning, även om auktionen ej äger rum under konkurs.

23 § Om gäldenären tillkommande rätt till andel i inteckning i hans luftfartyg eller därtill hörande reservdelar blivit utmätt och ärende om avskrivning på inteckningshandlingen har upptagits på inskrivningsdag före balkens ikraftträdande, skall 10 kap. 17 § i balken tillämpas med avseende på ny handling som svarar mot det avskrivna beloppet.

När gäldenärens rätt till inteckning i hans luftfartyg eller därtill hörande reservdelar eller till andel däri har utmätts före balkens ikraftträdande, skall den tid inom vilken sökanden har att framställa yrkande enligt 10 kap. 15 § räknas från ikraftträdandet.

24 § Om skuldebrev som enligt äldre bestämmelser är intecknat i fartyg eller fast egendom pantförskrivs enligt 10 kap. 16 § i balken, upphör personligt betalningsansvar på grund av skuldebrevet.

25 § Bestämmelserna i 11 kap. i balken om tillägg enligt 264 § sjölagen (1891:35 s. 1) tillämpas beträffande ränta, som enligt punkt 14 eller 15 övergångsbestämmelserna till lagen (1973:1064) om ändring i sjölagen skall i stället för sådant tillägg beräknas på kapitalbeloppet av inteckning enligt äldre lag.

Vad som i balken sägs om registrerat skepp skall även gälla i fråga om båt som enligt punkt 5 övergångsbestämmelserna till lagen (1973:1064) om ändring i sjölagen är upptagen i skeppsregistret.

26 § Bestämmelserna i 13 kap. i balken om tillägg enligt 6 kap. 3 § jordabalken tillämpas beträffande ränta, som enligt 26 eller 27 § lagen (1970:995) om införande av nya jordabalken skall i stället för sådant tillägg beräknas på kapitalbeloppet av inteckning enligt äldre lag.

Vid tillämpning av förstnämnda kap. anses fordran, för vilken fast egendom vid tiden för bevakningssammanträdet utan inteckning häftar enligt 11 kap. 2 § äldre jordabalken, såsom fordran som är förenad med panträtt. Därvid gäller att fordringen skall betalas kontant. Första stycket ovan har motsvarande tillämpning beträffande ränta på sådan fordran.

27 § Enligt äldre bestämmelser intecknad ränta eller annan sådan fordran som icke är bestämd till kapitalet upptages i säkägarförteckning enligt balkens regler om fordran med panträtt och beräknas därvid till det belopp som efter en räntefot av fem procent om året utgör fordringens värde på tillträdesdagen. Är fråga om livränta, skall dock beräkningen ske med ledning av 3 § lagen (1967:531) om tryggande av pensionsutfästelse m.m.

28 § De bestämmelser som i 13 kap. i balken meddelas om nyttjanderätt, servitut och rätt till elektrisk kraft gäller också annan sådan särskild rättighet som på grund av upplåtelse enligt äldre bestämmelser besvärar fast egendom.

29 § Skall ersättning utgå till innehavare av rätt till avkomst eller annan förmån som enligt äldre bestämmelser besvärar fast egendom och icke bibehålles vid försäljning av egendomen, beräknas utdelning för det kapitalvärde vartill förmånen i pengar eller varor efter ortens pris beräknas uppgå på tillträdesdagen. I fråga om kapitalvärdets beräkning har därvid 27 § motsvarande tillämpning.

Övergångsbestämmelser till 14 och 15 kap.

30 § När exekutiv försäljning ägt rum eller utmätt fordran har indrivits före balkens ikraftträdande, skall äldre lag tillämpas i de avseenden som regleras i 14 och 15 kap. i balken.

Vad som i 153 § utsökningslagen (1877:31 s. 1) sägs om återvinning skall alltjämt gälla när beslut om fördelning meddelats enligt äldre lag.

Övergångsbestämmelser till 17 kap.

31 § Reseförbud som meddelats enligt 187 § utsökningslagen (1877:31 s. 1) skall upphöra att gälla, när balken träder i kraft.

I fråga om skingringsförbud som meddelats enligt 180 eller 181 § utsökningslagen skall tillämpas vad som i 17 kap. i balken sägs om kvarstad.

I övrigt skall beträffande handräckning som beviljats av överexekutor tillämpas vad som i balken sägs om handräckning som beviljats av rätten. Fråga om hävande av säkerhetsåtgärd skall dock prövas av kronofogdemyndigheten eller rätten enligt vad som sägs i 17 kap. 16 § i balken.

32 § Vad som i annan lag eller författning är föreskrivet om skingringsförbud skall i stället avse kvarstad enligt 17 kap. i balken.

I fråga om handräckning som överexekutor före balkens ikraftträdande beviljat enligt annan lag eller författning än utsökningslagen (1877:31 s. 1) har bestämmelserna i 31 § motsvarande tillämpning.

33 § Angående anmälan av beslut om kvarstad eller skingringsförbud för anteckning i register förordnar regeringen.

Övergångsbestämmelse till 18 kap.

34 § När utmätning, annan verkställighet eller handräckning ägt rum före balkens ikraftträdande, skall äldre lag tillämpas i de avseenden som regleras i 18 kap. 1–23 §§ i balken.

Övergångsbestämmelser till 19 kap.

35 § I fråga om fullföljd av talan mot beslut som meddelats av utmätningsman före balkens ikraftträdande och förfarandet hos överexekutor i ärendet skall äldre lag tillämpas. Bestämmelsen i 201 § 4 mom. utsökningslagen (1877:31 s. 1) gäller dock endast om egendom som avses där har sålts före balkens ikraftträdande.

Angående fullföljd i fall då talan mot utmätningsmans beslut ej är inskränkt till viss tid äger regeringen förordna, att talan skall föras hos hovrätten i stället för överexekutor.

36 § Angående fullföljd av talan mot beslut av överexekutor och förfarandet i hovrätten i målet tillämpas äldre lag.

I fråga om fullföljd till högsta domstolen i sådant mål skall också äldre lag tillämpas.

Andra bestämmelser

37 § Vad som i särskild lag eller annan författning sägs om utmätningsman skall i stället gälla kronofogdemyndigheten.

Talan mot beslut som efter balkens ikraftträdande meddelas av kronofogdemyndigheten enligt sådan lag eller författning skall föras hos hovrätten i stället för överexekutor.

38 § Ärenden som enligt särskild lag eller annan författning skall prövas av överexekutor skall i stället upptagas av kronofogdemyndigheten, om ej annat sägs.

Om sådant ärende är anhängigt hos överexekutor vid balkens ikraftträdande, skall det handläggas enligt äldre lag.

Ärende som ej avser klagan över myndighets beslut får av överexekutor överlämnas till kronofogdemyndigheten, om det finnes lämpligt.

39 § Bestämmelserna i 35 och 36 §§ gäller i tillämpliga delar även i fall som avses i 37 och 38 §§.

40 § Förekommer i lag eller annan författning hänvisning till föreskrift som ersatts genom bestämmelse i balken eller denna lag, tillämpas i stället den nya bestämmelsen.

Förslag till
Lag om ändring i lagen (1899:12 s. 9) om verkställighet i visst fall av utländsk domstols beslut

Härigenom förordnas, att i 2 och 3 §§ lagen (1899:12 s. 9) om verkställighet i visst fall av utländsk domstols beslut[1] ordet "överexekutor" skall bytas ut mot "kronofogdemyndigheten".

Denna lag träder i kraft den 1 januari . . .

Förslag till
Lag om ändring i lagen (1932:540) om erkännande och verkställighet av dom, som meddelats i Danmark, Finland, Island eller Norge

Härigenom förordnas, att i 5, 8 och 9 §§ lagen (1932:540) om erkännande och verkställighet av dom, som meddelats i Danmark, Finland, Island eller Norge, ordet "överexekutor" skall bytas ut mot "kronofogdemyndigheten".

Denna lag träder i kraft den 1 januari . . .

Förslag till
Lag om ändring i växellagen (1932:130)

Härigenom förordnas, att 95 § växellagen (1932:130) skall upphöra att gälla vid utgången av . . .

Förslag till
Lag om ändring i checklagen (1932:131)

Härigenom förordnas, att 73 § checklagen (1932:131) skall upphöra att gälla vid utgången av . . .

[1] Senaste lydelse av 2 § 1909:21 s. 2 och av 3 § 1927:70.

Förslag till
Lag om ändring i föräldrabalken

Härigenom förordnas, att 21 kap. 11 § föräldrabalken skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
21 kap.	
11 §[1]	
Beträffande parts skyldighet att ersätta motparts kostnader i ärende enligt detta kapitel äga utsökningslagens bestämmelser om kostnader i utsökningsmål hos överexekutor motsvarande tillämpning.	*Länsrätten bestämmer enligt vad som finnes skäligt i vad mån part skall ersätta motparts kostnader i ärende enligt detta kapitel.*

Kostnad för utförande av uppdrag enligt 2 § första stycket andra punkten, hämtning eller omhändertagande av barn och läkarundersökning betalas av allmänna medel. Fråga om ersättning för sådan kostnad prövas av länsrätten.

Denna lag träder i kraft den 1 januari . . .

Förslag till
Lag om ändring i uppbördsförordningen (1953:272)

Härigenom förordnas i fråga om uppbördsförordningen (1953:272),[1]
dels att i 65 och 66 §§ hänvisningen till "införsellagen" skall bytas ut mot hänvisning till "4 kap. utsökningsbalken",
dels att i 68 § 6 mom. hänvisningen till "65 § utsökningslagen" skall bytas ut mot hänvisning till "6 kap. 1–3 §§ utsökningsbalken",
dels att 59 och 60 §§ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
59 §	
Det åligger utmätningsman att verkställa indrivning av skatt. *Därvid får utmätning och införsel äga rum enligt vad som sägs i 60 §.*	Det åligger utmätningsman att verkställa indrivning av skatt.

Bestämmelserna om indrivning av skatt äger motsvarande tillämpning

[1] Senaste lydelse 1971:305.

[1] Omtryckt 1972:75.

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

på indrivning av restavgift, tilläggsavgift eller ränta enligt denna förordning.

60 §

1 mom. Vad i 6 § utsökningslagen stadgas om jäv mot utmätningsman gälle ock med avseende å den, som förrättar utmätning för skatt.

2 mom. Vid utmätning för skatt skola, med de förbehåll som i 3 mom. sägs, lända till efterrättelse utsökningslagens föreskrifter om verkställighet av utmätning och vad därvid må undantagas, om utmätt egendoms försäljning, om fördelning av medel, som till följd av utmätning influtit, samt om klagan över utmätningsmans förfarande.

3 mom.[2] Bestämmelserna i *88 c § och 198 § 3 mom. utsökningslagen, 11 § lagen (1971:494) om exekutiv försäljning av fast egendom, 3 § lagen (1973:1130) om exekutiv försäljning av registrerat skepp m.m. samt 3 § lagen (1971:500) om exekutiv försäljning av luftfartyg m.m.* skola icke äga tillämpning vid utmätning för skatt.

1 mom. Bestämmelserna i *5 kap. 10 §, 9 kap. 5 §, 11 kap. 3 §, 12 kap. 1 § jämförd med 11 kap. 3 § samt 13 kap. 11 § utsökningsbalken* skola icke äga tillämpning vid utmätning för skatt. *Bestämmelserna om handräckning i 17 kap. utsökningsbalken skola ej heller tillämpas beträffande skatt.*

4 mom. Införsel enligt *införsellagen* får äga rum vid indrivning av restförd skatt och avgift som anges i 1 § första stycket denna förordning.

2 mom. Införsel enligt *4 kap. utsökningsbalken* får äga rum vid indrivning av restförd skatt och avgift som anges i 1 § första stycket denna förordning.

För skatt eller avgift, som på grund av föreskrift i annan författning skall indrivas i samma ordning som skatt enligt denna förordning, får införsel äga rum endast om det är särskilt föreskrivet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari . . .

[2] Senaste lydelse 1973:1135.

Förslag till
Lag om ändring i lagen (1937:249) om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar

Härigenom förordnas i fråga om lagen (1937:249) om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar,

dels att 36 § skall ha nedan angivna lydelse,

dels att i lagen skall införas en ny paragraf, 35 b §, av nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	35 b §
	Handling i ärende angående verkställighet eller handräckning enligt utsökningsbalken må, i den mån den om enskild innehåller upplysning, vars röjande medför intrång i privatlivets helgd eller risk för personlig säkerhet, ej utan hans samtycke utlämnas till annan förrän sjuttio år förflutit från handlingens datum. Innehåller handling i ärende som nu sagts upplysning om näringsidkares affärs- eller driftförhållanden, vars offentliggörande kan vara till men för honom, må handlingen ej utan hans samtycke utlämnas förrän tjugu år förflutit från handlingens datum.
	Hålles förhandling i hovrätten eller högsta domstolen, gäller 36 §.
36 §[1]	
Har förhandling i mål vid domstol hållits inom stängda dörrar, må protokoll över sådan förhandling jämte annan dylik uppteckning samt därvid företedda handlingar icke utan domstolens tillstånd utlämnas, innan målet blivit skilt från dess handläggning. Domstolen äger ock i avbidan på sådan förhandling besluta att handlingar, som inkomma i målet, icke utan dess tillstånd må utlämnas; har förhandling hållits inom stängda dörrar, må sådant beslut meddelas beträffande handlingar, som därefter inkomma.	
Förekommer, då domstolen skil-	Förekommer, då domstolen skil-

[1] Senaste lydelse 1965:185.

Nuvarande lydelse

jer målet från sig, handling som enligt första stycket ej må utlämnas, äger domstolen förordna att handling som nu sagts så ock dom eller beslut, som avkunnats inom stängda dörrar, ej må utan domstolens tillstånd utlämnas, innan viss tid förflutit, i intet fall längre än sjuttio år från dagen för förordnandet. Är handlingen sådan att den enligt bestämmelse i *1–34* §§ eller föreskrift, som meddelats med stöd därav, ej må utlämnas till envar, må domstolens förordnande innehålla att vad sålunda är stadgat om handlingens utlämnande skall äga tillämpning.

Föreslagen lydelse

jer målet från sig, handling som enligt första stycket ej må utlämnas, äger domstolen förordna att handling som nu sagts så ock dom eller beslut, som avkunnats inom stängda dörrar, ej må utan domstolens tillstånd utlämnas, innan viss tid förflutit, i intet fall längre än sjuttio år från dagen för förordnandet. Är handlingen sådan att den enligt bestämmelse i *1–35 b* §§ eller föreskrift, som meddelats med stöd därav, ej må utlämnas till envar, må domstolens förordnande innehålla att vad sålunda är stadgat om handlingens utlämnande skall äga tillämpning.

Fullföljes talan i mål, vari förordnande enligt andra stycket gäller, må ej heller handlingar, som därefter inkomma eller hos högre rätt upprättas i målet, utan rättens tillstånd utlämnas, innan förhandling i målet hållits eller, då förhandling ej äger rum, rätten skilt målet från sig. På högre rätt ankommer, då rätten skiljer målet från sig, ej mindre att pröva förordnande som lägre rätt meddelat än även, om anledning därtill finnes, att med avseende å den högre rättens handlingar i målet meddela förordnande enligt andra stycket.

Är på grund av förordnande enligt *2 § 4 mom. tredje stycket* tryckfrihetsförordningen allenast viss myndighet behörig att pröva fråga om handlings utlämnande, må domstol icke utan denna myndighets samtycke lämna tillstånd till utlämnande.

Är på grund av förordnande enligt *2 kap. 14 § andra stycket* tryckfrihetsförordningen allenast viss myndighet behörig att pröva fråga om handlings utlämnande, må domstol icke utan denna myndighets samtycke lämna tillstånd till utlämnande.

Protokoll över förhandling jämte annan dylik uppteckning i mål vid domstol samt handlingar, som företetts vid förhandlingen, så ock beslut och dom i målet må ej hemlighållas i vidare mån än som följer av denna paragraf.

Vad i denna paragraf är stadgat om mål skall äga motsvarande tillämpning beträffande ärende.

Denna lag träder i kraft den 1 januari. . .

Förslag till
Lag om ändring i rättegångsbalken

Härigenom förordnas i fråga om rättegångsbalken,[1]

dels att i 12 kap. 3 § ordet "utmätningsman" och i 38 kap. 5 § ordet "utmätningsmannens" skall bytas ut mot "kronofogde" och "kronofogdemyndighetens",

dels att i 16 kap. 6 § ordet "reseförbud", i 49 kap. 4 §, 50 kap. 8 §, 52 kap. 7 § och 55 kap. 8 § ordet "skingringsförbud" samt i 50 kap. 5 § och 55 kap. 5 § orden "eller skingringsförbud" skall utgå,

dels att 10 kap. 17 §, 15 kap., 17 kap. 14 §, 25 kap. 1 och 3 §§, 26 kap., 27 kap. 10 §, 30 kap. 12 § och 33 kap. 5 § skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	10 kap.
	17 §[2]

Ej vare på grund av vad i detta kapitel stadgas rätten behörig att upptaga:

1. tvist, som skall upptagas av annan myndighet än domstol eller av särskild domstol eller enligt lag eller författning skall omedelbart prövas av skiljemän;

2. tvist, som skall väckas vid viss domstol, om denna enligt lag eller författning är ensam behörig att upptaga sådan tvist;

3. tvist, som enligt lag må upptagas allenast av vissa särskilda tingsrätter, om tvisten väckes vid annan domstol;

4. tvist, som avses i 9 eller 10 § eller eljest enligt lag skall upptagas av domstol, som där sägs, om tvisten väckes vid annan domstol;

5. äktenskapsmål;

6. tvist, som angår utmätt *lös* egendom *eller giltigheten av lösöreköpsavhandling* och för vilken behörig domstol är särskilt stadgad; eller	6. tvist, som angår utmätt egendom och för vilken behörig domstol är särskilt stadgad; eller

7. tvist, som är av beskaffenhet att kunna utan stämning upptagas av domstol.

Ej heller må på grund av vad i detta kapitel stadgas talan väckas vid domstol av annan ordning än den som för tvistens upptagande är i lag föreskriven; vad nu sagts gälle dock ej tvist, som avses i 13 §.

Yrkande om kvittning för fordran må icke upptagas av domstol, som enligt första stycket ej ägt upptaga tvist angående samma fordran.

[1] Senaste lydelse av 12 kap. 3 § 1956:230, 49 kap. 4 § 1972:430, 55 kap. 5 § 1947:616.

[2] Senaste lydelse 1970:1002.

Nuvarande lydelse

15 kap.

Om kvarstad, skingringsförbud och annan handräckning

1 §

Har part, som i rättegång yrkat betalning för fordran, visat sannolika skäl för sin talan och kan skäligen befaras, att motparten *genom att avvika eller genom att undanskaffa egendom eller annorledes undandrager sig att gälda vad genom domen kan antagas komma att åläggas honom, må kvarstad läggas å så mycket av hans lösa egendom, som svarar mot skulden, eller ock, om det är tillfyllest, egendomen ställas under förbud att säljas eller skingras. Skingringsförbud må ock meddelas å fast egendom, som tillhör motparten.*

Kvarstad eller skingringsförbud må även läggas å egendom, till vilken part i rättegång påstått bättre rätt, om han visat sannolika skäl för sin talan och det skäligen kan befaras, att motparten undanskaffar, förstör eller väsentligt försämrar egendomen.

Finnes lös egendom, som ställes under skingringsförbud, hos tredje man, må denne förbjudas att utgiva egendomen.

2 §

Har part, som i rättegång yrkat betalning för fordran, visat sannolika skäl för sin talan och kan skäligen befaras, att motparten begiver sig från riket utan att efterlämna känd egendom, som svarar mot hans gäld, må förbud meddelas honom att avresa från orten, med mindre han ställer pant eller borgen för skulden. Reseförbud vare ej gäl-

Föreslagen lydelse

Om kvarstad och annan handräckning

1 §

Har part, som i rättegång yrkat betalning för fordran, visat sannolika skäl för sin talan och kan skäligen befaras, att motparten *undandrager sig att betala sin skuld, må förordnas om kvarstad på så mycket av hans egendom att fordringen kan antagas bliva täckt.*

2 §

Har part, som i rättegång påstått bättre rätt till viss egendom, visat sannolika skäl för sin talan, må förordnas om kvarstad på egendomen, om det skäligen kan befaras att motparten undanskaffar, väsentligt försämrar eller på annat sätt förfogar över den till skada för parten.

Nuvarande lydelse

lande utöver tre månader efter delgivningen. Har meddelat reseförbud före nämnda tids utgång hävts eller eljest upphört att gälla, må nytt reseförbud avse allenast återstoden av sagda tid.

I beslut om reseförbud skall angivas den ort, där den, mot vilken förbudet gäller, skall uppehålla sig, samt erinras om påföljden för överträdelse av förbudet. Överträdes reseförbud, äge rätten på yrkande av parten förordna, att motparten skall återhämtas och under den tid förbudet gäller hållas i häkte.

Föreslagen lydelse

3 §

Har part i rättegång visat sannolika skäl för sin talan och kan skäligen befaras, att motparten genom att utöva viss verksamhet eller företaga eller underlåta viss handling *eller genom annat sitt förhållande* hindrar eller försvårar *domens verkställande* eller väsentligt förringar dess värde *för parten*, må *vid vite förbud eller annat föreläggande meddelas motparten eller förordnas om egendoms förvaltning av god man eller om annan åtgärd, som finnes erforderlig för säkerställande av partens rätt. Föreläggande eller förordnande, som nu sagts, må ock meddelas, om det i annat fall är för parten av synnerlig vikt och det ej länder motparten till väsentligt förfång.*

Har part, *i annat fall än som avses i 1 eller 2 §*, i rättegång visat sannolika skäl för sin talan och kan skäligen befaras, att motparten genom att utöva viss verksamhet eller företaga eller underlåta viss handling hindrar eller försvårar *utövningen av partens rätt* eller väsentligt förringar dess värde, må *förordnas om lämplig åtgärd för att säkerställa partens rätt.*

Åtgärd enligt första stycket må innebära förbud att utöva viss verksamhet eller annat föreläggande att beakta partens anspråk vid vite, förordnande av syssloman eller meddelande av föreskrift, som är ägnad att på annat sätt förebygga intrång i partens rätt.

4 §

Finnes i rättegång *om bättre rätt till egendom part hava egenmäktigt skilt motparten från egendomen eller eljest själv tagit sig rätt, må förordnas, att besittning eller annat förhållande, som rubbats, genast skall återställas.*

Finnes i rättegång, *att part egenmäktigt rubbat motpartens besittning eller vidtagit annan olovlig åtgärd beträffande lös eller fast egendom eller på annat sätt olovligen hindrar motparten i utövningen av rätt till viss egendom, må omedel-*

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

bart förordnas, att besittning skall återställas eller annan rättelse ske.

5 §

Beslut om åtgärd, som avses i detta kapitel, meddelas av den rätt, där rättegången är.

Fråga om sådan åtgärd må upptagas allenast på yrkande av part.

Yrkande må ej bifallas, med mindre tillfälle lämnats motparten att yttra sig däröver. Är fara i dröjsmål, må dock rätten omedelbart bevilja åtgärden att gälla, till dess annorlunda förordnas.

6 §

Åtgärd, som avses i 1, 2 eller 3 §, må ej beviljas, med mindre part, som begärt åtgärden, hos rätten ställer *pant eller borgen* för skada, som kan *tillskyndas* motparten. Finnes parten ur stånd att ställa *sådan* säkerhet och har han visat synnerliga skäl för sin talan, må rätten befria honom därifrån. *Från ställande av säkerhet vare kronan fri. Om pant och borgen gälle vad i utsökningslagen är stadgat.*

Åtgärd, som avses i 1, 2 eller 3 §, må ej beviljas, med mindre part, som begärt åtgärden, hos rätten ställer *säkerhet* för skada, som kan *tillfogas* motparten. Finnes parten ur stånd att ställa säkerhet och har han visat synnerliga skäl för sin talan, må rätten befria honom därifrån. *Kronan, kommun, landstingskommun och kommunalförbund behöver ej ställa säkerhet.*

Rätten prövar, att säkerhet, som ej godkänts av motparten, är sådan som föreskrives i 2 kap. 14 § utsökningsbalken.

6 §

Återkallas eller förfaller talan, för vars säkerställande åtgärd enligt 1, 2 eller 3 § *meddelats, eller har, då talan avser fordran, ställts pant eller borgen eller förekomma eljest ej längre skäl för åtgärden, skall den av rätten omedelbart hävas.* Då målet avgöres, pröve rätten, om åtgärden fortfarande skall bestå. *Rätten äge ock i samband med domen förordna om åtgärd, som nu sagts.*

7 §

Åtgärd, *som beviljats* enligt 1, 2 eller 3 §, *skall omedelbart hävas av rätten, om säkerhet, som tillgodoser ändamålet med åtgärden, ställes eller eljest skäl för åtgärden ej längre förekomma.* Då målet avgöres, pröve rätten, om åtgärden fortfarande skall bestå.

Återkallas eller förfaller talan, som föranlett åtgärd enligt 1, 2 eller 3 §, skall åtgärden omedelbart hävas.

8 §

Rätten äge, när skäl äro därtill, på

När skäl äro därtill, *äge rätten* på

Nuvarande lydelse

yrkande av part förordna, att åtgärd enligt 4 § skall gå åter.

7 §

Finnes kvarstad böra läggas å arrende, hyra eller annat dylikt, som utgår av fast egendom, förordne rätten god man att uppbära medlen; rätten meddele ock den betalningsskyldige förbud att utgiva något till annan än gode mannen.

Meddelas skingringsförbud å fast egendom och är synnerlig fara att egendomen genom vanvård eller annorledes väsentligen försämras, äge rätten på yrkande av part, som begärt åtgärden, förordna god man att förvalta egendomen; parten åligge att till bestridande av nödig kostnad för egendomens förvaltning erlägga förskott med belopp, som bestämmes av rätten.

I övrigt gälle om verkställande av åtgärd, som avses i detta kapitel, vad i utsökningslagen är stadgat.

Föreslagen lydelse

yrkande av part förordna, att åtgärd enligt 4 § skall gå åter.

9 §

Rätten äge även i samband med domen förordna om åtgärd, som avses i detta kapitel.

10 §

Om det finnes erforderligt, äge rätten meddela närmare föreskrifter om genomförandet av åtgärd, som avses i detta kapitel. I övrigt gälle därom vad som sägs i utsökningsbalken.

17 kap.

14 §[3]

Rätten äge, när skäl äro därtill, i dom förordna, att den må verkställas utan hinder av att den icke äger laga kraft.

Beslut under rättegången, mot vilket talan ej må föras särskilt, skall *genast* gå i verkställighet. Vad nu sagts gälle ock beslut, varigenom rätten avvisat ombud eller biträde

Rätten äge, när skäl äro därtill, i dom förordna, att den må verkställas utan hinder av att den icke äger laga kraft. *När anledning föreligger, skall därvid föreskrivas, att säkerhet skall ställas för skadestånd, om domen ändras.*

Beslut under rättegången, mot vilket talan ej må föras särskilt, skall gå i verkställighet *utan hinder av att det icke äger laga kraft.* Vad nu sagts gälle ock beslut, varigenom

[3] Senaste lydelse 1972:430.

Nuvarande lydelse

eller ogillat tredje mans yrkande att få som intervenient deltaga i rättegången eller utlåtit sig angående ersättning eller förskott till biträde, vittne, sakkunnig eller annan, som ej är part eller intervenient, eller förordnat om någons hållande i häkte eller om kvarstad, *skingringsförbud* eller annan handräckning eller om hävande av sådan åtgärd eller till biträde utsett annan, än part föreslagit. *Rätten äge, när skäl äro därtill, i* beslut, varigenom föreläggande meddelats part eller annan att förete skriftligt bevis eller att tillhandahålla föremål för syn eller besiktning, *förordna, att beslutet må verkställas utan hinder av att det icke äger laga kraft.*

Föreslagen lydelse

rätten avvisat ombud eller biträde eller ogillat tredje mans yrkande att få som intervenient deltaga i rättegången eller utlåtit sig angående ersättning eller förskott till biträde, vittne, sakkunnig eller annan, som ej är part eller intervenient, eller förordnat om någons hållande i häkte eller om kvarstad eller annan handräckning eller om hävande av sådan åtgärd eller till biträde utsett annan, än part föreslagit. *Beträffande* beslut, varigenom föreläggande meddelats part eller annan att förete skriftligt bevis eller att tillhandahålla föremål för syn eller besiktning, *äge första stycket motsvarande tillämpning.*

Är särskild föreskrift meddelad därom, att dom eller beslut, som icke äger laga kraft, må verkställas, vare den gällande.

25 kap.

1 §[4]

Är någon skäligen misstänkt för brott, varå fängelse kan följa, och kan med hänsyn till brottets beskaffenhet, den misstänktes förhållande eller annan omständighet skäligen befaras, att han avviker eller annorledes undandrager sig lagföring eller straff, men förekommer eljest ej anledning att anhålla eller häkta honom, må, om det finnes tillfyllest, i stället förbud meddelas honom att utan tillstånd lämna honom anvisad vistelseort. Oberoende av brottets beskaffenhet må ock förbud, som nu sagts, meddelas, om skäligen kan befaras, att den misstänkte genom att begiva sig från riket undandrager sig lagföring eller straff *eller gäldande av skadestånd eller annan ersätt-*

Är någon skäligen misstänkt för brott, varå fängelse kan följa, och kan med hänsyn till brottets beskaffenhet, den misstänktes förhållande eller annan omständighet skäligen befaras, att han avviker eller annorledes undandrager sig lagföring eller straff, men förekommer eljest ej anledning att anhålla eller häkta honom, må, om det finnes tillfyllest, i stället förbud meddelas honom att utan tillstånd lämna honom anvisad vistelseort. Oberoende av brottets beskaffenhet må ock förbud, som nu sagts, meddelas, om skäligen kan befaras, att den misstänkte genom att begiva sig från riket undandrager sig lagföring eller straff.

[4] Senaste lydelse 1964:166.

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

ning till målsägande, som kan antagas komma att på grund av brottet ådömas honom.

3 §

Reseförbud meddelas av undersökningsledaren, åklagaren eller rätten. Fråga om reseförbud må av rätten upptagas på yrkande av undersökningsledaren eller åklagaren eller då rätten har att besluta om den misstänktes häktning eller hans kvarhållande i häkte. Efter åtalet äge rätten även på yrkande av målsäganden så ock självmant upptaga fråga därom.

I anledning av målsägandens anspråk på skadestånd eller annan ersättning må undersökningsledaren eller åklagaren ej meddela reseförbud eller hos rätten yrka sådant förbud, med mindre anspråket anmälts hos honom; rätten äge allenast på yrkande upptaga fråga om sådant förbud.

Väckes vid rätten fråga om reseförbud, skall, så snart ske kan, förhandling därom äga rum inför rätten. Om sådan förhandling gälle i tillämpliga delar vad i 24 kap. 17 § är stadgat. Är fara i dröjsmål, må rätten omedelbart meddela reseförbud att gälla, till dess annorlunda förordnas.

26 kap.

Om kvarstad och skingringsförbud **Om kvarstad**

1 §

Är någon skäligen misstänkt för brott och kan skäligen befaras, att han genom att avvika eller genom att undanskaffa egendom eller annorledes undandrager sig att gälda böter, värdet av förverkad egendom eller annan ersättning till det allmänna eller skadestånd eller annan ersättning till målsägande, som kan antagas komma att på grund av brottet ådömas honom, må *kvarstad läggas å så mycket av hans lösa egendom, som svarar mot skulden, eller ock, om det är tillfyllest, egendomen ställas under*

Är någon skäligen misstänkt för brott och kan skäligen befaras, att han genom att avvika eller genom att undanskaffa egendom eller annorledes undandrager sig att gälda böter, värdet av förverkad egendom eller annan ersättning till det allmänna eller skadestånd eller annan ersättning till målsägande, som kan antagas komma att på grund av brottet ådömas honom, må *förordnas om kvarstad på så mycket av hans egendom att fordringen kan antagas bliva täckt.*

Nuvarande lydelse

förbud att säljas eller skingras. Skingringsförbud må ock meddelas å fast egendom, som tillhör den misstänkte.

Finnes lös egendom, som ställes under skingringsförbud, hos tredje man, må denne förbjudas att utgiva egendomen.

Föreslagen lydelse

2 §

Beslut om kvarstad *eller skingringsförbud* meddelas av rätten.

Fråga om kvarstad *eller skingringsförbud* må upptagas på yrkande av undersökningsledaren eller åklagaren. Efter åtalet äge rätten även på yrkande av målsäganden så ock självmant upptaga fråga därom.

I anledning av målsägandens anspråk på skadestånd eller annan ersättning må undersökningsledaren eller åklagaren ej yrka kvarstad *eller skingringsförbud*, med mindre anspråket anmälts hos honom; rätten äge allenast på yrkande förordna därom.

Väckes fråga om kvarstad *eller skingringsförbud*, skall, så snart ske kan, förhandling därom äga rum inför rätten. Om sådan förhandling gälle i tillämpliga delar vad i 24 kap. 17 § är stadgat. Är fara i dröjsmål, må rätten omedelbart bevilja åtgärden att gälla, till dess annorlunda förordnas.

Beslut om kvarstad meddelas av rätten.

Fråga om kvarstad må upptagas på yrkande av undersökningsledaren eller åklagaren. Efter åtalet äge rätten även på yrkande av målsäganden så ock självmant upptaga fråga därom.

I anledning av målsägandens anspråk på skadestånd eller annan ersättning må undersökningsledaren eller åklagaren ej yrka kvarstad, med mindre anspråket anmälts hos honom; rätten äge allenast på yrkande förordna därom.

Väckes fråga om kvarstad, skall, så snart ske kan, förhandling därom äga rum inför rätten. Om sådan förhandling gälle i tillämpliga delar vad i 24 kap. 17 § är stadgat. Är fara i dröjsmål, må rätten omedelbart bevilja åtgärden att gälla, till dess annorlunda förordnas.

3 §

I avbidan på rättens beslut om kvarstad *eller skingringsförbud* må undersökningsledaren eller åklagaren taga lös egendom i förvar.

I avbidan på rättens beslut om kvarstad må undersökningsledaren eller åklagaren taga lös egendom i förvar.

Är fara i dröjsmål, må åtgärd, som nu sagts, vidtagas även av polisman; anmälan därom skall dock skyndsamt göras hos undersökningsledaren eller åklagaren, som har att omedelbart pröva, om egendomen skall kvarbliva i förvar.

Nuvarande lydelse | *Föreslagen lydelse*

4 §

Har undersökningsledaren eller åklagaren tagit lös egendom i förvar eller beslutat, att sådan egendom skall kvarbliva i förvar, skall han, så snart ske kan, och sist å femte dagen därefter till rätten avlåta framställning om kvarstad *eller skingringsförbud*. Göres ej framställning, som nu sagts, skall egendomen omedelbart återställas.

Har undersökningsledaren eller åklagaren tagit lös egendom i förvar eller beslutat, att sådan egendom skall kvarbliva i förvar, skall han, så snart ske kan, och sist å femte dagen därefter till rätten avlåta framställning om kvarstad. Göres ej framställning, som nu sagts, skall egendomen omedelbart återställas.

Då framställning inkommit, skall rätten, så snart ske kan, och, om synnerligt hinder ej möter, sist å fjärde dagen därefter hålla förhandling, som avses i 2 §. Utsättes huvudförhandling att hållas inom en vecka, sedan framställningen inkom, må dock, om ej rätten finner särskild förhandling böra äga rum, med förhandlingen anstå till huvudförhandlingen.

Beslutas kvarstad *eller skingringsförbud*, skall, om ej rätten bestämmer annat, egendomen kvarbliva i myndighetens vård, till dess beslutet verkställts.

Beslutas kvarstad, skall, om ej rätten bestämmer annat, egendomen kvarbliva i myndighetens vård, till dess beslutet verkställts.

5 §

Då rätten förordnar om kvarstad *eller skingringsförbud*, skall, om ej åtal redan väckts, rätten utsätta den tid, inom vilken åtal skall väckas. Denna må ej bestämmas längre, än som finnes oundgängligen erforderligt.

Då rätten förordnar om kvarstad, skall, om ej åtal redan väckts, rätten utsätta den tid, inom vilken åtal skall väckas. Denna må ej bestämmas längre, än som finnes oundgängligen erforderligt.

Finnes den utsatta tiden otillräcklig, må rätten, om framställning därom göres före tidens utgång, medgiva förlängning av tiden.

6 §

Har ej inom tid, som avses i 5 §, åtal väckts eller till rätten inkommit framställning om förlängning av tiden eller har för skulden ställts *pant eller borgen* eller förekomma eljest ej längre skäl för kvarstad *eller skingringsförbud*, skall åtgärden av rätten omedelbart hävas.

Har ej inom tid, som avses i 5 §, åtal väckts eller till rätten inkommit framställning om förlängning av tiden eller har för skulden ställts *säkerhet* eller förekomma eljest ej längre skäl för kvarstad, skall åtgärden av rätten omedelbart hävas.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
Då målet avgöres, pröve rätten, om åtgärden fortfarande skall bestå. Rätten äge ock i samband med domen förordna om åtgärd, som nu sagts.	
7 §	
Vad i 25 kap. 8 § är stadgat om reseförbud äge motsvarande tillämpning beträffande kvarstad *och skingringsförbud.*	Vad i 25 kap. 8 § är stadgat om reseförbud äge motsvarande tillämpning beträffande kvarstad.
8 §	
Finnes kvarstad böra läggas å arrende, hyra eller annat dylikt, som utgår av fast egendom, förordne rätten god man att uppbära medlen; rätten meddele ock den betalningsskyldige förbud att utgiva något till annan än gode mannen.	*Rätten äge, om det finnes erforderligt, meddela närmare föreskrifter om genomförandet av kvarstad. I övrigt gälle därom vad som sägs i utsökningsbalken.*
Meddelas skingringsförbud å fast egendom och är synnerlig fara att egendomen genom vanvård eller annorledes väsentligen försämras, äge rätten förordna god man att förvalta egendomen. Avser åtgärden målsägandens anspråk på skadestånd eller annan ersättning, åligge målsäganden att till bestridande av nödig kostnad för egendomens förvaltning erlägga förskott med belopp, som bestämmes av rätten; i annat fall skall sådan kostnad utgå av allmänna medel.	
I övrigt gälle om verkställande av kvarstad och skingringsförbud vad i utsökningslagen är stadgat; vad där är föreskrivet om pant eller borgen skall dock ej äga tillämpning.	
27 kap.	
10 §	
Beslagtaget föremål skall *omhändertagas* av den som *verkställt* beslaget *eller sättas i förvar under försegling;* om det kan ske utan fara	Beslagtaget föremål skall *tagas i förvar* av den som *verkställer* beslaget. Om det kan ske utan fara och eljest finnes lämpligt, må dock

Nuvarande lydelse

och eljest finnes lämpligt, må dock föremålet kvarlämnas *i innehavarens besittning.*

Kvarlämnas föremål i innehavarens besittning, skall förbud meddelas honom att sälja eller skingra föremålet och, om det finnes erforderligt, detta genom anslag eller på annat sätt så utmärkas, att det är uppenbart, att det tagits i beslag. Föremålet må av innehavaren nyttjas, om ej förbud däremot finnes böra meddelas.

Föremål, som tagits i beslag, skall väl vårdas, och noggrann tillsyn skall hållas däröver, att det icke förbytes eller förändras eller annat missbruk sker därmed.

Föreslagen lydelse

föremålet kvarlämnas *hos innehavaren.*

Beträffande genomförandet och rättsverkningarna av beslag skall i övrigt i tillämpliga delar gälla vad som i 17 kap. 6 och 7 §§ utsökningsbalken sägs om kvarstad. Befogenhet, som enligt 6 § i nämnda kapitel tillkommer kronofogdemyndigheten, skall i stället utövas av undersökningsledaren, åklagaren eller rätten.

30 kap.

12 §[5]

Beslut under rättegången, mot vilket talan ej må föras särskilt, skall *genast* gå i verkställighet. Vad nu sagts gälle ock beslut, varigenom rätten avvisat ombud, biträde eller försvarare eller utlåtit sig angående ersättning eller förskott av allmänna medel till målsägande eller angående ersättning eller förskott till biträde, försvarare, vittne, sakkunnig eller annan, som ej är part, eller angående häktning eller åtgärd, som avses i 25–28 kap., eller till försvarare utsett annan, än part föreslagit. Rätten äge, när skäl äro därtill, i beslut, varigenom föreläggande meddelats part eller annan att förete skriftligt bevis eller att tillhandahålla föremål för syn eller besiktning, förordna, att beslutet må verkställas utan hinder av att det icke äger laga kraft.

Beslut under rättegången, mot vilket talan ej må föras särskilt, skall gå i verkställighet *utan hinder av att det icke äger laga kraft.* Vad nu sagts gälle ock beslut, varigenom rätten avvisat ombud, biträde eller försvarare eller utlåtit sig angående ersättning eller förskott av allmänna medel till målsägande eller angående ersättning eller förskott till biträde, försvarare, vittne, sakkunnig eller annan, som ej är part, eller angående häktning eller åtgärd, som avses i 25–28 kap., eller till försvarare utsett annan, än part föreslagit. Rätten äge, när skäl äro därtill, i beslut, varigenom föreläggande meddelats part eller annan att förete skriftligt bevis eller att tillhandahålla föremål för syn eller besiktning, förordna, att beslutet må verkställas utan hinder av att det icke äger laga kraft. *När anledning föreligger, skall därvid före-*

[5] Senaste lydelse 1972:430.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	skrivas, att säkerhet skall ställas för skadestånd, om beslutet ändras.

Är särskild föreskrift meddelad därom, att dom eller beslut, som icke äger laga kraft, må verkställas, vare den gällande.

33 kap.

5 §[6]

Tredskodom delgives genom rättens försorg endast	Tredskodom delgives genom rättens försorg endast
om den innebär att fordran fastställes att utgå med särskild förmånsrätt i fast egendom *eller tomträtt,*	om den innebär att fordran fastställes att utgå med särskild förmånsrätt i *lös eller* fast egendom,
om den part som yrkat tredskodomen begär det, eller	om den part som yrkat tredskodomen begär det, eller
om part beviljats rättshjälp genom beslut av rättshjälpsnämnden.	om part beviljats rättshjälp genom beslut av rättshjälpsnämnden.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari . . .

2. Vad som i 10 kap. 17 § i dess äldre lydelse sägs om behörig domstol i fråga om tvist angående giltigheten av lösöreköpsavhandling skall alltjämt tillämpas beträffande tvist om avhandling som upprättats före ikraftträdandet av denna lag.

3. Reseförbud, som meddelats enligt 15 kap. eller enligt 25 kap. för säkerställande av skadestånd eller annan ersättning till målsägande, skall upphöra att gälla, när nya lagen träder i kraft.

4. I fråga om skingringsförbud som enligt 15 eller 26 kap. meddelats före nya lagens ikraftträdande skall tillämpas vad som är föreskrivet om kvarstad.

5. Vad som i nya lagen föreskrivs om villkor för kvarstad inverkar ej på giltigheten av kvarstad som beviljats före nya lagens ikraftträdande.

6. Har beslag ägt rum före nya lagens ikraftträdande, skall 27 kap. 10 § nya lagen gälla i fråga om rättsverkningarna.

[6] Senaste lydelse 1972:430.

Förslag till
Lag om ändring i lagsökningslagen (1946:808)

Härigenom förordnas, att 10, 12, 14, 16 och 36 §§ lagsökningslagen (1946:808) skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
10 §	
Nekar den som sökes sin hand och förskrivning och har han ej förut vid domstol eller inför *överexekutor eller ock, enligt å handlingen tecknat behörigt bevis, i tillkallat vittnes närvaro inför landsfiskal, stadsfogde* eller notarius publicus erkänt handlingen, förordne rätten att målet skall såsom tvistigt hänskjutas till rättegång.	Nekar den som sökes sin hand och förskrivning och har han ej förut vid domstol eller inför *kronofogdemyndigheten* eller notarius publicus erkänt handlingen, förordne rätten att målet skall såsom tvistigt hänskjutas till rättegång.
12 §	
Gör gäldenären mot kravet annan invändning än i 10 och 11 §§ sägs och *vill styrka den, skall han genast förete sina bevis; ej må andra än skriftliga bevis gälla. Finnes gäldenären hava skäl för invändningen, hänskjute rätten målet såsom tvistigt till rättegång.*	Gör gäldenären mot kravet annan invändning än i 10 och 11 §§ sägs och *visar han sannolika skäl för invändningen eller finnes borgenärens rätt till betalning eljest tvistig, skall rätten hänskjuta målet till rättegång.*
Grundas kravet å fordringsbevis vari gäldenären betingat sig vederlag för den utfästa betalningen och gör gäldenären invändning som har avseende å vederlaget, skall målet såsom tvistigt hänskjutas till rättegång, om gäldenären förebragt sannolika skäl för invändningen eller borgenärens rätt till betalning eljest finnes stridig.	
14 §	
Vill gäldenären kvitta sin skuld mot fordran hos borgenären och är denna fordran sådan att den kan utkrävas genom lagsökning, förordne	*Beslut, enligt vilket invändning om kvittning med motfordran ej godtages, hindrar ej att motfordringen prövas i rättegång.*

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
rätten att den må, så långt den räcker, kvittas mot skulden.	
Ej må klar och förfallen fordran uppehållas för det som är stridigt eller icke förfallet.	

16 §

I lagsökningsmål må rätten förordna om *kvarstad och skingringsförbud som avses i 15 kap. rättegångsbalken, så ock giva handräckning varom sägs i 192 § utsökningslagen*; om sådan åtgärd gälle vad i rättegångsbalken *och utsökningslagen* är för motsvarande fall stadgat.	I lagsökningsmål må rätten förordna om *handräckning varom sägs i 15 kap. rättegångsbalken;* om sådan åtgärd gälle vad i rättegångsbalken är för motsvarande fall stadgat.

36 §

Över hovrätts beslut i mål som enligt 34 § fullföljts till hovrätt må klagan ej föras; dock må mot hovrätts beslut angående *kvarstad eller skingringsförbud eller angående handräckning varom sägs i 192 § utsökningslagen* talan fullföljas till högsta domstolen enligt vad i rättegångsbalken är stadgat angående fullföljd av talan mot hovrätts beslut i mål som väckts vid underrätt.	Över hovrätts beslut i mål som enligt 34 § fullföljts till hovrätt må klagan ej föras; dock må mot hovrätts beslut angående *handräckning* talan fullföljas till högsta domstolen enligt vad i rättegångsbalken är stadgat angående fullföljd av talan mot hovrätts beslut i mål som väckts vid underrätt.

Denna lag träder i kraft den 1 januari . . .

Beträffande verkan av erkännande, som före nya lagens ikraftträdande ägt rum enligt 10 §, tillämpas äldre lag.

I fråga om skingringsförbud som enligt 16 § meddelats före nya lagens ikraftträdande skall tillämpas vad som är föreskrivet om kvarstad.

När rätten beviljat handräckning varom sägs i 192 § utsökningslagen (1877:31 s. 1) tillämpas vad som i utsökningsbalken är föreskrivet om handräckning enligt 17 kap. 17 § samma balk.

Förslag till
Lag om ändring i förvaltningslagen (1971:290)

Härigenom förordnas, att i 2 § förvaltningslagen (1971:290) orden "överexekutor eller utmätningsman" skall bytas ut mot "kronofogdemyndighet".

Denna lag träder i kraft den 1 januari . . .

Förslag till
Lag om ändring i allmänna förfogandelagen (1954:279)

Härigenom förordnas, att 25 § allmänna förfogandelagen (1954:279) skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
25 §	
Har någon till säkerhet för fordran panträtt i förnödenhet, som avstås till kronan, äger han, ändå att fordringen ej är till betalning förfallen, framför ägaren rätt att ur ersättningsbeloppet utfå sin fordran. Detsamma skall gälla i fråga om den som har rätt att kvarhålla förnödenheten till säkerhet för förfallen fordran.	
Ersättningsbelopp för förnödenhet, som är utmätt, skall, *om borgenären det yrkar*, utgivas till *utmätningsmannen. Avser ersättningsbeloppet förnödenhet, som satts i kvarstad eller under skingringsförbud, skall beloppet, där part det begär, utgivas till överexekutor; och har denne att med beloppet förfara på sätt i 186 § utsökningslagen är för där avsett fall stadgat.*	Ersättningsbelopp för förnödenhet, som är utmätt *eller belagd med kvarstad*, skall utgivas till *kronofogdemyndigheten, om part begär det.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari . . .

Vad som i 25 § i dess nya lydelse sägs om kvarstad gäller även skingringsförbud som meddelats före ikraftträdandet.

Förslag till
Lag om ändring i lagen (1929:145) om skiljemän

Härigenom förordnas i fråga om lagen (1929:145) om skiljemän,

dels att i 8, 10, 12 och 18 §§ ordet "överexekutor" skall bytas ut mot "tingsrätten",

dels att i 22 § ordet "överexekutor" skall bytas ut mot "kronofogdemyndigheten",

dels att 26 § skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
26 §	
Rätt domstol vare i mål, som avses i 21 §, den *allmänna underrätt*, varunder svaranden lyder i tvistemål, som rör hans person, och i mål, varom förmäles i 25 §, *domstolen* i den ort, där skiljedomen meddelats. Finnes ej behörig domstol efter vad nu är sagt, upptages målet av Stockholms *rådstuvurätt*.	Rätt domstol vare i mål, som avses i 21 §, den *tingsrätt*, varunder svaranden lyder i tvistemål, som rör hans person, och i mål, varom förmäles i 25 §, *tingsrätten* i den ort, där skiljedomen meddelats. Finnes ej behörig domstol efter vad nu är sagt, upptages målet av Stockholms *tingsrätt*.
Ansökningsärenden enligt 8, 10 och 18 §§ upptagas av *överexekutor* i den ort, där endera parten har sitt hemvist. Har enahanda ansökan gjorts hos mer än en *överexekutor*, vare den *överexekutor* behörig, hos vilken ansökan först gjordes, och beslut, som av annan *överexekutor* meddelas, ogillt. Ansökan må ej bifallas, med mindre sökandens motpart lämnats tillfälle att yttra sig. Avser ansökan skiljemans skiljande från uppdraget, bör jämväl skiljemannen höras.	Ansökningsärenden enligt 8, 10 och 18 §§ upptagas av *tingsrätten* i den ort, där endera parten har sitt hemvist. Har enahanda ansökan gjorts hos mer än en *tingsrätt*, vare den *tingsrätt* behörig, hos vilken ansökan först gjordes, och beslut, som av annan *tingsrätt* meddelas, ogillt. Ansökan må ej bifallas, med mindre sökandens motpart lämnats tillfälle att yttra sig. Avser ansökan skiljemans skiljande från uppdraget, bör jämväl skiljemannen höras.
Mot *överexekutors* beslut, varigenom skiljeman blivit utsedd eller skild från uppdraget eller fråga om förlängning av tiden för skiljedoms meddelande avgjorts, må klagan ej föras.	Mot *tingsrättens* beslut, varigenom skiljeman blivit utsedd eller skild från uppdraget eller fråga om förlängning av tiden för skiljedoms meddelande avgjorts, må klagan ej föras.

Denna lag träder i kraft den 1 januari . . .

Ärende som är anhängigt hos överexekutor vid nya lagens ikraftträdande handläggs enligt äldre lag.

Förslag till
Lag om ändring i lagen (1944:705) om aktiebolag

Härigenom förordnas i fråga om lagen (1944:705) om aktiebolag,[1]

dels att i 223 § 1 mom. andra stycket och 2 mom. andra stycket ordet "överexekutor" skall bytas ut mot "tingsrätten",

dels att i 223 § 2 mom. fjärde stycket ordet "överexekutor" skall bytas ut mot "kronofogdemyndigheten".

Denna lag träder i kraft den 1 januari . . .

Ärende angående utseende av skiljeman som är anhängigt hos överexekutor vid nya lagens ikraftträdande handläggs enligt äldre lag.

[1] Senaste lydelse av 223 § 1 och 2 mom. 1950:89.

Förslag till
Lag om ändring i jordabalken

Härigenom förordnas i fråga om jordabalken,[1]

dels att i 6 kap. 12 §, 8 kap. 4 § och 12 kap. 21, 22 och 44 §§ ordet "överexekutor" skall bytas ut mot "kronofogdemyndigheten",

dels att i 7 kap. 17 och 19 §§ hänvisningen till "lagen (1971:494) om exekutiv försäljning av fast egendom" skall bytas ut mot hänvisning till "13 kap. utsökningsbalken",

dels att 3 kap. 3 och 5 §§, 6 kap. 10 §, 7 kap. 16 §, 12 kap. 27 §, 13 kap. 26 §, 19 kap. 21 §, 20 kap. 6 § och 22 kap. 3 § skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
3 kap.	
3 §	
Den som ämnar utföra grävning eller liknande arbete på sin mark skall vidtaga varje skyddsåtgärd som kan anses nödvändig för att förebygga skada på angränsande mark. Han skall ersätta skada som uppkommer till följd av att han eller någon som han anlitat underlåtit att vidtaga sådan åtgärd eller i annat hänseende brustit i omsorg vid arbetets utförande.	
Medför skyddsåtgärd uppenbarligen högre kostnad än den skada som åtgärden avser att förebygga, får åtgärden underlåtas. Skadan skall dock ersättas. Om det begäres, skall *pant eller borgen* enligt *utsökningslagen (1877:31 s. 1)* ställas hos länsstyrelsen *till säkerhet* för ersättningen innan arbetet börjar.	Medför skyddsåtgärd uppenbarligen högre kostnad än den skada som åtgärden avser att förebygga, får åtgärden underlåtas. Skadan skall dock ersättas. Om det begäres, skall *säkerhet* enligt *2 kap. utsökningsbalken* ställas hos länsstyrelsen för ersättningen innan arbetet börjar.
Är byggnad eller annan anläggning som hör till angränsande mark, till följd av vårdslöshet vid uppförandet eller brist i underhållet, av sådan beskaffenhet att särskild skyddsåtgärd är nödvändig för att förebygga skada med anledning av arbete som icke sträckes nedanför vanligt källardjup, skall åtgärden bekostas av den angränsande markens ägare.	
5 §	
Åtgärd för att förebygga skada till följd av grävning eller liknande arbete får vidtagas på annans mark, om det är nödvändigt för att undvika oskälig kostnad eller annan synnerlig olägenhet. Skada och in-	Åtgärd för att förebygga skada till följd av grävning eller liknande arbete får vidtagas på annans mark, om det är nödvändigt för att undvika oskälig kostnad eller annan synnerlig olägenhet. Skada och in-

[1] Omtryckt 1971:1209. Senaste lydelse av 12 kap. 44 § 1973:187.

Nuvarande lydelse

trång skall ersättas, om markens ägare ej är skyldig att bekosta arbetet. Om det begäres, skall *pant eller borgen* enligt *utsökningslagen (1877:31 s. 1)* ställas hos länsstyrelsen *till säkerhet* för ersättningen innan arbetet börjar.

Föreslagen lydelse

trång skall ersättas, om markens ägare ej är skyldig att bekosta arbetet. Om det begäres, skall *säkerhet* enligt *2 kap. utsökningsbalken* ställas hos länsstyrelsen för ersättningen innan arbetet börjar.

6 kap.

10 §

Ansvaret för inteckning som beviljats i flera fastigheter vilar på var och en av fastigheterna till det belopp som faller på fastigheten efter förhållandet mellan dennas särskilda värde och sammanlagda värdet av alla fastigheterna. Som fastighets värde gäller därvid taxeringsvärdet för året innan inteckningen söktes eller, om särskilt taxeringsvärde då ej fanns för fastigheten, det taxeringsvärde som därefter först fastställes. Om någon av fastigheterna skall säljas utmätningsvis och taxeringsvärde som angivits nu icke finns för var och en av fastigheterna, gäller de värden som *överexekutor låter åsätta fastigheterna enligt lagen (1971:494) om exekutiv försäljning av fast egendom.*

Ansvaret för inteckning som beviljats i flera fastigheter vilar på var och en av fastigheterna till det belopp som faller på fastigheten efter förhållandet mellan dennas särskilda värde och sammanlagda värdet av alla fastigheterna. Som fastighets värde gäller därvid taxeringsvärdet för året innan inteckningen söktes eller, om särskilt taxeringsvärde då ej fanns för fastigheten, det taxeringsvärde som därefter först fastställes. Om någon av fastigheterna skall säljas utmätningsvis och taxeringsvärde som angivits nu icke finns för var och en av fastigheterna, gäller de värden som *enligt 13 kap. utsökningsbalken åsätts fastigheterna.*

Kan borgenär ej erhålla betalning ur köpeskillingen för intecknad fastighet med det belopp för vilket fastigheten svarar enligt första stycket, svarar de övriga fastigheterna för återstoden av beloppet med fördelning efter där angivna grunder. Kan ur någon av dessa fastigheter betalning ej erhållas för dess andel i återstoden, fördelas bristen på samma sätt mellan de återstående fastigheterna.

7 kap.

16 §

Efter exekutiv försäljning av fastighet gäller upplåtelse av nyttjanderätt, servitut eller rätt till

Efter exekutiv försäljning av fastighet gäller upplåtelse av nyttjanderätt, servitut eller rätt till

Nuvarande lydelse

elektrisk kraft mot den nye ägaren endast om försäljningen skett under förbehåll om rättighetens bestånd enligt *lagen (1971:494) om exekutiv försäljning av fast egendom* eller rättigheten enligt samma *lag* är skyddad utan förbehåll.

Bestämmelser om verkan av underlåtenhet att uppsäga arrende- eller hyresavtal som enligt första stycket ej gäller mot ny ägare finns i *lagen (1971:494) om exekutiv försäljning av fast egendom.*

Föreslagen lydelse

elektrisk kraft mot den nye ägaren endast om försäljningen skett under förbehåll om rättighetens bestånd enligt *13 kap. utsökningsbalken* eller rättigheten enligt samma *kapitel* är skyddad utan förbehåll.

Bestämmelser om verkan av underlåtenhet att uppsäga arrende- eller hyresavtal som enligt första stycket ej gäller mot ny ägare finns i *13 kap. utsökningsbalken.*

12 kap.

27 §

Underlåter hyresgästen att bereda hyresvärden tillträde till lägenheten när denne enligt 26 § har rätt till det, *kan överexekutor förordna om handräckning. I fråga om sådan handräckning gäller bestämmelserna om handräckning enligt 191 § utsökningslagen (1877:31 s. 1).*

Underlåter hyresgästen att bereda hyresvärden tillträde till lägenheten när denne enligt 26 § har rätt till det, *kan kronofogdemyndigheten bevilja handräckning enligt vad som sägs i 17 kap. utsökningsbalken.*

13 kap.

26 §

Bestämmelserna i *utsökningslagen (1877:31 s. 1), lagen (1971: 494) om exekutiv försäljning av fast egendom,* lagsökningslagen (1946:808) och konkurslagen (1921:225) angående fast egendom och rättighet däri äger motsvarande tillämpning i fråga om tomträtt.

Bestämmelserna i *utsökningsbalken,* lagsökningslagen (1946: 808) och konkurslagen (1921: 225) angående fast egendom och rättighet däri äger motsvarande tillämpning i fråga om tomträtt.

Vid expropriation eller liknande tvångsförvärv som avser tomträtt är denna likställd med fast egendom.

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

19 kap.

21 §

Har fast egendom eller tomträtt utmätts eller har beträffande fast egendom eller tomträtt som ingår i konkursbo begärts försäljning i den ordning som gäller för utmätt sådan egendom eller har utmätningen upphävts eller frågan om egendomens försäljning av annat skäl förfallit, skall anteckning därom göras i fastighetsboken eller tomträttsboken. Anteckning att egendomen försålts utmätningsvis skall ske när handling som visar köpeskillingens fördelning inkommit.

Har fast egendom eller tomträtt utmätts eller har beträffande fast egendom eller tomträtt som ingår i konkursbo begärts försäljning i den ordning som gäller för utmätt sådan egendom eller har utmätningen upphävts eller frågan om egendomens försäljning av annat skäl förfallit *eller har fast egendom eller tomträtt belagts med kvarstad eller sådan åtgärd upphävts*, skall anteckning därom göras i fastighetsboken eller tomträttsboken. Anteckning att egendomen försålts utmätningsvis skall ske när handling som visar köpeskillingens fördelning inkommit.

Om inverkan på inteckning eller inskriven rättighet av exekutiv försäljning eller av expropriation eller liknande tvångsförvärv eller av myndighets fördelning av medel skall anteckning göras i fastighetsboken eller tomträttsboken när anmälan, bevis eller fördelningslängd som utvisar förhållandet inkommit.

Förekommer i övrigt i lag eller annan författning bestämmelse om att visst förhållande skall antecknas i fastighetsbok eller tomträttsbok, gäller bestämmelsen.

20 kap.

6 §[2]

Lagfartsansökan skall avslås, om

1. fångeshandlingen ej ingivits,
2. fångeshandlingen ej är upprättad såsom föreskrives i lag,
3. förvärvet avser köp eller byte och fångeshandlingen innehåller villkor, som enligt 4 kap. 4 eller 28 § medför att förvärvet är ogiltigt,
4. förvärvet avser del av fastighet och i 4 kap. 7–9, 28 eller 29 § eller eljest i lag föreskriven tid för ansökan om fastighetsbildning försuttits eller ansökan därom avslagits eller sådant förvärv eljest enligt lag är ogiltigt,
5. överlåtelsen står i strid med en mot överlåtaren gällande inskränkning i hans rätt att förfoga över egendomen och, när överlåtelsen skedde, lagfart ej var beviljad för överlåtaren eller, om så var fallet, ärende om

[2] Senaste lydelse 1973:1133.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
anteckning i fastighetsboken av inskränkningen var upptaget på inskrivningsdag,	
6. fastigheten tidigare överlåtits till någon vars förvärv enligt 17 kap. 1 eller 4 § äger företräde framför sökandens förvärv,	
7. fastigheten sålts exekutivt till annan än sökanden och försäljningen enligt *213 a § 1 mom. utsökningslagen (1877:31 s. 1)* äger företräde framför dennes förvärv,	7. fastigheten sålts exekutivt till annan än sökanden och försäljningen enligt *15 kap. utsökningsbalken* äger företräde framför dennes förvärv,
8. för sökandens rätt att förvärva fastigheten fordras myndighets tillstånd och i lag föreskriven tid för sökande av sådant tillstånd försuttits eller ansökan därom avslagits,	
9. det är uppenbart att förvärvet av annan grund är ogiltigt eller ej kan göras gällande.	

22 kap.

3 §

Ansökan om inteckning skall avslås, om	
1. föreskrifterna i 2 § icke iakttagits,	
2. på grund av särskild föreskrift eller enligt anteckning i fastighetsboken inteckning ej får beviljas i fastigheten,	
3. inskrivning av tomträtt i fastigheten är beviljad eller sökt,	
4. fastigheten frångått sökanden på grund av exekutiv försäljning eller genom expropriation eller liknande tvångsförvärv,	
5. sökanden är i konkurs eller försättes i konkurs den dag då inteckningen sökes samt fastigheten hör till konkursboet,	
	6. fastigheten eller del av fastigheten blivit föremål för kvarstad och ärende angående anteckning därom upptagits senast på den inskrivningsdag då inteckningen sökes,
6. del av fastigheten *är utmätt eller utmätes den dag* då inteckningen sökes,	*7.* del av fastigheten *blivit föremål för utmätning och ärende angående anteckning därom upptagits senast på den inskrivningsdag* då inteckningen sökes,
7. ärende angående anteckning enligt 7 § förköpslagen (1967: 868) att kommun beslutat utöva förköpsrätt i fråga om egendomen upptagits på inskrivningsdag och	*8.* ärende angående anteckning enligt 7 § förköpslagen (1967: 868) att kommun beslutat utöva förköpsrätt i fråga om egendomen upptagits på inskrivningsdag och

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
ansökningen göres av den som överlåtit egendomen.	ansökningen göres av den som överlåtit egendomen.

Har ärende angående lagfart för sökanden uppskjutits till senare inskrivningsdag, skall behandlingen av ansökan om inteckning uppskjutas till samma dag.

Denna lag träder i kraft den 1 januari . . .

Vad som i 19 kap. 21 § och 22 kap. 3 § första stycket 6 i deras nya lydelse sägs om kvarstad gäller även skingringsförbud som meddelats före ikraftträdandet.

Förslag till
Lag om ändring i fastighetsbildningslagen (1970:988)

Härigenom förordnas, att i 9 kap. 4 § fastighetsbildningslagen (1970:988)[1] ordet "utsökningslagens" skall bytas ut mot "utsökningsbalkens".

Denna lag träder i kraft den 1 januari . . .

Förslag till
Lag om ändring i skogsvårdslagen (1948:237)

Härigenom förordnas i fråga om skogsvårdslagen (1948:237),

dels att i 23 § ordet "överexekutor" skall bytas ut mot "kronofogdemyndigheten",

dels att 41, 42 och 44 §§ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
41 §[1]	
Virke, som enligt denna lag förklarats förverkat, skall *av åklagaren försäljas å offentlig auktion, så kungjord som om auktion å utmätt lös egendom är stadgat. Begär,* innan frågan om *virkes* förver-	Virke, som enligt denna lag förklarats förverkat, skall *säljas av kronofogdemyndigheten.* Innan frågan om förverkande *av beslagtaget virke slutligt prövats, skall virket säljas av kronofogdemyn-*

[1] Omtryckt 1971:1035.

[1] Senaste lydelse 1970:454.

Nuvarande lydelse

kande *slutligen prövats, virkets ägare, att försäljning skall äga rum, eller finner, på anmälan av åklagare, överexekutor, att* fara föreligger för virkets förstörelse eller *att* kostnaden för dess förvarande skulle bliva större än *skäligt är, skall överexekutor förordna, att virket skall säljas i den ordning nyss sagts; och skall i sådant fall virkets ägare, där han är känd och inom riket boende, eller, där han bor utom riket men inom riket har känt ombud, som äger att för honom mottaga stämning och avgiva svaromål, ombudet genom åklagarens försorg delgivas underrättelse om auktionen minst åtta dagar innan den hålles. Anmälan av åklagare, varom här ovan sägs, skall vara åtföljd av fullständig, av två trovärdiga personer styrkt förteckning, utvisande virkets mängd och beskaffenhet.*

Föreslagen lydelse

digheten, om ägaren begär det eller fara föreligger för virkets förstörelse eller kostnaden för dess förvarande skulle bliva större än *som är skäligt. Åklagaren skall hos kronofogdemyndigheten anmäla, när fråga om försäljning uppkommit. Försäljningen äger rum i den ordning som gäller för utmätt lös egendom i allmänhet.*

42 §

Böter, som ådömas enligt denna lag, ävensom genom försäljning av förverkat virke uppkommen behållning och utdömd ersättning för virke tillfalla den av skogsvårdsstyrelsen omhänderhavda skogsvårdskassan.

Försäljes i beslag taget virke, innan det förklarats förverkat, *skall, till dess frågan därom blivit slutligen avgjord, försäljningssumman nedsättas i riksbanken på sätt särskilt är stadgat; och skall om sådana medels insättning i bankinrättning vidare gälla vad i 160 § utsökningslagen sägs.*

Försäljes i beslag taget virke, innan det förklarats förverkat, *får influtna medel ej betalas ut innan frågan om förverkande avgjorts slutligt.*

44 §

Över *åtgärd av överexekutor* i anledning av framställning, varom i 23 § sägs, må klagan ej föras.

Över *beslut, varigenom kronofogdemyndigheten* i anledning av framställning, varom i 23 § sägs,

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	fastställt kostnadsbelopp till betalning, må klagan ej föras.

Denna lag träder i kraft den 1 januari . . .

Ärende som vid nya lagens ikraftträdande är anhängigt hos överexekutor skall prövas av denne.

Kronofogdemyndigheten äger före lagens ikraftträdande vidtaga åtgärder för försäljning som skall äga rum efter ikraftträdandet.

Förslag till
Lag om ändring i lagen (1925:221) om bulvanförhållande i fråga om fast egendom

Härigenom förordnas beträffande lagen (1925:221) om bulvanförhållande i fråga om fast egendom,[1]

dels att i 1 och 13 §§ ordet "överexekutor" skall bytas ut mot "kronofogdemyndigheten",

dels att 2, 6 och 12 §§ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
2 §[2]	
Finnes, sedan förordnande meddelats enligt 1 § andra stycket, att egendomen dessförinnan eller senare avyttrats, äger *överexekutor* besluta att förordnandet ej skall gå i verkställighet. I övrigt skall så anses och med ärendet i tillämpliga delar så förfaras, som om egendomen utmätts för fordran med bästa förmånsrätt däri efter, i förekommande fall, sådana rättigheter som besvärade egendomen redan innan bulvanförhållandet inträdde och hava förmånsrätt framför alla befintliga fordringar. Egendomen må ej inropas av bulvanen eller den för vars räkning bulvanförhållandet ingåtts. Avgives vid auktionen bud som sålunda må antagas skall försäljning ske även om innehavare av fordran bestrider det.	Finnes, sedan förordnande meddelats enligt 1 § andra stycket, att egendomen dessförinnan eller senare avyttrats, äger *kronofogdemyndigheten* besluta att förordnandet ej skall gå i verkställighet. I övrigt skall så anses och med ärendet i tillämpliga delar så förfaras, som om egendomen utmätts för fordran med bästa förmånsrätt däri efter, i förekommande fall, sådana rättigheter som besvärade egendomen redan innan bulvanförhållandet inträdde och hava förmånsrätt framför alla befintliga fordringar. Egendomen må ej inropas av bulvanen eller den för vars räkning bulvanförhållandet ingåtts. Avgives vid auktionen bud som sålunda må antagas skall försäljning ske även om innehavare av

[1] Senaste lydelse av 13 § 1946:832.
[2] Senaste lydelse 1967:267.

Nuvarande lydelse

Vad *utsökningslagen* i fråga om fast egendoms försäljning och köpeskillingens fördelning i övrigt stadgar beträffande gäldenären skall i ärende som nu avses gälla bulvanen. Denne skall även vara pliktig att betala kostnad som ej kan gäldas ur den försålda egendomen *i enlighet med 198 § utsökningslagen. Bestämmelsen i 126 § 3 mom. samma lag* äger icke tillämpning i fråga om egendomens försäljning.

Föreslagen lydelse

fordran bestrider det. Vad *utsökningsbalken* i fråga om fast egendoms försäljning och köpeskillingens fördelning i övrigt stadgar beträffande gäldenären skall i ärende som nu avses gälla bulvanen. Denne skall även vara pliktig att betala kostnad som ej kan gäldas ur den försålda egendomen, *behållen avkastning eller andra tillgängliga medel. Bestämmelsen i 13 kap. 40 § första stycket andra punkten utsökningsbalken* äger icke tillämpning i fråga om egendomens försäljning.

6 §[3]

Virke och stråfoder, som enligt denna lag *dömas förbrutna, skola av åklagaren säljas i den ordning, som om utmätta lösören stadgas. Begär,* innan frågan om förverkande *slutligen prövats, ägaren av virke eller stråfoder, som tagits i beslag, att försäljning därav skall äga rum, eller finner, på anmälan av åklagare, överexekutor, att fara är för virkets eller stråfodrets* förstörelse eller *att* kostnaden för dess förvarande skulle bliva större än *skäligt är, förordne överexekutor, att godset skall säljas i den ordning nyss sagts; och skall i ty fall godsets ägare, om han är känd och inom riket boende, eller, där han bor utom riket men inom riket har känt ombud, som äger att för honom mottaga stämning och avgiva svaromål, ombudet genom åklagarens försorg delgivas underrättelse om auktionen minst åtta dagar innan den hålles. Anmälan, varom här ovan sägs, skall vara åtföljd av fullständig, av två trovärdiga personer styrkt förteck-*

Virke och stråfoder, som enligt denna lag *förklarats förverkat, skall säljas av kronofogdemyndigheten.* Innan frågan om förverkande *av beslagtaget gods slutligt prövats, skall godset säljas av kronofogdemyndigheten, om ägaren begär det eller fara föreligger för godsets* förstörelse eller kostnaden för dess förvarande skulle bliva större än *som är skäligt. Åklagaren skall hos kronofogdemyndigheten anmäla, när fråga om försäljning uppkommit. Försäljningen äger rum i den ordning som gäller för utmätt lös egendom i allmänhet.*

[3] Senaste lydelse 1970: 431.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
ning, utvisande godsets mängd och beskaffenhet.	
Säljes i beslag taget virke eller stråfoder, innan det *dömts förbrutet, skall, till dess frågan därom blivit slutligen avgjord, försäljningssumman nedsättas i riksbanken på sätt särskilt är stadgat; och skall vad i 160 § utsökningslagen sägs om sådana medels insättning i bankinrättning äga motsvarande tillämpning.*	Säljes i beslag taget virke eller stråfoder, innan det *förklarats förverkat, får influtna medel ej betalas ut innan frågan om förverkande avgjorts slutligt.*

12 §[4]

Klagan över *överexekutors* beslut *i ärende, som omförmäles i 1 §,* föres i den ordning, som *i utsökningslagen stadgas angående klagan över överexekutors utslag i utsökningsmål.*	Klagan över *kronofogdemyndighetens* beslut föres i den ordning som *stadgas i utsökningsbalken.*

Över länsstyrelsens beslut i ärende, varom i 3 § sägs, må ej klagan föras.

Denna lag träder i kraft den 1 januari . . .

Har domstol före nya lagens ikraftträdande meddelat förordnande som avses i 1 § första stycket, skall ärendet handläggas av överexekutor. Verkställandet av försäljningen får dock överlämnas till kronofogdemyndigheten, om det finnes lämpligt.

Ärende som avses i 6 § första stycket andra punkten och vid nya lagens ikraftträdande är anhängigt hos överexekutor skall prövas av denne.

Kronofogdemyndigheten äger före lagens ikraftträdande vidtaga åtgärder för försäljning enligt 6 § som skall äga rum efter ikraftträdandet.

[4] Senaste lydelse 1967: 267.

Förslag till
Lag om ändring i handelsbalken

Härigenom förordnas i fråga om handelsbalken,
dels att 10 kap. 2 och 7 §§ skall ha nedan angivna lydelse,
dels att i 12 kap. skall införas en ny paragraf, 12 §, av nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	10 kap.
	2 §
Nu är dag ute, och löses ej panten åter; have då panthavaren våld, att den å häradstinget en gång, och i staden å tre måndagar, uppbjuda, och sedan lagligen värdera och mäta låta. Vill då ägaren lösa panten åter; göre det, i staden inom fjorton dagar, och å landet inom en månad, sedan det honom kungjort var, och gälde därtill den ränta, som han utfäst haver. Vill eller gitter han ej; stånde honom fritt, vad han hellre vill låta panten under offentligt utrop till salu gå, eller låta borgenären den behålla efter värderingen. Varder panten högre värderad, eller försåld, än gälden är; njute då gäldenären det över är: är panten mindre; fylle han bristen.	*Borgenär, vilken har lös egendom som handpant, har rätt att, när fordringen är förfallen till betalning, sälja panten enligt vad som sägs nedan. Pantsatt fordran skall dock i stället indrivas, när det kan ske inom rimlig tid. Detta gäller ej obligationer eller andra skuldebrev som uppenbarligen äro avsedda för den allmänna rörelsen. Pantbrev eller annan inteckningshandling får ej säljas.* *Försäljning av pant får ej utan särskilda skäl äga rum utan att borgenären efter förfallodagen anmanat gäldenären att betala skulden inom viss tid, minst en månad, vid äventyr att panten eljest säljs.* *Försäljning skall, såvitt angår fondpapper, ske genom fondkommissionär och eljest på offentlig auktion. Borgenären skall om möjligt i god tid förut underrätta gäldenären om tid och plats för sådan auktion.* *Om anmaning eller underrättelse som avses i andra eller tredje stycket har i rekommenderat brev avlämnats på postanstalt inom riket för befordran till adress som gäldenären uppgivit eller, om adressen vid tiden för anmaningen eller underrättelsen borgenären veter-*

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

ligt var en annan, till denna adress, skall borgenären anses ha fullgjort vad som ankommer på honom.

I fall då annan än gäldenären är ägare till panten skall borgenären om möjligt i god tid underrätta ägaren dels om den tid efter vilken panten kan komma att säljas dels om tid och plats för auktion. Bestämmelsen i fjärde stycket har motsvarande tillämpning.

Regeringen äger meddela föreskrifter om hur auktion skall kungöras.

Om pantens ägare är i konkurs, gäller 73 § konkurslagen (1921: 225).

7 §[1]

Skepp och skeppsbygge må ej med laga verkan sättas i pant efter ty nu är sagt. Ej heller må luftfartyg sålunda pantsättas.

Detsamma gäller båt som är införd i båtregistret.

12 kap.

12 §

Om den som lämnat gods i annans vård ej betalar förfallen fordran för vilken den som förvarar godset har rätt att kvarhålla detta, har 10 kap. 2 § motsvarande tillämpning.

Om godset uppenbarligen saknar saluvärde och ägaren ej inom tre månader från anmaning avhämtar det, får godset bortskaffas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari . . .

Genom denna lag upphävs förordningen (1914:299) om vad vid försäljning av värdepapper i vissa fall skall iakttagas.[2]

När i lag eller annan författning förekommer hänvisning till nämnda förordning, skall tillämpas vad som i 10 kap. 2 § handelsbalken sägs om försäljning av pant.

[1] Senaste lydelse 1973:1066.

[2] Senaste lydelse 1921:573.

Förslag till
Lag om ändring i lagen (1950:104) om rätt för hantverkare att sälja gods som ej avhämtats

Härigenom förordnas, att 4 § lagen (1950:104) om rätt för hantverkare att sälja gods som ej avhämtats skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	4 §
Försäljning skall ske på offentlig auktion. Är det uppenbart, att hantverkarens fordran jämte de med auktionen förenade kostnaderna ej skulle kunna utgå ur köpeskillingen, må försäljning i stället äga rum på annat lämpligt sätt.	
Om tid och plats för auktion skall hantverkaren, såvitt ske kan, i god tid förut underrätta beställaren.	
	Regeringen äger meddela föreskrifter om hur auktion skall kungöras.

Denna lag träder i kraft den 1 januari . . .

Förslag till
Lag om ändring i lagen (1915:218) om avtal och andra rättshandlingar på förmögenhetsrättens område

Härigenom förordnas, att i 17 § lagen (1915:218) om avtal och andra rättshandlingar på förmögenhetsrättens område ordet "överexekutor" skall bytas ut mot "tingsrätten".

Denna lag träder i kraft den 1 januari . . .

Ärende som är anhängigt hos överexekutor vid nya lagens ikraftträdande handläggs enligt äldre lag.

Förslag till
Lag om ändring i lagen (1915:219) om avbetalningsköp

Härigenom förordnas, att 10 och 14–16 §§ lagen (1915:219) om avbetalningsköp skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

10 §[1]

Säljaren äge hos utmätningsman söka handräckning för godsets återtagande, under förutsättning att om avbetalningsköpet upprättats en av köparen underskriven handling, som

1) innehåller förbehåll om säljarens äganderätt eller om rätt för säljaren att återtaga godset;

2) upptager det pris, till vilket säljaren skulle varit villig att sälja godset mot kontant betalning; samt

3) angiver vad köparen har att erlägga och när de särskilda beloppen förfalla till betalning.

Ansökan om handräckning skall göras skriftligen samt innehålla uppgift å den del av avbetalningspriset, som utestår ogulden, och där säljaren gör anspråk på ränta, gottgörelse för försäkringspremie eller ersättning, som i 4 § första stycket 5) avses, vad han i sådant hänseende fordrar. Ansökningen skall vara åtföljd av köpehandlingen i huvudskrift och bestyrkt avskrift.

Kostnaden för handräckningen skall, där utmätningsmannen det äskar, förskjutas av sökanden.

Vad i 56, 59, 60 och 60 a §§ utsökningslagen är föreskrivet i fråga om utmätning skall äga motsvarande tillämpning med avseende å handräckning enligt denna lag.

14 §[2]

Beslut i fråga om handräckning må överklagas hos överexekutor. Över dennes beslut må ej klagan föras.

I fråga om handräckning enligt denna lag gäller i övrigt vad som i utsökningsbalken föreskrives om handräckning enligt 17 kap. 17 § samma balk, om ej annat sägs nedan.

Är köparen eller säljaren missnöjd med värdering eller annan åtgärd, *som vid handräckningen vidtagits, vare honom ej förment*

Belopp som nedsatts enligt 5 § första stycket får ej lyftas av köparen förrän beslutet om handräckning vunnit laga kraft.

[1] Senaste lydelse 1963:258.

[2] Senaste lydelse 1953:152.

Nuvarande lydelse

att efter stämning å den andre utföra sin talan vid domstol. *Visar ej säljaren, att han väckt sådan talan inom en månad efter det handräckning gavs eller, där förrättningen inom den tid överklagats, inom lika tid efter det överexekutors beslut meddelades, äge köparen hos utmätningsmannen lyfta det belopp, som enligt 5 § första stycket må hava blivit hos denne nedsatt.*

Föreslagen lydelse

Är köparen eller säljaren missnöjd med värdering eller annan åtgärd i *ärendet, är han oförhindrad att väcka* talan vid domstol.

15 §[3]

Bestämmelserna i 11 § andra stycket *och* 12 § skola äga motsvarande tillämpning beträffande förrättning för verkställighet av dom, varigenom köparen förpliktats utgiva gods, som blivit sålt genom avbetalningsköp.

Vid förrättning, som i första stycket avses, skall, där ej i domen annorlunda förordnats, i fråga om värdering av godset gälla vad i 13 § är stadgat. Beträffande talan *mot utmätningsmannens värdering* skola bestämmelserna i 14 § *andra* stycket äga motsvarande tillämpning.

Bestämmelserna i 11 § andra stycket, 12 § *och 14 § andra stycket* skola äga motsvarande tillämpning beträffande förrättning för verkställighet av dom, varigenom köparen förpliktats utgiva gods, som blivit sålt genom avbetalningsköp.

Vid förrättning, som i första stycket avses, skall, där ej i domen annorlunda förordnats, i fråga om värdering av godset gälla vad i 13 § är stadgat. Beträffande talan *vid domstol mot värderingen* skola bestämmelserna i 14 § *tredje* stycket äga motsvarande tillämpning.

16 §[4]

Jämte de stadganden, som i 10–15 §§ finnas meddelade, skola i fråga om förrättning, som där avses, utsökningslagens föreskrifter i tillämpliga delar lända till efterrättelse. Har säljaren medgivit uppskov med sökt förrättning och har på grund därav verkställighet ej skett, då sex månader förflutit från dagen för ansökningen, vare ansökningen förfallen.

Lämnar säljaren anstånd med sökt förrättning och fortfar anståndet över sex månader från dagen för ansökningen, kan denna förklaras förfallen.

[3] Senaste lydelse 1953:152.
[4] Senaste lydelse 1953:152.

För fordran på grund av avbetalningsköp må det gods köpet avser icke tagas i mät.

Denna lag träder i kraft den 1 januari . . .

När utmätningsman före nya lagens ikraftträdande meddelat beslut i fråga om handräckning eller verkställighet, skall äldre lag alltjämt gälla.

Förslag till
Lag om ändring i lagen (1927:77) om försäkringsavtal

Härigenom förordnas i fråga om lagen (1927:77) om försäkringsavtal,[1]

dels att i 118 och 123 §§ ordet "utsökningslagen" skall bytas ut mot "utsökningsbalken",

dels att 58 § skall ha nedan angivna lydelse,

dels att i lagen skall införas en ny paragraf, 117 a §, av nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

58 §[2]

Gäller försäkring å gods till förmån för någon, som till säkerhet för fordran har panträtt i godset, äge han, ändå att fordringen ej är till betalning förfallen, framför ägaren rätt att ur utfallande ersättningsbelopp utfå sin fordran, såvida icke ägaren genom att avhjälpa skadan eller på annat sätt bereder panthavaren samma säkerhet som han ägt före försäkringsfallet. Lag samma vare, där försäkringen gäller till förmån för någon, som har rätt att kvarhålla godset till säkerhet för förfallen fordran.

Ersättningsbelopp för gods, som är utmätt, skall, *om borgenären det yrkar*, utgivas till *utmätningsmannen. Avser ersättningsbeloppet gods, som satts i kvarstad eller under skingringsförbud, skall beloppet, där part det äskar, utgivas till överexekutor; och har denne att med beloppet förfara på sätt i 160 § utsökningslagen är för där avsett fall stadgat.*

Ersättningsbelopp för gods, som är utmätt *eller belagt med kvarstad*, skall utgivas till *kronofogdemyndigheten, om part begär det.*

I fråga om rätt för borgenär, som har panträtt i fastighet eller i tomträtt, att njuta betalning ur brandskadeersättning gäller, i stället för föreskrifterna i 56 och 57 §§ samt första och andra styckena i

[1] Senaste lydelse av 118 och 123 §§ 1968:622.
[2] Senaste lydelse 1973:1069.

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

förevarande paragraf, vad som finnes stadgat i 86- 88 §§ samt i särskild lag.

117 a §

Om försäkringstagaren i utmätningsärende finnes sakna andra tillgångar som förslå till betalning av sökandens fordran, får kronofogdemyndigheten utmäta och hos försäkringsgivaren utkräva belopp som avses i 117 §. Därvid räknas ansökan om utmätning lika som ansökan om konkurs. Har ej försäkringstagaren samtyckt till beloppets utkrävande, åligger det utmätningssökanden att för prövning av frågan väcka talan mot försäkringstagaren inom en månad från att beslut om utmätning delgivits honom. Sker ej det, skall utmätningen hävas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari . . .

Vad som i 58 § i dess nya lydelse sägs om kvarstad gäller även skingringsförbud som meddelats före ikraftträdandet.

Har ansökan om utmätning gjorts före nya lagens ikraftträdande, skall vid tillämpning av 117 a § dagen för ikraftträdandet räknas som ansökningsdag.

Förslag till
Lag om ändring i lagen (1970:215) om arbetsgivares kvittningsrätt

Härigenom förordnas, att i 5 § lagen (1970:215) om arbetsgivares kvittningsrätt ordet "överexekutor" skall bytas ut mot "hovrätten".

Denna lag träder i kraft den 1 januari . . .

Förslag till
Lag om ändring i lagen (1927:56) om gälds betalning genom penningars nedsättande i allmänt förvar

Härigenom förordnas, att i 1, 2, 5, 6 och 8 §§ lagen (1927:56) om gälds betalning genom penningars nedsättande i allmänt förvar ordet "överexekutor" skall bytas ut mot "kronofogdemyndigheten".

Denna lag träder i kraft den 1 januari . . .

Förslag till
Lag om ändring i lagen (1927:85) om dödande av förkommen handling

Härigenom förordnas, att i lagen (1927:85) om dödande av förkommen handling skall införas en ny paragraf, 15 §, av nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	15 §
	Vad som i 1–11 §§ sägs om dödande av förkommen handling skall i tillämpliga delar gälla även handling som ej kunnat anträffas vid utmätning av fordringen eller rättigheten eller vid konkurs, om det kan antagas att handlingen undanhålles. Ansökan om dödning göres i sådant fall av kronofogdemyndigheten eller konkursförvaltaren. Om det finnes behövligt, skall rätten som villkor för dödande av annan handling än motbok hos bank eller livförsäkringsbrev föreskriva, att utmätningssökanden eller konkursförvaltaren ställer säkerhet enligt 2 kap. utsökningsbalken för förlust som rätt innehavare av handlingen kan lida eller att utmätningssökande, som enligt 16 § nämnda kap. är befriad från skyldighet att ställa säkerhet, skall vara pliktig ersätta

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	sådan förlust. Säkerheten eller förpliktelsen får ej åberopas, om talan väcks senare än tre år från den dag då beslut om handlingens dödande meddelades.
	Ny handling skall ej utfärdas med anledning av dödningsbeslut i fall som avses i första stycket.
	Om vid utmätning uppkommer överskott, skall det av kronofogdemyndigheten avsättas i avvaktan att den dödade handlingen företes eller det på annat sätt blir utrett vem som har rätt till beloppet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari . . .

Förslag till
Lag om ändring i sjölagen (1891:35 s. 1)

Härigenom förordnas i fråga om sjölagen (1891:35 s. 1),[1]
dels att i 237 och 238 §§ ordet "överexekutor" skall bytas ut mot "kronofogdemyndigheten",
dels att 33, 38, 69, 249, 253 och 283 §§ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
33 §[2]	
Anmälan av skepp eller skeppsbygge för registrering eller ansökan om inskrivning av förvärv av sådan egendom skall avslås, om	
1. bestämmelsen i 30 § första stycket ej iakttagits;	
2. egendomen ej kan registreras enligt 11 §;	
3. sökanden ej styrker sitt förvärv;	
4. vad angår registrerat skepp eller skeppsbygge, fångesmannens rätt ej är inskriven och sökandens förvärv icke grundas på exekutiv försäljning;	
5. åberopad överlåtelse står i strid med en mot överlåtaren på grund av förvärvsvillkor gällande inskränkning i hans rätt att förfoga över egendomen och överlåtarens åtkomst icke var inskriven när överlåtelsen ägde rum eller, om så var fallet, villkoret är infört i registret eller införes däri samma inskrivningsdag som ansökningen göres;	
6. egendomen av överlåtaren tidigare överlåtits till annan och överlåtarens åtkomst ej var inskriven när sökandens förvärv ägde rum eller, om så var fallet, inskrivning samma inskrivningsdag sökes för det tidigare förvärvet;	
7. *före utgången av den inskrivningsdag då ansökningen göres egendomen blivit föremål för kvarstad eller skingringsförbud till säkerhet för anspråk mot överlåtaren eller denne försatts i konkurs;*	7. *egendomen blivit föremål för kvarstad till säkerhet för anspråk mot överlåtaren och ärende angående anteckning därom har upptagits senast på den inskrivningsdag då ansökningen göres, eller överlåtaren har försatts i konkurs före utgången av nämnda inskrivningsdag;*
8. egendomen sålts exekutivt till annan än sökanden; eller	
9. det är uppenbart att förvärvet av annan grund är ogiltigt eller icke kan göras gällande.	
38 §[3]	
I skepps- eller skeppsbyggnadsregistret skall antecknas, när	
1. talan väckts om hävning eller återgång av förvärv av registrerat skepp	

[1] Senaste lydelse av 237 och 238 §§ 1973:1064.
[2] Senaste lydelse 1973:1064.
[3] Senaste lydelse 1973:1064.

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

eller skeppsbygge eller om bättre rätt till sådan egendom eller eljest i fråga, som angår inskrivning;

2. mål som avses under 1 avgjorts genom dom eller slutligt beslut som vunnit laga kraft;

3. ägare av registrerat skepp eller skeppsbygge försatts i konkurs;

4. registrerat skepp eller skeppsbygge eller inskriven rätt till sådan egendom blivit föremål för kvarstad, *skingringsförbud eller* utmätning eller sålts exekutivt;

5. beslut som avses under 3 eller 4 om konkurs, kvarstad, *skingringsförbud eller* utmätning upphävts eller återgått eller fråga om exekutiv försäljning av registrerat skepp eller skeppsbygge eller inskriven rätt till sådan egendom eljest förfallit;

4. registrerat skepp eller skeppsbygge eller inskriven rätt till sådan egendom blivit föremål för kvarstad, utmätning *eller beslag* eller sålts exekutivt;

5. beslut som avses under 3 eller 4 om konkurs, kvarstad, utmätning *eller beslag* upphävts eller återgått eller fråga om exekutiv försäljning av registrerat skepp eller skeppsbygge eller inskriven rätt till sådan egendom eljest förfallit;

6. skepp eller skeppsbygge skall avregistreras enligt någon i 16 § angiven grund men hinder mot avregistreringen möter enligt 17 §;

7. enligt 36 § beslut meddelats att skepp eller skeppsbygge skall avföras ur registret den dag registrering äger rum utomlands.

Är eljest i lag eller annan författning föreskrivet att visst förhållande skall antecknas i skepps- eller skeppsbyggnadsregistret, skall det gälla.

Anteckning i skeppsbyggnadsregistret skall överföras till skeppsregistret, om bygget överföres dit såsom skepp. Registeranteckning skall avföras, om den uppenbarligen ej längre kan vara av betydelse.

69 §[4]

Om fartyg av utländsk myndighet belägges med kvarstad *eller* utmätes, skall befälhavaren ofördröjligen underrätta närmaste svenske konsul i den främmande staten och, i fråga om skepp, registermyndigheten. Såvitt möjligt skall därjämte till registermyndigheten snarast översändas den utländska myndighetens bevis om åtgärden.

Om fartyg av utländsk myndighet belägges med kvarstad, utmätes *eller tages i beslag*, skall befälhavaren ofördröjligen underrätta närmaste svenske konsul i den främmande staten och, i fråga om skepp, registermyndigheten. Såvitt möjligt skall därjämte till registermyndigheten snarast översändas den utländska myndighetens bevis om åtgärden.

Första stycket har motsvarande tillämpning, när kvarstaden *eller* utmätningen häves.

Första stycket har motsvarande tillämpning, när kvarstaden, utmätningen *eller beslaget* häves.

[4] Senaste lydelse 1973:1064.

Nuvarande lydelse | *Föreslagen lydelse*

249 §[5]

Säljes fartyg exekutivt i Sverige, upphör sjöpanträtt och retentionsrätt i fartyget sedan köpeskillingen erlagts, *förutsatt att försäljningen blir bestående.*

Säljes fartyg exekutivt i Sverige, upphör sjöpanträtt och retentionsrätt i fartyget sedan *försäljningen vunnit laga kraft och* köpeskillingen erlagts.

Borgenärerna ha rätt till betalning ur köpeskillingen i den ordning som gäller för utmätt egendom. Fordran, som är förenad med sjöpanträtt, får därvid bevakas till fullt belopp utan hinder av bestämmelserna i 10 kap. om begränsning av redares ansvarighet men ger ej utdelning över det belopp som högst skall utgå enligt nämnda bestämmelser.

Exekutiv försäljning av fartyg i främmande stat skall erkännas med den verkan som angives i första stycket, om fartyget fanns inom den statens jurisdiktionsområde samt försäljningen verkställts i enlighet med den statens lag och i överensstämmelse med bestämmelserna i 1967 års internationella konvention om sjöpanträtt och fartygshypotek.

253 §[6]

Utlämnas gods, som häftar för fordran, eller säljes gods för fartygets eller lastens behov, upphör sjöpanträtt i godset.

Säljes gods exekutivt, upphör sjöpanträtt däri sedan köpeskillingen erlagts, *förutsatt att försäljningen blir bestående.*

Säljes gods exekutivt, upphör sjöpanträtt däri sedan *försäljningen vunnit laga kraft och* köpeskillingen erlagts.

Den som utan borgenärens tillstånd lämnat ut gods, som enligt vad han insett eller bort inse häftade för fordran, svarar för vad som till följd därav ej kan utgå ur godset. Sådan ansvarighet har även mottagaren för fordran, för vilken han eljest icke skolat svara personligen, om han hade kännedom om fordringen när godset lämnades ut.

283 §[7]

Ansökan om inteckning skall avslås, om

1. bestämmelserna i 282 § första stycket ej iakttagits;
2. ansökningen strider mot 261 §;
3. ansökningen strider mot sådan på grund av förvärvsvillkor mot sökanden gällande inskränkning i hans rätt att förfoga över egendomen, som införts i skepps- eller skeppsbyggnadsregistret eller införes däri samma inskrivningsdag som inteckningen sökes, och ansökningen icke medgivits av den till vars förmån inskränkningen gäller;
4. skeppet eller skeppsbygget skall avregistreras;
5. sökanden eller, om skeppet eller bygget äges av flera, någon av sökandena är i konkurs eller försättes i konkurs samma inskrivningsdag

[5] Senaste lydelse 1973:1064.
[6] Senaste lydelse 1973:1064.
[7] Senaste lydelse 1973:1064.

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

som inteckningen sökes och det icke visas, att skeppet, bygget eller andelen ej hör till konkursboet;

6. skeppet, bygget eller andel däri eller villkorlig äganderätt därtill *är* föremål för kvarstad, *skingringsförbud eller* utmätning eller *blir föremål för sådan åtgärd samma inskrivningsdag som* inteckningen sökes; eller

6. skeppet, bygget eller andel däri eller villkorlig äganderätt därtill *blivit* föremål för kvarstad, utmätning eller *beslag och ärende angående anteckning därom upptagits senast på den inskrivningsdag då* inteckningen sökes; eller

7. skeppet, bygget eller andel däri eller villkorlig äganderätt därtill frångått sökanden genom exekutiv försäljning.

Har ärende angående inskrivning av sökandens förvärv uppskjutits, skall behandlingen av inteckningsansökningen uppskjutas på motsvarande sätt.

Denna lag träder i kraft den 1 januari . . .

Vad som i nya lagen sägs om kvarstad gäller även skingringsförbud som meddelats före ikraftträdandet.

Förslag till
Lag om ändring i lagen (1955:227) om inskrivning av rätt till luftfartyg

Härigenom förordnas, att 12, 30 och 41 §§ lagen (1955:227) om inskrivning av rätt till luftfartyg skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

12 §

Upplyses att före den dag inteckning sökes eller ock samma dag ansökningen göres den egendom som ansökningen avser tagits i mät, och visas ej att utmätningen upphört att gälla, skall ansökningen avslås.

Har den egendom som ansökan om inteckning avser, lott däri eller villkorlig äganderätt därtill blivit föremål för kvarstad, utmätning eller beslag och har ärende angående anteckning därom upptagits senast på den inskrivningsdag då ansökningen göres, skall ansökningen avslås.

30 §

Utmätes ägaren tillkommande rätt till andel i inteckning eller

Varder ägare, som har rätt till andel i inteckning, försatt i kon-

Nuvarande lydelse

varder ägare, vilken sådan rätt tillkommer, försatt i konkurs, vare inteckningshavaren, ändå att han betingat sig annat, pliktig att på begäran av *utmätningsmannen eller* konkursförvaltaren uppvisa inteckningshandlingen för avskrivning, såsom i 29 § sägs, av det ägaren tillkommande beloppet. Sedan avskrivning sålunda skett, må inteckning å det avskrivna beloppet med ränta meddelas på ansökan av *utmätningsmannen eller* konkursförvaltaren, ändå att inteckningsmedgivandet icke är tecknat å sådan handling som i 5 § sägs. Handling, på grund varav inteckning sålunda meddelas, skall innehålla att beloppet förfaller till betalning sex månader efter uppsägning.

Föreslagen lydelse

kurs, vare inteckningshavaren, ändå att han betingat sig annat, pliktig att på begäran av konkursförvaltaren uppvisa inteckningshandlingen för avskrivning, såsom i 29 § sägs, av det ägaren tillkommande beloppet. Sedan avskrivning sålunda skett, må inteckning å det avskrivna beloppet med ränta meddelas på ansökan av konkursförvaltaren, ändå att inteckningsmedgivandet icke är tecknat å sådan handling som i 5 § sägs. Handling, på grund varav inteckning sålunda meddelas, skall innehålla att beloppet förfaller till betalning sex månader efter uppsägning.

41 §[1]

Då utmätning skett av luftfartyg eller lott däri eller till sådant fartyg hörande, intecknade reservdelar, eller då jämlikt 71 § konkurslagen äskats att luftfartyg eller intecknade reservdelar till sådant fartyg må utmätningsvis säljas, skall, sedan bevis härom inkommit till inskrivningsdomaren, å nästa inskrivningsdag göras anteckning om förhållandet i inskrivningsboken. Visas att utmätningen upphävts eller att frågan om egendomens försäljning eljest förfallit, varde ock det i boken antecknat.

Har egendom blivit såld i den ordning som är stadgad beträffande försäljning av utmätt luftfartyg och av utmätta, intecknade reservdelar, varde anteckning därom efter vad i första stycket sägs införd i inskrivningsboken, när handling

Har luftfartyg, lott däri eller intecknade reservdelar eller villkorlig äganderätt till sådan egendom utmätts eller har enligt 71 § konkurslagen (1921:225) beträffande dylik egendom begärts försäljning i den ordning som gäller för utmätt egendom eller har utmätningen upphävts eller frågan om egendomens försäljning av annat skäl förfallit eller har egendom som nyss nämnts blivit föremål för kvarstad eller beslag eller sådan åtgärd upphävts, skall anteckning därom göras i inskrivningsboken. Anteckning att egendomen sålts utmätningsvis skall ske, när handling som visar köpeskillingens fördelning inkommit.

Om inverkan på inteckning av exekutiv försäljning eller av myndighets fördelning av medel skall

[1] Senaste lydelse 1970:986.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
som visar köpeskillingens fördelning inkommer till inskrivningsdomaren. Var egendomen intecknad, skall i inskrivningsboken tillika antecknas den verkan som försäljningen enligt vad i 25 § stadgas medför beträffande inteckningen. Skedde ej försäljning, men skola ändock enligt vad därom är särskilt stadgat medel fördelas mellan rättsägare i egendomen, skall motsvarande anteckning göras när fördelningslängden inkommer.	*anteckning göras i inskrivningsboken när anmälan, bevis eller fördelningslängd som utvisar förhållandet inkommit.*
Har domstol beträffande inteckning i luftfartyg meddelat förklaring som i 26 § sägs, åligger det domstolen att därom översända bevis till inskrivningsdomaren, *som har att å nästa inskrivningsdag göra anteckning om förhållandet i inskrivningsboken.*	Har domstol beträffande inteckning i luftfartyg meddelat förklaring som i 26 § sägs, åligger det domstolen att därom översända bevis till inskrivningsdomaren *för anteckning i inskrivningsboken.*
	Förekommer eljest i lag eller annan författning bestämmelse om att visst förhållande skall antecknas i inskrivningsboken, gäller bestämmelsen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari . . .

Vad som i nya lagen sägs om kvarstad gäller även skingringsförbud som meddelats före ikraftträdandet.

Om ärende angående avskrivning på inteckningshandling har upptagits på inskrivningsdag före nya lagens ikraftträdande, skall äldre lydelsen av 30 § gälla.

Förslag till
Lag om ändring i lagen (1966:454) om företagsinteckning

Härigenom förordnas, att 12 § lagen (1966:454) om företagsinteckning skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

12 §

Har egendom som hör till näringsverksamhet sålts under villkor att den får kvarbliva hos säljaren, är försäljningen, även om avhandling därom behandlats enligt förordningen den 20 november 1845 (nr 50 s. 1) i avseende på handel om lösören, som köparen låter i säljarens vård kvarbliva, utan verkan mot innehavare av annan företagsinteckning i verksamheten än sådan som sökts mera än trettio dagar efter det att avhandlingen företeddes inför rätten.

Företagsinteckning, som söks samma dag som beslut om kvarstad eller beslag meddelas eller senare, gäller ej i den egendom som omfattas av kvarstaden eller beslaget.

Om företrädesordningen mellan företagsinteckning och utmätning finnes bestämmelse i 9 § förmånsrättslagen (1970:979).

Denna lag träder i kraft den 1 januari . . .

Äldre lydelsen skall alltjämt tillämpas, om köpeavhandlingen upprättats före nya lagens ikraftträdande.

Vad som i nya lagen sägs om kvarstad gäller även skingringsförbud som meddelats före ikraftträdandet.

Förslag till
Lag om ändring i förmånsrättslagen (1970:979)

Härigenom förordnas, att 9 § förmånsrättslagen (1970:979) skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

9 §[1]

Särskilda förmånsrätter gäller inbördes efter paragrafernas följd och efter den i 4–7 §§ angivna numreringen.

Förmånsrätt enligt 4 § 3 har dock företräde framför förmånsrätt enligt 4 § 2 på grund av annan retentionsrätt än som avses i 247 § sjölagen (1891:35 s. 1).

Förmånsrätt på grund av utmätning har företräde framför förmånsrätt på grund av *inteckning*, vilken sökts samma dag som *utmätningen verkställdes eller senare.*

Förmånsrätt på grund av utmätning har företräde framför förmånsrätt på grund av *företagsinteckning*, vilken sökts samma dag som *beslutet om utmätning meddelades eller senare, och framför*

[1] Senaste lydelse 1973:1068.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	förmånsrätt på grund av annan inteckning, vilken sökts samma inskrivningsdag som ärende angående anteckning om utmätningen upptagits eller senare.
Utmätning ger företräde framför senare utmätning av samma egendom. Utmätning för flera fordringar på en gång ger lika rätt. Om det inbördes företrädet i övrigt mellan fordringar med samma slag av förmånsrätt finns för vissa fall särskilda bestämmelser.	Utmätning ger företräde framför senare utmätning av samma egendom, *om ej annat följer av 5 kap. 28 § andra stycket utsökningsbalken.* Utmätning för flera fordringar på en gång ger lika rätt. Om det inbördes företrädet i övrigt mellan fordringar med samma slag av förmånsrätt finns för vissa fall särskilda bestämmelser.

Denna lag träder i kraft den 1 januari . . .

Förslag till
Lag om ändring i konkurslagen (1921:225)

Härigenom förordnas i fråga om konkurslagen (1921:225),
dels att 96 § skall upphöra att gälla,
dels att 13, 14, 24, 35, 71, 73, 74, 76, 81 och 97 §§ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse | *Föreslagen lydelse*

13 §[1]

Medgiver gäldenären borgenärs konkursansökan, äger 10 § motsvarande tillämpning. Bestrides ansökningen eller underlåter gäldenären att förklara sig ehuru delgivning skett, hänskjutes målet till rätten.

Har borgenärs fordran fastställts av domstol eller har domstol enligt lagsökningslagen (1946:808) meddelat bevis att utmätning för fordringen får äga rum, skall denna godtagas som stöd för behörighet att söka gäldenären i konkurs utan avvaktan att beslutet vunnit laga kraft, om det ej förordnats att beslutet icke får verkställas. *Detsamma gäller, när överexekutor meddelat föreskrift om verkställighet av skiljedom och ej annorlunda förordnats av högre myndighet eller domstol.*

Har borgenärs fordran fastställts av domstol eller har domstol enligt lagsökningslagen (1946:808) meddelat bevis att utmätning för fordringen får äga rum, skall denna godtagas som stöd för behörighet att söka gäldenären i konkurs utan avvaktan att beslutet vunnit laga kraft, om det ej förordnats att beslutet icke får verkställas. *Fordran som fastställts genom skiljedom skall också godtagas, om skiljedomen får verkställas enligt vad som sägs i 3 kap. 17–20 §§ utsökningsbalken.*

I andra fall skall borgenären styrka fordringen.

14 §[2]

Om konkursansökan ej genast bifalles, kan konkursdomaren eller rätten på begäran av borgenär *förbjuda gäldenären att sälja eller skingra sin* egendom eller viss del därav, om särskilda skäl föreligga till *sådant förbud.* Därvid skall vad som *enligt 15 kap. rättegångsbalken* gäller om *skingringsförbud i rättegång* äga motsvarande tillämpning. Konkursdomaren el-

Om konkursansökan ej genast bifalles, kan konkursdomaren eller rätten på begäran av borgenär *förordna om kvarstad på gäldenärens* egendom eller viss del därav, om särskilda skäl föreligga till *sådan åtgärd.* Därvid skall vad som gäller om *kvarstad för fordran som beviljas i rättegång* äga motsvarande tillämpning, *dock ej vad som i 17 kap. 9 § andra*

[1] Med nuvarande lydels avses här det förslag ti lag om ändring i konkurslagen som framlagts i Utsökningsrätt X.
[2] Se not 1.

Nuvarande lydelse

ler rätten får medgiva undantag från *skingringsförbudet* eller överlämna åt lämplig person att medgiva sådant undantag, om det behövs. Ersättning till denne skall betalas av borgenären.

Finnes lös egendom, som ställes under skingringsförbud enligt första stycket, hos tredje man, kan denne förbjudas att utgiva egendomen.

Föreslagen lydelse

stycket utsökningsbalken är stadgat om utmätningsverkan. Konkursdomaren eller rätten får medgiva undantag från *kvarstaden* eller överlämna åt lämplig person att medgiva sådant undantag, om det behövs. Ersättning till denne skall betalas av borgenären.

24 §[3]

Har utmätning skett innan beslut om egendomsavträde meddelats, skall verkställigheten fortgå utan hinder av konkursen, om ej annat följer av andra eller tredje stycket. Om utmätningssökanden ej hade panträtt och den förmånsrätt som han vunnit genom utmätningen skall gå åter, skall belopp, som enligt *utsökningslagen (1877: 31 s. 1)* skolat utgivas till utmätningssökanden eller annan borgenär som ej hade panträtt, i stället redovisas till förvaltaren.

Har utmätning skett innan beslut om egendomsavträde meddelats, skall verkställigheten fortgå utan hinder av konkursen, om ej annat följer av andra eller tredje stycket. Om utmätningssökanden ej hade panträtt och den förmånsrätt som han vunnit genom utmätningen skall gå åter, skall belopp, som enligt *utsökningsbalken* skolat utgivas till utmätningssökanden eller annan borgenär som ej hade panträtt, i stället redovisas till förvaltaren.

Verkställigheten skall på begäran av förvaltaren uppskjutas, om det behövs för att borgenärers rätt skall kunna tillvaratagas eller eljest synnerliga skäl föreligga. Begäran om uppskov får göras även av borgenär, vars rätt kan bero därav. Om auktion är utsatt, skall konkursboet betala kostnad som blir onyttig genom uppskovet.

Om utmätningssökanden ej hade panträtt och den förmånsrätt som han vunnit genom utmätningen skall gå åter, skall även utmätningen gå åter, om förvaltaren begär det innan egendomen blivit såld.

35 §[4]

Den förmånsrätt eller betalning som borgenär vunnit genom utmätning skall gå åter, om *utmätningen fullbordats* senare än tre månader före fristdagen. I fråga om utmätning för närståendes fordran äger återvinning också

Den förmånsrätt eller betalning som borgenär vunnit genom utmätning skall gå åter, om *förmånsrätten inträtt* senare än tre månader före fristdagen. I fråga om utmätning för närståendes fordran äger återvinning också

[3] Senaste lydelse 1971:498.
[4] Se not 1.

Nuvarande lydelse

rum, om *utmätningen fullbordats* senare än två år före fristdagen och det icke visas att gäldenären varken var eller genom åtgärden blev insolvent.

Föreslagen lydelse

rum, om *förmånsrätten inträtt* senare än två år före fristdagen och det icke visas att gäldenären varken var eller genom åtgärden blev insolvent.

Vad nu sagts har ej tillämpning på utmätning för underhåll enligt giftermåls- eller föräldrabalken annat än om den underhållsberättigade gynnats otillbörligt.

71 §[5]

Vill förvaltaren efter första borgenärssammanträdet låta försäljning av lös egendom, som icke sker genom fortsättande av gäldenärens rörelse, äga rum annorledes än å auktion, begäre samtycke därtill av rättens ombudsman eller, om han vägrar, av borgenärerna. Innan ombudsmannen meddelar sitt beslut, skall han höra gäldenären, där det lämpligen kan ske.

Lös egendom, vari borgenär har panträtt eller annan särskild förmånsrätt, må ej i något fall utan hans samtycke säljas annorledes än å auktion, så framt hans rätt är av försäljningen beroende.

Samtycke som avses i första och andra styckena fordras icke, när förvaltaren vill genom fondkommissionär sälja på fondbörs noterat värdepapper till gällande börspris. Samtycke enligt andra stycket fordras ej heller för försäljning av lös egendom genom fortsättande av gäldenärens rörelse.

Skall fartyg, som ej är infört i skeppsregistret eller i motsvarande utländska register, gods i fartyg eller gods i luftfartyg säljas, äge förvaltaren, där egendomen finnes inom riket, begära försäljning i den ordning som gäller för utmätt sådan egendom.

Är fråga om försäljning av registrerat skepp, *av* luftfartyg eller *av* intecknade reservdelar till luftfartyg och finnes egendomen inom riket, skall vad i 70 § första och andra styckena sägs äga motsvarande tillämpning.

Skall fartyg, som ej är infört i skeppsregistret eller i motsvarande utländska register, *luftfartyg, som ej är registrerat,* gods i fartyg eller gods i luftfartyg säljas, äge förvaltaren, där egendomen finnes inom riket, begära försäljning i den ordning som gäller för utmätt sådan egendom.

Är fråga om försäljning av registrerat skepp, *registrerat* luftfartyg eller intecknade reservdelar till luftfartyg och finnes egendomen inom riket, skall vad i 70 § första och andra styckena sägs äga motsvarande tillämpning.

Skall gäldenären tillkommande rätt till andel i inteckning som belastar hans luftfartyg eller till sådant fartyg hörande reservdelar säljas, låte förvaltaren innan försäljning sker anskaffa särskild inteckningshandling å det gäldenären tillkommande beloppet, där laga hinder däremot icke

[5] Senaste lydelse 1973:1132.

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

möter. Skall försäljning ske av inteckningshandling, som innehaves av gäldenären och för vilken han är personligen ansvarig, vare förvaltaren pliktig att, där ej gäldenären medgiver, att handlingen må försäljas med bibehållande av hans ansvarighet, förse handlingen med påskrift, varigenom gäldenären frikallas från ansvarighet.

Bestämmelserna i 70 § sista stycket äga motsvarande tillämpning, när gäldenären tillhörig lös egendom under konkursen skall säljas i den ordning som gäller för utmätt sådan egendom. I sådant fall skall förvaltaren dessutom, i den mån det är påkallat, i ärendet föra talan för borgenärer som ha förmånsrätt enligt 10, 11 eller 12 § förmånsrättslagen (1970:979) samt genom brev underrätta borgenär om yrkande som han framställer på dennes vägnar.

73 §[6]

Har borgenär lös egendom såsom pant eller eljest under panträtt i handom, äge han besörja, att egendomen varder såld å auktion eller, då fråga är om å fondbörs noterat värdepapper, genom fondkommissionär till gällande börspris; dock må sådan försäljning ej utan förvaltarens samtycke äga rum tidigare än fyra veckor efter första borgenärssammanträdet. Försäljning genom borgenärens försorg må ej heller ske, där förvaltaren vill lösa egendomen för konkursboets räkning; åliggande det borgenären att minst en vecka innan han vidtager åtgärd för egendomens försäljning hembjuda den åt förvaltaren till inlösen. Utgöres egendomen av fartyg, som ej är infört i skeppsregistret eller i motsvarande utländska register, eller av gods i fartyg eller i luftfartyg eller av intecknade reservdelar till luftfartyg, skall försäljningen ske i den ordning, som om dylik egendom, den där blivit utmätt, särskilt är stadgad. Skall egendomen säljas annorledes än utmätningsvis och är ej fråga om sådan försäljning av värdepapper, som enligt

Har borgenär lös egendom såsom pant eller eljest under panträtt i handom, äge han besörja, att egendomen varder såld å auktion eller, då fråga är om å fondbörs noterat värdepapper, genom fondkommissionär till gällande börspris; dock må sådan försäljning ej utan förvaltarens samtycke äga rum tidigare än fyra veckor efter första borgenärssammanträdet. Försäljning genom borgenärens försorg må ej heller ske, där förvaltaren vill lösa egendomen för konkursboets räkning; åliggande det borgenären att minst en vecka innan han vidtager åtgärd för egendomens försäljning hembjuda den åt förvaltaren till inlösen. Utgöres egendomen av fartyg, som ej är infört i skeppsregistret eller i motsvarande utländska register, *eller luftfartyg, som ej är registrerat,* eller av gods i fartyg eller i luftfartyg eller av intecknade reservdelar till luftfartyg, skall försäljningen ske i den ordning, som om dylik egendom, den där blivit utmätt, särskilt är stadgad. Skall egendomen säljas annorledes än utmätningsvis och är ej fråga om sådan

[6] Senaste lydelse 1973:1132.

Nuvarande lydelse

vad nyss sagts må ske utan auktion, må försäljningen ej äga rum å annan ort än den, där egendomen finnes, med mindre förvaltaren samtycker därtill; och låte borgenären förvaltaren minst tre veckor förut veta, när och var försäljningen skall ske. Har försäljning skett i annan än den för utmätt egendom stadgade ordning, vare borgenären pliktig att för förvaltaren redovisa för vad som influtit.

Föreslagen lydelse

försäljning av värdepapper, som enligt vad nyss sagts må ske utan auktion, må försäljningen ej äga rum å annan ort än den, där egendomen finnes, med mindre förvaltaren samtycker därtill; och låte borgenären förvaltaren minst tre veckor förut veta, när och var försäljningen skall ske. Har försäljning skett i annan än den för utmätt egendom stadgade ordning, vare borgenären pliktig att för förvaltaren redovisa för vad som influtit.

Vill ej borgenären föranstalta om försäljningen, äge förvaltaren därom besörja. Dock må inteckning i luftfartyg eller reservdelar till sådant fartyg, vilken blivit av ägaren till den intecknade egendomen lämnad såsom pant, icke av förvaltaren säljas, utan äge han allenast låta sälja den rätt till andel i inteckningen, som efter ty särskilt är stadgat må tillkomma gäldenären.

74 §

Skall konkursbos egendom säljas å auktion genom förvaltarens försorg, låte han kungöra auktionen på sätt och inom tid, som *i utsökningslagen stadgas* för kungörande av auktion å egendom av det slag, varom fråga är; dock vare kungörelsens införande i allmänna tidningarna *eller i länskungörelserna* icke i något fall erforderligt.

Skall konkursbos egendom säljas å auktion genom förvaltarens försorg, låte han kungöra auktionen på sätt och inom tid, som *är föreskrivet* för kungörande av *exekutiv* auktion å egendom av det slag, varom fråga är; dock vare kungörelsens införande i allmänna tidningarna icke i något fall erforderligt.

Vad sålunda stadgats skall äga motsvarande tillämpning beträffande auktion, som enligt 73 § besörjes av borgenär.

76 §[7]

Finner förvaltaren det i 74 § föreskrivna kungörelsesätt icke vara ägnat att bereda kungörelsen nödig offentlighet, ankomme på honom att vidtaga de ytterligare åtgärder, som må anses erforderliga. Skulle han i något fall anse tillfyllest, att auktionen kungöres

Finner förvaltaren det i 74 § föreskrivna kungörelsesätt icke vara ägnat att bereda kungörelsen nödig offentlighet, ankomme på honom att vidtaga de ytterligare åtgärder, som må anses erforderliga. Skulle han i något fall anse tillfyllest, att auktionen kungöres

[7] Senaste lydelse 1973:1132.

Nuvarande lydelse

i mindre utsträckning än i nämnda paragraf stadgas, begäre samtycke därtill av rättens ombudsman. Inskränkning i fråga om kungörande av auktion å fast egendom, registrerat skepp, luftfartyg eller intecknade reservdelar till luftfartyg må dock icke äga rum utan gäldenärens samtycke; ej heller må sådan inskränkning ske beträffande kungörande av auktion å annan lös egendom, vari borgenär har panträtt eller annan särskild förmånsrätt, som avses i förmånsrättslagen (1970:979), med mindre den borgenär samtycker därtill.

Föreslagen lydelse

i mindre utsträckning än i nämnda paragraf stadgas, begäre samtycke därtill av rättens ombudsman. Inskränkning i fråga om kungörande av auktion å fast egendom, registrerat skepp, *registrerat* luftfartyg eller intecknade reservdelar till luftfartyg må dock icke äga rum utan gäldenärens samtycke; ej heller må sådan inskränkning ske beträffande kungörande av auktion å annan lös egendom, vari borgenär har panträtt eller annan särskild förmånsrätt, som avses i förmånsrättslagen (1970 : 979), med mindre den borgenär samtycker därtill.

81 §[8]

Finnes i boet egendom, vari särskild förmånsrätt äger rum, skall, så vitt det inverkar på de borgenärers rätt, som icke i den egendom hava sådan förmånsrätt, av egendomens avkastning och köpeskilling gäldas kostnaden för egendomens vård och försäljning ävensom det arvode till rättens ombudsman och förvaltare, som enligt vad i 82 och 83 §§ stadgas skall utgå för egendomen.

Då särskild förmånsrätt äger rum i boet tillhörig egendom, må ej till förfång för någon, som äger sådan förmånsrätt eller förmånsrätt, som skall beaktas framför den särskilda, av egendomens avkastning och köpeskilling gäldas annan konkurskostnad än ovan sagts; dock att, där den särskilda förmånsrätten *grundar sig på företagsinteckning,* av egendomen må bestridas jämväl övriga konkurskostnader, i den mån boet eljest ej lämnar tillgång därtill.

Då särskild förmånsrätt äger rum i boet tillhörig egendom, må ej till förfång för någon, som äger sådan förmånsrätt eller förmånsrätt, som skall beaktas framför den särskilda, av egendomens avkastning och köpeskilling gäldas annan konkurskostnad än ovan sagts; dock att, där den särskilda förmånsrätten *är sådan som anges i 5 § förmånsrättslagen (1970: 979),* av egendomen må bestridas jämväl övriga konkurskostnader, i den mån boet eljest ej lämnar tillgång därtill.

97 §[9]

Gäldenären äger av konkursboet få ut egendom som enligt *65 §*

Gäldenären äger av konkursboet få ut egendom som enligt *6 kap.*

[8] Senaste lydelse 1967:229.
[9] Senaste lydelse 1968:625.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
utsökningslagen undantages från utmätning.	*1, 2 och 4 §§ utsökningsbalken* undantages från utmätning.
I stället för *65 § 1 mom. 6 utsökningslagen* skall dock gälla att, om annan utväg till försörjning saknas, nödigt underhåll får utgå av konkursboet till gäldenären och hans familj eller annan underhållsberättigad under en månad från den dag, då beslutet om egendomsavträde meddelades, eller, om synnerliga skäl äro, under längre tid.	I stället för *6 kap. 1 § 7 utsökningsbalken* skall dock gälla att, om annan utväg till försörjning saknas, nödigt underhåll får utgå av konkursboet till gäldenären och hans familj eller annan underhållsberättigad under en månad från den dag, då beslutet om egendomsavträde meddelades, eller, om synnerliga skäl äro, under längre tid.

I dödsbos konkurs tillkommer förmån som avses i första stycket den dödes efterlevande familj. I stället för andra stycket gäller 18 kap. 5 § andra stycket ärvdabalken.

Denna lag träder i kraft den 1 januari . . .

När överexekutor förordnat om verkställighet av skiljedom, skall äldre lydelsen av 13 § tillämpas.

I fråga om skingringsförbud som beviljats enligt 14 § skall i tillämpliga delar gälla vad som i paragrafen i dess nya lydelse sägs om kvarstad.

Äldre lydelsen av 81 § tillämpas, om gäldenären försatts i konkurs på grund av ansökan som gjorts före nya lagens ikraftträdande.

Förslag till
Lag om ändring i brottsbalken

Härigenom förordnas, att 11 kap. 1 och 3 §§ samt 17 kap. 13 § brottsbalken skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

11 kap.

1 §

Gäldenär, som förstör eller genom gåva eller annan liknande åtgärd avhänder sig egendom av betydenhet och därigenom försätter sig på obestånd eller förvärrar sitt obestånd, dömes för oredlighet mot borgenärer till fängelse i högst två år.

Gäldenär, som vid konkurs eller *offentlig ackordsförhandling utan konkurs eller i förteckning till utmätningsed* förtiger tillgång, uppgiver obefintlig skuld eller lämnar annan sådan oriktig uppgift, skall ock, om ej uppgiften rättas innan den beedigas eller eljest lägges till grund för förfarandet, dömas för oredlighet mot borgenärer. Detsamma skall gälla, om gäldenär i samband med annan exekutiv förrättning åberopar oriktig handling eller skenavtal och därigenom hindrar att erforderlig egendom genom förrättningen tages i anspråk för att bereda borgenär betalning eller säkerhet.

Gäldenär, som vid konkurs eller *förhandling om offentligt ackord* förtiger tillgång, uppgiver obefintlig skuld eller lämnar annan sådan oriktig uppgift, skall ock, om ej uppgiften rättas innan den beedigas eller eljest lägges till grund för förfarandet, dömas för oredlighet mot borgenärer. Detsamma skall gälla, om gäldenär i samband med annan exekutiv förrättning åberopar oriktig handling eller skenavtal och därigenom hindrar att erforderlig egendom genom förrättningen tages i anspråk för att bereda borgenär betalning eller säkerhet.

Gäldenär som, då konkurs är förestående, ur riket bortför tillgång av betydenhet med uppsåt att hålla den undan konkursen, så ock gäldenär, som i konkurs undandrager eller undanhåller konkursförvaltningen tillgång, dömes likaledes för oredlighet mot borgenärer.

3 §

Gäldenär, som fortsätter rörelse under förbrukande av avsevärda medel utan motsvarande nytta för rörelsen eller lever slösaktigt eller inlåter sig på äventyrligt företag eller lättsinnig ansvarsförbindelse eller vidtager annan sådan åtgärd och som därigenom uppsåtligen eller av grov

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

oaktsamhet framkallar eller förvärrar obestånd, dömes för vårdslöshet mot borgenärer till fängelse i högst två år.

Gäldenär, som vid konkurs eller *offentlig ackordsförhandling utan konkurs eller i förteckning till utmätningsed* av grov oaktsamhet förtiger tillgång, uppgiver obefintlig skuld eller lämnar annan sådan oriktig uppgift, dömes likaledes, om ej uppgiften rättas innan den beedigas eller eljest lägges till grund för förfarandet, för vårdslöshet mot borgenärer.

Gäldenär, som vid konkurs eller *förhandling om offentligt ackord* av grov oaktsamhet förtiger tillgång, uppgiver obefintlig skuld eller lämnar annan sådan oriktig uppgift, dömes likaledes, om ej uppgiften rättas innan den beedigas eller eljest lägges till grund för förfarandet, för vårdslöshet mot borgenärer.

17 kap.

13 §

Den som *bryter mot förbud att sälja eller skingra gods eller att utgiva annans gods, rubbar gods som blivit satt i kvarstad, utmätt eller beslagtaget,* skadar eller borttager myndighets anslag eller försegling eller eljest olovligen öppnar vad myndighet tillslutit eller ock överträder annat dylikt av myndighet meddelat förbud, dömes för överträdelse av myndighets bud till böter eller fängelse i högst ett år.

Den som *olovligen rubbar, skadar eller eljest förfogar över egendom som är föremål för beslag, kvarstad, utmätning, annan verkställighet eller därmed jämförlig åtgärd,* skadar eller borttager myndighets anslag eller försegling eller eljest olovligen öppnar vad myndighet tillslutit eller ock överträder annat dylikt av myndighet meddelat förbud, dömes för överträdelse av myndighets bud till böter eller fängelse i högst ett år.

Vägrar någon inträde som förrättningsman äger fordra, dömes för hindrande av förrättning till böter.

Denna lag träder i kraft den 1 januari . . .

Äldre lydelsen av 11 kap. 1 och 3 §§ skall alltjämt gälla i fråga om gärning, som någon begått före ikraftträdandet eller därefter begår i ärende varå lagen (1921:244) om utmätningsed alltjämt är tillämplig.

Sammanställning av remissyttranden

Allmänna synpunkter

Beredningens förslag till promulgationslag till utsökningsbalken (UB) och till annan följdlagstiftning har över lag fått ett positivt mottagande av remissinstanserna. Sålunda framhåller t.ex. *kronofogdeföreningen* att förslagen är väl genomarbetade och motiverade. *TCO* anser att förslagen är väl förenliga med tidigare reformer inom utsökningsväsendet och med beredningens förslag till UB samt tillstyrker förslagen i dess helhet. Enligt *länsstyrelsen i Norrbottens län* är förslagen, sedda mot bakgrund av beredningens förslag till UB, väl motiverade. Liknande uttalande görs av *länsstyrelsen i Södermanlands län*.

Beträffande frågan vilka myndigheter som bör överta överexekutors uppgifter utanför UB:s direkta tillämpningsområde anser *hovrätten för Övre Norrland*, i likhet med beredningen, naturligt att kronofogdemyndigheten även här träder i överexekutors ställe när uppgifterna är av exekutiv natur. Vad gäller ärenden utanför det rent exekutiva området är en överflyttning till kronofogdemyndigheterna inte lika naturlig. Antalet sådana ärenden torde emellertid inte vara så stort att det nämnvärt skulle påverka organisationen. Hovrätten instämmer därför i beredningens förslag att flertalet av dessa ärenden bör överflyttas till kronofogdemyndigheten. *Statskontoret* anser i och för sig bärande skäl föreligga för beredningens förslag i nämnda hänseenden, men förordar på någon punkt en annan lösning än beredningen. *RSV* erinrar om att verket redan i sitt yttrande över beredningens förslag till UB har framhållit som önskvärt att till kronofogdemyndigheterna inte flyttas sådana överexekutorsuppgifter som inte har direkt samband med den exekutiva verksamheten. Enligt *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* bör länsstyrelsen i större utsträckning än vad beredningen föreslår överta överexekutors uppgifter. Även *kronofogdeföreningen* förordar att de uppgifter av allmänt rättsvårdande karaktär som nu åvilar överexekutor alltjämt anförtros länsstyrelsen.

Vad gäller länsstyrelsens uppgifter att fördela medel enligt vissa lagar (expropriationslagen 1972:719, vattenlagen 1918:523 m.fl.) tar flera remissinstanser upp beredningens uttalande att ett överförande till kronofogdemyndigheterna av denna uppgift kan synas rationellt, men att beredningen för sin del inte framlägger något förslag därom. Till dem som förordar att nämnda ärenden förs över till kronofogdemyndigheten, om denna myndighet får hand om exekutiv fastighetsförsäljning, hör *RSV* samt *länsstyrelserna i Södermanlands, Jönköpings, Malmöhus, Älvsborgs* och *Jämtlands län*. RSV anför sålunda att fördelningsärendena utgör en

mindre belastning för den myndighet som har att handlägga både försäljnings- och fördelningsärenden. Fördelningsärendena torde enligt RSV bli mera arbetskrävande, om sambandet mellan ärendegrupperna bryts. *Länsstyrelserna i Göteborgs och Bohus* samt *Norrbottens län* anser, i likhet med *kronofogdeföreningen*, att dessa ärenden alltjämt bör vara kvar hos länsstyrelsen.

Enligt *RSV* bör kronofogdemyndigheten överta länsstyrelsens uppgifter enligt lagen (1916:156) om vissa inskränkningar i rätten att förvärva fast egendom m.m. och jordförvärvslagen (1965:290) såvitt avser beviljande av anstånd med försäljning samt förordnande om fastighetsförsäljning. Dessa länsstyrelsens uppgifter liknar uppgifter som enligt lagen (1925:221) om bulvanförhållande i fråga om fast egendom och lagen (1934:239) om bulvanförhållande i fråga om aktier i vissa bolag tillkommer överexekutor och som enligt vad beredningen förordar skall överföras till kronofogdemyndigheten. RSV föreslår också att den försäljningsuppgift som tillkommer länsstyrelsen enligt förordningen (1971:727) om försäljning av staten tillhörig fast egendom, m.m., förs över till kronofogdemyndigheten. Försäljningsuppgifter enligt nämnda förordning avser fastigheter tillhöriga allmänna arvsfonden. Antalet årliga sådana försäljningar uppskattas till cirka 50. Länsstyrelsen uppdrar ofta åt överexekutorspersonal att sälja en sådan fastighet. Det förekommer också att försäljningen uppdras åt en kronofogde. Vidare menar RSV att det närmare bör övervägas huruvida länsstyrelsens uppgifter enligt vissa författningar som rör verkställighet i internationella förhållanden bör kvarligga hos länsstyrelsen eller föras över till kronofogdemyndigheten.

Förslaget till lag om införande av utsökningsbalken

Förslaget till lag om införande av utsökningsbalken (UBp) har i allmänhet mottagits positivt. *Hovrätten för Övre Norrland* uttalar sålunda att förslaget är väl ägnat att läggas till grund för lagstiftning. Såvitt hovrätten har kunnat finna behandlas i förslaget samtliga frågor som påkallar särskilda övergångsbestämmelser.

2 §

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län ifrågasätter det lämpliga i att bestämmelsen om "invisning" i 10 § punkt 4 förordningen (1877:31 s.51) om nya utsökningslagens införande och vad i avseende därå iakttagas skall (Up) upphävs. Genom bestämmelsen medför en anvisning, som i och för sig innefattar endast en betalningsanmodan, även en förpliktelse att betala. Ett isolerat upphävande av bestämmelsen skulle enligt länsstyrelsen innebära en tillbakagång från lagstiftningssynpunkt. *Svea hovrätt* anser däremot i likhet med beredningen att bestämmelsen saknar betydelse och

utan olägenhet kan upphävas. Principen om regressrätt vid utgivande av penninganvisning står fast utan uttrycklig bestämmelse, och regeln hör systematiskt inte hemma i utsökningsrätten.

Svea hovrätt tillstyrker vidare att bestämmelsen om att missräkning inte är betalning i 10 § punkt 5 Up och bestämmelsen om värdering av fast pant i 11 § Up upphävs. Däremot ställer sig hovrätten mera tveksam till förslaget att upphäva förordningen (1855:66 s. 1) angående handelsböcker och handelsräkningar. Enligt hovrättens uppfattning kan kvarstående bestämmelser i denna förordning tänkas ha en viss praktisk betydelse i fråga om kontokurant, där lagstiftning i övrigt saknas. Hovrätten ifrågasätter om inte frågan om avskaffande av förordningen bör tas upp i ett annat sammanhang, där konsekvenserna kan övervägas från allsidiga utgångspunkter. *Köplagsutredningen* tillstyrker för sin del att nämnda förordning upphävs.

4 §

Enligt *länsstyrelsen i Malmöhus län* har nya bestämmelser som skall ersätta förordningen (1863:5 s. 3) angående förnyande av svensk myndighets beslut, som förlorat sin exekutiva kraft i främmande stat, inte sin plats i UBp utan i en särskild lag. Länsstyrelsen ifrågasätter om inte befogenheten att förordna om exigibilitet skulle kunna ankomma på kronofogdemyndigheten i stället för hovrätten.

Svea hovrätt och *länsstyrelsen i Älvsborgs län* förklarar uttryckligen att de inte har någon erinran mot att prövningen av ifrågavarande ärenden överflyttas till hovrätten. Hovrätten förutsätter att endast den hovrätt, inom vars domkrets den domstol eller annan myndighet som först har ålagt betalningsskyldighet är belägen, skall vara behörig att uppta ärendet. För att undvika att ärendet kommer att handläggas i den för tvistemål föreskrivna ordningen bör anges att anhängiggörandet skall ske genom ansökan. Hovrätten föreslår vidare att det i klarhetens intresse sägs ut att betalningsåläggandet skall förnyas, om hinder mot verkställighet enligt svensk rätt inte föreligger.

5 och 6 §§

Svea hovrätt ansluter sig till den i motiven anförda allmänna principen att processuella bestämmelser kan träda i kraft genast, medan materiella bestämmelser i regel bör gälla endast i fråga om förhållanden som inträder efter lagstiftningens ikraftträdande. Hovrätten anmärker att principen inte generellt har uttryckts i lagförslaget. I stället föreslås i 7 § att UB skall in dubio gälla i samtliga fall, såväl i materiellt som i processuellt avseende. Denna metod nödvändiggör att man i samtliga fall särskilt anger i vilka avseenden lagen inte skall gälla i fråga om tidigare vidtagna åtgärder, vilket medför risk för förbiseenden. Detta gäller speciellt som principen om icke-retroaktivitet inte finns upptagen i lagen utan endast i motiven, där

det sägs att den som har blivit berättigad till något enligt äldre lag inte bör gå miste därom på grund av nya regler. Hovrätten finner oklart vad som avses här.

Förslaget att överexekutor skall behållas under en övergångstid har i allmänhet godtagits av remissinstanserna. *Hovrätten för Övre Norrland* uttalar sålunda att det från både organisatorisk och ekonomisk synpunkt är lämpligt att överexekutor finns kvar under en övergångsperiod och att dess nuvarande organisation inte rubbas mer än vad som kan anses nödvändigt med hänsyn till bestämmelserna i UB. *Länsstyrelsen i Jämtlands län* ifrågasätter dock om inte det vore lämpligast att alla hos överexekutor vid balkens ikraftträdande anhängiga ärenden överförs till kronofogdemyndigheten. Med beredningens förslag att ärendena, om de behålls av överexekutor, skall handläggas enligt äldre lag men avgöras enligt balkens bestämmelser blir följden att olika regelsystem skall tillämpas i ett och samma ärende, något som enligt länsstyrelsens mening inte bör ifrågakomma. Det framstår enligt länsstyrelsen som onödigt slöseri med arbetskraft att tjänstemän hos länsstyrelsen skulle tvingas sätta sig in i en ny och omfattande lagstiftning som de endast kommer att tillämpa under en kort övergångstid. Att utforma bestämmelserna så att handläggningen hos överexekutor i sin helhet skall ske enligt äldre lag skulle å andra sidan få till konsekvens att överexekutor och kronofogdemyndigheten genom överenskommelse om överlämnande skulle kunna bestämma huruvida nya eller gamla materiella regler blir tillämpliga. Ett sådant system synes inte rimligt.

Övervägande antalet remissinstanser som har yttrat sig i frågan delar beredningens uppfattning att de ärenden som överexekutor övergångsvis behåller skall i princip handläggas enligt äldre lag men avgöras enligt balkens bestämmelser samt att överexekutor får till kronofogdemyndigheten överlämna ärenden, om det finnes lämpligt. *RSV* anför dock att det hos hörda kronofogdemyndigheter har yppats viss tvekan rörande befogenheten att överlämna mål. Verket anser för egen del att förslaget medger en anpassning till de skiftande förhållanden som kommer att föreligga under övergångsskedet. Överexekutor måste emellertid iaktta restriktivitet i fråga om överlämnande, så att kronofogdemyndigheterna inte blir överbelastade med gamla mål i reformens inledningsskede.

Hovrätten för Övre Norrland påpekar att den lämplighetsprövning som överexekutor skall göra innan ett ärende överlämnas kan komma att utfalla olika hos skilda överexekutorer. Detta kan i sin tur medföra en ojämn arbetsbelastning mellan olika kronofogdemyndigheter. Samma slags ärenden kan också komma att handläggas på olika sätt, beroende på om överexekutor har överlämnat ärendet eller inte. Hovrätten ifrågasätter därför om det inte är lämpligt att närmare – eventuellt i en förordning som meddelas av regeringen – reglera vilka ärenden som överexekutor får överlämna till kronofogdemyndigheten. Även *länsstyrelserna i Krono-*

bergs och *Värmlands län* anser att klara regler bör meddelas om när överlämnande av ärende skall ske. Sistnämnda länsstyrelse anför att utgångspunkten bör vara att övergångsskedet blir så kort som möjligt. Handräckningsärenden enligt 191 och 192 §§ UL bör vara kvar hos överexekutor eftersom handläggningstiden för dessa ärenden inte är lång. Ärenden angående exekutiv försäljning av fast egendom bör överlämnas om auktion inte har kungjorts eller om anstånd har beviljats enligt 11 § lagen (1971:494) om exekutiv försäljning av fast egendom. Fördelningsärenden, frånsett fördelning efter exekutiv auktion, bör enligt länsstyrelsen överlämnas oavsett i vilket handläggningsskede ärendena befinner sig.

Hovrätten för Västra Sverige anser att den föreslagna ordningen inte är rationell och att den kan komma att medföra onödiga svårigheter för såväl överexekutor som kronofogdemyndigheten . Enligt hovrättens mening bör de ärenden, som vid balkens ikraftträdande är anhängiga hos överexekutor, handläggas och avgöras av denne enligt de äldre bestämmelserna. Någon rätt för överexekutor att överflytta ett sådant ärende till kronofogdemyndigheten bör inte finnas. Härigenom blir visserligen övergångstiden längre än enligt beredningens förslag, men skulle ett ärende i något fall vara oavslutat hos överexekutor under alltför lång tid efter införandet av UB kan regeringen enligt 5 § förordna om överflyttning till kronofogdemyndigheten. *Kronofogdeföreningen* befarar att de föreslagna reglerna kommer att leda till osäkerhet vid handläggningen. Övergångsbestämmelserna bör ha den innebörden att mål vari exekutiv försäljning har aktualiserats före balkens ikraftträdande bör kvarligga hos överexekutor och helt handläggas enligt de äldre reglerna. Enligt föreningen förefaller det föga rationellt att befattningshavare hos överexekutor, som i framtiden inte skall handlägga exekutiva ärenden, måste sätta sig in i det omfattande regelkomplex som UB med följdförfattningar utgör.

Länsstyrelsen i Stockholms län, som uttryckligen förklarar sig dela uppfattningen att överexekutor bör tillämpa äldre bestämmelser beträffande den formella handläggningen av målen men att dessa skall avgöras i sak enligt UB:s bestämmelser, understryker att det ibland kan vara svårt att avgöra vilka regler i utsökningsrätten som skall anses till övervägande del vara av processuell resp. materiell natur. Länsstyrelsen är sålunda inte övertygad om att exempelvis bestämmelserna om ställande av säkerhet som förutsättning för viss handräckning kommer att, såsom beredningen utgår från, självklart uppfattas som en föreskrift av materiell art.

Svea hovrätt framhåller att den i 6 § första stycket andra meningen föreslagna bestämmelsen torde innebära att överexekutor under den tid myndigheten finns kvar efter UB:s ikraftträdande får vidgad befogenhet att döma ut vite som överexekutor själv har förelagt. Hovrätten ifrågasätter lämpligheten härav.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län understryker betydelsen av att frågan vad som skall hända med den länsstyrelsepersonal som blir övertalig när kronofogdemyndigheterna har övertagit överexekutors ärenden ordnas i god tid före organisationsändringen på ett för personalen tillfredsställande sätt.

9–11 §§

Ett par remissinstanser påpekar att vissa bestämmelser i UBp inte är av ren övergångskaraktär. Sålunda anser *länsstyrelsen i Stockholms län* att de bestämmelser som har tagits upp i 9–11 §§ i stället bör tas upp i balken. Länsstyrelsen framhåller att en promulgationslag inte ägnas lika stor uppmärksamhet som den lag till vilken den ansluter. Detta gäller framför allt sedan någon tid har förflutit efter huvudlagens ikraftträdande, då det knappast längre finns anledning att leta efter självständiga bestämmelser i promulgationslagen. Placering av sådana bestämmelser i en promulgationslag kan därför medföra risker från rättssäkerhetssynpunkt. *Länsstyrelsen i Älvsborgs län* gör ett liknande påpekande i fråga om 11 §.

Beträffande den i 10 § upptagna bestämmelsen att i fall då enligt en särskild lag dom eller beslut får verkställas omedelbart verkställigheten sker som om avgörandet har vunnit laga kraft framhåller *Svea hovrätt* att den distinktion i UB som ligger till grund för bestämmelsen är konstruerad och svårbegriplig. Denna distinktion – som hovrätten inte uppmärksammade i sitt remissyttrande rörande UB – har tydligen samband med att beredningen har funnit bestämmelserna om verkställighet i 42 § 2 mom. UL vara alltför restriktiva. Den är inte heller konsekvent genomförd. Hovrätten anser att nuvarande regler om verkställighet och ställande av säkerhet i 42 § UL är lämpligare och bör behållas.

När det gäller 11 § i förslaget, som ger kronofogdemyndigheten möjlighet att kräva säkerhet vid verkställighet i vissa fall, befarar *Svea hovrätt* att bestämmelsen kan ge upphov till godtycke och rättsosäkerhet, eftersom det inte ges några närmare föreskrifter om när kronofogdemyndigheten skall kräva säkerhet. Bestämmelsen är emellertid en konsekvens av de i UB föreslagna reglerna om verkställighet av icke lagakraftvunna domar och beslut. Den torde därför inte kunna göras tvingande för kronofogdemyndigheten eller på annat sätt ändras annat än i samband med att dessa regler omarbetas. Hovrätten föreslår att så sker.

17 §

RSV undrar, med hänvisning till den oklarhet som råder om när ansökan skall anses ha skett i ett allmänt mål, hur den föreslagna bestämmelsen skall tillämpas i sådana mål. RSV erinrar om att verket i sitt yttrande över beredningens förslag till UB har som ansökningsdag förordat den dag då indrivningsuppdraget kommer in till kronofogdemyndigheten eller, om målen databehandlas, den dag som målet registreras. Samma fråga har

aktualiserats vid tillämpningen av 64 § uppbördslagen (1953:272, omtryckt 1972:75) i lydelse enligt lag 1974:853, där det sägs bl.a. att ränta inte skall utgå på en viss staten tillkommande fordran under tid då den är föremål för indrivning. Enligt vad verket under hand har inhämtat skall bestämmelsen uppfattas så att ränta inte utgår efter den dag då indrivningsuppdraget har överlämnats till kronofogdemyndigheten (jfr 27 § andra stycket fjärde meningen lagen 1959:92 om förfarandet vid viss konsumtionsbeskattning).

31 §

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län anser att det inte bör tillkomma kronofogdemyndigheten att häva en säkerhetsåtgärd som har beviljats av överexekutor. Vid hävande av en säkerhetsåtgärd bör enligt länsstyrelsen konceptet till beslutet samt akten vara tillgängliga. Dessa finns hos länsstyrelsen. Därtill kommer att ett interimistiskt beslut meddelas i de flesta fall och att det därefter ofta sker en uppgörelse mellan parterna. När ärendet sedan avskrivs på grund av återkallelse, ingår en återkallelse av det interimistiska beslutet som ett delmoment i avskrivningsbeslutet. Det skulle enligt länsstyrelsens mening uppenbarligen vara olämpligt att inte låta överexekutor handlägga ärendet i dess helhet.

33 §

Med anledning av beredningens uttalande att även kvarstad och skingringsförbud som gäller vid ikraftträdandet bör antecknas i vederbörligt register erinrar *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* om att någon förteckning över dylika beslut inte f.n. förs hos överexekutor.

35 och 36 §§

Länsstyrelsen i Stockholms län anmärker att det inte klart framgår vad som avses med uttrycken "i fråga om fullföljd" och "angående fullföljd". Bestämmelserna kan enligt länsstyrelsen missförstås på så sätt att äldre lag skall tillämpas i alla delar beträffande ifrågavarande fullföljdsmål, något som dock inte torde vara avsikten.

Beträffande bestämmelsen i 35 § andra stycket anmärker *Svea hovrätt* att bestämmelser av regeringen för den avsedda situationen, d.v.s. närmast när fullföljd mot ett äldre beslut aktualiseras vid en tidpunkt då någon överexekutor inte längre finns att tillgå, knappast torde kunna gå ut på annat än att nya lagens bestämmelser skall tillämpas. Hovrätten ifrågasätter därför om det inte hade varit enklare att föreskriva att så skall ske sedan överexekutor inte längre finns att tillgå. Detsamma kan i viss mån sägas om bestämmelsen i 5 §.

38 §

Hovrätten för Övre Norrland ifrågasätter, på samma sätt som beträffande 6 §, om det inte borde närmare regleras vilka ärenden som överexekutor får överlämna till kronofogdemyndigheten.

Förslaget om ändring i lagen (1899:12 s.9) om verkställighet i visst fall av utländsk domstols beslut

Hovrätten för Övre Norrland påpekar att ärenden enligt förevarande lag förekommer mycket sparsamt. Det kan därför enligt hovrätten ifrågasättas om inte prövningen borde läggas på en viss kronofogdemyndighet i stället för att spridas ut på samtliga kronofogdemyndigheter. Det är också tänkbart att låta ärendena handläggas av Svea hovrätt, som redan har att pröva ansökningar om verkställighet av utomnordiska domar och beslut.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län anser att förslaget att överföra verkställighetsprövningen till kronofogdemyndigheten skulle innebära en försämring i förhållande till vad som gäller nu. Länsstyrelsen innehar både som ämbetsmyndighet och som överexekutor sedan gammalt en välkänd ställning som ett regionalt kontaktorgan gentemot utländska myndigheter, särskilt i vad angår grannländerna. Där utgår man från att det i interskandinaviska verkställighetsfrågor o.d. alltid kan tas kontakt med vederbörande länsstyrelse.

Förslaget om ändring i föräldrabalken

Enligt *länsstyrelsen i Norrbottens län* innebär den föreslagna bestämmelsen en påtaglig förbättring. Länsstyrelsen anser att förslaget bör genomföras snarast möjligt utan att genomförandet av UB avvaktas.

Hovrätten för Övre Norrland anser att den föreslagna lydelsen är alltför generell. Hovrätten, som biträder vad beredningen har anfört i motiven, föreslår att paragrafen ges en något mera preciserad lydelse.

Förslaget om ändring i uppbördslagen (1953:272)

RSV anser, i enlighet med vad verket har anfört i sitt remissyttrande över förslaget till UB, att det bör framgå direkt av UB i vad mån de däri upptagna bestämmelserna är tillämpliga i enskilda resp. allmänna mål. För exekutionsväsendet är det ytterst besvärande att bestämmelserna för handläggning av allmänna mål är splittrade på olika författningar. Det är ett önskemål att indrivningen får en systematisk reglering i en särskild lag. Verket har emellertid inte något att invända mot lagstiftningstekniken i 60 § 2 mom., som avser fall när vissa men inte alla allmänna mål omfattas av bestämmelser i UB. Även *kronofogdeföreningen* ser helst att grundläggande föreskrifter beträffande allmänna mål förs samman till en fristående författning. Föreningen är emellertid inte främmande för tanken på att de allmänna målen behandlas i ett särskilt kapitel i balken.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län beklagar att beredningen inte har tagit upp

till behandling frågan om möjlighet att även beträffande skatter förordna om inhibition av verkställighet av överklagade beslut. När det gäller skatter tar det ofta lång tid att få ett grepp om vad den skattskyldige verkligen resterar för. Innan man har kommit så långt är det svårt att få den skattskyldige att göra avbetalningar. Detta medför att de som handlägger exekutiva försäljningar ändå – trots avsaknad av bestämmelser – anser sig tvungna att avvakta viss utredning. Länsstyrelsen anser att det är nödvändigt med liberalare regler om inhibition av verkställighet beträffande skatter än vad som nu gäller.

Förslaget om ändring i rättegångsbalken

15 kap.

1 §

Svea hovrätt ifrågasätter om inte ändringen i 15 kap. 1 § av förutsättningarna för kvarstad till att det skall kunna skäligen befaras att motparten undandrar sig att betala sin skuld innebär en alltför långtgående uppluckring. En gäldenär torde enligt hovrätten kunna undandra sig att betala sina skulder utan att han därför behöver vidta någon illojal åtgärd med sin egendom eller disponera över denna så att borgenären blir missgynnad. Motsvarande ändring har inte föreslagits i 26 kap. 1 §. Bestämmelserna om kvarstad i 15 kap. och 26 kap. RB bör så långt möjligt överensstämma. Med hänsyn till dessa omständigheter föreslår hovrätten att den nuvarande lydelsen av 15 kap. 1 § bibehålls i nu aktuellt hänseende.

Hovrätten för Västra Sverige tar upp frågan vad som skall förstås med uttrycket att kvarstad skall läggas på så mycket av svarandens egendom att "fordringen kan antagas bliva täckt". Enligt motiven innebär bestämmelsen bl.a. att även kostnader för en blivande utmätning bör tas med i beräkningen. För att fordringen skall bli täckt måste enligt hovrättens mening kvarstaden omfatta även de rättegångskostnader som kan beräknas uppkomma för erhållande av exekutionstitel. Detta bör klart utsägas. Även *Svea hovrätt* anser att nämnda lydelse är otillfredsställande. Om en borgenär yrkar kvarstad på egendom till vilken han har särskild förmånsrätt, bör enligt hovrätten domstolen begränsa förordnandet enligt yrkandet, något som bör framgå av bestämmelsen. Eventuellt bör detta också gälla i fall då t.ex. åtgärden riktar sig mot en utländsk ägare av ett avgångsklart fartyg, även om särskild förmånsrätt i fartyget saknas. Har borgenären sjöpanträtt eller annan begränsad sakrätt, skall f.n. liksom enligt förslagets 15 kap. 2 § handräckning ges på grund av bättre rätt till den belastade egendomen. Enligt hovrättens mening skulle det för klarheten vara lämpligare att även detta fall fördes under 1 §.

4 §

Länsstyrelsen i Stockholms län erinrar om att den föreslagna lydelsen av 15 kap. 4 § innebär att rätten får befogenhet att interimistiskt förordna om avhysning. Länsstyrelsen anser visserligen att något missbruk av den utökade befogenheten inte behöver befaras men ifrågasätter likväl om det från allmän rättssäkerhetssynpunkt bör föreligga en lagfäst rätt om interimistisk vräkning i tvister av den art som avses i bestämmelsen.

6 §

Bestämmelsen i andra stycket om rättens prövning av säkerhet som inte har godkänts av motparten kan enligt *Svea hovrätt* läsas som om den åsyftade endast en prövning i formellt hänseende. I klarhetens intresse bör anges att prövningen även omfattar att säkerheten är tillräcklig.

I fråga om hänvisningen i samma stycke till 2 kap. 14 § UB erinrar *hovrätten för Övre Norrland* om vad hovrätten i sitt yttrande över förslaget till UB har anfört angående möjlighet för en borgensman att åtminstone i viss omfattning begränsa sitt åtagande till en del av det belopp som skall säkerställas.

7 §

Hovrätten för Övre Norrland anser att det i lagtexten direkt bör sägas ut att det, för att kvarstad för en fordran skall upphöra att gälla, fordras ett hävningsbeslut av rätten, även i fall då käranden medger att säkerhetsåtgärden återgår eller då svaranden försätts i konkurs. Denna ståndpunkt överensstämmer nämligen inte med vad som har uttalats i förarbetena till RB. Uppmärksamhet bör enligt hovrätten också ägnas åt frågan huruvida en särskild underrättelseskyldighet bör åläggas en konkursförvaltare som finner att i konkursboet ingår egendom som är föremål för kvarstad eller annan säkerhetsåtgärd.

10 §

Domareförbundet förutsätter att domstolarna endast i undantagsfall kommer att meddela föreskrifter rörande genomförandet av en handräckningsåtgärd, eftersom kronofogdemyndigheten i allmänhet har betydligt större förutsättningar att bedöma sådana frågor.

17 kap.

14 §

Svea hovrätt erinrar vid förevarande paragraf om vad hovrätten har anfört i anslutning till 10 och 11 §§ UBp. Vidare anmärker hovrätten att förslaget inte ger något exempel på när anledning att föreskriva säkerhet skall anses föreligga. Hovrätten, som utgår från att beredningen inte har avsett

att domstolen för tillämpning av den föreslagna bestämmelsen skall anse sin dom så svagt grundad att möjligheterna till ändring bedöms som stora, påpekar att om den vinnande partens ställning är stabil och hans anseende i övrigt gott, det kan förväntas att ett eventuellt skadestånd kan tas ut utan att säkerhet ställs. Är motsatsen fallet kan befaras att han inte kommer att prestera någon säkerhet, i vilket fall en föreskrift om säkerhet skulle göra förordnandet om omedelbar verkställighet meningslöst. Enligt hovrättens uppfattning kan det föreslagna tillägget medföra att domstolarna i stor utsträckning avstår från att förordna om omedelbar verkställighet, något som motverkar beredningens avsikt att verkställighet av inte lagakraftvunna domar skall underlättas.

26 kap.

I fråga om 26 kap. 1 § kan hänvisas till yttrandena över 15 kap. 1 §.

27 kap.

10 §

RÅ , som inte har någon erinran mot att skingringsförbud slopas som särskild handräckningsform, ifrågasätter om den nya regleringen av kvarstadsinstitutet ger anledning att jämka även reglerna om beslag. RÅ erinrar om att beslag i brottmål tillgodoser andra ändamål än kvarstad. Den föreslagna lagtexten har enligt RÅ fått en onödigt komplicerad utformning genom hänvisningen till bestämmelser i UB, som i sin tur innehåller vidarehänvisningar. Övervägande delen av de bestämmelser till vilka det hänvisas i 17 kap. 6 § UB torde sakna all aktualitet vid beslag. I vissa hänseenden är hänvisningen till UB inte helt riktig. I 17 kap. 7 § första stycket UB behandlas sålunda fordran. Eftersom beslag läggs på ett föremål, kan tillämpning av denna del av bestämmelsen aldrig ifrågakomma.

Med anledning av beredningens uttalande, att kronofogdemyndigheten på begäran av en part skall söka driva in vad som är förfallet till betalning om ett skuldebrev har tagits i beslag, framhåller RÅ att det med hänsyn till de fall då beslag kan förekomma är svårt att tro att frågan någonsin skulle kunna aktualiseras i praktiken. Skulle mot all förmodan så ske, måste enligt RÅ:s mening intresset av förundersökningens bedrivande uppenbarligen ges företräde framför borgenärens önskemål om att få ut fordringsbeloppet. Någon särskild bestämmelse om rätt eller skyldighet att sälja egendom, som hastigt faller i värde eller kräver alltför kostsam vård, är enligt RÅ inte behövlig. Om det anses att föreskrifter bör ges, erinrar RÅ om att en annan lösning i fråga om försäljningssättet har valts beträffande förverkad egendom och hittegods m.m. Sammanfattningsvis förklarar RÅ att han inte är beredd att godta beredningens förslag till

lydelse av paragrafens andra stycke utan förordar att bestämmelsen utformas i enlighet med nu gällande föreskrifter, med de redaktionella ändringar som kan föranledas av beredningens förslag i övrigt.

Länsstyrelsen i Stockholms län framhåller att det någon gång kan bli aktuellt med förtida försäljning av egendom som har tagits i beslag. Försäljningsuppgiften torde i detta fall f.n. åligga allmän åklagare. Enligt länsstyrelsen bör åklagaren befrias från försäljningsuppgiften även då den uppkommer i brottmål och uppgiften i stället överlämnas till kronofogdemyndigheten. Fall, då förtida försäljning av egendom som har tagits i beslag kommer i fråga, är sällsynta och försäljningsuppgiften ligger helt vid sidan av en allmän åklagares övriga tjänsteåligganden.

Förslaget om ändring i lagen (1929:145) om skiljemän

Förslaget att till tingsrätten överföra överexekutors uppgifter enligt skiljemannalagen har av de flesta remissinstanserna lämnats utan erinran. I några remissyttranden förordas emellertid att uppgifterna i stället förs över till länsstyrelsen.

Statskontoret, som förordar att uppgifterna anförtros länsstyrelsen, åberopar som skäl för sin ståndpunkt dels vad beredningen har anfört om att domare i en allmän domstol kan komma i fråga som skiljeman, dels länsstyrelsens mera omfattande personkännedom. *RSV* anser att länsstyrelsen är minst lika lämpad som en domstol för uppgiften. Bl.a. framhåller verket att en flyttning inom länsstyrelsens organisation ter sig som en smidigare lösning än ett överförande till en annan myndighet. *Länsstyrelsen i Stockholms län* anser att det förhållandet att en domare i allmän domstol kan komma i fråga som skiljeman inte behöver vålla några större problem, men att länsstyrelsen med sina vittförgrenade kontakter i samhället får anses utgöra den lämpligaste myndigheten för dessa ärenden. Även *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* anser att överexekutors funktioner enligt skiljemannalagen bör övertas av länsstyrelsen och inte av tingsrätten. Sistnämnda länsstyrelse påpekar att uppgiften att utse skiljeman har ansetts så betydelsefull att den skall fullgöras av en avdelningschef.

Förslaget om ändring i lagen (1944:705) om aktiebolag

I fråga om utseende av skiljeman enligt 223 § aktiebolagslagen anser *länsstyrelsen i Stockholms län*, i enlighet med vad länsstyrelsen har förordat beträffande motsvarande uppgift enligt skiljemannalagen, att uppgiften i fortsättningen bör ankomma på länsstyrelsen. Samma uppfattning har *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län*.

Enligt nämnda länsstyrelser bör även nedsättning av lösenbelopp jämlikt 223 § 2 mom. fjärde stycket aktiebolagslagen efter överexekutors avskaffande äga rum hos länsstyrelsen. Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län framhåller att sådan nedsättning under senare år har skett ett flertal gånger, ofta avseende stora belopp vilka efter noggrann prövning skall betalas ut till alla de aktieägare som anmäler sig efter hand. Även *RSV* förordar att nämnda nedsättningsärenden skall handläggas av länsstyrelsen.

Förslaget om ändring i jordabalken

12 kap.

21, 22 och 44 §§

Länsstyrelserna i Stockholms och *Göteborgs och Bohus län* förordar att uppgiften att motta deposition av hyra får stanna kvar hos länsstyrelsen om överexekutor avskaffas. Detta överensstämmer med vad nämnda länsstyrelser förordar beträffande nedsättning enligt lagen (1927:56) om gälds betalning genom penningars nedsättande i allmänt förvar. Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län framhåller att hithörande ärenden kan hos en storstadslänsstyrelse vara en mycket betungande arbetsuppgift. I samband med hyreskonflikter kan massnedsättning förekomma. Varje nedsättning kräver en särskild prövning av förutsättningarna för nedsättning och ett särskilt beslut. Framställningar om utbetalning kan vara mycket talrika. Ett intimt samarbete äger i vissa hithörande hänseenden rum mellan länsstyrelsens överexekutorsavdelning och dess medelsförvaltningsavdelning. Med hänsyn till länsstyrelsens centrala roll på medelsförvaltningens område skulle det te sig mycket naturligt om länsstyrelsen uppställdes som ett alternativ till överexekutor.

19 kap.

21 §

DON och *länsstyrelsen i Älvsborgs län* uttalar sin tillfredsställelse över förslaget att kvarstad skall antecknas i fastighetsboken.

Hovrätten för Övre Norrland påpekar att de frågor som hovrätten har tagit upp i anslutning till 15 kap. 7 § RB även anmäler sig vid förevarande paragraf.

Förslaget om ändring i lagen (1915:218) om avtal och andra rättshandlingar på förmögenhetsrättens område

DON uttalar att nämnden inte har någon erinran mot att uppgiften att förklara förkommen fullmakt kraftlös överflyttas till tingsrätten.

Förslaget om ändring i lagen (1915:219) om avbetalningsköp

10 §

SHIO och *köpmannaförbundet* anser att kronofogdemyndigheten självmant bör ta ut kostnaderna för förfarandet hos svaranden. Myndigheten bör även svara för dessa tills de har betalts av svaranden.

14 §

Hovrätten för Västra Sverige ifrågasätter om det är motiverat att införa möjlighet att överklaga hovrättens beslut om handräckning. *Länsstyrelsen i Stockholms län* framhåller att besvär över handräckning utgör en ganska stor ärendegrupp. Att flytta upp prövningen av ärendegruppen på den föreslagna nivån förefaller enligt länsstyrelsen att stå i dålig överensstämmelse med nutida strävanden att nedbringa antalet mål i högre instans.

Enligt förslaget kan, påpekar *advokatsamfundet*, värderingsfrågan komma att prövas av domstol redan i handräckningsärendet, samtidigt som en part liksom hittills skall vara oförhindrad att väcka talan vid domstol. Samfundet efterlyser uttalande om hur de kollisionsfall som kan uppkomma mellan prövning av hovrätten i handräckningsärendet och av domstolen efter särskilt väckt talan i värderingsfrågan skall lösas.

16 §

Hovrätten för Övre Norrland ifrågasätter det lämpliga i att frågan när en ansökan skall förklaras förfallen görs fakultativ. Enligt hovrättens mening bör man eftersträva så bestämda regler som möjligt och inte låta myndigheterna stå säljaren till tjänst med ett fortlöpande hot mot köparen. Även *RSV* och *kronofogdeföreningen* förordar att en ansökan får förfalla automatiskt när förutsättningarna föreligger. Enligt föreningen skulle den av beredningen föreslagna ordningen komma att medföra ett inte obetydligt merarbete i distrikt med ett stort antal mål.

Förslaget om ändring i lagen (1927:77) om försäkringsavtal

Försäkringsinspektionen liksom *försäkringsrättskommittén* och *Svenska försäkringsbolags riksförbund* förklarar uttryckligen att de inte har någon erinran mot de föreslagna ändringarna i försäkringsavtalslagen.

58 §

Enligt *hovrätten för Västra Sverige* bör i UB uttryckligen anges att pengar som har belagts med kvarstad eller eljest influtit i anledning av kvarstad, varvid inkluderas ersättningsbelopp som avses i 58 § försäkringsavtalslagen, skall sättas in i bank mot ränta, om medlen inte skall betalas ut inom kort.

117 a §

Länsstyrelsen i Älvsborgs län anser sig inte kunna biträda förslaget att utvidga reglerna i 117 § försäkringsavtalslagen till att gälla även vid utmätning. Länsstyrelsen, som tidigare har avstyrkt förslaget i UB om återvinning vid utmätning, anser att tillämpningen av sådana bestämmelser skulle bli mycket arbetskrävande för kronofogdemyndigheterna, eftersom dessa själva skall pröva om förutsättningar för återkrav föreligger.

RSV påpekar att oklarhet råder om hur bestämmelsen att en ansökan om utmätning skall räknas lika som en ansökan om konkurs skall tillämpas i allmänna mål. RSV hänvisar till vad verket har anfört i anslutning till den föreslagna 17 § UBp.

Förslaget om ändring i lagen (1927:56) om gälds betalning genom penningars nedsättande i allmänt förvar

Flera remissinstanser är kritiska till förslaget att kronofogdemyndigheten skall överta överexekutors uppgift att ta emot deposition enligt 1927 års lag. *RSV* delar inte beredningens uppfattning att antalet depositionsärenden inte är så stort att det behöver inverka på kronofogdemyndighetens organisation. Det årliga antalet depositionsärenden ger dessutom enligt RSV inte en rättvisande bild av den arbetsbelastning som dessa ärenden för med sig. Om en person månadsvis nedsätter hyra, bokförs nedsättningarna som ett enda ärende, trots att det under ett år egentligen är fråga om tolv ärenden. Handläggningen omfattar inte bara mottagandet av nedsättning utan även utbetalning av medlen. Begäran om lyftning framställs f.ö. i många fall mycket lång tid efter det att nedsättning har skett. RSV kan inte finna att depositionsärendena har något samband med kronofogdemyndighetens nuvarande eller framtida uppgifter. RSV vill för sin del förorda att depositionsärendena handläggs av länsstyrelsen. Som alternativ vill verket föreslå hyresnämnden.

Även *länsstyrelsen i Stockholms län* understryker att ifrågavarande ärenden omfattar minst två beslut, nämligen prövning av nedsättningsansökningen och av lyftningsansökningen. I ett flertal ärenden blir det fråga om åtskilliga beslut. Enligt länsstyrelsen har beredningen inte anfört tillräckliga skäl för att lägga uppgiften att ta emot deposition på kronofogdemyndigheten. Dessa ärenden bör handläggas av en mera

central myndighet än kronofogdemyndigheten. Nedsättning kan nu ske vid valfri länsstyrelse. Någon olägenhet härav har inte märkts vid länsstyrelsernas handläggning av ärendena, men en spridning av depositionerna på ett avsevärt antal valfria myndigheter kan befaras medföra ökade svårigheter för deponenten och betalningsmottagaren att nå varandra. Enligt länsstyrelsens mening bör ärenden angående nedsättning enligt 1927 års lag liksom enligt 12 kap. JB stanna kvar hos länsstyrelsen, om överexekutor avskaffas. Liknande synpunkter anförs av *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län*, som framhåller att ett intimt samarbete nu äger rum mellan länsstyrelsens överexekutors- och medelsförvaltningsavdelningar i fråga om anordningar och utbetalningar samt bevakning av preskriptionstiden enligt 7 § i 1927 års lag. Även *kronofogdeföreningen* anser det lämpligast att depositionsärendena får vara kvar hos länsstyrelsen.

Förslaget om ändring i lagen (1927:85) om dödande av förkommen handling

Svea hovrätt ifrågasätter om behovet att komma åt undanhållna fordringshandlingar motiverar så stora avsteg från det vanliga dödningssystemet som förslaget innebär. Hovrätten anser sig emellertid sakna underlag för en avvägning av detta behov. Även *RSV* hyser tvekan angående behovet av den föreslagna regleringen. Verket erinrar om att kronofogdemyndigheten enligt 5 kap. 30 § UB föreslås få befogenhet att begära dödning av en handling som har förstörts eller annars förkommit. När en handling inte kan påträffas vid utmätning, torde gäldenären nästan alltid göra gällande att han inte vet var den finns eller att den har förkommit. Den omständigheten att gäldenären enligt UB får en straffsanktionerad upplysningsplikt torde inte medföra någon ändring häri.

Vad gäller konkurs är *konkurslagskommittén* för sin del inte övertygad om att det finns något praktiskt behov av den föreslagna möjligheten. Som har anmärkts i betänkandet är det möjligt att en konkursförvaltare redan enligt gällande lag kan begära dödning av en handling, som gäldenären undanhåller konkursboet. Under alla förhållanden är det enligt kommittén önskvärt att de olika dödningsfallen behandlas på ett likartat sätt. I praktiken kan det nämligen vara svårt att skilja mellan fall då handlingen har förkommit och fall då den undanhålls.

RSV anser att den skillnad som förslaget medför beträffande förkomna resp. undanhållna handlingar inte kan godtas. Dödningsförfarandet bör vara detsamma oavsett vilket fall som är aktuellt. Beträffande bankböcker bör därför det enklare dödningsförfarandet enligt 12 § dödningslagen kunna användas även vid undanhållande.

Svea hovrätt anför kritik mot att förutsättningarna för att den undan-

hållna handlingen skall antas vara i gäldenärens ägo inte har angetts. Antagligen är meningen att man skall tillämpa principen i 6 § dödningslagen, nämligen att handlingen skall ha förstörts eller förkommit "för honom" (sökanden), vilket enligt motiven till dödningslagen innebär att sökanden med en till visshet gränsande sannolikhet skall visas ha innehaft handlingen. Tillämpat på förslaget skulle detta innebära att kronofogdemyndigheten med en till visshet gränsande sannolikhet skall styrka att utmätningsgäldenären har innehaft handlingen vid någon tidpunkt. Genom en sådan regel, som borde framgå av lagtexten eller åtminstone av motiven, undgås kanske risken att utmätningssökanden pådyvlar utmätningsgäldenären fordringar, som denne inte har ägt. Dessutom bör krävas att det inte är sannolikt att gäldenären sedermera har överlåtit fordringen.

Svea hovrätt framhåller vidare att genom dödningen bryts en godtroende förvärvares legitimation att kräva betalning. Tydligt är att man vid vanlig dödning måste kunna hålla en dödningssökande, som har överlåtit handlingen, ansvarig för godtrosförvärvarens förlust. Dödandet var obehörigt och därmed även sökandens uppbärande av betalning. Vid dödning genom kronofogdemyndighetens försorg kan utmätningsborgenären, för vars räkning dödningen sker, inte rimligen komma i bättre ställning än den forne skuldebrevsinnehavaren själv. Han bör därför bli ansvarig gentemot godtrosförvärvaren eller dennes successor. Risken för att sådana situationer skall uppstå förefaller enligt hovrätten påtaglig. Det är därför väsentligt att säkerhet regelmässigt ställs.

Enligt Svea hovrätt kan ansvar för ett obehörigt dödande inte ifrågakomma, om utmätningsgäldenären i själva verket har haft handlingen i sin besittning men förlorat den. Under sådana omständigheter är det knappast möjligt att, som beredningen föreslår, redan i samband med dödandet föreskriva att en borgenär som inte är skyldig att ställa säkerhet skall åläggas att betala den förlust som en tredje man kan lida. Detta ansvar bör bero på huruvida dödandet var behörigt eller inte och detta kan inte fastställas förrän det har klarlagts hur handlingen har kommit ur utmätningsgäldenärens besittning. Om någon generell föreskrift skall ges om detta, bör den vara av bevisbördekaraktär. En sådan regel kan emellertid inte begränsas till att gälla för subjekt som enligt UB är befriade från att ställa säkerhet.

Beredningens uttalanden angående verkan av att en bankbok har dödats på ansökan av orätt borgenär tas upp av *hovrätten för Västra Sverige*. Vad beredningen har anfört om det fallet att sökanden före utmätningen har överlåtit (eller pantsatt) bankboken och banken efter dödningsbeslutet i god tro betalar till kronofogdemyndigheten – att banken då måste kunna åberopa betalningen gentemot rätte borgenären – ifrågasätts av hovrätten under hänvisning till 67 § andra stycket lagen (1955:183) om bankrörelse. Om emellertid ett resultat i enlighet med beredningens slutsats anses önsk-

värt, synes det enligt hovrätten lämpligt att den rekommendation om anmälan till banken om en överlåtelse som finns i nämnda paragraf och motsvarande bestämmelser i annan banklagstiftning byts ut mot ett krav på denuntiation för att överlåtelsen skall bli gällande mot banken efter dödning av motboken. Ett sådant krav skulle medföra vissa fördelar. Kronofogdemyndigheten skulle snabbt få reda på vem som har dispositionsrätt till en motbok som är utställd på utmätningsgäldenären. Någon avsättning av ett överskott enligt 15 § sista stycket i förslaget skulle inte behöva förekomma i detta fall, eftersom överskottet alltid skulle tillkomma utmätningsgäldenären.

Den av beredningen förordade möjligheten att döda t.ex. en bankbok endast delvis kritiseras av *bankinspektionen*. Inspektionen framhåller att det möjligen avses att därigenom underlätta för rättsinnehavaren att disponera motboken för den händelse den påträffas. Skäl kan sålunda i och för sig finnas för att medge partiell dödning. Enligt inspektionen är det emellertid oklart under vilka former dödningsproceduren i ett sådant fall skall praktiskt fullföljas, bl.a. med hänsyn till att en ny handling inte skall utfärdas. Det synes vidare i viss mån strida mot sakens natur att en handling, som inte kan anträffas, endast delvis blir föremål för dödning. Detta talar enligt inspektionen för att ett dödningsbeslut, som ju innebär en presumtion för att handlingen som sådan inte kan anträffas, bör avse hela handlingen. I vart fall synes detta lämpligt såvitt gäller bankbok. Skall möjlighet till partiell dödning finnas, måste enligt inspektionen formerna härför utredas närmare. *Hovrätten för Västra Sverige* ifrågasätter för sin del om inte möjligheten att endast delvis döda en bankbok bör komma till uttryck i lagtexten.

Beträffande förslaget om krav på säkerhet undrar *konkurslagskommittén* om säkerheten vid konkurs skall ställas av förvaltaren personligen eller av konkursboet, företrätt av förvaltaren. Enligt kommitténs mening bör det inte rimligen begäras att förvaltaren skall riskera egna medel i nu avsedda fall. Om säkerheten skall utgöras av borgen och boet som sådant är borgensman, kan det diskuteras om det härigenom uppstår en (villkorad) konkurskostnad eller en (villkorad) massafordran. Enligt kommittén ligger det närmast till hands att räkna utgiften som en konkurskostnad.

Svea hovrätt anmärker på den föreslagna tidsbegränsningen för ianspråktagande av säkerhet till tre år från dödningsbeslutet. Ansvar bör enligt hovrätten gälla till dess fordringen har preskriberats och bör under inga omständigheter bortfalla förrän innehavaren på grund av inträdd förfallodag har fått anledning att höra av sig. Att transaktionen därmed kan få en lång avvecklingstid utgör enligt hovrätten ett särskilt skäl till tveksamhet huruvida systemet lämpligen bör införas.

Konkurslagskommittén framhåller för sin del att en konkurs uppenbarligen inte bör fördröjas i avvaktan på utgången av treårsfristen, men att det kan innebära olägenheter att frågan om säkerhetens öde hålls svävande så länge.

Beträffande bestämmelsen i 15 § sista stycket om överskott anser *länsstyrelsen i Kronobergs län* att det även bör meddelas en föreskrift om hur det skall förfaras med avsatt överskott sedan viss tid har förflutit. *Konkurslagskommittén* påpekar att ingenting har sagts om vad som skall gälla om konkurs ger överskott. Sådana fall är emellertid sällsynta och kommittén anser för sin del att en särskild föreskrift i ämnet kan undvaras.

Förslaget om ändring i sjölagen (1891:35 s. 1)

Utredningen angående inskrivning av rätt till luftfartyg tillstyrker beredningens förslag till ändringar i sjölagen med den reservationen att beslag såsom inskrivningshinder bör uttryckligen anges under punkt 7 i 33 § och inte som beredningen föreslår regleras av punkt 9.

Med anledning av beredningens uttalande att underrättelseskyldigheten enligt 69 § bör gälla varje åtgärd som innefattar kvarstad eller beslag oavsett hur den betecknas framhåller nämnda utredning att anspråken på befälhavarens tolkning av den rättsliga innebörden av en främmande myndighets ingripande mot hans skepp inte kan ställas högt. Det bör vara nog att rapportera sådana ingripanden som betecknas som kvarstad, utmätning eller beslag eller som för befälhavaren själv framstår som sådana. Den närmare juridiska analysen får läggas på registermyndigheten. Tydligt är att ett myndighetsingripande t.ex. i enda syfte att främja sjösäkerheten, såsom ett nyttjandeförbud, inte bör rapporteras i denna ordning.

Förslaget om ändring i lagen (1966:454) om företagsinteckning

Utredningen angående företagsinteckning framhåller att den föreslagna lösningen av frågan om konkurrens mellan en företagsinteckning och kvarstad möjligen strider mot grunderna för 5 § företagsinteckningslagen, enligt vilken bestämmelse företagsinteckning inte får meddelas så att den till omfattningen avviker från en annan inteckning som är meddelad eller sökt i samma näringsverksamhet.

Förslaget om ändring i konkurslagen (1921:225)

13 §

Förslaget att fordran som har fastställts genom skiljedom skall godtas som stöd för behörighet att söka gäldenären i konkurs, om domen får verkställas enligt vad som sägs i 3 kap. 17–20 §§ UB, kritiseras av *konkurslagskommittén*. Denna anser att det är mindre lämpligt att införa

ett prövningsmoment i 13 §. Verkställighetsfrågor som avses i 3 kap. 17–20 §§ UB kan tänkas bli tvistiga, och i sådana fall rubbas delvis grunden för regleringen i 13 § andra stycket. Det ter sig också något främmande att låta konkursdomaren avgöra, om förutsättningarna för verkställighet enligt UB föreligger. Enligt kommitténs mening bör man, i nära anslutning till vad som nu gäller, som förutsättning för behörighet uppställa att kronofogdemyndigheten har funnit att skiljedomen får verkställas och annat inte har förordnats.

35 §

Konkurslagskommittén framhåller att trots att det i motsvarande bestämmelse i ett till lagrådet remitterat förslag till ändringar i KL (38 §) används uttrycket "tagits i mät", bestämmelsen bör ändras på sätt som beredningen har föreslagit.

81 §

Enligt *Svea hovrätt* är de av beredningen åberopade skälen för den föreslagna försämringen av jordägares och hyresvärds rättsställning inte övertygande. Förslaget tillstyrks däremot av *konkurslagskommittén*, som påpekar att det ligger i linje med vad kommittén har uttalat i betänkandet (SOU 1974:6) Förenklad konkurs m.m. (s. 155 f).

Förslaget om ändring i brottsbalken

11 kap.

1 och 3 §§

Enligt *RÅ* innebär förslaget inte någon i alla avseenden helt tilltalande lösning. Eftersom 11 kap. 1 § andra stycket andra meningen inte ändras, kan gäldenären även i fortsättningen straffas för oredlighet mot borgenärer, om han i samband med en annan exekutiv förrättning än konkurs och förhandling om offentligt ackord – t.ex. utmätning – åberopar en oriktig handling eller ett skenavtal och därigenom förorsakar att förrättningen helt eller delvis misslyckas. Under vissa omständigheter kan förfarandet bli att bedöma som grovt, varvid straffet är fängelse lägst sex månader och högst sex år. Vidhåller gäldenären sålunda lämnade oriktiga uppgifter när han vid utmätning underskriver en förteckning över sina tillgångar, torde den osanna försäkran som han då gör sig skyldig till vara att bedöma som grov. Straffet härför är fängelse högst två år. Enligt RÅ:s uppfattning bör lämnandet av oriktiga uppgifter i samband med en utmätningsförrättning bedömas enhetligt, vilket inte blir fallet med beredningens förslag. Frågan hur oriktiga eller vilseledande uppgifter under en utmätningsförrättning skall bestraffas bör därför övervägas ytterligare. En

lösning är att man från brottet oredlighet mot borgenärer avför alla fall då en gäldenär lämnar oriktiga uppgifter vid utmätning och i stället låter bestämmelsen om osann resp. vårdslös försäkran bli det enda straffrättsliga korrektivet för sådana uppgifter.

RSV anser för sin del att ansvar för oredlighet resp. vårdslöshet mot borgenärer bör kunna ådömas en gäldenär som skriftligen bekräftar oriktiga uppgifter inför kronofogdemyndigheten oavsett om han därvid åberopar en oriktig handling. Frågan huruvida gäldenären därutöver bör dömas för osann eller vårdslös försäkran torde bl.a. få bero på om oredligheten i det enskilda fallet är att anse som grov eller ej.

I fråga om övergångsbestämmelserna till de föreslagna ändringarna i 11 kap. brottsbalken påpekar *RÅ* att på grund av nämnda ändringar lämnandet av oriktiga uppgifter i samband med en utmätning i ett visst hänseende hänförs under en mildare straffbestämmelse. Det kan då ifrågasättas om de föreslagna övergångsbestämmelserna, enligt vilka äldre lag alltjämt skall gälla i fråga om en gärning som någon har begått före ikraftträdandet eller därefter begår i ett ärende på vilket lagen om utmätningsed fortfarande är tillämplig, står i överensstämmelse med principen i 5 § andra stycket i brottsbalkens promulgationslag. Enligt den bestämmelsen skall ny lag tillämpas om den leder till frihet från straff eller lindrigare straff. En tillämpning av denna princip i nu förevarande fall skulle kunna medföra att gärningen rubricerades som oredlighet mot borgenärer men straffet bestämdes enligt straffskalan för osann försäkran. Beredningens förslag har emellertid enligt vad RÅ vidare framhåller sin motsvarighet i övergångsbestämmelserna till annan strafflagstiftning.

17 kap.

13 §

RÅ ifrågasätter om inte lagtexten formellt sett innebär en icke åsyftad utvidgning av det straffbara området. RÅ ansluter sig i den delen till ett av överåklagaren i Stockholm avgivet yttrande, vari denne framhåller att den föreslagna bestämmelsen kommer att omfatta även fall som nu torde bedömas som skadegörelse. Som exempel nämns att någon med vetskap om att en fastighet är belagd med kvarstad krossar fönster i fastigheten eller på annat sätt skadar den av illvilja eller hämndlystnad mot ägaren/gäldenären. En sådan utvidgning av det straffbara området synes dock inte ha varit åsyftad. Bestämmelsens uteslutande syfte att komma till rätta med överträdelser av en myndighets beslut synes böra komma till klarare uttryck.

Enligt *hovrätten för Västra Sverige* bör bestämmelsen, såvitt rör förfoganden över egendom som är föremål för utmätning, avfattas så att den direkt tar sikte endast på sådana förfaranden som är förbjudna enligt 5 kap.

27 § första stycket UB, nämligen förfoganden till skada för utmätningssökanden.

Beredningens uppfattning att straff inte bör inträda för en sekundogäldenär som betalar i strid mot ett meddelat förbud delas inte av *kronofogdeföreningen*. Föreningen framhåller att utmätta fordringar och rättigheter ofta kan representera större värden än t.ex. utmätt lösöre. Behovet av en straffsanktion mot en sekundogäldenär som uppsåtligen neutraliserar verkan av en fordrings- eller rättighetsutmätning kan inte anses mindre än när det gäller andra beslut av kronofogdemyndigheten. *Hovrätten för Västra Sverige* anser att den föreslagna lagtexten är oklar såvitt avser det fallet att en sekundogäldenär betalar i strid mot kronofogdemyndighetens beslut.

1 Förslag till

Lag om införande av utsökningsbalken

Härigenom föreskrivs följande.

Allmänna bestämmelser

1 § Utsökningsbalken och denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

2 § Genom utsökningsbalken upphävs med den begränsning som följer av denna lag

utsökningslagen (1877:31 s. 1),

förordningen (1877:31 s. 51) om nya utsökningslagens införande och vad i avseende därå iakttagas skall,

lagen (1921:244) om utmätningsed,

lagen (1949:249) om upphörande i vissa fall av den verkan, tredskodom eller utslag i lagsökningsmål enligt 77 a § utsökningslagen medfört,

införsellagen (1968:621),

lagen (1971:494) om exekutiv försäljning av fast egendom,

lagen (1971:500) om exekutiv försäljning av luftfartyg m.m.,

lagen (1973:1130) om exekutiv försäljning av registrerat skepp m.m.,

förordningen (1844:46 s. 2) om upphörande av vissa särskilda domstolar,

förordningen (1855:66 s. 1) angående handelsböcker och handelsräkningar och

förordningen (1863:5 s. 3) angående förnyande av svensk myndighets beslut, som förlorat sin exekutiva kraft i främmande stat.

3 § Förekommer i en lag eller annan författning hänvisning till en föreskrift som har ersatts genom en bestämmelse i utsökningsbalken eller i denna lag, tillämpas i stället den nya bestämmelsen.

Gemensamma övergångsbestämmelser

4 § Bestämmelserna i 1 § utsökningslagen (1877:31 s. 1) om vem som är överexekutor skall fortfarande gälla i fråga om mål som skall handläggas av överexekutor efter ikraftträdandet av balken.

5 § Mål som är anhängiga hos överexekutor vid balkens ikraftträdande skall även därefter handläggas av överexekutor, om ej annat följer av andra stycket. Beträffande sådana mål gäller äldre lag i fråga om förfarandet men de nya bestämmelserna i fråga om målens prövning i sak, om ej annat föreskrivs i denna lag.

Överexekutors befattning med mål som ej avser klagan över utmätningsmannens förfarande upphör senast vid utgången av år 1982. Mål som ej

avser handräckning eller klagan över utmätningsmannens förfarande får dock även dessförinnan överlämnas till en behörig kronofogdemyndighet, om det är lämpligt.

6 § Beträffande mål som är anhängiga hos kronofogdemyndigheten vid balkens ikraftträdande gäller balkens bestämmelser i fråga om såväl förfarandet som målens prövning i sak, om ej annat föreskrivs i denna lag. Detsamma gäller mål som enligt 5 § andra stycket överlämnas till kronofogdemyndigheten för handläggning.

7 § Vad som föreskrivs i balken om förutsättningar för verkställighet inverkar ej på giltigheten av åtgärder som har vidtagits före balkens ikraftträdande.

Övergångsbestämmelser till 1 kap. utsökningsbalken

8 § Beträffande mål som är anhängiga hos kronofogdemyndigheten vid balkens ikraftträdande skall äldre bestämmelser tillämpas i frågan huruvida de skall anses som enskilda eller allmänna mål.

9 § Vad som sägs i balken om tomträtt gäller även vattenfallsrätt som har upplåtits enligt lagen (1907:36 s. 1) om nyttjanderätt till fast egendom.

Övergångsbestämmelser till 3 kap. utsökningsbalken

10 § Har en domstol efter balkens ikraftträdande med stöd av annan lag än rättegångsbalken förordnat att en dom eller ett beslut får verkställas innan domen eller beslutet har vunnit laga kraft, får kronofogdemyndigheten vid tillämpning av 3 kap. 9 § i balken föreskriva att säkerhet skall ställas för skadestånd om domen eller beslutet ändras.

11 § Har en domstol före balkens ikraftträdande förordnat att en dom eller ett beslut får verkställas innan domen eller beslutet har vunnit laga kraft, skall 42 § 2 mom. utsökningslagen (1877:31 s. 1) fortfarande tillämpas.

12 § Annan skiljedom som enligt lag skall lända till efterrättelse än sådan som avses i 3 kap. 15 eller 16 § i balken får verkställas, om det ej föreligger någon omständighet som gör domen ogiltig, även om talan ej förs mot domen. I fråga om verkställigheten gäller 3 kap. 17 och 18 §§ i balken.

13 § En förvaltningsmyndighets beslut, som har meddelats enligt en bestämmelse som har tillkommit före balkens ikraftträdande, får utan hinder av 3 kap. 1 § första stycket 6 i balken verkställas, om ett sådant beslut före ikraftträdandet har fått verkställas utan stöd av särskild föreskrift. I fråga om verkställigheten gäller 3 kap. 20 § första stycket i balken.

14 § Beträffande verkställighet av sådana beslut av överexekutor som avses i 51 § 4 mom. och 52 § 1 mom. andra meningen utsökningslagen (1877:31 s. 1) gäller vad som sägs i balken om en underrätts dom. I fråga om andra beslut av överexekutor tillämpas 46 § 3 och 4 mom. samt 53 och 210 §§ utsökningslagen.

15 § För en fordran på grund av inrop av lös egendom vid en offentlig auktion, som har ägt rum före balkens ikraftträdande, får utmätning fortfarande ske enligt 55 § utsökningslagen (1877:31 s. 1).

Övergångsbestämmelser till 4–6 kap. utsökningsbalken

16 § I fråga om verkan av föreläggande, som har meddelats enligt 69 eller 91 a § utsökningslagen (1877:31 s. 1) eller 5 § lagen (1971:494) om exekutiv försäljning av fast egendom, gäller äldre bestämmelser.

17 § Bestämmelserna i 4 kap. 27 § i balken gäller ej, när en fordran före balkens ikraftträdande har fastställts till betalning i annat fall än som avses i 77 a § utsökningslagen (1877:31 s. 1).

18 § Bestämmelserna i 4 kap. 33–35 §§ i balken gäller även när utmätning har skett före balkens ikraftträdande.

19 § Vad som föreskrivs om bostadsrätt i 5 kap. 1 § 6 och 6 kap. 3 § andra stycket i balken tillämpas även i fråga om andelsrätt i en förening, som ej är bostadsrättsförening, eller i ett handelsbolag eller ett aktiebolag, om det med andelsrätten följer rätt att besitta eller hyra en lägenhet.

20 § Bestämmelsen i 5 kap. 13 § första stycket i balken är ej tillämplig i fall då en hyresvärd eller jordägare enligt 34 § lagen (1970:995) om införande av nya jordabalken har rätt att kvarhålla egendom till säkerhet för en fordran hos en hyresgäst eller arrendator.

Övergångsbestämmelser till 8–12 kap. utsökningsbalken

21 § Bestämmelserna i 8 kap. 12 § i balken och 13 § i samma kapitel såvitt avser en fordran som är förenad med förmånsrätt enligt 5 § första stycket 1 förmånsrättslagen (1970:979) är ej tillämpliga, när utmätning har skett före balkens ikraftträdande. Detsamma gäller 8 kap. 15 § andra stycket, om utmätningen avser annan egendom än som nämns i 139 § 4 mom. utsökningslagen (1877:31 s. 1).

Har vid en försäljning före balkens ikraftträdande av egendom som avses i 9 kap. anstånd lämnats med betalningen av köpeskillingen, gäller äldre bestämmelser i fråga om ianspråktagande av erlagd handpenning.

22 § Om ett skuldebrev som enligt äldre bestämmelser är intecknat i fartyg eller fast egendom pantförskrivs enligt 9 kap. 15 § i balken, upphör personligt betalningsansvar på grund av skuldebrevet.

23 § Om en gäldenärs rätt till andel i inteckning i hans luftfartyg eller därtill hörande reservdelar har blivit utmätt och ett ärende angående avskrivning av det belopp som tillkommer gäldenären har tagits upp på en inskrivningsdag före balkens ikraftträdande, skall 9 kap. 16 § i balken tillämpas beträffande den handling på grund av vilken inteckning har meddelats för det avskrivna beloppet.

När en gäldenärs rätt till inteckning i hans luftfartyg eller därtill hörande reservdelar eller till andel däri har utmätts före balkens ikraftträdande,

skall den tid inom vilken sökanden har att framställa yrkande enligt 9 kap. 16 § första stycket jämfört med 14 § första stycket räknas från ikraftträdandet.

24 § Om ett skepp, som enligt punkt 2 övergångsbestämmelserna till lagen (1973:1067) om ändring i lagen (1966:454) om företagsinteckning omfattas av en sådan inteckning, skall säljas exekutivt enligt 10 kap. i balken, skall borgenären underrättas och fordran som anmäls tas upp i sakägarförteckningen.

25 § Bestämmelserna i 10 kap. i balken om tillägg enligt 264 § sjölagen (1891:35 s. 1) tillämpas beträffande ränta, som enligt punkt 14 eller 15 övergångsbestämmelserna till lagen (1973:1064) om ändring i sjölagen (1891:35 s. 1) skall i stället för sådant tillägg beräknas på kapitalbeloppet av en inteckning enligt äldre lag.

Vad som sägs i balken om registrerat skepp gäller även i fråga om båt som enligt punkt 5 övergångsbestämmelserna till lagen (1973:1064) om ändring i sjölagen (1891:35 s. 1) är upptagen i skeppsregistret.

26 § Bestämmelserna i 12 kap. i balken om tillägg enligt 6 kap. 3 § jordabalken tillämpas beträffande ränta, som enligt 26 eller 27 § lagen (1970:995) om införande av nya jordabalken skall i stället för sådant tillägg beräknas på kapitalbeloppet av en inteckning enligt äldre lag.

27 § Ränta som är intecknad enligt äldre bestämmelser eller en annan sådan fordran som ej är bestämd till kapitalet tas upp i sakägarförteckningen enligt balkens regler om fordringar med panträtt och beräknas därvid till det belopp som efter fem procent årlig ränta utgör fordringens värde på tillträdesdagen. Är det fråga om en livränta, skall dock beräkningen ske med ledning av 3 § lagen (1967:531) om tryggande av pensionsutfästelse m.m.

28 § Bestämmelserna i 12 kap. i balken om nyttjanderätt, servitut och rätt till elektrisk kraft gäller också annan sådan särskild rättighet som besvärar fast egendom på grund av en upplåtelse enligt äldre bestämmelser.

29 § Skall ersättning utgå till en innehavare av rätt till avkomst eller annan förmån, som enligt äldre bestämmelser besvärar fast egendom och ej bibehålls vid försäljning av egendomen, beräknas utdelning för det kapitalvärde till vilket förmånen i pengar eller varor efter ortens pris beräknas uppgå på tillträdesdagen. I fråga om kapitalvärdets beräkning tillämpas därvid 27 §.

Övergångsbestämmelser till 13 och 14 kap. utsökningsbalken

30 § När en exekutiv försäljning har ägt rum eller en utmätt fordran har drivits in före balkens ikraftträdande, gäller äldre lag i de avseenden som regleras i 13 och 14 kap. i balken.

Vad som sägs om återvinning i 153 § utsökningslagen (1877:31 s. 1) gäller fortfarande, när ett beslut om fördelning har meddelats enligt äldre lag.

Övergångsbestämmelse till 15 kap. utsökningsbalken

31 § När medel före ikraftträdandet av balken har innehållits enligt ett beslut om införsel, gäller 24 § införsellagen (1968:621) i fråga om befrielse för gäldenären från betalningsskyldighet.

Övergångsbestämmelser till 16 kap. utsökningsbalken

32 § När en ansökan om avhysning har gjorts före ikraftträdandet av balken, skall vid tillämpning av 16 kap. 5 § i balken den tid om sex månader som anges där räknas från ikraftträdandet.

33 § I fråga om skingringsförbud som har meddelats enligt utsökningslagen (1877:31 s.1) eller annan lag tillämpas vad som sägs i balken om kvarstad.

Övergångsbestämmelser till 17 kap. utsökningsbalken

34 § När utmätning eller annan verkställighet har ägt rum före balkens ikraftträdande, tillämpas äldre lag i fråga om kostnader i målet. Bestämmelserna i 17 kap. 12 § i balken gäller dock, när en tvist vid en fördelning av medel prövas av kronofogdemyndigheten enligt 13 kap. 7 § tredje stycket.

I mål som efter ikraftträdandet handläggs av överexekutor tillämpas äldre lag i fråga om kostnader även i andra fall än som anges i första stycket.

Övergångsbestämmelser till 18 kap. utsökningsbalken

35 § I fråga om talan mot beslut som har meddelats av utmätningsmannen före balkens ikraftträdande och förfarandet hos överexekutor i målet tillämpas äldre lag. Bestämmelsen i 201 § 4 mom. utsökningslagen (1877:31 s. 1) gäller dock endast om egendom som avses där har sålts före balkens ikraftträdande.

Beträffande talan mot beslut av överexekutor och förfarandet i hovrätten i målet tillämpas äldre lag.

I fråga om talan mot hovrättens beslut i mål som har fullföljts från överexekutor och förfarandet i högsta domstolen i målet tillämpas också äldre lag.

Andra bestämmelser

36 § Reseförbud som har meddelats enligt utsökningslagen (1877:31 s.1) upphör att gälla, när balken träder i kraft.

Frågan om hävande av en säkerhetsåtgärd som har beviljats enligt utsökningslagen prövas av domstol eller, om talan ej har väckts i saken, av överexekutor.

37 § Vad som i särskild lag eller annan författning är föreskrivet om skingringsförbud skall i stället avse kvarstad.

Har överexekutor beviljat en säkerhetsåtgärd enligt annan lag än utsökningslagen (1877:31 s. 1), tillämpas 36 §.

38 § Vad som i särskild lag eller annan författning sägs om utmätningsmannen skall i stället avse kronofogdemyndigheten.

Talan mot beslut, som efter balkens ikraftträdande meddelas av kronofogdemyndigheten enligt särskild lag eller annan författning, skall föras i hovrätten i stället för hos överexekutor.

39 § Mål, som enligt särskild lag eller annan författning skall prövas av överexekutor och ej avser klagan över en kronofogdemyndighets beslut, skall i stället handläggas av kronofogdemyndigheten.

Mål enligt särskild lag eller annan författning som är anhängiga hos överexekutor vid balkens ikraftträdande skall även därefter handläggas av överexekutor, om ej annat följer av tredje stycket.

Överexekutors befattning med mål som ej avser klagan över beslut av kronofogdemyndigheten upphör senast vid utgången av år 1982. Mål av sådan art som enligt de nya bestämmelserna skall handläggas av en kronofogdemyndighet får dock även dessförinnan överlämnas till en behörig kronofogdemyndighet, om det är lämpligt.

40 § Bestämmelserna i 35 § gäller i tillämpliga delar även i fall som avses i 38 och 39 §§.

41 § Lagen (1921:244) om utmätningsed tillämpas fortfarande i fråga om ansökningar enligt lagen som har kommit in till konkursdomaren före balkens ikraftträdande.

Förordningen (1855:66 s. 1) angående handelsböcker och handelsräkningar tillämpas fortfarande beträffande handelsräkningar som har utfärdats medan förordningen var gällande.

42 § Har en svensk domstol eller förvaltningsmyndighet ålagt någon betalningsskyldighet och har så lång tid förflutit efter åläggandet att hinder möter för verkställighet i en främmande stat, vars lag annars medger verkställighet, skall hovrätten på ansökan av borgenären förnya betalningsåläggandet, såvida ej hinder föreligger mot verkställighet enligt svensk lag eller annat särskilt skäl förekommer. Innan ett sådant beslut meddelas, skall gäldenären beredas tillfälle att yttra sig.

Förordningen (1863:5 s. 3) angående förnyande av svensk myndighets beslut, som förlorat sin exekutiva kraft i främmande stat, gäller fortfarande i fråga om en ansökan som har gjorts hos länsstyrelsen medan förordningen gällde.

---

10 Förslag till

Lag om ändring i jordabalken

Härigenom föreskrivs i fråga om jordabalken[1]

dels att i 6 kap. 12 § ordet "överexekutor" skall bytas ut mot "kronofogdemyndigheten",

dels att i 7 kap. 17 och 19 §§ orden "lagen (1971:494) om exekutiv försäljning av fast egendom" skall bytas ut mot "12 kap. utsökningsbalken",

[1] Balken omtryckt 1971:1209, 12 kap. omtryckt 1979:252.
Senaste lydelse av 7 kap. 19 § 1975:1085.

dels att i 12 kap. 21, 22 och 44 §§ ordet "överexekutor" skall bytas ut mot "länsstyrelsen",

dels att 3 kap. 3 och 5 §§, 6 kap. 10 §, 7 kap. 16 §, 8 kap. 4 §, 13 kap. 26 §, 19 kap. 21 §, 20 kap. 6 §, 21 kap. 2, 5 och 6 §§, 22 kap. 3 § och 23 kap. 2 § skall ha nedan angivna lydelse,

dels att i balken skall införas en ny paragraf, 12 kap. 67 a §, av nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
3 kap.	
3 §	
Den som ämnar utföra grävning eller liknande arbete på sin mark skall vidtaga varje skyddsåtgärd som kan anses nödvändig för att förebygga skada på angränsande mark. Han skall ersätta skada som uppkommer till följd av att han eller någon som han anlitat underlåtit att vidtaga sådan åtgärd eller i annat hänseende brustit i omsorg vid arbetets utförande.	
Medför skyddsåtgärd uppenbarligen högre kostnad än den skada som åtgärden avser att förebygga, får åtgärden underlåtas. Skadan skall dock ersättas. Om det begäres, skall *pant eller borgen* enligt *utsökningslagen (1877:31 s. 1)* ställas hos länsstyrelsen *till säkerhet* för ersättningen innan arbetet börjar.	Medför skyddsåtgärd uppenbarligen högre kostnad än den skada som åtgärden avser att förebygga, får åtgärden underlåtas. Skadan skall dock ersättas. Om det begäres, skall *säkerhet* enligt *vad som sägs i 2 kap. utsökningsbalken* ställas hos länsstyrelsen för ersättningen innan arbetet börjar.
Är byggnad eller annan anläggning som hör till angränsande mark, till följd av vårdslöshet vid uppförandet eller brist i underhållet, av sådan beskaffenhet att särskild skyddsåtgärd är nödvändig för att förebygga skada med anledning av arbete som icke sträckes nedanför vanligt källardjup, skall åtgärden bekostas av den angränsande markens ägare.	
5 §	
Åtgärd för att förebygga skada till följd av grävning eller liknande arbete får vidtagas på annans mark, om det är nödvändigt för att undvika oskälig kostnad eller annan synnerlig olägenhet. Skada och intrång skall ersättas, om markens ägare ej är skyldig att bekosta arbetet. Om det begäres, skall *pant eller borgen* enligt *utsökningslagen (1877:31 s. 1)* ställas hos länsstyrelsen *till säkerhet* för ersättningen innan arbetet börjar.	Åtgärd för att förebygga skada till följd av grävning eller liknande arbete får vidtagas på annans mark, om det är nödvändigt för att undvika oskälig kostnad eller annan synnerlig olägenhet. Skada och intrång skall ersättas, om markens ägare ej är skyldig att bekosta arbetet. Om det begäres, skall *säkerhet* enligt *vad som sägs i 2 kap. utsökningsbalken* ställas hos länsstyrelsen för ersättningen innan arbetet börjar.

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

6 kap.

10 §

Ansvaret för inteckning som beviljats i flera fastigheter vilar på var och en av fastigheterna till det belopp som faller på fastigheten efter förhållandet mellan dennas särskilda värde och sammanlagda värdet av alla fastigheterna. Som fastighets värde gäller därvid taxeringsvärdet för året innan inteckningen söktes eller, om särskilt taxeringsvärde då ej fanns för fastigheten, det taxeringsvärde som därefter först fastställes. Om någon av fastigheterna skall säljas utmätningsvis och taxeringsvärde som angivits nu icke finns för var och en av fastigheterna, gäller de värden som *överexekutor låter åsätta fastigheterna enligt lagen (1971:494) om exekutiv försäljning av fast egendom.*

Ansvaret för inteckning som beviljats i flera fastigheter vilar på var och en av fastigheterna till det belopp som faller på fastigheten efter förhållandet mellan dennas särskilda värde och sammanlagda värdet av alla fastigheterna. Som fastighets värde gäller därvid taxeringsvärdet för året innan inteckningen söktes eller, om särskilt taxeringsvärde då ej fanns för fastigheten, det taxeringsvärde som därefter först fastställes. Om någon av fastigheterna skall säljas utmätningsvis och taxeringsvärde som angivits nu icke finns för var och en av fastigheterna, gäller de värden som *åsätts fastigheterna enligt 12 kap. utsökningsbalken.*

Kan borgenär ej erhålla betalning ur köpeskillingen för intecknad fastighet med det belopp för vilket fastigheten svarar enligt första stycket, svarar de övriga fastigheterna för återstoden av beloppet med fördelning efter där angivna grunder. Kan ur någon av dessa fastigheter betalning ej erhållas för dess andel i återstoden, fördelas bristen på samma sätt mellan de återstående fastigheterna.

7 kap.

16 §

Efter exekutiv försäljning av fastighet gäller upplåtelse av nyttjanderätt, servitut eller rätt till elektrisk kraft mot den nye ägaren endast om försäljningen skett under förbehåll om rättighetens bestånd enligt *lagen (1971:494) om exekutiv försäljning av fast egendom* eller rättigheten enligt samma *lag* är skyddad utan förbehåll.

Bestämmelser om verkan av underlåtenhet att uppsäga arrende- eller hyresavtal som enligt första stycket ej gäller mot ny ägare finns i *lagen (1971:494) om exekutiv försäljning av fast egendom.*

Efter exekutiv försäljning av fastighet gäller upplåtelse av nyttjanderätt, servitut eller rätt till elektrisk kraft mot den nye ägaren endast om försäljningen skett under förbehåll om rättighetens bestånd enligt *12 kap. utsökningsbalken* eller rättigheten enligt samma *kapitel* är skyddad utan förbehåll.

Bestämmelser om verkan av underlåtenhet att uppsäga arrende- eller hyresavtal som enligt första stycket ej gäller mot ny ägare finns i *12 kap. utsökningsbalken.*

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

8 kap.

4 §

Uppsäges arrendeavtal med anledning av att arrenderätten är förverkad, upphör avtalet att gälla på den fardag som inträffar närmast efter uppsägningen, om ej rätten *eller överexekutor* finner skäligt ålägga arrendatorn att avflytta tidigare eller annat följer av 25 §.

Uppsäges arrendeavtal med anledning av att arrenderätten är förverkad, upphör avtalet att gälla på den fardag som inträffar närmast efter uppsägningen, om ej rätten finner skäligt ålägga arrendatorn att avflytta tidigare eller annat följer av 25 §.

Om arrendeavtal uppsäges av annan orsak som ger jordägare eller arrendator rätt att frånträda avtalet, upphör avtalet att gälla på den fardag som inträffar närmast efter sex månader från uppsägningen. Sker uppsägningen innan arrendatorn tillträtt arrendestället, upphör avtalet dock genast att gälla.

Fardag är den 14 mars.

12 kap.

67 a §

Talan mot beslut av länsstyrelsen med anledning av nedsättning enligt 21 § förs i hovrätten genom besvär.

13 kap.

26 §

Bestämmelserna i *utsökningslagen (1877:31 s. 1), lagen (1971:494) om exekutiv försäljning av fast egendom,* lagsökningslagen (1946:808) och konkurslagen (1921:225) angående fast egendom och rättighet däri *äger motsvarande tillämpning* i fråga om tomträtt.

Bestämmelserna i *utsökningsbalken,* lagsökningslagen (1946:808) och konkurslagen (1921:225) angående fast egendom och rättighet däri *tillämpas också* i fråga om tomträtt.

Vid expropriation eller liknande tvångsförvärv som avser tomträtt är denna likställd med fast egendom.

19 kap.

21 §[2]

Har fast egendom eller tomträtt utmätts *eller tagits i anspråk genom betalningssäkring* eller har beträffande fast egendom eller tomträtt som ingår i konkursbo begärts försäljning i den ordning som gäller för utmätt sådan egendom eller har

Har fast egendom eller tomträtt utmätts eller har beträffande fast egendom eller tomträtt som ingår i konkursbo begärts försäljning i den ordning som gäller för utmätt sådan egendom eller har utmätningen upphävts eller frågan om egendo-

[2] Senaste lydelse 1978:884.

Nuvarande lydelse

utmätningen upphävts eller frågan om egendomens försäljning av annat skäl förfallit *eller har betalningssäkringen upphört att gälla*, skall anteckning därom göras i fastighetsboken eller tomträttsboken. Anteckning att egendomen försålts utmätningsvis skall ske när handling som visar köpeskillingens fördelning inkommit.

Föreslagen lydelse

mens försäljning av annat skäl förfallit, skall anteckning därom göras i fastighetsboken eller tomträttsboken. Anteckning att egendomen försålts utmätningsvis skall ske när handling som visar köpeskillingens fördelning inkommit. *Har fast egendom eller tomträtt belagts med kvarstad eller tagits i anspråk genom betalningssäkring eller har en sådan åtgärd upphävts, skall anteckning därom också göras i fastighetsboken eller tomträttsboken.*

Om inverkan på inteckning eller inskriven rättighet av exekutiv försäljning eller av expropriation eller liknande tvångsförvärv eller av myndighets fördelning av medel skall anteckning göras i fastighetsboken eller tomträttsboken när anmälan, bevis eller fördelningslängd som utvisar förhållandet inkommit.

Förekommer i övrigt i lag eller annan författning bestämmelse om att visst förhållande skall antecknas i fastighetsbok eller tomträttsbok, gäller bestämmelsen.

20 kap.

6 §[3]

Lagfartsansökan skall avslås, om

1. fångeshandlingen ej ingivits,

2. fångeshandlingen ej är upprättad såsom föreskrives i lag,

3. förvärvet avser köp eller byte och fångeshandlingen innehåller villkor, som enligt 4 kap. 4 eller 28 § medför att förvärvet är ogiltigt,

4. förvärvet avser del av fastighet och i 4 kap. 7–9, 28 eller 29 § eller eljest i lag föreskriven tid för ansökan om fastighetsbildning försuttits eller ansökan därom avslagits eller sådant förvärv eljest enligt lag är ogiltigt,

5. överlåtelsen står i strid med en mot överlåtaren gällande inskränkning i hans rätt att förfoga över egendomen och, när överlåtelsen skedde, lagfart ej var beviljad för överlåtaren eller, om så var fallet, ärende om anteckning i fastighetsboken av inskränkningen var upptaget på inskrivningsdag,

6. fastigheten tidigare överlåtits till någon vars förvärv enligt 17 kap. 1 eller 4 § äger företräde framför sökandens förvärv,

7. fastigheten sålts exekutivt till annan än sökanden och försäljningen enligt *213 a § 1 mom. utsökningslagen (1877:31 s. 1)* äger företräde framför dennes förvärv,

7. fastigheten sålts exekutivt till annan än sökanden och försäljningen enligt *14 kap. utsökningsbalken* äger företräde framför dennes förvärv,

8. för sökandens rätt att förvärva fastigheten fordras myndighets tillstånd och i lag föreskriven tid för sökande av sådant tillstånd försuttits eller ansökan därom avslagits,

9. det är uppenbart att förvärvet av annan grund är ogiltigt eller ej kan göras gällande.

[3] Senaste lydelse 1973: 1133.

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

21 kap.

2 §

Ansökan om inskrivning skall avslås, om

1. upplåtelsehandlingen ej ingivits,
2. föreskrifterna i 13 kap. 1–4 och 6 §§ ej iakttagits,
3. lagfart ej är sökt för upplåtaren,
4. inskrivning i fastigheten är beviljad eller sökt,

5. fastigheten *är utmätt,*

5. fastigheten *har utmätts, belagts med kvarstad eller tagits i anspråk genom betalningssäkring och ett ärende angående anteckning om åtgärden har tagits upp senast på den inskrivningsdag då inskrivning söks,*

6. det är uppenbart att upplåtelsen på annan grund är ogiltig eller ej kan göras gällande.

Har ärende angående lagfart för upplåtaren uppskjutits till senare inskrivningsdag, skall behandlingen av ansökan om inskrivning av tomträtten uppskjutas till samma dag.

5 §[4]

Ansökan om inskrivning av avtal om sådan ändring i tomträttens innehåll som avses i 13 kap. 21 § får göras av fastighetsägaren eller tomträttshavaren sedan tomträtten inskrivits. Om sådan inskrivning gäller i tillämpliga delar 2–4 §§ med följande avvikelser.

Är inteckning förut beviljad eller sökt i tomträtten eller är inskrivning av nyttjanderätt, servitut eller rätt till elektrisk kraft förut beviljad eller sökt i denna eller sökes sådan inskrivning samma dag, får ansökan om inskrivning av avtal som avses i första stycket bifallas endast om rättighetshavaren medgivit inskrivning av ändringsavtalet eller detta är väsentligen utan betydelse för rättighetshavarens säkerhet. Om fastigheten eller tomträtten utmätts eller tagits i anspråk genom betalningssäkring *före den dag* då inskrivning sökes, gäller vad som sagts nu om rättighetshavaren även utmätningssökanden eller den *borgenär* för vars *fordran* betalningssäkring ägt rum.

Är inteckning förut beviljad eller sökt i tomträtten eller är inskrivning av nyttjanderätt, servitut eller rätt till elektrisk kraft förut beviljad eller sökt i denna eller sökes sådan inskrivning samma dag, får ansökan om inskrivning av avtal som avses i första stycket bifallas endast om rättighetshavaren medgivit inskrivning av ändringsavtalet eller detta är väsentligen utan betydelse för rättighetshavarens säkerhet. Om fastigheten eller tomträtten *har* utmätts, *belagts med kvarstad* eller tagits i anspråk genom betalningssäkring *och ett ärende angående anteckning om åtgärden har tagits upp senast på den inskrivningsdag* då inskrivning sökes, gäller vad som sagts nu om rättighetshavaren även utmätningssökanden eller den för vars *anspråk kvarstad eller* betalningssäkring ägt rum.

[4] Senaste lydelse 1978: 884.

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

Är avtal som avses i första stycket beroende av att fastighetsbildning äger rum, får ansökan bifallas endast om nämnda åtgärd kommit till stånd.

I avvaktan på att hinder som anges i andra eller tredje stycket undanröjes skall ansökan förklaras vilande.

6 §

Framgår av anteckning i tomträttsboken eller upplyses eljest att tomträtten upphört enligt 13 kap. 19 §, skall anteckning om tomträttens upphörande göras i boken.

Ansökan om dödning av tomträttsinskrivning i fall som anges i 13 kap. 22 § får ej bifallas, om inskrivning i tomträtten är beviljad eller sökt eller om tomträtten *är utmätt.*

Ansökan om dödning av tomträttsinskrivning i fall som anges i 13 kap. 22 § får ej bifallas, om inskrivning i tomträtten är beviljad eller sökt eller om tomträtten *har utmätts, belagts med kvarstad eller tagits i anspråk genom betalningssäkring och ett ärende angående anteckning om åtgärden har tagits upp senast på den inskrivningsdag då dödning söks.*

22 kap.

3 §[5]

Ansökan om inteckning skall avslås, om

1. föreskrifterna i 2 § icke iakttagits,

2. på grund av särskild föreskrift eller enligt anteckning i fastighetsboken inteckning ej får beviljas i fastigheten,

3. inskrivning av tomträtt i fastigheten är beviljad eller sökt,

4. fastigheten frångått sökanden på grund av exekutiv försäljning eller genom expropriation eller liknande tvångsförvärv,

5. sökanden är i konkurs eller försättes i konkurs den dag då inteckningen sökes samt fastigheten hör till konkursboet,

6. *del av fastigheten är utmätt eller utmätes den dag då inteckningen sökes,*

7. *del av fastigheten har tagits i anspråk genom betalningssäkring eller tages i anspråk den dag då inteckningen sökes,*

8. ärende angående anteckning enligt 7 § förköpslagen (1967: 868) att kommun beslutat utöva förköpsrätt i fråga om egendomen upptagits

6. *en del av fastigheten har utmätts eller tagits i anspråk genom betalningssäkring eller fastigheten eller en del av fastigheten har belagts med kvarstad och ett ärende angående anteckning om åtgärden har tagits upp senast på den inskrivningsdag då inteckningen söks, såvida ej ansökningen har medgetts av kronofogdemyndigheten,*

7. ärende angående anteckning enligt 7 § förköpslagen (1967: 868) att kommun beslutat utöva förköpsrätt i fråga om egendomen upptagits

[5] Senaste lydelse 1978: 884.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
på inskrivningsdag och ansökningen göres av den som överlåtit egendomen.	på inskrivningsdag och ansökningen göres av den som överlåtit egendomen.

Har ärende angående lagfart för sökanden uppskjutits till senare inskrivningsdag, skall behandlingen av ansökan om inteckning uppskjutas till samma dag.

23 kap.

2 §

Ansökan om inskrivning skall avslås, om

1. den handling på vilken rättigheten grundas ej ingivits,

2. föreskrift i lag beträffande sådan upplåtelse som ansökan angår icke iakttagits och föreskriften ej avser giltigheten av endast visst förbehåll,

3. upplåtelsen står i strid med en mot upplåtaren gällande inskränkning i hans rätt att förfoga över egendomen och, när upplåtelsen skedde, lagfart ej var beviljad för upplåtaren eller, om så var fallet, ärende om anteckning i fastighetsboken av inskränkningen var upptaget på inskrivningsdag,

4. inskrivning av tomträtt i fastigheten är beviljad eller sökt,

5. fastigheten före upplåtelsen överlåtits till någon vars förvärv enligt 17 kap. 1 eller 4 § äger företräde framför upplåtelsen,

6. fastigheten före upplåtelsen frångått upplåtaren på grund av exekutiv försäljning eller genom expropriation eller liknande tvångsförvärv,

	7. fastigheten har belagts med kvarstad och ett ärende angående anteckning om kvarstaden har tagits upp senast på den inskrivningsdag då inskrivning söks,
7. upplåtelsen avser arrende eller hyra som enligt förbehåll i upplåtelsehandlingen icke får inskrivas,	*8.* upplåtelsen avser arrende eller hyra som enligt förbehåll i upplåtelsehandlingen icke får inskrivas,
8. upplåtelsen avser rätt till elektrisk kraft och skriftligt medgivande till inskrivning icke föreligger,	*9.* upplåtelsen avser rätt till elektrisk kraft och skriftligt medgivande till inskrivning icke föreligger,
9. det är uppenbart att upplåtelsen av annan grund är ogiltig eller att rättigheten upphört eller av annat skäl ej kan göras gällande.	*10.* det är uppenbart att upplåtelsen av annan grund är ogiltig eller att rättigheten upphört eller av annat skäl ej kan göras gällande.

Har ärende angående lagfart för upplåtaren uppskjutits till senare inskrivningsdag, skall behandlingen av ansökan om inskrivning uppskjutas till samma dag.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

Om en fastighet säljs exekutivt av överexekutor efter ikraftträdandet av de nya bestämmelserna, gäller 6 kap. 12 § i dess äldre lydelse.

När ett mål angående avhysning av en arrendator handläggs av överexekutor efter ikraftträdandet, tillämpas 8 kap. 4 § i dess äldre lydelse.

Ett ärende om nedsättning av hyresbelopp enligt 12 kap. 21 §, som är anhängigt hos överexekutor vid ikraftträdandet, skall även därefter handläggas av överexekutor, dock längst till utgången av år 1982.

Vad som sägs om kvarstad i 19 kap. 21 §, 21 kap. 2, 5 och 6 §§, 22 kap. 3 § och 23 kap. 2 § i deras nya lydelse gäller även skingringsförbud som har meddelats före ikraftträdandet.

---

15 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1925: 221) om bulvanförhållande i fråga om fast egendom

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1925: 221) om bulvanförhållande i fråga om fast egendom[1]

dels att i 1 och 13 §§ ordet "överexekutor" skall bytas ut mot "kronofogdemyndigheten",

dels att 2, 6 och 12 §§ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
2 §[2]	
Finnes, sedan förordnande meddelats enligt 1 § andra stycket, att egendomen dessförinnan eller senare avyttrats, *äger överexekutor* besluta att förordnandet ej skall gå i verkställighet. I övrigt skall så anses och med ärendet i tillämpliga delar så förfaras, som om egendomen utmätts för fordran med bästa förmånsrätt däri efter, i förekommande fall, sådana rättigheter som besvärade egendomen redan innan bulvanförhållandet inträdde och *hava* förmånsrätt framför alla befintliga fordringar. Egendomen *må* ej inropas av bulvanen eller den för vars räkning bulvanförhållandet ingåtts. Avgives vid auktionen bud som sålunda *må* antagas skall försäljning ske även om innehavare av fordran bestrider det. *Vad utsökningslagen i fråga om fast egendoms försäljning och köpeskillingens fördelning i övrigt stadgar beträffande gäldenären skall i ärende som nu avses gälla bulvanen. Denne skall även vara* pliktig att betala kostnad som ej kan *gäldas* ur den	Finnes, sedan förordnande meddelats enligt 1 § andra stycket, att egendomen dessförinnan eller senare avyttrats, *får kronofogdemyndigheten* besluta att förordnandet ej skall gå i verkställighet. I övrigt skall så anses och med ärendet i tillämpliga delar så förfaras, som om egendomen utmätts för fordran med bästa förmånsrätt däri efter, i förekommande fall, sådana rättigheter som besvärade egendomen redan innan bulvanförhållandet inträdde och *har* förmånsrätt framför alla befintliga fordringar. Egendomen *får* ej inropas av bulvanen eller den för vars räkning bulvanförhållandet ingåtts. Avgives vid auktionen bud som sålunda *får* antagas skall försäljning ske även om innehavare av fordran bestrider det. *Bulvanen är* pliktig att betala kostnad som ej kan *tas ut* ur *köpeskillingen för* den försålda egendomen, *behållen avkastning eller andra tillgängliga medel.* Bestämmelsen i *12 kap. 40 § första stycket andra meningen utsökningsbalken* äger

[1] Senaste lydelse av 13 § 1946: 832.
[2] Senaste lydelse 1967: 267.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
försålda egendomen *i enlighet med 198 § utsökningslagen*. Bestämmelsen i *126 § 3 mom. samma lag* äger icke tillämpning i fråga om egendomens försäljning.	icke tillämpning i fråga om egendomens försäljning.
6 §[3]	
Virke *och* stråfoder, som enligt denna lag *dömas förbrutna, skola av åklagaren säljas i den ordning, som om utmätta lösören stadgas. Begär*, innan frågan om förverkande *slutligen prövats, ägaren* av virke eller stråfoder, som tagits i beslag, *att försäljning därav skall äga rum, eller finner, på anmälan av åklagare, överexekutor, att fara är för virkets eller stråfodrets förstörelse* eller *att* kostnaden för dess förvarande skulle *bliva* större än *skäligt är, förordne överexekutor, att godset skall säljas i den ordning nyss sagts; och skall i ty fall godsets ägare, om han är känd och inom riket boende, eller, där han bor utom riket men inom riket har känt ombud, som äger att för honom mottaga stämning och avgiva svaromål, ombudet genom åklagarens försorg delgivas underrättelse om auktionen minst åtta dagar innan den hålles. Anmälan, varom här ovan sägs, skall vara åtföljd av fullständig, av två trovärdiga personer styrkt förteckning, utvisande godsets mängd och beskaffenhet.*	Virke *eller* stråfoder, som *har förklarats förverkat* enligt denna lag, *skall säljas av kronofogdemyndigheten*. Innan frågan om förverkande av virke eller stråfoder, som *har* tagits i beslag, *har prövats slutligt, skall egendomen säljas av kronofogdemyndigheten, om ägaren begär det eller fara föreligger att egendomen förstörs* eller kostnaden för dess förvarande skulle *bli* större än *som är skäligt. Åklagaren skall hos kronofogdemyndigheten anmäla, när en fråga om försäljning har uppkommit. Försäljningen äger rum i den ordning som gäller för utmätt lös egendom i allmänhet.*
Säljes i beslag taget virke eller stråfoder, innan det *dömts förbrutet, skall, till dess frågan därom blivit slutligen avgjord, försäljningssumman nedsättas i riksbanken på sätt särskilt är stadgat; och skall vad i 160 § utsökningslagen sägs om sådana medels insättning i bankinrättning äga motsvarande tillämpning.*	Säljes i beslag taget virke eller stråfoder innan det *har förklarats förverkat, får influtna medel inte betalas ut innan frågan om förverkande har avgjorts slutligt.*

[3] Senaste lydelse 1970: 431.

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

12 §[4]

Klagan över överexekutors beslut *i ärende, som omförmäles i 1 §, föres* i den ordning, som *i utsökningslagen stadgas angående klagan över överexekutors utslag i utsökningsmål.*

Talan mot kronofogdemyndighetens beslut *enligt denna lag förs* i den ordning som *föreskrivs i utsökningsbalken.*

Över länsstyrelsens beslut i ärende, varom i 3 § sägs, må ej klagan föras.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

Har en domstol före ikraftträdandet meddelat ett förordnande som avses i 1 § första stycket, skall ärendet även därefter handläggas av överexekutor, dock längst till utgången av år 1982. Ärendet får dock även dessförinnan överlämnas till kronofogdemyndigheten, om det är lämpligt. Detsamma gäller, om ett ärende som avses i 6 § första stycket andra meningen är anhängigt hos överexekutor vid ikraftträdandet.

Kronofogdemyndigheten får före de nya bestämmelsernas ikraftträdande vidta åtgärder för en försäljning enligt 6 §, som skall äga rum efter ikraftträdandet.

I fråga om talan mot överexekutors beslut tillämpas 12 § i dess äldre lydelse.

---

26 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1845: 50 s. 1) om handel med lösören, som köparen låter i säljarens vård kvarbliva

Härigenom föreskrivs att 3 § lagen (1845: 50 s. 1) om handel med lösören, som köparen låter i säljarens vård kvarbliva[1], skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

3 §[2]

Är köpeavhandling så upprättad och behandlad, som i 1 § sägs, men inträffar utmätning inom trettio dagar efter det avhandlingen inför rätten företeddes, eller *försättes* säljaren i konkurs efter ansökning, som gjorts inom sagda tid, *vare* den sålda egendomen ej fredad från att utmätas eller att till konkursboet räknas. Detsamma gäller, när ansö-

Är köpeavhandling så upprättad och behandlad, som i 1 § sägs, men inträffar utmätning inom trettio dagar efter det avhandlingen inför rätten företeddes, eller *försätts* säljaren i konkurs efter ansökning, som gjorts inom sagda tid, *är* den sålda egendomen ej fredad från att utmätas eller att räknas till konkursboet. Detsamma gäller, när an-

[4] Senaste lydelse 1967: 267.
[1] Senaste lydelse av lagens rubrik 1977: 673.
[2] Senaste lydelse 1970: 853.

Nuvarande lydelse

kan om förordnande av god man enligt ackordslagen (1970: 847) gjorts inom nämnda tid och konkurs följt på ansökan, som gjorts inom tre veckor från det att verkan av godmansförordnandet förföll eller, när förhandling om offentligt ackord följt, ackordsfrågan avgjordes. *Göres* efter utgången av den i första punkten angivna *tid* jäv mot köpeavhandling, vilken *befinnes* så upprättad och behandlad, som nyss sagts, *vare, där* jävet *göres* vid utmätningstillfälle, fordringsägaren skyldig att, om han vill fullfölja jävet, inom en månad därefter väcka talan mot såväl säljaren som köparen vid *den domstol, till vilken utmätningsmannens tjänstgöringsområde hör, eller vare all talan i ty mål kvitt; och stånde godset i* kvarstad, *därest* sökanden inom fjorton dagar efter utmätningsförrättningen hos *överexekutor* ställer full borgen för den kostnad och skada, som av kvarstaden *följa kan; var* säljarens egendom avträdd till konkurs, skall vad om återvinning av lös egendom till konkursbo är stadgat i *39 §* konkurslagen äga motsvarande tillämpning.

Föreslagen lydelse

sökan om förordnande av god man enligt ackordslagen (1970: 847) gjorts inom nämnda tid och konkurs följt på ansökan, som gjorts inom tre veckor från det att verkan av godmansförordnandet förföll eller, när förhandling om offentligt ackord följt, ackordsfrågan avgjordes. *Görs* efter utgången av den i första punkten angivna *tiden* jäv mot köpeavhandling, vilken *är* så upprättad och behandlad, som nyss sagts, *är, om* jävet *görs* vid utmätningstillfälle, fordringsägaren skyldig att, om han vill fullfölja jävet, inom en månad därefter väcka talan mot såväl säljaren som köparen vid *tingsrätten i den ort där kronofogdemyndigheten finns. Gör han inte det, har han förlorat sin talan. Godset skall beläggas med* kvarstad, *om* sökanden inom fjorton dagar efter utmätningsförrättningen hos *kronofogdemyndigheten* ställer full borgen för den kostnad och skada, som *kan orsakas* av kvarstaden. *Var* säljarens egendom avträdd till konkurs, skall vad om återvinning av lös egendom till konkursbo är stadgat i *40 b §* konkurslagen *(1921: 225)* äga motsvarande tillämpning.

Vad som nu sagts om konkurs äger motsvarande tillämpning om i stället offentligt ackord fastställes. I fråga om talan med anledning av ackordsförhandling äga 17 och 18 §§ ackordslagen (1970: 847) motsvarande tillämpning.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

Har jäv mot en köpeavhandling framställts vid ett utmätningstillfälle före ikraftträdandet men har tiden för väckande av talan ej gått till ända före ikraftträdandet, får talan därefter väckas antingen vid den domstol som anges i den äldre bestämmelsen eller vid den domstol som anges i den nya bestämmelsen.

---

28 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1978: 599) om avbetalningsköp mellan näringsidkare m. fl.

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1978: 599) om avbetalningsköp mellan näringsidkare m. fl.

dels att i 11, 14 och 15 §§ ordet "utmätningsman" i olika böjningsformer skall bytas ut mot "kronofogdemyndigheten",

dels att 10, 12 och 16–18 §§ samt övergångsbestämmelserna skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
10 §	
Om köparen vid avräkningen tillgodoräknas ett större belopp än säljaren, får varan återtagas endast om säljaren betalar mellanskillnaden till köparen eller, när varan har värderats av *utmätningsman*, nedsätter mellanskillnaden hos *denne*.	Om köparen vid avräkningen tillgodoräknas ett större belopp än säljaren, får varan återtagas endast om säljaren betalar mellanskillnaden till köparen eller, när varan har värderats av *kronofogdemyndigheten*, nedsätter mellanskillnaden hos *myndigheten*.

Har säljaren för att kunna återtaga varan eller för att denna efter återtagande skall kunna brukas på avsett sätt måst betala skuld som åvilar köparen, får säljaren vid tillämpning av första stycket avräkna sådan betalning mot mellanskillnad köparen till godo.

Tillgodoräknas säljaren ett större belopp än köparen, får säljaren inte kräva ut mer än mellanskillnaden (restskulden).

12 §

Ansökan om handräckning skall göras skriftligen. Den skall innehålla uppgift om hur stor del av kreditfordringen som utestår obetald. Om säljaren gör anspråk på dröjsmålsränta eller, i fall då avtalet innehåller förbehåll som avses i 6 § andra stycket, ersättning för reparation eller annan åtgärd beträffande varan, skall i ansökningen också uppges vad säljaren fordrar i den delen. Vid ansökningen skall fogas styrkt avskrift av den handling som anges i 11 §.

Exekutionsavgift skall förskotteras av sökanden, om *utmätningsmannen* begär det. Betalas inte förskott inom förelagd tid, får handräckningen inställas.	Exekutionsavgift skall förskotteras av sökanden, om *kronofogdemyndigheten* begär det. Betalas inte förskott inom förelagd tid, får handräckningen inställas.
I fråga om handräckning enligt denna lag tillämpas bestämmelserna om *utmätning i 56, 59, 60 och 60 a §§ utsökningslagen (1877:31 s. 1).*	I fråga om handräckning enligt denna lag tillämpas bestämmelserna om *verkställighet i 16 kap. 10–12 §§ utsökningsbalken.*
16 §	
Beslut i fråga om handräckning *överklagas hos överexekutor. Mot*	*Talan mot* beslut i fråga om handräckning *förs i hovrätten genom be-*

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
överexekutors beslut får talan ej föras.	*svär. Besvär skall anföras inom tre veckor från det att beslutet delgavs klaganden.*

Är köparen eller säljaren missnöjd med värdering eller annan åtgärd vid handräckningen, är han oförhindrad att väcka talan mot den andre vid domstol.

Visar inte säljaren att han har väckt talan vid domstol inom en månad efter det att *handräckningen genomfördes eller, om förrättningen inom den tiden har överklagats, inom en månad efter det att överexekutors beslut meddelades,* får köparen hos *utmätningsmannen* lyfta belopp som har nedsatts enligt 10 § första stycket.	Visar inte säljaren att han har väckt talan vid domstol inom en månad efter det att *beslutet om handräckning vann laga kraft mot honom,* får köparen hos *kronofogdemyndigheten* lyfta belopp som har nedsatts enligt 10 § första stycket.

17 §

I fråga om handräckning gäller i övrigt *utsökningslagen (1877:31 s. 1)* i tillämpliga delar.	I fråga om handräckning gäller i övrigt *utsökningsbalken* i tillämpliga delar.

18 §

Ansökan om verkställighet av dom varigenom köparen har förpliktats återlämna vara som har sålts genom avbetalningsköp görs skriftligen eller muntligen, varvid domen skall ges in.

I fråga om verkställigheten tillämpas *12 § tredje stycket,* 14 § och, om ej annat följer av domen, 15 §. Beträffande talan mot *utmätningsmannens* värdering tillämpas 16 § andra och tredje styckena. *Den tid av en månad som anges i sistnämnda stycke räknas dock i fall då förrättningen har överklagats från den dag då beslut av högre instans vann laga kraft.*	I fråga om verkställigheten tillämpas 14 § och, om ej annat följer av domen, 15 §. Beträffande talan mot *kronofogdemyndighetens* värdering tillämpas 16 § andra och tredje styckena.

Denna lag[1] träder i kraft den 1 juli 1979. Samtidigt upphävs lagen (1915: 219) om avbetalningsköp.

Förekommer i lag eller annan författning hänvisning till eller avses annars däri lagrum som har ersatts genom föreskrift i den nya lagen skall i stället denna tillämpas.

Äldre lag gäller fortfarande i fråga om köp som har ingåtts före den nya lagens ikraftträdande.	Äldre lag gäller fortfarande i fråga om köp som har ingåtts före den nya lagens ikraftträdande. *I stället*

[1] 1978: 599. Senaste lydelse av övergångsbestämmelserna 1978: 869.

Nuvarande lydelse | *Föreslagen lydelse*

för 10 § fjärde stycket och 14 § lagen (1915: 219) om avbetalningsköp gäller dock 12 § tredje stycket och 16 § nya lagen. Vad som sägs om utsökningslagen i 16 § lagen om avbetalningsköp skall i stället avse utsökningsbalken.

Denna lag[2] träder i kraft den 1 januari 1982.

När utmätningsmannen före ikraftträdandet har meddelat beslut i fråga om handräckning eller verkställighet, tillämpas äldre bestämmelser.

---

31 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1927: 85) om dödande av förkommen handling

Härigenom föreskrivs att i lagen (1927: 85) om dödande av förkommen handling skall införas en ny paragraf, 12 a §, av nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse | *Föreslagen lydelse*

12 a §

Vad som sägs i 1–11 §§ om dödande av en förkommen handling gäller i tillämpliga delar även när en handling ej har kunnat anträffas vid utmätning av fordringen eller rättigheten eller vid konkurs, om det kan antas att handlingen undanhålls. Ansökan om dödande görs i sådant fall av kronofogdemyndigheten eller konkursboet.

Om det anses behövligt, skall tingsrätten som villkor för dödande föreskriva att utmätningssökanden eller konkursboet ställer säkerhet enligt vad som sägs i 2 kap. utsökningsbalken för den skada som rätt innehavare av handlingen kan lida. Är utmätningssökanden enligt 2 kap. 27 § utsökningsbalken befriad från skyldighet att ställa säkerhet, skall tingsrätten i stället föreskriva att han är skyldig att ersätta en så-

[2] 1981: 000.

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

dan skada. Säkerheten eller förpliktelsen får ej åberopas, om talan väcks senare än tre år från den dag då beslut om handlingens dödande vann laga kraft.

Ny handling skall ej utfärdas med anledning av dödande enligt denna paragraf.

Om ett överskott uppkommer vid utmätning, skall det avsättas av kronofogdemyndigheten i avvaktan på att den dödade handlingen förelas eller att det på annat sätt blir utrett vem som har rätt till beloppet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

---

33 Förslag till

Lag om ändring i förmånsrättslagen (1970: 979)

Härigenom föreskrivs att 9 § förmånsrättslagen (1970: 979)[1] skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

9 §[2]

Särskilda förmånsrätter gäller inbördes efter paragrafernas följd och efter den i 4–7 §§ angivna numreringen.

Förmånsrätt enligt 4 § 3 har dock företräde framför förmånsrätt enligt 4 § 2 på grund av annan retentionsrätt än som avses i 247 § sjölagen (1891: 35 s. 1).

Förmånsrätt på grund av utmätning har företräde framför förmånsrätt på grund av *inteckning*, vilken sökts samma dag som *utmätningen verkställdes eller senare.*

Förmånsrätt på grund av utmätning har företräde framför förmånsrätt på grund av *företagsinteckning*, vilken *har* sökts samma dag som *beslutet om utmätning meddelades eller senare, och framför förmånsrätt på grund av annan inteckning, vilken har sökts samma inskrivningsdag som ett ärende angående anteckning om utmätningen har tagits upp eller senare.*

[1] Lagen omtryckt 1975: 1248.
[2] Senaste lydelse 1978: 883.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
Utmätning ger företräde framför senare utmätning av samma egendom. Utmätning för flera fordringar på en gång ger lika rätt. Om det inbördes företrädet i övrigt mellan fordringar med samma slag av förmånsrätt finns för vissa fall särskilda bestämmelser.	Utmätning ger företräde framför senare utmätning av samma egendom, *om ej annat följer av 4 kap. 30 § andra stycket eller 7 kap. 13 § utsökningsbalken.* Utmätning för flera fordringar på en gång ger lika rätt. Om det inbördes företrädet i övrigt mellan fordringar med samma slag av förmånsrätt finns för vissa fall särskilda bestämmelser.

Vad i denna paragraf föreskrives om förmånsrätt på grund av utmätning tillämpas även i fråga om förmånsrätt på grund av betalningssäkring.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

---

36 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1955: 227) om inskrivning av rätt till luftfartyg

Härigenom föreskrivs att 12, 30 och 41 §§ lagen (1955: 227) om inskrivning av rätt till luftfartyg skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
12 §[1]	
Upplyses att före den dag inteckning sökes eller ock samma dag ansökningen göres den egendom som ansökningen avser tagits i mät eller tagits i anspråk genom betalningssäkring, och visas ej att utmätningen eller betalningssäkringen upphört att gälla, skall ansökningen avslås.	*Ansökan om inteckning skall avslås, om den egendom som ansökningen avser har utmätts, belagts med kvarstad eller tagits i anspråk genom betalningssäkring och ett ärende angående anteckning om åtgärden har tagits upp senast på den inskrivningsdag då inteckningen söks, såvida ej i fråga om kvarstad ansökningen har medgetts av kronofogdemyndigheten.*
30 §	
Utmätes ägaren tillkommande rätt till andel i inteckning eller varder ägare, vilken sådan rätt tillkommer, försatt i konkurs, vare in-	*Försätts ägare, som har rätt till andel i inteckning, i konkurs, är* inteckningshavaren, ändå att han betingat sig annat, pliktig att på begä-

[1] Senaste lydelse 1978: 885.

Nuvarande lydelse

teckningshavaren, ändå att han betingat sig annat, pliktig att på begäran av *utmätningsmannen eller* konkursförvaltaren uppvisa inteckningshandlingen för avskrivning, såsom i 29 § sägs, av det ägaren tillkommande beloppet. Sedan avskrivning sålunda skett, *må* inteckning *å* det avskrivna beloppet med ränta meddelas på ansökan av *utmätningsmannen eller* konkursförvaltaren, *ändå att* inteckningsmedgivandet icke är tecknat *å* sådan handling som i 5 § sägs. Handling, på grund varav inteckning sålunda meddelas, skall innehålla att beloppet förfaller till betalning sex månader efter uppsägning.

Föreslagen lydelse

ran av konkursförvaltaren uppvisa inteckningshandlingen för avskrivning, såsom i 29 § sägs, av det ägaren tillkommande beloppet. Sedan avskrivning sålunda skett, *får* inteckning *på* det avskrivna beloppet med ränta meddelas på ansökan av konkursförvaltaren, *även om* inteckningsmedgivandet icke är tecknat *på* sådan handling som i 5 § sägs. Handling, på grund varav inteckning sålunda meddelas, skall innehålla att beloppet förfaller till betalning sex månader efter uppsägning.

41 §[2]

Då utmätning skett av luftfartyg eller lott däri eller till sådant fartyg hörande, intecknade reservdelar eller då sådan egendom har tagits i anspråk genom betalningssäkring eller då jämlikt 71 § konkurslagen äskats att luftfartyg eller intecknade reservdelar till sådant fartyg må utmätningsvis säljas, skall, sedan bevis härom inkommit till inskrivningsdomaren, å nästa inskrivningsdag göras anteckning om förhållandet i inskrivningsboken. Visas att utmätningen upphävts eller att frågan om egendomens försäljning eljest förfallit eller att betalningssäkringen upphört att gälla, varde ock det i boken antecknat.

Har egendom blivit såld i den ordning som är stadgad beträffande försäljning av utmätt luftfartyg och av utmätta, intecknade reservdelar, varde anteckning därom efter vad i första stycket sägs införd i inskrivningsboken, när handling som visar köpeskillingens fördelning inkommer till inskrivningsdomaren. Var egendomen intecknad, skall i inskrivningsboken tillika an-

Har ett luftfartyg, en lott däri eller intecknade reservdelar utmätts eller har enligt 71 § konkurslagen (1921:225) begärts att ett luftfartyg eller intecknade reservdelar skall säljas i den ordning som gäller för utmätt sådan egendom eller har utmätningen upphävts eller frågan om egendomens försäljning av annat skäl förfallit, skall anteckning därom göras i inskrivningsboken. Anteckning att egendomen har sålts utmätningsvis skall ske, när handling som visar köpeskillingens fördelning har inkommit. Har ett luftfartyg, en lott däri eller intecknade reservdelar belagts med kvarstad eller tagits i anspråk genom betalningssäkring eller har en sådan åtgärd upphävts, skall anteckning därom också göras i inskrivningsboken.

Om inverkan på inteckning av en exekutiv försäljning eller av en myndighets fördelning av medel skall anteckning göras i inskrivningsboken när anmälan, bevis eller fördelningslängd som utvisar förhållandet har inkommit.

[2] Senaste lydelse 1978: 885.

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

tecknas den verkan som försäljningen enligt vad i 25 § stadgas medför beträffande inteckningen. Skedde ej försäljning, men skola ändock enligt vad därom är särskilt stadgat medel fördelas mellan rättsägare i egendomen, skall motsvarande anteckning göras när fördelningslängden inkommer.

Har domstol beträffande inteckning i luftfartyg meddelat förklaring som i 26 § sägs, åligger det domstolen att därom översända bevis till inskrivningsdomaren, som har att å nästa inskrivningsdag göra anteckning om förhållandet i inskrivningsboken.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

Vad som sägs om kvarstad i 12 och 41 §§ i deras nya lydelse gäller även skingringsförbud som har meddelats före ikraftträdandet.

Om ett ärende angående avskrivning på en inteckningshandling med anledning av utmätning har tagits upp på en inskrivningsdag före ikraftträdandet, gäller 30 § i dess äldre lydelse.

---

43 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1934: 239) om bulvanförhållande i fråga om aktier i vissa bolag

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1934: 239) om bulvanförhållande i fråga om aktier i vissa bolag

dels att i 2 och 9 §§ ordet "överexekutor" i olika böjningsformer skall bytas ut mot "kronofogdemyndigheten" i motsvarande form,

dels att 3, 4 och 10 §§ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

3 §[1]

Då aktier *skola* säljas efter vad i 2 § sägs, skall försäljningen ske *å offentlig auktion i den ordning varom stadgas i förordningen den 23 oktober 1914 om vad vid försäljning av värdepapper i vissa fall skall iakttagas; dock må överexe-*

Då aktier *skall* säljas efter vad i 2 § sägs, skall försäljningen ske *genom fondkommissionär. Kronofogdemyndigheten får dock* på begäran av bulvanen medgiva försäljning i annan ordning, såframt skäl därtill visas.

[1] Senaste lydelse 1967: 145.

Nuvarande lydelse | *Föreslagen lydelse*

kutor på begäran av bulvanen medgiva försäljning i annan ordning, såframt skäl därtill visas.

Försäljning av aktierna *å offentlig auktion skall efter överexekutors bestämmande äga rum i Stockholm eller annan stad där särskild av stadens handels- och sjöfartsnämnd antagen mäklare finnes. På auktionen* får bulvanen ej själv *inropa* aktierna. Inflytande medel *skola* uppbäras av *utmätningsmannen i den stad där försäljningen äger rum.* I övrigt skall i ärendet i tillämpliga delar så anses, som om aktierna utmätts till gäldande av fordran hos bulvanen. *Bestämmelserna i 93 § 2 och 3 mom. utsökningslagen äga* dock ej *tillämpning* i fråga om försäljningen. *Äro aktierna pantsatta av bulvanen, skall försäljning ske med bibehållande av panthavarens rätt, när ej denne nöjes med att för sin betalning hålla sig till köpeskillingen.* Bulvanen är pliktig att betala kostnad som ej kan gäldas ur den försålda egendomen i enlighet med *198 § utsökningslagen.*

Vid försäljning av aktierna *genom fondkommissionär gäller följande.* Bulvanen får ej själv *köpa* aktierna. Inflytande medel *skall* uppbäras av *kronofogdemyndigheten.* I övrigt skall i ärendet i tillämpliga delar så anses, som om aktierna utmätts till gäldande av fordran hos bulvanen. *Bestämmelsen i 9 kap. 4 § första stycket utsökningsbalken tillämpas* dock ej i fråga om försäljningen. Bulvanen är pliktig att betala kostnad som ej kan gäldas ur den försålda egendomen i enlighet med *17 kap. 7 § utsökningsbalken.*

Har *överexekutor* medgivit försäljning i annan ordning än *som stadgas i förordningen den 23 oktober 1914, skola* aktierna ställas under vård och förvaltning av god man *varom förmäles i lagen om förmynderskap.* Gode mannen *vare* pliktig att i samråd med bulvanen, inom tid som med hänsyn till omständigheterna kan anses skälig, föranstalta om försäljning av aktierna. Gode mannen har att, då årsräkning eller sluträkning avgives, insända en avskrift av räkningen till *överexekutor.*

Har *kronofogdemyndigheten* medgivit försäljning i annan ordning än *genom fondkommissionär, skall* aktierna ställas under vård och förvaltning av god man *som avses i 18 kap. föräldrabalken.* Gode mannen *är* pliktig att i samråd med bulvanen, inom tid som med hänsyn till omständigheterna kan anses skälig, föranstalta om försäljning av aktierna. Gode mannen har att, då årsräkning eller sluträkning avgives, insända en avskrift av räkningen till *kronofogdemyndigheten.*

4 §[2]

Under rättegången mot bulvanen må domstolen, när skäl därtill *äro,* förordna, att de aktier bulvanför-

Domstolen *kan* när *det finns* skäl därtill, förordna, att de aktier bulvanförhållandet avser *skall* belåg-

[2] Senaste lydelse 1946: 833.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
hållandet avser *skola* beläggas med kvarstad, *därest* de anträffas hos bulvanen eller någon som av bulvanen erhållit dem såsom pant eller som innehar dem för bulvanens eller panthavarens räkning. *Åklagaren må ock hos överexekutor begära förordnande om kvarstad, som nyss sagts.*	gas med kvarstad, om de anträffas hos bulvanen eller någon som av bulvanen erhållit dem såsom pant eller som innehar dem för bulvanens eller panthavarens räkning.
Förordnas om aktiernas försäljning efter vad i 2 § sägs, skall tillika i *utslaget* meddelas förordnande om kvarstad å aktierna eller, där sådant förordnande redan givits, förklaring att detta skall äga bestånd. Vinner *utslaget* laga kraft, *skola* sedan sex månader därefter förflutit aktierna, om å dem kvarstad blivit lagd, på begäran av *överexekutor* utlämnas till *denne, där de ej innehavas såsom pant.* Om försäljningsförordnande ej meddelas eller meddelat försäljningsförordnande *varder* i högre rätt *upphävt, pröve* domstolen i *utslaget,* huruvida förut meddelat förordnande om kvarstad skall återkallas eller äga bestånd till dess *utslaget* vunnit laga kraft.	Förordnas om aktiernas försäljning efter vad i 2 § sägs, skall tillika i *domen* meddelas förordnande om kvarstad å aktierna eller, där sådant förordnande redan givits, förklaring att detta skall äga bestånd. Vinner *domen* laga kraft, *skall* sedan sex månader därefter förflutit aktierna, om å dem kvarstad blivit lagd, på begäran av *den kronofogdemyndighet som avses i 2 och 3 §§* utlämnas till *denna.* Om försäljningsförordnande ej meddelas eller meddelat försäljningsförordnande *upphävs* i högre rätt, *skall* domstolen i *domen pröva,* huruvida förut meddelat förordnande om kvarstad skall återkallas eller äga bestånd till dess *domen* vunnit laga kraft.
Kvarstad varom nu är sagt *utgöre* ej hinder för bulvanen att, intill dess sex månader förflutit från det förordnande om försäljning enligt 2 § vunnit laga kraft, avyttra aktierna till någon som enligt lag äger förvärva dem; dock *må* aktierna ej utlämnas med mindre *överexekutor* därom förordnat.	Kvarstad varom nu är sagt *utgör* ej hinder för bulvanen att, intill dess sex månader förflutit från det förordnande om försäljning enligt 2 § vunnit laga kraft, avyttra aktierna till någon som enligt lag äger förvärva dem; dock *får* aktierna ej utlämnas med mindre *den kronofogdemyndighet som avses i 2 och 3 §§* därom förordnat.
10 §[3]	
Klagan över överexekutors beslut i ärende som omförmäles i 3 § första stycket föres i den ordning som *i utsökningslagen stadgas angående klagan över överexekutors utslag i utsökningsmål.* *Mot överexekutors beslut i fråga om kvarstad må talan ej föras.*	*Talan mot kronofogdemyndighetens* beslut i ärende som omförmäles i 3 § första stycket föres i den ordning som *föreskrivs i utsökningsbalken.*

[3] Senaste lydelse 1937: 456.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

Har en domstol före ikraftträdandet meddelat ett förordnande som avses i 2 §, skall ärendet även därefter handläggas av överexekutor, dock längst till utgången av år 1982. Ärendet får dock även dessförinnan överlämnas till kronofogdemyndigheten, om det är lämpligt. När ärendet handläggs av överexekutor, tillämpas i fråga om uppbärande av medel som inflyter vid en försäljning på offentlig auktion 3 § andra stycket tredje meningen i paragrafens äldre lydelse.

Har en åklagare före ikraftträdandet yrkat kvarstad hos överexekutor, skall målet även därefter prövas av överexekutor.

I fråga om talan mot överexekutors beslut tillämpas 10 § i dess äldre lydelse.

---

55 Förslag till

Lag om ändring i brottsbalken

Härigenom föreskrivs att 11 kap. 1 och 3 §§, 17 kap. 13 § och 36 kap. 4 § brottsbalken skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

11 kap.

1 §[1]

Gäldenär, som förstör eller genom gåva eller annan liknande åtgärd avhänder sig egendom av betydenhet och därigenom försätter sig på obestånd eller förvärrar sitt obestånd, dömes för oredlighet mot borgenärer till fängelse i högst två år. Detsamma skall gälla, om gäldenär genom sådant förfarande framkallar allvarlig fara för att han skall komma på obestånd.

Gäldenär, som vid konkurs eller förhandling om offentligt ackord *eller i förteckning till utmätningsed eller till betalningssäkringsed* förtiger tillgång, uppgiver obefintlig skuld eller lämnar annan sådan oriktig uppgift, skall ock, om ej uppgiften rättas innan den beedigas eller eljest lägges till grund för förfarandet, dömas för oredlighet mot borgenärer. Detsamma skall gälla, om gäldenär i samband med annan exekutiv förrättning åberopar oriktig handling eller skenavtal och därigenom hindrar att erforderlig egen-

Gäldenär, som vid konkurs eller förhandling om offentligt ackord förtiger tillgång, uppgiver obefintlig skuld eller lämnar annan sådan oriktig uppgift, skall ock, om ej uppgiften rättas innan den beedigas eller eljest lägges till grund för förfarandet, dömas för oredlighet mot borgenärer. Detsamma skall gälla, om gäldenär i samband med annan exekutiv förrättning åberopar oriktig handling eller skenavtal och därigenom hindrar att erforderlig egendom genom förrättningen tages i anspråk för att bereda borgenär be-

[1] Senaste lydelse 1978: 894.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
dom genom förrättningen tages i anspråk för att bereda borgenär betalning eller säkerhet.	talning eller säkerhet.

Gäldenär som, då konkurs är förestående, ur riket bortför tillgång av betydenhet med uppsåt att hålla den undan konkursen, så ock gäldenär, som i konkurs undandrager eller undanhåller konkursförvaltningen tillgång, dömes likaledes för oredlighet mot borgenärer.

3 §[2]

Gäldenär, som fortsätter rörelse under förbrukande av avsevärda medel utan motsvarande nytta för rörelsen eller lever slösaktigt eller inlåter sig på äventyrligt företag eller lättsinnig ansvarsförbindelse eller vidtager annan sådan åtgärd och som därigenom uppsåtligen eller av grov oaktsamhet framkallar eller förvärrar obestånd, dömes för vårdslöshet mot borgenärer till fängelse i högst två år.

Gäldenär, som vid konkurs eller förhandling om offentligt ackord *eller i förteckning till utmätningsed eller till betalningssäkringsed* av grov oaktsamhet förtiger tillgång, uppgiver obefintlig skuld eller lämnar annan sådan oriktig uppgift, dömes likaledes, om ej uppgiften rättas innan den beedigas eller eljest lägges till grund för förfarandet, för vårdslöshet mot borgenärer.	Gäldenär, som vid konkurs eller förhandling om offentligt ackord av grov oaktsamhet förtiger tillgång, uppgiver obefintlig skuld eller lämnar annan sådan oriktig uppgift, dömes likaledes, om ej uppgiften rättas innan den beedigas eller eljest lägges till grund för förfarandet, för vårdslöshet mot borgenärer.

17 kap.

13 §[3]

Den som *bryter mot förbud att sälja eller skingra gods eller att utgiva annans gods, rubbar gods som blivit satt i kvarstad, taget i anspråk genom betalningssäkring, utmätt eller beslagtaget*, skadar eller borttager myndighets anslag eller försegling eller eljest olovligen öppnar vad myndighet tillslutit eller ock överträder annat dylikt av myndighet meddelat förbud, dömes för överträdelse av myndighets bud till böter eller fängelse i högst ett år.	Den som *olovligen rubbar, skadar eller annars förfogar över egendom som är föremål för utmätning, kvarstad, betalningssäkring, beslag eller annan liknande åtgärd*, skadar eller borttager myndighets anslag eller försegling eller eljest olovligen öppnar vad myndighet tillslutit eller ock överträder annat dylikt av myndighet meddelat förbud, dömes för överträdelse av myndighets bud till böter eller fängelse i högst ett år.

Vägrar någon inträde som förrättningsman äger fordra, dömes för hindrande av förrättning till böter.

[2] Senaste lydelse 1978: 894.
[3] Senaste lydelse 1978: 894.

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

36 kap.

4 §[4]

Förverkande på grund av brott av egendom eller dess värde må, om ej annat har föreskrivits, ske hos

a) gärningsmannen eller annan som medverkat till brottet,

b) den i vars ställe gärningsmannen eller annan medverkande var,

c) den som genom brottet beretts vinning,

d) den som efter brottet förvärvat egendomen på grund av giftorätt, arv eller testamente eller genom gåva eller som efter brottet förvärvat egendomen på annat sätt och därvid haft vetskap om eller skälig anledning till antagande om egendomens samband med brottet.

Tillhörde egendomen vid brottet ej någon av dem som anges i första stycket a)–c), må den ej förklaras förverkad.

Särskild rätt till egendom som förklaras förverkad består, om ej även den särskilda rätten förklaras förverkad.

Särskild rätt till egendom som förklaras förverkad består, om ej även den särskilda rätten förklaras förverkad. *Motsvarande gäller i fråga om den rätt som har vunnits genom utmätning eller betalningssäkring, om ej egendomen hade tagits i beslag när den utmättes eller togs i anspråk genom betalningssäkring.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

11 kap. 1 och 3 §§ i sin äldre lydelse gäller fortfarande i fråga om oriktiga uppgifter som en gäldenär före ikraftträdandet har lämnat eller därefter lämnar i en förteckning till utmätningsed eller till betalningssäkringsed.

Bestämmelsen i 36 kap. 4 § tredje stycket andra meningen gäller inte, när fråga är om brott som har begåtts före ikraftträdandet.

[4] Senaste lydelse 1968: 165.

56 Förslag till

Lag om ändring i rättegångsbalken

Härigenom föreskrivs i fråga om rättegångsbalken[1]

dels att i 8 kap. 2 § och 12 kap. 3 § ordet "utmätningsman" skall bytas ut mot "kronofogde",

dels att i 38 kap. 5 § ordet "utmätningsmannens" skall bytas ut mot "kronofogdemyndighetens",

dels att i 49 kap. 4 §, 50 kap. 8 §, 52 kap. 7 § och 55 kap. 8 § orden "kvarstad, skingringsförbud eller annan handräckning" skall bytas ut mot "kvarstad eller annan åtgärd enligt 15 kap.",

dels att i 50 kap. 5 § och 55 kap. 5 § orden "kvarstad eller skingringsförbud" skall bytas ut mot "kvarstad",

dels att 9 kap. 8 §, 10 kap. 17 §, 15 kap., 16 kap. 6 §, 17 kap. 14 §, 25 kap. 1 och 3 §§, 26 kap., 27 kap. 10 §, 30 kap. 12 § och 33 kap. 5 § skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

9 kap.

8 §[2]

Då enligt denna balk vite förelägges part eller annan, bestämme rätten vitet till belopp, som med hänsyn till hans ekonomiska förhållanden och omständigheterna i övrigt kan antagas förmå honom att iakttaga föreläggandet. Vite må ej bestämmas under tio kronor eller över femtusen kronor. Har vite utdömts och förelägger rätten nytt vite, må vitet bestämmas till högre belopp, dock ej över tiotusen kronor. Vitesföreläggande skall delgivas den som föreläggandet avser.

Bestämmelserna i första stycket om högsta vitesbelopp gäller ej i fråga om föreläggande enligt 15 kap. 3 §.

Vite må ej föreläggas, då straff är utsatt. Ej heller må vite föreläggas kronan.

Finnes, då fråga uppkommer om utdömande av vite, ändamålet med vitet hava förfallit, må vitet ej utdömas.

10 kap.

17 §[3]

Ej vare på grund av vad i detta kapitel stadgas rätten behörig att upptaga:

1. tvist, som skall upptagas av annan myndighet än domstol eller av särskild domstol eller enligt lag eller författning skall omedelbart prövas av skiljemän;

[1] Senaste lydelse av
8 kap. 2 § 1972: 430
12 kap. 3 § 1975: 1288
49 kap. 4 § 1979: 242
55 kap. 5 § 1947: 616.
[2] Senaste lydelse 1964: 166.
[3] Senaste lydelse 1970: 1002.

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

2. tvist, som skall väckas vid viss domstol, om denna enligt lag eller författning är ensam behörig att upptaga sådan tvist;

3. tvist, som enligt lag må upptagas allenast av vissa särskilda tingsrätter, om tvisten väckes vid annan domstol;

4. tvist, som avses i 9 eller 10 § eller eljest enligt lag skall upptagas av domstol, som där sägs, om tvisten väckes vid annan domstol;

5. äktenskapsmål;

6. tvist, som angår utmätt *lös* egendom eller giltigheten av lösöreköpsavhandling och för vilken behörig domstol är särskilt stadgad; eller

6. tvist, som angår utmätt egendom eller giltigheten av lösöreköpsavhandling och för vilken behörig domstol är särskilt stadgad; eller

7. tvist, som är av beskaffenhet att kunna utan stämning upptagas av domstol.

Ej heller må på grund av vad i detta kapitel stadgas talan väckas vid domstol av annan ordning än den som för tvistens upptagande är i lag föreskriven; vad nu sagts gälle dock ej tvist, som avses i 13 §.

Yrkande om kvittning för fordran må icke upptagas av domstol, som enligt första stycket ej ägt upptaga tvist angående samma fordran.

15 kap.

Om kvarstad, skingringsförbud och annan handräckning

Om kvarstad m. m.

1 §

Har part, som i rättegång yrkat betalning för fordran, visat sannolika skäl för *sin talan* och kan skäligen befaras, att motparten genom att avvika *eller genom att undanskaffa* egendom eller *annorledes undandrager* sig att *gälda vad genom domen kan antagas komma att åläggas honom, må* kvarstad *läggas å* så mycket av *hans lösa* egendom, *som svarar mot skulden, eller ock, om det är tillfyllest, egendomen ställas under förbud att säljas eller skingras. Skingringsförbud må ock meddelas å fast egendom, som tillhör motparten.*

1 §

Om någon visar sannolika skäl för *att han har en fordran, som är eller kan antas bli föremål för rättegång eller prövning i annan liknande ordning,* och *det* skäligen kan befaras att motparten genom att avvika, *skaffa undan* egendom eller *på annat sätt undandrar* sig att *betala skulden, får domstol förordna om* kvarstad *på* så mycket av *motpartens* egendom *att fordringen kan antas bli täckt.*

Kvarstad eller skingringsförbud må även läggas å egendom, till vilken part i rättegång påstått bättre rätt, om han visat sannolika skäl för *sin talan* och det skäligen kan befaras, att motparten *undanskaf-*

2 §

Om någon visar sannolika skäl för *att han har bättre rätt till viss egendom, som är eller kan antas bli föremål för rättegång eller prövning i annan liknande ordning,* och det skäligen kan befaras att motpar-

Nuvarande lydelse

far, förstör eller väsentligt försämrar egendomen.

Finnes lös egendom, som ställes under skingringsförbud, hos tredje man, må denne förbjudas att utgiva egendomen.

2 §

Har part, som i rättegång yrkat betalning för fordran, visat sannolika skäl för sin talan och kan skäligen befaras, att motparten begiver sig från riket utan att efterlämna känd egendom, som svarar mot hans gäld, må förbud meddelas honom att avresa från orten, med mindre han ställer pant eller borgen för skulden. Reseförbud vare ej gällande utöver tre månader efter delgivningen. Har meddelat reseförbud före nämnda tids utgång hävts eller eljest upphört att gälla, må nytt reseförbud avse allenast återstoden av sagda tid.

I beslut om reseförbud skall angivas den ort, där den, mot vilken förbudet gäller, skall uppehålla sig, samt erinras om påföljden för överträdelse av förbudet. Överträdes reseförbud, äge rätten på yrkande av parten förordna, att motparten skall återhämtas och under den tid förbudet gäller hållas i häkte.

Föreslagen lydelse

ten *skaffar undan,* väsentligt försämrar *eller på annat sätt förfogar över* egendomen *till skada för sökanden, får domstol förordna om kvarstad på egendomen.*

3 §

Har part i rättegång visat sannolika skäl för *sin talan* och kan skäligen befaras, att motparten genom att utöva viss verksamhet eller *företaga* eller underlåta viss handling eller *genom annat sitt förhållande* hindrar eller försvårar *domens verkställande* eller väsentligt förringar dess värde *för parten, må vid vite förbud eller annat föreläggande meddelas motparten eller förordnas om egendoms förvaltning av god man eller om annan åtgärd, som finnes erforderlig för*

Om någon, i annat fall än som avses i 1 eller 2 §, visar sannolika skäl för *att han mot någon annan har ett anspråk, som är eller kan antas bli föremål för rättegång eller prövning i annan liknande ordning,* och *det* skäligen kan befaras att motparten genom att utöva viss verksamhet eller *företa* eller underlåta viss handling eller *på annat sätt* hindrar eller försvårar *utövningen av sökandens rätt* eller väsentligt förringar dess värde, *får domstol förordna om lämplig åt-*

Nuvarande lydelse

säkerställande av partens rätt. Föreläggande eller förordnande, som nu sagts, må ock meddelas, om det i annat fall är för parten av synnerlig vikt och det ej länder motparten till väsentligt förfång.

Föreslagen lydelse

gärd för att säkerställa sökandens rätt.

En åtgärd enligt första stycket får innebära förbud vid vite att utöva viss verksamhet eller företa viss handling eller annat föreläggande vid vite att beakta sökandens anspråk eller förordnande av sysloman eller meddelande av en föreskrift som är ägnad att på annat sätt förebygga intrång i sökandens rätt.

4 §

Finnes i rättegång om bättre rätt till egendom *part hava egenmäktigt skilt motparten från egendomen eller eljest själv tagit sig rätt, må förordnas,* att *besittning eller annat förhållande, som rubbats,* genast skall återställas.

Framgår det i *en* rättegång om bättre rätt till *viss* egendom *att den ena parten har olovligen rubbat motpartens besittning eller vidtagit någon annan olovlig åtgärd beträffande egendomen, får domstolen förordna* att *besittningen* genast skall återställas *eller annan rättelse genast ske.*

5 §

Beslut om åtgärd, som avses i detta kapitel, meddelas av den *rätt,* där rättegången är.

5 §

Beslut om åtgärd som avses i detta kapitel meddelas av den *domstol* där rättegången är *anhängig. Är rättegång ej anhängig, gäller i fråga om domstols behörighet vad som är föreskrivet om tvistemål.*

Fråga om sådan åtgärd *må upptagas allenast* på yrkande *av part.*

Fråga om sådan åtgärd *får tas upp endast* på yrkande. *Är rättegång ej anhängig, skall yrkandet framställas skriftligen.*

Yrkande *må* ej bifallas, *med mindre tillfälle lämnats motparten* att yttra sig *däröver. Är fara i dröjsmål, må* dock rätten omedelbart bevilja åtgärden att gälla, till dess *annorlunda* förordnas.

Ett yrkande *får* ej bifallas *utan att motparten har beretts tillfälle* att yttra sig. *Tål frågan ej uppskov, får* dock rätten omedelbart bevilja åtgärden att gälla till dess *annat* förordnas.

Beträffande handläggningen i övrigt av fråga om beviljande av en åtgärd som avses i 1, 2 eller 3 § då rättegång ej är anhängig tillämpas vad som gäller när en sådan fråga uppkommer i rättegång. Fråga om ersättning till sökanden för hans kostnad får prövas endast i samband med prövning av talan om anspråket.

Nuvarande lydelse

Åtgärd, som avses i 1, 2 eller 3 §, *må ej* beviljas, *med mindre part, som begärt åtgärden,* hos rätten ställer *pant eller borgen* för skada, som kan *tillskyndas* motparten. *Finnes parten ur stånd att* ställa *sådan* säkerhet och har han visat synnerliga skäl för *sin talan, må* rätten befria honom därifrån. *Från ställande av säkerhet vare kronan fri. Om pant och borgen gälle vad i utsökningslagen är stadgat.*

6 §

Återkallas eller förfaller talan, för vars säkerställande åtgärd enligt 1, 2 eller 3 § *meddelats, eller har, då talan avser fordran, ställts pant eller borgen eller förekomma eljest ej längre skäl för åtgärden, skall den av rätten omedelbart hävas.* Då målet *avgöres, pröve* rätten, om åtgärden fortfarande skall bestå. Rätten *äge ock* i samband med domen förordna om åtgärd, som nu *sagts.*

Föreslagen lydelse

6 §

En åtgärd som avses i 1, 2 eller 3 § *får* beviljas *endast om sökanden* hos rätten ställer *säkerhet* för skada som kan *tillfogas* motparten. *Förmår sökanden ej* ställa säkerhet och har han visat synnerliga skäl för *sitt anspråk, får* rätten befria honom därifrån. *Staten, kommuner, landstingskommuner och kommunalförbund behöver ej ställa säkerhet.*

I fråga om beskaffenheten av säkerhet gäller 2 kap. 25 § utsökningsbalken. Säkerheten skall prövas av rätten, om den ej har godkänts av motparten.

7 §

När en åtgärd som avses i 1, 2 eller 3 § har beviljats, skall sökanden, om ej talan redan har väckts, inom en månad från beslutet väcka talan i saken vid domstol eller, om anspråket skall prövas i annan ordning, enligt vad som gäller därom. Talan som ej skall prövas av domstol eller annan myndighet anses väckt när prövning har påkallats hos motparten eller förfarandet har inletts i annan ordning.

Väcks ej talan enligt vad som sägs i första stycket, skall åtgärden omedelbart återgå.

8 §

En åtgärd *som har beviljats* enligt 1, 2 eller 3 § *skall omedelbart hävas, om säkerhet, som tillgodoser ändamålet med åtgärden, ställs eller det annars ej längre finns skäl för åtgärden. Återkallas eller förfaller talan som har väckts i saken, skall åtgärden också omedelbart hävas.*

Frågan om hävande prövas av den domstol där rättegången är anhängig eller, om rättegång ej är anhängig, av den domstol som har beviljat åtgärden.

Då *saken är föremål för rättegång och* målet *avgörs, skall* rätten

Nuvarande lydelse

Rätten *äge*, när skäl *äro därtill*, på yrkande av *part* förordna, att åtgärd enligt 4 § skall gå åter.

7 §

Finnes kvarstad böra läggas å arrende, hyra eller annat dylikt, som utgår av fast egendom, förordne rätten god man att uppbära medlen; rätten meddele ock den betalningsskyldige förbud att utgiva något till annan än gode mannen.

Meddelas skingringsförbud å fast egendom och är synnerlig fara att egendomen genom vanvård eller annorledes väsentligen försämras, äge rätten på yrkande av part, som begärt åtgärden, förordna god man att förvalta egendomen; parten åliggе att till bestridande av nödig kostnad för egendomens förvaltning erlägga förskott med belopp, som bestämmes av rätten.

I övrigt gälle om verkställande av åtgärd, som avses i detta kapitel, vad i utsökningslagen är stadgat.

Föreslagen lydelse

pröva, om åtgärden fortfarande skall bestå. Rätten *får även* i samband med domen förordna om *en* åtgärd som nu *har angetts*.

9 §

Rätten *får*, när *det finns* skäl *till det*, på yrkande av *någon av parterna* förordna att *en* åtgärd enligt 4 § skall gå åter.

10 §

I fråga om verkställandet av en åtgärd som avses i detta kapitel finns bestämmelser i utsökningsbalken. Rätten får meddela närmare föreskrifter om verkställandet, om det behövs.

16 kap.

6 §

Är i tvistemål fråga även om ansvar, utdömande av vite, *reseförbud* eller någons hållande i häkte, *gälle* om omröstning *därutinnan* vad i 29 kap. *är stadgat*.

Är i tvistemål fråga även om ansvar, utdömande av vite eller någons hållande i häkte, *gäller* om omröstning *i frågan* vad *som föreskrivs* i 29 kap.

17 kap.

14 §[4]

Rätten *äge*, när skäl *äro därtill*, i dom förordna, att den *må* verkställas utan hinder av att den icke äger laga kraft.

Rätten *får*, när *det finns* skäl *till det*, i dom förordna att den *får* verkställas utan hinder av att den icke äger laga kraft. *När det finns anledning, skall rätten därvid före-*

[4] Senaste lydelse 1979: 242.

Nuvarande lydelse | *Föreslagen lydelse*

skriva att säkerhet skall ställas för skadestånd om domen ändras.

Beslut under rättegången, mot vilket talan ej må föras särskilt, skall genast gå i verkställighet. Detsamma gäller beslut, varigenom rätten

1. avvisat ombud eller biträde,
2. ogillat tredje mans yrkande att få som intervenient deltaga i rättegången,
3. utlåtit sig angående ersättning eller förskott till biträde, vittne, sakkunnig eller annan, som ej är part eller intervenient,

4. förordnat om någons hållande i häkte eller om kvarstad, *skingringsförbud* eller annan *handräckning* eller om hävande av sådan åtgärd,

4. förordnat om någons hållande i häkte eller om kvarstad eller annan *åtgärd enligt 15 kap.* eller om hävande av sådan åtgärd,

5. till biträde utsett annan än part föreslagit, eller
6. utlåtit sig i annat fall än som avses i 3 eller 5 i fråga som gäller allmän rättshjälp, dock ej beslut om ersättningsskyldighet enligt 31 § rättshjälpslagen (1972: 429).

Rätten äge, när skäl äro därtill, i beslut, varigenom föreläggande meddelats part eller annan att förete skriftligt bevis eller att tillhandahålla föremål för syn eller besiktning, *förordna att beslutet må verkställas utan hinder av att det icke äger laga kraft.*

I fråga om beslut, varigenom föreläggande meddelats part eller annan att förete skriftligt bevis eller att tillhandahålla föremål för syn eller besiktning, *gäller vad som sägs i första stycket.*

Är särskild föreskrift meddelad därom, att dom eller beslut, som icke äger laga kraft, må verkställas, vare den gällande.

25 kap.

1 §[5]

Är någon skäligen misstänkt för brott, *varå* fängelse kan följa, och kan med hänsyn till brottets beskaffenhet, den misstänktes förhållande eller annan omständighet skäligen befaras, att han avviker eller annorledes undandrager sig lagföring eller straff, men förekommer eljest ej anledning att anhålla eller häkta honom, *må,* om det finnes tillfyllest, i stället förbud meddelas honom att utan tillstånd lämna honom anvisad vistelseort. Oberoende av brottets beskaffenhet *må ock* förbud, som nu sagts, meddelas, om skäligen kan befaras, att den misstänkte ge-

Är någon skäligen misstänkt för brott, *varpå* fängelse kan följa, och kan med hänsyn till brottets beskaffenhet, den misstänktes förhållande eller annan omständighet skäligen befaras, att han avviker eller annorledes undandrager sig lagföring eller straff, men förekommer eljest ej anledning att anhålla eller häkta honom, *får,* om det finnes tillfyllest, i stället förbud meddelas honom att utan tillstånd lämna honom anvisad vistelseort. Oberoende av brottets beskaffenhet *får också* förbud, som nu sagts, meddelas, om *det* skäligen kan befaras, att den misstänkte ge-

[5] Senaste lydelse 1964: 166.

Nuvarande lydelse

nom att begiva sig från riket undandrager sig lagföring eller straff *eller gäldande av skadestånd eller annan ersättning till målsägande, som kan antagas komma att på grund av brottet ådömas honom.*

Föreslagen lydelse

nom att begiva sig från riket undandrager sig lagföring eller straff.

3 §

Reseförbud meddelas av undersökningsledaren, åklagaren eller rätten.

Fråga om reseförbud må av rätten upptagas på yrkande av undersökningsledaren eller åklagaren eller då rätten har att besluta om den misstänktes häktning eller hans kvarhållande i häkte. Efter åtalet äge rätten även på yrkande av målsäganden så ock självmant upptaga fråga därom.

I anledning av målsägandens anspråk på skadestånd eller annan ersättning må undersökningsledaren eller åklagaren ej meddela reseförbud eller hos rätten yrka sådant förbud, med mindre anspråket anmälts hos honom; rätten äge allenast på yrkande upptaga fråga om sådant förbud.

Väckes vid rätten fråga om reseförbud, skall, så snart ske kan, förhandling därom äga rum inför rätten. Om sådan förhandling gälle i tillämpliga delar vad i 24 kap. 17 § är stadgat. Är fara i dröjsmål, må rätten omedelbart meddela reseförbud att gälla, till dess annorlunda förordnas.

26 kap.

Om kvarstad och skingringsförbud

Om kvarstad

1 §

Är någon skäligen misstänkt för brott och kan skäligen befaras, att han genom att avvika eller genom att undanskaffa egendom eller annorledes undandrager sig att *gälda* böter, värdet av förverkad egendom eller annan ersättning till det allmänna eller skadestånd eller annan ersättning till målsägande, som kan antagas komma att på grund av brottet ådömas honom, *må kvarstad läggas å så mycket av hans lösa egendom, som svarar mot skulden, eller ock, om det är tillfyllest, egendomen ställas under förbud att säljas eller skingras. Skingringsförbud må ock meddelas å fast egendom, som tillhör den misstänkte.*

Är någon skäligen misstänkt för brott och kan *det* skäligen befaras, att han genom att avvika eller genom att undanskaffa egendom eller annorledes undandrager sig att *betala* böter, värdet av förverkad egendom eller annan ersättning till det allmänna eller skadestånd eller annan ersättning till målsägande, som kan antagas komma att på grund av brottet ådömas honom, *får det förordnas om kvarstad på så mycket av hans egendom att fordringen kan antas bli täckt.*

Nuvarande lydelse

Finnes lös egendom, som ställes under skingringsförbud, hos tredje man, må denne förbjudas att utgiva egendomen.

Föreslagen lydelse

2 §

Beslut om kvarstad *eller skingringsförbud* meddelas av rätten.

Fråga om kvarstad *eller skingringsförbud må* upptagas på yrkande av undersökningsledaren *eller* åklagaren. Efter åtalet *äge* rätten även *på yrkande av målsäganden så ock* självmant upptaga fråga därom.

I anledning av målsägandens anspråk på skadestånd eller annan ersättning *må* undersökningsledaren eller åklagaren ej yrka kvarstad *eller skingringsförbud*, med mindre anspråket anmälts hos honom; rätten *äge allenast* på yrkande förordna därom.

Väckes fråga om kvarstad *eller skingringsförbud*, skall, så snart ske kan, förhandling därom äga rum inför rätten. Om sådan förhandling *gälle* i tillämpliga delar vad i 24 kap. 17 § *är stadgat*. Är fara i dröjsmål, *må* rätten omedelbart bevilja åtgärden att gälla, till dess annorlunda förordnas.

Beslut om kvarstad meddelas av rätten.

Fråga om kvarstad *får* upptagas på yrkande av undersökningsledaren, åklagaren *eller målsäganden*. Efter åtalet *får* rätten även självmant upptaga fråga därom.

I anledning av målsägandens anspråk på skadestånd eller annan ersättning *får* undersökningsledaren eller åklagaren ej yrka kvarstad, med mindre anspråket anmälts hos honom. Rätten *får endast* på yrkande förordna därom.

Väcks fråga om kvarstad, skall, så snart *det* kan ske, förhandling därom äga rum inför rätten. Om sådan förhandling *gäller* i tillämpliga delar vad *som sägs* i 24 kap. 17 §. Är *det* fara i dröjsmål, *får* rätten omedelbart bevilja åtgärden att gälla till dess annorlunda förordnas.

3 §

I avbidan på rättens beslut om kvarstad *eller skingringsförbud må* undersökningsledaren eller åklagaren taga lös egendom i förvar.

I avbidan på rättens beslut om kvarstad *får* undersökningsledaren eller åklagaren taga lös egendom i förvar.

Är fara i dröjsmål, må åtgärd, som nu sagts, vidtagas även av polisman; anmälan därom skall dock skyndsamt göras hos undersökningsledaren eller åklagaren, som har att omedelbart pröva, om egendomen skall kvarbliva i förvar.

4 §

Har undersökningsledaren eller åklagaren tagit lös egendom i förvar eller beslutat, att sådan egendom skall kvarbliva i förvar, skall han, så snart ske kan, och *sist å femte dagen* därefter till rätten avlåta framställning om kvarstad *eller*

Har undersökningsledaren eller åklagaren tagit lös egendom i förvar eller beslutat, att sådan egendom skall kvarbliva i förvar, skall han, så snart *det* kan ske, och *senast fem dagar* därefter till rätten avlåta framställning om kvarstad. *Görs* ej

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
skingringsförbud. Göres ej framställning, *som nu sagts*, skall egendomen omedelbart återställas.	*sådan* framställning, skall egendomen omedelbart återställas.

Då framställning inkommit, skall rätten, så snart ske kan, och, om synnerligt hinder ej möter, sist å fjärde dagen därefter hålla förhandling, som avses i 2 §. Utsättes huvudförhandling att hållas inom en vecka, sedan framställningen inkom, må dock, om ej rätten finner särskild förhandling böra äga rum, med förhandlingen anstå till huvudförhandlingen.

Beslutas kvarstad *eller skingringsförbud*, skall, om ej rätten bestämmer annat, egendomen kvarbliva i myndighetens vård, till dess beslutet verkställts.	Beslutas kvarstad, skall, om ej rätten bestämmer annat, egendomen kvarbliva i myndighetens vård, till dess beslutet verkställts.

5 §

Då rätten förordnar om kvarstad *eller skingringsförbud*, skall, om ej åtal redan väckts, rätten utsätta den tid, inom vilken åtal skall väckas. Denna *må* ej bestämmas längre, än som *finnes* oundgängligen erforderligt.	Då rätten förordnar om kvarstad, skall, om ej åtal redan väckts, rätten utsätta den tid, inom vilken åtal skall väckas. Denna *får* ej bestämmas längre än som *är* oundgängligen erforderligt.

Finnes den utsatta tiden otillräcklig, må rätten, om framställning därom göres före tidens utgång, medgiva förlängning av tiden.

6 §

Har ej inom tid, som avses i 5 §, åtal väckts eller till rätten inkommit framställning om förlängning av tiden eller har för skulden ställts *pant eller borgen* eller *förekomma* eljest ej längre skäl för kvarstad *eller skingringsförbud*, skall *åtgärden av* rätten omedelbart *hävas*.	Har ej inom tid, som avses i 5 §, åtal väckts eller till rätten inkommit framställning om förlängning av tiden eller har för skulden ställts *säkerhet* eller *förekommer* eljest ej längre skäl för kvarstad, skall rätten omedelbart *häva åtgärden*.

Då målet avgöres, pröve rätten, om åtgärden fortfarande skall bestå. Rätten äge ock i samband med domen förordna om åtgärd, som nu sagts.

7 §

Vad i 25 kap. 8 § *är stadgat* om reseförbud *äge motsvarande tillämpning* beträffande kvarstad *och skingringsförbud*.	*Bestämmelserna* i 25 kap. 8 § om reseförbud *gäller också* beträffande kvarstad.

8 §

Finnes kvarstad böra läggas å arrende, hyra eller annat dylikt, som utgår av fast egendom, förordne rätten god man att uppbära medlen; rätten meddele ock den betalningsskyldige förbud att utgiva	*I fråga om verkställandet av kvarstad finns bestämmelser i utsökningsbalken. Rätten får meddela närmare föreskrifter om verkställandet, om det behövs.*

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

något till annan än gode mannen.

Meddelas skingringsförbud å fast egendom och är synnerlig fara att egendomen genom vanvård eller annorledes väsentligen försämras, äge rätten förordna god man att förvalta egendomen. Avser åtgärden målsägandens anspråk på skadestånd eller annan ersättning, åligge målsäganden att till bestridande av nödig kostnad för egendomens förvaltning erlägga förskott med belopp, som bestämmes av rätten; i annat fall skall sådan kostnad utgå av allmänna medel.

I övrigt gälle om verkställande av kvarstad och skingringsförbud vad i utsökningslagen är stadgat; vad där är föreskrivet om pant eller borgen skall dock ej äga tillämpning.

27 kap.

10 §

Beslagtaget föremål skall *omhändertagas* av den som verkställt beslaget *eller sättas i förvar under försegling;* om det kan ske utan fara och eljest *finnes* lämpligt, *må* dock föremålet *kvarlämnas* i innehavarens besittning.

Kvarlämnas föremål i innehavarens besittning, skall förbud meddelas honom att sälja eller skingra föremålet och, om det finnes erforderligt, detta genom anslag eller på annat sätt så utmärkas, att det är uppenbart, att det tagits i beslag. Föremålet må av innehavaren nyttjas, om ej förbud däremot finnes böra meddelas.

Beslagtaget föremål skall *tas i förvar* av den som verkställt beslaget. Om det kan ske utan fara och eljest *är* lämpligt, *får* dock föremålet *lämnas kvar* i innehavarens besittning. *Ett föremål som lämnas kvar i innehavarens besittning skall förseglas eller märkas som beslagtaget, såvida det ej framstår som obehövligt.*

Den från vilken beslag har skett får ej överlåta föremålet eller i strid mot ändamålet med beslaget förfoga över föremålet på annat sätt. Ett föremål som ej tas i förvar eller förseglas får nyttjas av innehavaren, om ej annat beslutas.

Föremål, som tagits i beslag, skall väl vårdas, och noggrann tillsyn skall hållas däröver, att det icke förbytes eller förändras eller annat missbruk sker därmed.

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

30 kap.

12 §[6]

Beslut under rättegången, mot vilket talan ej må föras särskilt, skall genast gå i verkställighet. Detsamma gäller beslut varigenom rätten

1. avvisat ombud, biträde eller försvarare,
2. utlåtit sig angående ersättning eller förskott av allmänna medel till målsägande eller angående ersättning eller förskott till biträde, försvarare, vittne, sakkunnig eller annan, som ej är part,
3. utlåtit sig angående häktning eller åtgärd, som avses i 25–28 kap.,
4. till försvarare utsett annan än part föreslagit, eller
5. utlåtit sig i annat fall än som avses i 2 eller 4 i fråga som gäller rättshjälp enligt rättshjälpslagen (1972: 429), dock ej beslut om skyldighet att till statsverket återbetala kostnad för rättshjälpen.

Rätten *äge*, när skäl *äro därtill*, i beslut, varigenom föreläggande meddelats part eller annan att förete skriftligt bevis eller att tillhandahålla föremål för syn eller besiktning, förordna att beslutet *må* verkställas utan hinder av att det icke äger laga kraft.

Rätten *får*, när *det finns* skäl *till det*, i beslut, varigenom föreläggande meddelats part eller annan att förete skriftligt bevis eller att tillhandahålla föremål för syn eller besiktning, förordna att beslutet *får* verkställas utan hinder av att det icke äger laga kraft. *När det finns anledning, skall rätten därvid föreskriva att säkerhet skall ställas för skadestånd om beslutet ändras.*

Är särskild föreskrift meddelad därom, att dom eller beslut, som icke äger laga kraft, må verkställas, vare den gällande.

33 kap.

5 §[7]

Tredskodom *delgives* genom rättens försorg endast

om den innebär att fordran *fastställes* att utgå med särskild förmånsrätt i fast egendom *eller tomträtt*,

om den part som yrkat tredskodomen begär det, eller

om part beviljats allmän rättshjälp.

Tredskodom *delges* genom rättens försorg endast

om den innebär att fordran *fastställs* att utgå med särskild förmånsrätt i *lös eller* fast egendom,

om den part som yrkat tredskodomen begär det, eller

om part beviljats allmän rättshjälp.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.
2. Reseförbud, som har meddelats enligt 15 kap. eller enligt 25 kap. med anledning av en målsägandes anspråk på skadestånd eller annan ersättning, upphör att gälla när de nya bestämmelserna träder i kraft.
3. I fråga om skingringsförbud som har meddelats före ikraftträdandet tillämpas vad som är föreskrivet om kvarstad.

[6] Senaste lydelse 1979: 242.
[7] Senaste lydelse 1979: 242.

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

4. Vad som föreskrivs i de nya bestämmelserna om förutsättningar för kvarstad inverkar ej på giltigheten av kvarstad som har beviljats före ikraftträdandet.

5. Vad som föreskrivs i 27 kap. 10 § i dess nya lydelse om rättsverkan av beslag gäller även i fråga om beslag som har ägt rum före ikraftträdandet.

---

68 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1978: 880) om betalningssäkring för skatter, tullar och avgifter

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1978: 880) om betalningssäkring för skatter, tullar och avgifter

dels att 13–15 §§ skall upphöra att gälla,

dels att rubrikerna närmast före 13 och 15 §§ skall utgå,

dels att 10–12 §§ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

10 §

I fråga om verkställigheten gäller vad som är föreskrivet om utmätning för fordringen. Verkställighet får dock ej äga rum i avlöning eller annan förmån som avses i 67 a och 67 d §§ utsökningslagen (1877:31 s. 1) förrän dagen efter det att den har utbetalats. Vid verkställigheten tillämpas ej bestämmelserna i 91 a § 3–5 mom. eller 91 b § utsökningslagen och ej heller vad 69 § samma lag och 5 § lagen (1971:494) om exekutiv försäljning av fast egendom innehåller om talan vid domstol.

I fråga om verkställighet av beslut om betalningssäkring tillämpas 1 och 2 kap. utsökningsbalken samt vad som föreskrivs om utmätning i 4 kap. 2–9 §§, 11 § första stycket, 12–19 §§, 22 § första och tredje styckena, 24, 25 och 33–35 §§, 5 och 6 kap. och 12 kap. 3–5 §§ samma balk. Mål om verkställighet av beslut om betalningssäkring handläggs som allmänt mål.

Lön eller annan förmån som avses i 7 kap. utsökningsbalken får ej tas i anspråk genom betalningssäkring innan den har betalats ut och kan utmätas.

11 §

Verkställigheten får ej omfatta försäljning av egendom eller betalning av fordringen. Bestämmelsen i 183 § 3 mom. utsökningslagen (1877:31 s. 1) om försäljning av lös egendom, som är föremål för kvarstad, tillämpas dock i fråga om lös egendom, som har tagits i anspråk genom betalningssäkring.

Gäldenären får inte överlåta egendom, som har tagits i anspråk genom betalningssäkring, eller till skada för borgenären förfoga över egendomen på annat sätt, om inte kronofogdemyndigheten medger det av särskilda skäl.

I fråga om verkan i övrigt av verkställd betalningssäkring gäller

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	vad som föreskrivs om utmätning i 4 kap. 29 § andra stycket, 30 och 31 §§ och 12 kap. 6–10 §§ utsökningsbalken. Att betalningssäkring ger förmånsrätt föreskrivs i förmånsrättslagen (1970:979).
	Om lös egendom, som har tagits i anspråk genom betalningssäkring, hastigt faller i värde eller kräver alltför kostsam vård, får den på begäran av någon av parterna säljas i den ordning som gäller för utmätt egendom.
12 §	
I fråga om talan mot beslut som rör verkställigheten gäller i tillämpliga delar bestämmelserna i *utsökningslagen (1877:31 s. 1) om klagan över utmätningsmans förfarande och över utslag i utsökningsmål. Talan mot kronofogdemyndighets beslut är ej inskränkt till viss tid.*	I fråga om talan mot beslut som rör verkställigheten gäller i tillämpliga delar bestämmelserna i *utsökningsbalken.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

I fråga om talan mot beslut som har meddelats av kronofogdemyndigheten före ikraftträdandet och beträffande talan mot beslut av överexekutor tillämpas 12 § i dess äldre lydelse.

När en ansökan om avläggande av betalningssäkringsed har kommit in till konkursdomaren före ikraftträdandet, tillämpas 15 § fortfarande.

LAGRÅDET

Utdrag
PROTOKOLL
vid sammanträde
1980-11-28

Närvarande: justitierådet Holmberg, regeringsrådet Hellner, justitierådet Persson.

Enligt utdrag av protokoll vid regeringssammanträde den 5 juni 1980 har regeringen på hemställan av statsrådet Winberg beslutat inhämta lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om införande av utsökningsbalken,
2. lag om ändring i lagen (1899: 12 s. 9) om verkställighet i visst fall av utländsk domstols beslut,
3. lag om ändring i lagen (1936: 79) om erkännande och verkställighet av dom som meddelats i Schweiz,
4. lag om ändring i lagen (1977: 595) om erkännande och verkställighet av nordiska domar på privaträttens område,
5. lag om ändring i lagen (1939: 6) om frihet från kvarstad och skingringsförbud för vissa luftfartyg,
6. lag om ändring i lagen (1936: 320) om skydd mot vräkning vid arbetskonflikter,
7. lag om ändring i föräldrabalken,
8. lag om ändring i lagen (1924: 322) om vård av omyndigs värdehandlingar,
9. lag om ändring i lagen (1937: 81) om internationella rättsförhållanden rörande dödsbo,
10. lag om ändring i jordabalken,
11. lag om ändring i lagen (1973: 188) om arrendenämnder och hyresnämnder,
12. lag om ändring i jordförvärvslagen (1979: 230),
13. lag om ändring i lagen (1975: 1132) om förvärv av hyresfastighet m. m.,
14. lag om ändring i lagen (1916: 156) om vissa inskränkningar i rätten att förvärva fast egendom m. m.,
15. lag om ändring i lagen (1925: 221) om bulvanförhållande i fråga om fast egendom,
16. lag om ändring i lagen (1959:517) om förlängning av tiden för vissa servitut,
17. lag om ändring i lagen (1949: 658) om inlösen i vissa fall av rätt till gruva m. m.,
18. lag om ändring i expropriationslagen (1972: 719),
19. lag om ändring i fastighetsbildningslagen (1970: 988),
20. lag om ändring i lagen (1973: 1150) om förvaltning av samfälligheter,

21. lag om ändring i lagen (1933: 269) om ägofred,

22. lag om ändring i lagen (1952: 166) om häradsallmänningar,

23. lag om ändring i lagen (1952: 167) om allmänningsskogar i Norrland och Dalarna,

24. lag om ändring i lagen (1919: 426) om flottning i allmän flottled,

25. lag om ändring i lagen (1915: 218) om avtal och andra rättshandlingar på förmögenhetsrättens område,

26. lag om ändring i lagen (1845: 50 s. 1) om handel med lösören, som köparen låter i säljarens vård kvarbliva,

27. lag om ändring i konsumentkreditlagen (1977: 981),

28. lag om ändring i lagen (1978: 599) om avbetalningsköp mellan näringsidkare m. fl.,

29. lag om ändring i lagen (1927: 77) om försäkringsavtal,

30. lag om ändring i lagen (1927: 56) om nedsättning av pengar hos myndighet,

31. lag om ändring i lagen (1927: 85) om dödande av förkommen handling,

32. lag om ändring i lagen (1972: 180) om avrundning av vissa fordringar till helt krontal, m. m.,

33. lag om ändring i förmånsrättslagen (1970: 979),

34. lag om ändring i lagen (1966: 454) om företagsinteckning,

35. lag om ändring i sjölagen (1891: 35 s. 1),

36. lag om ändring i lagen (1955: 227) om inskrivning av rätt till luftfartyg,

37. lag om ändring i lagen (1955: 229) i anledning av Sveriges tillträde till 1948 års konvention rörande internationellt erkännande av rätt till luftfartyg,

38. lag om ändring i luftfartslagen (1957: 297),

39. lag om ändring i växellagen (1932: 130),

40. lag om ändring i checklagen (1932: 131),

41. lag om ändring i aktiebolagslagen (1975: 1385),

42. lag om ändring i lagen (1970: 596) om förenklad aktichantering,

43. lag om ändring i lagen (1934: 239) om bulvanförhållande i fråga om aktier i vissa bolag,

44. lag om ändring i patentlagen (1967: 837),

45. lag om ändring i mönsterskyddslagen (1970: 485),

46. lag om ändring i växtförädlarrättslagen (1971: 392),

47. lag om ändring i brottsskadelagen (1978: 413),

48. lag om ändring i trafikskadelagen (1975: 1410),

49. lag om ändring i lagen (1967: 663) om tillägg till vissa trafiklivräntor,

50. lag om ändring i förordningen (1967: 666) om tillägg till vissa trafiklivräntor, som utgår av statsmedel, m. m.,

51. lag om ändring i lagen (1973: 214) om tillägg till vissa ansvarslivräntor,

52. lag om ändring i kungörelsen (1971: 14) om tillägg till vissa statliga skadelivräntor, m. m.,
53. lag om ändring i konkurslagen (1921: 225),
54. lag om ändring i lagen (1970: 741) om statlig lönegaranti vid konkurs,
55. lag om ändring i brottsbalken,
56. lag om ändring i rättegångsbalken,
57. lag om ändring i lagen (1929: 145) om skiljemän,
58. lag om ändring i rättshjälpslagen (1972: 429),
59. lag om ändring i lagen (1974: 371) om rättegången i arbetstvister,
60. lag om ändring i förvaltningslagen (1971: 290),
61. lag om ändring i lagen (1970: 215) om arbetsgivares kvittningsrätt,
62. lag om ändring i lagen (1962: 381) om allmän försäkring,
63. lag om ändring i rennäringslagen (1971: 437),
64. lag om ändring i lagen (1972: 262) om understödsföreningar,
65. lag om ändring i lagen (1976: 206) om felparkeringsavgift,
66. lag om ändring i förfogandelagen (1978: 262),
67. lag om ändring i uppbördslagen (1953: 272),
68. lag om ändring i lagen (1978:880) om betalningssäkring för skatter, tullar och avgifter,
69. lag om ändring i lagen (1978: 882) om säkerhet för skattefordringar m. m.,
70. lag om ändring i lagen (1958: 295) om sjömansskatt,
71. lag om ändring i lagen (1968: 430) om mervärdeskatt,
72. lag om ändring i vägtrafikskattelagen (1973: 601),
73. lag om ändring i lagen (1976: 339) om saluvagnsskatt,
74. lag om ändring i lagen (1959: 552) om uppbörd av vissa avgifter enligt lagen om allmän försäkring, m. m.

Enligt utdrag av protokoll vid regeringssammanträde den 28 juni 1979 beslöt regeringen inhämta lagrådets yttrande över förslag till handräckningslag, lag om ändring i lagsökningslagen (1946: 808), lag om ändring i jordabalken, lag om ändring i bostadsrättslagen (1971: 479), lag om ändring i lagen (1974: 8) om rättegången i tvistemål om mindre värden, lag om ändring i vattenlagen (1918: 523), lag om ändring i lagen (1939: 608) om enskilda vägar, lag om ändring i lagen (1942: 350) om fornminnen, lag om ändring i lagen (1960: 690) om byggnadsminnen, lag om ändring i lagen (1963: 537) om gravrätt m. m., lag om ändring i naturvårdslagen (1964: 822), lag om ändring i miljöskyddslagen (1969: 387), lag om ändring i väglagen (1971: 948), lag om ändring i lagen (1971: 1154) om förbud mot dumpning av avfall i vatten, lag om ändring i gruvlagen (1974: 342), lag om ändring i lagen (1974: 890) om vissa mineralfyndigheter, lag om ändring i lagen (1976: 666) om påföljder och ingripanden vid olovligt byggande m. m., lag om ändring i lagen (1978: 160) om vissa rörledningar. Över dessa förslag avgav lagrådet yttrande den 23 maj 1980, utom såvitt avser ändring i

1. 10 och 36 §§ lagsökningslagen,
2. 36 § bostadsrättslagen,
3. 9 kap. 22 §, 11 kap. 83 § samt 13 kap. 9 och 17 §§ vattenlagen,
4. 40 § fjärde stycket och 106 § andra stycket lagen om enskilda vägar,
5. 39 § andra stycket naturvårdslagen,
6. 47 § tredje stycket miljöskyddslagen,
7. 72 § andra och tredje styckena väglagen,
8. 4 kap. 36 § andra stycket gruvlagen,
9. 8 § andra stycket lagen om påföljder och ingripanden vid olovligt byggande m. m.

samt de övergångsregler som hänför sig till dessa lagrum.

Inför lagrådet har de förslag som omfattas av remissen den 5 juni 1980 föredragits av hovrättsrådet Torkel Gregow och de förslag som upptas i remissen den 28 juni 1979 men över vilka lagrådet ej redan yttrat sig föredragits av t. f. departementsrådet Peter Löfmarck.

Förslagen föranleder följande yttrande av *lagrådet:*

A. Förslagen i remissen den 5 juni 1980

Förslaget till lag om införande av utsökningsbalken

5 och 6 §§

Mål som är anhängiga hos överexekutor vid balkens ikraftträdande skall enligt 5 § även därefter handläggas av överexekutor, om de ej enligt paragrafens andra stycke överlämnas till kronofogdemyndighet. I de hos överexekutor kvarvarande målen skall enligt huvudregeln i förslaget de nya bestämmelserna tillämpas i materiellt hänseende medan äldre lag skall reglera den formella handläggningen. Den föreslagna ordningen avviker från vad som brukar gälla vid ikraftträdandet av ny lag, nämligen att nya regler för förfarandet blir omedelbart tillämpliga. Den valda lösningen av övergångsproblemen i samband med avvecklingen av överexekutorsinstitutionen synes emellertid ändamålsenlig och föranleder inte någon erinran i sak från lagrådets sida.

I lagtexten har gränsdragningen mellan de äldre och de nya bestämmelsernas tillämplighet hos överexekutor uttryckts så att äldre bestämmelser anges gälla "i fråga om förfarandet" men de nya bestämmelserna "i fråga om målens prövning i sak", om ej annat anges i lagen. Utformningen av lagtexten ger anledning att beröra själva grunddragen för den ordning, i vilken övergången från det gällande till det nya utsökningssystemet skall ske. Dessa grunddrag bildas av föreskrifterna i 1 § UBp att UB och UBp träder i kraft den 1 januari 1982 och i 2 § att UL och vissa andra lagar samtidigt upphävs. För att efter den angivna tidpunkten en bestämmelse i balken inte skall tillämpas krävs i princip att en övergångsbestämmelse gör undantag från balken, och för att en bestämmelse i UL m. fl. lagar alltfort skall tillämpas fordras att en övergångsbestämmelse gör undantag från det

generella upphävandet. När däremot balkens bestämmelser skall tillämpas – vare sig det är fråga om mål som påbörjats före balkens ikraftträdande eller om nya mål – följer detta självfallet omedelbart av den generella ikraftträdandeföreskriften.

Vad som sägs i det remitterade förslagets 5 § första stycket andra meningen om att de nya bestämmelserna skall tillämpas av överexekutor i fråga om de kvarvarande målens prövning i sak följer i enlighet med vad nu sagts redan av ikraftträdandeföreskriften. Detsamma är fallet med vad som upptagits i 6 §.

Den tidigare nämnda principen att en ny lag blir tillämplig i såväl materiellt som formellt hänseende i och med ikraftträdandet kan emellertid genombrytas av vissa allmänna rättsgrundsatser, exempelvis i fråga om ny lags återverkningar på redan etablerade rättsförhållanden. Intresset av att *lagen ger ett direkt och otvetydigt besked i någon fråga om tillämpligheten* av ny eller gammal lag, där någon allmän rättsgrundsats kan tala för gammal lags tillämplighet, kan på någon punkt föranleda behov av bestämmelser, som annars i och för sig måste anses överflödiga.

Med hänsyn till det anförda synes inte föreligga något behov att i uttryckliga bestämmelser slå fast att balkens regler skall gälla. Den föreslagna lydelsen av 5 och 6 §§, som innebär att balkens bestämmelser gäller, *om ej annat föreskrivs i denna lag* (dvs. UBp), kan snarast verka vilseledande därigenom att den ger intryck av att de undantag som skall beaktas har reglerats uttömmande i UBp. Så är emellertid inte fallet. Av olika uttalanden i remissprotokollet framgår att på vissa punkter undantag från balkens bestämmelser skall gälla på grund av allmänna regler som inte kommer till uttryck i lagtexten. Lagrådet föreslår därför att 5 § första stycket andra meningen begränsas till att endast föreskriva att beträffande nu avsedda mål äldre lag gäller i fråga om förfarandet och att 6 § utgår helt.

Vad som i utsökningsmålen skall hänföras till "förfarandet" kan vara svårt att avgöra. Att dra en klar gräns mellan förfarandefrågor och sakfrågor i utsökningsmål är vanskligt och att ge en sådan gräns ett otvetydigt uttryck i lagtext erbjuder än större svårigheter. Vissa frågor, som kan uppkomma i utsökningsmålen, kan också närmast betecknas som fristående frågor, vilka inte på ett naturligt sätt låter inordna sig vare sig under handläggningsfrågor av typen infordrande av yttrande och föreläggande att förete originalhandling eller under "sakavgöranden" som exempelvis vägran att godta exekutionstitel. Exempel på sådana särskilda frågor utgör avvisande av ombud (2 kap. 6 § UB) och straff för missfirmelse av överexekutor (11 § UL). Med den av lagrådet förordade lydelsen av 5 § blir det emellertid – till skillnad från vad som blir fallet med det remitterade förslagets text – inte nödvändigt att hänföra varje fråga som inte anses höra till förfarandet till kategorien sakfrågor.

I remissprotokollet (s. 23 f) exemplifieras hur olika frågor bör klassificeras som hänförliga till det formella förfarandet eller till utsökningsmålet i

övrigt. Exemplifieringen torde ge tillräcklig ledning för hur uppkommande frågor i övergångsskedet skall handläggas av överexekutor (och hovrätt, se 35 §), med tillämpning av äldre lag eller enligt balkens bestämmelser. Lagrådet finner det inte påkallat att i lagtexten närmare precisera vilka frågor som skall hänföras till det formella förfarandet.

I 5 § andra stycket föreskrivs att överexekutors befattning med mål som ej avser klagan över utmätningsmannens förfarande upphör senast vid utgången av år 1982. Av de nya bestämmelserna i UB, RB och handräckningslagen framgår vilka myndigheter som skall ta över handläggningen av olika slag av oavslutade mål. Hur det närmare skall förfaras med dessa mål vid denna tidpunkt lämnas öppet för att regleras administrativt. I samma stycke bör ordet "dock" utgå. Någon motsättning till det i stycket förut sagda är ej för handen.

I enlighet med det anförda föreslår lagrådet att 5 § får följande lydelse:

"Mål som är anhängiga hos överexekutor vid balkens ikraftträdande skall även därefter handläggas av överexekutor, om ej annat följer av andra stycket. Vid denna handläggning tillämpas i fråga om förfarandet äldre lag.

Överexekutors befattning med mål som ej avser klagan över utmätningsmannens förfarande upphör senast vid utgången av år 1982. Mål som ej avser handräckning eller klagan över utmätningsmannens förfarande får även dessförinnan överlämnas till en behörig kronofogdemyndighet, om det är lämpligt."

7 §

En grundtanke bakom föreskrifterna i UBp är, såsom lagrådet utvecklat under 5 och 6 §§, att balkens regler, även de som är av materiell innebörd, i princip skall slå igenom i tillämpningen i och med balkens ikraftträdande. 7 § i det remitterade förslaget får ses mot bakgrund härav. Paragrafen tar sikte på vissa speciella situationer, nämligen när före ikraftträdandet av balken någon åtgärd avseende verkställighet har vidtagits med stöd av då gällande lag men förutsättningarna för att vidta en sådan åtgärd är snävare enligt balken eller balken saknar motsvarighet till dylik åtgärd. För sådana fall skall balkens regler inte kunna slå igenom med verkan att åtgärden är att anse som förfallen eller skall rivas upp.

Till en början är att notera att stadgandet enligt sin lydelse avser endast "åtgärd". Meningen torde emellertid vara att detta uttryck skall täcka inte bara faktiska åtgärder av de exekutiva myndigheterna utan även beslut, som inte samtidigt tar sig uttryck i en faktisk åtgärd. Terminologin bör överensstämma med den som används i UB. I 2 kap. 21 § UB talas om såväl "beslut" som "åtgärd" av kronofogdemyndigheten. I förarbetena till den paragrafen nämns som exempel på faktiska åtgärder, som inte utåt framstår som beslut, säkerställande av utmätning, utbetalning av medel som har influtit efter utmätning, försäljning som på kronofogdemyndighe-

tens uppdrag förrättas av någon annan. Även i remissprotokollet rörande UBp förekommer uttalanden, vari skiljs på "beslut" och "åtgärder" (se t.ex. s. 24).

I enlighet med det anförda bör lydelsen av 7 § jämkas så att den omfattar såväl "beslut" som "åtgärd".

I remissprotokollet har räckvidden av 7 § belysts genom vissa exempel, som samtliga utmärks av att ett beslut om verkställighet som meddelats eller en faktisk verkställighetsåtgärd som vidtagits före balkens ikraftträdande inte skulle kunna meddelas eller vidtas med stöd av balkens regler. Beträffande dessa exempel är endast att anmärka att i det fall som avses med hänvisningen till 13 kap. 14 § 3 UB en tillämpning av 7 § knappast blir aktuell på grund av stadgandet i 30 § UBp.

Ytterligare några exempel för att belysa innebörden av 7 § kan anföras. 16 kap. 15 § första stycket andra meningen UB innebär att möjligheten att få utmätning eller kvarstad i redan kvarstadsbelagd egendom inskränks i viss mån i förhållande till gällande rätt. Detta kan emellertid – på grund av 7 § UBp – inte påverka giltigheten av en redan företagen utmätning. – 3 kap. 22 § UB innebär i förhållande till gällande rätt den ändringen i fråga om förutsättningarna för återgång av en verkställighetsåtgärd, när exekutionstiteln har upphävts, att i mål om utmätning eller införsel verkställigheten i princip inte skall återgå, förrän det beslut varigenom exekutionstiteln upphävts har vunnit laga kraft. Återgång kan ses som en form av verkställighet (jfr 3 kap. 22 § andra stycket UB). Kravet på laga kraft kan inte leda till att, om en verkställighetsåtgärd har återgått enligt nuvarande regler, detta skall kunna rivas upp. – Av 23 § UBp jfrd med 9 kap. 16 § UB följer att en utmätt inteckningshandling avseende överhypotek inte får säljas exekutivt. Har emellertid försäljning skett med stöd av nu gällande regler står sig denna försäljning utan hinder av de nya reglerna.

Beträffande de utvidgade möjligheter till rättelse av utmätning som 4 kap. 33–35 §§ tillhandahåller har i remissprotokollet under 18 § UBp uttalats att det särskilt mot bakgrund av 7 § kan råda någon tvekan, huruvida dessa bestämmelser får tillämpas när utmätningen har skett före ikraftträdandet. Med hänsyn härtill har i 18 § föreslagits en uttrycklig föreskrift som gör nämnda regler i UB tillämpliga, också när utmätningen skett före balkens ikraftträdande. Enligt lagrådets mening är emellertid denna föreskrift närmast ägnad att skapa osäkerhet om räckvidden av 7 §. Lagrådet utgår från att 7 § avser förutsättningarna för att en verkställighetsåtgärd eller ett verkställighetsbeslut – och därmed jämställda åtgärder för återgång av verkställighet (se ovan) – skall *komma till stånd*. Att de nya rättelsereglerna blir tillämpliga på utmätning, som skett före ikraftträdandet, står helt i överensstämmelse med vad tidigare anförts om principerna för balkens tillämplighet och någon kollision med 7 § – om dess innebörd uppfattas som nyss angivits – föreligger inte. Lagrådet anser därför att den föreslagna 18 § bör utgå.

Tillämpningen av 7 § kommer främst att aktualiseras då ett beslut eller en åtgärd har överklagats och är under prövning av högre instans – överexekutor, hovrätt eller Högsta domstolen – när balken träder i kraft. Situationen är alltså den att det har skett en utmätning, försäljning el. dyl., som inte skulle ha kunnat ske om balkens regler varit tillämpliga, och att överinstansen enligt tidigare angivna principer har att lägga balkens regler till grund för prövningen. Tillämpningen av 7 § innebär då att överinstansens prövning inte får leda till en ändring på den grunden att förutsättningar för beslutet eller åtgärden saknas enligt balken. Naturligtvis kan 7 § inte medföra att ett felaktigt beslut blir lagenligt. Stadgandet är alltså tillämpligt bara på beslut och åtgärder som i och för sig står i överensstämmelse med de regler som gällde när besluten meddelades eller åtgärderna vidtogs.

Som nämnts omfattar 7 § endast beslut och åtgärder som avser verkställighet. Hit hör också verkställighet på grund av handräckningsbeslut som meddelats av överexekutor eller domstol, t. ex. beslut om kvarstad eller avhysning. Vad gäller själva handräckningsbesluten kommer sådana i fortsättningen inte att meddelas av överexekutor (bortsett från övergångsförhållanden). I remissprotokollet har under 7 § (s. 27) anförts att det utan vidare är tydligt att beslut om handräckning som har meddelats av överexekutor med stöd av UL behåller sin giltighet även sedan UL har upphävts, om inte annat föreskrivs. Det torde visserligen vara riktigt att ett tidigare beslut av överexekutor inte förlorar sin giltighet bara därför att överexekutor inte kan meddela ett sådant beslut enligt de nya reglerna. Ett handräckningsbeslut har ju karaktär av exekutionstitel och i 14 § UBp har föreslagits regler om sådana besluts verkställbarhet efter balkens ikraftträdande. Men för det fall att förutsättningarna för en handräckning ändras genom balken så att ett tidigare meddelat beslut inte skulle kunna meddelas enligt de nya bestämmelserna torde – om motsvarighet till 7 § saknas för handräckningsfallen – principerna för de nya bestämmelsernas tillämplighet medföra att beslutet skall upphävas vid en prövning som sker efter balkens ikraftträdande.

I lagberedningens förslag till promulgationslag hade 8 § – som motsvarade 7 § i det nu remitterade förslaget – en vidare innebörd och omfattade såväl verkställighet som handräckning. Denna konstruktion får ses mot bakgrund av att kronofogdemyndigheten enligt lagberedningens förslag till utsökningsbalk också hade vissa befogenheter att förordna om handräckning. I det nu föreliggande balkförslaget finns däremot inga andra regler om handräckning än sådana som avser verkställighet och rättsverkningar av handräckningsbeslut. I fråga om förutsättningarna för handräckningsbeslut finns enligt det föreliggande förslaget regler dels i rättegångsbalken, såvitt gäller kvarstad och andra säkerhetsåtgärder, dels i handräckningslagen, såvitt gäller andra åtgärder som omfattas av termen "handräckning" i utsökningslagen (avhysning och återställande av rubbad besittning).

Om man anser att det för handräckningsfallens del ("handräckning" då

taget i utsökningslagens vidare mening) behövs en övergångsreglering, såsom lagberedningen menade, synes en sådan reglering böra ske i 7 § UBp, trots att de nya materiella reglerna kommer att finnas i rättegångsbalken och handräckningslagen.

Vad beträffar behovet av en övergångsreglering för handräckningsfallen vill lagrådet anföra följande. Av de nuvarande säkerhetsåtgärderna enligt UL utmönstras skingringsförbudet i de nya bestämmelserna. Avsikten är att löpande skingringsförbud efter balkens ikraftträdande skall behandlas som kvarstad och beträffande verkställighet och rättsverkningar följa reglerna för kvarstad (33 § UBp, jfr p 3 i övergångsbestämmelserna till förslaget om ändring i rättegångsbalken). Däremot finns det ingen särskild regel för det fallet att ett beslut om skingringsförbud har överklagats och skall omprövas av hovrätt eller Högsta domstolen. Avsikten torde emellertid inte vara att beslutet skall upphävas enbart därför att de nya reglerna saknar motsvarighet till institutet skingringsförbud. Den lämpliga lösningen torde här vara att beslutet står sig, om det i och för sig stod i överensstämmelse med reglerna i UL, men att det i fortsättningen skall anses som ett beslut om kvarstad. Motsvarande betraktelsesätt torde få anläggas för det fall att syssloman förordnats enligt 181 § UL.

Ett liknande övergångsproblem föreligger beträffande regeln i 184 § UL om befogenhet för överexekutor att lägga kvarstad på arrendeavgift o. dyl. Någon direkt motsvarighet härtill finns inte i de nya kvarstadsreglerna. Inte heller i detta fall är det meningen att ett meddelat kvarstadsbeslut skall upphöra på grund av de nya bestämmelserna (remissprotokollet s. 27). Även här aktualiseras alltså en övergångsregel (jfr p 4 i övergångsbestämmelserna till förslaget om ändringar i RB).

Vad gäller förutsättningarna enligt de nya reglerna för säkerhetsåtgärder i övrigt (bortsett från reseförbud som särskilt regleras i 36 § UBp) synes det knappast vara fråga om skärpningar i förhållande till UL:s regler i annat hänseende än att tillämpningen av 15 kap. 3 § RB blir begränsad till andra fall än som avses i 1 och 2 §§ i kapitlet. En övergångsreglering torde emellertid lämpligen böra göras generell så att den omfattar säkerhetsåtgärder överhuvudtaget.

När det gäller handräckning enligt handräckningslagen är det oklart om reglerna innebär någon saklig ändring i förhållande till vad som nu gäller enligt 191 och 192 §§ UL. För att emellertid undvika att ett i och för sig korrekt handräckningsbeslut upphävs på grund av att de nya reglerna bedöms inte medge åtgärden framstår även här en övergångsregel av den typ som lagberedningen tänkte sig motiverad. En för säkerhetsåtgärder och handräckning gemensam övergångsregel kan lämpligen intas som ett nytt andra stycke i 7 §.

Lagrådet föreslår alltså *dels* att i paragrafen orden "beslut om verkställighet som har meddelats eller" skjuts in mellan "giltigheten av" och

"åtgärder" *dels* att till paragrafen fogas ett nytt andra stycke med följande lydelse:

"Vad som, efter upphävandet av utsökningslagen (1877:31 s. 1), gäller enligt rättegångsbalken eller handräckningslagen (1981:) i fråga om förutsättningar för kvarstad eller annan liknande säkerhetsåtgärd eller för handräckning inverkar ej på giltigheten av handräckning som har beviljats enligt utsökningslagen, om ej annat föreskrivs i denna lag."

Beträffande paragrafens utformning kan framhållas följande. Uttrycket "beslut om verkställighet" har valts framför enbart "beslut" för att markera att det skall vara fråga om positiva beslut. Lokutionen "kvarstad eller annan liknande säkerhetsåtgärd" överensstämmer med uttryckssättet i 1 kap. 1 § första stycket UB. Med "om"-satsen i det nya andra stycket åsyftas 36 § första stycket UBp.

Övergångsbestämmelser till 3 kap. UB

I denna avdelning av det remitterade förslaget upptas bestämmelser som kompletterar vad i 3 kap. UB stadgas om exekutionstitlar. I 12 – 15 §§ i förslaget anges under vilka förutsättningar verkställighet kan ske i fall då en exekutionstitel enligt UB ej åberopas. Någon fullständig reglering av verkställigheten sker ej genom bestämmelserna i förslaget till promulgationslag. I de fall då verkställighet kan ske enligt dessa bestämmelser, skall UB:s regler om verkställigheten tillämpas om inte annat utsagts. Det innebär bl. a. att de i 3 kap. 21 och 22 §§ UB upptagna bestämmelserna, vilka är av allmän karaktär och hänför sig till all verkställighet, blir tillämpliga även vid verkställighet som sker på grund av de i promulgationslagen upptagna bestämmelserna.

10 §

Denna paragraf ger kronofogdemyndigheten befogenhet att föreskriva att säkerhet skall ställas för skadestånd som sökanden kan bli skyldig att utge till svaranden när verkställighet skett av en dom eller ett beslut, som inte vunnit laga kraft men som ändå får verkställas enligt domstols förordnande med stöd av annan lag än rättegångsbalken, och domen eller beslutet ändrats efter verkställigheten. Paragrafen avser endast domar och beslut som meddelats efter UB:s ikraftträdande.

Mot paragrafens avfattning kan anmärkas att den kan läsas som om den gav den rättsliga grunden också för den skadeståndsskyldighet, för vars fullgörande säkerheten kan föreskrivas. Så är emellertid inte fallet. Skadeståndsskyldighetens rättsliga grund och dess omfattning regleras i 3 kap. 22 § UB. Lagrådet förordar att det skadestånd, för vilket säkerhet enligt 10 § UBp skall kunna föreskrivas, i paragrafen anges med orden "skadestånd som sökanden kan bli skyldig att utge om domen eller beslutet ändras".

Till motsvarande spörsmål då förtida verkställighet sker på grund av

förordnande med stöd av rättegångsbalken återkommer lagrådet vid behandlingen av ändringarna i 17 och 30 kap. i denna balk.

Övergångsbestämmelser till 4 – 6 kap. UB

Enligt 4 kap. 10 § tredje stycket UB är ansökan om utmätning förfallen, om sökanden ger anstånd fler än två gånger. Någon särskild övergångsbestämmelse till detta stadgande har inte upptagits i det remitterade förslaget. Föredragande statsrådet uttalar, att i fråga om mål som anhängiggjorts före balkens ikraftträdande bestämmelsen inte bör tillämpas på anstånd som löpt ut före ikraftträdandet. För att vad föredraganden uttalat skall iakttagas vid tillämpningen torde emellertid krävas en uttrycklig bestämmelse om undantag från vad balken stadgar. Lagrådet, som inte har någon erinran mot vad som åsyftats, förordar att före 16 § i det remitterade förslaget upptas en bestämmelse av förslagsvis följande lydelse: "Vid tillämpning av 4 kap. 10 § tredje stycket i balken skall hänsyn ej tas till anstånd som löpt ut före ikraftträdandet."

UB:s bestämmelser i 4 kap. 30 § om tidpunkten för förmånsrättens inträde vid utmätning avviker från vad för närvarande gäller. I remissprotokollet görs vissa uttalanden angående vad de nya bestämmelserna kommer att leda till när utmätning ägt rum före balkens ikraftträdande. Sålunda sägs, att om utmätning av lös egendom i allmänhet har ägt rum före ikraftträdandet men inte hunnit säkerställas, de nya bestämmelserna bör medföra att förmånsrätten inträder i och med ikraftträdandet. Vad här uttalats angående förmånsrättens inträde innebär enligt lagrådets mening en godtagbar lösning av övergångsproblemen. En sådan tillämpning av bestämmelserna torde emellertid inte utan vidare följa av balkens ikraftträdande. Ett uttryckligt stadgande synes därför vara erforderligt för att rättsläget skall bli klart.

När det gäller utmätning av lön som skett före balkens ikraftträdande torde vad som föreslås i fråga om förmånsrättens inträde vid utmätning av lös egendom i allmänhet kunna tillämpas, om den i 7 kap. 13 § UB angivna tidpunkten – dvs. när det belopp som skall innehållas förfallit till betalning – inträffat före ikraftträdandet. I annat fall torde vid löneutmätning vad UB stadgar få tillämpas.

I fråga om utmätning av här i riket registrerat skepp eller luftfartyg, intecknade reservdelar till sådant luftfartyg eller fast egendom innebär UB:s bestämmelser att förmånsrätten inträder vid en senare tidpunkt än för närvarande. Balkens ikraftträdande bör såsom anförts i remissprotokollet inte medföra försämring för dem som fått utmätning före ikraftträdandet. Att ikraftträdandet ej skall medföra någon rubbning av förmånsrättens inträde i dessa fall bör slås fast i en övergångsbestämmelse; det i 7 § i förslaget upptagna stadgandet har inte avseende på nu berörda fråga.

Lagrådet förordar, med anledning av vad nu anförts, att efter 17 § i det remitterade förslaget upptas ett stadgande av förslagsvis följande lydelse:

"Om utmätning har beslutats före balkens ikraftträdande, gäller äldre bestämmelser i fråga om inträdet av förmånsrätt eller i fråga om företräde i fall som avses i 4 kap. 30 § tredje stycket i balken. Har enligt dessa bestämmelser förmånsrätt ej inträtt när balken träder i kraft, medför utmätningen förmånsrätt i och med ikraftträdandet eller, vid utmätning av lön som förfaller till betalning efter ikraftträdandet, när förfallotiden inträtt."

Övergångsbestämmelser till 8 – 12 kap. UB

I 9 kap. 10 § UB meddelas bestämmelser angående försäljning av utmätt egendom som gäldenären förvärvat på kredit under förbehåll om återtaganderätt för kreditgivaren. Paragrafens andra stycke anger hur kreditgivarens fordran skall bestämmas för bedömningen av om försäljning får ske. Därvid föreskrivs bl.a. att, om konsumentkreditlagen (1977:981) eller lagen (1978:599) om avbetalningsköp mellan näringsidkare m.fl. ej är tillämplig på avtalet, fordringen likväl skall bestämmas enligt 5 § sistnämnda lag; jämkning får då ske efter vad som är skäligt.

Enligt övergångsbestämmelserna till lagen om avbetalningsköp mellan näringsidkare m.fl. skall i fråga om köp som ingåtts före lagens ikraftträdande äldre lag – 1915 års lag om avbetalningsköp – fortfarande gälla. 1915 års lag innehåller bestämmelser som angående beräkning av säljarens fordran vid återtagande eller förtida betalning avviker från vad som stadgas i den nya lagen. En tillämpning av den i 9 kap. 10 § andra stycket UB upptagna bestämmelsen leder i fråga om äldre avbetalningsköp till att i det fall som regleras i paragrafen lagen om avbetalningsköp mellan näringsidkare skall tillämpas medan eljest för sådant köp gäller bestämmelserna i 1915 års lag. En sådan ordning synes inte vara ändamålsenlig.

Lagrådet förordar att en bestämmelse upptas om undantag från vad 9 kap. 10 § andra stycket UB stadgar när fråga är om äldre avbetalningsköp. Bestämmelsen, som torde kunna placeras efter 21 § i promulgationslagen, kan ges förslagsvis den lydelsen, att har utmätning skett av egendom som gäldenären har förvärvat på kredit under förbehåll om återtaganderätt för kreditgivaren och är lagen (1915:219) om avbetalningsköp tillämplig på avtalet, skall vid tillämpning av 9 kap. 10 § i balken kreditgivarens fordran bestämmas enligt 6 § tredje stycket nämnda lag.

35 §

Avfattningen av denna paragraf och motiven till denna ger vid handen att vad som sägs angående talan mot beslut av utmätningsman, överexekutor eller hovrätt inte har avseende på tillämpningen av särskilda rättsmedel. Beträffande dessa upptas inte någon särskild övergångsbestämmelse. Det innebär att när det gäller resning, återställande av försutten tid och besvär över domvilla de i 18 kap. 20 § i balken upptagna bestämmelserna blir omedelbart tillämpliga, vilket har någon egentlig betydelse endast i

fråga om tredje stycket. Lagrådet finner ej anledning till erinran mot denna ordning.

I andra meningen av paragrafens första stycke ges en bestämmelse angående tillämpningen av vad i 201 § 4 mom. UL stadgas om klagan över utmätning. Förslaget leder till att, när utmätning av egendom som där avses skett före balkens ikraftträdande men försäljning först därefter, klagan över utmätningen skall ske hos överexekutor medan försäljningen (ombesörjd av kronofogdemyndigheten enligt 5 § andra stycket UBp eller av överexekutor) överklagas i hovrätten. De komplikationer som denna ordning någon gång skulle kunna medföra vid samtidigt överklagande torde kunna undvikas om målet i den ena instansen får vila i avvaktan på avgörandet i den andra. Lagrådet anser förslaget i denna del kunna godtagas.

Godtages vad lagrådet i det föregående föreslagit vid 5 – 7 §§ samt vid övergångsbestämmelserna till 4 – 6 kap. UB och 8 – 12 kap. UB, skall 7 – 15 §§ i förslaget betecknas 6 – 14 §§ och förslagets 22 – 42 §§ erhålla beteckningen 23 – 43 §§, varjämte hänvisningarna i 29, 37 och 40 §§ (enligt lagrådets förslag 30, 38 och 41 §§) får ändras i enlighet härmed.

Förslaget till lag om ändring i jordabalken

19 kap. 21 §

Den föreslagna ändringen i denna paragraf innebär att, till skillnad från vad som nu gäller, anteckning skall göras i fastighetsboken eller tomträttsboken när fast egendom eller tomträtt har belagts med kvarstad eller när en sådan åtgärd har upphävts. Dessutom har vidtagits den redaktionella ändringen att reglerna om anteckning rörande betalningssäkring förts samman med de nya bestämmelserna rörande kvarstad.

Lagrådet har ingen invändning mot förslaget att också beslut i fråga om kvarstad skall antecknas. En sådan ordning har otvivelaktigt en funktion att fylla med hänsyn till de förbud som stadgas mot överlåtelse av samt inteckning och inskrivning i en kvarstadsbelagd fastighet. Den föreslagna regeln synes emellertid ha fått en något för snäv innebörd i följande avseende. Ett beslut om kvarstad kan upphöra att gälla inte bara genom ett formligt upphävande utan också automatiskt i det fall att talan inte väcks inom den tid som anges i 15 kap. 7 § RB i förslaget; underlåtenhet att väcka talan medför nämligen att åtgärden skall "omedelbart återgå". Också i sådana fall då kvarstaden lagts på villkorlig rätt till fast egendom kan kvarstaden utan särskilt beslut komma att upphöra att gälla i själva fastigheten. Motsvarande gäller i fråga om betalningssäkring. Vad nu anförts bör beaktas vid utformningen av den nya föreskriften i förevarande paragraf, jfr 38 § första stycket 5 sjölagen. Lagrådet föreslår därför den jämkningen att orden "eller återgått" läggs till omedelbart efter "upphävts".

I remissprotokollet har förutsatts att det i verkställighetsföreskrifter

kommer att fastslås skyldighet för domstol och kronofogdemyndighet att göra anmälan om kvarstad till inskrivningsmyndigheten. Någon motsvarande skyldighet kan inte föreskrivas för de fall då en kvarstad automatiskt återgår. Här får i stället förutsättas att fastighetens ägare, i vars intresse det ligger att få det ändrade förhållandet antecknat, själv tar initiativ till detta. Underlag för en begäran om anteckning kan han, om så är behövligt, skaffa sig genom att hos den domstol som beviljat kvarstaden utverka en förklaring att åtgärden har förfallit (jfr remissprotokollet s. 139).

Övergångsbestämmelserna

Enligt förslaget skall 6 kap. 12 § i dess äldre lydelse alltjämt gälla om en fastighet säljs exekutivt av överexekutor efter ikraftträdandet av de nya bestämmelserna. Förordnande om fortsatt inteckningsansvar skall alltså i den angivna situationen meddelas av överexekutor och inte av kronofogdemyndigheten. Begäran om förordnande som avses i 6 kap. 12 § skall enligt 12 kap. 56 § UB framställas senast vid sammanträdet för köpeskillingens fördelning. Av 5 § UBp följer att överexekutors befattning med exekutiv försäljning av fastighet upphör senast vid utgången av år 1982. I fall då fördelningssammanträde efter exekutiv auktion äger rum senare än 1982 – sammanträdet hålls då alltid av kronofogdemyndigheten – synes det inte lämpligt att frågan om förordnande enligt 6 kap. 12 § JB kan komma att handläggas av överexekutor. Tillämpningen av den äldre lydelsen av 6 kap. 12 § torde därför böra anknytas till hållandet av fördelningssammanträdet. Lagrådet föreslår att förevarande övergångsbestämmelse får följande lydelse: "Om fördelningssammanträde efter exekutiv auktion hålls av överexekutor efter ikraftträdandet – – – – äldre lydelse."

Förslaget till lag om ändring i lagen (1925: 221) om bulvanförhållande i fråga om fast egendom

I förevarande lag föreslås ändringar i 1, 2, 6, 12 och 13 §§. I lagens 11 § hänvisas beträffande klagan över domstols beslut i visst fall till vad i RB är stadgat om handräckning. Hänvisningen torde avse vad som gäller för talan mot beslut angående kvarstad, skingringsförbud eller annan handräckning enligt 15 kap. RB. Enligt det förslag till ändring i RB som framläggs i förevarande lagrådsremiss kommer att för kvarstad och andra åtgärder enligt 15 kap. RB inte att användas benämningen handräckning. Med hänsyn härtill torde bestämmelsen i 11 § i förevarande lag lämpligen jämkas så att hänvisning göres till vad som i RB är stadgat om kvarstad.

Förslaget till lag om ändring i lagen (1845: 50 s. 1) om handel med lösören, som köparen låter i säljarens vård kvarbliva

Gällande lydelse av 3 § innehåller en föreskrift om kvarstad på gods, som omfattas av lösöreköp mot vilket en utmätningssökande gör invändning vid utmätningsförrättning mer än trettio dagar efter det köpeav-

handlingen företeddes inför rätten. Vill sökanden fullfölja sin invändning skall han enligt paragrafen väcka talan mot parterna i köpeavtalet inom en månad från utmätningstillfället. Enligt bestämmelsen "stånde godset i kvarstad" om sökanden inom fjorton dagar från utmätningsförrättningen ställer full borgen för den skada och kostnad som kan orsakas av kvarstaden. Lagtextens ordalydelse lämnar otvivelaktigt utrymme för skilda tolkningar i fråga om tidpunkten och villkoren för kvarstadens inträde. Något klarläggande prejudikat synes inte föreligga och vilken praxis som kan ha utvecklat sig är inte belyst i lagstiftningsärendet. I doktrinen har uttalats (Tryggers kommentar till utsökningslagen 2 uppl. 1916 s. 243 f) att egendomen skall sättas i kvarstad i avbidan på att tiden för fullföljandet av invändningen går till ända eller instämd talan blir slutligen avgjord men att kvarstadens fortvaro är betingad av att borgenären ställer den föreskrivna borgen.

Den sakliga ändring i gällande ordning som det remitterade förslaget åsyftar i nu aktuellt hänseende är endast att sätta in kronofogdemyndigheten som mottagare av den föreskrivna säkerheten i överexekutors ställe. Den lydelse som paragrafen givits i det remitterade förslaget innebär emellertid en ändring också såtillvida att ställandet av säkerhet blir en förutsättning redan för kvarstadens inträde och alltså inte endast för dess fortbestånd, vilket får antas vara den ståndpunkt gällande rätt intar. Lagrådet förordar att till undvikande av större sakliga ändringar än som direkt föranleds av utsökningsreformen den aktuella meningen ges lydelsen: "Godset skall genast beläggas med kvarstad och sökanden skall, om han vill att åtgärden skall bestå, inom fjorton dagar efter utmätningsförrättningen hos kronofogdemyndigheten ställa full borgen för den kostnad och skada, som kan orsakas av kvarstaden." I förhållande till gällande lydelse innebär den förordade lydelsen – förutom att överexekutor byts ut mot kronofogdemyndigheten – att det blir klargjort att kvarstaden skall formligen beslutas, något som torde kunna bidraga till att ge kvarstaden den avsedda effekten. Att kvarstaden upphör utan särskilt beslut om sökanden inte ställer säkerheten inom fjortondagarsfristen torde inte behöva uttryckligen utsägas lika lite som det är utsagt att den förfaller om talan inte väcks inom föreskriven tid.

Förslaget till lag om ändring i lagen (1978: 599) om avbetalningsköp mellan näringsidkare m. fl.

16 §

Enligt denna paragraf i dess nuvarande lydelse får beslut i fråga om handräckning överklagas hos överexekutor. Mot överexekutors beslut får talan ej föras. Denna ordning, som enligt hänvisning i 22 § konsumentkreditlagen gäller även i de fall som omfattas av den lagen, har varit gällande alltsedan tillkomsten av 1915 års lag om avbetalningsköp (14 § i 1915 års lag). Att talan mot överexekutors beslut inte tillåtits har motiverats med målens enkla beskaffenhet.

Enligt den nu föreslagna lydelsen av paragrafen skall talan mot handräckningsbeslut föras i hovrätten genom besvär. Något fullföljdsförbud beträffande hovrättens avgöranden har inte föreslagits. Motivet till den ändrade inställningen i fråga om möjligheten att föra mål av denna art under Högsta domstolens prövning är enligt remissprotokollet (s. 84), att det med hänsyn till de begränsningar som enligt RB gäller för att ett mål skall tas upp till prövning av Högsta domstolen inte bör ställas upp något särskilt fullföljdsförbud.

Redan den omständigheten att besvär i fortsättningen skall anföras i hovrätten i stället för hos överexekutor innebär en kvalitativ förstärkning av fullföljdsförfarandet. Några sakliga skäl för att dessutom tillåta fullföljd till Högsta domstolen och därmed avvika från ett sedan länge bestående tvåinstanssystem, har inte anförts i lagstiftningsärendet. Det må också erinras om den möjlighet som enligt andra stycket i paragrafen står parterna till buds att väcka talan vid domstol i vissa frågor som uppkommer vid en handräckning. Med hänsyn till det nu anförda föreslår lagrådet att fullföljdsrätten begränsas i likhet med vad som nu gäller. I paragrafens första stycke bör därför som tredje mening intas ett stadgande av följande lydelse: "Mot hovrättens beslut får talan ej föras."

Den föreslagna ändrade lydelsen av tredje stycket kan godtas även om fullföljden begränsas på sätt lagrådet förordat. Den tid av en månad som säljaren har på sig för att väcka talan kan härigenom, i fall av överklagande, bli att räkna från den dag då hovrättens beslut meddelas.

I remissprotokollet har anförts (s. 84), att av bestämmelsen i 16 § tredje stycket följer att kronofogdemyndigheten, när nedsättning har skett, måste ombesörja att beslutet om handräckning delges säljaren. Till detta uttalande bör fogas den kommentaren att det torde krävas en uttrycklig föreskrift för att en sådan skyldighet som avses med uttalandet skall åvila kronofogdemyndigheten. Frågan kan lämpligen regleras i administrativ ordning.

18 §

Både enligt nuvarande ordning och enligt det remitterade förslaget kan återtagande av avbetalningsgods också ske genom verkställighet av en dom, som förpliktar köparen att återlämna godset (18 §). Detsamma gäller i fråga om förhållanden som regleras i konsumentkreditlagen (22 § i sistnämnda lag). Vad som avses är uppenbarligen domstols avgörande efter en ordinär rättegång. Den frågan inställer sig emellertid huruvida också den föreslagna handräckningslagen kan utnyttjas för att erhålla ett verkställbart avgörande om återtagande av avbetalningsgods. I lagrådsremissen rörande handräckningslagen har föredragande statsrådet visserligen uttalat (s. 45), att av 17 § i handräckningslagen följer att lagen inte omfattar fall då fråga om handräckning skall tas upp av annan myndighet, och som exempel nämns bl. a. kronofogdemyndighet enligt 20 § konsumentkreditlagen och 11 § lagen om avbetalningsköp mellan näringsidkare m. fl. Detta utta-

lande kan emellertid inte anses gälla den nu berörda frågan, huruvida säljaren kan med direkt tillämpning av handräckningslagen utverka ett verkställbart avgörande i stället för att anlita den mer omständliga väg som en ordinär rättegång innebär. Den allmänt hållna beskrivningen av lagens tillämpningsområde i 1 § synes inte lägga något hinder i vägen för att tillämpa den i återtagandefall. Inte heller lagens innehåll i övrigt torde utgöra något hinder. Av betydelse i sammanhanget är också att det varken enligt avbetalningsköplagen eller konsumentkreditlagen krävs att rätten värderar godset (15 § och 18 § andra stycket respektive 22 §). Den omständigheten att ett avgörande enligt handräckningslagen kallas utslag i stället för dom bör inte hindra att 18 § avbetalningsköplagen blir direkt tillämplig (jfr 3 kap. 1 § andra stycket UB). De starkt begränsade möjligheterna att föra bevisning i en summarisk process torde emellertid medföra att den praktiska betydelsen av att kunna utnyttja handräckningslagen blir liten.

Lagrådet har intet att erinra mot de föreslagna ändringarna i paragrafens andra stycke. Det ligger i sakens natur att i verkställighetsfallen tiden för väckande av talan rörande värderingen skall räknas från det verkställighetsförrättningen vann laga kraft mot säljaren.

Förslaget till lag om ändring i lagen (1927: 85) om dödande av förkommen handling

De nya bestämmelser i UB (4 kap. 7 § första stycket och 6 kap. 2 § tredje stycket) som medger utmätning av fordran eller rättighet även om handling, vars företeende utgör villkor för rätt att kräva betalning eller fullgörande av annan förpliktelse, inte kan påträffas har föranlett förslag till ändring i förevarande lag. Lagberedningen anförde som motivering för bestämmelserna i UB, att gäldenären enligt vad erfarenheten visar har kunnat hindra utmätning av banktillgodohavande som är känt för kronofogdemyndigheten genom att undanhålla bankbok, och departementschefen uttalade att utmätning av banktillgodohavande eller annan liknande tillgång inte borde få hindras genom att löpande skuldebrev eller annat presentationspapper undanhölls.

UB ger kronofogdemyndigheten möjlighet att använda tvångsmedel för att förmå gäldenären att lämna upplysning om var handlingen finns (se 4 kap. 14 § samt 2 kap. 10, 15 och 16 §§). Kronofogdemyndigheten har också möjlighet att begära dödning av förkommen handling.

Det förslag att vidga möjligheterna till dödning av handling som nu framläggs ger enligt lagrådets mening anledning till vissa betänkligheter. Förslaget innebär att dödande skall kunna ske av en handling som inte förmodas vara förstörd eller eljest förkommen utan förutsätts vara i behåll men ej åtkomlig. En sådan ordning ökar den risk för skada för tredje man som är förbunden med dödande av presentationspapper.

Behovet av att den föreslagna dödandemöjligheten står till buds som ett led i genomförandet av utmätningen har inte närmare belysts. Under

remissbehandlingen har riksskatteverket uttalat tveksamhet i denna fråga. Lagrådet har inte möjlighet att bedöma behovet av lagändringen. Finnes ett verkligt behov föreligga, anser sig lagrådet emellertid trots de angivna betänkligheterna kunna godtaga den föreslagna ordningen.

Beträffande förslaget får lagrådet vidare anföra följande.

För dödning enligt den grund som nu föreslås skall i tillämpliga delar gälla 1–11 §§ i lagen. Härav torde bl.a. följa att rätten i stämning som utfärdas skall ange att sannolika skäl föreligger att gäldenären undanhåller handlingen. I remissprotokollet framhålls att om det vid den slutliga prövningen skulle visa sig sannolikt att handlingen inte undanhålls utan har förkommit detta inte bör utgöra hinder mot att handlingen dödas. Något uttryckligt krav på att stämningen haft det innehåll 6 § andra stycket anger har inte uppställts för dödning enligt 8 §. Enligt lagrådets mening bör emellertid förutsättningen för dödning av handlingen vara att grunden härför funnits angiven i stämningen. Det kan därför finnas anledning att den av rätten utfärdade stämningen i förekommande fall utformas så att den täcker båda de möjligheter till dödning som kan föreligga.

Enligt 14 kap. 5 § jämförd med 4 § andra stycket UB kan borgenär under vissa förutsättningar bli skyldig att ersätta skada för tredje man som förlorar sin rätt genom indrivning av utmätt fordran. Vad som här sägs kan få tillämpning när den handling, vars företeende utgör villkor för rätt att kräva betalning, dödats.

Det nu framlagda förslaget om dödning av undanhållen handling upptar bestämmelser som leder till ökat ansvar för utmätningsborgenären. Som villkor för dödning enligt det nya stadgandet skall kunna uppställas, att sökanden ställer säkerhet för skada som rätt ägare kan lida. Säkerheten skall gälla skada till följd av dödningen, oberoende av om något skadeståndsansvar eljest föreligger för utmätningssökanden. Det ansvar för skada som följer med att säkerhet ställs blir beroende av om borgenären accepterar det uppställda villkoret. Vill han inte det, blir följden att någon dödning, på sätt som avses med det nya stadgandet, inte kommer till stånd.

När det gäller utmätningssökande som enligt 2 kap. 27 § UB är befriad från att ställa säkerhet föreslås en annan ordning. I sådant fall skall rätten kunna föreskriva att sökanden är skadeståndsskyldig. En sökande skall alltså kunna åläggas svara för rätt innehavares skada, i fall då någon skadeståndsskyldighet eljest inte skulle föreligga för sökanden. Enligt lagrådets mening bör skyldigheten att svara för skadan inte föreligga i andra fall än då sökanden accepterat ett av rätten för dödningen uppställt villkor om sådant ansvar, motsvarande vad som föreskrivits i fråga om ställande av säkerhet. Av den föreslagna lagtexten följer att utmätningssökandens ansvar för skada inte inskränker sig till återbetalning av uppburen betalning; den skada den rätte innehavaren kan lida genom dödningen kan vara större än vad som svarar mot fordringens belopp.

Med hänsyn till vad här anförts förordar lagrådet, att andra meningen i

andra stycket får lydelsen: "Föreligger enligt 2 kap. 27 § utsökningsbalken ej skyldighet att ställa säkerhet, skall tingsrätten i stället som villkor föreskriva att utmätningssökanden utfäster sig att ersätta en sådan skada." I tredje meningen i stycket bör därvid ordet "förpliktelsen" utbytas mot "utfästelsen".

I fjärde stycket har upptagits en bestämmelse om avsättande av överskott som uppkommer vid indrivning av utmätt fordran angående vilken handlingen dödats. Syftet med bestämmelsen är tydligen att gäldenären skall förmås överlämna den dödade handlingen, så att den inte kan komma i omlopp och missbrukas.

Effekten av bestämmelsen kan ifrågasättas. Något absolut krav på att handlingen företes för rätt att lyfta beloppet kan inte uppställas; handlingen kan vara förkommen, och någon ny dödning enligt förfarandet för förkommen handling kommer inte i fråga.

Dödande enligt det nya stadgandet bygger på förutsättningen att gäldenären är rätt ägare till fordringen. Det kan då inte gärna krävas någon ytterligare utredning härom när fråga är om att betala ut överskottet. Enligt stadgandets avfattning blir gäldenären då berättigad att lyfta överskottet, även om handlingen inte företes. För övrigt kan anmärkas att om absolut krav på att gäldenären företedde handlingen skulle uppställas, någon svårighet att neutralisera detta knappast kan föreligga. Gäldenären kan överlåta överskottet, som ju får förutsättas tillhöra honom, till någon som med åberopande av en överlåtelsehandling kräver att få beloppet utlämnat till sig.

Lagrådet vill vidare framhålla, att företeende av den dödade handlingen i och för sig knappast kan vara tillräcklig grund för utbekommande av överskottet – vilket den föreslagna lagtexten synes ge vid handen – om en annan person än gäldenären åberopar den.

Det kan slutligen anmärkas att det för att förebygga missbruk kan vara av intresse att en dödad handling återställs även i det fallet att något överskott inte uppkommit utan fordringens hela belopp tagits i anspråk för utmätningsborgenärens räkning.

Den föreslagna bestämmelsen synes kunna avvaras.

Förslaget till lag om ändring i förmånsrättslagen (1970: 979)

UB:s bestämmelser om förmånsrättens inträde vid utmätning innebär ändringar av vad som för närvarande gäller. Lagrådet har i det föregående vid förslaget till lag om införande av utsökningsbalken (under rubriken övergångsbestämmelser till 4–6 kap. UB) förordat att i lagen upptas ett särskilt stadgande med vissa övergångsbestämmelser angående förmånsrättens inträde. De övergångsproblem som lagrådet därvid berört har aktualitet även när det gäller den ändring som föreslås i förmånsrättslagen. Enligt lagrådets mening bör genom en uttrycklig bestämmelse klargöras vilken betydelse de nya bestämmelserna i UB får för tillämpningen av 9 §

förmånsrättslagen i fall då utmätning beslutats före nya lagens ikraftträdande. Utgångspunkten skall, i enlighet med vad som framhålls i remissen, vara att de nya reglerna inte medför någon inskränkning i en förmånsrätt, som redan inträtt vid ikraftträdandet.

Med anledning av vad nu anförts föreslår lagrådet att till lagen fogas övergångsbestämmelser med följande lydelse: "Om utmätning har beslutats före ikraftträdandet gäller äldre bestämmelser. Var utmätningen inte fullbordad vid ikraftträdandet, skall utmätningen anses ha skett i och med ikraftträdandet eller, vid utmätning av lön som förfaller till betalning efter ikraftträdandet, när förfallotiden inträtt."

Förslaget till lag om ändring i lagen (1955: 227) om inskrivning av rätt till luftfartyg

41 §

I första stycket tredje meningen bör, i överensstämmelse med vad lagrådet föreslagit under 19 kap. 21 § förslaget till ändring i jordabalken, orden "eller återgått" läggas till omedelbart efter "upphävts".

Förslaget till lag om ändring i lagen (1934: 239) om bulvanförhållande i fråga om aktier i vissa bolag

10 §

Den ordning för fullföljd av talan mot kronofogdemyndighetens beslut som föreslås i denna paragraf innebär att UB:s regler blir tillämpliga. Emellertid avser paragrafen enligt sin lydelse endast talan i ärenden som anges i 3 § första stycket i lagen, dvs. fullföljdsordningen gäller endast kronofogdemyndighetens beslut angående medgivande till försäljning av aktierna på annat sätt än genom fondkommissionär. Beträffande klagan över andra beslut av kronofogdemyndigheten enligt lagen, exempelvis vägran att utlämna kvarstadsbelagda aktier (jfr 4 § tredje stycket), blir med den angivna begränsningen oklart vilken fullföljdsordning som skall tillämpas. UB:s fullföljdsregler bör vara tillämpliga på alla kronofogdemyndighetens beslut enligt lagen. Lagrådet förordar i detta syfte att paragrafen får samma lydelse som i remissen föreslagits som ny lydelse av 12 § lagen (1925: 221) om bulvanförhållande i fråga om fast egendom.

Lagrådet har ingen erinran mot att det nuvarande fullföljdsförbudet med avseende på kvarstadsbeslut av överexekutor inte får någon motsvarighet när enligt den nya ordningen kvarstadsbeslutet fattas av tingsrätt.

Förslaget till lag om ändring i brottsbalken

36 kap. 4 §

Det föreslagna tillägget i paragrafens tredje stycke har enligt remissprotokollet föranletts av att det hos kronofogdemyndigheterna råder delade meningar hur frågan om konkurrens mellan en utmätning som har skett

före beslag och ett förverkande av samma egendom skall lösas. (Avser utmätningen beslagtagen egendom anses rättsfallet NJA 1965 s. 97 I alltjämt vägledande.) Den reglering av frågan som nu föreslås innebär en anknytning till stadgandet i tredje stycket att en särskild rätt till egendom som förklaras förverkad består, om inte också den särskilda rätten förklaras förverkad. Enligt vad som uttalats i motiveringen till det nya stadgandet (s. 123) bör en utmätning (eller betalningssäkring) som äger rum efter brottet i allmänhet stå tillbaka för ett förverkande.

Fastän det inte framgår av lagtexten får det anses klart att frågan om förverkande av en särskild rätt skall bedömas i enlighet med de regler som gäller för förverkande av själva egendomen (SOU 1960: 28 s. 131 och 135 samt prop 1968: 79 s. 40, 53 och 63). Detta innebär att särskild talan måste föras mot rättighetens innehavare, om denne inte är tilltalad i målet (17 § Rp), och att han skall tillhöra någon av de grupper som anges under a)–d) i paragrafens första stycke. Med hänsyn härtill framstår den i remissprotokollet valda lösningen som mindre lämplig. Det synes vara bäst överensstämmande med förslagets syfte och även materiellt sett riktigast att – som nytt stycke i paragrafen – införa en regel som anger att utmätning och betalningssäkring i princip viker för ett förverkande. Ett fall då undantag från denna huvudregel kan vara befogat är det i remissprotokollet särskilt nämnda (s. 123 f), att utmätningen (eller betalningssäkringen) har verkställts före brottet. Möjligheten till undantag även i andra fall bör hållas öppen.

I enlighet med det anförda föreslår lagrådet att som nytt fjärde stycke tas upp en regel med följande lydelse: "Sådan rätt som har vunnits genom utmätning eller betalningssäkring upphör, om egendomen förklaras förverkad, såvida ej av särskild anledning förordnas att rätten skall bestå."

Förslaget föranleder, om det godtages, en jämkning av sista stycket av övergångsbestämmelserna.

Förslaget till lag om ändring i rättegångsbalken

15 kap.

1 §

En av förutsättningarna för paragrafens tillämplighet enligt den föreslagna lydelsen är att "det skäligen kan befaras att motparten genom att avvika, skaffa undan egendom eller på annat sätt undandrar sig att betala skulden". De åtgärder från gäldenärens sida som anges är – frånsett några språkliga avvikelser – beskrivna på samma sätt i paragrafens nuvarande avfattning. Ordalagen leder närmast tanken till illojala förfaranden av gäldenären. Förarbetena till det nuvarande stadgandet ger inte något klart besked huruvida detta varit avsikten eller inte. Något prejudicerande avgörande i frågan finns inte och lagrådet har inte heller tillgång till material som belyser domstolarnas tillämpning av stadgandet i denna del. I den juridiska litteraturen finns emellertid uttalanden som stöder en vidsträck-

tare tolkning än ordalagen synes ge grund för. (Se t. ex. Gärde m. fl., Nya rättegångsbalken, s. 153, och Ekelöf, Rättegång III, 3 uppl, s. 13). I remissprotokollet förekommer uttalanden som ansluter sig till den mera vidsträckta tolkningen av stadgandet. Föredragande departementschefen anför sålunda (s. 131), att det inte nödvändigtvis behöver vara fråga om något direkt illojalt förfarande från gäldenärens sida, utan att det är tillräckligt att denne, t. ex. på grund av ett trängt ekonomiskt läge, kan befaras använda sina tillgångar för ett ändamål som är honom mera angeläget än att betala den aktuella skulden.

Från saklig synpunkt finns det enligt lagrådets mening goda skäl för att utsträcka stadgandets tillämplighet utöver åtgärder som är av illojal art. Lagtexten bör emellertid jämkas så att detta syfte kommer till klart uttryck. En lösning som i och för sig kan övervägas är att, efter förebild av betalningssäkringslagen, föreskriva att det skall föreligga "påtaglig risk för att gäldenären inte kommer att betala fordringen". Mot detta kan dock invändas att denna formulering skulle leda längre än vad som enligt remissprotokollet avsetts. Den lösning som valts i betalningssäkringslagen får dessutom ses mot bakgrund av de speciella förhållanden som där regleras, något som understrukits i förarbetena till lagen (prop. 1978/79:28 s. 115). Lagrådet har därför stannat för en medelväg, som innebär att gäldenärens förfarande beskrivs med det mera neutrala uttryckssättet "sätter sig ur stånd att betala skulden" i stället för det föreslagna "genom att avvika" etc. Härigenom torde det bli klart att det förutsätts ett handlande – eller en underlåtenhet – från gäldenärens sida men att hans åtgöranden inte behöver vara dikterade av någon sabotageavsikt. Lagrådet föreslår att paragrafen omformuleras på sätt nu anförts. Motsvarande ändring bör göras i 26 kap. 1 §. Om lagrådets förslag inte godtas bör i varje fall en språklig jämkning göras så att "förfara" skjuts in omedelbart före orden "på annat sätt".

Även på en annan punkt vill lagrådet förorda en jämkning av den föreslagna lydelsen. Enligt förslaget får domstol förordna om kvarstad på "så mycket av motpartens egendom att fordringen kan antas bli täckt". I den gällande lydelsen heter det i motsvarande del "så mycket – – – som svarar mot skulden". Meningen med den ändrade lydelsen är att också förrättningskostnaderna för en blivande utmätning skall beaktas; förrättningskostnaderna går ju alltid före utmätningsfordringen. Det är emellertid inte lätt att läsa ut detta av den föreslagna lagtexten. Innebörden av stadgandet blir klarare om man lägger till orden "vid utmätning" sist i paragrafen, vilket också gäller beträffande 26 kap. 1 §. I detta sammanhang bör erinras om bestämmelsen i 17 kap. 9 § UB, som innebär att även kostnaderna för kvarstadsförrättningen kan bli att beakta vid utmätningen.

Med anledning av vissa andra uttalanden i remissprotokollet under denna paragraf vill lagrådet anföra följande. Såsom förklaring till uttrycket "prövning i annan liknande ordning" anförs (s. 130), att därmed avses en

sådan prövning som kan anses ersätta en domstolsprövning i tvistemål, och som exempel nämns bl. a. prövning som skall äga rum vid specialdomstol. Härmed avses tydligtvis bl. a. arbetsdomstolen och bostadsdomstolen. Handläggningen vid dessa domstolar är emellertid "rättegång" [se lagen (1974: 371) om rättegången i arbetstvister och lagen (1974: 1082) om bostadsdomstol]. Frågan är inte bara av terminologiskt intresse utan har direkt betydelse för tillämpningen av andra stadganden i kapitlet, t. ex. 5 §. Lagrådet återkommer härtill under sistnämnda paragraf.

I anslutning till nu berörda uttalanden anförs i remissprotokollet att det är tydligt att endast privaträttsliga fordringar omfattas. Detta påstående är emellertid alltför kategoriskt. Det finns också betalningsanspråk av offentligrättslig natur, som realiseras på samma sätt som privaträttsliga fordringar. Som exempel kan nämnas avgifter enligt lagen (1970: 244) om vatten- och avloppsanläggningar och lagen (1976: 838) om allmänna fjärrvärmeanläggningar samt lagen (1965: 54) om kommunala renhållningsavgifter. Det torde vara avsett att även fordringar av detta slag enligt det föreslagna stadgandet, på samma sätt som nu är fallet, skall kunna säkerställas genom kvarstad. Anspråk av delvis annan art än nu nämnts, vilka också kan säkerställas genom kvarstad, är sådana betalningsanspråk som enligt 77 a § uppbördslagen riktas mot företrädare för juridiska personer. Här kan också betalningssäkring komma i fråga (prop. 1978/79: 28 s. 143).

5 §

I första stycket av förevarande paragraf upptas bestämmelser om behörig domstol för prövningen av fråga om åtgärd enligt kapitlet. För fall då rättegång ej är anhängig anges, att i fråga om behörigheten skall gälla vad som är föreskrivet om tvistemål. Med denna forumregel uppnås att fråga om åtgärden skall upptagas av domstol som är behörig att pröva det anspråk som säkerhetsåtgärden skall trygga. Den föreslagna bestämmelsen omfattar emellertid enligt sin lydelse även vad som gäller om inskränkning i domstols behörighet. Den medför därför att någon behörig domstol inte anges för de fall då huvudsaken är undandragen domstols prövning, så som fallet är t. ex. vid tvist som skall upptagas av statens va-nämnd eller prövas av skiljemän. En sådan inskränkning i behörigheten är inte förenlig med förslagets syfte. Föredragande statsrådet uttalar också att vad 10 kap. RB innehåller om att en domstol inte är behörig att upptaga vissa tvister inte skall tillämpas.

För att det angivna syftet skall nås torde det vara erforderligt att stadgandets lydelse jämkas så, att undantag uttryckligen görs i fråga om tillämpningen av bestämmelser som inskränker behörigheten i fall då anspråket skall prövas i annan ordning än inför domstol. Görs ett sådant undantag skulle innebörden av stadgandet, såsom torde vara avsett med det remitterade förslaget, bli att fråga om säkerhetsåtgärden upptas av den domstol som – enligt bestämmelserna i 10 kap. RB eller annan lag som reglerar

domstols behörighet – skulle vara behörig att pröva huvudsaken om inte särskild ordning gällt för den prövningen.

Lagrådet föreslår med hänsyn till vad nu anförts att andra meningen i första stycket får lydelsen: "Är rättegång ej anhängig, gäller i fråga om behörig domstol vad som är föreskrivet om tvistemål; dock skall vad som sägs om inskränkning av domstols behörighet i fråga om tvist som skall upptagas i annan ordning än inför domstol ej tillämpas."

Enligt det föreslagna fjärde stycket i paragrafen skall beträffande handläggningen av fråga om beviljande av en åtgärd enligt 1, 2 eller 3 § då rättegång ej är anhängig tillämpas vad som gäller när en sådan fråga uppkommer i rättegång, i den mån inte de i paragrafen meddelade särskilda bestämmelserna är tillämpliga. I andra meningen i samma stycke föreslås en särskild bestämmelse angående prövningen av sökandens kostnadsersättning. Denna bestämmelse och vad som i remissprotokollet uttalas om ersättning till motparten för kostnader ger vid handen, att kostnadsfrågorna bedömts såsom om domstolen vid avgörandet av fråga om säkerhetsåtgärd inte beslutar i en fråga i pågående rättegång utan skiljer målet från sig genom slutligt beslut. En sådan uppläggning av bestämmelserna om behandlingen av frågor om säkerhetsåtgärd synes ägnad att komplicera tillämpningen. Enligt lagrådets mening skulle tillämpningen underlättas, om regleringen av kostnadsfrågorna sker från samma utgångspunkt som när det gäller regleringen i övrigt enligt förevarande stycke, dvs. kostnadsfrågorna behandlas på samma sätt som kostnadsfrågor i samband med säkerhetsåtgärder som uppkommer i rättegång.

Utformas bestämmelserna i enlighet härmed blir en särskild regel angående sökandens kostnader ej behövlig, eftersom kostnadsanspråk i en rättegångsfråga av förevarande slag inte prövas separat (18 kap. 14 § andra stycket RB); beträffande kostnader i högre rätt blir 18 kap. 15 § andra stycket RB att tillämpa. För att tillgodose vad som enligt förslaget är avsett att gälla för sökandens motpart krävs emellertid en uttrycklig bestämmelse om att motparten skall kunna få kostnadsanspråk prövat. Sådan prövning får ske med tillämpning av bestämmelserna i 18 kap. RB.

När i första meningen i stycket talas om "handläggningen" av fråga om åtgärd synes däri i och för sig kunna inbegripas även frågor om kostnader för förfarandet. För att det klart skall framgå att bestämmelsen, såsom lagrådet förordar, skall ha ett vidare tillämpningsområde än vad som avses med det remitterade förslaget torde dock ordet "handläggningen" lämpligen utbytas mot "behandlingen".

Den här förordade ordningen för behandlingen av kostnadsfrågor medför att en sökande, som fått bifall till sitt yrkande om säkerhetsåtgärd, inte kan tillerkännas ersättning för sina kostnader i de fall då någon talan inte väcks. Har rättshjälp beviljats part följer av 32 § rättshjälpslagen att fråga om ersättningsskyldighet enligt 31 § rättshjälpslagen inte aktualiseras förrän rätten, när rättegång inletts, genom slutligt avgörande skiljer saken från

sig. Den föreslagna möjligheten att tillerkänna sökandens motpart ersättning för kostnader bör emellertid medföra att beslut i fråga om skyldighet att ersätta rättshjälpskostnader får meddelas när rätten avgör frågan om säkerhetsåtgärden. Bestämmelse härom bör upptagas i 32 § rättshjälpslagen.

I förslaget upptas inga bestämmelser om handläggningen av fråga om hävande av säkerhetsåtgärd enligt 8 § i fall då rättegång ej är anhängig. För behandlingen av sådan fråga torde kunna gälla vad som föreslagits i förevarande paragrafs fjärde stycke. Dess bestämmelser torde därför böra ges en så allmän avfattning att de äger tillämpning inte endast när fråga är om beviljande av säkerhetsåtgärd. Härigenom blir det också klart att talan mot rättens beslut skall föras enligt de regler som gäller för beslut under rättegången.

Med hänsyn till vad nu anförts föreslår lagrådet att fjärde stycket i paragrafen får följande lydelse:

"Beträffande behandlingen i övrigt av fråga angående en åtgärd som avses i 1, 2 eller 3 § då rättegång ej är anhängig tillämpas vad som gäller när en sådan fråga uppkommer i rättegång. Yrkande av sökandens motpart om ersättning för kostnad får dock prövas i samband med avgörandet av frågan om åtgärden."

7 §

En kvarstad eller en åtgärd enligt 3 § som beviljats innan talan väckts skall enligt 7 § återgå om talan ej väcks inom en månad från beviljandet. I remissprotokollet (s. 138) uttalas att talan skall gå ut på att erhålla en dom eller ett beslut som kan verkställas. Av uttalandet följer att även vid sådan tvist om bättre rätt till viss egendom, där enligt 2 § kvarstad kan komma i fråga, den kvarstadssökande partens anspråk skall innehålla ett krav på fullgörelse, exempelvis ett krav att motparten skall lämna från sig den egendom, vartill sökanden påstår bättre rätt. Att kvarstad inte skulle kunna komma i fråga vid en fastställelsetalan utan något fullgörelsemoment framgår emellertid inte av ordalydelsen i den föreslagna 2 §. Denna uppställer sålunda inte något hinder mot ett kvarstadsbeslut exempelvis i sådana fall då den som påstår bättre rätt till egendom, som annan innehar, inte har något behov av fullgörelse, därför att besittningen av egendomen inte skall ändras även om talan vinner bifall. Den kvarstadssökandes talan går då endast ut på att få den bättre rätten fastställd, med den effekten att alla de rättsregler som skyddar samma rätt – det må vara äganderätt eller någon begränsad sakrätt – automatiskt träder till utan några särskilda verkställighetsåtgärder. Ett kvarstadsbeslut kan emellertid också i nu berörda fall ha betydelse för den part som påstår bättre rätt i det att kvarstaden hindrar motparten från att utnyttja den rätt han faktiskt innehar till förfång för kvarstadssökanden. Såsom framgår av exemplet kan det endast vara fråga om undantagssituationer när en förbudstalan inte är sakligt påkallad.

Lagrådet konstaterar sammanfattningsvis att den föreslagna 2 § ger möjlighet att använda kvarstad även när fråga endast är om fastställelsetalan. Eftersom emellertid krav på risk för skador för kvarstadssökanden genom något förfarande av motparten alltid skall gälla synes det inte behöva befaras att en tillämpning av paragrafen efter dess lydelse skulle leda till kvarstadsingripanden i andra fall av fastställelsetalan än där åtgärden har en funktion att fylla.

I paragrafens andra stycke föreskrivs att åtgärden omedelbart skall återgå om talan inte väcks enligt vad som sägs i första stycket, dvs. inom en månad. Bestämmelsen torde avse också situationen efter ett interimistiskt beslut, när talan inte väcks inom den föreskrivna tiden. Avlöses det interimistiska beslutet inom en månad av ett slutligt beslut skall, såsom anförs i remissprotokollet, tiden för talans väckande räknas från det slutliga beslutet.

8 §

Enligt den föreslagna paragrafens första stycke skall en beviljad säkerhetsåtgärd omedelbart hävas om vissa i stadgandet angivna förhållanden inträffat. Förutom att säkerhet ställs eller den talan som har väckts i själva saken återkallas eller förfaller nämns som hävningsgrund att det annars ej längre finns skäl för åtgärden. Stycket överensstämmer i allt väsentligt med nuvarande 6 § första stycket första meningen. Som exempel på hävningsgrunder som inte särskilt anges i lagtexten nämns i remissprotokollet (s. 139), att sökanden medger att säkerhetsåtgärden återgår och att den som blivit föremål för kvarstad för fordran försätts i konkurs. Båda dessa fall skulle alltså falla in under uttrycket "det annars ej längre finns skäl för åtgärden". Vad gäller konkursfallet har föredragande departementschefen uttryckt sig så, att det bör "i princip krävas ett särskilt beslut för att kvarstaden skall upphöra att gälla". Detta komprimerade uttryck skall uppenbarligen inte uppfattas på det sättet, att kvarstadsbeslutet i vissa fall skulle upphöra automatiskt i och med konkursbeslutet. Meningen måste antas vara att det alltid skall krävas ett särskilt hävningsbeslut för att kvarstaden skall falla men att prövningen ibland kan leda till att kvarstaden får bestå trots konkursen.

De i remissprotokollet berörda medgivande- och konkursfallen berördes också av processlagberedningen i motiven till nuvarande regler i 15 kap. 6 § (SOU 1938: 44 s. 205). Vad beredningen där uttalat tyder närmast på att beredningen menat att säkerhetsåtgärden upphör automatiskt genom medgivandet eller konkursbeslutet. Hur uttalandet skall uppfattas synes emellertid inte helt klart.

Enligt lagrådets mening föreligger goda skäl för den ståndpunkt som intagits i remissprotokollet. Ståndpunkten är väl förenlig med lagtexten. Att kräva ett hävningsbeslut i ifrågavarande fall är ägnat att ge större stadga åt systemet och kan inte anses betungande varc sig för parterna

eller för domstolen. Det bör också påpekas att de sedan 1972 gällande reglerna i 24 § konkurslagen – vilka innebär bl. a. att verkställigheten av en före konkursen skedd utmätning i princip skall fortgå även efter konkursbeslutet – i någon mån ändrat de förutsättningar som processlagberedningen hade att utgå ifrån. Lagrådet kan alltså med ovan angivna förtydligande ansluta sig till den ståndpunkt som intagits i remissprotokollet.

Frågan om hävande skall enligt det föreslagna andra stycket i paragrafen, när rättegång inte är anhängig, prövas av den domstol som har beviljat åtgärden. I motiven anförs (s. 140) att hävningsfrågan skall prövas av vederbörande underrätt även om åtgärden har beviljats av en överinstans. I sak har lagrådet inget att invända mot denna ståndpunkt. Lagtexten måste dock ändras så att syftet kommer till klart uttryck. Lagrådet föreslår därför att uttrycket "den domstol som har beviljat åtgärden" utbyts mot "den domstol som först har prövat frågan om åtgärden".

I anslutning till den föreslagna 8 § tar föredragande statsrådet upp frågan hur länge en säkerhetsåtgärd kan och bör bestå. Problemet aktualiseras när rätten i samband med målets avgörande prövar frågan om säkerhetsåtgärd. Processlagberedningen har berört också detta problem (s. 205). Enligt beredningen synes säkerhetsåtgärden – i fall då den inte hävs – böra bestå "till dess domen vunnit laga kraft eller eljest kan verkställas eller högre rätt förordnar annorledes". Frågan har sedan dess varit omstridd i doktrinen (se t. ex. å ena sidan Hellners i SvJT 1979 s. 137, vilken i princip ansluter sig till processlagberedningens ståndpunkt, och å andra sidan Beck-Friis i SvJT 1962 s. 63 och Ekelöf, Rättegång III, 3 uppl, s. 13, vilka båda företräder en ståndpunkt som i huvudsak överensstämmer med vad föredragande statsrådet uttalat i det föreliggande remissprotokollet).

Enligt lagrådets mening talar starka praktiska skäl för det förfarande som rekommenderas i remissprotokollet. Något hinder häremot kan enligt lagrådets mening inte anses föreligga vare sig med hänsyn till stadgandets avfattning eller från allmänna processrättsliga synpunkter. Lagrådet vill emellertid göra det förtydligandet att, när i remissprotokollet talas om att en säkerhetsåtgärd som regel inte bör "hävas" förrän någon kortare tid förflutit, med det citerade uttrycket säkerligen inte åsyftas att domstolen skall behöva meddela ett särskilt beslut. Meningen är uppenbarligen att domstolen, när den skiljer sig från målet, skall kunna föreskriva att åtgärden skall bestå viss tid efter domens meddelande. Åtgärden upphör att gälla utan vidare när tiden gått till ända eller verkställighet av domen dessförinnan skett.

I allmänhet torde tiden kunna sättas förhållandevis kort. Syftet är endast att säkra verkställighet när det föreligger risk för att, om säkerhetsåtgärden upphör, gäldenären hinner vidta åtgärder så att verkställighet blir meningslös. När det gäller kvarstad i brottmål (26 kap. RB) har ibland föreskrivits anmärkningsvärt långa tider för att t. ex. möjliggöra verkställighet av bötesdomar. Förklaringen härtill torde vara det tidsödande indrivningsför-

farandet i dessa fall med sammanställande och utsändande av sakörelängder. Det förtjänar därför påpekas att verkställighet undantagsvis kan ske enbart på grundval av den lagakraftvunna domen (jfr prop 1978/79:40 s. 33).

17 kap. 14 §

Med stöd av denna paragraf kan rätten genom särskilt förordnande medge verkställighet av dom utan hinder av att den inte äger laga kraft. När förtida verkställighet skett med stöd av sådant förordnande och domen därefter upphävs av högre instans blir 3 kap. 22 § UB tillämplig, dvs. redan vidtagen åtgärd för verkställighet skall såvitt möjligt återgå och för sökanden inträder skyldighet att ersätta skada som svaranden lidit genom verkställigheten. Rätten skall med stöd av nu föreslagna bestämmelse i RB kunna uppställa krav att säkerhet skall ställas för eventuellt skadestånd till svaranden vid ändring av domen. Samma ordning skall enligt paragrafens tredje stycke gälla med avseende på editionsföreläggande m. m.

På samma skäl som lagrådet angivit vid 10 § UBp, kan avfattningen av nu förevarande paragraf kritiseras i fråga om beskrivningen av skadeståndssituationen. Lagrådet förordar därför att det skadestånd, för vilket säkerhet skall kunna föreskrivas i detta fall, anges i paragrafens första stycke med orden "skadestånd som parten kan bli skyldig att utge om domen ändras".

26 kap. 1 §

Paragrafens lydelse bör, såsom lagrådet anfört vid 15 kap. 1 §, jämkas på sätt som föreslagits beträffande nämnda paragraf.

30 kap. 12 §

Vad lagrådet anfört under 17 kap. 14 § RB är tillämpligt också på verkställigheten av editionsföreläggande och dylikt i brottmål. Lagrådet förordar att lydelsen av 30 kap. 12 § andra stycket jämkas till överensstämmelse med vad som föreslagits under 17 kap. 14 § RB.

Övergångsbestämmelserna

Stadgandet i punkt 4 har, enligt vad som utvecklas i remissprotokollet, tillkommit med tanke på att nuvarande regler om särskild kvarstad på framtida avkastning av fast egendom bortfaller. I linje med den princip som 7 § UBp bygger på skall detta inte inverka på giltigheten av redan beviljad kvarstad. Motsvarande övergångsproblem uppkommer enligt lagrådets mening också i andra fall, t. ex. genom att skingringsförbud avskaffas som särskilt institut och förutsättningarna för åtgärd enligt 15 kap. 3 § RB blir snävare enligt de nya reglerna. Lagrådet kan här i huvudsak hänvisa till vad lagrådet anfört under 7 § UBp.

I nära överensstämmelse med vad som förordats under sistnämnda

paragraf vill lagrådet föreslå att punkt 4 får följande lydelse: "Vad som föreskrivs i de nya bestämmelserna om förutsättningar för kvarstad eller annan liknande säkerhetsåtgärd inverkar ej på giltigheten av en säkerhetsåtgärd som har beviljats före ikraftträdandet."

Det förtjänar framhållas att förhållandet mellan punkterna 4 och 3 i förevarande övergångsbestämmelser är detsamma som mellan 7 och 33 §§ UBp. Även i den delen kan hänvisas till vad lagrådet anfört under 7 § UBp.

Förslaget till lag om ändring i rättshjälpslagen (1972: 429)

Godtages vad lagrådet föreslagit beträffande 15 kap. 5 § fjärde stycket i förslaget till lag om ändring i rättegångsbalken bör, såsom lagrådet anfört vid förslaget, i 32 § rättshjälpslagen upptagas en bestämmelse om att, då rättegång ej är anhängig, beslut i fråga om skyldighet att ersätta rättshjälpskostnader får meddelas när rätten avgör fråga om säkerhetsåtgärd. Bestämmelsen, som har avseende på rättshjälpskostnader för sökandens motpart, torde kunna upptagas i en andra mening med förslagsvis följande lydelse: "Detsamma skall gälla när rätten, då rättegång ej är anhängig, avgör fråga om åtgärd enligt 15 kap. 1, 2 eller 3 § rättegångsbalken."

Då rätten vid avgörandet av fråga om säkerhetsåtgärd inte har att pröva någon fråga om sökandens kostnader kommer – i fall då rättegång ej anhängiggöres – något beslut om betalningsskyldighet beträffande rättshjälpskostnader som kan ha uppkommit på sökandens sida inte att meddelas. Anspråk på ersättning för arbete som biträde enligt rättshjälpslagen åt sökanden kan ha nedlagt i fråga om säkerhetsåtgärden får, om rättegång ej kommer till stånd, fastställas av rättshjälpsnämnden.

Förslaget till lag om ändring i lagen (1978: 880) om betalningssäkring för skatter, tullar och avgifter

12 §

Enligt den föreslagna lydelsen av denna paragraf anges fullföljdsordningen vid talan mot beslut som rör verkställigheten av beslut om betalningssäkring genom en hänvisning till utsökningsbalken utan närmare anvisning om vilka bestämmelser däri som blir tillämpliga. För själva verkställigheten gäller enligt 10 och 11 §§ i förslaget vad som föreskrivs om utmätning i vissa lagrum i balken. Det kan då ligga nära till hands att anta att också i fullföljdshänseende skall gälla de bestämmelser i balken som hänför sig till utmätning. Detta torde dock inte ha varit avsikten. Enligt lagrådets mening skulle vad som avses gälla för fullföljd av talan framgå klarare om hänvisningen till UB utformades mera preciserat, nämligen som en hänvisning till balkens bestämmelser om talan mot beslut angående kvarstad. Härigenom skulle bl. a. göras klart att fullföljdsförbudet enligt 18 kap. 5 § UB i fråga om beslut om rättelse av kvarstad får giltighet också vid verkställighet av betalningssäkring.

I enlighet med det anförda föreslår lagrådet följande lydelse av 12 §: "I fråga om talan mot beslut som rör verkställigheten tillämpas vad som enligt utsökningsbalken gäller beträffande kvarstad för fordran."

Övriga lagförslag

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.

B. Förslagen i remissen den 28 juni 1979 i de delar i vilka lagrådet ej redan avgivit yttrande[1]

---

[1] Lagrådets yttrande i denna del återfinns i prop. 1980/81:88 med förslag till handräckningslag m. m.

JUSTITIEDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1981-01-15

Närvarande: statsministern Fälldin, ordförande, och statsråden Ullsten, Bohman, Wikström, Friggebo, Mogård, Dahlgren, Åsling, Söder, Krönmark, Johansson, Wirtén, Holm, Andersson, Boo, Winberg, Adelsohn, Danell, Petri, Eliasson

Föredragande: statsrådet Winberg

Proposition med förslag till lag om införande av utsökningsbalken m. m.

---

1 Anmälan av lagrådsyttrande

Föredraganden anmäler lagrådets yttrande[1] över förslag till

1. lag om införande av utsökningsbalken,
2. lag om ändring i lagen (1899: 12 s. 9) om verkställighet i visst fall av utländsk domstols beslut,
3. lag om ändring i lagen (1936: 79) om erkännande och verkställighet av dom som meddelats i Schweiz,
4. lag om ändring i lagen (1977: 595) om erkännande och verkställighet av nordiska domar på privaträttens område,
5. lag om ändring i lagen (1939: 6) om frihet från kvarstad och skingringsförbud för vissa luftfartyg,
6. lag om ändring i lagen (1936: 320) om skydd mot vräkning vid arbetskonflikter,
7. lag om ändring i föräldrabalken,
8. lag om ändring i lagen (1924: 322) om vård av omyndigs värdehandlingar,
9. lag om ändring i lagen (1937: 81) om internationella rättsförhållanden rörande dödsbo,
10. lag om ändring i jordabalken,
11. lag om ändring i lagen (1973: 188) om arrendenämnder och hyresnämnder,
12. lag om ändring i jordförvärvslagen (1979: 230),
13. lag om ändring i lagen (1975: 1132) om förvärv av hyresfastighet m. m.,

[1] Beslut om lagrådsremiss fattat vid regeringssammanträde den 5 juni 1980.

14. lag om ändring i lagen (1916: 156) om vissa inskränkningar i rätten att förvärva fast egendom m. m.,

15. lag om ändring i lagen (1925: 221) om bulvanförhållande i fråga om fast egendom,

16. lag om ändring i lagen (1959: 517) om förlängning av tiden för vissa servitut,

17. lag om ändring i lagen (1949: 658) om inlösen i vissa fall av rätt till gruva m. m.,

18. lag om ändring i expropriationslagen (1972: 719),

19. lag om ändring i fastighetsbildningslagen (1970: 988),

20. lag om ändring i lagen (1973: 1150) om förvaltning av samfälligheter,

21. lag om ändring i lagen (1933: 269) om ägofred,

22. lag om ändring i lagen (1952: 166) om häradsallmänningar,

23. lag om ändring i lagen (1952: 167) om allmänningsskogar i Norrland och Dalarna,

24. lag om ändring i lagen (1919: 426) om flottning i allmän flottled,

25. lag om ändring i lagen (1915: 218) om avtal och andra rättshandlingar på förmögenhetsrättens område,

26. lag om ändring i lagen (1845: 50 s. 1) om handel med lösören, som köparen låter i säljarens vård kvarbliva,

27. lag om ändring i konsumentkreditlagen (1977: 981),

28. lag om ändring i lagen (1978: 599) om avbetalningsköp mellan näringsidkare m. fl.,

29. lag om ändring i lagen (1927: 77) om försäkringsavtal,

30. lag om ändring i lagen (1927: 56) om nedsättning av pengar hos myndighet,

31. lag om ändring i lagen (1927: 85) om dödande av förkommen handling,

32. lag om ändring i lagen (1972: 180) om avrundning av vissa fordringar till helt krontal, m. m.,

33. lag om ändring i förmånsrättslagen (1970: 979),

34. lag om ändring i lagen (1966: 454) om företagsinteckning,

35. lag om ändring i sjölagen (1891: 35 s. 1),

36. lag om ändring i lagen (1955: 227) om inskrivning av rätt till luftfartyg,

37. lag om ändring i lagen (1955: 229) i anledning av Sveriges tillträde till 1948 års konvention rörande internationellt erkännande av rätt till luftfartyg,

38. lag om ändring i luftfartslagen (1957: 297),

39. lag om ändring i växellagen (1932: 130),

40. lag om ändring i checklagen (1932: 131),

41. lag om ändring i aktiebolagslagen (1975: 1385),

42. lag om ändring i lagen (1970: 596) om förenklad aktiehantering,

43. lag om ändring i lagen (1934: 239) om bulvanförhållande i fråga om aktier i vissa bolag,

44. lag om ändring i patentlagen (1967: 837),
45. lag om ändring i mönsterskyddslagen (1970: 485),
46. lag om ändring i växtförädlarrättslagen (1971: 392),
47. lag om ändring i brottsskadelagen (1978: 413),
48. lag om ändring i trafikskadelagen (1975: 1410),
49. lag om ändring i lagen (1967: 663) om tillägg till vissa trafiklivräntor,
50. lag om ändring i förordningen (1967: 666) om tillägg till vissa trafiklivräntor, som utgår av statsmedel, m. m.,
51. lag om ändring i lagen (1973: 214) om tillägg till vissa ansvarslivräntor,
52. lag om ändring i kungörelsen (1971: 14) om tillägg till vissa statliga skadelivräntor, m. m.,
53. lag om ändring i konkurslagen (1921: 225),
54. lag om ändring i lagen (1970: 741) om statlig lönegaranti vid konkurs,
55. lag om ändring i brottsbalken,
56. lag om ändring i rättegångsbalken,
57. lag om ändring i lagen (1929: 145) om skiljemän,
58. lag om ändring i rättshjälpslagen (1972: 429),
59. lag om ändring i lagen (1974: 371) om rättegången i arbetstvister,
60. lag om ändring i förvaltningslagen (1971: 290),
61. lag om ändring i lagen (1970: 215) om arbetsgivares kvittningsrätt,
62. lag om ändring i lagen (1962: 381) om allmän försäkring,
63. lag om ändring i rennäringslagen (1971: 437),
64. lag om ändring i lagen (1972: 262) om understödsföreningar,
65. lag om ändring i lagen (1976: 206) om felparkeringsavgift,
66. lag om ändring i förfogandelagen (1978: 262),
67. lag om ändring i uppbördslagen (1953: 272),
68. lag om ändring i lagen (1978: 880) om betalningssäkring för skatter, tullar och avgifter,
69. lag om ändring i lagen (1978: 882) om säkerhet för skattefordringar m. m.,
70. lag om ändring i lagen (1958: 295) om sjömansskatt,
71. lag om ändring i lagen (1968: 430) om mervärdeskatt,
72. lag om ändring i vägtrafikskattelagen (1973: 601),
73. lag om ändring i lagen (1976: 339) om saluvagnsskatt,
74. lag om ändring i lagen (1959: 552) om uppbörd av vissa avgifter enligt lagen om allmän försäkring, m. m.

Föredraganden redogör för lagrådets yttrande och anför.

Förslaget till lag om införande av utsökningsbalken

I 5 § första stycket andra meningen i förslaget till lag om införande av utsökningsbalken (UBp) föreskrivs beträffande mål som överexekutor övergångsvis skall handlägga efter ikraftträdandet av utsökningsbalken

(UB) att äldre lag gäller i fråga om förfarandet men de nya bestämmelserna i fråga om målens prövning i sak, om inte annat föreskrivs i UBp. Beträffande mål som är anhängiga hos kronofogdemyndigheten vid UB:s ikraftträdande eller som överexekutor enligt 5 § andra stycket överlämnar till kronofogdemyndigheten för handläggning anges i 6 § att UB:s bestämmelser gäller i fråga om såväl förfarandet som målens prövning i sak, om inte annat föreskrivs i UBp.

Lagrådet, som inte har någon erinran i sak mot denna reglering, har framhållit att det redan av bestämmelsen i 1 § om UB:s ikraftträdande följer att de nya bestämmelserna skall tillämpas efter ikraftträdandet även i fråga om mål som har anhängiggjorts före ikraftträdandet, om inte annat föreskrivs. Det synes därför inte behövligt att i uttryckliga bestämmelser slå fast att UB:s regler skall gälla. Den föreslagna lydelsen av 5 och 6 §§ kan enligt lagrådet snarast verka vilseledande genom att den ger intryck av att de undantag som skall gälla regleras uttömmande i UBp, vilket inte är fallet. Lagrådet föreslår därför att 5 § första stycket andra meningen begränsas till att ange att äldre lag gäller i fråga om förfarandet och att 6 § utgår.

Med anledning härav vill jag framhålla att det visserligen är riktigt att det i och för sig inte behövs någon uttrycklig föreskrift om att UB:s regler efter ikraftträdandet skall tillämpas även i mål som var anhängiga vid ikraftträdandet. I fråga om mål som övergångsvis handläggs av överexekutor skall emellertid under alla förhållanden tas upp en bestämmelse i 5 § om att äldre lag tillämpas i fråga om förfarandet. Det är då naturligt att en bestämmelse också meddelas om vilka föreskrifter som är tillämpliga i materiellt hänseende. Lagrådets uppfattning att en sådan bestämmelse skulle kunna verka vilseledande kan jag inte dela. I stället anser jag att bestämmelsen bidrar till att undanröja eventuella oklarheter. Jag vill tillägga att avsikten är att överexekutor i materiellt hänseende skall tillämpa inte bara de nya reglerna i UB utan också, när det är fråga om säkerhetsåtgärd eller handräckning, de nya reglerna i 15 kap. rättegångsbalken (RB) och handräckningslagen.

Med anledning av lagrådets uttalande om vanskligheten av att dra en klar gräns mellan förfarandefrågor och sakfrågor i utsökningsmål vill jag påpeka att eftersom äldre lag skall gälla i fråga om förfarandet, denna fråga föreligger oavsett om en uttrycklig föreskrift meddelas om de nya bestämmelsernas tillämpning på sakprövningen.

Jag är sålunda inte beredd att låta nämnda föreskrift i 5 § i fråga om överexekutor utgå. Den bör dock förtydligas så att det klart framgår att inte bara UB utan också de nya reglerna i RB och handräckningslagen kan bli tillämpliga. Jag anser det vidare lämpligt att även motsvarande övergångsfrågor beträffande mål hos kronofogdemyndigheterna regleras uttryckligen. Detta torde underlätta kronofogdemyndigheternas handläggning. Den föreslagna 6 § bör således stå kvar.

Den jämkning av 5 § andra stycket andra meningen som lagrådet har förordat godtar jag.

Beträffande *7 §* biträder jag lagrådets mening att beslut om verkställighet bör uttryckligen nämnas vid sidan av faktiska åtgärder och att till paragrafen bör fogas ett nytt andra stycke av innebörd att de nya bestämmelserna i RB och handräckningslagen om förutsättningar för säkerhetsåtgärd eller handräckning inte inverkar på giltigheten av handräckning som har beviljats enligt UL, såvida inte annat föreskrivs i UBp. De uttalanden angående innebörden av 7 § som lagrådet har gjort föranleder inte någon erinran från min sida.

Vad lagrådet har anfört om UB:s tillämpning vid verkställighet av de exekutionstitlar som anges i 12–15 §§ ansluter jag mig till. Jag godtar också den jämkning av *10 §* i förtydligande syfte som lagrådet har föreslagit.

I fråga om övergångsbestämmelserna till 4 kap. UB har lagrådet förordat dels att bestämmelsen i *18 §* angående självrättelse får utgå såsom onödig, dels att det tas upp uttryckliga övergångsbestämmelser till reglerna i 4 kap. 10 § tredje stycket UB om anstånd med utmätning och 30 § om tidpunkten för inträdet av förmånsrätt på grund av utmätning. Lagrådet har härvid anslutit sig till de ståndpunkter i sak som har uttalats i remissprotokollet. Jag biträder lagrådets förslag såväl när det gäller slopandet av 18 § som beträffande ytterligare övergångsregler. Den nya övergångsbestämmelsen rörande anstånd bör betecknas 16 §, hittillsvarande 16 och 17 §§ bör betecknas 17 och 18 §§ och den nya övergångsbestämmelsen angående inträdet av förmånsrätt bör betecknas 19 §. Vidare föreslår jag att hittillsvarande 19 och 20 §§ förs samman till en paragraf, 20 §.

Jag delar lagrådets mening att det bör meddelas en övergångsbestämmelse till 9 kap. 10 § andra stycket UB såvitt avser avbetalningsköp som omfattas av den numera upphävda lagen (1915: 219) om avbetalningsköp. Bestämmelsen bör tas upp närmast efter 21 § i det remitterade förslaget. Till följd härav förskjuts numreringen av de närmast följande paragraferna. För att undgå alltför många förskjutningar föreslår jag att bestämmelserna i 24 och 25 §§ i det remitterade förslaget förs samman till en paragraf, betecknad 25 §.

Vad lagrådet har anfört om innebörden i vissa avseenden av *35 §* föranleder inte någon erinran från min sida.

Förslaget till lag om ändring i jordabalken

Som lagrådet har påpekat bör i *19 kap. 21 §* det fallet att kvarstad eller betalningssäkring har återgått utan särskilt beslut uttryckligen nämnas vid sidan av upphävande av sådan åtgärd. Jag biträder också lagrådets förslag till jämkning av andra stycket i *övergångsbestämmelserna*. Avgörande för huruvida 6 kap. 12 § skall tillämpas i sin äldre lydelse bör alltså vara om fördelningssammanträdet hålls av överexekutor.

Förslaget till lag om ändring i lagen (1925: 221) om bulvanförhållande i fråga om fast egendom

Jag godtar lagrådets förslag att hänvisningen i *11 §* till RB:s regler om handräckning ändras till att avse vad som i RB föreskrivs om kvarstad.

Förslaget till lag om ändring i lagen (1845: 50 s. 1) om handel med lösören, som köparen låter i säljarens vård kvarbliva

Lagrådet har förordat att den föreslagna föreskriften om kvarstad i 3 § första stycket femte meningen jämkas så att den bättre överensstämmer med gällande ordning. Jag biträder detta förslag.

Förslaget till lag om ändring i lagen (1978: 599) om avbetalningsköp mellan näringsidkare m. fl.

Beträffande bestämmelsen i *16 § första stycket* om talan mot beslut i fråga om handräckning har lagrådet vänt sig mot att hovrättens beslut skall kunna överklagas till högsta domstolen. Enligt lagrådets mening finns det inte skäl att avvika från ett sedan länge bestående tvåinstanssystem. Jag kan ansluta mig till denna uppfattning. I 16 § första stycket bör därför som en tredje mening tas upp en bestämmelse om att talan inte får föras mot hovrättens beslut.

Vad lagrådet i anslutning till *18 §* har anfört om tillämpning av handräckningslagen föranleder inte någon erinran från min sida.

Förslaget till lag om ändring i lagen (1927: 85) om dödande av förkommen handling

Den föreslagna möjligheten att döda en handling som undanhålls vid utmätning eller i konkurs ger enligt lagrådets mening anledning till vissa betänkligheter. Om det föreligger ett verkligt behov därav, anser sig lagrådet dock kunna godta den föreslagna ordningen. Med anledning härav vill jag framhålla följande.

Som framgår av vad lagberedningen har anfört har det inträffat att utmätningsgäldenärer som har banktillgodohavande undanhåller bankboken. Även om sådana fall inte torde förekomma i någon större utsträckning, får förhållandena anses motivera en särskild lagstiftningsåtgärd i fråga om presentationspapper vid sidan av de tvångsmedel som står till buds enligt UB.

De betänkligheter som kan anföras mot införande av en möjlighet till dödning av en undanhållen handling har, som lagrådet har nämnt, sin grund i en eventuell risk för att tredje man skall lida skada. Den frågan har behandlats utförligt i remissprotokollet. Som framgår av vad som sägs där

torde nämnda risk vara mycket liten, och för de fall då någon risk för skada bedöms föreligga i det enskilda fallet innehåller förslaget bestämmelser om säkerhet m. m. Det bör också nämnas att UB, som ger möjlighet att utmäta en fordran eller rättighet som grundas på ett presentationspapper även när handlingen undanhålls, utgår från att handlingen skall kunna dödas i ett sådant fall. Jag anser sålunda att förslaget bör genomföras. Tilläggas kan att möjligheten till dödning förutsätts få betydelse främst på så sätt att en illojal gäldenär avstår från eventuella planer på att undanhålla en bankbok eller annat presentationspapper.

Jag ansluter mig till lagrådets mening att tingsrätten kan ha anledning att utforma den offentliga stämningen så att den täcker även det fallet att handlingen är förkommen. Så bör ske så snart det föreligger någon oklarhet huruvida handlingen undanhålls eller har förkommit. Det förhållandet att endast undanhållande nämns i stämningen bör emellertid inte utgöra hinder mot att handlingen dödas, även om det vid ärendets fullföljande framstår som sannolikt att den i stället har förkommit.

Beträffande bestämmelsen i *12 a § andra stycket* andra meningen – att tingsrätten i fråga om en utmätningssökande, som enligt 2 kap. 27 § UB är befriad från att ställa säkerhet, skall kunna föreskriva att han är skyldig att ersätta en eventuell skada för tredje man – har lagrådet framhållit att sådan skyldighet inte bör inträda i andra fall än då sökanden har accepterat ansvaret som ett villkor för dödning. Lagrådet har därför förordat att bestämmelsen ges den innebörden att tingsrätten skall som villkor föreskriva att utmätningssökanden utfäster sig att ersätta skadan. En sådan ändring tillgodoser syftet med den föreslagna bestämmelsen, som utgår från att sökanden skall få tillfälle att yttra sig innan tingsrätten föreskriver ersättningsansvar. Jag godtar alltså lagrådets förslag. Detta föranleder en mindre jämkning av tredje meningen i andra stycket.

Enligt *fjärde stycket* i 12 a § skall ett överskott som uppkommer vid utmätning avsättas i avvaktan på att den dödade handlingen företes eller att det på annat sätt blir utrett vem som har rätt till beloppet. Lagrådet anser att effekten av bestämmelsen kan ifrågasättas, eftersom något absolut krav på att handlingen företes inte kan uppställas för rätt att lyfta beloppet. Eftersom dödandet bygger på förutsättningen att utmätningsgäldenären är rätt innehavare av fordringen, kan det dessutom enligt lagrådet inte krävas någon ytterligare utredning härom i fråga om ett överskott. Lagrådet anser därför att bestämmelsen kan avvaras. För egen del vill jag framhålla följande.

Sedan en handling har dödats representerar den inte längre något värde för innehavaren. Bl. a. utgör dess företeende inte längre villkor för rätt att kräva betalning eller fullgörande av annan förpliktelse. En dödad handling som finns i behåll kan emellertid missbrukas av utmätningsgäldenären. Det är därför lämpligt att handlingen om möjligt tas om hand eller förses med anteckning om betalningen. När något överskott inte uppkommer vid

utmätning står knappast någon möjlighet till buds för kronofogdemyndigheten att förmå utmätningsgäldenären att förete handlingen. Däremot kan den diskuterade bestämmelsen bidra till att handlingen företes i fall då utmätningen har lämnat ett överskott. Som ett ytterligare skäl för regeln vill jag tillägga att det enligt min mening skulle framstå som stötande att utan vidare betala ut överskottet till utmätningsgäldenären, som ju förutsätts undanhålla handlingen. Även om effekten av bestämmelsen torde vara begränsad, är jag därför inte beredd att låta den utgå.

Vad lagrådet har anfört i fråga om de närmare förutsättningarna för utbetalning av ett överskott för det fall att man har en bestämmelse i saken ansluter jag mig till. Den föreslagna bestämmelsen bör därför jämkas. Det bör föreskrivas att ett överskott inte får betalas ut till utmätningsgäldenären utan att den dödade handlingen företes eller att utmätningsgäldenären gör sannolikt att han inte har handlingen i behåll.

Förslaget till lag om ändring i förmånsrättslagen (1970: 979)

Jag biträder lagrådets mening att till lagen bör fogas övergångsbestämmelser med tanke på utmätningar som har beslutats före ikraftträdandet. En mindre jämkning bör dock ske av den av lagrådet föreslagna lydelsen.

Förslaget till lag om ändring i lagen (1955: 227) om inskrivning av rätt till luftfartyg

Jag godtar lagrådets förslag att man i *41 §* första stycket tredje meningen uttryckligen nämner återgång av kvarstad eller betalningssäkring utan särskilt beslut vid sidan av upphävande av sådan åtgärd.

Förslaget till lag om ändring i lagen (1934: 239) om bulvanförhållande i fråga om aktier i vissa bolag

Lagrådet har förordat att fullföljdsregeln i *10 §* vidgas till att gälla alla beslut av kronofogdemyndigheten enligt 1934 års lag. Jag biträder detta förslag, vilket överensstämmer med den föreslagna besvärsbestämmelsen i 12 § lagen om bulvanförhållande i fråga om fast egendom.

Förslaget till lag om ändring i brottsbalken

I stället för den föreslagna bestämmelsen i *36 kap. 4 §* tredje stycket om förverkande av den rätt som har vunnits genom utmätning eller betalningssäkring har lagrådet ansett att det i ett nytt fjärde stycke bör föras in en regel om att sådan rätt över lag upphör utan vidare om egendomen förklaras förverkad, såvida inte domstolen av särskild anledning förordnar an-

nat. Jag ansluter mig till detta förslag. Jag utgår härvid från att en verkställd utmätning eller betalningssäkring är känd för den domstol som beslutar om förverkande. Det får anses åligga åklagaren att upplysa därom.

Nämnda ändring föranleder en jämkning av tredje stycket i *övergångsbestämmelserna*.

Förslaget till lag om ändring i rättegångsbalken

Beträffande *15 kap. 1 §* har lagrådet framhållit att det finns goda skäl för ståndpunkten att den åtgärd – däri inräknat underlåtenhet – från gäldenärens sida som kan grunda kvarstad inte behöver vara av illojal art. Enligt lagrådet bör detta komma till klarare uttryck i lagtexten. Lagrådet föreslår därför att förslagets lydelse "genom att avvika, skaffa undan egendom eller på annat sätt undandrar sig att betala skulden" ersätts med uttrycket "sätter sig ur stånd att betala skulden". Motsvarande ändring föreslås i *26 kap. 1 §*. Med anledning härav vill jag framhålla följande.

Som framgår av remissprotokollet utgår förslaget från att det inte nödvändigtvis behöver vara fråga om ett direkt illojalt förfarande från gäldenärens sida för att kvarstad skall kunna beviljas. Å andra sidan är avsikten inte att varje åtgärd, varigenom gäldenären sätter sig ur stånd att betala den aktuella skulden, skall kunna grunda kvarstad. Den kvarstadsgrundande åtgärden bör sålunda vara sådan att den kan anses klandervärd, t.ex. genom att den kan bli föremål för återvinning i konkurs. Den av lagrådet förordade lydelsen torde därför föra för långt. Den åsyftade innebörden är däremot enligt min mening väl förenlig med lydelsen av det remitterade förslaget. Denna överensstämmer också i princip med den nuvarande bestämmelsen, vilken inte heller torde anses innebära krav på något illojalt syfte från gäldenärens sida. Jag är därför inte beredd att godta lagrådets förslag till ändrad lydelse. Den remitterade lydelsen bör emellertid, som lagrådet i andra hand har förordat, jämkas något.

Jag godtar den jämkning i förtydligande syfte av sista ledet i 1 § som lagrådet har förordat. Jag ansluter mig också till de uttalanden som lagrådet i övrigt har gjort i anslutning till paragrafen.

Beträffande regeln i *15 kap. 5 §* första stycket andra meningen om forum för prövningen av en fråga om säkerhetsåtgärd när rättegång inte är anhängig har lagrådet, för att förslagets syfte skall uppnås, förordat att undantag uttryckligen görs för bestämmelser som inskränker domstols behörighet i fall då anspråket skall prövas i annan ordning än inför domstol. Jag biträder detta förslag. Jag kan också godta lagrådets förslag till ändring av fjärde stycket i samma paragraf. Det innebär att första meningen i stycket ges ett något vidare tillämpningsområde och att bestämmelsen i andra meningen angående ersättning för sökandens kostnader utgår och ersätts av en bestämmelse rörande motpartens kostnader.

I anslutning till *15 kap. 7 §* har lagrådet berört ett uttalande i remissprotokollet om att talan, som skall väckas för att en beviljad säkerhetsåtgärd skall bestå, skall gå ut på att erhålla en dom eller ett beslut som kan verkställas (frånsett fall då det enligt lag åligger sökanden att föra talan i annan ordning än vid domstol). Lagrådet framhåller att lydelsen av 2 § inte hindrar att kvarstad till säkerhet för bättre rätt används även vid fastställelsetalan. Enligt lagrådet kan behov av kvarstad undantagsvis föreligga i sådana fall.

Vad lagrådet sålunda har anfört föranleder inte någon erinran från min sida. Jag vill dock understryka att kvarstad enligt 2 § kan komma i fråga i samband med fastställelsetalan endast i särskilda undantagsfall, då sökanden inte rimligen kan föra en talan som leder till ett verkställbart avgörande.

Vad lagrådet har anfört om tillämpningen av andra stycket i 7 § vid interimistiska beslut föranleder inte någon erinran från min sida.

Lagrådet har ansett att bestämmelsen i *15 kap. 8 §* andra stycket om behörig domstol i fråga om hävande av en säkerhetsåtgärd, när rättegång inte är anhängig, bör jämkas för att syftet skall komma till klart uttryck. Jag ansluter mig till lagrådets förslag. I bestämmelsen bör alltså anges att frågan i sådant fall prövas av den domstol som först har prövat frågan om åtgärden.

Jag godtar den jämkning i förtydligande syfte av *17 kap. 14 §* första stycket som lagrådet har förordat. Detsamma gäller motsvarande jämkning av *30 kap. 12 §* andra stycket.

Beträffande lagrådets förslag till jämkning av *26 kap. 1 §* får jag hänvisa till vad som i det föregående har anförts i fråga om 15 kap. 1 §.

Jag ansluter mig till lagrådets mening att *punkt 4 i övergångsbestämmelserna* bör vidgas till att gälla även annan säkerhetsåtgärd än kvarstad.

Förslaget till lag om ändring i rättshjälpslagen (1972: 429)

Som har berörts i det föregående har lagrådet förordat att i 15 kap. 5 § fjärde stycket RB tas upp en bestämmelse om att motparten till den som har yrkat kvarstad eller annan säkerhetsåtgärd skall kunna få ett yrkande om kostnadsersättning prövat i samband med avgörandet av frågan om säkerhetsåtgärd, när rättegång inte är anhängig. I anslutning härtill har lagrådet föreslagit att i *32 §* rättshjälpslagen förs in en föreskrift om att beslut i fråga om skyldighet att ersätta rättshjälpskostnader får, då rättegång inte är anhängig, meddelas när domstolen avgör en fråga om säkerhetsåtgärd.

I sak ansluter jag mig till lagrådets mening att domstolen vid avgörandet av frågan om säkerhetsåtgärd skall kunna pröva frågan om skyldighet att ersätta rättshjälpskostnader, när någon rättegång inte är anhängig. Enligt min mening behövs det dock inte någon särskild bestämmelse härom.

Avgörandet av frågan om säkerhetsåtgärd när rättegång inte är anhängig får nämligen anses som ett avgörande av målet i den mening som avses i 32 § rättshjälpslagen.

Förslaget till lag om ändring i lagen (1978: 880) om betalningssäkring för skatter, tullar och avgifter

Jag godtar lagrådets förslag till ändring av besvärsbestämmelsen i *12 §*. Det innebär att bestämmelsen hänvisar till vad som gäller enligt UB om talan mot beslut beträffande kvarstad för fordran.

Utöver vad som har nämnts i det föregående bör vissa redaktionella ändringar göras i lagförslagen.

2 Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att anta de av lagrådet granskade förslagen med vidtagna ändringar.

3 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att anta de förslag som föredraganden har lagt fram.

Innehåll

Proposition 1
Propositionens huvudsakliga innehåll 1
Lagförslag 2
1. lag om införande av utsökningsbalken 2
2. lag om ändring i lagen (1899: 12 s. 9) om verkställighet i visst fall av utländsk domstols beslut 7
3. lag om ändring i lagen (1936: 79) om erkännande och verkställighet av dom som meddelats i Schweiz 8
4. lag om ändring i lagen (1977: 595) om erkännande och verkställighet av nordiska domar på privaträttens område 8
5. lag om ändring i lagen (1939: 6) om frihet från kvarstad och skingringsförbud för vissa luftfartyg 9
6. lag om ändring i lagen (1936: 320) om skydd mot vräkning vid arbetskonflikter 9
7. lag om ändring i föräldrabalken 10
8. lag om ändring i lagen (1924: 322) om vård av omyndigs värdehandlingar 11
9. lag om ändring i lagen (1937: 81) om internationella rättsförhållanden rörande dödsbo 11
10. lag om ändring i jordabalken 11
11. lag om ändring i lagen (1973: 188) om arrendenämnder och hyresnämnder 19
12. lag om ändring i jordförvärvslagen (1979: 230) 19
13. lag om ändring i lagen (1975: 1132) om förvärv av hyresfastighet m. m. 21
14. lag om ändring i lagen (1916: 156) om vissa inskränkningar i rätten att förvärva fast egendom m. m. 23
15. lag om ändring i lagen (1925: 221) om bulvanförhållande i fråga om fast egendom 25
16. lag om ändring i lagen (1959: 517) om förlängning av tiden för vissa servitut 28
17. lag om ändring i lagen (1949: 658) om inlösen i vissa fall av rätt till gruva m. m. 28
18. lag om ändring i expropriationslagen (1972: 719) 29
19. lag om ändring i fastighetsbildningslagen (1970: 988) 29
20. lag om ändring i lagen (1973: 1150) om förvaltning av samfälligheter 30
21. lag om ändring i lagen (1933: 269) om ägofred 30
22. lag om ändring i lagen (1952: 166) om häradsallmänningar 32
23. lag om ändring i lagen (1952: 167) om allmänningsskogar i Norrland och Dalarna 32
24. lag om ändring i lagen (1919: 426) om flottning i allmän flottled 33
25. lag om ändring i lagen (1915: 218) om avtal och andra rättshandlingar på förmögenhetsrättens område 33
26. lag om ändring i lagen (1845: 50 s. 1) om handel med lösören, som köparen låter i säljarens vård kvarbliva 34
27. lag om ändring i konsumentkreditlagen (1977: 981) 35
28. lag om ändring i lagen (1978: 599) om avbetalningsköp mellan näringsidkare m. fl. 36
29. lag om ändring i lagen (1927: 77) om försäkringsavtal 38

30. lag om ändring i lagen (1927: 56) om nedsättning av pengar hos myndighet ... 39
31. lag om ändring i lagen (1927: 85) om dödande av förkommen handling ... 40
32. lag om ändring i lagen (1972: 180) om avrundning av vissa fordringar till helt krontal, m. m. ... 41
33. lag om ändring i förmånsrättslagen (1970: 979) ... 42
34. lag om ändring i lagen (1966: 454) om företagsinteckning ... 43
35. lag om ändring i sjölagen (1891: 35 s. 1) ... 44
36. lag om ändring i lagen (1955: 227) om inskrivning av rätt till luftfartyg ... 49
37. lag om ändring i lagen (1955: 229) i anledning av Sveriges tillträde till 1948 års konvention rörande internationellt erkännande av rätt till luftfartyg ... 51
38. lag om ändring i luftfartslagen (1957: 297) ... 52
39. lag om ändring i växellagen (1932: 130) ... 52
40. lag om ändring i checklagen (1932: 131) ... 52
41. lag om ändring i aktiebolagslagen (1975: 1385) ... 52
42. lag om ändring i lagen (1970: 596) om förenklad aktiehantering ... 54
43. lag om ändring i lagen (1934: 239) om bulvanförhållande i fråga om aktier i vissa bolag ... 54
44. lag om ändring i patentlagen (1967: 837) ... 57
45. lag om ändring i mönsterskyddslagen (1970: 485) ... 58
46. lag om ändring i växtförädlarrättslagen (1971: 392) ... 58
47. lag om ändring i brottsskadelagen (1978: 413) ... 59
48. lag om ändring i trafikskadelagen (1975: 1410) ... 59
49. lag om ändring i lagen (1967: 663) om tillägg till vissa trafiklivräntor ... 60
50. lag om ändring i förordningen (1967: 666) om tillägg till vissa trafiklivräntor, som utgår av statsmedel, m. m. ... 60
51. lag om ändring i lagen (1973: 214) om tillägg till vissa ansvarslivräntor ... 61
52. lag om ändring i kungörelsen (1971: 14) om tillägg till vissa statliga skadelivräntor, m. m. ... 61
53. lag om ändring i konkurslagen (1921: 225) ... 62
54. lag om ändring i lagen (1970: 741) om statlig lönegaranti vid konkurs ... 70
55. lag om ändring i brottsbalken ... 70
56. lag om ändring i rättegångsbalken ... 73
57. lag om ändring i lagen (1929: 145) om skiljemän ... 85
58. lag om ändring i rättshjälpslagen (1972: 429) ... 86
59. lag om ändring i lagen (1974: 371) om rättegången i arbetstvister ... 87
60. lag om ändring i förvaltningslagen (1971: 290) ... 88
61. lag om ändring i lagen (1970: 215) om arbetsgivares kvittningsrätt ... 88
62. lag om ändring i lagen (1962: 381) om allmän försäkring ... 89
63. lag om ändring i rennäringslagen (1971: 437) ... 90
64. lag om ändring i lagen (1972: 262) om understödsföreningar 90
65. lag om ändring i lagen (1976: 206) om felparkeringsavgift ... 91
66. lag om ändring i förfogandelagen (1978: 262) ... 91
67. lag om ändring i uppbördslagen (1953: 272) ... 92

68. lag om ändring i lagen (1978: 880) om betalningssäkring för skatter, tullar och avgifter ... 94
69. lag om ändring i lagen (1978: 882) om säkerhet för skattefordringar m. m. ... 96
70. lag om ändring i lagen (1958: 295) om sjömansskatt ... 96
71. lag om ändring i lagen (1968: 430) om mervärdeskatt ... 97
72. lag om ändring i vägtrafikskattelagen (1973: 601) ... 97
73. lag om ändring i lagen (1976: 339) om saluvagnsskatt ... 97
74. lag om ändring i lagen (1959: 552) om uppbörd av vissa avgifter enligt lagen om allmän försäkring, m. m. ... 98
Utdrag av regeringsprotokollet den 5 juni 1980 ... 99
1 Inledning ... 99
2 Nuvarande ordning beträffande exekutiva myndigheter ... 100
3 Innebörden av förslaget till utsökningsbalk i vissa hänseenden 102
4 Lagberedningens förslag till följdlagstiftning ... 103
5 Föredragandens överväganden ... 104
6 Upprättade lagförslag ... 108
7 Motivering till de särskilda förslagen ... 110
7.1 Förslaget till lag om införande av utsökningsbalken ... 110
7.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1899: 12 s. 9) om verkställighet i visst fall av utländsk domstols beslut ... 155
7.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (1936: 79) om erkännande och verkställighet av dom som meddelats i Schweiz 156
7.4 Förslaget till lag om ändring i lagen (1977: 595) om erkännande och verkställighet av nordiska domar på privaträttens område ... 157
7.5 Förslaget till lag om ändring i lagen (1939: 6) om frihet från kvarstad och skingringsförbud för vissa luftfartyg ... 158
7.6 Förslaget till lag om ändring i lagen (1936: 320) om skydd mot vräkning vid arbetskonflikter ... 158
7.7 Förslaget till lag om ändring i föräldrabalken ... 158
7.8 Förslaget till lag om ändring i lagen (1924: 322) om vård av omyndigs värdehandlingar ... 159
7.9 Förslaget till lag om ändring i lagen (1937: 81) om internationella rättsförhållanden rörande dödsbo ... 159
7.10 Förslaget till lag om ändring i jordabalken ... 160
7.11 Förslaget till lag om ändring i lagen (1973: 188) om arrendenämnder och hyresnämnder ... 168
7.12 Förslaget till lag om ändring i jordförvärvslagen (1979: 230) 168
7.13 Förslaget till lag om ändring i lagen (1975: 1132) om förvärv av hyresfastighet m. m. ... 170
7.14 Förslaget till lag om ändring i lagen (1916: 156) om vissa inskränkningar i rätten att förvärva fast egendom m. m. ... 170
7.15 Förslaget till lag om ändring i lagen (1925: 221) om bulvanförhållande i fråga om fast egendom ... 171
7.16 Förslaget till lag om ändring i lagen (1959: 517) om förlängning av tiden för vissa servitut ... 174
7.17 Förslaget till lag om ändring i lagen (1949: 658) om inlösen i vissa fall av rätt till gruva m. m. ... 175
7.18 Förslaget till lag om ändring i expropriationslagen (1972: 719) ... 175
7.19 Förslaget till lag om ändring i fastighetsbildningslagen (1970: 988) ... 176

7.20 Förslaget till lag om ändring i lagen (1973: 1150) om förvaltning av samfälligheter 176
7.21 Förslaget till lag om ändring i lagen (1933: 269) om ägofred 177
7.22 och 23 Förslagen till lag om ändring i lagen (1952: 166) om häradsallmänningar och lag om ändring i lagen (1952: 167) om allmänningsskogar i Norrland och Dalarna 177
7.24 Förslaget till lag om ändring i lagen (1919: 426) om flottning i allmän flottled 178
7.25 Förslaget till lag om ändring i lagen (1915: 218) om avtal och andra rättshandlingar på förmögenhetsrättens område 178
7.26 Förslaget till lag om ändring i lagen (1845: 50 s. 1) om handel med lösören, som köparen låter i säljarens vård kvarbliva 179
7.27 Förslaget till lag om ändring i konsumentkreditlagen (1977: 981) 179
7.28 Förslaget till lag om ändring i lagen (1978: 599) om avbetalningsköp mellan näringsidkare m. fl. 180
7.29 Förslaget till lag om ändring i lagen (1927: 77) om försäkringsavtal 183
7.30 Förslaget till lag om ändring i lagen (1927: 56) om nedsättning av pengar hos myndighet 184
7.31 Förslaget till lag om ändring i lagen (1927: 85) om dödande av förkommen handling 186
7.32 Förslaget till lag om ändring i lagen (1972: 180) om avrundning av vissa fordringar till helt krontal, m. m. 191
7.33 Förslaget till lag om ändring i förmånsrättslagen (1970: 979) 192
7.34 Förslaget till lag om ändring i lagen (1966: 454) om företagsinteckning 193
7.35 Förslaget till lag om ändring i sjölagen (1891: 35 s. 1) 194
7.36 Förslaget till lag om ändring i lagen (1955: 227) om inskrivning av rätt till luftfartyg 197
7.37 Förslaget till lag om ändring i lagen (1955: 229) i anledning av Sveriges tillträde till 1948 års konvention rörande internationellt erkännande av rätt till luftfartyg 199
7.38 Förslaget till lag om ändring i luftfartslagen (1957: 297) .. 199
7.39 och 40 Förslagen till lag om ändring i växellagen (1932: 130) och lag om ändring i checklagen (1932: 131) .. 199
7.41 Förslaget till lag om ändring i aktiebolagslagen (1975: 1385) 200
7.42 Förslaget till lag om ändring i lagen (1970: 596) om förenklad aktiehantering 201
7.43 Förslaget till lag om ändring i lagen (1934: 239) om bulvanförhållande i fråga om aktier i vissa bolag 201
7.44–46 Förslagen till lag om ändring i patentlagen (1967: 837), lag om ändring i mönsterskyddslagen (1970: 485) och lag om ändring i växtförädlarrättslagen (1971: 392) 204
7.47 Förslaget till lag om ändring i brottsskadelagen (1978: 413) 205
7.48–52 Förslagen till lag om ändring i trafikskadelagen (1975: 1410), lag om ändring i lagen (1967: 663) om tillägg till vissa trafiklivräntor, lag om ändring i förordningen (1967: 666) om tillägg till vissa trafiklivräntor, som utgår av statsmedel, m. m., lag om ändring i lagen (1973: 214) om tillägg till vissa ansvarslivräntor och lag om ändring i kungörelsen (1971: 14) om tillägg till vissa statliga skadelivräntor, m. m. 205

7.53 Förslaget till lag om ändring i konkurslagen (1921: 225) .. 206
7.54 Förslaget till lag om ändring i lagen (1970: 741) om statlig lönegaranti vid konkurs 213
7.55 Förslaget till lag om ändring i brottsbalken 213
7.56 Förslaget till lag om ändring i rättegångsbalken 221
7.57 Förslaget till lag om ändring i lagen (1929: 145) om skiljemän 247
7.58 Förslaget till lag om ändring i rättshjälpslagen (1972: 429) 248
7.59 Förslaget till lag om ändring i lagen (1974: 371) om rättegången i arbetstvister 249
7.60 Förslaget till lag om ändring i förvaltningslagen (1971: 290) 250
7.61 Förslaget till lag om ändring i lagen (1970: 215) om arbetsgivares kvittningsrätt 250
7.62–65 Förslagen till lag om ändring i lagen (1962: 381) om allmän försäkring, lag om ändring i rennäringslagen (1971: 437), lag om ändring i lagen (1972: 262) om understödsföreningar och lag om ändring i lagen (1976: 206) om felparkeringsavgift 250
7.66 Förslaget till lag om ändring i förfogandelagen (1978: 262) 251
7.67 Förslaget till lag om ändring i uppbördslagen (1953: 272) . 251
7.68 Förslaget till lag om ändring i lagen (1978: 880) om betalningssäkring för skatter, tullar och avgifter 253
7.69 Förslaget till lag om ändring i lagen (1978: 882) om säkerhet för skattefordringar m. m. 256
7.70–74 Förslagen till lag om ändring i lagen (1958: 295) om sjömansskatt, lag om ändring i lagen (1968: 430) om mervärdeskatt, lag om ändring i vägtrafikskattelagen (1973: 601), lag om ändring i lagen (1976: 339) om saluvagnsskatt och lag om ändring i lagen (1959: 552) om uppbörd av vissa avgifter enligt lagen om allmän försäkring, m. m. 257
8 Hemställan 257
9 Beslut 259
Bilaga 1 Lagberedningens förslag 260
Bilaga 2 Sammanställning av remissyttranden 324
Bilaga 3 De remitterade förslagen 346
Utdrag av lagrådets protokoll den 28 november 1980 389
Utdrag av regeringsprotokollet den 15 januari 1981 419
1 Anmälan av lagrådsyttrande 419
2 Hemställan 429
3 Beslut 429

Norstedts Tryckeri, Stockholm 1981